TC

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ARKEOLOJİ (PROTOHİSTORYA VE ÖNASYA ARKEOLOJİSİ) ANABİLİM DALI

ANADOLU'DA KHİRBET KERAK (KARAZ) SERAMİĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Prof. Dr. AYKUT ÇINAROĞLU

AYŞE TUBA UÇAR

T 100053

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Ankara - 2001

T.C.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ

ARKEOLOJİ (PROTOHİSTORYA VE ÖNASYA ARKEOLOJİSİ) ANABİLİM DALI

ANADOLU'DA KHİRBET KERAK (KARAZ) SERAMİĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Prof. Dr. AYKUT ÇINAROĞLU

Tez Jürisi Üyeleri Adı ve Soyadı	İmzası
Prof. Dr. Aykut Çınaroğlu	
Prof. Dr. Haşmet Erkanal	
Doç. Dr. Serdar Sürmeli	
.....	.....
.....	.....
.....	.....

Tez Sınavı Tarihi 3.05.2001

İÇİNDEKİLER

Önsöz	I
Kısaltmalar	XI
Bibliyografya	XIII
I. Giriş	1
I.1. Amaç	2
I.2. Kapsam	3
I.3. Yöntem	4
II. Karaz Seramiği'nin Kökeni	5
III. Karaz Seramiği'nin Yayılımı	7
IV. Karaz Seramiği	9
IV.1. Genel Özellikleri	9
IV.1.1. Seramik Hamurunun Yapısı	10
IV.1.2. Üretim Tekniği	11
IV.1.3. Yüzeye Uygulanan İşlemler (Astarlama ve Perdahlama)	12
IV.1.4. Fırınlama Pişirme	13
IV.1.5. Seramiğin Rengi	14
IV.1.5.1 Tipoloji	15
IV.1.6. Bezeme	18
IV.1.6.1. Kabartma Bezeme	18
IV.1.6.2. Yiv Bezeme	19
IV.1.6.3. İnsize (Kazı-Çizi) Bezeme	19
IV.1.6.4. İnkrüstasyon Bezeme	20

IV.2. Kap Biçimleri 20

IV.2.1. Çanaklar 20

IV.2.2. Basit Çömlekler 20

IV.2.3. Pervaz Boyunlu Çömlekler 21

IV.2.4. Kaseler 21

IV.2.5. Tabaklar 22

IV.2.6. Hayvan Biçimli Kaplar 22

IV.2.7. Kapaklar 22

IV.2.8. Kap Kaideleri 23

IV.2.9. Testiler 23

V. ANADOLU'DA KARAZ SERAMİĞİ 24

V.1. ADIYAMAN BÖLGESİ 24

V.1.1. Hassek Höyük 24

V.2. ELAZIĞ BÖLGESİ 25

V.2.1 AĞIN AVŞAN ALANI 25

V.2.1.1. Avşan 25

V.2.1.2. Değirmentepe 28

V.2.1.3. Esenken / Han İbrahim Şah 36

V.2.1.4. Pulur / Sakyol 37

V.2.1.5. Seracık 39

V.2.1.6. Taşkun Kale 40

V.2.1.7. Taşkun Mevkii 41

V.2.2. ALTINOVA 44

V.2.2.1. Korucutepe 44

V.2.2.2. Kövenk 46

V.2.2.3. Norşuntepe 46

V.2.2.4. Tepecik 49

V.2.2.5. Tülintepe 53

V.2.2.6. Uluova 55

V.2.3. HANKENDİ ALANI 55

V.2.3.1. Hankendi 55

V.2.3.2. Hinsor 55

V.2.3.3. Hulvenk 56

V.2.3.4. Poyraz 56

V.2.3.5. Şemsiyetepe 57

V.2.3.6. Tadım 58

V.2.4. ALTINOVA'NIN DOĞUSU 59

V.2.4.1 Sekerat 59

V.3. ERZURUM BÖLGESİ 59

V.3.1. Güzelova 59

V.3.2. Karaz 60

V.3.3. Pulur 63

V.4. MALATYA BÖLGESİ 65

V.4.1. ARGUVAN / HEKİMHAN ALANI 65

V.4.1.1. Aşağı Sazlıca 65

V.4.1.2. Fethiye 65

V.4.1.3. İsaköy 66

V.4.1.4. Karahöyük 66

V.4.1.4. Yukarı Sülmenli 66
V.4.2. DİVRİĞİ KANGAL OVASI 67
V.4.2.1. Armutak 67
V.4.2.2. Fero 67
V.4.2.3. Hornovil 68
V.4.3. MALATYA OVASI 68
V.4.3.1. Aslantepe 68
V.4.3.2. Değirmentepe 71
V.4.3.3. Furuncu 71
V.4.3.4. Gelinciktepe 72
V.4.3.5. İkinciler 72
V.4.3.6. İmamoğlu 73
V.4.3.7. Köşkerbaba 74
V.4.3.8. Samanköy 75
V.4.3.9. Silbistan 75
V.4.3.10. Ören 76
V.4.3.11. Pirot 76
V.5. MUŞ BÖLGESİ 77
V.5.1. MUŞ OVASI 77
V.5.1.1. Alikirpun I 77
V.5.1.2. Gaybeyan 77
V.5.1.3. Piklis 78
V.5.1.4. Şeyh Yusuf 78
V.5.1.5. Soğkom Tepesi 79

V.5.1.6. Tifnik 79

V.5.1.7. Ziyaret 79

V.5.2. BULANIK / MALAZGİRT ALANI 80

V.5.2.1. Bulanık 80

V.5.2.1. Lız 80

V.5.2.3. Mollakent 81

V.6. VAN BÖLGESİ 81

V.6.1. VAN ALANI 81

V.6.1.1. Tilkitepe 81

V.6.2. GÜRPINAR ALANI 82

V.6.2.1. İremir I 82

V.6.3. ERÇEK ALANI 83

V.6.3.1. Hino 83

V.6.4. ERCİŞ / MURADİYE ALANI 83

V.6.4.1. Bişimkümbet 83

V.6.5. ÇALDIRAN'IN KUZEYDOĞUSU 84

V.6.5.1. Zülfübulak 84

V.6.6. IĞDIR OVASI 85

V.6.6.1. Ernis 85

V.6.6.2. Yaycı 86

V.7. YÜZEY ARAŞTIRMALARI 86

V.8. AMİK OVASI 87

V.8.1 H SAFHASI 88

V.8.2 I SAFHASI 98

V.8.3 KARIŞIK GRUP 102

VI. SURİYE'DE KARAZ SERAMİĞİ 104

VI.1. Tabara El-Akrad 104

VII. FİLİSTİN'DE KARAZ SERAMİĞİ 110

VII.1. Karaz Seramiği Formlarının Sınıflandırılması 111

VII.2. Affulah 113

VII.3. Ai (Et-Tell) 114

VII.4. Beth Shan 116

VII.5. Beth Yerah (Khirbet Kerak) 117

VII.6. Hazor 122

VII.7. Jericho 124

VII.8. Lachish 126

VII.9. Qadesh Naphtali 127

VII.10. Rash Ha Niqra 128

VII.11. Ta'annek (Ta'annach) 129

VII.12. Tell el Hesi 130

VII.13. Tell Qishyon 131

VII.14. Tell Reqet (Khirbet Quenitra) 132

VII.15. Tell Esh Shuneh 132

VII.16. Tell Yarmuth (Khirbet Yarmauk) 133

VIII. İRAN'DA KARAZ SERAMİĞİ 135

VIII.1. Yanıktepe 135

VIII.2. Geoy Tepe 137

VIII.3. Godin Tepe 138

IX. TRANSKAFKASYA'DA KARAZ SERAMİĞİ 139

IX.1. Coğrafya 139

IX.2. Trialeti Kazı Tarihi 140

IX.2.1. Büyük Tepe 141

IX.2.2. Küçük Kurgan 141

IX.2.3. Kurgan III, Kol'tsevol Kurgan 142

IX.2.4. Kurgan IV, Korukh-tash Kurgan 142

IX.2.5. Kurgan VI 142

IX.2.6. Kurgan VII 142

IX.2.7. Kurgan VIII 142

IX.2.8. Kurgan IX 143

IX.2.9. Kurgan XIV 143

IX.2.10. Kurgan XV 143

IX.2.11. Kurgan XVI 143

IX.2.12. Kurgan XVII 143

IX.2.13. Kurgan XVIII 144

IX.2.14. Kurgan XXIII 144

IX.2.15. Kurgan XXVIII 144

IX.2.16. Kurgan XXIX 144

IX.2.17. Kurgan XXX 144

IX.2.18. Kurgan XXXI 145

IX.2.19. Kurgan XXXII 145

IX.2.20. Kurgan XXXIII 145

IX.2.21. Kurgan XXXIV 145

IX.2.22. Kurgan XXXV 145
IX.2.23. Kurgan XXXVI 146
IX.2.24. Kurgan XXXVII 146
IX.2.25. Kurgan XXXVIII 146
IX.2.26. Kurgan XXXIX 146
IX.2.27. Kurgan XLI 146
IX.2.28. Kurgan XLII 147
IX.2.29. Kurgan XLIII 147
IX.2.30. Kurgan XLIV 147
IX.2.31. Kurgan XLV 147
IX.2.32. Kurgan XLVI 147
IX.2.33. Sabitakcha Kurgan 147
IX.3.I. Kültepe 148
IX.4.II. Kültepe 149
IX.5. Diğer Yerleşimler (A. Gora, Baba Derviş, Kvatzelebi, Shangavit) 149
X. SONUÇ 152
XI. ÖZET 154
XII. SUMMARY 156
XIII. KATALOGDA KULLANILAN KISALTMALAR 158
XIV. KATALOG 159
XV. RESİMLER LİSTESİ 308
XVI. HARİTALAR LİSTESİ 309
XVII. PLANLAR LİSTESİ 310
XVIII. ŞEKİLLER LİSTESİ 311

XIX. LEVHALAR LİSTESİ 316

XX. TABLOLAR LİSTESİ 321

XXI HARİTALAR

XXII. PLANLAR

XXIII. ŞEKİLLER

XXIV. LEVHALAR

XXV. TABLOLAR

ÖNSÖZ

Anadolu'da Khirbet Kerak Seramiği konulu bu araştırmada Anadolu'da ve çevre kültür bölgelerinde ele geçen Karaz Seramiği incelenmiş, seramiğin üretim teknikleri, genel ve lokal özellikleri ile menşei sorunu hakkında ayrıntılı bilgiler verilmeye çalışılmıştır.

Bu araştırmada değerli bilgileri ve yardımları ile beni yönlendiren Sayın Hocam Prof. Dr. Aykut Çınaroğlu'na teşekkürü bir borç bilirim.

Ayrıca araştırmanın her aşamasında beni destekleyen ve umudumun kesildiği anlarda bana yeniden umut veren Andaç Özcan'a ve aileme teşekkür ediyorum.

Karaz Seramiği'nin ayrıntılı olarak ele alındığı bu çalışmanın bir nebze de olsa konu ile ilgili sorunlara ışık tutmasını umuyorum.

Ayşe Tuba Uçar

KISALTMALAR

AASOR : The Annual of The American Schools of Oriental Research, New Haven.

AJA : American Journal of Archaeology, Princeton.

ALON : Alon. Mahlegat Ha-Atigot Sel Medinat, Israel.

ANATOLICA : Anatolica.

AS : Anatolian Studies, London.

ATİGOT : Atigot. Journal of The Israel Departmant of Antiquities.

BAR : British Archaeological Reports.

BASOR : Bulletin of The American Schools of Oriental Research.

BELLETEN : Belleten. Türk Tarih Kurumu, Ankara.

D.T.C.F : Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi, Ankara.

IEJ : Israel Explanation of Journal, Jerusalem.

IRAQ : Iraq. British School of Archaeology in Iraq, London.

IST. MITT : Istanbuler Mitteilungen, Tubingen.

JPOS : Journal of Palestine Oriental Society.

KST : Kazı Sonuçları Toplantısı, Ankara.

MJ : Museum Journal, University of Pennsylvania.

OIP : Oriental Institute Publications, Chicago.

PEQ : Palestine Exploration Quarterly.

QADEM : Qadem. Monographs of The Institu Of Archaeology, Hebrew University of Jarusalem.

RB : Revue Belge D'Arche'ologie D'Historie De L'art.

ROM : Royal Ontario Museum Art And Archaeology Occasional Paper.

TAD : Türk Arkeoloji Dergisi.

TTK : Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

YEDIOT : Yediot Hebrew.

BİBLİOGRAFYA

Adon P. Bar (1952), "Beth Yerah. Notes and News" IEJ.2 s. 142 vd.

Adon P. Bar (1957), "Beth Yerah" Alon 5-6, s.29.

Aharoni (1953) " Kadesh Naphtali" IEJ.3 s.263.

Aharoni (1953) "Trial Excavations at Qadesh Naphtali" Yediot 17, Hebrew, s. 158-159.

Aharoni (1957) "The Settlement of the Israelite Tribes in Upper Galilee. Jerusalem Magnes, Hebrew.

Aharoni Y. (1953) " Archaeological Survey" Yediot 17, Hebrew, s.126-137.

Albright G.A (1939), "Tell el Hesi" A.J.A 43, s.462

Albright G.A (1942), "Tell el Hesi" BASOR 87 s.32-38.

Albright W. F (1924-5) "The Jordan Valley in the Bronz Age " AASOR 6. s.27 vd.

Albright W.F (1969), Archaeology and Religion of Israel. Garden City, NewYork.

Amiran R (1957). Anatolian Connections of the Early Bronze Period in Palestine. (Summary). Leiden.

Amiran R (1965). "Yanık Tepe, Shenfavit and the Khirbet Kerak Ware" AS.XV, s.165-169.

Amiran R ve Cohen C. (1981) "Excavations at Tell Quishyon " Preliminary Report, IEJ 15, s.205-212.

Amiran R. (1952), "Connections Anatolia and Palestina" IEJ.2 s.89-103.

Amiran R. (1967) "Khirbet Kerak Ware at Aİ" IEJ. 17 s.185 vd.

Amiran R. (1970), Ancient Pottery of the Holly Land. From it's beginings in the

Neolithic Period to the end of the İran Age. Rutgers University Press. New Jersey, s.67,77.

Amiran R. ve Cohen C (1977). "Excavations at Tell Beth Yerah" Israel Museum News 12

Amiran R. ve Cohen C. (1977), "Tell Qishyon; Notes and News" IEJ 27 s.164-165.

Arsebük G. (1979), Altınova'da (Elazığ) Koyu Yüzlü Açkılı ve Karaz Türü Çanak Çömlek Arasındaki İlişkiler" VIII. T.T.K. Kong. I.cilt. TTK Basımevi, Ankara, s.81-89.

Avi-Yonah M (1975), Encyclopedia of Archaeological Excavations in the Holly Land. Vol I. London.

Avi-Yanah M (1976), Encyclopedia of Archaeological Excavations in the Holly Land. Vol II. London.

Avi- Yonah ve Stern E. (1977), Encyclopedia of Archaeological Excavations in the Holly Land.Vol. III. London.

Avi- Yonah ve Stern E. (1978), Encyclopedia of Archaeological Excavations in the Holly Land, Vol IV, London.

Bahşaliyev V. (1997), The Archeology of Nakhichevan. İstanbul.

Behm-Blancke M.R (1981) "Hassek Höyük" Vorlauifiger Bericht über die Ausgrabungen der Jahre 1978-1980. İst. Mitt:31. s.5-39

Ben-toor (1975), "Tell Yarmuth" Qadem I. s.53-57. Monographs of the Institute of Archaeology. The Hebrew University of Jerusalem.

Bilgi Ö. (1981), "Köşkerbaba Höyük Kazısı 1980 Yılı Sonuçları" KST III.. Ankara, s.83-86.

Bilgi Ö. (1982), "Köşkerbaba Höyüğü 1981 Dönemi Kazıları" . KST.IV, Ankara

s.89 vd.

Bilgi Ö. (1983), "Köşkerbaba Höyüğü Kazıları" KST V, Ankara, s.113 vd.

Bilgi Ö. (1984), "1983 Dönemi Malatya-Köşkerbaba Höyüğü Kurtarma Kazıları" KST VI, Ankara, s.71 vd.

Bliss (1898), A mound of many cities: Tell el Hesy Excavated. London.

Bliss (1898), A mound of Many Cities: Tell el Hesy Excaveted. London.

Braidwood J.R. Braidwood L.S. (1960), Excavations in the Plain of Antioch, Cilt I, II ve III.

Brown B. (1951), Excavations in Azerbaijan. 1948. London.

Brown G.H (1949), Excavations in Geoytepe.

Brown G.H (1967), "Prehistoric Pottery from the Antitaurus" A.S. XVII s. 123-164.

Burney C. (1961), "Excavations at Yanıktepe, Northwest Iran" Iraq 23, s.138-155.

Burney C. (1962) " Excavations at Yanıktepe, Azerbaijan" Iraq 24 .

Burney C. (1964) " Excavations at Yanıktepe, Azerbaijan" Iraq 26 s. 54-61.

Burney C. Ve Lang D. (1971). The Peoples of the Hills, Ancient Ararat an Caucasus. London.

Burney C.A (1958), "Eastern Anatolia in the Chalcolitic and Early Bronze Age" AS 8, London, s.157-209.

Callaway (1972), The Early Bronz Age Sanctuary at Aİ (Et-Tell) No: 1. London.

Callaway (1981), "Tell Yarmut, 1980: Notes and News" IEJ 31., s. 121-124.

Callaway (1988), " Tell Yarmut 1987: Notes and News" IEJ 38, s.194-199.

Callaway J.A (1964), Pottery from the tombs at Aİ (et-Tell) London.

Carratelli P.G (1993), Arslantepe, Hierapolis, Iasas, Kyme. Scavi archeologici Haliani in Turchia. s. 31-103. Marsilia.

Conti A.M (1993), "Chronology of the Malatya Elazığ Area" Between the Rivers over the Mountains. Editör: Palmieri A., Roma, s.362-387.

Dahlberg – O'Connell K.G (1989), Tell El-Hesi, London.

Donjan (1975), La Transcaucasie aux Epoques Chalcolitique, Bronze Ancient et Bronze Moyen. Paris.

Darga M. (1981) "Şemsiyete Tepe Kazıları 1980 Yılı Buluntuları" KST III s.53-57.

Darga M. (1982) " Şemsiyete Kazıları 1981 Yılı Çalışmaları" KST IV, Ankara, s.55-62.

Darga M. (1983) "Şemsiyetepe Kurtarma Kazıları" KST V, Ankara, s.91 vd.

Delaugaz-Haines (1960). " A Byzaintine Church at Khirbat al-Karak" OIP 85. Chicago.

Dothan M. (1957), "Affuleh" Alan 5-6, Hebrew, s.22-23.

Dothan (1982), The Philistines and their Material Culture. London.

Duru R. (1979), Keban Projesi Değirmentepe Kazısı 1973. Ankara.

Ehrich W.R (1992), Chronologies in old World Archaeology. Vol II.

Eisenberg E. (1981) " Tel Beth Yerah" Had. Arkh.76 s.11-13.

Ertem H. (1974), " 1971 Han İbrahim Şah Kazıları" Keban Projesi, 1974 Çalışmaları, Ankara, s.33 vd.

Ertem H (1982), " 1974-75 Korucutepe Kazısı" Keban Projesi 1982 Çalışmaları, Ankara. s.1 vd.

Ertem H. (1982), Keban Projesi Han İbrahim Şah Kazısı 1970-1971. T.T.K. Basımevi, Ankara.

Esin U. (1970) "Tepecik 1968 Yılı Ön Raporu" Keban Projesi 1970 Çalışmaları, Ankara, s.147 vd.

Esin U. (1971) "Tepecik Kazısı 1969", Keban Projesi 1969 Çalışmaları, s. 107-115.

Esin U. (1974) " İ.Ü. Prehistorya Kürsüsü Tepecik Kazıları (Elazığ)" TAD. 20/2 (1973), Ankara, s.39-62.

Esin U. (1974) "Tepecik Kazısı 1971" Keban Projesi 1971 Çalışmaları, s. 108-121.

Esin U. (1975) " Recent Archaeological Research in Turkey" Tepecik 1974, AS.25, London, s.46-49.

Esin U. (1976) "Tepecik Kazıları 1972" Keban Projesi 1972 Çalışmaları. S.101-108.

Esin U. (1981), "1980 Yılı Değirmentepe (Malatya) Kazısı Sonuçları" KST III, Ankara.

Esin U. (1982) "Değirmentepe (Malatya) Kazısı 1981 Yılı Sonuçları" KST IV, Ankara, s.39 vd.

Esin U. (1982) " Değirmentepe Kazısı" KST V, Ankara, s.71 vd.

Esin U. (1982) "Tepecik Kazıları 1974" Keban Projesi 1974-1975 Çalışmaları. S.71-95.

Esin U. (1984), "Değirmentepe (Malatya) Kurtarma Kazısı 1983 Yılı Raporu" KST VI, Ankara, s.11 vd.

Fargo V. (1979), " Early Bronze Age pottery at Tell el Hesi" BASOR 236

Fitz Gerald G.N. (1935), "Beth Shan the Earliest Pottery" MJ 24 s. 5-22.

French D (1970), " 1968, Avşan Kazıları" Keban Projesi 1970 Çalışmaları, Ankara. s. 53-56.

French D. (1971), " Avşan Kazısı 1969" Keban Projesi 1971 Çalışmaları, Ankara, s. 31-33

French D. (1972), " Avşan 1970 Kazıları" Keban Projesi 1972 Çalışmaları, Ankara, s. 45-48.

French D. (1972), "Avşan Kazıları 1970" Keban Projesi 1970 Çalışmaları, Ankara.

French D. (1973), " Avşan 1968-1970. An Interrim Report" A.S 23 s.69-307.

French D., Helms S.(1973), " Avşan Kale. The Third Millenium Pottery" AS XXIII, s.153-158.

Guy P.L.O. (1951) "Beth Yerah" Alan 3 s.32-33.

Güneri S. (1987). "Erzurum Çevresindeki Höyüklerin Yüzey Araştırması 1986" 5. Araştırma Sonuçları Toplantısı II, 6-10 Nisan. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Eski Eserler Müzeler Genel Müd. Ankara.

Hauptmann (1969-70) "Norşuntepe Historiche Geographie und Ergebnisse der Granburgen, 1968-69. İst. Mitt. 19-20. s.21-78

Hauptmann (1969-70) " Norşuntepe. Historiche Geographie und Ergebnisse der Granbüngen. 1968-69" İst. Mitt. 19-20, s.21-78.

Hauptmann (1970), "Norşuntepe 1968 Kazıları Ön Raporu" Keban Projesi, 1970 Çalışmaları, Ankara, s.103 vd.

Hauptmann (1971) "Norşuntepe Kazısı 1969" Keban Projesi 1971 Çalışmaları, Ankara, s.71 vd.

Hauptmann (1972), "Norşuntepe Kazıları, Keban Projesi 1970 Çalışmaları, s.87-101.

Hauptmann (1974)"1971 Norşuntepe Kazıları" Keban Projesi 1974 Çalışmaları, Ankara, s.71

Hauptmann (1976), " Norşuntepe Kazıları 1973" Keban Projesi 1976 Çalışmaları, Ankara s.43 vd.

Hauptmann (1979), "Norşuntepe Kazıları 1973 Keban Projesi 1973 Çalışmaları, s.43-60.

Hauptmann (1982), "Norşuntepe 1974 Kazıları" Keban Projesi 1974-75 Çalışmaları.

s.13-40

Hauptmann (1996) Norşuntepe Kazıları 1972, Keban Projesi 1972 Çalışmaları, s.41-59.

Helms S. (1972) "Taşkun Mevkii 1970" Keban Projesi 1972 Çalışmaları, Ankara, s.51-53.

Helms S. (1973) " Taşkun Mevkii 1970-71" A.S 23 s.109-120.

Helms S. (19749 "Taşkun Mevkii" Keban Projesi 1974-75 Çalışmaları, s.33-34.

Helms S. (1979) "Taşkun Mevkii" Keban Projesi 1973 Çalışmaları s.5 vd.

Helms S.(1972), "Taşkun Mevkii" Keban Projesi 1974-75 Çalışmaları s.51-53.

Hennsy (1967), Foreign Relations of Palestine During the Early Bronz Age. London.

Herzag Z. (1997), Archaeology of the city, Urban Planning ancient Israel and it's social implications. Jerusalem.

Hood S. (1951), "Excavations at Tabara el Akrad, 1948-49, A.S I s.113-147.

Hout (1982). Les Ceramiques Monochromes Lisses En Anatolie A L'Epoque du Bronze Ancien. Paris.

Karaca Ö. (1981) " Pirot Höyük 1980 Çalışmaları" KST III, Ankara, s.109-114.

Karaca Ö (1982) "Pirot Höyük 1981 Kazıları" KST IV, Ankara, s.69 vd.

Karaca Ö. (1983) "Pirot Höyük Kazıları KST V, Ankara, s.103 vd.

Karaca Ö (1984), "Pirot Höyük 1983 Kazıları" KST.VI, Ankara. s.37 vd.

Koşay H.Z (1948) "Karaz Sondajı" III. TTK. 1943, TTK Basımevi, ankara, s.164 vd.

Koşay H.Z, Turfan K. (1959), " Karaz Kazısı Raporu"TTK Belleten XXIII/91, Ankara, s.349-413.

Koşay H.Z Varry P.H (1964), Pulur Kazısı 1960 Mevsimi Çalışma Raporu, T.T.K.Basımevi, Ankara.

Koşay H.Z. (1967), "Pulur Kazısı Özet". TTK 6 20-26 Ekim 1961. Kongreye Sunulan Bildiriler, Ankara, s.14-15.

Koşay Hız-Varry PlH (1967), Güzelova Kazısı. T.T.K Basımevi, Ankara.

Koşay H.Z. (1970) " Pulur/Sakyol 1968 Kazıları Ön Raporu" Keban Projesi 1970 Çalışmaları., Ankara, s.139 vd.

Koşay H.Z. (1971) " La Culture Aras-Karaz Dans La Région de L'Euphrate moyen Et L'Expansion Da Cette Culture" Studia Balcanica, V, L'Ethnogenése Des Peuples Balkaniques. Sofia.

Koşay H.Z (1973), "Erzurum ve Çevresinin dip tarihi (prehistor ve protohistuarı) Eski Tunç Çağı Kültürü" Erzurum ve Çevresi. Atatürk Üniversitesi Yayınları cilt I, Atatürk Üniversitesi Basımevi, Erzurum, s.43-44.

Koşay H.Z (1976), Keban Projesi Pulur Kazısı. 1968-70. Ankara.

Koşay H.Z. (1985), Doğu Anadolu Kalkolitik ve Eski Bronz Çağı, T.T.K Basımevi, Ankara.

Kenyan K.(1955), "Tell el Hesi" Annual Reports Institute of Archaeology of London 11.

Kenyon K.(1960) Jericho I.

Kenyon K. (1960) Excavations at Jericho I. Jerusalem.

Kenyon K. (1965) Archaeology in the Holly Land. London.

Kenyon K. M (1983), Excavations at Jericho Vol V. The Pottery Phases of the Tell and other finds.London.

Kenyon K.M, Holland T.A (1983), Excavations at Jericho V. London.

Korfmann (1982), "Tilkitepe. Die Ersten Ansötze Pröhistorischer Forschung in der

östlichen Türkie" İst Mitt. Beihefte, 26

Kökten K. (1952). " Anadolu'da Prehistorik Yerleşim Yerleri Üzerine Bir Araştırma" D.T.C.F Dergisi 10. cilt, Ankara, s.3-4.

Kökten K. (1974) " Keban Baraj Gölü Etrafında Dip Tarih Araştırmaları" Keban Projesi 1971 Çalışmaları, s.1-11.

Kökten K. (1976). "Keban Baraj Gölü Etrafında Taş Devri Araştırmaları" Keban Projesi1972 Çalışmaları.

Krause (1934), La deuxieime Campagne de failles Ay. Rapport Sammaire

Krause (1935), Tomb 16, Syrie, s.325-345.

Kuftin B.A (1941), Archeologiqeskie Raskopki v Trialeti. Tibilisi.

Kühne (1976), Die Keramik Vom Tell Chuera und ihre Beziehungen zu Funden aus Syrien-Palästina, der Türkei und dem Iraq. Berlin.

Lamb W (1954), "The Culture of North East Anatolia and it's Neighbours" AS IV.

Lamp W. (1954), "Culture of Northeast Anatolia and it's Neighbours" AS IV, s.21-31.

Lapp P. (1964) " The 1963 Excavations at Ta'annek" BASOR 173 S. 4-44.

Lapp P. (1967), "The 1966 Excavations at Ta'annek" BASOR 185 s. 2-39.

Lapp P. (1969), "The 1968 Excavations at Ta'annek" BASOR 195 s. 2-49.

Mazar (Maisler) B, Stekelis M, Avi Yanah M, (1952), " The Excavations at Beth Yerah (Khirbet el Kerak) 1944-46" IEJ 2 s. 165-173, 218-229.

McNicoll. A. (1972), "Taşkun Kale 1970" Keban Projesi 1972 Çalışmaları. Ankara, s.49-50.

Mellaart J. (1965),Earliest Civilizations of Near East, London.

Mellink M. (1982), " Archaeology in Asia Minor" AJA 86.

Mellink M. (1983), " Archaeology in Asia Minor" AJA 87.

Nacera M.G. (1998), Arslantepe, Die Siedlung der Mittel bronzezeit Van Arslantepe. Roma.

Negev A. (1972), Archaeological Encyclopedia of the Holly Land. London.

Özdoğan M. 81977), Aşağı Fırat Havzası1977 Yüzey Araştırmaları, İstanbul.

Özgüç N. (1983), "Samsat Kazıları", KST V, Ankara, s.113 vd.

Palmieri A. (1967) " İnsediamento del Antica a Gelinciktepe (Malatya)" Origini I. s.117-193.

Palmieri A. (1967), "Gelinciktepe, Malatya" Origini I, s.138 vd.

Palmieri A. (1969), " Recehtidati sulla stratigrafica di Arslantepe" Origini 3, s.7-66.

Palmieri (1971) " Excavations at Arslantepe" AS 31 s. 103-119.

Palmieri (1973) "Scavi nell" area sud-occidental di Arslantepe" Origini 7, s.55-182.

Palmieri (1978), " Scavi ad Arslantepe (Malatya), 1976-79.2 Quaderni de "La Ricerca Scientifica" 100. Roma.

Palmieri A, (1981) " The 1980 Excavations at Arslantepe" KSI III, Ankara, s.73-76.

Palmieri A. (1981), "Excavations at Arslantepe" A.S. 31 s.103-119.

Palmieri A. (1983) "Arslantepe Kazıları KST V, Ankara, s.97 vd.

Palmieri A (1984), "Excavations at Arslantepe 1983", KST.VI, Ankara, s.71 vd.

Palmieri A. (1993), Between the Rivers and over the Mountains. Roma.

Parr P.J. (1958), Palestine and Anatolia.

Persiani C. (1993), " Settlement and Demography of the Malatya and Elazığ Region

in the III Millennium B.C" Between the Rivers over the Mountains. Editör: Palmieri A. Roma. S.387-413.

Petrie Fl. (1901), The Royal Tombs of the Earliest Dynasties. London.

Petrie W.M.F (1981). Tell el Hesy (Lachish) London.

Pritchard J.B (1954), The Ancient Near East in Pictures. New Jersey.

Protrovsky B. (1962), " Aeneolithic Culture in Transcaucasia in the third Millenium" I. International Congress of Prehistoric Sciences, Moskow.

Prausnitz M. (1957), "Khirbet Quneitra" Alon 5-6, Hebrew, s.35-36.

Puglisi S.M., Meriggi P (1964), Malatya I. Rapporto. Preliminare Derle Campagne, 1961-1964, Roma.

Puglisi S.M, Palmieri A. (1966), "Researches in Malatya District (1965-1966)" TAD XV, s. 81-100.

Reilly E.b. (1937) " Tilkitepe" The American Journal of Semitic Languages and Literature. Sayı:54:58, Chicago.

Reilly E.B (1940) "Tilkitepe'deki ilk Kazılar, 1936" Türk Tarih Arkeologya ve Etnografya Dergisi. IV. s.151 vd.

Russel (1980), Pre- Classical Pottery of Eastern Anatolia. Oxford.

Sagona 1994, The Avşan Sites 3: Early Bronze Age. s.5-12.

Sellin E. (1905), " Eine Nachlese auf dem Tell Ta'annek in Palëstina" Denkschriften der kaiserlichen Akademie der Wissenchaften in Wien 50. Vienno, Holder. s.41 vd.

Serdaroğlu Ü. (1977), Aşağı Fırat Havzasında Araştırmalar 1975. O.D.T.Ü Aşağı Fırat Projesi Yayınları, Seri I, T.T.K Basımevi, Ankara.

Stephen M. (1980), Avşan Kale. Keban Rescue Excavations Eastern Anatolia. Bar

İnternational Series: 80. British İnstitute Series: 80. British Institute of Archaeology at Ankara.

Sukenik (1922) "The Ancient city of Beth Yerah" JPOS 2 s.102-103.

Sukenik Y. (1947) "On the technique of Khirbet Kerak Waren BASOR 106, S. 9-17.

Sukenik E.L (1948)." Archaeological Investigations at Affulah, JPOS 21, s.1-79.

Tadmor ve Prausnitz M. (1959), "Excavations at Rosh Hanniqra" Atigot 2. fig.5:22.

Thissen L.C. (1985), "The Late Chalcolitic and Early Bronze Age Pottery from Hayaz Höyük" Anatolica XII s.75-130.

Tadmor M (1964), "Contacts Between the Amuq and Syria-Palestine" IEJ 14 s.253-269.

Ussishkin (1968), "Beth Yerah" RB 75, s.266-68.

Uzunoğlu E.(1981) " Malatya İmamoğlu Höyüğü 1980 Çalışmaları", KST III , Ankara, s.17-19.

Uzunoğlu E. (1982) " İmamoğlu Höyüğündeki 1981 Yılı Çalışmaları" KST IV, Ankara, s. 131 vd.

Uzunoğlu E (1984), "Malatya İmamoğlu Höyüğünde 1983 Yılı Kazı Çalışmaları" KST. VI, Ankara, s.235 vd.

Van Loon, M.(1975), Korucutepe I, Amsterdam.

Van Loon, M. (1978), Korucutepe II, Amsterdam.

Warrell J.E, Toombs L.E (1971) "Tell el Hesi" IEJ 21 s. 177-78, 233-34.

Whallon (1979), An Archaeolojical Survey of Keban Reservoir Area of East-Central Turkey. Michigan.

Wooley Sir L (1953), A Forgotten Kingdom, England.

Wright G.E (1937), The Pottery of Palestine from the Earliest Time to End of the

Early Bronz Age. New Haven.

Yadin Y (1958), Hazor I, Jerusalem, Israel.

Yadin Y. (1958), "Excavations at Hazor 1957" IEJ.8

Yadin Y. (1959), " Excavations at Hazor 1958" IEJ.9.

Yadin Y. (1960), Hazor III. Jerusalem, Israel.

Yadin Y. (1972) Hazor. Schweich Lectures of British Academy London. IEJ.

Yagev D., Eisenberg E (1985) "Beth Yerah 1985" ESI 4. s.14-16.

Yakar J. (1985), The Later Prehistorya of Anatolia. The Late Chalcolitic and Early Bronze Age. Oxford.

Yakar J. (1986), " A revised early bronze age chronology and terminology for Anatolia" IX. T.T.K. I.cilt. T.T.K Basımevi, Ankara, s.99-108.

Yakar J., Gürkan salzmann A. (1979), " Archaelogical Survey in the Malatya and Sivas Provinces 1977" Tell Aviv VI/1-2, s.34-53.

Young T.C, (1969), Excavations at Godin Tepe; First Progress Report. Rom 17.

Young T.C, Levine D.L (1974), Excavations of the Godin Project : Second Progress Report ROM 26.

I. GİRİŞ

Filistin'de Erken Bronz Çağı III. safhada, hiçbir lokal geleneğe stil olarak uymayan yeni bir seramik türü ortaya çıkmıştır. Bu yeni seramik türü Albright tarafından fark edilmiş ve ilk saptandığı yerin Khirbet Kerak yerleşim yeri olması nedeniyle bu yerleşim adı ile adlandırılmıştır.

Erken Bronz Çağı son evresinde Filistin'de ortaya çıkarılan bu seramik daha önceki dönemlerde Anadolu'da ve Transkafkasya'da varolmuştur. Khirbet Kerak türü çanak çömleğe sahip fakat Erken Bronz Çağı'ndan daha eski olan bir kültüre yaygın olarak Doğu Anadolu Bölgesi'nde rastlanmıştır. Erzurum yakınlarındaki Karaz'da örneklerine yoğun olarak rastlanılan ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde Geç Kalkolitik ve Erken Bronz I safhalarına tarihlenen bu kültür anlaşılıyor ki Khirbet Kerak yerleşiminde görülen kültürden daha eskidir. Bu nedenle bu seramik grubuna Khirbet Kerak adının verilmesi yerine araştırma içinde Karaz Seramiği deyiminin kullanılması daha uygun görülmüştür.

Anadolu, Transkafkasya, Filistin, Suriye ve İran'da yoğun olarak karşımıza çıkan Karaz Seramiği'nin Anadolu'daki yayılımı incelenirken çoğu zaman beraber görüldüğü kutsal ocaklara detaylı olarak değinilmemiştir. Bunun nedeni Karaz Kültürü'nün bir parçası olan Karaz Seramiği'nin asıl konuyu oluşturmasıdır. Konunun ayrıntılı ve geniş kapsamlı olması bazı yerleşimlere sadece ismen değinmemize neden olmuştur. Bu yerleşimlerin içinde Ras Shamra, Hama, Megiddo'yu sayabiliriz. Konu içinde anlatılan yerleşimlerden bazılarına dair

kaynaklara ulaşılamadığından mevcut resim ve çizimlerle konu anlatılmaya çalışılmıştır. Tipolojik olarak farklı gruplara ayırabileceğimiz Karaz Seramiği'nin bezemesiz örneklerini Doğu Anadolu'nun bazı yerleşimlerinde hafirleri tarafından bazen belirtilmediğinden, siyah perdahlı ve kırmızı perdahlı diğer seramik gruplarından kolaylıkla ayırt edebilmekte bazen oldukça zorlanılmış, bu nedenle yerleşim yerlerindeki Karaz Seramiği örneklerine değinirken çok dikkatli olmaya çalışılmıştır.

Yayılım alanı oldukça geniş olan bu seramik grubu görüldüğü her bölgede çeşitli biçimlerde yaşamış ve başlangıcından itibaren bir süre artarak kullanılmıştır.

I.1 AMAÇ

Anadolu'da Khirbet Kerak Seramiği adlı araştırmamızın konusu Anadolu'da yer alan arkeolojik kazı alanlarında ve yüzey araştırmalarında ele geçen Khirbet Kerak Seramiği'nin (araştırma içinde bu terim yerine Karaz Seramiği kullanılacaktır-bkz Giriş) özellikleridir.

Araştırmanın amacı ele geçen Karaz Seramiği çanak-çömleğinin yayılış alanını, sınırlarını ve bölgelere göre özelliklerini saptamak, konu hakkında detaylı bilgi sağlamaktır. Saptanan Karaz çanak-çömlek örneklerinin menşei sorusuna ışık tutmaktır.

Karaz Seramiği'nin ilk defa Filistin'de Khirbeth Kerak yerleşim yerinde ortaya çıktığı fakat zaman içinde Anadolu'daki yerleşim birimlerinde saptanarak bu seramiğin Anadolu'da köklü olarak yer aldığı ve Anadolu'nun yerli seramiği olabileceği dikkate alınarak belirlemeler gerçekleştirilmiştir.

I.2 KAPSAM

Araştırılan, Karaz Seramiği'nin yayılış alanı, menşei sorunu, çevre kültürlerde ele geçen örnekler ve bunların Anadolu'da bulunanlar arasındaki ilişkilerdir. Anadolu'da ele geçen Karaz Seramiği çanak-çömlek örnekleri asıl konumuzu oluşturmaktadır.

Konunun araştırması sırasında Karaz Seramiği'nin bulunduğu bölge ve yerleşimlerin bir çoğunda insan yüzü biçiminde şekillendirilmiş kutsal ocakların varlığı saptanmıştır. Bu ocaklar, Karaz Seramiği ve Karaz Kültürü ile bu kültürün yayılımı farklı bir araştırma konusu olarak düşünüldüğünden bu araştırma içinde bu konuya yer verilmemiştir. Azerbaycan Bölgesi incelemeleri araştırmanın bir kısmı için önem teşkil etmiştir. Fakat bu bölge hakkındaki kaynaklara dair problemler nedeniyle bölge genellikle Anadolu ile olan ilişkileri çerçevesinde incelenmiştir. Anadolu dışındaki çevre kültür yerleşimleri sadece Karaz Seramiği açısından incelenmiş, bu merkezlerin kapsamlı tarihsel süreçlerine yer verilmemiştir. Konu içinde Transkafkasya , Filistin, İran, Suriye çevre kültürleri ilişkileri ile incelenmiştir.

I.3 YÖNTEM

Karaz Seramiği'nin kökeni bu güne kadar bir takım görüşler üzerine oturtulmuştur. Bilimsel incelemeler doğrultusunda bu görüşlere yeni fikirler de zaman zaman eklenmiştir. Anadolu'da yapılan arkeolojik çalşmalar bu seramik hakkında bilgilerin artmasına neden olmuştur. Çevre kültür bölgelerinde Hazar Denizi çevresi, Filistin, Suriye, İran bölgelerinde yapılan araştırmalar bu bilgilere yeni boyutlar kazandırmıştır. Bugüne değin bu seramiğin özellikleri ve kökeni hakkında tam kaynak oluşturulmamış, bilimsel varsayımlar ve fikirler ile konu bir temele oturtulmuştur. Bu çalışma ile varsayımlar ve seramiğin özellikleri bir arada incelenmiş ve tek bir kaynakta toplanmıştır. Farklı kültür çevrelerinden ele geçen örnekler karşılaştırmalı olarak incelenmiş Karaz Seramiği ile kültürler arasındaki ilişkiler ortaya konmuştur.

Karaz Seramiği kullanıldığı döneme ait dönemsel özelliklerden farklı bir yapı gösterir. İşleniş ve motif içeriklerindeki belirginlik ilginçtir. Bu seramik yapılış teknikleri, kullanılan malzeme, ele geçme durumu, geleneksel işleniş ve formları ile il alınmıştır. Anadolu'da Karaz Seramiği'ne dair ele geçen örnekler asıl konumuzu oluşturduğundan seramiğin ele geçtiği merkezler ve yaşanılan tarihsel süreci Anadolu'da içinde kap kapsamlı incelenmiştir.

II. KARAZ SERAMİĞİ'NİN KÖKENİ

MÖ III. Bin'de Urmiye Gölü çevresinde Kur-ARAS havzasının en üst noktalarına ulaşan kısımda ve Anadolu'nun doğusundaki dağlık bölgenin hemen hemen bütününde farklı özellikleriyle ayırt edilen bu seramik ilk defa Filistin'de Khirbet Kerak (Beth Yerak) yerleşim yerinde keşfedilmiş ve Albright tarafından da bu ad ile adlandırılmıştır. Fakat Doğu Anadolu Bölgesi'nde yapılan kazılarda Filistin'in Khirbet Kerak merkezinde ele geçen malzemeye benzer malzemeler bulunmuş ve bunların Filistin'den daha önce bir dönemde Doğu Anadolu'da kullanıldığı anlaşılmıştır. Doğu Anadolu'da bu seramik ilk defa Erzurum yakınlarındaki Karaz'da karşımıza çıkmaktadır. Bu kültür Anadolu Bakır Çağı ve Kalkolitik Çağ Kültürü ile bağlantılıdır.

Karaz Seramiği Kuzey orjinli olarak ortaya çıkmıştır.[1] Kuzey'den Anadolu'ya daha sonra da Suriye ve Filistin Bölgesine gelmiş olmalıdır. Kur havzasının ötesine kadar uzanan bölgede bu kültür saptanamamıştır. Aras vadisinin oluşturduğu kültür noktasında yer alan Trialeti'nin kesinlik kazanması dışında, Kafkasya'nın güneyinde Kur-Aras havzası orijinal çıkış yeri olarak kabul edilmektedir. Kur-Aras havzası bu seramiğin Kuzey sınırıdır. Hazar Denizi'ne yakın Kur-Aras ovasının aşağılarına uzanan bataklık alanda bulunamamıştır.

Hood[2] yeni vatan arayışı içindeki insanların Güneydoğu'ya doğru yaptıkları büyük göçün çok hızlı bir şekide yapılmış seyahatle mümkün olabileceğini

[1] Lamb, 1954, s.30.
[2] Hood, 1951, s.118.

savunmuştur. Sadece takip ettikleri rota üzerinde izler bırakarak yapılan bu yayılım türü belirli aralıklarla olmamıştır. Amiran[3] Karaz kültürüne ait ürünlerin, Kura havzasından büyük bir yerli göç olayıyla Suriye ve Filistin içlerine kadar gelmiş olabileceğini söylemiştir. Karaz Seramiği Filistin'de Erken Bronz III dönemde görülmüştür. Suriye'de ise Filistin ile çağdaş seriye ait olan örnekler MÖ III. Binin II. Yarısında, Anadolu'da Geç Kaoilitik ve Erken Bronz I döneminde görülmeye başlanmıştır.[4] Kafkasya'da "Aeneolitik" dönemde ortaya çıkmıştır.

Burney Karaz Seramiğini Hurrilerle ilişkilendirmişse de diğer hafirler bu atıfı çok yersiz bulmuşlardır.[5]

[3] Amiran, 1952, s.87-103.
[4] Lamb, 1954. s.30.
[5] Burney - Lang, 1971, s.31

III. KARAZ SERAMİĞİ'NİN YAYILIMI

Kur-Aras havzasında ortaya çıkan, oradan yayılan bu seramik Kafkasya Bölgesi'nin en erken kültürüdür. Bu alandan bir göç hareketi kabul edilirse bölünmenin bir kolu hızla Suriye'ye, diğeri de Anadolu'ya yayılmış olmalıdır. Bu hatlardaki gelişmeler bütünüyle bilinmemektedir.

Doğu Anadolu Bölgesinde Adıyaman Bölgesi yerleşimleri (bkz. Adıyaman Bölgesi), Malatya Bölgesi (bkz. Malatya Bölgesi), Elazığ Bölgesi (bkz. Elazığ Bölgesi), Muş (bkz. Muş Bölgesi) ve Van Bölgeleri (bkz. Van Bölgesi) ile Erzurum Bölgesi (bkz. Erzurum Bölgesi) merkezlerinde yaygın olarak kullanılmıştır.

Karaz Seramiği Amik ovası höyüklerinde yoğun bir şekilde yer almaktadır. Amik'in güneyinde Tell Sukas ve Kalat al-Ru'us'da, Ras Shamra ve Hama'da rastlanmıştır. Fırat'ın doğusunda yer alan yerleşimlerde görülmemiştir.

Filistin'de hemen hemen tüm merkezlerde kullanılmıştır. Batı'da Megiddo, Batı'da Beth Shan arasındaki Esdradon ovasında yer alan tüm merkezlerde saptanmıştır. Megiddo'nun batısında Tel Ara'da da bol miktarda ele geçmiştir. Beth Shan, Affula, Megiddo bu alanda yer alan önemli yerleşimlerdir ve Karaz Seramiği çok sayıda örnekle bu alanlarda temsil edilmiştir.

Esdradon ovasının güneyinde örnekler çok çeşitlilik göstermektedir. Önemsenmeyecek miktardaki bu örneklerle kesin bir coğrafi dağılım

yapılmamaktadır. Ovanın orta kısmında Ras El Ein'da, Sephela Bölgesi'nde Gezer ve Tell El Hesi'de bir takım parçalar ele geçmiştir. Jericho bu alandaki Karaz Seramiği'nin en fazla temsil edildiği yerdir. Tell El Harbaj'da da birkaç parça ele geçmiştir. (Filistin Bölgesi'nde yer alan diğer yerleşimler ve ayrıntılar için bkz. Filistin Bölgesi)

IV. KARAZ SERAMİĞİ

IV.1 GENEL ÖZELLİKLERİ

Karaz Seramiği MÖ III. Binin büyük bir kısmını içine alan zaman dilimi boyunca kullanılmıştır. En yaygın biçimi "ray" biçimli ağız kenarı olarak adlandırılan, kabın en üst tepesinin kıvrılmasıyla, az veya daha çok çıkıntılı bir görünüm elde edilen ağız tipidir. Gövdeden tutamak ağız kenarına tutturulmuştur ve çoğunlukla düz olarak yapılmıştır. Bu tip kulplar ağız kenarının kalınlığına göre üçgen veya köşeli çıkıntılı biçimlerde de yapılmışlardır ve ağır küplerin kaldırılması amacıyla çift olarak kap yüzeyinde yer almışlardır. Bütün küpler ve derin çanaklar üzerindeki kulp biçimlerinde, doğudaki dağlık bölgelerin çoğunda tercih edilen Nahçevan kulbu ve gövdeden tutamaklı üçgen kulp dışında çok nadir olarak benzerlikler vardır. Omuzla boyun bağlantıları ustalıkla işlenmiştir. Tipik kulp formu Nahçevan Kulptur. (resim 1) Nahçevan Kulp Erken Bronz Çağı boyunca değişiklikler göstererek devam etmiştir.

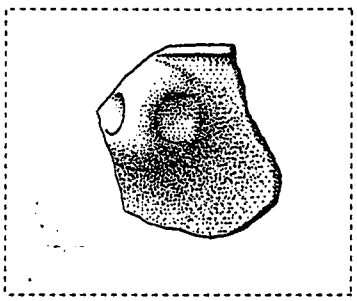

resim 1

Kaplar genellikle el yapımıdır. Katkı maddeleri yoğunlukal bitkiler ve taşçıklardır. En belirgin özellikleri iyi bir şekilde işlenen perdahın parlak olmasıdır.

IV.2 SERAMİK HAMURUNUN YAPISI

Kullanılan kil bölgeden bölgeye farklılıklar gösterebilmektedir. Çok fazla arıtma yapılmamaktadır. Katkılar hamura gelişigüzel eklenmemektedir. Kabın cins ve boyutuna göre katkı çeşidi, katkı miktarı ve katkının kalabalık derecesi değişmektedir. Katkı maddesi olarak bitki, kum, taşçık ve dövülmüş tatlı su midyelerinin kabukları kullanılmıştır. İtinalı yapılmış parçalar ile küçük kapların hamurlarının daha temiz ve katkı olarak ilave edilen nesnelerin daha küçük olduğu görülür.[6] Küçük çanakların dokuları sıkıdır. Büyük boy küplerin hamurları gevşektir.

Tüm kaplarda saman katkı malzemesi olarak kullanılmıştır. Küçük kaplarda saman izleri perdahlama sırasında kapatıldığından sadece kabın iç yüzeyinden görülmektedirler.[7] Kaplarda kullanılan mineral katkı 2-3 mm arasında değişmektedir. Keban Bölgesi'nde bazen mineral katkı kullanılmazken, Malatya Bölgesi'nde bitkisel katkıya oranla daha fazla kullanılmaktadır.[8] Keban Bölgesi'nde saman katkı hamurda %20-30 oranında, düzensiz taş katkı %5, saman katkı %10 oranındadır.

Hamur rengi siyah, kırmızı, kahverengi, kırmızımsı kahverengi, devetüyü, gri arasında değişmektedir. Bu renk farklılığı kabın fırınlanış biçimi ve pişirme derecesine göre değişmektedir. (bkz. Karaz Seramiği Tipolojisi) Kaplarda oluşturulan kırmızı-siyah kombinasyon dekoratif bir etki yaratmak amacıyla yapılmıştır. Kabın yüzeyi önce demir oksitli bir kil astarla sıvanmıştır. Kap daha

[6] Arsebuk, 1979, s.84.
[7] Duru, 1979, s.18
[8] Duru, 1979, s.18, Russell, 1980, s.25, Kelly Buccellati, 1974, s.47.

sonra bir kısmı korlarla kaplı açık bir ateş üzerine yerleştirilmiş olmalıdır.[9] Pişirme sırasındaki oksidasyon neticesinde kabın yüzeyi kırmızılaşmıştır. Siyah olan yerleri hava almayan, okside olmayan kısımlarıdır. Filistin'in bazı ilkel kabilelerinde aynı teknik hala uygulanmaktadır.[10]

Siyah renk bütün kapların sadece dış yüzeylerinde bulunmuştur. İç kısımlarda ise daima çok iyi perdahlanmış cilalı kırmızı, açık kahverengi ve kahverengimsi renkler görülmektedir. Kabın dış kısmının tamamen siyahla kaplandığı örnekler nadirdir. Genellikle ağız kenarı ve dip kırmızı veya açık kahverengidir. Renklerin arasındaki sınır çizgisi bazen belirgindir. Bazen siyah yüzey üzerinde kırmızı veya açık kahverengi uzantılar görülmektedir.

IV.3 ÜRETİM TEKNİĞİ

Kapların bir çoğu el yapımıdır. Çarkta yapılmış veya düzeltilmiş olanlar da vardır.[11] Karaz Seramiği'ni biçimlendiren halkın çarkı bilinçli olarak kullanmadıkları düşünülmektedir.[12] Yapılış metodu kapların temelinden farklıdır. Küçük ya da büyük Karaz Seramiği kaplarının yapılış bilgilerine yönelik izler tam anlamıyla mevcut değildir.

---

[9] Sukenik, 1947, s.11.
[10] Sukenik, 1947, s.11
[11] Russell, 1980, s.26-27.
[12] Amiran, 1952, s.90

IV.4 YÜZEYE UYGULANAN İŞLEMLER (ASTARLAMA VE PERDAHLAMA)

Kapların içi ve dışı bir astarla kaplanmıştır. Astar sert bir perdah ile perdahlanmıştır. İsteğe bağlı olarak fırınlama sırasında siyah ve kırmızıya dönüşen - koyu gölgeli kırmızıdan soluk pembeye kadar değişen- ve her iki rengin de muhafaza edildiği çok parlak astarlar kaplara uygulanmıştır. Astarlama işleminden önce yapılan süslemenin tek amacı, tek renk üzerindeki monotonluğu gidermektedir. Küpler, kapaklar derin ve küçük çanaklar, ayaklar ve "andiron" denilen ocakların üzeri kalın bir astarla ve elle sıvanmıştır. Kilin kabalığını ve gözenekli yapısını kapatmak için perdahlama yapılmıştır. Kapların hem iç hem de dış yüzeyi yüksek bir teknikle perdahlı ve cilalıdır. İç kısımlardaki siyah ve kırmızı cila değişiklik göstermektedir. Bazı kaplarda perdah izi görülmektedir. Bazı kaplarda ise perdah izleri görülmemekte ve perdahlama cilalamaya varmaktadır.[13]

Siyah cilalı perdahlamanın doğul olup olmadığı tartışmalı bir konudur. Sukenik bu konuda üç olasılık önermiştir.[14] Bunlardan ilki siyah cilalı perdahlama dekoratif amaçlıdır. İkincisi pişirme tekniğinin çok düşük standartlarda olması nedeniyle siyah renk oluşmaktadır. Üçüncüsü ise sahip olunan düşük fırınlamanın etkilerini yok etmek amacıyla böyle bir süsleme oluşturulduğudur.

[13] Duru, 1979, s.18, Kelly Buccellati, 1974, s.47
[14] Sukenik, 1947, s.10

Albright bu siyah cilalı perdahlamanın bir süsleme anlamı olmadığını, kapların eski gümüş kaplara renk olarak benzetilmek istendiğini açıklamıştır.[15]

IV.4 FIRINLAMA-PİŞİRME

Çeşitli fırınlama metotları kullanılmıştır. Bu metotlar ile kap yüzeyinde kırmızıdan siyaha değişen renkler elde edilmiştir. Lucas[16] bütünü siyah olarak meydana getirilmiş kapların iki fırınlama metodu ile yapılmış olabileceğini belirtmiştir. İlk üretim kırmızı renk, ikinci üretim ise dumanlı ateşle oluşturulan siyah renktir. Lucas bu siyah rengin oluşumunu ateşin azaltılması ile ilgili olmayıp kırmızı demir oksidin, siyah demirli demir okside dönüşmesi olarak ispatlamıştır. Kapların bir çoğunda fırında dumanlı bir ateşin oluşması nedeniyle siyaha dönüşüm gözlenmiştir. Sadece pişirme kaplarının bazı kısımlarında oluşan siyahlaşma, ateşin dumanının buralara temas etmesinden dolayıdır.

Fırınlama düşük ile orta derece arasındadır. Bu nedenle kırıklar düzensizdir. Ara sıra yüksek ısıda pişirilenler de vardır. Bunun sonucunda alabestremsi bir görünüş kaba hakim olmuştur.[17] Düşük ısıda pişirilenlerde daima koyu, gri-siyah arasında öz görünür. Bu öz siyaha yakındır. Bazen kesitte açıktan koyuya doğru değişen, keskin bir sınırla ayrılabilen iki bölge görülür. Bazen çok pişkin gri veya siyah parçalarda ve az saman katkılı düşük ateşte pişirilmiş devetüyü renkli parçalarda öz boyunca tek renk görünür.

---

[15] Sukenik, 1947, s.10.
[16] Sukenik, 1947, s.14.
[17] Duru, 1979, s.18. Kelly Buccellati, 1974, s.47.

IV.5 SERAMİĞİN RENGİ

1) Büyük küpler ve derin kaplar kavisli bir omurgaya sahiptir. Bu kapların çapları 20-50 cm arasında değişmektedir. İç kısımları açık kahverengi ve cilalı kırmızı dış kısımları ise genelde siyah, ağız kenarı ve dip çevresi (omurganın en üst noktasında daha sık uygulanan) kırmızı ve kahverengidir. Bu tip genelde omurga-dizisi gibi ve insize motiflerle bezenmiştir.

2) İç bükey dipli, küçük omurgalı (iskelet) çanaklar. (yaklaşık 10 cm çapında) Bunların iç kısmı kırmızı, dış kısmı ise kabın dip kısımlarından en üst noktasına kadar siyahtır.

3) İçe doğru kavisli duvarlar olan, üzeri omurga süslemeli derin çanaklar. Renk şeması yukarıdaki 2. tipi anımsatır ve bazılarının hem içi hem de dışı kırmızıdır.

4) Çukur omurgalı bir görüntü verilmiş olan ayaklar, içi ve dışı kırmızı cilalıdır.

5) Üst duvarları içe kavisli küçük çanaklar, birkaç parça dışında daima içi ve dışı kırmızı parlak cilalıdır.

6) Tek ip delikle, kulplu uzun ve dar testiler. Bunlar kırmızı cilada çeşitlilik gösterirler. Bu tipe ait bir testi Karaz Seramiği'ni tanımlayan flüt biçimli süslemeyi sahiptir.

6a) Yukarıdaki testilerin bir kenarına yapılan süsleme motifleri dışında hepsi daima kırmızı perdahlıdır.

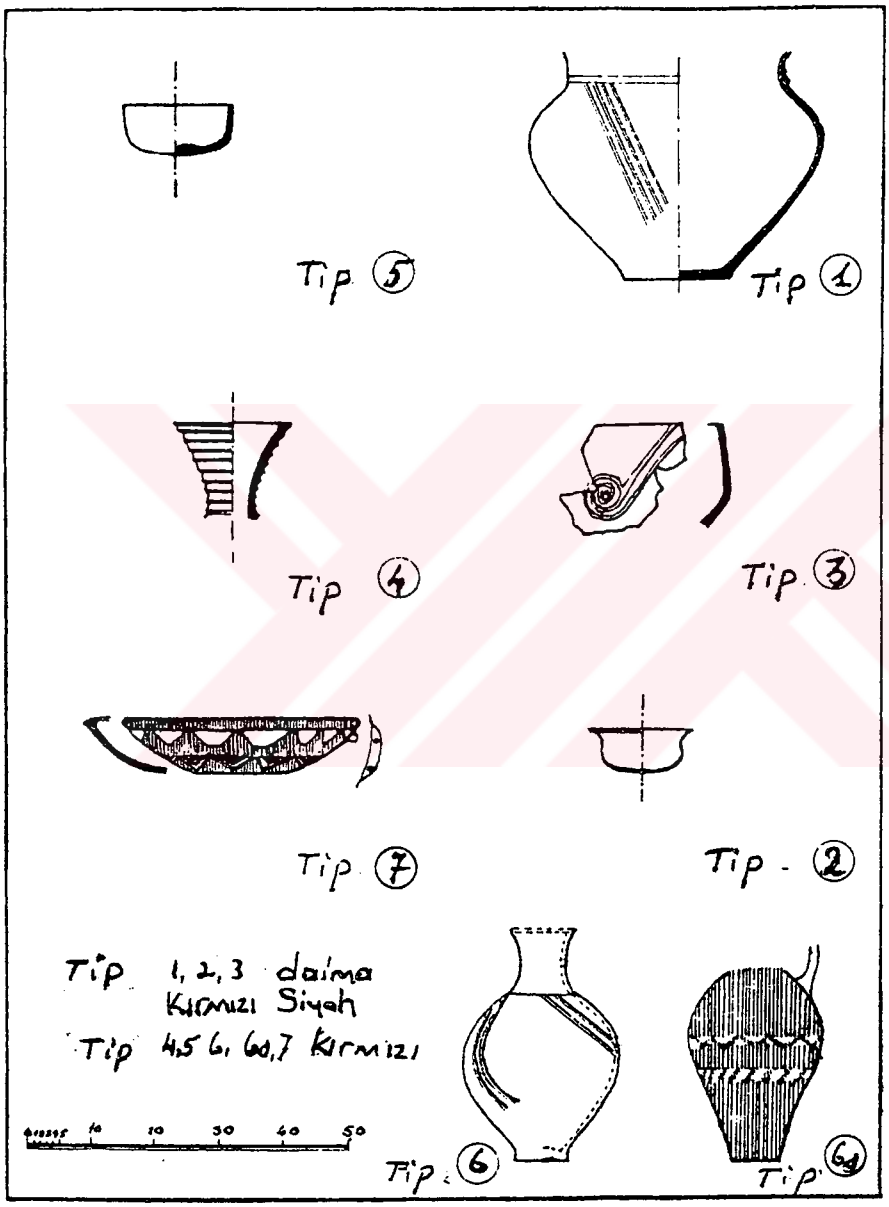
Tip ⑤
Tip ①
Tip ④
Tip ③
Tip ⑦
Tip - ②
Tip 1, 2, 3 daima
Kırmızı Siyah
Tip 4,5 6, 6a,7 kırmızı
10 30 40 50
Tip ⑥
Tip 6a

Resim: 2

7) Tek taraftan tutturulmuş tutamak biçimli kulpları olan geniş tabaklar. 6a tipi süslemesine benzer şekilde dışı kırmızı, içi kahverengi veya açık kahverengidir.

IV.1.5.1 TİPOLOJİ

Anadolu'da yer alan merkezlerde ele geçen Karaz Seramiği'ni, kapların renklendirilmelerine göre 5 gruba ayırabiliriz:

Tip 1: Kaplarının içi ve dışı farklı renkte olan Karaz Seramiği(Şekil I)

Tip 2: Kap yüzeyleri siyah renkte olan Karaz Seramiği(Şekil II)

Tip 3: Kap yüzeyleri kırmızı-kahverengi renkte olan Karaz Seramiği(Şekil III)

Tip 4: Kap yüzeyleri bezemeli Karaz Seramiği(Şekil IV)

Tip 5: Karışık(muhtelif) Karaz Seramiği(Şekil V)

Tip 1: İçi ve Dışı Farklı Renkte olan Karaz Seramiği. (Şekil I)

El yapımıdır. Malzemenin hamur ve katkı niteliği çok incedir. Çok yoğun katkılı oldukça kaba gözle görünür. Hamur niteliği kap biçimi ya da büyüklüğü ile özellikle yakından bağlantılıdır. Küçük basit ağızlı açık çanaklar çoğunlukla incedirler ve ayrı tutulurlar. Yalnız mineral katkılı hamurludurlar. Parçaların çoğunluğu yoğun saman ve mineral katkılı oldukça kaba hamurludurlar. Yüzey araştırmalarından Malatya Bölgesi'nde taşçıklı hamurlu parçaların hakim olduğu görünmektedir. Hamur çoğunlukla başından sonuna kadar çok iyi pişirilmiştir. Kapların iç yüzeyinin rengi kırmızı, kahverengi, devetüyü ve gri iken dış yüzeyinin rengi çoğunlukla siyahtır.

Fakat kap yüzey renginin alışılmış düzeni, nadiren olmasa da değiştirilmiştir. Örneğin kabın dış yüzeyinin rengi iç yüzeyinin renginden daha açık olmuştur. Kap yüzeyinin rengi gri ya da siyah alacalı ya da çok değişkendir. Ara sıra kap yüzeylerinin üzerinde daha açık boya banyolu ya da ince kırmızı boya bantı bulunmaktadır. Kabın dış yüzeyi daima perdahlıdır. Çok sık olarak kap ince cila ile tamamlanmıştır. Bununla beraber küçük ince yapılmış açık çanakların düş yüzeyinden ziyade, iç yüzeyi daha yüksek perdahlamaya maruz kalmıştır.

Tip 2: Siyah Yüzeyli Karaz Seramiği (Şekil II)

Parçaların hemen hemen tümü el yapımıdır. Bir kaçının yapımında ya çark kullanılmış ya da kap çarkla tamamlanmıştır. Parçalar genellikle sert, hamur niteliği sıkı, samana göre daha sık mineral katkılıdır. Katkı malzemesi çoğunlukla incedir. Bu tip seramik genellikle Tip 1'den daha sert ve hamuru daha muntazamdır. Aynı zamanda daha az katkı malzemesi hamur içine karıştırılmıştır. Kap büyüklükleri ve cidar kalınlıkları Tip 1'dekilerinden daha incedir. Hamur baştan başa siyahtır. Kabın hem dış hem de iç yüzeyi çoğunlukla perdahlıdır. Genellikle bu perdah çok yüksektir. Düzgün parlak perdah yapılmıştır (yumuşak açkı), burada perdah çizgileri başlı başına belli değildir. Küçük açık çanakların içi dış yüzeyinden daha yüksek perdahlıdır.

Tip 3: Kırmızı-Kahverengi Yüzeyli Karaz Seramiği (Şekil III)

Hemen hemen tümü el yapımıdır. Bazen çarkla tamamlanmıştır ya da çark yapımıdırlar. Tip 1'deki gibi bu tip hamur niteliği açısından geniş bir repertuara sahiptir. Genellikle bu tipteki parçaların hamurları Tip 1'dekilerden daha az kabadır.

Hem mineral katkı hem de saman katkı kullanılmıştır. Elazığ Bölgesi'nde saman ve mineral katkının, Malatya Bölgesi'nde mineral katkının hakim olduğu görülmektedir. Siyah ve Gri özlüler günlük kaplar değillerdir. Kapların yüzeyleri düzgündür. Yüzey renkleri kırmızı, kızıl-kahverengi ve kahverengidir. Renkler özellikle yüzey üzerinde muntazam değildir. Gri ve siyah ile yüzey rengi kızıl-kahverengi olanlar günlük kaplardır. Kabın yüzeyi daima perdahlıdır. Ağız kısımlarının da perdahlı olması muhtemeldir. Yalnızca iç kısım nadiren perdahlıdır ve perdahlama az yapılmıştır. Bunlar içinde küçük basit çanaklar içleri sık sık çok parlak perdahlanmış örnekler olarak nadiren görünürler.Bu çanakların dışları ise birkaç kesik çizgiden oluşan perdaha sahiptir. Bu tipteki kapların perdah niteliği tamamen Tip 1'dekilerden ve Tip 2'dekilerden daha düşüktür. Yüzeyleri çok parlak olanlar azdır. Mat hamurlu birkaç parça kızıl-kahverengi astarlı ya da boya banyoludur.

Tip 4: Bezemeli Karaz Seramiği (Şekil IV)

Hamurları ve dış yüzeyleri ele alış tarzı açısından Tip 1,2 ve 3'dekilere benzer. (Detaylar için bkz.katalog parçaları) Süsleme tekniği olarak, aplike, kazı(çizi-insize) oyma kullanılmıştır. Çizgi desenler ve delikler beyaz kil ile doldurulmuş olabilir. Van Bölgesi'ndeki parçalar özellikle düzensiz kazı bezeklidir.

Tip 5: Muhtelif Karaz Seramiği (Şekil V)

Bu tipe verilen parçalar Tip 1 ve Tip 2'dekilerden ayrılır çünkü ne hamurları ne de renkleri diğer tipler ile sınıflandırılabilmelerine imkan vermez. Bir miktar parça tamamen alacalı siyah ve kahverengi dış yüzeylidirler ya da renkleri gri hakimiyetindedir. (bkz. detaylar için katalog)

IV.1.6 BEZEME

Bezeme yöresel seramiklerden bilinenlerden oldukça farklıdır. Bariz bir boya ile süsleme mevcut değildir. Kullanılan yivleme, kazı-çizi bezek ve kabartma bezekler birbirine benzemezler. Geometrik bezeme yaygındır. Bitkisel bezeme ise çok az kullanılmıştır. Süsleme kabın bölümleri içinde bir bütün halindedir. Oluk şekilleri ve kabartma çizgileri gövde kavisi takip eder. Astarlama işinden önce yapılan yivli, omurga dizili ve flüt biçimli motifler bu seramiğe sanatsal farklılıklar getirmiştir. Ayrı tutulmuş gövdede tutamaklar kabartma ve oluk gruplarının arasına yerleştirilmişlerdir. Kullanılan diğer bir bezeme de çizi bezektir ve astarın uygulanmasından sonra yapılmıştır. Hayvan motifleri –stilize kuşlar- kullanılan motiflerdendir.

IV.1.6.1 Kabartma Bezeme

Kabartma bezeme kullanıldığı yerlerde iki bezeme motifi dikkati çekmektedir. Genelde çiftli olarak yapılmış kabartmalı spiraller Karaz'ın batısında geniş bir alana yayılmıştır. Erken Bronz I döneminde fazla kullanılan bu bezeme Erken Bronz II döneminde neredeyse kaybolmuş gibidir. Kap gövdesinden itibaren kap yapılırken yapılmışı sonradan kaba ilave edilmemiştir.[18] Erken Bronz III çağına ait örnekler Tepecik'te mevcuttur.[19] Ray biçimli ağızlı çömleklerde görülmekte olan bu bezeme daha çok hayvan tasvirlerinden ve geometrik motiflerden oluşmaktadır. Kareler, baklava dilimi motifleri, kapalı alanlarda daralan ve genişleyen kabartma bezeme motifleridir. Baklava motifi eski Kafkasya stilize kuş veya M biçimli

[18] Whallan, 1979, s.28. Van Loon 1978. s.72
[19] Esin, 1974, s.117-118

desenlerle ilişkili olabilir.[20] Omurgaya benzer kaburga kemiği motiflerinden oluşan süslemeler kap yüzeylerine alçak kabartma şeklinde uygulanmıştır.

IV.1.6.2. Yiv Bezeme

Yiv bezeme Karaz'da oldukça yaygındır. Genellikle çanaklara ve küplere uygulanmışlardır. Erken Bronz III döneminde fazlaca kullanılmıştır. Zikzaklar, üçgenler ve eğik çizgiler motifler şeklindedir. Kap yüzeyine insize kazı-çizi bezekten daha derin olarak tatbik edilmiştir.

IV.1.6.3. İnsize (Kazı-Çizi) Bezeme

İnsize (kazı-çizi) bezeme sadece Malatya'nın kuzeyindeki Arguvan Bölgesinde saptanmıştır. Erken Bronz I ve II safhalarında çokça kullanılmasına rağmen Erken Bronz III safhasında yiv bezeme daha fazla kullanılmıştır. Karaz'dan Van'a kadar tek bir hat halinde Doğu ve Kuzey bölgelerde kullanılmıştır. İnsize bezeme kap fırınlandıktan sonra yapılmıştır. Erken Bronz I dönemine ait kapaklarda çok kaba bir şekilde uygulanmıştır. İnsize bezeme saman parçası ya da ısı etkisiyle genişleyen bir nesne ile doldurularak yapılmıştır.[21] İçe içe açılar, üçgenler, dörtgenler halinde kap yüzeylerine işlenmişlerdir. Norşuntepe'deki örnekte ve Sakyol örneğinde olduğu gibi hayvan motifleri halinde de görülmektedir. Altınova'da yer alan yerleşimlerde Erken Bronz III döneminde tarakla insize bezeme kaplara uygulanmıştır.

[20] Van Loon, 1978, s.72.
[21] Van Loon, 1978, s.72

IV.1.6.4. İnkrüstasyon Bezeme

İnkrüstasyon bezeme çok geniş bir alanda kullanılmamış Malatya Bölgesi ile sınırlanmıştır. Elazığ Bölgesi'nde de çok fazla kullanılmamıştır.[22] Kap pişirilmeden önce yüzey yaşken çizilerek, bastırılarak bezeklendirilmiş sonra içleri beyaz bir madde ile doldurulmuştur. Parelel çizgiler, noktalar dörtgenler ve üçgen motifleri ile oluşturulanlar bu bezeme daha yaygın olarak kapaklar da kendini göstermiştir. Gelinciktepe'de bu tipte bezenmiş kap parçaları bol miktarda ele geçmiştir. Orta Anadolu'da Geç Kalkolitik Çağ'da yaygın iken Malatya Bölgesi'nde bu bezeme kullanılmamıştır.

IV.2 KAP BİÇİMLERİ

IV.2.1 Çanaklar:

Hemen hemen tüm merkezlerde karşımıza çıkmaktadırlar. Bir çok değişik formla üretilmişlerdir. Küresel gövdeli bazen de konikal gövdelidirler. Dipleri bazen iç bükeydir. Derin çanakların kaideleri çoğunlukla düzdür. Malatya yöresindeki derin çanaklar bezeklerle süslenmişlerdir. Köşeli gövdeli çanaklar nadiren görülmektedirler.

IV.2.2 Basit Çömlekler:

Basit ağız kenarları hafif dışa dönüktür. Boyunları kısa, gövdeleri küresel, düz değirmi kaidelidirler. Değişik boylarda yapılmış örnekleri Erken Bronz Çağı boyunca görülmektedir.

---

[22] Esin, 1970, s.155.

Kulp veya tutamakları değişik biçimdedir. Ağız kenarının uzatılmasıyla yapılan üçgen tutamaklar en yaygın olarak kullanılmış modellerdir. Bu tutamak formu Kuzey Suriye'ye kadar görülmektedir.[23] Üçgen tutamaklar Geç Kalkolitik Çağ'dan, Erken Bronz Çağı'na kadar kullanılmışlardır. Burun biçiminde tutamaklar kullanılmış diğer modellerdir. Bu tutamak biçimi Erken Bronz II'ye tarihlenmektedir. Dikey kulplu birkaç örnek yaygın olmayarak karşımıza çıkmaktadır. Benzerleri Geoy Tepe ve Amiranis Gora'da bazı kaplarda görülmektedir.[24]

IV.2.3 Pervaz Boyunlu Çömlekler:

Doğu Anadolu'da yoğun olarak karşılaştığımız bu form dışa eğik, düzeltilmiş veya gittikçe incelen ağızlı, basık boyunlu, küresel gövdeli, düz, halka veya yuvarlak kaidelidir. Malatya Bölgesi'nde görülen çömleklerin boyunları biraz daha uzundur.
Bu çömleklerde kulp nadiren görülür. Narşuntepe'de ele geçen Nahçevan kulplu örnekler Erken Bronz I'de bazı çömleklere karşılıklı olarak kulplar eklendiğini göstermektedir. Değirmentepe III. Tabakada bulunmuş bir kulp Erken Bronz II'ye tarihlenirken, Tepecik'te bu tip çömlekler Erken Bronz II ve III'de görülmektedir.[25]

IV.2.4 Kaseler:

S profilli ve ray biçimli ağızlı kaseler bol miktarda geniş bir alanda görülmektedir. Filistin'deki yerleşimlere kadar bu form uzanmaktadır. Geç Kalkolitik Çağ'dan Erken Bronz III dönemine kadar fazla değişmeden gelmişlerdir.

---

[23] Kühne, 1976, res.383-399.
[24] Van Loon, 1978, s.70
[25] Esin, 1982, s.92

Erken Bronz I döneminde basık boyunlu kaseleri daha sonraki dönemlerde daha uzun bir hal almıştır.[26]

Kaseler hafif dışa eğik kenarlı, pervaz boyunlu; yuvarlak veya konikal gövdeli, düz yuvarlak veya sivrice diplidirler. Akıtacak ve kulp nadiren görülmektedir.

IV.2.5 Tabaklar:

Çukur tabaklar olarak hemen hemen tüm yerleşim yerlerinde karşımıza çıkmaktadır. Ağız kenarları bazen hafif içe eğimlidir. Dipleri düzdür ve gövdeleri hafif dış bükeydir.

IV.2.6 Hayvan Biçimli Kaplar:

Karaz Seramiği kap formları içinde yaygın olarak kullanılan bir tip değildir. Tepecik ve Norşuntepe'de ele geçmiş iki örnek Erken Bronz III dönemine tarihlenmektedir.

IV.2.7 Kapaklar:

Erken Bronz I'den Erken Bronz III'e kadar yoğun bir şekilde Doğu Anadolu'da geniş bir alanda kullanılmıştır. Kenarları 8-35 cm çapında ve genellikle ortalarından daha kalındır. Bazen Nahçevan kulp eklenmiştir. Kazı-çizi bezek (insize) ve yiv bezekle, geometrik motiflerle süslenmişlerdir. Arslantepe'de ele

[26] Esin, 1982, s.94

geçen örnekler Elazığ Bölgesi kapaklarından ayrılmaktadır. Bunun nedeni Arslantepe'de bulunanların dış bükey olmalarıdır.

IV.2.8 Kap Kaideleri:

Kapaklar kadar yaygın bir formdur. Yuvarlak dipli kapların kullanımını kolaylaştırmak amacıyla yapılmışlardır. Düz veya bezemeli olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Kazı-çizi bezek (insize) ile geometrik motiflerle çoğu zaman süslenmişlerdir. (bkz. Arslantepe) Malatya ve Elazığ Bölgesi'nde Erken Bronz I'de daha özenle yapılmıştır. Süslemenin Erken Bronz II ve III'de daha basitleştiği görülmektedir.

IV.2.9 Testiler:

Filistin'deki bazı merkezlerde yoğun olarak görülmektedir.

V. ANADOLU'DA KARAZ SERAMİĞİ

V.1 ADIYAMAN BÖLGESİ

V.1.1 HASSEK HÖYÜK

Urfa ilinin Siverek ilçesinde, Fırat'ın sol kıyısında yer almaktadır. 150x350 m boyutlarında geniş bir höyüktür.

Hassek Höyük'te Münih Üniversitesi ve İstanbul'daki Alman Arkeoloji Enstitüsü yönetiminde 1978'den sonra B. Hravda ve M.R. Behm Blancke çalışmışlardır.[27]

Kent, Geç Kolkolitik Dönem boyunca yerleşime tanık olmuş, Erken Bronz Çağı'nın erken safhasında(EBIa) kısa bir dönem terkedilmiştir. I-IV. tabakalarda Erken Bronz Çağı'nın I. ve II. Safhası yerleşimi görülmektedir.

Erken Bronz Çağı'nda Hassek Höyük'te Karaz Seramiği görülmektedir. Renkleri kırmızı ve siyah olan malın yüzeyi parlak perdahlıdır. El yapımıdırlar. Fırınlama orta dereceden hafif dereceye doğru değişmektedir. Hamur genellikle kırmızı, portakalımsı devetüyüdür. Hamurun renklendirilmesi(pişirme rengi) siyahtan açık esmerimsi devetüyüne değişen renklerde sıralanmaktadır. Mineral Katkı hamurda görülmektedir. Astarlı örnekler de mevcuttur. Astar tamamen kırmızı-portakal tonlardadır. Bazen siyah da görülmektedir. Formlar çanaklar ve

[27] Blancke, 1981, s.103-108, 1981b, s.5-93; 1982, s63-78.

çömleklerdir. Kabartma bezeme, dalga bezek, kazı ve çizi bezek kapların üzerine değişik biçimlerde uygulanmışlardır.

V.2 ELAZIĞ BÖLGESİ (HARİTA III)

V.2.1 AĞIN/AVŞAN ALANI (TABLO 1)

V.2.1.1 AVŞAN

Elazığ'ın 34 km Kuzeybatı'sında, Murat nehrinin Güney kıyısındaki köyün batısında yer almaktadır. Avşan köyünün eteklerindeki büyük höyük 125x100 m boyutlarındadır. (Lev I)

Höyük Orta Doğu Teknik Üniversitesi Keban Projesi çalışmaları kapsamında David French tarafından araştırıldı.[28] Ortaçağ, Roma, Demir Çağı ile Erken Bronz Çağı tabakaları, bu çalışmalarda ortaya çıkarılmıştır. Erken Bronz Çağı tabakaları diğer tabakalara oranla daha fazladır. Erken Bronz Çağı'na ait olan dolgu höyüğün üçtü iki yüksekliğinde başlayıp, hiç kesintisiz olarak höyük tabanında yer alan kırmızı kumlu toprak katına kadar devam eder.

Karaz Seramiği ilk evrelerde (Erken Bronz Çağı'na ait) kırmızı ve siyah formları ile bol miktarda ele geçmişken son evrelerde sadece siyah kaplar olarak görülmüştür. (Tablo 1-2)

[28] Sagona, 1994, s9-11, Stephen, 1980

Karaz Seramiği Taşkun Mevkii siyah-kırmızı perdahlı seramik grubundan Şek VI –IX'da üç set halinde gösterilen ana tipler içinde en çok çeşitliliği burada gösterir.(Tablo 1) Kil hamuru genelde iri taneli ve saman katkılıdır. Bunların oluşturduğu çukurluklar küçük kaplardan ziyade büyük kaplarda daha belirgindir. Bir çok parçada kontrast bir renk şeması görülür. Dış yüzeyde çok yaygın olmasa da kahverengi, kırmızı yanında genelde siyah perdalama, iç yüzeyde ise kırmızımsı-kahverengi veya bej renk kullanılmıştır.

Büyük oyuk-boyunlu kaplar sayıca oldukça fazladır.(Şek VIII, Tip 14) Fakat rekonstrüksiyonu tamamlanmış birkaç parçanın ana tiplerinin geniş bir küp veya uzun bir testi formu olup olmadığı anlaşılamamıştır. Uzun boyunlu kaplara ait kırık parçaların sayıca çokluğu Taşkun mevkiine ait olarak tanımlanan omuz ile boyun arası oyuk kap formu kesinlikle buradan gelişmiştir.(Şek VII, Tip 11) Keban bölgesinin her tarafında bir moda geleneği haline gelen ve burada da bulunmuş olan yivli süslemeye ait birkaç parça seramiğin bu tip küplere ait olduğu konusunda kesin kanıtlar yoktur.

Oyuk boyunlu testiler (veya küpler), Doğu Anadolu'da (Güney-Doğu hattı hariç) geniş bir alanda ve daha ötesinde Kuzey-Batı İran ve Trans-Kafkasya'da bulunmuştur. Korucutepe, Norşuntepe ve Değirmentepe gibi merkezlerle de yakın bir karşılaştırma yapılabilir. Norşuntepe'de Erken Bronz Çağı I'in geç döneminde, Keban Bölgesi'nde ise Erken Bronz Çağı II ve III döneminde karakteristiktir.

Avşan ray biçimli ağız kenarlı küp formu, tipolojik olarak hem Erken Bronz Çağı II hem de III döneminde Avşan Kale'de bulunan diğer çok sayıdaki buluntularla ortak özelliğe sahiptir. Aşvan parçaları içinde kabın bel kısmından geçen flüt biçimli geniş bantların görüldüğü bazı küp tipleri var olmasına rağmen, Korucutepe Norşuntepe ve Tebecik'te bulunmuş, boyun kısmının üst tarafında yatay olarak yapılmış flüt biçimli süslemelerin yer aldığı praçaların ait olduğu küp tipine girmizler.

Kap-ayakları Korucutepe'de görüldüğü gibi burada da flüt biçimli bezemelerdir (Şek IX, Tip 20) Sadece G 3b'de bulunmuş olan keskin bir şekilde içe-kıvrık ağız-kenarlı çanak tipi ve belirgin bir şişkinliğe sahip ağız-kenarı olan küp, Erken Bronz Çağı'ın geç dönemine tarihlendirilir.(Şek VI, Tip 4) (Şek VII, Tip 12). İki tip de Arslantepe'de Erken Bronz Çağı III'ün geç döneminde (aynı zamanda VID dönemi olarak bilinen) çok tipik olmuştur. Herhangi bir küpe veya çanağa ait tamamlanmış bir profil yoktur. Fakat küplere ait olabilecek perdahlanmış malzemede pürüzsüzlük hakimdir ve dip ile ağız kenarı çapları aşağı-yukarı eşit olabilecek şekilde dışbükey profillidir.

Avşan Kale'de hiç bulunmamış olmasına rağmen, Arslantepe'de bazı çanak ve küpler, biz dizi basit insize motiflerle süslenmiştir. Erken Bronz Çağı III B (F Safhası) safhasında çok popüler olan ağız kenarları içe çekilerek yapılan sivrilik (=gaga ağıza benzer) Korucutepe'de de ortak bir özellik olarak görülür. Diğer Avşan tiplerine bakacak olursak, basit ağız kenarlı yarım küre biçimli çanaklar(Şek VI, Tip 1,3) ray biçimli ağız kenarı olan çanaklarla aynı seviyede bulunmuştu(Şek VII, Tip

5). Yuvarlak ve oval gövdeli peşirme kapları (Şek VII, Tip 8 ve 10) halen üretilmeye devam etmiştir. Fakat delik ağızlı tip(Şek VII, Tip 6) mutfak kabı olarak favori olmuştur.

Kapaklar, genelde ortadan yapılmış bir kulba sahip ve kenarları yivli bezeme yapılmıştır(Şek IX, Tip 23). Bezemesiz düz çeşitleri de vardır.

V.2.1.2 DEĞİRMENTEPE

Elazığ'ın 22 km doğusundadır. Elazığ-Bingöl eski karayolunun 21. km'sinden kuzeye sapan bir köy yolu izlenirse, İlemil köyüne varılır. İlemil köyünün Murat suyu kenarındaki tarlalarına giden bir patikadan 2 km kadar güneyindeki Değirmentepe Höyüğü'ne ulaşılır. Murat suyu'nun geniş vadisini bu kesimde batıdan sınırlayan ve yumuşuk tepeler halinde vadiye inen sırtların kenarında yer alan höyük, doğal bir yükselti görünümündedir. Yamaç höyüğü tipindeki Değirmentepe'nin kuzey ve doğu kenarları, Heringet Çayı'nın sularını civardaki tarlalara ileten basit bir su kanalı ile sınırlanmış ve bu su hendeği, höyüğü bu kesimlerde bir hayli tahrip etmiştir. Höyük iki yönden kesildiği için gerçek ölçüleri bilinmemektedir. Bugünkü ölçüler, kuzey-güney doğrultusunda 130 m ve doğu-batıda 120 mkadardır. Tepenin yüksekliği, su kanalına göre 9 m ve ova düzeyine göre 11 m'dir. Yıllardır sürülen ve erozyona uğrayan höyüğün bir hayli alçaldığı görülmektedir. Höyüğün en yüksek noktası kuzeydoğu uçtadır ve kuzey ve doğu kenarlar çok dik bir eğimle inmektedir.

Höyük 1973 yılında İstanbul Üniversitesi'nde Prof. Dr. Refik Duru ve Prof. Dr. Muhibe Darga başkanlığında kazılmıştır.[29]

Değirmentepe Erken Bronz Çağı'ndan, Demir Çağına Kadar buluntular vermektedir. Tepede açılan A çukuru içinde Erken Bronz Çağı'na ait IV yapı katı bulunmuştur. Her bir yapı katı birden fazla ara yapı katlarını ihtiva etmektedirler. B çukurunda iki yapı katı saptanırken, C çukuru tek bir yapı katı vermiştir. B ve C çukurları Demir Çağı'na ait buluntular vermiştir. Tepe Demir Çağı'nda yerleşime sahne olmamıştır. Tepe ve etek yerleşimleri arasında büyük bir boşluk vardır. Erken Bronz Çağı'ndan sonra Orta Bronz ve Geç Bronz Çağı buluntuları höyükten ele geçmemiştir. Değirmentepe stratifrafisi aşağıda verilmiştir:

Erken Bronz Çağı	IV. Yapı Katı III. Yapı Katı II. Yapı Katı I. Yapı Katı	A Çukuru
Demir Çağı	II. Yapı Katı I. Yapı Katı	B Çukuru B-C Çukurları

Tablo A

Değirmentepe'de Karaz Seramiği IV. Kattan itibaren görülmeye başlamıştır.Karaz türü çömlek IV. Katın en bol örnek veren türüdür ve parçaların yaklaşık olarak %85'ini oluşturmaktadır. Çok belirgin özellikleri ile kolayca tanınan Karaz çanak çömleğinin bir kısmı, yüksek kaliteli, iyi yapımlardır. Bir kısmı ise kaba dikkatsiz yapılmış, düşük kalitelidirler. Hamur genellikle iyi temizlenmemiştir.

[29] Duru, 1979, s.4 vd

İçinde küçük veya orta büyüklükte taşçıklar 2-4 mm boyunda saman parçaları vardır. Küçük boy kapların yalnız iç yüzeylerinde, büyüklerde hem içte hem dışta saman izlerinin boşlukları kolaylıkla görülebilmektedir. Perdahlama sırasında küçük kapların dış yüzlerindeki saman izleri kapanmıştır. Hamurun yoğurulması her zaman iyi değildir, bazı parçalarda yüzeyler ince tabakalar halinde dökülmektedir. Yapım her zaman eldedir. Bununla beraber kapların kenarları oldukça muntazamdır. Kaplar şekillendirildikten sonra genellikle astarlama yapılmamış, belki hamurun sulandırılmasından elde edilen bir banyoya bastırılmıştır. Astar yerine her kapta az veya çok dikkatle yapılmış perdahlama-açkılama vardır. 1-2 mm kalınlığındaki açkı gerecinin parlak izleri, pek çok parça üzerinde izlenebilmektedir. Küçük boy kaplarda bütün dış yüzey açkılandığından, izler görülmezler. Geniş ağızlı kapların hem içi hem de dışı açkılanırken, dar ağızlılarda ve büyük çömleklerde yalnız dış yüzey açkılanmıştır. Pişme genellikle orta derecededir. Bazı kırıklarda orta kısımların koyu gri kaldığı, oksidasyonun tamolmadığı, yüzlerde ise pişmenin tam olduğu görülür. Bazen de dış yüzün iyi pişip iç kısmın pişmediği saptanmıştır. Kaplar çoğunlukla koyu gri, siyaha yakın gri ve koyu kahverengidir. Bunların dışında, dış yüzü koyu gri, iç yüzü koyu kahverengi, ya da dışı koyu kahverengi içi koyu gri olanlar vardır. Az sayıda açık kahverengi olanlar da ele geçirilmiştir. En iyi pişirilmiş olanlar bu sonunculardır. Bazı parçalar üzerinde koyu gri lekeler vardır.

Form repertuarı zengin değildir. En çok kullanılan formlar, küçük kase, derin kase, tabak ve çömleklerdir. Küçük kaseler çoğunluk yuvarlak karınlı, hafif dışa dönük dudaklıdırlar.(Şek X, 1-3-4) S profilli bir iki parça vardır.(Şek X, 5) Bazı kaselerde karnın en geniş yerinde yumuşak veya sertçe bir kırılma olmakta ve ağzın

dudağa kadar olan kısmı içbükey bir yay çizerek yükselmektedir. Bu tip profil Karaz türlerinde çok yaygındır.(Şek X, 6-7) Birkaç dip parçası basitçe düzleştirilmiş şekildedir ve bazılarında ise dip hiç belirtilmemiştir.(Şek X, 2)

Derin kaseler (çanaklar) kase profillerini tekrarlamaktadırlar(Şek X, 12-15) Tabaklar genellikle düz basit ağızlıdır.(Şek X, 8-11) ve dipleri muhtemelen belirtilmemiştir. Çömlek çok kullanılmış bir formdur. Ağız parçalarına göre yuvarlak küresel karınlıdırlar ve kısa dik boyunlu(Şek X, 16) kısa boyunlu devrik dudaklı(Şek X, 17-18), içbükey boyunlu(Şek X, 19-20) ve dudağı dışta kalanlaştırılmış(Şek X, 22-26) olarak değişik profiller saptanmıştır. Kaba mutfak kapları genellikle yuvarlak karınlı ve düz basitçe dudaklıdırlar. Bazılarında dudak dışına tutamaklar eklenmiştir.(Şek X, 25-26) Kulplu çömlek bulunmamış olmakla beraber, kabaca bir kaba ait olması gereken bir kaç kulp ele geçmiştir.(Şek X, 37) Bu grubun kötü kaliteli yapımlarından bazıları da çömlek veya küplerin ağızlarını kapatmak için kullanıldığı anlaşılan kapaklardır. Bu katta kapaklardan iki parça bulunmuştur.(Şek X, 38) Kenarları ince orta kesimi kabarık olan kapakların tam ortalarında, daha yine katlara ait kapaklarda görüleceği gibi bir kulp yer almış olmalıdır.

III. Kat'ta Karaz Seramiği görülmeye devam eder. IV. Kat'ın başlıca formları devam ederken, formların bazıları ortadan kalkmış, yeni formlar da eklenmiştir. En çok rastlanılan kap tipi kaseler, hemen tümü ile içbükey profillidirler.(Şek XI, 1-4) Derin kaselerde aynı profil yinelenmektedir.(Şek XI, 5-8) Bu kaplarda dipler küresel bırakılmışlardır.(Şek XI,2) Birkaç kapta dip yerleri içe doğru hafif çukurlaştırılmıştır.(Şek XI, 3) Tabaklar düz basit ağızlı (Şek XI,9) veya içe dönük

profillidirler.(Şek XI, 10-13) Bir iki parçada dışta dudak kenarında küçük meme şeklinde bir veya üçlü çıkıntılar vardır(Şek XI, 10-14-16). Çömlekler arasında içbükey boyunlu olanlar çoğunluktadırlar(Şek XI, 19-24). Ayrıca kısa dik boyunlu(Şek XI, 25-29) kalınlaştırılmış dudaklı(Şek XI, 21-22) dışa devrik ağızlı(Şek XI, 23) ve dışta yivli dudaklı profiller de görülür.(Şek 20-22) Çömlek veya mutfak kapları çok kez irice tutamaklıdırlar.(Şek XI, 17,18) Kulp enderdir. Küpler kalın dudaklı(Şek XI, 30-31) ve düz diplidirler(Şek XI, 32), çömlek veya küplere ait basit çizgi süslemeli kapaklardan 8 parça bulunmuştur.

İri çömlek veya küplerin bazılarının üzerlerinde oyuk-kabartma tekniği ile yapılmış süslemeler ilk kez bu katta görülmüştür. Sayıları 8 olan bu parçalar, bezeksiz olanlara oranla daha özenli açkılanmışlardır. Bezeklerin bazıları, geniş alanlara yapılmış anlamı anlaşılamayan şekillerdir(Şek XI, 33-34-36). Bir kısmı ise birbirini eğik kesen paralel bant dizileri, konsantrik yarım daireler veya spirallerdir(Şek XI, 35-37).

II. Kat'ta Karaz Seramik grubu küçük değişiklerin dışında IV. Ve III. Kat'ın geleneğini devam ettirmektedir. Toplanan parçaların %90'ına yakınını oluşturan Karaz türleri eski özelliklerini korumaktadırlar. Renkler küçük boy kaplar(kase, çanak, tabak gibi) çoğunlukla gri ve siyah, iri kaplarda(çömlek ve küp) kahverengi renktedirler. Bazen bu renklerin tam tersleri de kaplarda kullanılmıştır. Formlar arasında yeni türlerin ortaya çıktığı görülür. Kaselerde çoığunluk, yine iç bükey ağızlılardadır(Şek XII, 1-5; Lev II, 1-2) Bunların yanında dışta yivli dudaklı çanaklar (Şek XII, 6; Levha 4) ve ağız kenarında dışta karşılıklı iki insan burnu şeklinde

tutamağı olan çanaklar(Şek XII, 7-8; Lev II, 4), yeniliklerdendir. Tabaklar sayı bakımından azalmışlardır. Yine düz ve hafif içe dönük dudaklıdırlar.(Şek XII, 9-11; Lev II, 5) Dudak dışında tekli veya üçlü memecik çıkıntılı olanlar devam eder.(Şek XII, 12-14; Lev II, 6) Bu tutamaklar bazen uzun pervaz şeklindedirler(Şek XII, 13).

Çömlekler çok değişik ağız profilleri vermişlerdir(Şek XII, 15-22; Lev II, 7). Yenilik olarak boyun üzerinde iki veya üçlü paralel yivler görülür(Şek XII, 23-24; Lev II, 8). Mutfak kapları olarak ayrılan, kaba ve dikkatsiz yapılmış çömlekler çok kere dudak dışında yuvarlak(Şek XII, 25-26; Lev II, 10) veya üçgen(Şek XII, 27 tutamaklıdır. Kulplu çömleklerin sayısı azdır(Şek XII, 28-30; Lev II, 12). Küpler kalınlaştırılmış dudaklı ve düz diplidirler(Şek XIII, 1-5,7-9, Lev II, 15). İçbükey dudaklı parçalar arasında, küp olabilecek büyüklükte olanlar da ele geçmiştir(Şek XII, 6). Kapaklardan 12 parça vardır. Eski tabakaların kapaklarından farksız şekillerdeki bu parçalar üzerinde oyuk-kabartma bezeme devam etmektedir(Şek XIII, 10-11; Lev II, 14).

Oyuk-kabartma bezeli Karaz'ların sayısında artma vardır. Bazıları anlaşılamayan bezekli(Şek XIII, 12-13) bazıları paralel yivli(Lev III, 12) veya konsantrik daire yivlidir(Şek XIII, 30-6; Lev II, 11; Lev IV, 10).

I. Kat Karaz Seramiği diğer katlar ile aynı karakterdedir. Kapların kalitesinde özellikle pişirmede kötüleşme görülmektedir. Renkler açık griye dönmüştür. Çömleklerde perdahlama daha az iken genel olarak perdahlama oldukça iyidir. Formlarda bilinen özellikler yinelenmiştir. İçbükey ağızlı kaseler yine

çoğunluktadır(Şek XIV, 1-12, Lev IV, 2). Dipler eskiden olduğu gibi ya belirtilmeden(Şek XIV, 4-6-7) ya da hafif düzleştirilmiş(Şek XIV, 8) veya çukurlaştırılmıştır(Şek XIV, 9-12). Bazı kaselere küçük akıtacaklar eklenmiştir(Şek XIV, 13-14, Lev IV). Derin kaseler, çanaklar, kase formlarını sürdürmektedirler(Şek XIV, 15-19) Tabaklar düz dudaklı ve dudak dışında bazen memeciklidirler(Şek XIV, 20-26)

Çömlekler çeşitlenmişlerdir. İçbükey boyunlu (Şek XIV, 299) dışa dönük yivli dudaklı (Şek XIV, 28) ve boyun üzerinde yatay yiv sıralı (Şek XIV, 30, Lev IV, 9-10), karşılıklı iki üçgen tutamaklı (Lev IV, 11-12) ve küre karınlılarla (Şek XIV, 27; Lev V, 1-2) ait pek çok parça bulunmuştur. Bunlara ek olarak düşük kaliteli mutfak kaplarının sayılarının arttığını görmekteyiz (Lev IV,10-22). Küp olabilecek büyüklükteki parçaların ağız profilleri eski katlarla orantılanmayacak kadar zenginleşmiştir. Bunlar, düz dipli ve bazen kulplu veya tutamaklıdırlar. Çömlek kapak parçaları yine yivli bezemeli ve kulpludurlar.

Kabartma bezemeli Karaz türlerinin sayısı çok azalmıştır. Fantastik süsler kaybolmuş, düz veya yuvarlak çizgilerden oluşan basit bezeme sürmüştür (Lev IV, 14-15).

Genel olarak Karaz Seramiği IV. Tabakadan I. Tabakaya kadar çok büyük farklılıklar göstermez. Kase türünde küçük kaplarda, yuvarlak karınlı ve hafif dışa dönük dudaklı profiller IV. Katta göreceli olarak daha fazla iken III-I. Katlarda azalmış, buna karşılık içbükey boyunlu kaseler eski katlardan yeniye doğru sayıları

artarak sürmüşlerdir. I. katın akıtacaklı kasesi (Şek XIV, 13-14) diğer katlarda görülmeyen yeni bir şekildir. Kaselerde kulp ve tutamak yapılmaması, diplerin dikkatsiz olarak yapılması her katın ortak özelliğidir. Derin kaseler ya da çanaklarda çoğunlukla kase profilleri yinelenmiştir. II. katın burun şeklindeki tutamak çıkıntısı diğer katlarda bulunmayan bir örnektir (Şek XII, 7-8). Yayvan ve derince tabakalarda IV. Katta düz yuvarlak profiller çoğunlukta iken III. Kattan başlayarak içe dönük inceleşen dudaklılar çoğalmaktadır. İçe dönük dudaklı tabakalarda ağzın hemen dışına yerleştirilmiş üçlü memecikler (Şek XI, 10-16) III. katta başlamaktadırlar. Özenle yapılmış bu üçlülerin yanında basit tek memecik şeklinde çıkıntılar da III. katta ortaya çıkar(Şek XI, 14-15). Dudak dışında uzun pervaz çıkıntı şeklinde tutamak, tek örneğini II. katta verir(Şek XII, 13). Çömlekler şekil bakımında diğer kaplara oranla daha çeşitlidir. İçbükey boyunlular her katın egemen profilidir. Pervaz dudaklılar, dışa kıvrık ağızlılar veya kısa dik boyunlu çömlekler her yapı katında az ya ada çok bulunmuşlardır. Kısa, boyunları yivli çömlekler, II. katta ortaya ilk kez ortaya çıkar (Şek XII, 23-24). Geniş ağızlı çömleklerin ağızlarının dış tarafına yuvarlak veya sivri üçgen tutamak yapılması daha çok III-I. katlar arasında görülür. Pervaz ağızlılar II ve I. katlarda ortaya çıkarlar. Mutfak kapları her katta, düşük kaliteli, yuvarlak karınlı, dışa dönük ağızlı ve tutamakları ile birbirlerine benzerler. Karaz türünde kulp yaygınlaşmamıştır. Her katta birer ikişer kulp bulunmuştur. Tutamak veya memecikler daha yaygındır. Diplerde eskiden yeniye doğru bir gelişmeden söz edilemez. Küçük kaplarda dibe hiçbir zaman önem verilmemiştir ve bu yüzden kapların daima eğri durduğu görülmektedir. Çömlek kapakları her katta birkaç örnekle temsil edilmişlerdir. Şerit ya da yuvarlak kesitli, küçük kulp

tutamakları olan kapakların üzerinde derin yiv veya kabartma yapılmış, kaba özensiz bezeme sürekli olarak tekrarlanmıştır.

V.2.1.3 ESENKENT /HAN İBRAHİM ŞAH

Eski adı Han İbrahim Şah, yeni adı Esenkent höyüğü, Elazığ'ın kuzeybatısında, Elazığ-Çemişkezek yolunda Koruk köyü yününe ayrılan yolun sonunda, düz bir kaya platformu üzerine oturmuş, 125 m uzunlukta 60 m genişlikte 12 m yükseklikte bir höyüktür. Doğu ve batısından geçen ve hemen höyüğün kuzey ucunda birleşip murat nehrine akan Erzürük Çayı ile bir küçük dere arasında bulunmaktadır. Eski köy yerleşmesine bitişik olup, bugünkü köye 60 m, Murat'a olan uzaklığı 5 km'dir(Lev IV).

Burney tarafından ilk önce bölgede yüzey araştırmaları yapılmıştır.[30] Höyükte 1970-1971 yıllarında H. Ertem çalışmıştır.[31] Kuzey, batı ve doğu yönlerde dik yamaçlarla höyük dereye inmektedir. Doğu Anadolu stratigrafisini detaylı olarak görebildiğimiz höyük Selçuklu Dönemi, Bizans kalıntıları, MÖ. I. Bin kalıntıları ve Erken Bronz Çağı I-II evreleri malzemeleri vermektedir.

I. Tabaka: Selçuklu Dönemi

II. Tabaka: Bizans

III-IV. Tabakalar: MÖ I. Bin

V-VI. Tabakalar Erken Bronz Çağı III Evre

VII-IX. Tabakalar Erken Bronz Çağı I. Evre

X-XIV. Tabakalar Erken Bronz Çağı I. Evre

[30] Burney, 1958, s.157 vd.
[31] Ertem, H, 1982, s.13 vd.

Erken Bronz Çağı'na ait tabaka sayısı ondur. İlk yerleşim tabakası XIV. tabaka'dır. X. veVII. Tabakalar yangınla sona ermişlerdir.

Karaz Seramiği Erken Bronz Çağı I. evresinden itibaren görülmeye başlar ve III. evreye kadar devam eder.VI. tabakadan itibaren sayılarında artış görülür. Bu seramiğe ait ele geçen kaplar siyah ve kahverengi renktedirler, el yapımıdırlar, hamurları saman ve irice kum samanı mika katkılıdır. Fırınlanması bazen iyi bazen az olan kabın yüzeyi perdahlanmıştır. Ele geçen örnekler kaba ve orta boyda mutfak tipi çanak çömlekten oluşur. Kapların üzerinde kabartma olarak yapılmış geometrik motifler yer almaktadır.

Tip I	Tip II	Tip III	TipIV	Tip V
X	-	-	-	-

Tablo B

Kap formaları çanak, çömlek ve küpçüklerdir.

V.2.1.4 PULUR / SAKYOL

Murat nehri ile Fırat'ın birleştiği noktaya 4-5 km, Elazığ'a 45 km, Çemişkezek'e ise 20 km uzaklıkta yer almaktadır. Höyük Sakyol köyünün yanı başında ve kuzeydoğusundadır. 50 m uzunluğunda, 75 m genişliğinde ve 20 m yüksekliğindedir(Lev IX).(Harita IV)

Höyük 1968-1971 yılları arasında Hamit Zübeyr Kaşay tarafından Keban Projesi Kurtarma Kazıları kapsamında incelenmiştir.[32] Kazılarda XIII mimari kat ortaya çıkarılmıştır. Erken Bronz Çağı'ndan Geç Bronz Çağı'na kadar yerleşim görülmüştür. IV-I. Katlar çok tahrip olmuşlardır. IV-I. Katlar Erken Bronz Çağı buluntuları vermiştir.

Karaz Seramiği siyah perdahlı çanak-çömlek grubu olarak Pulur'da temsil edilmiştir. Bu saramik I. kattan XI. kata kadar devam eder. Alacalı(kırmızı ve siyah) veya kırmızı, koyu kahverengi astarlı örnekler de mevcuttur. Daha derin katlara inildikçe kapların kenar profilleri düz, küçük karınları da dirsekli olma eğilimi gösterirler. Bu örnekler içinde siyah üzerine beyaz çizi bezemeli parçalara da rastlanmıştır(Levha XVIII). Kaplar kabartmalar veya oluklu şeritler halinde geometrik bezemelidirler. Bu bezemelerin bazen kuş ve hayvan şeklini aldığı da görülmektedir. Tabloda siyah ve kırmızı perdahlı seramiğin tabakalara göre yüzdelik durumu verilmiştir(Tablo C).

Tabaka	Siyah Perdahlı	Kırmızı Perdahlı
VI	%43.3	%38.8
VII	%44.2	%22.5
VIII	%60.2	%28.8
IX	%67.3	%32.7

Tablo C

[32] Koşay, 1976

Kap formları çeşitli tiptedir. Çanak-çömlekler(Lev XII-XV) kapçıklar, küpler ve küpçükler(Lev X-XI, Şek XX, XXIV) kaseler, kapaklar(Şek XXV) ayaklıklar(kaideler) (Lev XVI-XVII, Şek XXV-XXVII), leğenler.

I-VII. tabakalarda çeşitli nitelikte kap-kacak ve kırıklar, VIII. tabakadan kapaklar, küpler, IX. tabakadan bir takım çanak-çömlek örnekleri bulunmuştur. En önemli buluntuları X. tabakada bulunmuştur. X. tabaka 82 ve 83 nolu odalarda yırtıcı kuş yüzlü küpler ele geçmişlerdir. XI. tabaka kaseler, küpçükler, ayaklıklar verirken, XII-XIII. tabakalardan Güzelova Son Kalkolitik Çağ'da ele geçen siyah perdahlı üstü nokta ve çizi bezekli çömlekler ele geçmiştir.

V.2.1.5 SERACIK

Elazığ, Ağın/Avşan Alanı içinde ovada, Seracık'ın 2 km güneyinde yer alır. Höyük Burney ve Russell'in[33] Doğu Anadolu'da yapmış oldukları yüzey araştırmaları ile Karaz Seramiği buluntuları açısından daha iyi tanınmıştır.

İçi ve dışı farklı renkte(Tip 1, Şek I), kırmızı-kahverengi yüzeyli parçalar(Tip 3, Şek III), muhtelif parçalar(Tip 5, Şek V) ile Karaz Seramiği Seracık'ta temsil edilmiştir(Tablo D).

Tip I	Tip II	Tip III	TipIV	Tip V
X	-	X	-	X

Tablo D

[33] Russell, 1980

V.2.1.6 TAŞKUN KALE

Avşan'ın 3 km güneyinde yer almaktadır. 500 m uzunluğundadır. Küçük bir akrapolü ve çok geniş yerleşim alanı vardır.

Taşkun Kale, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Keban Projesi çalışmaları kapsamında Avşan Kale Heyeti ile birlikte Anthony Mc Nicoll tarafından incelenmiştir. Yerleşim ilk defa 1964 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi heyeti tarafından bulunmuştur.[34]

Taşkun Kale çanak çömlek repertuarı, Avşan Kale çanak çömlek grupları ile karşılaştırılabilir niteliktedir. Karaz Seramiği kırmızı-siyah perdahlı çanak çömlekleri bol miktarıyla en önemli seramik grubunu Taşkun Kale'de oluşturmaktadır(Tablo 1-2). Geniş köşeli ray biçimli ağızlı çömlekler bu grup içinde en fazla ele geçen tiptir(Şek VIII, Tip 14). Yalın, açık, küresel çanaklar içe eğik duruşludurlar ve köşelidirler. Bunlar tüm olarak ele geçmişlerdir(Şekil VI, Tip 1-5). Bununla beraber kapların dışına ağızlarının altına parmakla sık olarak sığ yiv yapmak Taşkun Kale'ye mahsus bir imalat şeklidir. Üçgen gövdeden tutamaklı pişirme çömlekleri yaygın kullanılan kaplardır. Bazı çömleklerin boyunları üzerinde oluk bezemeler görülmektedir. Kapaklar ele geçen diğer formlardır.

Taşkun Kale'de ele geçen malzeme Erken Bronz II-III'e yerleştirimektedir.[35]

[34] MC Nicoll, 1972, s.49-51. Sagona, 1994, s.11-12
[35] Sagona, 1994. s.12

V.2.1.7 TAŞKUN MEVKİİ

Taşkun Kale'nin 1 km güneydoğusunda yer almaktadır. 130x115x2,5 m boyutlarında küçük bir höyüktür.(Plan 1)

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Keban Projesi çalışmaları kapsamında Avşan Kale Heyeti ile beraber Svend Helms tarafından 1970 yılından itibaren araştırılmıştır.[36]

Taşkun mevkiindeki kırmızı-siyah perdahlı Karaz Seramiğinin biçim(form) repertuarları sınırlıdır(Tablo 1-2). Üç adet profil çeşidiyle kendisini daha iyi tanımlayan basit yuvarlak çanak formu oldukça yaygındır. Dışbükey konik biçimli(Şek VII, Tip 1) standart yarım-küre(Şek VI, Tip 2) ve dikey kenarlı(Şek VI, Tip 3). Bu küçük çanaklarda dışbükey bir şekilde kıvrılarak yapılma duvarlar daha popüler olmuştur. Genelde ince-cidarlı ve çok iyi düzleştirilmiş ve sert(sıkı) hamurludur. Çıplak gözle bakıldığında katkı maddesi olarak, iri kum taneleri ve siyah ve her iki yüzeyi de iyi perdahlanmıştır. Diğerleri kırmızı, kahverengi veya ağız kenarının dış yüzeyinin alt kısımları siyah gölgeli iç kısmı da yüksek bir teknikle perdahlanmıştır. Kulplar nadirdir. İki çanakta küçük ip delikler ağız kenarın altına uygulanmıştır. Diğer birkaç tanesinde ise tutamak biçimli kulpların etrafına bir ip(bant) geçirilmiştir veya ağız kenarında delikler mevcuttur. Taşkun mevkiindeki bu yuvarlak çanakların süslendiği çok nadir olarak karşımıza çıkmaktadır. Süsleme şeması ağız kenarına tutturulmuş elips veya dairevi çıkıntılardan oluşmaktadır. Bazen de bu çıkıntılar ağız kenarının daha da altında olabilir. Bu tip süsleme,

[36] Helms, 1972, s.52-53., Helms, 1973, s.109-120, Sagona, 1994, s.5-9.

Korucutepe, Fatmali-Kalecik ve Çayboyu Kalkolitik dönem seramiği üzerindeki çıkıntıları akla getirmektedir. İnsize süsleme de nadirdir. Beyaz macunla doldurulmuş dama tahtası ve saç örgüsü motifleri, Tepecik'ten Geç Kalkolitik döneme ait bir çanak üzerindeki motifin bir tekrarı gibidir.

Bir-iki parça üzerinde ise, saç örgüsü ve deliklerden oluşan düzenleme kabın sadece bir kısmında uygulanmıştır. Standart dik kenarlı çanaklar sayıca daha azdır(Tablo 1). Fakat bunlarda aynı zamanda plastik süsleme vardır ve yumru çıkıntılarla beraber kabın üzerine tutturulmuştur.

Yarımküre çanaklar, Orta-Doğu Anadolu Bölgesi'nde, Amuq ve Bayburt'un kuzeydoğu kesiminde yaygın olarak kullanılmıştır. Arslantepe VI B" bu üç tipi de en iyi şekilde temsil eder. Ağız kenarları düz bir şekilde içe çekik, dik kenarlı çanak biçiminin çok yakın paralelleri Tepecik ve Pulur da bulunmuştur.

Düz dipli pişirme kapları(Şek VII, Tip 10) çanta biçimli veya oval vücutlu kaplar ve uzun boyunlu, kısa belli testiler(Şek VII, Tip 11) oldukça çok sayıdadır. Her iki tipte de miktar açısından yoğundur ve kil hamuru iri taneli sert ve düzensiz kenarlı ve kilin özünde siyah ve gri renk görülür. Bütün parçaların renk şemasına bakıldığında gözle görünür bir tezatlık vardır. Dış kısmı koyu renkli(genellikle kısa belli testilerde siyah renk hakim), iç kısmı ise kahverengi, bir tanesinde gölgeli gri ve kırmızı renklidir. Özellikle pişirme kaplarında benekli renklendirme(boyama) yaygın değildir. Dış yüzey üzerinde açık perdahlama daha genel olarak uygulanırken iç kısmı ise pürüzsüz veya boş-sade bırakılmıştır. Pişirme kaplarının boyutları bir düzen

halinde sıralana bilinir. Küçük mutfak fincanları, benzer profilli kaplarla aynı türe aittir. Üçgen biçimli askı kulplar sıklıkla basit bir ağız kenarına tutturulmuştur. Bunlar bir örnekten diğerine çeşitlilik gösteren düz bir şekilde dışa kıvrılarak bir çıkıntı oluşturacak şekilde yapılmışlardır. Şek VI, Tip 6 ve Şek VII, Tip 8'de resmedilen iki mutfak kabında çıkıntılar yer almamıştır. Her ikisi de yuvarlak gövdeli ve delik ağızlıdır ve birbirlerinden, özellikle Tip 8'de açıkça kısa olarak farklılık gösteren ağız kenarlarındaki detaylarla ayırt edilebilmektedirler. Asılabilen küplerin(Şek VII, Tip 11) profili genellikle kıvrımladır(yılanvari), özellikle boyun ile omuz arasındaki çıkıntı çok belirgindir. Kırık kap parçaları arasında dışbükey düz bir boyun ve dışa çekik ağızlı özellik gösteren bir türe ait olabilecek örnekler de vardır. Taşkun Mevkii'ndeki küplerde keskin-köşeli ray biçimli ağız kenarının ve boyun oyukluğunun yokluğu şüphelidir(Şek VIII, Tip 14). Aşvan yakınındaki iki merkezde de oldukça boldur.

Pişirme kapları ve küpler üzerindeki süsleme ne çok fazla yaygın ne de özenilerek yapılmıştır. Genellikle omuz üzerine yerleştirilmiş kabartma çizgiler veya bir çift küçük yumrulardan oluşmaktadır. Dikkati çeken yeşilimsi krem rengi bir seramik parçası üzerindeki kabartmalı bir motif, normalde siyah perdahlı ray biçimli ağız kenarlı küplerde uygulanan bir süslemedir. Yukarı Fırat bölgesinde pişirme kapları, kısa-belli küplere nazaran daha fazla alana yayılmıştır. Oval-gövdeli, geniş boyunlu çanta biçimli küpler(Şek VII, Tip 10), Malatya ve Elazığ bölgesinden başka güneyde Amuq Ovasında da bulunmuştur. Küpler aynı zamanda Arslantepe VIB ve Pulur XI örnekleriyle de karşılaştırılabilir. Taşkun Mevkiinde kap-ayaklığı olarak tanımlana bilinen seramik parçaları bulunmamıştır. Üzerinde yumru-çıkıntılı ve

insize izlerinin var olduğu üç küçük parça, Arslantepe VI B geçiş safhasında da görülen, Pulur XI'de çok miktarda bulunmuş olan ve ince bir işçilik sergileyen kap-altlıklarını (=ayaklarını) anımsatmaktadır. Taşkun Mevkii'ndeki kapaklar dışbükey olmalarına rağmen düz, yassı ve yuvarlaktır(Şek IX, Tip 21-22).

V.2.2 ALTINOVA

V.2.2.1 KORUCUTEPE

Altınova'da Aşağı İçme'nin 1,5 km kuzeybatısında yer almaktadır. 500x300x15-17 m ölçülerindedir(Lev XIX).

1968-1970 yıllarında Van Loon ve Gutenbirg tarafından[37] 1973-1975 yıllarında H. Ertem tarafından araştırılmıştır.

Korucutepe'de Erken Kalkolitik Çağ'dan, Orta Çağ'a bir çok dönemin özellikleri görülmektedir(bkz. Tablo E).

Höyükte yapılan araştırmalarda C, D ve E safhalarından yoğun olarak Karaz Seramiği ele geçmiştir. Bulunan çanak çömlek değişik formlar göstermektedir. Sığ çanaklar, derin çanaklar, depo küpleri, çömlekler, kapaklar ve kap kaideleri. Ele geçen örneklerin kabartma, oluk ve insize bezeme ile bezendiği görülmektedir. Kaplar genellikle siyah ve kırmızı perdahlıdır.(Tablo 3)

[37] Van Loon, 1975, Van Loon, 1978

Tabaka	Hakim Seramik Grubu	Safha	Dönem	Yaklaşık Tarih
I-XXIX(?)	El yapımı, taşçık katkılı, perdahlı	A	Erken Kalkolitik Dönem	MÖ 4500-3500
XXX-XLIV	Yavaş dönen çarkta yapılmış saman yüzlü	B	Geç Kalkolitik Dönem	MÖ 3500-3000
XLV-LIV	El yapımı, saman katkılı, perdahlı, kabartma bezekli	C	Erken Bronz Çağı I-II A	MÖ 3000-2600
LV-LXXVII	El yapımı, saman katkılı, perdahlı	D	Erken Bronz Çağı II B	MÖ 2600-2300
LXXVIII-LXXXIX	El yapımı, saman katkılı, oluk bezemeli, perdahlı	E	Erken Bronz Çağı III A	MÖ 2300-2150
XC-XCII	El yapımı, saman katkılı, perdahlı, çanak ağızları içe eğik(içbükey)	F	Erken Bronz Çağı III B	MÖ 2150-2000
XCIII-CV	Gri renkte çark izli	G	Orta Bronz Çağı I	MÖ 2000-1800
CVI-CX	Gri renkte, çark yapımı; çark yapımı kırmızıdan kahverengiye değişen renkte perdahlı seramik	H	Orta Bronz Çağı II	MÖ1800-1600
CXI-CXX	Çark yapımı, portakal renkte alacalı, portakal renkte astarlı	I	Geç Bronz Çağı I	MÖ 1600-1400
CXXI-CXXXI	Portakal renkte, çark izli	J	Geç Bronz Çağı II	MÖ 1400-12000
CXXXII-CXXXV	Yavaş dönen çarkta ya da elde yapılmış, kızıl kahverengi perdahlı	K	Erken Demir Çağı	MÖ 1200-800
CXXXVI-CXL	Çark yapımı, yeşil sırlı	L	Selçuklu'dan Moğol Dönemi'ne kadar Orta Çağ	MS 1200-1400

Tablo E

Ele geçen kapakların çoğu bezemesizdir. Kapakların çeşitli ölçülerde ve farklı türde tutamakları vardır. Iğdır, Karaz ve Pulur Korucutepe kapaklarına benzer örnekler vermektedirler. Nahçevan bölgesinde Kültepe, Gürcistan'da yer alan kentlerden Beshtasheni, Kvatskhelebi ve Amiranis Gora'da da yakın örnekler mevcuttur.

Çeşitli formlarda minyatür kaplar ele geçmiştir(Lev XXIII, 3 M). Bunlar düz çanak formları ve yüksek ayaklı diplerden oluşan örneklerdir. Minyatür kaplara ait benzer bir örnek Güzelova'da bulunmuştur.[38]

Kabartma bezek, kazı-çizik bezek en çok kullanılan bezeme tipleridir. Kabartma bezek Erken Bronz II'de karakteristik bezeme biçimiyken, Erken Bronz III'de oluk ve kazı-çizi bezek fazlasıyla kullanılmıştır(Şek XXIX G, Lev XXII F).

V.2.2.2 KÖVENK

Altınova'da Bingöl yolu üzerindedir ve ağaçlar tarafından gizlenmiştir. Aynı adlı köyün kuzeyinde yer almaktadır. 200x8 m ölçeklerindedir.

Höyük Burney ve Russell tarafından yüzey araştırmaları kapsamında incelenmiştir.[39] Karaz Seramiği, içi ve dışı farklı renkte parçalar(Tip1, Şek I, 26-27), siyah yüzeyli parçalar(Tip 2, Şek II, 6-9) ve muhtelif parçalar(Tip 5, Şek V, 2) ile temsil edilmektedir. (Tablo 3)

V.2.2.3 NORŞUNTEPE

Altınova'da Elazığ il merkezinin 26 km güneydoğusunda, Alişam (Harmanpınar) Yukarı Ağınsı (Elmapınar) ve Aşağı Ağınsı (Kavakaltı) Köyü'nün oluşturduğu üçgenin içinde, Alişam köyünün 3 km güneyindedir. 800x600x25x30 ölçülerindedir.

[38] Koşay-Vary, 1967. Lev.XX
[39] Burney, 1958, Russell, 1980

Doğu Anadolu'nun önemli yerleşimlerinden biri olan höyük 1968-1974 yılları arasında H. Hauptmann tarafından kazılmıştır.[40]

Batı yamacında toplam 33 yapı tabakası ortaya çıkarılmıştır ve bunlar bir tabakadaki ayrı, ayrı yapı evreleri de göz önünde tutulursa 42 birime ayrılmaktadır. Bu silsile son Uruk Devrinde Akkad veya II. Ur Devrinin bitimine kadar çeşitli dönemleri içermektedir. Son Kalkolitik Çağ'ın sonu ile Erken Bronz'un ilk evresinin başlangıcı arasında belirgin bir kesinti mevcuttur. XXII-XIV. Tabakalarda görülen yeni mimari özelliklerle (yeni ocak biçimleri ve direkli evlerin kullanımı) kendini gösteren mimarideki belirgin kesinti çanak çömlek gelişiminde de, gözlenir.

Karaz Seramiği Norşuntepe'de Tip 1, Tip 2 ve Tip 3'e ait örneklerle temsil edilmiştir(Tablo 3). XXV. tabakada siyah parlak perdahlı kap kacağa ait parça Son Kalkolitiği tarihlemektedir ve bu tabakaya aşağıdan karışmıştır.

XXIV. tabakada siyah parlak perdahlı kap kacak egemen kap grubudur (Şek XXXV-XXXVIII). Siyah parlak perdahlı kap parçaları aşağıdaki tabakalarda XXII. tabakaya kadar devamlı artar ve tüm malzeme içinde kapsadığı oran % 50'den % 80'e yükselir. Nahçevan kulpun kaplarda kullanımı XXIII. Tabakadan başlayarak XXI. Tabakaya kadar belgelenmiştir. (Şek XXX, 5-6, XXXVI, 1-4, XXXVII, 2-7) XXIII. Tabakada kazıma ve oluklu bezeme yaygınlaşmaktadır. Karında yer alan üç

[40] Hauptmann 1969-70, s.21-78; Hauptmann 1972 s.87-101; Hauptmann 1976, s.41-59; Hauptmann 1979 s.43-60; Hauptmann 1982, s.43-60.

yatay kulpu ile dikkat çeken Kuzey Anadolu'nun özgün kapları (triphore) ilk kez XXIII. Tabakada görülür(Şekil XXXVII, 7).

XXIII. tabakada Erken Bronz çağına ait ilk yerleşme içi pöhnüde mezar armağanı olarak başının gerisine biri dışa dönük ağız kenarlı, yuvarlatılmış omuzlu bir fincan ile içinde küçük hayvan kemikleri bulunan küçük çanak görülmektedir(Lev. XXIII, 5-6). XX-XXIV direkli evler tabakaları çanak çömleği önceki evrelerin devamını oluşturur. (Lev XXIII, 2-3, Şek XXXIX). Plastik bezeme gerilerken kazıma bezeme çoğalır (Şek XXXIX/1-2) ve buna XVIII. Tabakada Tepe düzlüğünün doğusunda, VIII. yapı katında (E.T.Ç III A) siyah parlak perdahlı oluklu kabartma bezekli kaplar karşımıza çıkarken IX. Tabakada önce yivli siyah parlak perdahlı kaplar olarak görülmüştür (Şek XL). X. Tabakadaki iki mekan içinde kabartmalı veya oluklu ya da yivli bezekli, siyah parlak perdahlı çanak çömlek olarak devam eder. Karaz seramiği tepe düzlüğünün doğusunda XII. tabakadan itibaren çok az değişiklik göstererek gelmiştir.

Batı yamacında, XVIII. Tabakada siyah perdahlı bir fincan ele geçmiştir. XIX. Tabakada doğu kesimi işlik yeri içinde sekiler üzerinde yedi çömlek altlığı, yuvarlak omuzlu basık boyunlu yedi kase, bir kapak ve basit mutfak kabı türünde büyücek bir kabın yer aldığı toplam 16 adet siyah parlak perdahlı çanak-çömlek ele geçmiştir (Lev XXIII/2-3).

Kabartma oluk bezemeye eklenir. Aynı biçimde derin bir kasenin en yakın benzeri Yanıktepe'de görülür (Lev. XXIII 11, Şek XXXIX/1). Bu tabakada hamur

tekniği daha da düzelmiştir. Kaplar yuvarlatılmış omuzları, kısa silindir boyunları ve belirtilmiş kenar silmeleriyle basık profillidir. Kap biçimleri daha keskin profille belirtilmeye çalışılmıştır. Ağız kenarları büyük ve küçük kaselerde yuvarlatılmış olabilir. Nahçevan kulplu özgün kaplar görülmez fakat bu kulpun halen tek tük kapaklarda kullanıldığı izlenir (Şek XXXIX/3).

Kap biçimleri yuvarlatılmış belirgin omuzlu ve ağız kenarı silmeli fincanları kadehler ve küçük kaseler, yüksek silindir boyunlu ve ağız kenarı silmeli çömlek küpler, kaseler, büyük çömlekler (Lev XXXIII / 4) yer alır. Ayrıca içbükey kenarlı kap altlıkları ve Nahçevan tipi kulplu da olabilen kapaklar görülür. Plastik bezeme özellikle büyük kaplara uygulandığı görülmektedir(Şek XXXV/8, XXXVI/11, Şek XXXVIII). Kap biçimleri içinde Kuzey Anadolu'nun özgün kapları "triphare" mevcuttur.

V.2.2.4 TEPECİK

Elazığ il merkezinin 31 km doğusunda, aynı adlı köyün yanındadır. Keban Baraj gölü suları altında kalarak, tamamen yok olmuştur. Teras ile birlikte 300x200x10m ölçülerindedir (lev XXIV-XXV).

Doğu Anadolu'nun önemli höyüklerinden biri olan Tepecik'te 1968-1975 yıllarında U. Esin çalışmıştır.[41] Höyük konisi, tepe düzlüğü ve çevresinde yer almaktadır. Höyükte tepe düzlüğünün kuzey, batı ve kısmen doğu yamaçlarına doğru

[41] Esin 1971 s.107-115; Esin 1974 s. 108-121; Esin 1976, s.101-108, Esin 1982, s. 71-95.

Demir Çağı'ndan başlayarak, Geç Orta ve Erken Bronz Çağlarını içeren kesintisiz bir tabakalaşma görülmüştür. Erken Bronz Çağı höyüğü, M.Ö. III. Bin başında kısmen Geç Kalkolitik tabakaların üstünde gelişmiştir. M.Ö II. Bin boyunca da Orta ve Geç Bronz Çağı höyüğü oluşmuştur. Orta Bronz Çağı'ndan itibaren yeni bir höyükleşme başlamış, yeni yerleşim Erken Bronz Çağı Höyüğünün kuzey ve batı terasları kazılarak içine yerleştirilmiştir. Yeni höyük zamanla eski höyüğün kuzey ve batı yamaçlarında gelişerek eski höyük seviyesine ulaşmıştır. XV. kültür toprağı tabakasından itibaren Kalkolitik tabakalar yer alır (Lev XXVII) ve neolitik çanak çömlek XXVI. Kültür toprağından itibaren egemen hale gelir. Kalkolitik ve Neolitik yerleşme Erken Bronz Çağı höyüğünün dışına kaymıştır. Tepecik'te Erken Bronz Çağı 16 m kalınlıkta bir dolgudur.

Demir Çağı'na ait tabakalar höyüğün üst düzlüğünden yamaçlara doğru, Orta Bronz Çağı'na ait bir mezarlık tarafından tahrip edilmiştir.Aynı mezarlık Geç ve Orta Bronz tabakalarını da bozmuştur. Tepe düzlüğünün batı ve kuzey kesiminden itibaren höyüğün batı ve kuzey yamaçlarına doğru II. Bin yerleşmesi yayılmışken, höyüğün doğu ve güney teraslarında Erken Bronz Çağı yerleşiminin yaygın olduğu görülmektedir.

Tepecikte Karaz Seramiği Geç Kalkolitikten Eski Tunç I-III. dönemlerinin tamamında görülmektedir(Tablo 3). Erken Bronz III'e ait tabakadan itibaren kapların sayısında artış vardır. Özellikle içe dönük kenarlı kaplar görülmeye devam etse de XIII. Tabakada sayıları azalır. Erken Bronz Çağı II. Yapı katlarının bulunduğu II L açması Bİ mekanının kuzey duvarına bitişik 60 cm genişliğindeki sekinin güneyinde

mekanın içindeki yuvarlak ocağın tabanı altında kırmızı renkli pervaz dudaklı büyük bir kase bulunmuştur. Aynı yapı katına ait II K açması AC mekanı içinde Karaz kaseleri mevcuttur. Bu oda içinde ele geçen ayaklı ve hayvan başlı bir kap Karaz Seramik grubu içinde yeni bir tipi oluşturur (Lev XXVIII, 2). Yine bu yapı katındaki AP odasında çok sayıda kap çeşitleri ele geçmiştir, sayıları aynı alandaki U mekanındaki kadar çok değildir. AC mekanı içinde bulunan kaplar biçim ve kalite bakımından Karaz seramiklerine yenilikler getirmişlerdir. Eski Tunç III evresi (Şek XLI-XLIV) ve IIA evresinde çeşitli özelliklerle kaplar görülmeye devam ederler (XLI-XLIV, 1,5-8-11,18,20).

Erken Bronz Çağı III'ün IV. yapı katında AH mekanı içinde 400'ü aşkın Karaz çanak çömlekleri bulunmuştur. Kaplar daha çok seki üzerinde, kuzey duvarı boyunca ocağın üstünde ve çevresinde yoğun gruplar halindedirler. Odanın güneyinde bu kaplar mevcut değildir. Büyük küplerin bazıları kuzey duvarının hemen bitiminde, toprağa gömülü olarak bulunmuşlardır (Şek XLVI, 3-4). Üstlerinde daha ufak boyutlu kaplar tabaka tabaka ve kırık olarak bulunmuşlardır. Sekilerin üzerinde daha çok tabaklar, kaseler, kapaklar, ocak çevrelerinde kap altlıkları derin kaplar, çömlekler ve küpler ele geçirilmiştir. IV. Yapı katında a-c evrelerinden höyük tepe düzlüğünde bu tip kaplar ele geçmişlerdir. Erken Bronz III A evresine aittirler. Erken Bronz Çağı III'ün IV. ve III. yapı katlarında 10 i açmasında BH mekanının kuzeyinde III. yapı katı çalışma tabanı üzerinde küp ve çanak parçaları ele geçmiştir (Lev LIX). Karaz Seramiği aynı dönem Vc-Vd yapı evrelerinde % 90-% 95 oranındadır. Bunlar içinde siyah renkte olanlar fazladır (Şek XLI-XLIV) V e yapı evresinde ise %90 oranındadır ve profilleri üstteki tabakalardan farklı değildir.

Eski höyükte Erken Bronz Çağı I-II yapı katında 1 a evresi içinde siyah ve kahverengi kaplar olarak Karaz Seramiği karşımıza çıkmaktadır. Bu dönemde de egemen gruptur. I-II tabakalarında Erken Bronz Çağının, VII. kültür toprağından itibaren kap profillerinde değişme gözlenmeye başlanmıştır (Şek, XLV). En önemli seramik grubu gene Karaz (Khribet Kerak) seramikleridir. Ç I Karaz türü çanaklar, kaseler, çömlekler boldur. Çömlekler içinde daha uzun boyunlu olanları dikkati çeker. Bunlar arasında 2 inci tabakadan siyah Karaz çömlek parçası ilginçtir. Üzerinde bir mühür baskısı vardır (Şek XLVII, 1). Parçada ancak mühür baskısının ufak bir kısmı mevcuttur. Tüm olarak elde edilmemiş olmasına rağmen bu mühür baskısının üzerinde özdenlikle Ur'da bulunan lemdet Nasr ve Er Sülaleler I devrinin mühür ve mühür baskılarında çok kullanılmış olan akrep motifi seçilebilmektedir (Şekil XLVII, 1). Mührün baskı alanı yuvarlaktır. Bir silindir mühür baskısından çok, bir damga mühür baskısı olma ihtimali daha kuvvetlidir. Baskı alanının kenarına doğru kabartma olarak akrebin başı, vücudun bir kısmı ve kıvrık ayakları açıkça seçilmektedir. Baskı alanının çapına bakıldığında, burada akreple birlikte belki diğer başka motiflerin de yer aldığı da düşünülebilir.

Açık kahverengi, kahverengimsi gri renkli kapların içinde üstü kazı bezekli çanak veya kaseler mevcuttur (Şek XLII, 2) Hamur yaşken bu bezekler yapılmıştır. Genellikle geometrik motiflere yer verilmiştir. Derin iki şerit arasında kısa çizgilerle birbirini kesen dörtgenler oluşturulmuştur. Dörtgenlerin içi bazen nokta ve tırnak izi

bezeme ile doldurulmuştur. Malatya Gelinciktepe'de bu tip kapların benzerleri mevcuttur.[42]

Erken Bronz I ve Geç Kalkolitik dönemlerinde konik kase ve uzunca boyunlu yuvarlak gövdeli çömleklerin sayısı artar (Şek XLVIII). Hamurlarda bitkisel katkı azalırken, mineral katkı (kum, kireç, taşcık, mika) artmıştır. Kalkolitik Çağ'dan daha eski dönemlerde bitkisel katkı daha fazla kullanılmıştır, Erken Bronz II ve III'e ait kaplarda bu özellik dikkat çekmektedir.

Karaz Seramikleri Tepecik'te el yapımıdırlar. Zamanla kap hamurlarında saman katkı azalır ve kum katkı artar. Erken Bronz I ve II'deki görülen kap tipleri Erken Bronz III'de de devam eder. Kap formları, yayvan-konik kaseler, kazı bezekli kaseler, yiv setli, pervaz dudaklı uzunca boyunlu çömlekler, kısa boyunlu çömleklerdir. Nahçevan kulplar bulunmakla birlikte sayıları azdır. Kabartma, kazı-çizi (insize), inkrüstasyon bezemeli parçalar ele geçmiştir (Lev. XXVI).

V.2.2.5 TÜLİNTEPE

Elazığ'ın 21 km doğusunda, Altınova'da eski Elazığ-Bingöl demir ve karayolları arasında, Keban Baraj gölü alanına girildikten 1300 m kadar sonra karayolunun kuzeyinde yer alır. Tepecik höyüğüne uzaklığı 4 km kadardır. O.D.T.Ü Keban Projesi çerçevesi içinde İ.Ü. Prehistorya Kürsüsü Tepecik Kazı Ekibi'nden

[42] Palmieri 1967, s.151

U. Esin ve Güven Arsebük tarafından araştırılan, bugün üst katları mevcut olmayan bir höyüktür.[43] 16.60 m yükseklikte, çapı 200x250 m'dir.

Ele geçen buluntulara göre Kalkolitik Erken, Orta ve Geç Bronz çağları , M.Ö. 1. Bin, M.S. 1. Bin ve Osmanlı devirlerinin mevcut olduğu anlaşılmaktadır. 54 L ve M açmalarında Erken Bronz Çağı kuyusunda Karaz Seramiği bol miktarlarda ele geçmiştir (Lev. 29). Bu kuyu Kalkolitik höyüğün içinde Erken Bronz çağında açılmıştır.

İlk Kalkolitik çağ tabakalarında 49-İ ve 50-İ sondajları 3. tabakada Karaz öncüleri olarak adlandırılan koyu yüzlü perdahlı kaplar egemen grup olarak ele geçmişlerdir.

Karaz Seramiği	Tabaka I		Tabaka II		Tabaka IIIa		Tabaka IIIb		Tabaka IV		Tabaka V		Tabaka	
	Adet	%	Adet	%	Adet	%	Adet	%	Adet	%	Adet	%	Adet	
	63	7.24	75	11.57	23	7.69	45	8.91	59	12.06	14	7.07	279	9
Genel T.	869	98.99	648	99.98	299	99.98	505	99.99	489	99.98	198	99.99	3008	9

Tablo F: Tülintepe 49-i Sondaj I Karaz Seramiği Stratigrafik Sayısal Dağılımı

İçi ve dışı farklı renkte Karaz çanak çömlek parçaları (Tip 1, Şek I: 19), ele geçmiştir.

[43] Ersin-Arsebük, 1971 s.117
Esin-Arsebük 1974 s.121

V.2.2.6 ULUOVA

Altınova'da, aynı adlı köyün 750 m doğu-güneydoğusunda yer alır. 50x50x30 m ölçülerindedir.

Höyükte Russell ve Burney araştırmalar yapmışlardır. [44] Siyah yüzeyli parçalar (Tip 2, Şek II, 13) ve muhtelif Karaz parçaları (Tip 5, Şek V, 6) ele geçmiştir.(Tablo 3)

V.2.3 HANKENDİ ALANI (Tablo 1.4)

V.2.3.1 HANKENDİ

Elazığ Bölgesinde aynı adlı kasabanın 1.5 km güneydoğusunda yer almaktadır. 75x75x10 m ölçülerindedir.[45]

Burney ve Russell Doğu Anadolu yüzey araştırmaları kapsamında incelenmişlerdir. İçi ve dışı farklı renkte Karaz parçaları (Tip 1, Şek I: 32) siyah yüzeyli parçalar (Tip 2, Şek II: 11); kırmızı kahverengi yüzeyli parçalar (Tip 3, Şek III, 24) ele geçmiştir.

V.2.3.2 HİNSOR

Elazığ, Hankendi Alanı içinde; Pınar'ın doğusundaki aynı adlı köyün 750 m doğusunda yer alır. 50x50x5 m ölçülerindedir.

---

[44] Russel, 1980; Burney, 1958, s. 157-209.
[45] Russell, 1980; Burney, 1958 b.157-209.

Kentte Burney surveyler yapmıştır. [46] Bu araştırmalar sırasında Karaz Seramiği örnekleri bulunmuştur.

Ele geçen örneklerden biri E.B.Ç I'e aittir. Bu örnek ray biçimli ağız kenarlı büyük bir küptür. Bu küp, Uluova'dan ele geçmiş bir parça ile Diyarbakır karayolu üzerinde yer alan Gölcük'ün güneydoğusundaki bir merkezden bulunmuş üzerinde kapalı çizgili kabartma stili ile benzerlik göstermektedir. Küpler oldukça derin ağır ve büyüktür. Profil veren örnekler bulunmamıştır.(Tablo 4)

V.2.3.3 HULVENK

Elazığ-Hankendi Alanı içinde, Elazığ- Keban yolunun kuzeyindeki, aynı adlı köyün 1.5 km güneybatısında yer almaktadır.

Burney ve Russell Doğu Anadolu Bölgesi'nde yaptıkları yüzey araştırmaları kapsamında incelemişlerdir. [47] İçi dışı farklı renkte Karaz seramiği parçaları (Tip 1, Şek I: 29-31); kırmızı kahverengi yüzeyli parçalar (Tip 3, Şek III: 239 ve muhtelif parçalar (Tip 5, Şek V: 3) bulunmuştur.(Tablo 4)

V.2.3.4 POYRAZ/BEŞİK

Elazığ Hankendi alanı içinde aynı adlı köyün 2 km güneyinde yer almaktadır. 75x7 m ölçülerindedir.

---

[46] Burney, 1958, s. 157-200
[47] Russell 1980; Burney, 1958, s. 157-209.

Burney ve Russell höyükte araştırmalar yapmışlardır. Karaz Seramiği'ne ait siyah yüzeyli çanak-çömlek parçaları az miktarda bulunmuştur (Tip 2, Şek II, 10).(Tablo 4)

V.2.3.5 ŞEMSİYETEPE

Elazığ ili Baskil ilçesine bağlı Bilaluşağı köyünün 500 m uzağında, Fırat nehri kıyısında, Kumlu mevkiindedir. 65x75 m ölçülerindedir ve yüksekliği 6 m'dir. Höyüğün kuzey ve kuzeybatı kesimi Fırat nehrinin yatağının ilerlemesi sonucu tahrip olmuştur.

Höyükte ilk sondaj ve kazılar 1978-1979 yıllarında yapılmıştır. Çalışmalara İstanbul Üniversitesi'nden Muhibe Darga başkanlık etmiştir.[48]

Kalkolitik Çağ, Erken Bronz Çağı, Orta Bronz Çağı ve Geç Demir Çağı'na kadar tabakalar, höyükte ortaya çıkarılmıştır. Karaz Seramiği Erken Bronz Çağı'nın evrelerinde, höyüğün çeşitli alanlarında bulunmuştur. Höyüğün esas dolgusu Erken Bronz Çağı'na aittir ve Erken Bronz Çağı III evresinde burada önemli bir yerleşim olmuş olmalıdır. Kalkolitik Çağ höyüğün üst kısmında muhtemel birkaç parça ile temsil edilmektedir.

[48] Darga, 1981, s.53.

Ele geçen Karaz Seramikleri el yapımı, hamurları genellikle bitkisel katkılı ve siyah renktedirler(Lev XXX). Tepe açmalarında Roma Çağı kalıntılarının hemen altındaki kül yığınları içinde iyi perdahlanmış gri, siyah ve gri-siyah renkte Karaz Seramikleri kap parçaları bulunmuştur. Güney yamaç açmalarında Erken Bronz III ve II evresinin Karaz türü kap parçaları ele geçerken kuzey yönündeki açmalarda Erken Bronz III evresine ait perdahlı, koyu renk zeminli büyük ve orta boy çömlekler ile çanaklara ait parçalar da ortaya çıkarılmıştır. Höyüğün güneybatı yamacında Erken Bronz Çağı evlerinin bulunduğu açmalarda, batı yönde bir eve ait bulunun avlu içinde doğu yöndeki at nalı biçimli bir ocak çevresinde bulunan mutfak kapları Karaz Seramiği türündedirler. Ele geçen mutfak kapları, Erken Bronz Çağı III B evresine aittirler. Erken Bronz III A evresine ait kenar parçaları bulunmuştur. Güneybatı yamaçta yer alan ve güney evi olarak adlandırılan mekanda Erken Bronz III A'ya tarihlenen tek renkli Karaz Seramikleri bol miktarda ele geçmiştir. Höyük tepesinde Erken Bronz III evresine ait dikdörtgen bir odada ele geçen parçalar az miktardadır. Erken Bronz II A'ya tarihlenen siyah renkteki parçalar höyüğün kuzey batısındaki F-G ve V/VI karelerindeki dikdörtgen odanın içinde yer alan ocak çevresinden ele geçmişlerdir.

Erken Bronz III-II evrelerinde Karaz kapları günlük yaşamda bol miktarda kullanılmışlardır. Kapların üzerine çizi bezek uygulanmıştır.

V.2.3.6 TADIM

Elazığ Hankendi alanı içinde, aynı adlı köyün kuzeye bakan kısmında yer alır.

75x15 m ölçülerindedir. Höyük Burney ve Russell tarafından yüzey araştırmaları kapsamında incelenmiştir.[49] İçi ve dışı farklı renkte parçalar(Tip 1, Şek I:35) ile Karaz Seramiği temsil edilmiştir.(Tablo 4)

V.2.4 ALTINOVA'NIN DOĞUSU

V.2.4.1 SEKERAT

Altonova'nın son doğu mesafesinde, Bingöl-Elazığ karayolunun 75 m güneydoğusunda aynı adlı köyün 2 km kuzeyinde yer alır. 150x125x6 m ölçülerindedir.

Russell bölgede araştırmalar yapmıştır.[50] Yüzeyleri kırmızı-kahverengi parçalar(Tip 3, Şek III:25) muhtelif parçalar(Tip 5, Şek V: 5) ile Karaz Seramiği temsil edilmiştir.(Tablo 5)

V.3 ERZURUM BÖLGESİ

V.3.1 GÜZELOVA

Erzurum'un 15 km kuzeydoğusunda, Dumlu bucağına bağlı aynı adlı köy içinde yer alır. Fırat kollarından Karasu tarafından Güzelova köyü güneyden sınırlanır.(Harita V)

---

[49] Russell, 1980; Burney, 1958, s.157-209
[50] Russell, 1980.

Höyükte kazılar 1961 yılında Hamit Zübeyr Koşay tarafından gerçekleştirilmiştir.[51] A, B, C olmak üzere üç alanda çalışılmıştır. Güzelova höyüğünde baştan başa prehistorik yerleşim görülmektedir. Höyük üzerinde bir Bronz Rus parası, bir adet Bronz Bizans sikkesi ve Ermeni kilisesine ait bir kilisenin temellerine rastlanmıştır. Höyük esas olarak Geç Kalkolitik Döneme ait malzemeler vermektedir.

Karaz Seramiği Kalkolitik Dönemde çok özenli yapısıyla Güzelova'da karşımıza çıkmaktadır. Özellikle Geç Kalkolitik Dönemde kabartma ve çizgi süslü özel teknikte yapılmış seramik grubu olarak dikkat çekerler(Şek XLIX-LIV). Seramiklerin tamamı elle yapılmışlardır. Siyah ve kırmızı renktedirler, cilalanmışlardır.

Ele geçen malzeme küpler, küpçükler, güveçler, çanaklar, kapaklar ve kap altlıklarından oluşmaktadır. Geometrin süslemeler yoğun olarak kaplarda kullanılmıştır(Lev 33-34).

V.3.2 KARAZ

Erzurum il merkezinin 16 km kuzeybatısında, Ilıca İstasyonu 5 km kuzeyinde, karaz köyünün hemen hemen ortasındadır. 1942-1944 yıllarında H.Z. Koşay-K. Turfan başkanlığındaki ekip Türk Tarih Kurumu adına burayı kazmışlardır.[52] Kazı tepenin üzerinde basamaklı açma ile gerçekleştirilmiştir.

[51] Koşay-Vary, 1967, s.5 vd.
[52] Koşay, 1948, s.164 vd.

Basamaklı B yarmasında su çıkıncaya kadar derine inilmişse de ana toprağa ulaşılamamıştır.(Harita V)

Kazı üç açmada gerçekleştirilmiştir. A ve C açmaları höyüğün güneyinde yer almaktadır. B açması ise höyüğün batısında bulunmaktadır. Bu açma mimari buluntular ve malzemenin bolluğu nedeniyle en fazla bilgiyi veren açmadır. Basamaklar halinde su çıkıncaya kadar açmada inilmiş fakat ana toprağa ulaşılamamıştır. Bu açma sekiz tali bölüme ayrılmıştır. BI, BII-BVIII olarak. 1944 çalışmasında bulunan eserlerin çoğu Erzurum Müzesi'ne bırakılmış, kalan kısım Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesine getirilmiştir.

Höyükte Osmanlı-Selçuklu-Bizans tabakasının hemen altında Erken Bronz Çağı başlamaktadır. XI. Kademede 2,5 metrelik bir dolgu toprağına rastlanmıştır. Bu dolgu toprağı Bronz Çağı malzemelerini eski ve yeni olmak üzere iki farklı gruba ayırmaktadır. Erken Bronz Çağı'nın erken safhasına ait malzemelerde kalkolitik Dönem özellikleri görülmektedir. Erken Bronz Çağı altında Kalkolitik Çağ tabakası yer almaktadır. Her iki gruptaki malzemelerin ortak özelliği monakram olmaları ve yüzeylerinin perdahlanmış olmasıdır.

I. Grup: Erken Bronz Çağı'na ait ince çizgili, ince kabartmalı yer yer noktalarla süslü, siyah ve perdahlı çanak çömlekten oluşur(Şek LVI: 1-3, Lev XXXV:5). Bu gruptaki örnekler yuvarlak karınlı ve dar yuvarlak diplidirler.

Koşay-Turfan 1959, s.349-413S

II. Grup: Kalkolitik Çağa ait geniş şerit kabartmalı veya oluklu düz kırmızı ve siyah renkli çanak çömleklerden meydana gelmiştir(Lev XXXVI: 1-3, XXXVII: 2-3, Şek LVI: 4) örnekler yüksek boyunlu, karınları dirsekli, ağız kenarları profilleri ise dışarı doğrudur. Bu gruptaki örnekler Anadolu'da lokal bir kültüre tanıklık ederler. Hemen hemen hepsi elle yapılmışlardır. siyah ve nadiren kırmızı renkteki kaplar astarlı ve perdahlıdırlar. Kap kulpları memecik ya da ip delikleriyle belirtilmişlerdir(Lev XXXVIII: 2). Bazı kulplar sonradan kaba yapıştırılmışlardır(Lev XXXVIII:3). Kapların yüzeylerinde kabartma deseni çoğu zaman uygulanmıştır. Kabartma motiflerinin arası bazen yatay çizgilerle(Lev XXXIX: 2) bazen de içleri kabartma çizgilerle taranmış, dört köşeli motiflerle doldurulmuştur(Lev XXXIX). Kabartma şeritlerin birleştiği, geniş kırıklar ve şerit şevronlar meydana getirdiği görülmektedir(Lev XL). Paralel çizgilerle taranmış ve uç uca eklenmiş dört köşeliler mevcuttur(Lev XXXIX: 4). Köşeli paralel çizgilerin kapalı eğrilerle birleştiği de görülür(Lev XL). Köşeli çizgiler ve kapalı eğriler bazen oluk gibi motifler oluştururlar(Lev XLI).

Kapların bir kısmının yüzeyinde kapalı meanderler geniş kabartma şeritlerle meydana getirilmişlerdir(Lev XLI: 2). Bu tip geniş şeritlerle yılan motifleri de oluşturulmuştur(Lev XLII: 1). Yılan motifli bu kapların benzerleri Tuna havzasında mevcuttur.

II. Grup içindeki kap motiflerinden en fazla dikkat çeken süsleme helezon motifidir. Bu motif birbirine pareler veya birbirini kesin çizgilerle birlikte

görülür(Lev XLII: 2) veya da karşılıklı çift helezon kap yüzeyine işlenmiştir(Lev XLIII).

Kap formları tabaklar, taslar, tasçıklar çömlekler, çömlekçikler, vazocuklar, vazolar, kapaklar ve kap kaidelerinden oluşmaktadır.

V.3.3 PULUR

Erzurum il merkezinin 15 km güneybatısında, Ilıca bucağının güneydoğusunda, aynı adlı köyün içindedir(Levha LII).(Harita V)

Höyük, Atatürk Üniversitesi adına 1960-1961 yılları arasında Hamit Zübeyr Koşay ve Dr. Hermann Vary tarafından kazılmıştır.[53]

Doğu Anadolu ön tarihinde önemli bir yere sahip olan höyükte üç alanda kazı yapılmıştır. Bu alanlar 1) Batı eteği, 2) Tepe, 3) Doğu Eteği'dir. Batı eteğinde 350 metrekarelik bir sahada çalışılmıştır. Bu sahada derinliğe yapılan kazıda Kalkolitik döneme ait dört mimari kat ortaya çıkarılmıştır. Bu dört katın tespitinde kısmen ayakta duran duvarlar ve çeşitli seviyelerdeki ocaklar yardımcı olmuşlardır. I. Mimari kat yangın katıdır. Bu katta Kalkolitik döneme ait çok sayıda çanak çömlek ele geçmiştir. Çanak çömlek ile birlikte ele geçen diğer malzeme bu katın Geç Kalkolitik7e ait olduğunu göstermektedir. II, III ve IV mimari katlarda I. Kat ile birlikte Geç Kalkolitik döneme ait Karaz Seramiği vermektedir. Höyüğün doğu

[53] Koşay-Vary, 1964, s.5. vd.

eteğinde, C alanı Bronz Çağı mezarlarından siyah renkte, Cilalı Kalkolitik döneme ait kırıklar ele geçmiştir.

Pulur'da bulunan çanak çömlek kabartma veya oluklarla, kafesvari zikzak veya eğri motiflerle bezenmiştir. Siyah veya kırmızı renkte astarlı kaplar tek renklidirler. Kaplar üzerinde yer alan motifler Lev 16 A'da detaylı olarak verilmektedir. Motifler içinde en dikkat çeken örnekler kuş ve hayvan motifleridir. Kapların çoğunun rengi siyahtır. Eğer kap ateşe fazla maruz kalmışsa kırmızı içleri kahverengi veya bozdur. Kabın boyun kısmının alacalı olduğu da görülmektedir. Kap yüzeyine uygulanan motifler gruplandırılabilinir. I. Grupta yer alan örneklerde kap pişirilmeden önce kap yüzü hendesi oluklarla süslenmiştir. İki oluk arasında kabartma yer almaktadır. II. Grup kaplarda pişirildikten sonra herhangi bir aletle kap yüzeyine zikzak çizgiler çizilerek süsleme yapılmıştır. III. Grupta kap pişirilmeden önce kafesli çizgiler yapılmış ve bu çizgilerin içleri noktalarla süslenmiştir. IV. Grup örneklerde kap yüzeyine çizgi yerine buğday tanesi büyüklüğünde çukurlarla zikzak deseni yapılmıştır. Farklı gruplara ayırabildiğimiz bu motifler kapların omuz ve karın kısımlarına yapılmışlardır. Taslarda olduğu gibi iç kısma motiflerin işlendiği de görülmektedir.

Pulur'da ele geçen kap formları; küpler ve küpçükler, çanaklar, kupalar, taslar, kaseler ve kapaklardır.

V.4 MALATYA BÖLGESİ (Harita VI)

V.4.1 ARGUVAN / HEKİMHAN ALANI (Tablo 1.6)

V.4.1.1 AŞAĞI SAZLICA

Malatya Arguvan/Hekimhan alanı içinde, aynı adlı köyün 500 m doğusundaki Saz Çayı'nın batı kıyısına bakan dağ kolu üzerinde bir höyüktür. 100x100x10 m ölçülerindedir.

Höyük Burney ve Russell tarafından yüzey araştırmaları sırasında araştırılmıştır.[54] Yüzeyleri kırmızı-kahverengi Karaz Seramiği parçaları(Tip 3, Şek III: 13-14) ele geçmiştir.(Tablo 6)

V.4.1.2 FETHİYE

Malatya Arguvan/Hekimhan alanı içinde aynı adlı köyün güneybatı kenarında yer alır. 100x100x15 m ölçülerindedir.

Burney ve Russell höyükte yüzey araştırmaları yapmışlardır.[55] İçi ve dışı farklı renkte Karaz Seramiği parçaları(Tip 1, Şek I:18), siyah yüzeyli parçalar(Tip 2, Şek II:2), kırmızı-kahverengi yüzeyli parçalar(Tip 3, Şek III: 16) bulunmuştur.(Tablo 6)

---

[54] Russell, 1980, Burney, 1958, s.157-209
[55] Russell, 1980, Burney, 1958, s.157-209

V.4.1.3 İSAKÖY

Malatya Arguvan/Hekimhan alanı içinde, Arguvan'ın 5 km doğu-güneydoğusundaki aynı adlı köyün 2 km güney-güneydoğusunda yer alır. 75x75x8 m ölçülerindedir.

Russell ve Burney höyükteki yüzey araştırmaları yapmışlardır.[56] Yüzeyleri kırmızı-kahverengi parçalar(Tip 3, Şek III: 6-7), bezemeli parçalar(Tip IV, Şek IV:2) ile Karaz Seramiği temsil edilmiştir.(Tablo 6)

V.4.1.4 KARAHÖYÜK

Malatya Arguvan alanı içinde, Arguvan'ın 6 km kuzeydoğusunda yanı adlı köyün içinde yer alan bir tepedir. Tepenin eteklerinde 125x125x20 m'lik bir höyüktür.

Burney ve Russell tarafından incelenmiştir.[57] İçi ve dışı farklı renkte parçalar(Tip 1, Şek I: 11) bulunmuştur.(Tablo 6)

V.4.1.5 YUKARI SÜLMENLİ

Malatya Arguvan/Hekimhan alanı içinde hemen hemen aynı adlı köyün kuzeybatısında yer almaktadır. 75x50x5 m ölçülerindedir.

[56] Russell, 1980, Burney, 1958, s.157-209

[57] Russell, 1980, Burney 1958, s.157-209

Höyük Burney ve Russell tarafından yüzey araştırmaları kapsamında incelenmiştir.[58] İçi ve dışı farklı renkte parçalar(Tip 1, Şek I: 12-13), kırmızı-kahverengi yüzeyli parçalar(Tip 3, Şek III: 8), bezemeli parçalar(Tip 4, Şek IV: 3) ile Karaz Seramiği temsil edilmiştir.(Tablo 6)

V.4.2 DİVRİĞİ / KANGAL OVASI (Tablo 1.7) (Harita VII)

V.4.2.1 ARMUTAK

Armutak'ın hemen hemen kuzeybatısında yer alır. Yaklaşık 50 m çapındadır. Höyüğün büyük bir kısmı yıkılmıştır.

Burney ve Russell tarafından incelenmiştir.[59] İçi ve dışı farklı renkte parçalar(Tip 1, Şek I: 7-8), kırmızı-kahverengi yüzeyli parçalar(Tip 3, Şek III:2) bulunmuştur.(Tablo 7)

V.4.2.2 FERO

Kambel Çayı'nın sağ kıyısında bitişik Fero'nun 1 km kuzeybatısında yer alır.

Burney ve Russell tarafından araştırılmıştır.[60] İçi ve dışı farklı renkte Karaz parçaları(Tip 1, Şek I: 5-6) ele geçmiştir.(Tablo 7)

---

[58] Russell, 1980, Burney 1958, s.157-209
[59] Russell, 1980, Burney 1958, s.157-209

V.4.2.3 HORNOVİL

Hornovil deresindeki Hornovil'in 2 km kuzeyinde yer alır.

Burney ve Russell'in yüzey araştırmaları kapsamında incelenmiştir.[61] İçi ve dışı farklı renkte Karaz parçaları(Tip 1, Şekil I: 4), kırmızı-kahverengi parçalar(Tip 3, Şek III: 1) höyükte bulunmuştur.(Tablo 7)

V.4.3 MALATYA OVASI (Tablo 1)

V.4.3.1 ARSLANTEPE

Eski Malatya'da, Malatya'nın kuzeyinde Fırat'ın sağ kıyısına uzak olmayan bir yerde yer almaktadır. Höyük yaklaşık 40 m yükseklikte bir tepededir(Plan 2, Lev LXV).

Höyükte 1932-1933 ve 1938-1939 senelerinde Dela Porte, 1947-1948 ve 1951 yıllarında Schaeffer, 1961-1962 yıllarında Meriggi, 1964 yılında Meriggi ve Puglisi, 1965-1966 yıllarında Puflisi, 1967 yılında Poceralla, 1968-1972 ve 1975'den de günümüze kadar devam eden araştırmalarıyla Puglisi çalışmışlardır.[62] İtalyanların 1961 yalında başlayan çalışmaları hala höyükte devam etmektedir. Son Kalkolitik

[60] Schaeffer, 1948, Puglisi-Palmieri, 1966, s.81-100, Palmieri, 1973, s.55-182, Palmieri, 1969, s.7-66, Palmieri, 1988, s.73-76, 1983, s.97, 1984, s.71, Puglisi-Meriggi, 1964; Nocera 1998.
[61] Palmieri, 1993, s.386
[62] Schaeffer, 1948, Puglisi-Palmieri, 1966, s.81-100., Palmieri, 1973, s.55-182, Palmieri 1969, s.7-66, Palmieri, 1981, s.73-76; 1983, s.97, 1984, s.71, Puglisi-Meriggi, 1964; Nocera 1998.

Çağdan, Hitit dönemine kadar hemen hemen kesintisiz süregelen tabakalar ve bunun yanı sıra höyüğün tepesindeki Roma-Bizans ve İslam çağlarına ait buluntular İtalyanların kazılarında ele geçmiştir(Tablo G).

Tabaka	Dönem
VII	Geç Kalkolitik
VI A	Geç Uruk Dönemi
VI B1	Erken Bronz I A
VI B2	Erken Bronz I B
VI C	Erken Bronz II
VI D	Erken Bronz III
VI D1	Erken Bronz III A
VI D2	Erken Bronz III B
VI D3	Erken Bronz III C
V	Orta Bronz Çağı

Tablo G: Arslantepe Erken Bronz Çağı Stratigrafisi

Karaz Seramiği tabaka VI B'den itibaren görülmeye başlar. Bu tabakada Karaz Seramiği yalnız olarak ele geçmiştir. Hepsi el yapımıdır. Tipik formlar silindirik boyunluk çömlekler, boynu yivli şişeler, dışı siyah küresel çanaklar, yivli kap altlıkları(Şek LVII: 6), küçük çömlekler ve emzikli kaplar olarak söylenebilir(Şek LVII: 5).

Tip I	Tip II	Tip III	Tip IV	Tip V
X	-	X	X	-

Tablo H

Bu formlar Karaz Seramiği'nin en eski örnekleri ile karşılaştırılabilinir. Tabaka VI B1'den tabaka VI B2'ye kadar aniden bir değişim söz konusudur. VI B2'de Karaz Seramiği'ne diğer seramikler grupları eklenmiştir.

Erken Bronz II Döneminden tabaka VI B2'nin evreleri yeniden yenilenmiştir. Yenilenen bu binalarda çömlekler, kazı-çizi bezemeli kap kaideleri ele geçmiştir. Benzer kap kaideleri VI B2 boyunca da görülmüştür. VI C Karaz seramiği ile karakterize olmuştur. Tamamı el yapımıdır. Bu dönemde hakim formlar keskin profilli çanaklar, ağzında üç adet kulpu olan çömlekler(Şek LVIII: 4-7), kabartmalı kap kaideleridir(Şek LVIII: 1-3). Tabaka VI C2'de keskin profil azalır ve yerini yuvarlar profile bırakır.

Erken Bronz III döneminde Karaz Seramiği çok yaygın değildir. Özenle yapılmış bezemeli çömlek tipleri, geniş hatlardan oluşmuş yivlerle süslenmişlerdir. Bu tip bezenmiş kaplar Norşuntepe, Tepecik ve Korucutepe'de de mevcuttur. Bu tip bezemenin yakın paralelleri Alacahöyük Kral Mezarları'ndan Erken Bronz III A'dan gelmiştir.[63]

Höyükte ele geçen Karaz Seramiği örneklerinin pek çoğu insitu durumda bulunmuşlardır(Lev LXVI-LXVIII).. Silindir boyunlu geniş çömlekler, basit çanaklar bir arada ele geçmişlerdir. Çanaklar boyuna birleşen göz alıcı küçük kulplar ile karakterize olmuşlardır. Bu küçük kulplar Doğu Anadolu'nun ve Transkafkasya'nın tipik Nahçevan kulpları ile benzerdir(Şek LIX).

[63] Palmieri, 1993, s.386.

V.4.3.2 MALATYA / DEĞİRMENTEPE

Malatya Merkez ilçesi sınırları içinde İmamoğlu Kilisik yolunun yarı yolunda, yol ile Fırat arasında, İmamoğlu köyünün arazisinde yer almaktadır. Orta boydaki höyük 100x150 m boyutlarında 8 m yüksekliktedir. Olasılıkla eskiden Fırat kıyısında yer alan höyük, nehrin yatak değiştirmesi sonucu kıyı ovası içinde kalmıştır(Plan 3). ODTÜ Aşağı Fırat Projesi çerçevesi içinde, çalışmaları U. Esin tarafından yapılmıştır.[64] Bu alanda 1978-1985 yılları arasında çalışmıştır.

VI. ve VII. tabakalara ait Kalkolitik Döneme ait kerpiçten yapılmış dörtgen panla evler içinde az miktarda Karaz Seramiği ele geçmiştir. Erken Bronz I'e ait F açmasında Karaz kültürüne ait bir tahıl silosu bulunmuştur. Çukurun içinde bol miktarda Karaz Seramiği ele geçmiştir. Ele geçen grup kaseler, çömlekler ve kap altlıklarından oluşmaktadır(Şek LX). (Karşılaştırma için bkz. Kap Altlığı, Koşay 1976, Lev 62/314, 325, Palmieri 1981, s.114 Tip 7/6) Fırat Taşkınları nedeniyle son Kalkolitikten, Erken Bronz Çağı'na geçiş ve Erken Bronz Çağı yerleşmeleri aşınıp yok olduğundan Karaz Seramikleri Erken Bronz Çağı'nın yapı katlarına ait mekanlarda ele geçmemişlerdir. Tahıl çukuru Demir Çayı düzleminden başlamaktadır ve Kalkolitik Döneme ait 3C mekanının içine açılmıştır.

V.4.3.3 FURUNCU

Malatya Ovası'nda yer almaktadır. Baştan başa Malatya-Elazığ yolu tarafından kesilmiştir. Bu yolun güney kenarı üzerindeki Furuncu'nun 1 km kuzey-kuzeydoğusundadır yer almaktadır.

---

[64] Esin, 1980, Esin 1982, s.39 vd; Esin, 1983, s.71 vd; Esin 1984, s.11 vd.

Burney ve Russell höyükte yüzey araştırmaları yapmışlardır.[65] Siyah yüzeyli parçalar(Tip 2, Şek II: 1), kahverengi-kırmızı yüzeyli parçalar(Tip 3, Şek III; 3-4), bezemeli parçalar(Tip 4, Şek IV: 1) bulunmuştur.

V.4.3.4 GELİNCİKTEPE

Arslantepe'nin 2 km doğusunda yer almaktadır(Lev LXIX). Höyük 1965-1967 yılları arasında Arslantepe ekibi tarafından araştırılmıştır.[66]

Höyükte yapılan araştırmalarda Neolitik Dönem yerleşiminin üzerinde Geç Kalkolitik ve Erken Bronz I dönemi yerleşimi olduğu görülmüştür. Karaz Seramiği Erken Bronz II döneminde Arslantepe'de de görülen keskin profilli parçalar ile tanımlanabilir. Büyük boy küpler(Lev LXX), çömlekler görünen tipik formlardır. Kazı-çizi bezekli ve inkrüstasyonlu parçalar bol miktarda ele geçmiştir(Lev LXXI).(Tip 4, Şek IV)

V.4.3.5 İKİNCİLER

Malatya Ovası'nda Doğanşehir yolunun doğusundaki Akçadağ'ın 6,5 km güneyinde yer alır. 75x75 m ölçülerindedir.

---

[65] Russell, 1980, Burney 1958, s.157-209.
[66] Palmieri, 1967, s.138 vd.

Burney ve Russell höyükte yüzey araştırmaları yapmışlardır.[67] İçi ve dışı farklı renkte parçalar(Tip 1, Şek I: 15), kırmızı-kahverengi parçalar(Tip 3, Şekil III: 11) ele geçmiştir.

V.4.3.6 İMAMOĞLU

Malatya merkez ilçesi sınırları içinde yer almaktadır. Malatya'nın yaklaşık 15 km kuzeydoğusunda, eski Malatya'yı İmamoğlu Köyüne bağlayan yolun üzerinde ve İmamoğlu Köyü'nün yaklaşık 500 m güneybatısındadır. Orta boydaki höyüğün taban çapı 100 m yüksekliği 14 m'dir(Plan 4-5).

1975 yılında Ankara Üniversitesi DTCF[68] yüzey araştırması yapmış, 1977 yılında İstanbul Üniversitesi Prehistorya Kürsüsü M. Özdoğan[69] başkanlığında plan çalışması ve yüzey araştırması yapmıştır. ODTÜ Aşağı Fırat Kurtarma Projesi kapsamında kazılara İstanbul Arkeoloji Müzeleri Başuzmanı Edibe Uzunoğlu tarafından 1980 yılından başlanmıştır.[70]

İmamoğlu bölgenin en büyük höyüklerindendir ve en eski tabaka Kalkolitik Çağa aittir. Höyükte yukarıdan aşağıya doğru İlk Roma, Son Hellenistik, İlk Demir Çağı, Genç Bronz Çağı, Orta Bronz Çağı, Erken Bronz Çağı'ndan Orta Tunç Çağı'na geçiş dönemi ve Erken Bronz Çağı tabakaları görülmektedir.

---

[67] Russell, 1980, Burney, 1958, s.157-209.
[68] Kökten, 1947, s.456.
[69] Özdoğan, 1977, s.38.
[70] Uzunoğlu, 1981, s.17.

Höyüğün güney eteğinde 15 E açmasının kuzeybatı kesiminde 2,50x2 m boyutlarındaki sondajın güneydoğu köşesinde Erken Bronz Çağı'na ait bu sondajın güney doğu köşesinde is Karaz Seramiği yoğun olarak ele geçmiştir. Höyüğün batı yamacındaki 6 G açmasında Erken Bronz Çağı III tabakasında da parçalar halinde bulunmuşlardır.

Ele geçen parçalar kaba hamurlu, el yapımı, genellikle taşçık katkılı, bazen de bitkisel katkılıdır. Dış yüzeyleri perdahlıdır. Siyah, devetüyü ve kızıl kahverengi renklerde yapılmışlardır. Üzeri inkrüstasyon bezemeli bir örnek dikkat çekicidir.

V.4.3.7 KÖŞKERBABA

Malatya ilinin 30 km kuzeydoğusunda Fırat istasyonunun 700, Fırat demiryolu köprüsünün 150 m güneydoğusunda, Kuluşağı-Şişman çay yolunun kuzeyinde yer almaktadır. Orta boydaki höyük yaklaşık 80 m çapındadır, yüksekliği ise 8-10 m kadardır.

Höyükte ilk çalışmalar 1975 yılında Ankara Üniversitesi DTCF tarafından tespit ve yüzey araştırması, 1977 yılında İstanbul Üniversitesi Prehistorya Kürsüsü yüzey araştırması ve plan çalışması[71] olarak yapılmıştır. Önder Bilgi 1978 yılında höyükte kazılara başlamıştır.[72] Erken Bronz Çağı, Orta Bronz Çağı, Geç Bronz Çağı, Demir Çağı ve Klasik Çağ tabakaları mevcuttur. Erken Bronz III'e ait II tabaka

[71] Özdoğan, 1977, s.44.
[72] Bilgi, 1981, s.83.

keşfedilmiştir.[73] Erken Bronz III'ün I. Evresini temsil eden oda içinde siyah astarlı, parlak perdahlı Karaz Seramiği ele geçmiştir(Lev LXXII: 2). Bu kapların bezenmiş örnekleri de mevcuttur. Ağız kenarı üzerinde düzgün aralıklarla buğday başağı biçimden düzenlenmiş ve içleri beyaz taşçıklarla doldurularak oluşturulmuş bir kap dikkat çekicidir(Lev LXXII: 1).

V.4.3.8 SAMANKÖY

Malatya Ovasında, vadi içindeki aynı adlı köyün 200 m kuzeybatısında yer alır. 75x75x20 m ölçülerindedir. Harita üzerinde köy belirtilmemiştir.

Höyük Burney ve Russell tarafından araştırılmıştır.[74] Kırmızı-kahverengi parçalar(Tip 3, Şek III: 10) ele geçmiştir.

V.4.3.9 SİLBİSTAN

Malatya Ovası'nda, eski Malatya'nın 4-5 km kuzeyinde, çayın sol kıyısı üzerindeki Kayalı'nın kuzeyinde yer alır. 75x75x5 m ölçülerindedir.

Burney ve Russell höyükte yüzey araştırmaları yapmışlardır.[75] İçi ve dışı farklı renkte parçalar(Tip 1, Şek I: 16), kırmızı-kahverengi yüzeyli parçalar(Tip 3, Şek III: 15) bulunmuştur.

---

[73] Bilgi, 1982, s.89-94.
[74] Russell, 1980, Burney, 1958, s.157-203.
[75] Russell, 1980, Burney, 1958, s.157-203.

V.4.3.10 ÖREN

Malatya Ovası'nda Akçada-Doğanşehir karayolunun doğusundaki aynı adlı köyün 1 km güneyinde yer alır. Burney ve Russell tarafından incelenmiştir.[76] Kırmızı-kahverengi parçalar ele geçirilmiştir(Tip 3, Şek III: 12).

V.4.3.11 PİROT

Malatya ilinin 40 km doğusunda, Fırat nehrinin hemen kenarında, bugünkü Pirat köyü içindedir. Büyük bir höyüktür. 310x130 m boyutlarında, 30 m yüksekliktedir. Çift konili bir höyük olan Firot höyüğü "İkiz Höyük" olarak da anılmaktadır.[77]

Höyükte ilk çalışmalar 1975 yılında Ankara Üniversitesi DTCF tarafından tespit, yüzey araştırması ve plan çalışması ve 1977 İstanbul Üniversitesi Prehistorya Kürsüsü tespit çalışması olarak yapılmıştır.[78] 1978'de Ö. Karaca tarafından kazılar başlatılmıştır.[79]

Kalkolitik Çağdan itibaren Erken Bronz Çağı, orta Bronz Çağı, Geç Bronz Çağı, Demir Çağı, Klasik Çağ ve Klasik Çağ sonrasında ait buluntular mevcuttur. Erken Bronz Çağın tüm evreleri höyükte görülmektedir. Geç Bronz Çağı'nda daha

[76] Russell, 1980, Burney, 1958, s.157-203.
[77] Serdaroğlu, 1977, s.16.
[78] Özdoğan, 1977, s.48.
[79] Karaca 1981, s.109-114.

fazla önem kazanan höyükte yerleşim Klasik Çağdan sonra da kesintisiz devam etmiştir.

VII-XII. tabakalar arasındaki tüm tabakalarda Karaz Seramiği ele geçmiştir. IX. Tabakada bu seramiğe ait tam bir kase bulunmuştur. XI. Tabakada inkrüstasyon tekniğinde geometrik bezemeli parçalar(Lev LXXIII) ele geçmiştir.

V.5 MUŞ BÖLGESİ

V.5.1 MUŞ OVASI (Tablo 1)

V.5.1.1 ALİKİRPUN I (Tablo 8)

Muş ovasında, Kocatarla yolu üzerindeki Korkut'un 3 km güneybatısında yer alır. Kalkolitik Döneme ait malzeme yoktur. 30x30x5 m ölçülerindedir.

Burney tarafından yüzey araştırmaları kapsamında incelenmiştir.[80]Kırmızı-kahverengi yüzeyli parçalar ele geçmiştir(Tip 3, Şek III: 34), içi ve dışı farklı renkte parçalar da bulunmuştur(Tip 1, Şek I: 40).

V.5.1.2 GAYBEYAN (Tablo 8)

Muş Ovası'nda Dom7un 3 km batı-kuzeybatısında, aynı adlı köyün 1 km doğusunda yer alır. 100x100x8 m ölçülerindedir.

[80] Burney, 1958, s.157-209.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Burney ve Russell incelemelerini yüzey araştırmaları kapsamında yapmışlardır.[81] İçi ve dışı farklı renkte parçalar(Tip 1, Şek I: 41), kırmızı-kahverengi yüzeyli parçalar(Tip 3, Şek III: 35) bulunmuştur.

V.5.1.3 PİKLİS (Tablo 8)

Muş Ovası'nda Karusu'nun kuzeyine uzak olmayan Piklis7in 2,5 km batı-kuzeybatı çay vadisi içinde, Muş'un 7 km kuzey-kuzeydoğusunda yer almaktadır. 50x50x5 m ölçülerindedir.

Burney ve Russell yüzey araştırmaları yapmışlardır.[82] Kırmızı-kahverengi yüzeyli parçalar(Tip 3, Şek III: 28) ele geçirilmiştir.

V.5.1.4 ŞEYH YUSUF (Tablo 8)

Muş Karayolu'nun doğusundaki aynı adlı köyün 3 km güneyinde yer alır. 100x100x15 m ölçülerindedir.

Burney ve Russell incelemeler yapmışlardır.[83] siyah yüzeyli parçalar (Tip 2, Şek II: 14), kırmızı-kahverengi yüzeyli parçalar(Tip 3, Şek XXX: 27-30), muhtelif parçalar(Tip 5, Şek V: 8) bulunmuştur.

---

[81] Russell, 1980; Burney, 1958, s.157-209
[82] Russell, 1980; Burney, 1958, s.157-209
[83] Russell, 1980; Burney, 1958, s.157-209

V.5.1.4 SOĞKOM TEPESİ (Tablo 8)

Muş Ovası'nda, küçük bir çayın sol kıyısı üzerinde 1-2 km doğu-kuzeydoğusunda, Muş yol kavşağının 3 km doğusunda, Bitlis yolunun kenarında yer almaktadır. 100x75x5 m ölçülerindedir.

Burney ve Russell kentte yüzey araştırmalarında bulunmuşlardır.[84] Ele geçen Karaz Seramiği örnekleri el yapımı, basit biçimli derin çanaklardır. Kapların yüzeyi genelde düz kahverengi veya açık gri, iç kısımları ise devetüyü rengindedir. Siyah yüzeyli parçalar(Tip 2, Şek II: 15), kızıl-kahverengi yüzeyli parçalar(Tip 3, Şek III: 31-33), muhtelif parçalar(Tip 5, Şek V: 9-11) ele geçmiştir.

V.5.1.6 TİFNİK (Tablo 8)

Muş Ovası'nda, aynı adı taşıyan köyün kuzeybatı kenarı üzerinde yer almaktadır. Malzeme mevcut değildir.

Höyük Burney'in bölgedeki araştırmaları kapsamında incelenmiştir.[85] İçi ve dışı farklı renkte Karaz Seramiği parçaları ele geçmiştir(Tip 1, Şek I: 42).

V.5.1.7 ZİYARET (Tablo 8)

Muş Ovası'nda, aynı adlı köyün ortasında yer almaktadır. 75x75x7 m ölçülerindedir.

---

[84] Russell, 1980; Burney, 1958, s.157-209
[85] Russell, 1980; Burney, 1958, s.157-209

Höyük Burney ve Russell tarafından yüzey araştırmaları sırasında incelenmiştir.[86] Siyah yüzeyli parçalar olarak Karaz Seramiği ele geçmiştir(Tip 2, Şek II: 16).

V.5.2 BULANIK / MALAZGİRT ALANI (Tablo 9)

V.5.2.1 BULANIK (Tablo 9)

Muş Ovası'nda, Malazgirt'in güneybatısında yer almaktadır.

Kent Burney ve Russell tarafından incelenmiştir.[87] Karaz Seramiği biri insize (kazı-çizi) bezemeli (saç örgü motifi olması muhtemel) diğeri yivli ve gamze çukurcuğu motifinin bir çeşitlemesi olan yivli daire motifli iki parça ile temsil edilmiştir.

V.5.2.2 LIZ (Tablo 9)

Muş Bölgesi, Bulanık Alanı içinde yer almaktadır. Höyük Burney tarafından bölgedeki surveyleri kapsamında incelenmiştir.[88]

Birkaç Karaz Seramiği örneği diğer merkezlerle ilişkileri açıklaması bakımından önemlidir. Omuz ile boyun bağlantısı keskin bir şekilde yapılan ve

[86] Russell, 1980; Burney, 1958, s.157-209
[87] Russell, 1980; Burney, 1958, s.157-209
[88] Russell, 1980; Burney, 1958, s.157-209

boyundan dikey bir şekilde ağız kenarına doğru incelerek açılan derin ve küçük bir çanak Erken Tunç Çağı II'nin tipik bir formu olarak karşımıza çıkmaktadır. Ernis'te gele geçen koyu perdahlı genelge siyah ve bezemesiz kap formuna benzer bir çanak ele geçmiştir(bkz. Ernis). Büyük bir çanak parçası bulunan formlardan bir başkasıdır. Kırmızı-kahverengi yüzeyli parçalar ele geçmiştir(Tip 3, Şek III: 36).

V.5.2.3 MOLLAKENT (Tablo 9)

Muş-Bulanık/Malazgirt Alanı içinde aynı adlı köyün 1 km kuzeyinde yer almaktadır. 150x150 m ölçülerindedir.

Höyükte Burney ve Russell yüzey araştırmaları yapmışlardır.[89] Muhtelif Karaz Seramiği parçaları ele geçmiştir(Tip 5, Şek V: 12).

V.6 VAN BÖLGESİ

V.6.1 VAN ALANI (Tablo 1)

V.6.1.1 TİLKİTEPE (Tablo 10)

Van Kalesi'nin 6 km güneyinde, gölün 1,5 km doğusunda, Şamramaltı düzlüğü içinde küçük bir tepedir.

[89] Russell, 1980; Burney, 1958, s.157-209

Höyükte 1899'da Belck, 1937'6e Reilly,[90] 1939'da Lake kazılar yapmışlardır. Kırmızı-kahverengi yüzeyli parçalar(Tip 3, Şek III: 37) Karaz Seramiği örnekleridir.

V.6.2 GÜRPINAR ALANI

V.6.2.1 İREMİR

Van Gürpanır alanında, ova kıyısı üzerindeki Otbiçer'in(Gürpınar'ın 2 km doğu-kuzeydoğusunda) 500 m kuzey-kuzeydoğusunda yer almaktadır. 100x100x12 m ölçülerindedir.

Burney ve Russell'ın[91] bölgede yaptığı surveyler sırasında Karaz Seramiği örnekleri ele geçmiştir.

Erken Bronz Çağı II dönemine ait Nahçevan kulplu düz-kaba açık kırmızı hamurlu bir kap seramik yapımında iki ayrı tipin kullanıldığını göstermektedir. Ağır bir çanak ve "ray" biçimli ağız kenarı olan iki çanak, Erken Tunç Çağı I veya daha sonrasına ait olabilirler. Yine bu merkezden çıkmış bir küpün ağız kenarının alt kısmında,dikey bir çubukla ayrılarak her iki tarafı da basılmak suretiyle oluşturulmuş dairelerden oluşan süsleme sitili görülür. Bu tip bir süsleme Karaz'da Erken Bronz Çağı en alt tabakalarında karşımıza çıkmaktadır. Buradaki bir parça "yivli ve gamze çukurlu" görülmeye değer güzel bir örnektir. Karaz'da bu tarz süslemeler Erken Bronz Çağı tabakalarında bulunmuştur. Nahçevan Kulplu bir parçalar bu alanda ele

[90] Reilly, 1937; 1941, s.151; Korfmann, 1982.
[91] Burney, 1958, s.157-2000; Russell, 1980

geçmiştir. Keskin, dışı çekik ağızlı derin çanaklar burada ele geçen formlardan diğerleridir.

Siyah yüzeyli kap parçaları(Tip 2, Şek II: 17) kırmızı kahverengi yüzeyli parçalar(Tip 3, Şek III: 38-40) ve muhtelif parçalar Karaz çanak çömleğini temsil etmektedir(Tip 5, Şek V:13)

V.6.3 ERÇEK ALANI

V.6.3.1 HİNO

Van Erçek alanında, karayolundan 500 m yüksek bir tepe üzerindeki Hino'nun kuzeybatısında yer alır. Temelde 100x100 m ölçülerindedir.

Höyükte Russell ve Burney yüzey araştırmaları yapmışlardır.[92] Kırmızı-kahverengi yüzeyli parçalar(Tip 3, Şek III: 41), bezemeli parçalar(Tip 4, Şek IV: 11) bulunmuştur.

V.6.4 ERCİŞ /MURADİYE ALANI

V.6.4.1 BİŞİKÜMBET

Van Erciş/Muradiye alanında, Bendimahi çayını geçen karayolu köprüsünün 2-3 km güneyinde,

[92] Russell, 1980; Burney, 1958, s.157-209

Van Erciş Karayolu'nun batı kenarı üzerindeki Bişikümbet Harabenin kuzeyinde yer alır. 75x75x5 m ölçülerindedir.

Höyük Burney ve Russell tarafından Doğu Anadolu yüzey araştırmaları kapsamında incelenmiştir.[93] Bezemeli Karaz Seramiği parçaları(Tip 4, Şek IV) ele geçirilmiştir.

V.6.5 ÇALDIRAN'IN KUZEYDOĞUSU (Tablo 14)

V.6.5.1 ZÜLFÜBULAK

Çaldıran'ın kuzeybatısında, aynı adlı köyün 750 m kuzeyinde, Çaldıran Ovası'nın kıyısı yakınında doğal bir tepe üzerinde yer alır. 100x75 m ölçülerindedir. Kent ve buradan ele geçen Karaz Seramiği örnekleri, Burney ve Russell'in[94] yüzey araştırmaları ile ayrıntılı olarak tanıtılmıştır.

Bir kap üzerinde kabaca işlenmiş insize spiral ele geçmiştir(Tip 4, Şek IV: 6-9). Benzer insize süsleme Tepecik ve Karaz'da ele geçmiştir. Keskin dışa çekik ağızlı derin çanaklar görünen tiplerin başlıcasını oluştururlar. Fırınlandıktan sonra kapların insize bezeme ile süslendiği örnekler ele geçmiştir.

Buradan ele geçen bir örnek ile Bişimkümbet'ten ele geçen, üzerinde kaba bir şekilde yapılmış insize spiralli parça benzerdir. Mevcut ip deliksiz Nahçevan kulp,

[93] Russell, 1980; Burney, 1958, s.157-209
[94] Burney, 1958, s.137-200

Geoy Tepe ve Karaz'daki seramiklerin tarihlendirilmesini sağlamıştır. Ele geçen diğer parçalar muhtelif parçalardır(Tip 5, Şek V: 14).

V.6.6 IĞDIR OVASI

V.6.6.1 ERNİS

Van Bölgesi'nde, İremir'in kuzeyinde yer almaktadır. Höyük Burney'in bölgedeki yüzey araştırmaları kapsamında incelenmiştir.[95]

1937'de açığa çıkartılan sandık mezar içinde bulunmuş oldukları söylenen büyük bir grubu oluşturan kaplar Van bölgesi seramik grubu içinde önemli bir yere sahiptirler. Bu gruplatik seramikler içinde koyu perdahlı, genelde siyah ve bezemesiz örnekler de mevcuttur. Derin çanak ve basit küp formlarının keskin bir şekilde yapılmış omuz ve boyun bağlantıları vardır. Bu tipte örnekler Karaz ve Trialeti'den bilinmektedir. Geoy tepe'de de sadece birkaç paraleli vardır. Gerçek ray biçimli ağız burada mevcut değildir.

Nahçevan kulplu gamze çukurlu, bezemeli kaplar ele geçen diğer örneklerdir. Küçük fincanlar da bulunan formlar arasındadır. Geoy Tepe K dönemine kadar Geoy Tepe'de ele geçenler ile Paralellik gösterirler. Keskin dışa çekik ağızlı derin çanaklar, iki gamzeli küçük, gövdeden tutamaklı kulp ile süslenmiş iki çanak formu Van müzesinde bulunan bir çanak ile yakın paralelllik göstermektedir. Çeşitli ağız

[95] Burney, 1958, s.157-200

biçimleri olan bu form Nahçevan kulptan sonra Erken Bronz Çağı I ve Erken Bronz Çağı II'de karşımıza çıkmaktadır.

Ernis'te ele geçen diğer kaplar üç paralel yivli bir çanak, ağzı altında iki yivli derin bir çanak, dışa çekik ağız kenarlı derin bir çanaktır.

V.6.6.2 YAYCI

Iğdır Ovası'nda yer alan kent, Burney'in bölgedeki yüzey araştırmaları kapsamında incelenmiştir.[96] Höyükte Karaz Seramiği örnekleri bol miktarda ele geçmiştir.

Nahçevan kulplu çok sayıda bezemeli kap bulunmuştur. Bezemeler yivler, spiraller ve iç içe geçmeli daireler, saç örgüleri dışında spirallerden oluşmaktadır. Burada ele geçen Erken Bronz Çağı II'ye ait bir Nahçevan kulpunda da görüldüğü gibi, Nahçevan kulplar farklı boyutlarıyla çeşitlilik göstermektedir.

V.7 YÜZEY ARAŞTIRMALARI

İstanbul Üniversitesi Prehistorya Kürsüsü'nün Doğu Anadolu'da yapmış olduğu yüzey araştırmalarında bir çok merkezde Karaz Seramiği bulunmuştur(Şek LXIX).[97]

[96] Burney, 1958, s.157-200
[97] Özdoğan, 1977, Serdaroğlu, 1977.

Malatya-Tilkitepe'de höyük eteklerinde, Malatya-Cana Höyükte daha çok yamaçta olmak üzere etek kesitinde; Malatya-Kösehöyük'te, Erken Bronz Çağına ait olarak birkaç parça halinde Malatya Cafer Harabesi adlı orta boy höyükte çoğunlukla koni ve kuzey terasta, az olarak da güney terasta Karaz Seramiği ele geçmiştir. Fırat kıyısındaki Üyücek'te de bazı parçalar Karaz Seramiği'ne aittir.

Elazığ Kamikli Höyük batı konide bol miktarda; Kırasa Tepesi; Gritille doğu yamacında, Karaz Seramiği örnekleri görülmektedir.

Adıyaman Samsat Höyük batı yamaçta yivli Karaz Seramiği olması muhtemel bir çok parça ele geçmiştir. Biricik höyükte az miktarda höyük eteğinde doğu yamaç alt kesitte yoğun olmak üzere(Şek LXIX) parçalar bulunmuştur.

V.8 AMİK OVASI

Hatay(Antakya) ili sınırları içinde Amanos Dağlarının doğusunda yer almaktadır. Asi Nehri ovası içinden geçerek kollara ayrılmaktadır. Ova içinde yer alan Amik Gölü Asi Nehri'nin kollarının döküldüğü küçük bir göldür. 55x40 km boyutlarındaki bu bereketle ova Suriye, Filistin, Anadolu arasında doğal birleşme alanı görevini adeta üstlenmiştir. Bu nedenlerden dolayı ova önemli stratejik bir konuma sahiptir(Harita VIII).

Amik Ovası 1932-1938 yılları arasında Braidwood tarafından araştırılmış, ova içinde yer alan Çatalhöyük, Tell el Cudeyde, Tell Tainat, Tell Dhabab ve Tell

Kurdu adlı merkezler yine Braidwood tarafından kazılmıştır.[98] Bu merkezler Erken Neolitik Dönemden, Klasik Çağlara kadar çeşitli dönemlere ait buluntular vermektedir. A safhası(Tell el Cudeyde, Tell Dhahab), B safhası(Tell el Cudeyde), C safhası(Tell Kurdu, Tell el Cudeyde), D safhası(Tell Kurdu), G safhası(Tell el Cudeyde, Tell Dhahab), H safhası(Tell el Cudeyde, Tell Tainat, Çatalhöyük ve Tell Dhahab), I safhası(Tell el Cudeyde, Çatalhöyük), J safhası şeklinde yerleşim dönemleri ve seramikleri vermektedir.

Karaz Seramiği Amik ovasında H-I safhalarında görülmektedir. Hood ve Wooley, Tabara al-Akrad'da görülen, H-I safhalarına ait Karaz Seramiği tiplerini yorumlamışlardır. H-I safhaları arasında Karaz Seramiği'nin süreklilik gösterip göstermediği belli değildir. Filistin'de de Erken Bronz Çağı III. Evreye kadar(Erken Bronz III), tam bir süreklilik görülmemiştir.

V.8.1 H SAFHASI

H safhasına ilk olarak Çatalhöyük'te W16 alanında dar bir bölümde karşılaşılmıştır. Bu alan 17,5 metrekare ve 0,5 m derinliğindedir. Tell el Cudeyde'de 116,2 metrekarelik bir alanda keşfedilmiştir. Tell Tainat'da 35,8 metrekarelik 30 m derinlikte bir alan bu safhayı verirken Tell Dhahab TT1 ve TT2 alanlarında bu safha görülmüştür. Çatalhöyük, Tell Cudeyde ve Tell Tainat'ın stratigrafisi düzenlidir.

[98] Braidwood, 1960.

Bu safhada görülen Karaz Seramiği %52-55 oranında iri parçaları vermektedir.

Çok karakteristik olan Karaz Seramiği, geniş bir alanda el-yapımı olarak görülmektedir. Genelde perdahlı veya parlak perdahlı(=cilalı) olan yüzeyinde, daha önce var olup da sonradan kaybolmuş olabilecek çark izlerine rastlanmamıştır. Bu kapların az(=kötü) pişirilmeleri nedeniyle yüzeylerinde, tutamakların perdahlanması sırasında gözle görünür bir şekilde ara ara pürüzler oluşmuştur. Dar boyunlu küp parçalarının iç yüzeylerinde rastlanan paralel çizgiler çark izleri olabilir fakat bunun gibi durumlar nadir de olsa tamamıyla inandırıcı değildir. Orta dereceden aza doğru giden pişirme tekniği nedeniyle, okside olma oranlarında siyaha yakın, yarı siyah(genelde dış yüzeylere doğru olan kısımlarda) gibi büyük çeşitlilikler görülmektedir veya tamamen okside olmuş örnekler de vardır. Seramik hamuru normalde kırmızı-portakalımsı deve tüyü renklidir fakat bir renk sınırlaması yapılırsa; açık bronzumsu devetüyünden okside olmuş siyaha kadar değişmektedir. Kırmızı, portakal, beyaz, gri ve siyah olan %61 orta, %4 yoğun; katkı boyutu %17 ince, %53 orta, %14 kaba, yüzde 16 çok kabadır. Hamuru normalde bitkisel katkılıdır fakat genelde, sıradan kıyılmış otlardan ziyade(bazen çok iyi örünün) daha ince bir malzeme kullanılmıştır. Deniz kabuğu katkısı özellikle Tayinat'tan çıkartılmış astarsız, büyük kap parçalarında çok küçük bir yüzdeyi oluşturmaktadır. Gövde cidarının(duvarının) kalınlığına baktığımızda çeşitli doku farklılıkları görülmektedir: ince cidarlı küçük vazoların kırık parçaları ince ve sık dokulu; kalın cidarlı büyük kapların kırık parçaları daha taneli veya tabaka halinde daha kaba

dokulu; orta basit kırık parçalarda ise daha tipik kaba ve düzensiz bir doku vardır. Dokular orta yumuşaklıkta gibi görünmektedir.

Kap parçalarının büyük bir çoğunluğunda astarlama vardır. Astarlanmamış örnekler büyük küpler ve kapaklardır; yüzeyi bronzumsu devetüyü, gri-kahverengi veya gri-siyah füze rengi alanlar(Lev LXXIV: 2) astarlı yüzey normalde, kırmızı-portakalımsı tonla kaplıdır(Lev. LXXIV:1). Fakat özel bir uygulamayla ideal bir koyu siyah(Lev LXXIV: 3-4) ve açık kırmızı-portakalımsı devetüyü rengi elde edebilmek için aşırıya kaçan uç örnekler de vardır. İdeal bir kahverengi-siyah tonuna erişmek her zaman için mümkün olmamıştır. Hatta bu tonun arasında kalan alanlarda kırmızı-turuncumsu veya siyah tonlu kısımlarda görülmektedir. Seramik örneklerinin üç tanesinin dış yüzeylerinde, ağız kısmının 1-2 cm altından başlayarak siyah alanın devam etmesiyle oluşan bir kırmızı ve siyah uygulaması denenmiştir(Lev LXXIV: 3-4). Bu uygulamanın yapıldığı seramikler, kap tipleri ve kabartmalı süslemeleriyle daha ayırt edilebilir bir özellik göstermektedir. Seramik parçalarının üzerinde siyah alan uygulaması önemsenmeyecek bir oranda olmasına rağmen, seramiklerin hemen hepsinin hem iç hem de dış yüzeylerinde kırmızı-turunçumsu ton görülmektedir. Seçilen örnekler üzerinde, bütün bir siyah ve astarsız bronzumsu devetüyü bir yüzey elde edebilmek için az-çok başarılı olmuşlardır. Füme rengi alanlar çeşitli bozulmaların görüldüğü yerlerdir.

Bütün bir yüzeyin harika bir şekilde perdahlanması normaldir(perdah aletinin ulaşabileceği yere kadar). Genelde de perdahlama işlemi çok dikkatlice yapılmıştır. Cilalama işinde yüksek bir dereceye ulaşmak; büyük bir olasılıkla cilalamanın nasıl

uygulandığıyla bağıntılıdır. Fakat bütün yüzeyi üzerinde parlaklık hakim olan güzel bir örnek yoktur. Parçalar genelde aşınmış, özellikle çanakların iç kısımlarındaki astarları tamamen tabaka halinde dökülmüştür(Lev LXXXVI: 6'ya bakınız; I safhasının erken dönemlerinden, korunmuş bir örnek).

Plastik(=kabartmalı) süsleme genelde kullanılmıştır(Lev LXXIV, LXXVII, LXXIX). Bunlar büyük bir olasılıkla kap henüz nemliyken basit bir aletle bastırılarak yapılmıştır. Baskı veya beyaz macun dolgulu insize süsleme H safhasındaki kapakların hemen hemen tamamında görülmektedir(Lev LXXX; 1,4-6)

Yüzeyleri kırmızı-siyah ve yanık kahverengi cilalı olan seramik grubu teknolojik açıdan daha ileridir.[99] Doğal kil hamuru orta derecede pişirildiğinde yanık kahverengiye(=bronzumsu) dönüşür. Kırmızı yüzey, yoğun demir katkılı kırmızı bir astarlama nedeniyle oluşur. Siyah renklendirme ise, yalnızca ağız kenarının altından tabana kadar olan dış yüzeyde görülmektedir. Bazı durumlarda bu işlem yapılırken iç yüzeylere de nüfus ettiği görülmüştür. Seramik, iyice pişirildikten sonra ağız kısmına kadar sıcak bir sıvı yağın içine daldırılıp çıkartılarak veya üzerine organik bir malzeme sürülerek yapılmıştır. Tekniğin iyi bir şekilde kontrol edilmesiyle sağlanan süslemedeki bu arkaik eğilim, ilginç bir kültür geleneğini ortaya çıkartmıştır.

H safhasındaki ilginç durum üretimdeki teknikler ve geleneksel kilin kullanımının burada başlanmasına işaret etmesidir. Aynı zamana ait Amuq'un kuzey ve güney bölgelerinde de benzer kurallar geçerli olmuştur

[99] Braidwood, 1958, s.358.

Karaz Seramiği kırmızı-siyah perdahlı seramiklerin profilleri genelde karakteristiktir. Çanaklar oldukça fazladır. Çok fazla yüksek olmayan yayvan düz çanaklar(Lev LXXIV: 1-4, Şek LXX:1, Lev LXXVI: 2), Judaidah'da çok karakteristik olan yüksek ve ince cidarlı, yarım daire çanaklarla çok yakın benzerlik göstermektedir(Şek LXX: 13-15, Lev LXXVI: 9'a bkz, G safhasından). Ağız kenarları yuvarlatılarak kıvrılmış(Şek LXX:5-6) veya dışa çekik, yayvan yarım-daire çanaklar da vardır(Şek LXX: 7-8). Yayınlanmamış tek bir tam örnek J safhasındakinin kopyasıdır(Şek LXXII: 1). En karakteristik olarak görülen çanaklar, yayvan, düz ve dikey kenarlı olanlardır(Şek LXX: 9-12 ve LXXI: 2, Lev LXXVI: 1). Dikey gövde, ağız kenarında tercih edilen devamlı bir incelik ve içe çekik düz dip tercih edilen devamlı bir incelik ve içe çekik düz dip(Şek LXXIII: 20-24) kap formunu kolayca tanımlanabilir hale getirmektedir.

İkinci Karışık Sıralamaya ait bir çanak(Şek LLXV: 1) oldukça tipiktir. Bu formdaki çanaklarda, diğer yayvan-düz çanaklarda var olan kırmızı-turuncu hakimiyeti yerine kırmızı ve siyah etkili uygulama daha sık yapılmıştır. Dikey kenarlı, ağız kenarı parabolik bir incelme gösteren, içe çekik düz dipli, yüksek, yarım daire biçimli çanak tipinde de(Şekil LXX: 13-15, LXXI: 3) bazı durumlarda kırmızı ve siyah etkili uygulama görülmektedir. İç yüzeyindeki siyahla boyanmış olan ve dış yüzeyindeki kırmız alan dikkate alınmaksızın buna verilebilecek tek bir örnek vardır(Şek LXX: 13).

Genel bir profil sıralamasıyla, yükseklik, çap ve genişlik ölçüleri, incelendiğinde vazoların boyutları çanaklara nazaran daha büyüktür. Gövde ideal bir şekilde "cyma recta"(=keskin, dik kıvrılma) kıvrımlıdır(Şek LXX: 17). Kıvrımlar, uzun küplerden kraterlere, yayvan çanaklardan vazolara kadar sayısız bir çok örnekte yapılan sıralamada, uzunluk ve yönlendirme konularında çeşitlilikler göstermiştir. Kırmızı-siyah Astarlı Seramiğin kalite göstergelerinden biri de "cyma recta" kıvrımının varlığıdır. Çok çeşit gösteren profil tiplerini tanımlamak ve tek tek ayırt etmek biraz zordur.

Yayvan çanaklar(Şek LXX: 16-20 ve LXXI: 5-7, Lev LXXVI: 8), uzun fincana benzer formlar(Şek LXX: 21-24) kraterler(Şek LXX: 25-38 ve LXXI: 8-9, Lev LXXVI: 5) ve uzun küpler görünen tiplerdir(Şek LXXIV: 5-21, LXXI: 4). Kırmızı ve siyah etkili uygulama bu serinin küçük vazolarında daha yaygın olarak kullanılmıştır; büyük vazolarda ise kırmızı ve siyah uygulaması, donuk astarlanmamış, yanık kahverengimsi devetüyü yüzeylerde görülmektedir.

Ağız kısmı delikli profil veren parçalar nadirdir(Şek LXXIV: 1-2) ve sadece Judaidah'dan gelmiştir. Sadece Tayinat ve Dhahab'da görülen, "ray" biçimli ağız kenarı olan büyük küplere ait parçalarda nadirdir. Bir tanesinde kısa, dikey bir bir halka(=boyun) görülür(Fi 284: 1). Uzun dışa doğru eğik boyunlu büyük küpler(Fig 284: 2-4) ve bir şişe veya akıtacaklı kap(Fig 284:5), Lev LXXIX: 1) Tayinat buluntularındandır. Kaba, astarlanmamış yüzeyi olan parçalar, geniş boyunlu küplere ait olmalıdır.

Alttan ve üstten çift taraflı dışa dönük, delikli silindirik bir kap ilginçtir(Şek LXXI: 13, Lev LXXX: 11). Bu tip objelerin küplerin ağız kenarlarına ait parçalar olup olmadığını söylemek biraz güçtür. Bütün küp örneklerinde, gövdeye doğru bağlanan ağız kenarı çaplarındaki daralma aynıdır.yukarı doğru yönlendirilmiş bir çok örnek de halen soru işareti olarak kalmıştır. Ayaklı bir vazo formuna sahip değir bir örnek de yukarıda bahsedilen silindirik biçime benzer fakat burada orta kısımda yakınlaşma vardır.

Diğer birkaç vazo formu da tanımlanabilmiştir. Silindirik biçimli akıtacaklı, yarım daire şeklinde bir fincan ayak parçası Dhahab'tandır(Lev LXXIX: 9). Küp kapakları da oldukça karakteristiktir(Şek LXXIII: 1-9 ve LXXI: 10-12, Lev LXXX: 1-3,5 ve LXXV: 2). Bunların hepsi H safhası çalışmalarından, diğer bir kaçı ise Judaidah'tan çıkarılmıştır. Profilleri, konik, düz veya yumru halinde çıkıntılı tutamaklıdır. Yüzeyleri genelde füme(Lev LXXV: 2) veya yanık kahverengimsi-devetüyü renklidir. Birkaç tane güzel siyah örnek de vardır. Fakat hiç biri üzerinde kırmızı-portakalımsı ve siyah ve kırmızı etkili uygulama görülmemiştir.

Dipler üç ana tiptedir: İçe çekik düz tip, düz dip ve kaideli yüksek dip(=kadeh tipi).

İçe çekik düz dipler(Şek LXXIII: 20-24, Lev 37: 9-10) yüksek çanaklarda(özellikle Şek LXXI: 2'de görülen dikey-kenarlı tipler) ve kraterlerde(Şek LXXI: 8) karakteristiktir. Düz dipler(Şek LXXIII: 25-31) genelde kalın cidarlı vazolar olarak bilinen büyük küplerde kullanılmıştır(Şek LXXXI: 7, Şek LXXVI: 1-

3, I safhasına da bkz). Düz diplerin içe çekik olarak yapılması alışılmadık bir durum değildir(Şek LXXIII: 26-27). Şek LXXIII: 30'da görülen iç kısmı çok iyi perdahlanmış bir çanağa ait olan parça ve yayvan çanaklara ait taban parçaları(Şek LXX: 1-8), Şek LXXII: 1-2, I safhasına da bakınız) genelde düz veya genişletilmiş(=yayvan) düz dip olarak görülür(Şek LXXIII: 43, LXXI: 1). Şek LXXIII: 32'de görülen ayaklı kaideler başlangıçta yaygın olmamıştır. En düzgün ayaklı kaideler, özellikle Tayinat'ta yaygın olarak kullanılmıştır(Şek LXXIII: 33-35) (Şek LXXIII: 3, I safhasından bu tip dibe ait bir çanak).

Kulplar da oldukça çeşitlidir. Düz bir bant halinde ip delikli-kulplar tutturulmuş fakat "cyma-recta" tipi vazolar üzerinde çeşitli sebeplerden dolayı ip delikli kulp uygulanamamıştır(Şek LXX: 19,23,27,29; 282:5-6 ve LXXIV: 7). Omuz üzerinde simetrik olarak üç adet ip delik kulp uygulaması sadece süsleme amaçlı bir uygulama olarak da kabul edile bilinir. Belli bir amaca ve kullanıma yönelik olarak yapılmış ağız kenarındaki kulplar, özellikle uzun küpler üzerinde oldukça yaygındır(Şek LXXIV: 9,12-19 ve Lev LXXVIII: 17). Aynı zamanda yarım-daire biçimli yayvan çanaklarda da görülmektedir(Şek LXX: 7). Ağız kenarından genişleyen çıkıntılı örnek de bir küp veya çanağa ait olmalı(Şek LXXIV: 22). Uzun yatay biçimli yapıştırma kulp Dhahap'tandır(Şek LXX: 8, Lev LXXVIII: 2). Aynı tipte dikey tutturulmuş örnekler de vardır(Şek LXX: 3, 12). İlmek biçimli kulplar alışılmadık örnekler değildir(Şek LXX: 24, 31-33, LXXI: 9, LXXIV: 21 ve Lev LXXIX: 1-2, 5-6).

Bir küp veya akıtacaklı bir kabın üzerinde, sadece iki parmağa izin veren bir tutamak örneği vardır(Şek LXXIV: 21). Bu tip, kratere benzer oldukça küçük vazolar üzerinde uygulanmıştır. kulpun karşılıklı gelen her iki kenarını da yivleme eğilimi(Şek LXX: 33) süsleme amacıyla(kulpun ön tarafı biraz yukarı kalkıktır) sık sık kullanılmıştır(Şek LXX: 31-33, Lev LXXIX: 5). kulpun alt kısmında da devam eden yivlerin spiral bir şekilde sonlanması, uç bir örnektir(Şek LXXI: 9).

Süslemede iki ana tip vardır. Kırmızı ve siyah etkili uygulama ve kap henüz ıslakken üzerine yapılan kabartma şeritler, oluklar ve diğer motiflerden oluşan uygulama. Genelde beyaz-dolgulu olan insize süsleme, hemen hemen H safhasındaki tüm kapaklarda ve I safhasındaki birkaç vazoda görülmektedir(Lev LXXX: 1, 4-6). Kırmızı ve siyah etkisi küplerin hem düz, sade hem de kabartmalarla bezeli yüzeylerinde uygulanmıştır. Kabartmalı süsleme düz bantlardan oluşur(Şek LXX: 5, 23, 36; 283: 3-5) ve Lev LXXVII: 1,15). Fakat düz bantlarla zikzak bantların birleşiminden oluşan süsleme daha karakteristiktir(Şek LXX: 6, 12, 35; LXXI: 8 ve Lev LXXVI: 5). Kraterlerde ve uzun küplerde süsleme ağız kenarından dağılan düz bantlar, omuz üzerinde bir zikzak çizgi ve zikzaktan tabana uzanan bir yiv motifi olarak görülür(Şek LXX: 38 ve LXXIV: 11, Lev LXXIX: 13 ve Şek LXXIII: 38, Lev LXXX: 9'a da bakınız). Yivler, kabın yüzeyinde çıkıntı oluşturacak şekilde, tabandan tepeye kadar sık aralıklı olarak yerleştirilmişlerdir. Bunlardan bazıları dikey olarak yapılmıştır. Bunlara en iyi iki örnekte, yivler kabın tüm yüzeyine yayılmış ve I safhasının erken dönemine aittir(Şek LXXVI: 1,3 ve Lev LXXVII: 3,2). Zikzaklar(Şek LXX: 11 ve LXXI: 2, Lev LXXVI: 1) ve zikzak ve yivlerin ağız bandı olarak kullanılmadığı örnekler de vardır(Şek LXX: 37). Eğimli yivler tek

başına görülür(Şek LXXIII: 36-37, Lev LXXVIII: 8 ve LXXIX: 10). Fakat bu tip motif zikzak bant ve yiv kombinasyonundan daha az karakteristiktir. Lev LXXVII: 8'deki örnekte dikkatle işlenmiş yivler daha yüzeysel yani sadece sınır çizgilerinin belirginleştirilmesi tercih edilmiştir.

Kabartmalı süslemede, hem belli bir yere kümelenmiş motifler hem de kabın tüm yüzeyine dağıtılmış motifler görülmektedir. Bazı örneklerde çıkıntılar daireler içinde birbirine yakınlaşır(Şek LXXIII: 40 ve LXXI: 13 ve Lev LXXX: 11) ve yanlarda kıvrılarak yarım ay şekline dönüşürler(Şek LXX: 30, Lev LXXVIII: 11). Kapların ağız kısımlarında ters çevrilmiş "V" motifleri uygulanmıştır(Şek LXXI: 13, Lev LXXX: 11). Bu çıkıntılı ağız kenarlarında küçük bir dikey ilmek kulpun varlığından söz edilebilir(Şek LXXI: 7). Üzerlerinde garip spiraller olan kırık parçalar da bulunmuştur(Şek LXXIII: 39). Bir ihtimal bunlar da yok olmuş olan ilmek kulpların çıkıntılarının oluşturulduğu yerler olabilir(Şek LXXI: 9). Büyük küplerin gövde parçaları üzerinde küçük bir alanı kapsayan bazı kabartma motifleri denenmiştir(Şek LXXIII: 41-42 ve Lev LXXIX: 12, 7). Aynı dipte oldukça fazla kırık parça vardır fakat tam bir kap mevcut değildir.

Bir çanağın tabanı üzerindeki "Gamalı Haç" motifi ince hatlarla baskılanmıştır(Şek LXXIII: 43).

Çok karakteristik olan kap kapakları düz bir yüzeye sahip olmalarına rağmen insize motiflerle süslenmiştir(Şek LXXI: 10-11, LXXIII: 1). Aynı zamanda kabartma şeritler de uygulanmıştır(Şek LXXIII: 2). Bir çok kapak üzerinde içi beyaz bir madde

ile doldurulmuş insize çizgiler görülmektedir(Şek LXXI: 12 ve LXXIII: 4-6, 9-11, 13, 16; Lev LXXX: 1 ve LXXV: 2). Motifler genelde geometriktir. Fakat kuşa benzer bir örnek(Şek LXXIII: 7) İkinci Karışık Sıralamaya[100] ait bir kapak üzerindeki motife benzer tiptedir(Şek LXXV: 8).

V.8.2 I SAFHASI

Bu safha %35-40 oranında iri kırık seramik parçalarından oluşan Karaz Seramiği vermektedir.

H safhasında görülen seramik dokusunun genel özellikleri dikkate alınırsa, I safhasında Karaz Seramiği farkı bir değişikliğe uğramıştır. Buradaki seramiğin büyük bir kısmında halen el yapımı üretim görülmektedir; kabın yüzeyindeki, orijinal teknik malzemeler kullanılarak yapılan perdahlama ve cilalama eğilimi terkedilmiştir. Pişirme tekniği ortadan aza doğru inen bir gelişme göstermiştir. Örneklerin büyük bir kısmında ve tüm kırmızı yüzeylilerde, kabın üzerinde yapılan bir takım uygulamalar nedeniyle seramiğin öz tabakasında(=çekirdek, iç kısım) siyahlaşma eğilimi gözlemlenmiştir.[101] Diğer taraftan bütünü kırmızı yüzeyli parçaların büyük bir kısmında, ortadaki öz tabakası okside(koyu) olmamıştır(Lev LXXV: 3). H safhasındaki normal hamur rengi kırmızı-portakalımsı deve tüyü rengidir. Fakat açık yanık kahverengi devetüyünden okside olmamış siyaha kadar da bir sıralama yapıla bilinir. Mineral katkıları aynı gibi görünür fakat en karakteristik olanı çok renkli, orta oranda ve yoğundur. Bitkisel katkıların varlığı oluşan

[100] İkinci Karışık Sıralama: derin duvar kenarlarıyla hemen toprak yüzeyinin altından çıkartılmış, H-J safhalarına ait tipolojik olarak tanımlanabilen malzemelerin sıralamasıdır.
[101] Braidwood, 1958, s.398.

çukurluklardan anlaşılmaktadır. Parçaların sadece %18'i doğal görünen yanık kahverengimsi-devetüyü yüzeye sahiptir. Fakat, özenle yapılan tam kırmızı yüzey uygulaması artmıştır. Bu parçaların %57'sinde görülmektedir. Kırmızı ve siyah etkili uygulama buradaki parçaların sadece %24'ünde görülmektedir(Lev LXXN: 3-4). Süsleme amaçlı bu uygulama I safhasının son dönemine kadar yavaş yavaş artarak yaygınlaşmış ve sonunda tamamen tek kırmızı astar uygulanması yerleşmiştir. Bu kırmızı normalde H safhasındaki gibi tam kırmızı-portakalımsı tonundadır(Lev LXXIV: 1). Fakat oldukça çok sayıdaki örnekte kırmızıya yakın kırmızı-turuncu görülmüştür(Lev LXXV: 3). Tam bir renk sırası verilirse, kırmızı-turuncu devetüyümsüden, kahverengimsi fümeye veya griye kadar çeşitlilik gösterir. %1'lik gibi çok az birkaç parçada, siyah üzerine beyazla doldurulmuş süsleme ne çok ne de az sayıdadır(Lev LXXV: 3).

Bütün yüzeyi perdahlama işlemi I safhasında tüm yüzeylerde dikkatli bir şekilde uygulanmıştır ve hatta bazı yerleri ayrıca cilalanmıştır. Kabartmalı süsleme biraz artmış, kırmızı ve siyah uygulamalı süsleme, safhanın sonların doğru biraz azalarak aynı şekilde devam etmiştir. H safhasından farklı olarak I safhasında beyaz-dolgu süsleme biraz artmıştır. Bu süsleme tipi burada özellikle kapaklarda ve diğer çanak ve küplerde de kullanılmıştır. Bunlar erken ve orta katlardan çıkartılmış örneklerdi(Şek LXXVI: 19-20 ve Lev LXXX: 8'de iki gövde parçası). Bu seramik tipinin, H safhasındakilerle oranlanması büyük bir tartışma konusudur. Braidwood'a göre burada, kırmızı astarlama işlemi daha da artarak karakteristik olmuştur.

Değişik profil örneklerine rastlanmıştır. Kalın cidarlı yarımküre ve alt kısmı yarımküre çanaklar daha baskın olarak görülmüştür(Şek LXXV: 1-7), LXXII: 1,3 ve Lev LXXVII: 7, 6). Bazılarında ise H safhasındakilere benzer içe kıvrık ağız kenarları vardır(Şek LXX: 1-6 ile Şek LXXV: 13-17). Alt kısmı yarımküre biçimli örnek, dışa eğik ağız kenarlı ve beyaz dolgu ile insize süslemelidir(Şek LXXV: 8, Lev LXXV: 1). H safhasının baskın tipi dikey kenarlı yayvan çanaklar(Şek LXXI: 2), I safhasının erken dönemlerinde de görülmektedir(Şek LŞŞV: 9-11). Profilinin bir kısmı yarımküreye uygun gibi görünen veya ne tam bir yarımküre ne de tam bir dikey kenarlı olmayan geniş bir çanak türü(Şek LXXII: 2, Lev LXXVII: 1)'dedir. Uzun fincanlar(Şek LŞŞV: 18-20, LXXII: 7), bazen görülen dışa çıkıntılı yumrular I safhasında tercih edilmemiştir(Şek LXXI: 5-6). Fincana benzer küçük kraterler az görülmektedir(Şek LXXII: 6, 8-9). H safhasındaki uzun fincanlar sayıca daha fazladır(Şek LXX: 22).

Ağız kenarlarında, geniş düz bir delik ağız bulunan küpler de vardır(Şek LŞŞV: 21-22). H safhasında yatay kabartma bant halinde görülen geniş küplerin ağız kenarındaki "ray" tipi burada I safhasının erken dönemlerinde görülmektedir. Bunun gibi Şek LXXV: 23-26'da gösterilen(Lev LXXVII: 16'ya bakınız) geniş küpler H safhasında yaygın değildir. Şek LXXII: 5'deki örnek, bunun bir araya getirilmiş hali olmalıdır. Bu tip küpler genelde astarsızdır.

Orta boydaki kraterlerde de astarsızlık yaygındır(Şek LXXV: 27 ve LXXII: 10, Lev LXXVII: 4). Normalde H safhasındaki örneklerde ağızda bir tutamak kulp görülür(Şek LXXIV). Kraterler hem boyut hem de gövde kalınlığında büyük

çeşitlilik gösterirler(Şek LXXV: 29-30, LXXII: 6,8-9). Bu tip vazolar üzerinde göze çok hoş görünen kırmızı ve siyah etkili yüzey uygulaması burada I safhasının erken dönemlerinde görülmektedir.

H safhasındaki boyunlu küpler, burada çok yaygın değildir(Şek LXXVII: 3 ve LXXII: 4, Lev LXXVII: 5). Kırık bir boyun parçasında, beyaz-dolgulu insize süsleme vardır(Şek LXXVI: 5). Bu tip süslemeli diğer bir parça da tahminen bir küp boynu olabilir(Şek LXXVII: 6) veya bir dip veyahut da ayağa ait bir parça olabilir. Küçük şişe ve testilere ait parçalar da bulunmuştur(Şek LXXVI: 1-2, 4).

Çift taraflı dışa çekik(alttan ve üstten) silindirik profilli örnekler devam eder. Bunun gibi objelere ait olması muhtemel bir tam örnek(Şek LXXVIII: 4) ve kırık parçalar (Şek LXXVII: 7) da bulunmuştur. Düz kare gibi silindir üniktir(Şek LXXVIII: 2). I safhası düz seramiğine ait çeşitli parçaların profil detaylarına bakıldığında, sanki birbirlerinden kopya edilmiş gibi görünmeleri dikkat çekmiştir. Bunlardan iki tanesi Şek LXXVII: 8-9'da gösterilmiştir. No: 8'de basit ayaklı bir kupa ve tabanı insize süslemeli, tepesi konik biçimli fincan taklittir.

H safhasında ısrarla kullanılan kap kapakları burada daha az yaygın olmasına rağmen biraz daha inceltilmiştir. Genel profili yumru şeklinde tutamaklıdır ve beyaz-dolgu baskısı veya insize çizgi süsleme devam etmektedir. Yüzeyi renklendirme işlemi H safhasındaki gibi biraz daha dikkatli yapılmıştır.

Ocaklar H safhasına nazaran I safhasında daha az görülür(yaklaşık 50 tane). Fakat detayda farklılık göstermezler(Şek LXXVII: 21-22).

H safhasındaki belirgin içe çekik dipler burada görülmez(Şek LXXIII: 20-24). H safhasındaki dikey kenarlı çanaklar, ince cidarlı yarımküre biçimli çanaklar ve kraterlerde daha yaygın olan bu özellik(Şek LXXI: 2-3, 7) I safhasında yaygın olmamıştır. İçe çekik düz dipler yerini(Şek LXXVII: 13-14) dikey kenarlı çanaklara(Şek LXXVI: 1), küplere ve kraterlere bırakmıştır(Şek: LXXII: 4, 5,10 ve LXXVIII: 3). Fakat I safhasında genişleyerek incelen düz dipler(Şek LXXVII: 15-16) daha yaygındır. Birkaç tane de ayaklı kaide vardır(Şek LXXVII: 17-18, LXXII: 3).

Birkaç tane de şerit kulp ve tutamak çanaklar üzerinde görülmüştür(Şek LXXV: 12, 16, 17 ve Lev LXXVIII: 3). İlmek kulp hem küplerde(Şek LŞŞV: 25) hem de kraterlerde (Şek. LXXV: 27) vardır(Şek LXXII: 8-9, LXXVII: 1-2, 4); fakat bu özellik H safhasındaki kadar çok yaygın olmamıştır.

V.8.3 KARIŞIK GRUP

Bu grup örnekleri hemen toprak yüzeyi altından çıkartılmıştır. Bir çoğu ilgili oldukları safhalarla birlikte anılmıştır.

H ve I safhalarını karakterize eden Karaz Seramiği örnekleri, Şek 358-59(Lev 33: 3-4, 36: 8-11 ve 37: 2, 7)'da gösterilmiştir. Şek 358:5'deki krater biçimli vazoya

ait parçaların üzerinde çok iyi bir işçilikle yapılmış kabartmalı bantlar ve oluklar vardır. Kapakların bütün profilleri, süslemeleriyle beraber yer almıştır(Şek LXXVI: 6-8, LXXVI: 10,12 ve Lev LXXX: 2,7). Şek LXXVI: 12'deki parçada düzensiz bir şekilde açılan sade bir motif insize olarak yapılmıştır. Şek LXXVI: 9'da çanak üzerindeki insize motifler beyaz-dolguludur. Şek LXXVI: 11'de yanları dışa çekik silindir parçası, Şek LXXVIII: 4'de görülen orta kısmının çapı alışılmadık bir şekilde daralma gösteren tiple aynıdır. Lev LXXIX: 11'deki küp parçası plastik süslemelidir.

VI. SURİYE'DE KARAZ SERAMİĞİ

Suriye'de Karaz Seramiği Kur nehri havzasından güneye doğru yapılan bir göçle gelmiş olmalıdır.[102] Bu yayılımın nasıl bir yol izlediği belli değildir. Amik'in güneyinde Tell Sukas ve Qalat al Ru'us, Ras Shamra ve Hama'da Karaz Seramiği'ne rastlanmıştır.

V.1 TABARA EL AKRAD

Achana'nın doğusunda yaklaşık 20 dakikalık yürüme mesafesinde yer almaktadır. Yüksek konik Tell Saluq'un kuzeyindedir(Harita IX).

Tabara el Akrad 1948-1949 yıllarında Sinclair Hood tarafından kazılmıştır.[103] Kazılarda VII tabaka ortaya çıkarılmıştır(Tablo I).

	Açma A	Açma B
Yüzey	Erken Demir Çağı	Alttaki tabakalara ulaşılamamıştır. A açmasındaki tabaka V ile eşit olabilir.
	Hıatus	
I. Tabaka		
II. Tabaka	Karaz Kültürü	
III. Tabaka		
IV. Tabaka		
V. Tabaka	Mezopotamya Uruk Çağı ile akraba çanak-çömlek	
VI. Tabaka		
VII. Tabaka	Geç Kalkolitik Çağ	
	Tell Esh Sheikh üst tabakaları ile çağdaş	

Tablo I:

[102] Hood, 1951, s.118, Burney, 1958, s.157-209, Amiran, 1957, Braidwood, 1960, s.518.
[103] Hood, 1951.s.113-147, Yakar-Slazmann s. 359.

Höyükte, höyüğün en yüksek noktasının altında batı kenarı üzerinde 15 m uzunluğunda 2 m genişliğinde ve 2,5 m derinlikte A açmasında(Plan 6) çalışılmıştır. Bu alanda dış yüzeyi siyah ve kırmızı perdahlı Karaz Seramiği bol miktarda ele geçmiştir. Bu Seramik Jadeideh XI'de ele geçenle benzerdir. Tabara el Akrad'da bu seramiğin üretimi Tell Esh Sheikh, Kalkolitik ve Achana Erken Bronz Çağı arasında bir yerde olmalıdır.[104] II. açma 10 metrekarelik bir alan olarak höyüğün doğu tepesinin en yüksek noktasına açılmıştır. Bu alanda 4,25 m derinliğe inilmiştir.

Tabara el Akrad, Khirbet Kerak tabakalarındaki malzemelere faydalı ilave bilgiler vermiş, Achana'nın Erken Bronz Çağı ve Tell Esh Sheikh Kalkolitiği arasındaki boşluğu doldurmuştur.

VI. tabaka ile birlikte kentte yeni bir kültür kendini göstermeye başlamıştır. I. Tabakaya kadar devam eden bu kültür tabaka içinde ve daha fazla da çöküntü içinde baştan başa 2 m kadardır. Bu kent daha sonra kendini Achana'da başlayan Bronz Çağı Sanatı'na bırakmıştır ve Demir Çağı'na kadar höyükte daha başka bir yerleşimin izine rastlanmamıştır. Tabara el Akrad'a Karaz Seramiği Kur havzası ya da onun yakınlarından getirilmiş olmalıdır.[105]

Tabara el Akrad'da tüm Karaz Seramikleri el yapımıdırlar. İnce yapılmış çeşitli formlar olmasına rağmen yavaş dönen çömlekçi çarkının kullanıldığına dair herhangi bir delil yoktur. Baştan başa perdahlı olan yüzey yavaş dönen çömlekçi çarkı kullanılmış gibi izler taşımaktadır. İnce vazoların bir kısmı ve bir grup çanak

[104] Hood, 1951, s.113
[105] Hood, 1951. s.118

çok iyi yapılmışlardır. Bunların yüzeyleri düzgündür. Geniş çömlekler çoğunlukla aşırı derecede kabadır ve düzgün değildirler. Tüm vazoların gövdeleri hamurun oluşumundan dolayı genellikle oldukça kalındır. İnceltilmiş kapların hamurları yumuşaktır ve kolay ufalanmaya eğilimlidir. Bu hamurların toz haline getirilmiş kili kum ve saman katkılıdır. Geniş çömleklerin hamur niteliği çoğunlukla aşırı derecede gevşektir, taşçık ve saman katkılıdırlar. Ayrıca çok kabadır.

Kaplarda renklendirme renkli kil türüne nazaran, pişirilme ile daha çok sağlanmıştır. Geniş vazolarda özellikle kil renginde büyük farklılıklar görülür. Bunlarda renkler siyahtan kahverengiye, portakal ve devetüyüne kadar değişmektedir. İnce seramiklerde yüzey siyah renkteyken siyah ile gölgeleme, yüzey kırmızı olduğu zaman da portakal renk hakimdir. Pişirme çok düzensizdir ve kil çoğunlukla özünde esmer görünmektedir.

İnceltilmiş kapların tümünün yüzeyi(Form 2,5,13) her zaman iyi perdahlanmıştır. Perdah aletinin izleri ekseriyetle görünebilir. Özenle işlenmiş dalga ve oluk bezemesi vazolar ince perdahlıdırlar. Çanakların büyük kısmı parlak koyu kırmızı renktedir. Form 5'in günlük çanaklarının bazıları üzerinde ince boya banyoya dair fırça kullanım izleri görülür biçimdedir. Kazı-çizi bezemeli bir kırık kırmızı boya banyoludur. Form 2'nin çanaklarının içleri kırmızıdır, dışları ise siyah renktedir. Ağız çevreleri açık kahverengi ile gölgelendirilmişlerdir. Geniş vazoların bir kısmında ve bazı çömleklerde de iç kırmızı, dış siyah renktedir. Tüm vazoların yüzeyi fırınlama nedeniyle-içlerine doğru devetüyü ya da açık kahverengi- kırmızı ya da soluk siyahtır.

Kapakların çoğu ile kap altlıklarının bazıları kabaca perdahlanmışlardır. Bunlarda yüzey renklendirme işlemi mat siyahtan devetüyü ya da kahverengiye doğru değişmektedir.

Bezeme, yüzeyi ele alış tarzı içinde her kapta kendine özgü özel bir geleneğe yönelindiği görülmektedir. Dalga ve oluk bezek yaygın olarak kullanılmış bezeme biçimleridir. Bu bezem grubu genel olarak kanal, dalga, oluk ve kabartma bezemeler kullanılarak uygulanmıştır. Oluklar sıkı sıralar halindedir ve keskin kenarlarla ayrılmışlardır. Bu keskin kenarlar kapların perdahlı yüzeyi içinde aşağı doğru yuvarlaklaşarak dar olukları dalga bezek haline getirmişlerdir. Bu tip bezeme siyah perdahlı yüzeyli kaplar ile sınırlandırılmıştır. Zikzak bantlı kanallar ve oluklar ile süslü parçalarda mevcuttur. Form 5'in çanakları üzerinde bezeme nadirdir. Görülen bezemeler de dar kanallı zikzaklardan oluşan geniş bantları içerir(Lev LXXXI: 3). Form 2'nin omuzları üzerinde genellikle iki adet alçak tutamak mevcuttur. Boyun çevresinde nadiren yatay oluklar veya dalgalar görülmektedir(Şek LXXIX: 3). Bazı örneklerin tüm dış yüzeyi özenle işlenmiş oluk ya da kanal bezeme ile kaplanmıştır(Şek LXXIX: 13, Lev LXXXI A4-B2-3). Bazı ağızların(Şek LXXIX: 5) kabartma bezek ile bezendiği görülmektedir. Bazı geniş vazolar merkezi kabara bezek ve karışık motifleri içermektedir(Şek LXXX: 70, Lev LXXI A3).

Kazı-çizik bezek görülen II. Grup bezemedir. Bu bezeme daha çok kapaklara uygulanmıştır. Bu grup bezemede yaygın motifler taranmış üçgenler, zikzaklar(Lev LXXXI C, Şek LXXIX: 9) ve gamalı haça benzer düzenlemelerdir. Daha göz alıcı

olan bu grup bazen beyaz doldurma izlerine sahiptir. Tabara el Akrad'da Karaz Seramiği kap formları içe eğik kenarlı derin çanakları düşük omuzlu ve dışa eğik ağızlı derin çanaklar, çukur dipli derin çanaklar, oldukça düz kenarlı, ağzının üst bölümü hafif eğik çanaklar, düz, dik kenarlı sığ çanaklar, çömlekler, vazolar, saplar, kapaklar, dipler, kulplar ve mutfak kapları ile kap kaideleridir.

1. **İçe Eğik Kenarlı Derin Çanaklar:** Tam olarak ele geçmişlerdir. Hamurları yumuşak, kil ve saman katkılı özünde portakal renginde, yüzeylerinde ise koyu gridir. Yüzeyleri kabaca perdahlanmıştır(Şek LXXIX: 1).

2. **Düşük Omuzlu ve Dışa Eğik Ağızlı Derin Çanaklar**: IV-I'deki tüm tabakalarda yaygındır(Şek LXXIX: 2). Dipleri çoğunlukla çukurdur. Yüzeyleri iyi perdahlıdır, dış yüzeyleri siyah iç yüzeyleri koyu kırmızıdır.

3. **Çukur Dipli Derin Çanaklar:** Çoğunlukla II-I tabakadan gelmişlerdir. Bulunan 9 adetten biri tabaka II'e aitken, diğerleri II-I. Tabakalardandır. Bu çanakların içi ve dışı kırmızıdır. Hamurları ince ve yüzeyleri perdahlıdır(Şek LXXIX:3).

4. **Oldukça Düz Kenarlı, Ağzının Üst Bölümü Hafif İçe Eğik Çanaklar:** I-II tabakaların karakteristik formudur. IV. Tabakada bu tip çanaklara ait sadece ağız parçaları ele geçmiştir. Kabartma bezemeli örnekler bu grup içinde mevcuttur. Bu çanakların iç ve dış yüzeyleri kırmızıdır. Yüzeyleri perdahlanmıştır(Şek LXXIX: 4).

5. **Düz, Dik Kenarlı Sığ Çanaklar:** I-II tabakalarının her birinde yaygın olarak kullanılmışlardır. Dipleri çoğu zaman çukurdur. Bu çanakların iç ve dış yüzeyleri kırmızıdır. Perdahlanmışlardır. İçi kırmızı, dışı siyah örnekler de mevcuttur. Bazılarının yüzeyi iç içe açılar ile yivlendirilmiştir(Lev LXXXI: B8). İçi ve dışı kırmızı çanaklar arasında bezenmiş örnekler bulunamamıştır(Lev LXXIX: 5).

6. Çömlekler: Tüm tabakalarda yaygın olarak kullanılmışlardır(Şek LXXIX: 6, Lev LXXXI: A2).

7. Vazolar: Kabartma bezeme ile genellikle bezenmişlerdir(Lev LŞŞŞ: 7a). Bazılarının dış yüzeyleri siyah, içleri kahverengidir. Dışları siyah içleri kırmızı örnekler de mevcuttur(Şek LXXXI: A3).

8. Sap Olarak Nitelendirilen[106] Bir Parça: IV. Tabakadan ele geçmiştir. Yüzeyi kahverengi ve perdahlıdır.

9. Kapaklar: I-IV. Tabakaların her birinde mevcuttur. Hepsi konik biçimde şekillendirilmişlerdir. Büyük boyutlu olanlar olduğu gibi küçük örnekler de mevcuttur. Hamur genellikle kahverengi ara sıra kırmızı ve siyah renkte, yüzey perdahsızdır. Bazılarının yüzeyi kazı-çizi bezekle süslenmiştir. Bunların birkaçı beyaz doldurma izlerini taşımaktadırlar(Şek LXXIX: 9).

10. Dipler: (Şek LXXX: 10) Çömleklere ait düz dip, çanaklara ait yuvarlar dip, omphalos ve çukur dip olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Bazı çukur dipler halka diplere benzer tiptedir. Asıl halka dipler nadiren görülmektedir. Çukur dipler çoğunlukla kırmızı perdahlıdırlar fakat siyah perdahlı örnekler de vardır. Yüksek halka dipler kırmızı perdahlıdırlar. Dip aşağısında ortadan tutamaklı tek bir örnek de ele geçmiştir.

11. Kulplar: Nadirdir. Kalın şerit kulplar, oval tutamaklar, tünel kulplar, yaygın olmasa da dikey kulplar ve yatay kulplar görülen biçimlerdir(Şek LXXX: 11).

12. Mutfak Kapları:(Şek LXXX:12) İnce hamurludurlar ve ince gövde biçimlerine sahiptirler. IV. Tabaka hariç çok az kullanılmışlardır. Bazıları kaba hamurlu saman

[106] Hood, 1951, s.135.

ve taşçık katkılı, yatay tutamaklıdır. İçlerine doğru gölgelendirilmişlerdir(Şek LXXX: W).

13. Kap Kaideleri: I-IV arasındaki tüm tabakalarda bu tipte kırıklar ortaya çıkarılmıştır. İçi kırmızı, dışı siyah, içi ve dışı kahverengi ya da kırmızıdır. Yüzeyleri perdahlıdır, dış yüze genellikle sığ oluk yada dalga bezekle bezenmiştir(Şek LXXIX: 13).

VII FİLİSTİN'DE KARAZ SERAMİĞİ

Karaz Seramiği Filistin'de(Harita X-XI) özellikle kuzey yerleşim birimlerinde yoğun olarak ele geçmiştir.[107] Başta seramiğe ilk önceleri adını da veren Khirbet Kerak olmak üzere tüm yerleşimlerde Erken Bronz Çağı tabakalarına bağlı olarak(bol miktarda Erken Bronz Çağı III safhasında) bulunmuştur(Harita XII).

Ele geçen örnekler çeşitlilik göstermektedir.(Tablo 15) Kap formaları VIII grupta incelenebilir. Her bir grup form açısından farklı özelliklere sahiptir. Bazı parçaların hangi gruba ait olduğu hafirlerce ayırt edilememiştir(Harita XIII).

VII.1 KARAZ SERAMİĞİ FORMALARINI SINIFLANDIRILMASI (Res 3)

1. Derin çanak veya küp geniş ağızlı, hafif eğimli gövdeli, dışa-çekik ağız kenarlı , tek askı kulplu, düz dipli, bazen de iç-bükey, ağız çapına göre oranı daha küçük. Bu tipin genelde dışı siyah, ağız kenarının iç kısmı kırmızı olarak görülür. Yivli motiflerle veya sığı bir şekilde yapılmış flüt biçimli motifler, yumuşak kıvrımlı, bazen de spiral olarak sonlanmış motifler, parmak uçlarıyla bastırılarak kalıp gibi motiflerle bezenmiştir. Bazen de kulpları gösteren yerlerde bir çift yumru gibi çıkıntı vardır.

2. Tek kulplu veya kulpsuz küçük derin çanaklar sıklıkla omphalos diplidir. Dış hatları ve süsleme 1. Tip'le aynıdır.

[107] Filistin'de Karaz Seramiği'nin ele geçtiği yerleşimlerin tamamına burada ayrıntılı olarak yer verilememiştir. Bu yerleşimlere (Tel Dan, Lawiyah, Zeragon, Argup el Dhahr, El Fakhat, Yagush, Beth Sahur, Bab edh-Dhra) konu içinde ve tablolarda değinilmiş buralarda ele geçen Karaz örnekleri anlatılmıştır.

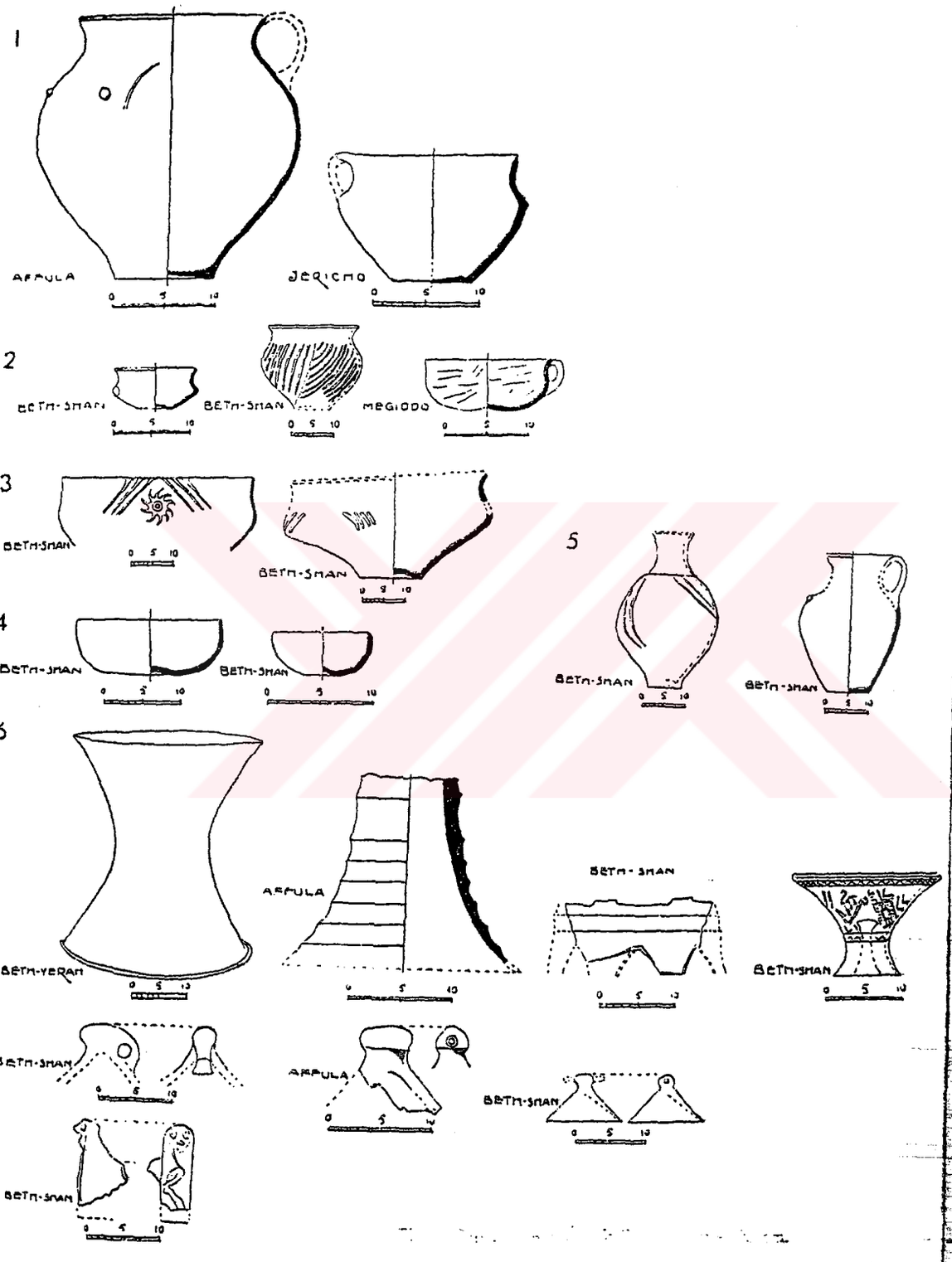
1
AFFULA
JERICHO
2
BETH-SHAN
BETH-SHAN
MEGIDDO
3
BETH-SHAN
BETH-SHAN
4
BETH-SHAN
BETH-SHAN
5
BETH-SHAN
BETH-SHAN
6
BETH-YERAH
AFFULA
BETH-SHAN
BETH-SHAN
7
BETH-SHAN
AFFULA
BETH-SHAN
8
BETH-SHAN

Resim ; 3

3. Büyük derin çanaklar, orta duvarlarındaki keskin bir hat düz veya içe doğru kıvrılarak üst duvara, ağız kenarına kadar devam eder. Küçük düz dipli ve kulpsuzdur. Renkler ve süsleme 1. ve 2. tiple aynıdır.

4. Sığ, küçük, orta boylu çanlar, yuvarlak gövdeli, düz veya içe dönük ağızlı, omphalos dipli çoğunlukla hem içi hem dışı kırmızıdır. Çok derin olmayan çok az flüt biçimli süslemeler vardır. Bir önceki tiplerden çok daha iyi fırınlanmış olması ile ayrılır; azaltılmış dumanlı ateş yerine, sürekli korunan yüksek derecedeki ateşte, kırmızı renge ulaşmasını sağlayan doğal bir oksidasyona maruz kalarak fırınlanmıştır.

5. Yüzeyi kırmızı testiler. Süslüme 1-3 tip ile aynıdır.

6. çift-koni biçimli ayaklar, çeşitli boyutlarda dört ana tipe ayrılır.

a- Yüzeyi perdahlı ve düz
b- Bütün yüzeyi kırmızı perdahlı ve birbirine paralel yatay olarak yapılmış omur-dizisi
c- Aynı yüzey üzerinde birbirin çapraz kesen "pencere" motifleri(çerçeveye benzeyen LL gibi).
d- Siyah veya kahverengimsi benekli yüzey üzerine geometrik(veya figüratif) sıralardan oluşan motifler. Sıralama motifleri sadece bu tip seramikte görülmektedir.

7. Kapaklar. Yumru biçimli kulpları olan çok sayıda çeşit vardır. Kil, astar ve perdahlama bir önceki tipe daha çok benzer. Renk grimsi-benekli sarıdır.

8. "Kilden Ocaklar". Daima kırık olarak ele geçmiş, Filistin malzemesi dışında başka örnek olmadığı için restorasyonu yapılamamıştır. Fitzgerald bunların ocak olarak kullanıldıklarını önermiştir.[108] Kapaklar gibi perdahlı ve aynı kilden yapılmışlardır. Renkler de kapaklarla aynıdır. Düz devam eden motifler, bazen keskin bir insan yüzü motifi ile ayrılmaktadır.

[108] Fitzgerald, 1935, s.5-22.

VII.2 AFFULAH

Kuzey Filistin'de, Megiddo'nun kuzeydoğusunda, Beth Shan'ın kuzeybatısında, modern Affula köyünde yer almaktadır(Harita X-XII). Geç Kalkolitik Dönemden Orta Çağa kadar iskan edilmiştir.

Tabaka	Dönem
I	MS 11-13. yy
II	MS 2-4. yy
III-A	Demir Çağı I-B
III-B	Demir Çağı I-A(MÖ 1200-1150)
IV	Geç Bronz Çağı II
V	Orta Bronz Çağı II-B
VI	Orta Bronz Çağı I
VII	Erken Bronz Çağı IV
VIII	Erken Bronz Çağı III
IX	Erken Bronz Çağı I
X	Geç Kalkolitik Çağ

Tablo: J

Affula 1926 yılında üç haftalık kısa bir kurtarma operasyonuyla E. L. Sukenik tarafından kazılmıştır.[109] 1937 yılında Sukenik tarafından kazıların II. Dönem çalışmaları gerçekleştirilmiştir.[110] Dothan höyüğün güney bölümlerinde 1951'de sondaj çalışmaları yapmıştır.[111] II. Dönem çalışmalarında dokuz alan ortaya çıkarılmıştır. Açmaların yedi tanesi şehir kulesi civarına yerleştirilmiştir. Erken Bronz Çağı'na ait çok az buluntu bu yedi açmada ele geçmiştir. Kazılan toplan alan 200 metrekaredir. Ele geçen Erken Bronz Çağı seramiğinin çoğu Erken Bronz Çağı I'e tarihlenir. Açmaların ikisinde Karaz Seramiği'ni içeren çok iyi koleksiyonlar ortaya çıkarılmıştır. 1951 yalında Dothan höyüğün güney bölümlerinde sondaj

[109] Esse, 1991, s.90, Avi-Yanah, 1975, s.36
[110] Sukenik, 1948, s.1-79
[111] Dothan, 1957, s.22-23.

çalışmaları yapmıştır. E açmasında yer alan 15 ve 16 gömütleri Karaz Seramiği ihtiva ederler. Gömüt 15'de 0.60 m üzerinde yüksekliğe sahip geniş çömlekler, 0.80 m çapında geniş bir tabak, geniş küçük yılankavi kenarlı çanaklar Karaz örnekleridir. Bu gömütte Karaz Seramiği ile birlikte başka tipte ve formda kap grupları da ele geçmiştir. Fakat Gömüt 16'dan yalnızca Karaz Seramiği ele geçmiştir. Bu seramik açmanın aşağı bölümünün çökeltisine doğru yayılmış olarak bulunmuştur. E açmasında ele geçen çanak çömlek kırıkları, birkaç Karaz Seramiği parçası veren F açmasındaki parçalar ile birleşmişlerdir.

Affulah'da Karaz Seramiği'nin(Lev LXXXII, Şek LXXXII: 7,8,14) büyük kısmı Gömüt 15 ve 16'dan gelmiştir. Dalga bezekli ve kazı bezekli kap altlıkları, geniş ve küçük çanakları tutamaklı mutfak kap kapakları göstermektedir ki bu mal Affulah'a ticaret veya başka yollarla gelmiştir.[112] Yayımlanan materyallerin azlığı Erken Bronz II ve III sanatı hakkında yeterli tanımlamaların yapılmasını zorlaştırmaktadır. Buna rağmen Dothan tarafından 1951'de[113] höyüğün güney bölümünde gerçekleştirilen sondajlarda Erken Bronz III tabakaları Affulah VIII. tabakaya yerleştirilmiş, bu alanda Erken Bronz III yapıları bulunmamasına rağmen Karaz Seramiği bulunmuştur. Bu alanda Dothan Erken Bronz II materyalleri bulamamıştır.

VII.3 Aİ (ET-TELL)

Bethel'in 2 km doğusunda, Kudüs'ün 15 km kuzey-kuzeydoğusunda yer almaktadır(Plan VII, Lev LXXXIII).

---

[112] Esse, 1991, s.91
[113] Dothan, 1957, s.22 vd.

Höyük 1928 yılında Garstang tarafından kazılmıştır.[114] 1933-35 yılları arasında Marquet Krause tarafından incelenmiştir.[115] 1964-1970 yıllarında Callaway yeniden höyükte çalışmıştır.[116] Kent Erken Bronz I döneminden Erken Bronz III safhasına kadar yerleşime tanık olmuştur. Daha sonra kent terkedilmiş, Demir Çağı'nın başlangıcında yeniden yerleşim başlamıştır.

Tabaka	Safha	Tanımlama	Dönem	Kronoloji
İlk Yerleşim	I	Savunma duvarsız köyün bulunduğu safha	Erken Bronz Çağı I-B	MÖ 3100-3000
	II	Köyün işgal edilip yıkıldığı safha	Erken Bronz Çağı I-B	MÖ 3100-3000
Yerleşim A	III	27,5 hektarlık şehrin, ilk önemli şehir duvarının yapıldığı safha	Erken Bronz Çağı I-C	MÖ 3000-2860
Yerleşim B	IV	Şehir yapılarının ve istihkamının değiştiği safha	Erken Bronz Çağı II-A	MÖ 2860-2720
	V	Aynı safhasının yıkılışı, olasılıkla bu yıkılış deprem nedeniyle olmuştur	Erken Bronz Çağı II-B	
Yerleşim C	VI	İstihkam ve şehrin tamamı tekrar inşa edilmiştir	Erken Bronz Çağı III-A	MÖ 2720-2400
	VII	Şehir yapılarının ve istihkamın değiştiği safha	Erken Bronz Çağı III-B	
	VIII	Kentin terk edildiği ve şehrin tamamının yıkıldığı safha	Erken Bronz Çağı III-B	
Demir Çağı	IX	Savunma duvarsız köy yerleşiminin kurulduğu safha	Demir Çağı I-A	MÖ 1220-1050
	X	Terkedilmiş kentin şeklinin değiştiği safha	Demir Çağı I-B	

Tablo K :

Karaz Seramiği Ai'de önemsiz sayılamayacak kadar bol miktarda ele geçmiştir(Şek LXXXI: 3, 6-9, 11-12). Karaz Seramiği parçaları A kutsal alanı(Şehir duvarı yakınındadır) ve akrapolis üzerindeki A mabedinde ele geçmişlerdir. Bu yapılar Erken Bronz III'e tarihlenmektedir. Yapılar Erken Bronz III'ün safhasını

[114] Callaway, 1972, s.14.
[115] Krause, 1934, 1935, s.325-345.
[116] Callaway, 1972

verirken Karaz Seramiği Erken Bronz III ortalarında mevcut olmuştur(Şek LXXXVI: 1-8).

Çanaklar, çömlekler ele geçen formlardır. S profilli kabartma bezekli parçalar da ele geçmiştir.

VII.4 BETH SHAN

Kuzey Filistin'de, Beth Shan Vadisi'nde Affulah'ın güneydoğusunda Ta'annek'in doğusunda yer almaktadır(Lev LXXXIV).

İlk araştırmalara 1923 yılında Fisher başlamıştır.[117] Beth Shan 1933 yılında G. M. Fitzgerald yönetiminde, Pensilvanya Üniversitesi'ndeki bir ekip tarafından araştırılmıştır.[118] Tepenin güneydoğusunda Orta Bronz Çağı tabakalarına ulaşıldıktan sonra, bu alanda Fitzgerald 24x16m'lik küçük bir sondaj yapmıştır. XIV. Tabaka Erken Bronz I'in geç safhasına ait tabakadır ve Erken Bronz I özelliklerinde çanak-çömlek vermiştir. XIII. Tabaka açmaları içinde Erken Bronz II'ye tarihlenen depo çömlekleri bulunmuştur. XV-VIII. tabakalar Erken Bronz I-II safhalarına ait buluntular vermektedir.

Karaz Seramiği XII. tabakadan itibaren görülmektedir. XII. tabaka ayrı yapı döneminden ibarettir. Daha aşağıdaki yapı safhaları XIII. Tabakadaki çanak-çömleğe benzerlik gösteren çanak-çömlek verir. Fitzgerald, Karaz Seramiği'nin esasen XII.

[117] Avi-Yonah, 1975, s.209
[118] Fitzgerald, 1934, 1935, s.15; Esse 1991, s.93-94, Avi-Yonah 1975, s.209.

tabakanın üstteki safhalarından geldiğini saptamış, daha sonraki çanak-çömlek tartışmalarında her iki safhada da olduğunu belirtmiştir.[119] XII. tabakanın mimarisi küçük ve önemsiz yapılarla karakterize olmuştur. XI. tabaka gelişkin olmayan önemsiz yapılardan oluşmaktadır. Bu yapıların ayrıntılı tanımlamaları yapılmamıştır. Bu tabakanın incelenen her iki safhasından daha erken döneme ait olan safha bol miktarda Karaz Seramiği vermiştir. XI. Tabakanın geç safhası Orta Bronz Çağı materyalleri ile karışıktır. XI. Tabakanın çanak-çömleğinin çoğu XII. tabaka ile benzerdir. Beth Shan'da XI. Ve XII. tabakalar Erken Bronz III'e tarihlenmektedirler.

Beth Shan Karaz Seramiği(Şek LXXXI: 1-2,LXXXII: 1, 3-5) kırmızı ve siyah renkli, geniş yılankavi kenarlı çanaklar; küçük tek renkli çanaklar tutamaklı kaplar, ocak ayaklıkları, dalgalı kap altlıklarından oluşmaktadır. Bunlar muhtemelen burada üretilmişlerdir. Bu dönemin standart formları Beth Yerah'daki formlar ile karşılaştırılabilir. Maalesef form tanımlarının yetersiz oluşu daha ayrıntılı karşılaştırmaya izin vermemektedir.

VII.5 BETH YERAH (KHİRBET EL KERAK)

Tiberias Gölü'nün güney burnunda yer almaktadır. Arapça adı Khirbet el Kerak'tır. Galilee Denizi'nin güneybatı kıyısı boyunca yaklaşık 50 hektarlık bir alanı kaplamaktadır(Harita X, XII).

[119] Esse, 1991, s.94.

Kentte ilk sistematik kazılar 1944-1946 yılları arasında Mazar, Stekelis ve Avi Yonah tarafından gerçekleştirilmiştir.[120] 1950 yılının baharında P. L. O. Guy, Mazar grubu tarafından höyüğün güney alanında gerçekleştirilen önceki çalışmaları büyüttü.[121] 1951'de P. Bar Adon tepenin güneyinde kazılara başladı.[122] 1952-1953 yıllarında P. Delaugaz kazıları yürüttü ve asıl olarak çalışmalarını daha geç dönemler üzerinde yoğunlaştırdı.[123] 1952 yılında başlayan kazıları 1964 yılına kadar devam etti. 1967'de D. Ussishkin ve E. Netzer Khirbet Kerak'da iki kısa sezon kazıları yürüttüler.[124] 1976 yılında R. Amiran ve C. Cohen höyükte kurtarma çalışmalarına başkanlı ettiler.[125] 1976'da gerçekleştirilen diğer bir kurtarma kazısına İsrail Eski Eserler Bölümü'nden O. Bahat başkanlık etmiştir. Höyükte yakın bir zamanda gerçekleştirilen kurtarma kazılarında E. Eisenber ve O. Yagev yürütmüşlerdir(Plan VIII).[126]

Albright ilk defa burada keşfettiği, Erken Bronz Çağı çanak-çömleği arasında özel bir niteliği sahip eşsiz bir seramik stiline dikkat edilmesi gerektiğini söylemiştir. Bu seramik Khirbet Kerak Seramiği olarak Albright tarafından adlandırılmıştır. Albright Orta Bronz IIA döneminin kırmızı perdahlı seramiği ve kırmızı parlak perdahlı Karaz Seramiği arasındaki paralellikleri belirtmeye çalışmıştır.[127]

Höyükte Kalkolitik dönem sonuna tarihlenen yerleşim üzerinde Erken Bronz Çağı tabakaları yer almaktadır(Tabaka II-IV). Höyüğün mezarlık alanı yerleşimin

[120] Mazar-Stekelis ve Yonah, 1952, s.165-173, 218-229.
[121] Guy, 1951. s.32-33.
[122] Adan, 1957, s.29; Adon, 1952, s.142.
[123] Delaugaz ve Haines, 1960.
[124] Ussishkin, 1968, s.266-68
[125] Amiran ve Cohen, 1977.
[126] Eisenberg, 1981, s.11-13, Yagev ve Eisenberg, 1985, s.14-16.
[127] Albright, 1924-1925.

hemen yakınlarındaki Kinnereth'dir ve 1940 yılında keşfedilmiştir.[128] Kent Hellenistik dönemden, Arap yerleşimine kadar iskana sahne olmuştur.

Açma	A	B	C	D	E	F	G	H-K	J	L	M	N	O
Arap/Bizans Dönemi	X	X	X	X									X
Helenistik Dönem		X							X	X	X	X	X
Erken Bronz III	?	?	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X
Erken Bronz II	?		X	X				X	X	?	X		X
Erken Bronz I	?	X		X		X	X	X		X	X	X	X

Tablo L: Beth Yerah Kazı Açmalarının Stratigrafisi

Höyükte Erken Bronz Çağı IV safha ile temsil edilmektedir. Bu safhalar Beth Yerah I-II tabakalarında adlandırılmışlardır(Tablo M).

Tabaka	Dönem	Açıklama
I	Geç Kalkolitik	Beth Shan XVII-XVIII, Megiddo XIX'un Erken Safhası, Tell el Farah IV ile paraleldir
II	Erken Bronz Çağı I	
III	Erken Bronz Çağı II	Kinnereth Mezarlığı bu dönem malzemesi vermektedir
IV	Erken Bronz Çağı III	Khirbet Kerak Malı bu safhadadır

Tablo M

Beth Yerah I: Gri perdahlı çanak parçaları ile karakterize edilebilir. En erken yerleşim bu tabakadadır.

Beth Yerah II: Köşegen evler ve kerpiç-tuğla duvarlar bu tabakada bulunmuştur. Kırmızı perdahlı ve astarlı, bantlı seramikle karakterize olmuştur.

Beth Yerah III: Karaz Seramiği bulunmayan bu tabaka Erken Bronz Çağı II'ye atfedilmiştir. Kinneret'de ele geçen süslü çömleklere benzer kaplar vermektedir.

[128] Esse, 1991, s.41-42

Beth Yerah IV: Erken Bronz Çağı III'e tarihlenen bu safhada Karaz Seramiği bol miktarda ele geçmiştir.

Ele geçen Karaz Seramiği (Lev LXXXV-VI)

a- Küçük Çanaklar(Şek LXXXIII A, B; LXXXII; 9, LXXXI: 4-5, LXXXI: 13): sığ çanaklar ile gövdeler az dışa eğik ya da dikey duruşludurlar ve çoğunlukla tek renklidirler. Hakim renk daha çok kırmızıdır. Bazen kahverengi de görülmektedir. Tüm kaplar kırmızı astar ile kaplanmış daha sonra iç ve dış her iki yüz de çok iyi perdahlanmıştır. Çanaklar dipleri, dibin ortasına yerleştirilen yaklaşık 2 cm çapındaki küçük ompholoslarla çoğunlukla yavaşça kavislendirilmişlerdir. Bunlar çeşitli tekniklerdedir. Bu tipteki birkaç çanağın dışı siyah ve içi kırmızıdır ve Karaz Seramiği üzerinde en yaygın olanıdır. Bu tipin birkaç örneği aplike desenlidir ve çoğunlukla kabın dış gövdesi üzerinde bir ya da iki etik sivri kesitli şerit mevcuttur.

b-Küçük Yılankavi Kenarlı Çanaklar(Şek LXXXIII, C, D): Bu kapların ölçüleri ve derinlikleri değişmektedir. Bu tip bundan evvelki grup gibi kazılarda çok sayıda ele geçmemiştir. Tüm örneklere bakıldığında teknik olarak Karaz Seramiği ile farklı bir şekilde ilişkili gözükmektedir. Tümünün içi kahverengi ya da kırmızıdır. Bu renklendirme ağız dışı üzerinde yayılmaktadır. Bu kapların dış gövdeleri siyahtır. İyi kapların hem içlerinin hem dışlarının çok iyi derecede perdahlandığı görülmektedir. Bu kaplar çoğunlukla kabın keskin profilli hak getirilmiş bölümünde yer alan çıkıntı şeklindeki küçük tutamaklara sahiptirler. Yılankavi kenarlı kapları çanaklar yerine fincan olarak adlandırmak daha uygun olabilir. Bu kaplar ağızdan gövdenin keskin profilli hale getirilmiş orta bölümüne kadar uzanan şerit kulplara sahiptirler.

c- Geniş Derin Çanaklar(Şek LXXXIII, E, F): Derin çanakların formları çok değişiklik göstermektedir. Omurga açısı bir dereceye kadar çağın gövdesinin en üst parçasının eğimine bağlı olmasına rağmen çoğu çeşitli derecelerde keskinleştirilmişlerdir. Derin çanakların bazılarının üst gövdeleri çok az dışa eğik durumdadır ya da hemen hemen dikey duruşludur. Bu kaplar hafif keskin profile yönelmişlerdir. Çanakların II. Tipi gövdelerin üst kısmı dışa eğik olanlardır(Çan şeklinde yayılanlar). Bunlarda daha keskin bir profil meydana gelmiştir. Her iki çanak tipi çoğunlukla kırmızı ve siyah olarak ele alınmıştır ve iki renklidirler. Teknikleri çeşitlidir ve bu kapların yapım tarzı olarak ele alınmıştır, iki renklidirler. Tekniklere çeşitlidir ve bu kapların yapım tarzı olarak oldukça büyüktür. Bu çanakların içi kırmızı, kahverengi, devetüyü, açık portakal ve pembe olabilir. Dış alanları açık griden siyaha değişen renklerdedir. Bazı çanakların içi ve dışı sadece tek renktir(çoğunlukla devetüyü ya da kahverengi). Çanakların çoğu, diğerleri oldukça mat, tamamlanmasına rağmen, çok iyi perdahlıdır. Bazı parçalarda çanak dışı üzerinde aplike geometrik kazıma izleri görülmektedir.

d- Çukur Ağızlı Çömlekler(Şek LXXXIII, G): Karaz Seramiği çukur ağızlı çömlekler çok azdır. Bununla beraber Beth Yerak'da iki örnek bulunmuştur. Her ikisinin de içi kırmızı, dışları siyah ya da gridir. Khirbet Kerak malı çukur ağızlı çömlekler Hazar'da ve Amug'da bulunmuştur. Çukur ağızlı çömlekler bu katlarda Beth Yerah'da olduğu gibi nadirdir.

e- Kapaklar(Şek LXXXIII, H-I): Karaz Seramiği grubu içinde sadece çanak-çömleği oluşturan kaplar değil, belirli farklı ayrılan elementler de bilinmektedir. Bu elementler diğer Erken Bronz Çağı takımları içinde tekrarlanmışlardır(kopyalanmışlardır). Bu takım başlı başına kolayca tespit

edilebilecek kapakları ihtiva eder. Kapaklar çoğu gri ya da sarımsı gridir. Bazıları kahve renklidir. Bununla beraber bir kapağın içi kırmızı, dışı siyahtır. Kapaklar çoğunlukla üst delikli tutamaklıdırlar. Kapak kabın üstüne bağlanmış olabilir ya da ip tarafından çömlek üstünden kaldırılmaktadır.

VII.6 HAZOR

Kuzey Filistin'de, Quadesh Naphtali'nin güneydoğusunda, Galilee Denizi'nin kuzeyinde yer almaktadır (Harita XIV).

Hazor 1928'de Garstang tarafından, 1955'den itibaren de Yıgael Yadin tarafından araştırılmıştır.[129]

Stratejik olarak Kuzey Filistin'in önemli yerleşimlerinden biri olan Hazor'da Helenistik Dönemden Erken Bronz Çağı'na kadar toplam XXI tabakada görülmektedir (Tablo N)

Erken Bronz Çağı tabakalarına sadece iki alanda ulaşılmıştır. Bu alanlar A ve L alanlardır. A alanındaki Erken Bronz Çağı buluntuları Orta Bronz Çağı'nın geniş duvarları nedeniyle kesintiye uğramıştır. Orta Bronz Çağı buluntuları Orta Bronz Çağı'nın geniş duvarları nedeniyle kesintiye uğramıştır. Orta Bronz II duvarı Erken Bronz Çağı ile çakışmaktadır. Hazor'da Erken Bronz Çağı'nın I. evresine ait buluntular mevcut değildir. Erken Bronz I. döneminde Hazor'da herhangi bir ölçüde

[129] Yadin 1958, 1959,1960,1961,1972, Esse, 1991, s.94-95.

yerleşim olmamıştır, erken buluntular en alt seviyede ana kayada (XXI. Tabaka) bulunmuştur. XXI. tabakada XX. tabakaya ait Karaz Seramiğinden birkaç parça ele geçmiştir.[130] L alanındaki odaların biri içinde Karaz Seramiği çanak çömleği bol miktarda ele geçmiştir. 1968'de yapılan kazılarda M alanı da Karaz Seramiği örnekleri vermiştir.[131]

Yadin XXI tabakadaki materyalleri, omuzları üzerinde iki ilmek kulpu olan tüm olarak ele geçmiş küresel çömleklerin tarihine dayanarak, Erken Bronz II'ye tarihlendirmiştir.[132] En az üç Karaz Seramiği bu tabaka ile ilişkili bulunmuştur fakat Yadin onların XX. Tabakaya ait olabileceğini belirtmiştir. XX. tabaka Erken Bronz III Dönemine tarihlenmektedir. Aynı şekilde XIX tabakada da Erken Bronz III dönemine ait çanaklar ele geçmiştir. XIX tabakada Karaz Seramiği çanak-çömlek buluntuları arasında yer almaktadır. Yadin Hazor kazıları özetinde Erken Bronz III safhasını, "sonraki Karaz safhası" olarak vermektedir.[133] XIX tabaka ile bu son Karaz safhasını ayırmaktadır. Erken Bronz Çağının sonu Erken Bronz III'ün yıkımı ile görülmektedir. Fakat daha sonra Karaz safhası ortaya çıkmaktadır. L alanında, dışbükey, tek renkli, yılan kavi kenarları çanaklar ile içi kırmızı dışı siyah geniş derin çanaklar ele geçmiştir. En az iki adet çok geniş çanak altlığı bulunmuştur. Bu çanak altlıklarından biri, dibi boyunca beyaz hamur izli geometrik yivleme ile doludur. Bu adı geçen çanak-çömlek Karaz stilinde yapılmışlardır ve bunların içinde kapaklar da mevcuttur. Örneklerin tamamı Beth Yerah'daki Erken Bronz III grubu ile benzerdir. Sonraki Karaz safhasında görülen çanak çömleğin birçoğu Beth Yarah'dakilerden

[130] Yadin 1970,s. 119.
[131] Esse, 1991, s.94.
[132] Esse, 1991, s.94.
[133] Yadin, 1972, s.120

farklıdır. Bu safha merkezde Hazor'da olduğu gibi güneyde Jericho ve Tell Hesy'de de temsil edilmiştir.

Dönem	Yukarı Şehir	Aşağı Şehir	Açıklama
Helenistik –Israelite	I	Uzun süreli bir yerleşim görülmemiştir.	
	II		
	III		
	IV		
	V		
	VI		
	VII		
	VIII		
	IX		
Soloman –Israelite	X	XII. Tabakanın sadece birkaç barakası mevcuttur.	
	XI	1A	
	XII	1B	
Geç Bronz III	XIII	2	
Geç Bronz II	XIV		
Geç Bronz I	XV	3	XVII. tabaka öncesi ve XVI tabaka sonrası yukarı şehirde bulunamamıştır.
Orta Bronz II C	XVI sonrası	4	
Orta Bronz II C	XVI		
Orta Bronz II B	XVII		
Orta Bronz A-B (geçiş dönemine ait)	XVII öncesi		
Orta Bronz I	XVIII		
Erken Bronz II-III	XIX	Henüz yerleşim mevcut değildir.	
	XX		
	XI		

Tablo N:

VII.7 JERICHO

Jordan Vadisi'nin geniş düzlüğünde, Ölü Deniz'in 10 km kuzeyinde yer almaktadır. Kudüs'ün kuzeydoğusunda, Ai'nin güneydoğusundadır (Lev, LXXXVII).

Jericho'da ilk çalışmalar C. Warren tarafından gerçekleştirilmiştir, 1907-1909 yıllarında E. Sellin ve C. Watzinger çalışmışlardır. Kazılar 1953 senesinde bu alanda yeniden başlamıştır.[134] 1930-1936 yıllarında I. Garstang kentte çalışmıştır. [135] Kentte yapılan çalışmalarda erken Bronz Çağı'nın her üç safhası, Orta Bronz ve Geç Bronz Çağları, Demir, Çağı, Helenistik, Roma ve Bizans Dönemi tabakaları ortaya çıkarılmıştır.

Karaz Seramiği A Mezarı, Mezar F2 ve F4 ve D12 'de ele geçmiştir (Plan 9) (Şek LXXXII: 6).

A Mezarında çeşitli formlar halinde görülmektedir. Bunlar Erken Bronz III'ün tipik formlarıdır. Kap repertuarı önceki dönemin devamıdır. Fakat yeni uygulamalarda görülmektedir. Testiye benzer formlar (Şek. LXXXIV: 9,12) ortaya çıkmıştır. Bu formdaki kapların bozulmuş kulpları vardır. Bazı biçimler önceki dönemin düğme dipli testilerinden türemişlerdir (Şek. LXXXIV, 13). Orta Bronz I döneminde bazı formlar devam etmiştir (Şek. LXXXIV: 11). Testicikler görülen diğer formlardır (Şek. LXXXIV: 16-18). Bu testiciklerin Orta Bronz Çağı A, B ve C dönemlerinde hakim grup haline geldiği görülmektedir. Beyaz dolgular ile süsleme kaplara uygulanmıştır. Küresel formda çanaklar (Şek. LXXXIV: 1-2), yuvarlatılmış geniş sığ çanaklar diğer formlardır. Fincanlar (Şek. LXXXIV: 3). Ai' de bulunanlara benzemektedirler. Kabara bezekli çanaklar bu mezarda bulunanlar arasındadır. Depo küpleri (Şek LXXXV) dönem içinde moda olan tiplerdir. Megiddo mezarlarında bulunanlara benzer örnekler (Şek. LXXXV: 1) ele geçmiştir.

[134] Avi-Yonah, 1976.
[135] Kenyon, 1960, Kenyon 1965

Mezar F4'deki malzeme Erken Bronz III'ü tanımlamaktadır (Şek. LXXXV: 6-9). Karaz Seramiği'nin ortaya çıkışı kentte de bu dönemdir. Tipik formlardan olan çanaklar içinde sadece iki örnek Karaz Seramiği tipindedir. Tek kulplu çanakların bir kısmı olasılıkla imitasyondur. F 14 mezar odası vadinin hızla aşınmış kenarı üzerine yerleştirilmiştir. Mezarın yapımından sonra vadi erozyonu gerçekleşmiştir. Mezarın arka duvarı 1.40 m yüksekliği ile sağlam kalmıştır. Odanın asıl yüksekliği dış çevresinde 1.30 m olarak düşünülmüştür. Giriş kapısı izi mevcut değildir ve olasılıkla erozyon nedeniyle tahrip olmuştur.

Mezar D12 (Şek. LXXXV: 14) Jericho Erken Bronz III çanak-çömlek grubunun en iyi örneklerini ihtiva eder. Fakat mezar buluntuları tamamen karışmıştır. F 4'ün karakteristik materyali bu mezarda mevcut değildir. Karaz Seramiği'nin en iyi örnekleri bu mezarda ele geçmiştir. Özenle işlenen ve tipolojik olarak daha erken olan bu Karaz Seramiği örnekleri F4'de görülen basit formlardan daha öncedir. Buradan ele geçen çanak parçaları genelde astarlıdırlar. Ağız çevresi ve içi kırmızı ile astarlanırken, dış yüzey siyah ile astarlanmışlardır. Omphaloslu örnekleri mevcuttur. Kapların hemen hemen tamamı çok iyi perdahlanmışlardır.

VII.8 LACHISH

Kudüs'ün 25 mil güneybatısında, Judaean Dağ eteğinin kenarında, ovada Tell el Hesi'nin kuzeydoğusunda, Tell Beit Mirsim'in kuzeyinde yer almaktadır (Lev. LXXXVIII) (Harita XII).

Kent 1932-1938 yıllarında J.L. Starkey tarafından araştırılmıştır.[136] 1952'de British School of Archaeology bu kentte II. Duvar kazılarını gerçekleştirmiştir. Lachish III. bin depoları Beit Mirsim I tabakası ile paralel malzemeler vermiştir. Lachish III bin depolarında Karaz Seramiği parçaları ele geçmiştir. II kırık ana kaya yakınlarında ortaya çıkarılmıştır. Karaz Seramiği grubuna ait bir ağız profili ele geçen parçalardandır. Bu parça kuzey-doğu alanından ele geçmiştir. İçi ince pembe, dışı gri renktedir, içi ve dışı kırmızı astarlıdır ve iyi fırınlanmıştır. Fincan ya da çanağa ait bu parça parlak renktedir.

VII.9 QADESH NAPHTALİ

Kuzey Filistin'de, Hazor'un kuzeybatısında yer almaktadır (Harita X-XI) 6 km uzunluğundaki bir vadide bulunan Quadesh Naphtali Galilee'deki en geniş höyüktür. Kent modern yol tarafından ayrılan iki alandan ibarettir. Yol kentin kenarını baştan sona keser.

Y. Aharoni yönetiminde höyükte 1953'te çok sınırlı bir sondaj yapılmıştır. [137] Höyüğün güneyinin kuzeydoğu kısmında onun açması yer alır. Aharoni'nin tanımladığı, kentin yarısı erken Bronz Çağı buluntularını vermektedir. Bu dönemin çökeltisi 5.25 m'ye ulaşmaktadır. Basamaklı açma kazısı sırasında savunma duvarı ortaya çıkarılmıştır, 5.40 m genişliğindeki bu duvar Erken Bronz Çağının erken safhasına tarihlenmektedir. Seramik buluntuları hakkında ayrıntılı olmayan bilgiler duvar ile ilişkiler vermektedir. Bir Karaz Seramiği parçası duvar ile ilişkili çanak-

[136] Tufnell, 1940.
[137] Aharoni, 1953, s.126-137, a.g.e s. 158-9, Aharoni 1953, s.263, Aharoni, 1957, Esse, 1991, s. 97.

çömlekle birlikte bulunmuştur. Fakat bu sınırlı sondajın doğası gereği parçanın kullanım durumu tam anlamıyla anlaşılamamıştır.

Qadesh Naphtali'de Erken Bronz Çağı'nın tüm evreleri görülmektedir. Ele geçen Erken Bronz III safhası Karaz Seramiği, küçük tek renkli çanaklar, yuvarlak aplikelerle düzenlenmiş geniş çanaklara ait iki parça ve bir tutamaklı mutfak kabı kapağını içermektedir.

VII.10 ROSH HANİQRA (Khirbet Musherifa)

Rosh Haniqra İsrail- Lübnan sınırına 1.5 km mesafede, Kibbutz Rash Honiqra toprakları üzerinde, Rosh Haniqra sırtının en üst terası üzerinde yer alan küçük bir tepedir (Harita X-XI).

M. Prausnitz ve M. Todmar tarafından 1951, 1952'de kazılmıştır. [138] Höyüğün aşağı alanı Erken Bronz I döneminin erken safhasına ait kalıntıları ihtiva etmektedir. Kentin daha yüksek alanları Erken Bronz I'den Erken Bronz IV, Orta Bronz I geçiş safhasına kadar buluntular vermektedir. Kentin yukarı kısmında oldukça dayanıklı istihkam duvarları ve kapı kazılmıştır. I.tabaka höyüğün yüksek alanıyla sınırlandırılmıştır. Karaz Seramiği'nin tanınması ile bu tabaka Erken Bronz III'e tarihlendirilmiştir. Karaz Seramiği asıl kazılarda bulunmamış, Rosh Haniqra'da yüzeyden birkaç parça ile temsil edilmiştir. Ele geçen parçalar höyüğün en yüksek noktasından bulunmuşlardır.

[138] Tadmor-Prausnitz, 1959, s.72-88, Esse 1991, s. 96, Prausnitz 1955, Tadmor 1973, s. 286-289.

VII.11 TA'ANNEK (TA'ANACH)

Kuzey Filistin'de Galilee Denizi'nin güneybatısında, Megiddo'nun güneydoğusunda yer almaktadır (Plan 10) (Harita X-XII).

Ta'annek'te ilk kazılar Ernst Sellin yönetiminde 1902-1904 yıllarında Alman ekip tarafından gerçekleştirilmiştir.[139] Kentin Erken Bronz Çağı sanatı hakkında az bilgi olmasına rağmen Sellin'in raporunda özetlenmiştir. Sadece birkaç kap formu onun raporunda tanımlanmıştır. Daha sonra yerleşimde kazılar P.W. Lapp tarafından yapılmıştır.[140]

Höyüğün batı alanında Erken Bronz Çağı ev üniteleri bulunmuştur. Lapp bu alanı iki önemli safhaya bölmüştür. Erken safha şiddetli bir yangınla son bulmuştur. Bu önemli safhaların her biri iki ön safhalıdır. Erken safhayı Lapp Erken Bronz II'nin son bölümüne tarihler II. Safha oda sıraları tarafından ortaya çıkarılmıştır. En az beş fırın bu alanda keşfedilmiştir. Karaz Seramiği parçaları bu safhadaki duvarların biri içinde bulunmuştur, bu parça nedeniyle bu safha Erken Bronz III'e tarihlenmiştir. Lapp Ta'annek'in tarihlemesini Erken Bronz II ve Erken Bronz III olarak yapmıştır.

Ta'annek'te bulunan Karaz Seramiği parçalarının toplam sayısı belli değildir. Otuz kaptan daha fazlası ve Karaz Seramiği olarak iddia edilenler ta'annek'te

---

[139] Sellin E. 1905, s. 41 vd.
[140] Lapp 1964, s.4-44, Lapp 1967, s. 2-39, Lapp, 1969 b, 2-49.

yapılmış olamazlar. Burada bulunan parçalar daha güneydeki birkaç kentte bulunan küçük renkli çanaklar ile sınırlanmamıştır. Affullah, Beth Shan ve Beth Yerah'da bulunan çanaklara benzer parçalar bulunmuştur. Kapaklar, kap altlıkları ve ocaklar burada bulunamamıştır. Karaz seramiği Ta'annek'de üretilmemiştir. Bu durum Megiddo ile benzerlik gösterirken komşusu Affullah ile dikkati çekecek bir şekilde farklılık gösterir. Güneydeki tipoloji az bir miktar parça ile sınırlanmaktadır. Ta'annek'teki parçalar küçük taşınabilir çanaklarken, Megiddo'daki parçalar geniş çanaklara aittirler. Ta'annek'teki kaplar daha güneydeki komşularıyla görüşmeleri sonucu, sadece birkaç yıl, onlara yaptırılmış olmalılar.[141]

VII.12 TELL EL HESİ

Hesi Vadisi'nin güney kıyısındaki ovada yer alan en büyük tepedir. Gaza'nın 15.5 mil kuzeydoğusundadır (Lev. LXXXIX) (Harita XII).

Kentte araştırmalar 1853-1942'de Petrie, 1859-1937'de Bliss, 1890-1892'de Matthers tarafından gerçekleştirilmiştir.[142] Toplam VIII tabaka ve I, II, IV olmak üzere III ara safha keşfedilmiştir. II. Dönem Müslüman Mezarlığı, III. dönem Erken İslam Dönemi. IV. Dönem Hellenistik Dönem, V. Dönem Pers Dönemi buluntuları vermektedir.

Höyükte yapılan araştırmalarda Karaz Seramiği'ne ait parçalar bulunmuştur.

---

[141] Lapp 1969, s.4 (dipnot 7)
[142] Worell ve Toombs, 1971, s. 177-78, 233-34; Wright, 1939, s. 462; Albright, 1942, s. 32-38; Kenyon, 1955.

VII.13 TELL QİSHYON

Affulah'ın kuzeydoğusunda, yukarı Galilee bölgesinde yer almaktadır (Harita X-XI).

1977 ve 1978'de Carmela Cohen ve Ruth Amiran başkanlığında kazılmıştır.[143] Erken Bronz Çağı Seramikleri her iki kazıda da ele geçmiştir fakat çanak-çömlek sadece Erken Bronz I ve III dönemlerine tarihlenirken, Erken Bronz II sanatı Qishyon'da keşfedilmemiştir. I. Ve II. tabaka Erken Bronz III safhaları ile birbirinden ayrılır. En geç sanat tabakası I. Tabakadır, modern tarım ve erozyon tarafından bu tabaka tahrip edilmiştir. Bu tabakada birkaç döşemeli oda korunmuştur. Karaz seramiği çömlek altlıkları korunan odaların biri tabanı üzerinde çok sayıda ele geçmişlerdir.

II. tabaka döşemeli tabanlı ve küçük evlere ait ünitelerden oluşmuştur. Ele geçen Karaz Seramiği bir tabakada Erken Bronz III'e tarihlenmektedir. Qishyon'da ele geçen Karaz Seramiği; geniş çömlek ayağı, geniş ve küçük çanaklar, yılan kavi kenarlı çanakları, gövdeden tutamaklı mutfak kapları parçaları ve kapakları, kazı-çizi bezekli geometrik süslemeli kaplardan oluşmaktadır.

Quishyon'daki Karaz Seramiği Beth Yerah, Shuneti , Hazor, Beth Shan, Affulah'daki grupla karşılaştırılabilir. Cohen ve Amiran Affulah ve Quishyon'un benzer malzemeleri üzerinde durmuşlardır. Her iki kent de Erken Bronz I'de işgal

[143] Amiran-Cohen, 1977,s.164-165, Cohen-Arnon ve Amiran, 1981, s. 203-212.

edilmiştir, Erken Bronz I'de bir aralık mevcuttur ve Erken Bronz III'de yeniden işgal edilmiştir. I. Ve II. Tabakanın her ikisi de Erken Bronz III tabakalarıdır.

VII.14 TELL REQET (Khirbet Quenitra)

Kuzey Filistin'de, Galilee Denizi'nin batısında, Tiberias'ın 15 km kuzeyinde yer almaktadır (Harita X).

M. Prausnitz Tell Dreqet'de 1957'de küçük bir kurtarma operasyonu yürütmüştür.[144] Prausnitz 40x4 m ölçülerinde bir açmada çalışmıştır. Buradan elde edilen buluntuların birçoğu kentin de ilk sanat dönemi olan Erken Bronz Çağı'na tarihlenmektedirler, bu tarih kentin I. safhasını da vermektedir. Kentte safha Erken Bronz II'ye tarihlenmektedir.

Açmanın üstteki II. Tabasından çeşitli büyüklükte Karaz seramiği çanakları ele geçmiştir. Ele geçen parçalar Affula, Beth Sahn XI-XII ve Beth Yerah'da ele geçen parçalar ile aynı tarzdadır.

VII.15 TELL ESH-SHUNEH

Jordan Vadisi'nde yer almaktadır (Harita XII). Tell esh Shuneh'de kurtarma kazıları 1953'de J. Mellaart [145] ve H. De Contenson[146] tarafından 1984-1985'de C.

[144] Prausnitz, 1957, Esse, 1991, s. 95.

[145] Mellaart, 1962, s.129-57.
[146] Contenson, 1960, s.12-98.

Gustavson-Gavbe başkanlığında yürütülmüştür.[147] Höyük 1 km uzunluğunda ve 10 m yüksekliğindedir. Şimdilik iki modern köy tarafından örtülmüştür. Höyükte Contenson tarafından kazılan açma Kalkolitik Çağı, Erken Bronz I ve Erken Bronz II seramikleri verirken Erken Bronz III materyali vermemiştir. Oysa höyük yüzeyinde Erken Bronz III'e ait parçalar ele geçmiştir. IV. Tabaka Contenson tarafından Erken Bronz II'ye tarihlendirilmiştir.

Mellaart'ın açmasında birçok Karaz Seramiği ele geçmiştir. Mellaart'ın tanımladığı Erken Bronz Çağı Materyali kalın bir çökeltide ve çok sayıda Karaz Seramiği'nden oluşmaktadır.[148] Shuneh'deki Karaz Seramiği tüm tipleri ihtiva etmektedir. Bunlar küçük tek renkli çanaklar, yılankavi kenarlı çanaklar, aplike bezemeli geniş derin çanaklar, çanak altlıkları, düz ve dalga bezekli kaplardır ve hepsi V. Tabakada bulunmuşlardır. Tutamaklı kapaklar, çizi-kazı bezekle geometrik süslemeli kapalar ve ocak ayakları ele geçen diğer modellerdir. Karaz Seramiği olasılıkla bu kentte imal edilmiştir ve en hakim buluntu grubu olarak diğerlerinin içinde yer almaktadır. Mellaart'ın açmasındaki Erken Bronz II tabakası(Tabaka IV) Beth Yerah'dakilerle direk mukayese için herhangi bir çanak-çömlek vermemektedir. Shuneh V. Tabaka Erken Bronz III'e tarihlenmiştir.

VII.16 TELL YARMUTH (Khirbet Yarmouk)

Beth Shemesh'in 5 km güneybatısında, Kfar Zechairah ile Beth Shemesh'in birleştiği yolun 2 km doğusunda yer almaktadır.(Harita XIV)

[147] Gustavson-Goube, 1985, s.43-87, Gustavson-Goube, 1986, s.67-113
[148] Mellaart, 1962, s.132.

Kentteki ilk kazılar 1970'de yapılmıştır.[149] Karışık parçalar içinde Karaz Seramiği dört adet ele geçmiştir. Kentte yukarı şehrin kuzeybatısında A alanında ve A alanının güneyindeki B alanında yapılan çalışmalarda III ortaya çıkarılmıştır. Bu kent Kalkolitik Çağ, Erken Bronz Çağı(II ve III. tabakalar bu çağı vermektedir) Orta Bronz, Geç Bronz, Demir Çağı, Pers, Hellenistik-Roma Dönemi ve Bizans çağı buluntuları vermektedir. Erken Bronz Çağı II ve III tabakalarda, III ve IV safhası ile temsil edilmektedir. Kalkolitik Çağ ile Erken Bronz Çağı'nın erken safhaları arasındaki boşluk hakkında bilgi mevcut değildir. Ele geçen seramiğin %95'i Erken Bronz Çağa aittir.

Karışık parçalar içinde ele geçen Karaz Seramiği dışları siyah içleri kırmızıdır. Onfaloslu bir çanağa ait parçalar ele geçmiştir(Şek LXXXVI/9).

[149] Ben-Toor, 1975, Qadem 1,s.55-87

VIII İRAN'DA KARAZ SERAMİĞİ

VIII.1 YANIKTEPE

Yanıktepe Kuzeybatı İran'da, doğu Azerbaycan idari eyaletinin orta bölgesinde Tebriz'in 20 mil güney batısında yer almaktadır(Harita XV). Tahran'daki demiryoluna yakın küçük Khasrowshah kasabasının 3 mil batısında bulunmaktadır. Bu höyük bugünkü adı Rezaieh olan Urmiye gölünün kıyısı çevresinde yer alan en az elli höyükten biridir.

Höyük 1958-1959 yıllarında C.A. Burney tarafından kentte yapılan yüzey araştırmaları esnasında bulunmuştur.[150] Rezaieh çevresindeki bu kentlerin bir çoğu gölün batı kenarında yer alır. Fakat bu höyüklerin miktarı gölün doğu kenarı boyunca aralıklıdır ve kuzeyde iki ya da üç tanedir. Solduz Ovası gölün güneyinde yer almaktadır ve Hasanlu bu ovada bulunmaktadır. Amerika keşifleri ile ova baştan başa araştırılmıştır.

Ele geçen çanak çömleğin tümü el yapımıdır. Yüzeyleri çok yaygın olarak siyahtan griye değişen renkte perdahlıdır ve çoğu zaman kazı-çizi bezeme ile kaplanmıştır. Bazen özellikle bir dalgalı hattan oluşan basit bantlarla bezenmiştir(Şek XCI: 8). Zemin tamamen oyuk bezemedir. Bu süsleme metodu "kesme oyma" olarak adlandırılır. Bu tarzda bezenmiş fiçı biçimindeki çömlekler(Şek LXXXIX: 1) ve geniş dipli çömlekler(Şek LXXXIX) dikkate değerdir. Yaygın olan genel formlar

[150] Burney, C. A., 1961, s.138-153

omuz ve boynun birleşme yerindeki profilli keskin kırıklı küçük çömlekler ve dışa eğik duruşlu ve çoğu zaman kalınlaştırılmış ağızlı derin çanaklardır(Şek XCI: 1-4, LXXXVIII: 1-2). Yalın ve bezemesiz çanak çömleklerin formları Doğu Anadolu'da Erken Bronz Çağı çanak-çömleği ile karşılaştırılabilir. İnce çömlekler(Şek XC: 13) Ernis'in(Van gölünün kuzeydoğu kıyısında bkz. Anadolu-Ernis) çizi-kazı bezekli kırmızı Karaz Seramiği çanak çömleği ile paraleldir. Ernis'teki bu örneklerin büyük çoğunluğu koyu perdahlıdırlar ve şüphe götürmez bir şekilde Erken Bronz Çağı'na aittirler.[151]

Karaz Seramiği niteliği ve çok çeşitli bezeme türleri, kaba bağıntıdan(Şek XC:2-4) ince niteliğe sonra çok düzgün bir hal almışlardır. İki adet kuş formu ile bezenmiş minyatür bir çanak(Şek LXXXVX: 7) ve gaga ağızlı bir çömlek(Şek LXXXIX: 9) görülmedik nadir tiplerdir.[152] Aynı şekilde bir çanak, dibi yakınlarında görülen bezemesi ile farklı bir örnektir. Çömlek işlemeciliği tamamen geometriktir. Bununla beraber kuş motifleri mevcuttur. Çömlek ve diğer formlar üzerindeki kazı-çizi hatlar yüksek stilize modasını göstermektedir(Şek LXXXIX: 1, 7,13,14). Kuşların görülmesi oldukça yaygındır. Hayvan ve özellikle boynuz tasvirleri depo küplerinde fazlasıyla kullanılmıştır. Aynı dekoratif bezemeler bazen farklı formlardaki çanaklar üzerinde görülmektedirler(Şek XC: 3-4 karşılaştırılabilir). Derin çanakların bir çoğu bezemesizken bir örnek spiral bezemelidir(Şek XCI: 2). Bu örnek Doğu Anadolu'da görülen örnekler ile paraleldir. Yalın çanak çömleğin ince tipleri içinde küçük fincan tipleri(Şek CXI: 5-7) ve çömlekler yer alır. Yalın açık çanaklar en yaygın tiplerdendir. Tabaka V'de bulunan omuzları çevresinde

[151] Burney, 1961, s.147
[152] Burney, 1961, s.148

dalgalı bezekler bulunun bir çömlek(Şek XCIII: 1) dikkate değer bir örnektir. Bu çömleğin sonraki tabakadaki birkaç örnek içinde tam paraleli yoktur. Mutfak kapları yaygın tipte iki örneği içerir(Şek XCII: 3-4). Geniş pişirme çanakları diğer formlardır(Şek XCII:6). Bunların kapakları da mevcuttur(Şek XCII: 6,8). Pişirme çanakları Nahçevan kulpludurlar. Çömlek ayakları da oldukça yaygındır(Şek XCIII: 3-4).

VIII.2 GEOY TEPE

İran'da Urmiye gölünün yaklaşık 20 km batısında yer almaktadır(Harita XVI). Merkez Burton Brown başkanlığında araştırılmıştır.[153]

Karaz Seramiği'nin önemli örneklerle ele geçtiği Geoy Tepe, Güney Kafkasya ve Karaz buluntuları arasındaki bağlantılara tanıklık etmektedir. Geoy Tepe K dönemi Karaz Seramiği'nin en fazla mevcut olduğu dönemdir. Kafkasya bağlantısı, Kültepe'de(Nahçevan Bölgesi, bkz Transkafkasya'da Karaz Seramiği) çok yakın bir benzeri olan bezemeli bir küp ile açıkça görülmektedir(Lev XC: 2). Bu bezeme motifi bir yayla çevrilen spirallerin ortasındaki üçgenlerden oluşmaktadır. Kültepe'de kapalı kabartma stilinde meanderlere benzeyen başka bir spiral motifi geliştirilmiştir. Geoy Tepe'de bir kap üzerinde her iki kulp altında birer tane olmak üzere iki kez uygulanmış ve diğer taraftan ikisi arasına kapalı kabartma uygulanmıştır. Bu lokal bir seramik işçiliği olmalıdır. Bu küpler K dönemi en alt safhaya tarihlenmektedir.

[153] Brown, 1949.

K döneminin orta safhalarında yivler ve delikler basit bir şekilde kullanılmıştır(Lev XC: 1-2). Nahçevan kulplar da yine bu dönemde görülmektedir. Üst safhada kap biçimlerinde farklı uygulamalara doğru gidilmiştir.

Geoy Tepe'de ele geçen Karaz Seramiği Güney Kafkasya ve Karaz'da bulunanlara oranla daha yalındır. K tabakası üç safhası ile III. binin ilk yarısının tamamını veya bir bölümünü kapsıyor olmalı.[154] Bu tabakanın başlangıç tarihi kesin belli değildir. Çünkü kesin tarihlenen tek tabaka M tabakasının altındadır.

VIII.3 GODİN TEPE

Doğu İran'da, Luristan ve Kurdistan sınırındaki Kangavar'ın 8 mil güneydoğusunda, Tepe Giyan'ın kuzeyinde yer almaktadır(Plan XI, Harita XVII).

Godin Tepe 1961'de Luristan'ın doğusundaki eski kentlerin surveyleri sırasında bulunmuştur. 1965'de yerleşim çalışmaları başlamıştır. II. Dönem kazı çalışmaları ise 1967 Eylül'ünde başlamış sonuçlar T. Cuyler Young tarafından yayınlanmıştır.[155]

Godin Tepe IV. Tabaka Yanık Tepe ile paralel Karaz Seramiği malzemeleri vermektedir(Şek LXXXVII-LXXXVIII).

---

[154] Lamp, 1954, s.30
[155] Young, 1969, s.3 vd, Young-Levine, 1974, s.9 vd.

IX TARANSKAFKASYA'DA KARAZ SERAMİĞİ

Transkafkasya'da Karaz Seramiği kapları, Ermenistan, Azerbaycan, Gürcistan, Dağıstan ve Nahçevan bölgelerinde yapılan kazılarda ele geçmiştir(Harita XVIII).

Ele geçen kaplar çeşitli formlardadırlar. Bezemeli ya de bezemesiz olan kaplar çoğu zaman perdahlıdırlar. Bezeme tipleri Anadolulu örnekler ile oldukça fazla benzerlik gösterir(Şek XCIV-XCVII). Eneolitik Dönemden itibaren Karaz Seramiği bölgede görülmeye başlamıştır(Lev XCIV).

Karaz Seramiği'nin yayılımı Kur-Aras Havzasından güneye doğru büyük bir yerli göç olayıyla Suriye ve Filistin içlerine kadar gelmiştir. Bu havzadan başlayan göç hareketinde bir kol Suriye'ye bir kol Anadolu'ya yayılmıştır(Harita XVIX).[156]

IX.1 COĞRAFYA

Transkafkasya, Büyük Kafkas Dağları'nın güneyinde, İran ve Türkiye'nin kuzeyinde, doğuda Hazar Denizi ve batıda Karadeniz arasındaki bölgedir(Harita XVIX). Transkafkasya üç cumhuriyeti kapsar; Gürcistan, Ermenistan ve Azerbaycan. Ayrılmış Nahçevan özerk bölgesi İran ve Ermenistan arasında yer alır ve Azerbaycan bu zerk bölgeyi de içine alır(Harita XVIII).

[156] Lamb, 1954, s.31.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Gürcistan Kafkas Dağları, Karadeniz, Türkiye sınırı, Alazani ve Lari Nehri vadileri ve Ermenistan'ın kuzey sınırı tarafından sınırlandırılmıştır. Ermenistan güney ve batıda Aras Nehri, güneyde Nahçevan, kuzeyde Gürcistan ve doğuda Azerbaycan tarafından sınırlandırılmıştır. Azerbaycan Karadeniz, Kafkas dağları, Gürcistan ve Ermenistan tarafından kuşatılmıştır.

IX.2 TRİALETİ KAZI TARİHİ

Trialeti Kültürü Transkafkasya'da aslında Gürcistan'da, MÖ II. Binin I. yarısında Orta Bronz Çağı'nda yaşamıştır. Bu kültürün mevcudiyeti Khrami Nehri'nde Tsalk Platosu'nda 1930'lar boyunca Kuftin tarafından ilk defa kazıldı.[157] Kuftin bu alanda toprak yığını altında olan 24 Kurgan mezarı kazdı. Fakat bu döneme ait yerleşim izleri bulamadı. Özellikle Dr. Otar Dzhagaridze tarafından Zurtaketi, Mesheti ve Sabitakchada Trialeti Kültürü mezarlarının diğer kazıları tamamlandı. 1936 ve 1940 yıllarında Kuftin ve ekibi Gürcistan Devlet Müzesi Tarih Bölümü himayesinde hepsi bir mezarlık içinde olmayan, Tsalk Platosu'nun çeşitli alanlarında bulunan 42 kurgan mezarı kazdı. 1947'de bu alana geri döndü ve iki kurgan daha kazdı.[158]

Kazılan Kurganlar aşağıdakileri içermektedir(kurganlar ardıl olarak numaralandırılmışlardır). I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XV, XVI, XVII, XVIII, XIX, XXII, XXIII, XXIX, XXV, XXVII, XXVIII, XXIX, XXX, XXXI, XXXII, XXXIII, XXXIV, XXXV, XXXVI, XXXVII, XXXVIII,

[157] Kuftin, 1941.
[158] Kuftin, 1941

XXXIX, XL, XLI, XLII, XLIII, XLIV, XLV, XLVI. İlave gruptaki Kurganlar numaralandırılmamış, Sabitockcha Kurganı No: 5, olarak adlandırılmıştır, XLV ve XLVI Kurganları 1947'de kazılmıştır.

IX.2.1. Büyük Tepe

1936'da kazılmıştır. Sanomer'in 1,5 km kuzeybatısında yer alır. Höyük oldukça sığdır. Kopmuş kayalardan ve küçük taşlardan oluşmuş oval bir tepedir. 65x40 m ölçülerinde 4 m yüksekliğindedir. Gömüt çukuru höyüğün orta alanının altında dikdörtgen şeklindedir. Çukurun üzeri inene paralel uzatılan meşe ağacı kütükleri ile örtülmüştür.

Birkaç perdahlı siyah Karaz Seramiği parçası bu kurganda ele geçmiştir. Ele geçen bir çanak içe doğru yuvarlaklaşan ağzı ile küreseldir. Kap yüzeyi yalın perdahlanmıştır.

IX.2.2. Küçük Kurgan

1936'da kazıldı. Sanomer'in 1,5 km kuzeybatısında yer almaktadır. Tsintskaro'nun 1,5 km kuzeydoğusundadır. Doğrudan doğruya kuzeybatı üzerinden bitişiktir. Sığ höyük daire biçimindedir. Çapı 20 m'dir. Toprak ve karışık taşlardan yapılmıştır.

Kurgan II'de siyah parlak perdahlı kap parçaları vermiştir. Bu Karaz Seramiği parçalarının bir kısmı bezemesizken bir kısmı kabartma bezeklidir.

IX.2.3 Kurgan III, Kolt'tsevol Kurgan

1936'da kazıldı. Santa'nın ½ güneydoğusunda yer alır. Oval alçak bir tepedir. Birkaç siyah perdahlı Karaz Seramiği ele geçmiştir. Bezemesiz iki çömlek alçak boyunludur ve çok az dışa eğik ağızlıdır. Mat kırmızı astarlı ve siyah perdahlı çömlekler de ele geçmiştir.

IX.2.4 Kurgan IV, Korukh-Tash Kurgan

1937'de kazılmıştır. Sanamer'in ½ km kuzeybatısında yer almaktadır. Ele geçen siyah perdahlı Karaz Seramiği küresel çömleklerden oluşur. Bunlar hemen hemen boyunsuz ve dışa eğik ağızlıdır, omuzları üzerinde iki küçük ilmek kulp yer alır. Bazı siyah perdahlı parçalar paralel bantlar ve şevranlardan oluşan tarak baskı bezemelidirler.

IX.2.5 Kurgan VI

Küçük Tepe. 1937 ve 1938'de kazıldı. Çukur dışındadır. Sanamer'in 1 km kuzeybatısında yer alır.

IX.2.6 Kurgan VII

Apastolin Tepesi. 1937'de kazıldı. Sanamer'in ½ km kuzeydoğusunda yer alır. Çukurdur, oval planlıdır.

IX.2.7 Kurgan VIII

Tumasin Tepesi. 1937'de kazıldı. Çukur dışındadır. Sanamer'in ½ km kuzeydoğusundadır. Alçak yuvarlak bir tepedir.

IX.2.8 Kurgan IX

Tumasin Tepesi yakınındaki Küçük Kurgan 1937'de kazıldı. Çukur dışındadır. VIII. kurgan yanında Sanamer7in 1, 5 km kuzeyindedir. Tepe taşlardan yapılmıştır.

IX.2.9 Kurgan XIV

Beshtaashani Kurganı. 1938'de kazıldı. Çukur dışındadır. Beshtashani'nin 1 km kuzeybatısındadır.

IX.2.10 Kurgan XV

Skepiaki Kurgan 2. 1938'de kazıldı. Çukur Shepiak'ın yarım km kuzeyinde. Tepe dairevi köşeleri ile kara biçimindedir.

IX.2.11 Kurgan XVI

Shepiaki Kurgan 3. 1938'de kazıldı. Çukur Shepiaki'nin 1/3 kuzey-kuzeybatısında yer alır. Çok alçak bir tepedir.

IX.2.12 Kurgan XVII

Shepiaki Kurgan 4. 1938'de kazıldı. Çukur, Shepiak'ın ½ batı-kuzeybatısında yer alır. 1.3 m yüksekliğinde bir tepedir.

IX.2.13 Kurgan XVIII

Besthashani Kurgan 9. 1938'de kazılmıştır. Çukur dışındadır. Besthashani'nin 2/3 km güney-güneydoğusundadır. Tepenin doğal tarifi yoktur.

IX.2.14 Kurgan XXIII

Kamennyi Taş Kurgan. 1939'da kazıldı. Çukur dışındadır. Besthashani'nin 2/3 km doğu-güneydoğusunda, Santa ve Besthashani'nin arasındaki yolda yer almaktadır.

IX.2.15 Kurgan XXVIII

Sabitakhcha No 1. 1939'da kazıdı. Çukur Sabit-Akchcha'nın 1 km kuzeybatısında yer almaktadır. Alçak taş bir tepedir.

IX.2.16 Kurgan XXIX

Sabitakhcha No 2. 1939'da kazıldı. Çukur, Sabit- Akhcha'nın 1 km kuzeybatısındadır. 12x10 m ölçülerinde maksimum yüksekliği 1 m olan taş bir tepedir.

IX.2.17 Kurgan XXX

Sabitakhcha No 3. 1939'da kazıldı. Çukur, Sabit- Akhcha'nın 1 km kuzeybatısındadır. Alçak taş bir tepedir.

IX.2.18 Kurgan XXXI

Sabitakhcha No 4. 1939'da kazıldı. Çukur, Sabit- Akhcha'nın 1,5 km kuzeybatısındadır. Bu kurgan diğer Sabit- Akhcha kurganlarından daha geniştir.

IX.2.19 Kurgan XXXII

Dzhinisi Kurgan. 1939'da kazıldı. Çukur dışındadır. Kushch'nin ½ km doğu-kuzeydoğusundadır. Tepe topraktan yapılmıştır.

IX.2.20 Kurgan XXXIII

Kurchi Kurgan ya da altın boncuklu kurgan. 1940'da kazıldı. Çukur dışındadır. Kushchi'nin 1 1/3 güney-güneybatısındadı, Nardevan'ın ½ kuzeyindedir. Taş tepe 20 m çapında ve maksimum yüksekliği 2 m'dir.

IX.2.21 Kurgan XXXIV

Olenii Kurgan. 1940'da kazıldı. Çukur. Kuschi'nin 1 ½ güneybatısında, Nardevan'ın kuzey-kuzeybatısında yer almaktadır. Tepe 36 m çapındadır. Maksimum yüksekliği 2,85 m'dir.

IX.2.22 Kurgan XXXV

Bedayi Kurgan. 1940'da kazıldı. Çukur dışındadır. Nardevan Köyündedir. Tepenin doğal durumu verilmemiştir.

IX.2.23 Kurgan XXXVI

Top-Kar I. 1940'da kazıldı. Mezar koridor şeklindedir. Kurcshi'nin 1 km ya da ½ km güneyindedir. Tepe kumdur, 65 m çapındadır ve maksimum yükekliği 4,2 ya da 5 m'dir.

IX.2.24 Kurgan XXXVII

Taparavanskii Kurgan No 1. 1940'da kazıldı. Çukur. Paravanski gölünün 2 ½ km kuzeydoğusunde yer almaktadır tepe çok büyük taşlardan yapılmıştır.

IX.2.25 Kurgan XXXVIII

Taparavanskii Kurgan No 2. 1940'da kazıldı. Çukur. Paravanskii gülünün 2 km kuzeydoğusunda yer almaktadır. Kurgan XXXVII'ye benzerdir.

IX.2.26 Kurgan XXXIX

Taparavanskii Kurgan No:4. 1940'da kazıldı. Çukur dışındadır. Paravanski gölünün 2 km kuzeybatısında yer almaktadır. Tepe 40 m çapındadır ve çok iri taş bloklardan yapılmıştır.

IX.2.27 Kurgan XLI

Tabatskuraskii Bol'shoi razrushennyini kurgan. 1940'ta kazıldı. Çukur dışındadır. Tababtskuri gölünün ½ kmdoğusundadır. Bu taş kepe 27 m çapındadır, maksimum yüksekliği 2 m'dir.

IX.2.28 Kurgan XLII

Tabatskurskii Malyi Zemliunoin(küçük topra) Kurgan. 1940'ta kazıldı. Çukur Tabatskuri gölünün ½ km doğusundadır.

IX.2.29 Kurgan XLIII

Tabatskurskii Kurgan. 1940'da kazıldı. Çukur dışındadır. Tabatskurskii gölünün 1 km doğusundadır. Büyük taşlardan yapılmıştır.

IX.2.30 Kurgan XLIV

Tabatskurskii Kurgan. 1940'ta kazıldı. Tabatskurskii gölünün doğusunda yer alır. Taş tepedir. Çapı 27 m, yüksekliği 2 mdir.

IX.2.31 Kurgan XLV

Top-Kar 2 ya da Küçük Top-Kar. 1947'de kazıldı. Mezar koridor şeklindedir.

IX.2.32 Kurgan XLVI

Kurgan'ın kuzeyinde Kushchi'nin 1 km güneyindedir. Mezar koridor şeklindedir. Geniş tepe daire planlıdır ve taşlardan yapılmıştır.

IX.2.33 Sabitakcha Kurgan

No: 5. 1939'da kazıldı. Çukur tepe taştandır.

Kurganlardan ele geçen Karaz Seramiği örnekleri bezemeli veya bezemesiz, genelde siyah renkte perdahlıdırlar. Örnekler kırık parçalar veya çömleklerdir.

Çömleklerin omuzları üzerinde küçük kulpları vardır. Kabartma ve ilmek kulp da görünün kulp biçimleridir(Lev XCIV: 5-10). Bazı kaplar kırmızı renkte astarlanmıştır. Bezeme tipleri genelde tarak baskı bezek, kazı-çizi(insize) bezekt, yiv ve kabartma bantları içermektedir. Tarak bezemede şevranlar işlenen motiflerdir. Kabartma bezemeli parçalar stilize motiflerle işlenirken, geniş yivlerle bezenmiş parçalar zikzak motiflerden oluşur.

IX.3 I. KÜLTEPE

Nahçevan Bölgesi'ned, Babek ilçesinin aynı adlı köyü içerisinde, Nahçevan Çayının sol kıyısında yer almaktadır. (Harita XVX) Merkez 1951-1964 yıllarında Azerbaycan Bilimler Akademisi Tarih Enstitüsü tarafından, O. H. Hebibullayev'in başkanlığında kazılmıştır.[159]

Höyük Kalkolitik Çağ'dan, M.Ö. I. bine kadar yerleşime dair buluntular vermiştir. Erken Bronz Çağı tabakalarında Karaz Seramiği örnekleri mevcuttur. Burada Erken Bronz Çağı Kalkolitik Çağ Kültürü ekseninde gelişmiştir. Erken Bronz Çağı tabakalırın kalınlığı 9 m'dir.

Ele geçen Karaz Seramiği örnekleri oldukça iyi pişirilmiş ve iyi perdahlanmışlardır(Şek XCV: 2).

[159] Bahşaliyev, 1997, s.17.

IX.4 . II. KÜLTEPE

I. Kültepe'nin kuzeybatısında, Nahçevan Bölgesi'nde yer almaktadır(Harita XIX).

Höyük, 1968-1986 yılları arasında O. H. Abibullayev ve V.H. Aliyev başkanlığında kazılmıştır.[160] Erken Bronz Çağı'ndan MÖ I. bine kadar yerleşim izleri vermektedir.

II. Kültepe'de Erken Bronz Çağı tabakalarının kalınlığı 7 m'dir. Orta Bronz Çağı'na ait önemli buluntular veren höyükte, Karaz Seramiği Erken Bronz Çağı tabakalarında, I. Kültepe'de bulunan örneklere benzer formlarda ele geçmiştir.

IX.5 DİĞER YERLEŞİMLER

Transkafkasya'da Kurganların ve Kültepe'nin dışında bazı höyüklerde de Karaz Seramiği ele geçmiştir.

Amiranis Gora'da(Harita XIX) bulunmuş küplerin üzerindeki motifler daha kaba yapılmışlardır(Lev CXXII-CXIII). Kiketi'den bulunmuş küpler üzerindeki kabartmalı spiraller oldukça dikkat çekicidir. Bu tip benzer spiraller Ozni'de de bulunmuştur. Gürcistan'da Beshtasheni(Lev XCVIII) ile birlikte anılan bu merkez seramik üzerinde kabartma olarak yapılmış desenleriyle anılmaktadır(Şek XCV: 4).

[160] Bahşaliyev, 1997, s.17.

Ermenistan ve Gürcistan merkezlerinde ele geçen kaplarda kabartma ve bezeme bol miktarda kullanılmıştır. Shresh Blur ve Kültepe'de bunların yanında yiv bezeme de özenle kaplar üzerinde yer almıştır.

Transkafkasya'daki bezeme ve süsleme tipi Doğu Anadolu bezeme ve süsleme tipinden farklılık gösterir(Lev CXIV-CXVI). Bu özellik Erken Bronz Çağı safhalarını, Transkafkasya Bölgesi'nde birbirinden ayıran en önemli özelliktir. I. safhanın (Erken Bronz I) zaten var olan süsleme tekniğindeki farklılığı kapaklar üzerindeki insize bezekli motiflerdir.

Khanzadian, Erivan yakınındaki Araxes Ovası'ndaki Jerahovid Erken Bronz Çağı II safhasının önemli merkezlerindendir. Ermenistan'da yer alan Tagavoranast(Kiravakan) (Harita XIX) Khanzadian bu seramiği ele geçtiği Erken Bronz Çağı II safhasının diğer yerleşimleridir. Kvatskhelebi Gürcistan'da yer alan ve Erken Bronz Çağı'nın tipik merkezlerinden biridir. Kvatskhelebi B dönemi Erken Bronz Çağı'nı yansıtan buluntular vermiştir. B safhasında yüksek perdahlı, içi gri ve pembe dışı siyah renkte Karaz Seramiği örnekleri vermektedir. Kvatskhelebi kaplarındaki insize bezeklerinden oluşan motifler kabın bütün etrafını çeviren basit bantlar şeklindedir. Azerbaycan'ın kuzeybatısındaki Kura vadisinde yer alan Baba Derviş de(Harita XIX) orta döneme ait tabakalarda kabartmalı bezeme örnekleri bulunmuştur. Yüksek teknikle perdahlanmış siyah seramik parçası Erken Bronz Çağı II. Safhaya aittir. Burada ele geçen örnekler Yanık Tepe seramik geleneği ve kuzeydeki benzer buluntular ile paraleldir.

Erken Bronz III döneminde Karaz Seramiği kap formları ve bezeme açısından basitleşmiştir. Profillerdeki keskin hatlı görüntü biraz daha uzunlamasına geliştirilmiş, küplerdeki omuz ile boyun hattındaki vurgulama azalmya başlamıştır. Erken Bronz III dönemi örnekleri Khanzadian Shengavit merkezleriyle temsil edilmektedir. Sadakhla'dan yüksek bir sanat anlayışına sahip dış yüzeyi siyah perdahlı insize(kazı-çizi) bezekle süslü bir küp ele geçmiştir. Bunun dışında Karaz Seramiği Baba Derviş'ten insize bezekli kuşlar ile süslenmiş bir küp ile de temsil edilmiştir. MÖ III. binde bu bölgelerde teknik açıdan eşsiz örnekler bulunmuştur. Tetri-Tsqara mezarlığında gümüş etkisi verilen Karaz Seramiği çıkmıştır ve bunlar Amiranis Gora'da ele geçenler ile benzerdir(Lev XCIII). Nahçevan Bölgesi'nde yer alan Azneburt kurganlarında da siyah perdahlı Karaz Seramiği ele geçmiştir.[161] Shengavit siyah perdahlı Karaz Seramiği örneklerini veren diğer bir yerleşimdir. Motifler Doğu Anadolu motiflerine benzerlik gösterir(Lev XCIX).

[161] Bahşaliyev, 1997. s.32.

X SONUÇ

Anadolu'da Karaz Seramiği Geç Kalkolitik Çağ'dan itibaren Doğu Anadolu'yu etkisi altına almış önemli bir kültürün ürünüdür. Özellikle üretim tekniği, motiflendirilmesi ve işleniş tarzı açısından bölgede farklı özellikleri ile dikkat çekmektedir. Kullanılan insize, inkrüstasyon, kabartma, yiv bezeme tekniklerine eklenen spiral, oluk, kamalı, daire, helezon, omurga sırtı, kuş motifleri, parlak perdahla birleştirilerek, çoğu zaman son derece kaliteli kaplar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Karaz Seramiği çok çeşitli formlardan oluşmaktadır. Çanaklar, çömlekler, kaseler, kap kaideleri, kapaklar, küplerden oluşan formlara Filistin'de görüldüğü gibi bazen testiler de eklenmektedir. Tepecik'te bulunan hayvan şeklindeki kaplar ve mühür baskılı bir kap, kap formlarına değişiklikler getirmiştir.

Yayılım alanı oldukça geniş olan bu seramik gurubu Filistin'de Tell el Hesi'ye kadar ulaşmıştır. Yoğun olarak üretilen Karaz Seramiği Jericho'da açıkça görüldüğü gibi imitasyonlarıyla da karşımıza çıkmaktadır. Anadolu'da ve diğer bölgelerde lokal ve genel özellikleri ile bu seramik belirli bir süre yaşamıştır. Yerli üreticilerin yanı sıra Filistin'de Affulah ve Ta'annek'te olduğu gibi komşu şehirlerdeki üreticilerden de faydalanılmıştır.

Gerek lokal özellikleri ile gerekse genel özellikleri ile çeşitli formlarda üretilmiş bu seramiğin ana vatanı neresidir ve tam anlamıyla üretim tarihinin

başlangıcı ne zamandır? Bu soru hafirler tarafindan pek çok yönü ile incelenmiş ve konu ile ilgili çeşitli görüşler ortaya atılmıştır(Görüşler için bkz. Karaz Seramiği'nin Kökeni). Tüm bu araştırmalar kesinlikle şunu göstermektedir ki Suriye ve Filistin'e Karaz Seramiği Anadolu'dan gelmiştir. Kronolojik bilgiler de bu sonuca işaret etmektedir. Nitekim Anadolu'da Geç Kalkolitik Dönem bu seramiğin görüldüğü en erken tarih iken, Filistin'de bu tarih en erken Bronz Çağı'nı göstermektedir. Filistin Erken Bronz III Dönemi Karaz Seramiği Mısır III-IV. Hanedanlık Dönemi ile çağdaştır.

Karaz Seramiği'nin Anadolu'daki yayılımı hangi yollarla olmuştur? Bu soruya açık ir cevap vermek mümkün değildir. Dağlık alanları aşarak güneye yapılan göç yoluyla veya da bu seramiğin bölgeden bölgeye ithal edilmesiyle yayılmış olabilmesi ihtimallerden sadece birkaçıdır. Bu seramiğin Anadolu'da köklü olarak yer aldığı ve Anadolu'nun yerli seramiği olabileceği ihtimali de mümkün gibi görünmektedir. Bu son ihtimal dikkate alınarak belirlenen şudur ki Karaz Seramiği'nde kullanılan motifler Orta Anadolu'daki merkezlerde daha sonra da kullanılmıştır. Alişar ve Alacahöyük'ten ele geçen bazı kaplar üzerindeki motifler, Karaz Seramiği motifleri ile hemen hemen aynıdır.

XI ÖZET

Karaz Seramiği olarak adlandırılan, Anadolu'da Geç Kalkolitik Çağ'da, Kafkasya'da Neolitik Dönem'de, Filistin'de Erken Bronz Çağı III. Safhada (Amiran bu son safhayı III. Binin I. yarısı olarak önermektedir[162]) Suriye'de, MÖ III. Binin II. Yarısında ele geçen farklı bir seramik grubu hafirlerin dikkatini çekmiştir. İlk defa bulunduğu ilk yer olan Khirbet Kerak(Beth Yerah) yerleşim yerinin adı ile anılan bu seramik daha sonra Doğu Anadolu'da Erzurum yakınlarında yer alan Karaz'da bulunmuştur. Yapılan araştırmalar sonucu Karaz'da bu seramiğin Khirbet Kerak'tan daha önceki bir dönemden(Geç Kalkolitik) itibaren kullanıldığı anlaşılmıştır.

Karaz Seramiği kapları, içleri ve dışları farklı renkte, siyah yüzeyli ve kırmızı-kahverengi yüzeyli olarak, bazen de devetüyü renginde yapılmışlardır. Çoğu zaman çok iyi perdahlanmışlardır. Kapların içi ve dışı perdahlanırken, sadece dış yüzeyin perdahlandığı da görülmüştür. Bazı kapların yüzeyleri insize(kazı-çizi) bezek, inkrüstasyon, oluk ve kabartma bezemeler ile süslenmiştir. Motifler helezonlar, zikzaklar, gamze ve çukurlar, omurga sıraları, insan yüzü biçimleri ve kuşlardır. Kap formları çömlekler, çanaklar, kaseler ve yoğun olarak insize bezemeli kap kaideleridir. Tepecikten ele geçen hayvan biçimli bir kap ve mühür baskılı bir Karaz Seramiği'ne yenilik getiren örneklerdir.

Doğu Anadolu'da Malatya(Arslantepe, Gelinciktepe vd.) Bölgesi'nde, Erzurum(Pulur, Karaz, Güzelova vd.) Bölgesi'nde, Elazığ(Norşuntepe, Tepecik,

[162] Lamp, 1954, s.31.

Korucutepe vd.) Bölgesi'nde, Muş ve Van Bölgeleri'nde çeşitli yerleşimlerde, Adıyaman Bölgesi Hassek Höyük ve Amik Ovası höyüklerinde(Tell el Judeyde, Çatalhöyük, Tell Dhahab vd.) bol miktarda ele geçen Karaz Seramiği'ne daha batıda rastlanmamıştır. Alişar Kalkolitik ve Bakır Çağı tabakalarında, Alacahöyük Bakır Çağı mezarlarında Karaz Seramiği bezemelerinde benzer bezemelere sahip kaplar ele geçmiştir. Suriye'de yoğun olarak Tabara el Akrad'da, Filistin'de hemen hemen tüm merkezlerde bulunan bu seramik, Transkafkasya'da pek çok merkezde sayılı örnekle temsil edilmiştir ve bezemeler Doğu Anadolu ve Filistin örnekleri ile benzerdir(Şek CII).

Kuzey orijinli olan Karaz Seramiği, Anadolu'dan Suriye ve Filistin Bölgeleri'ne yayılmıştır.

XII SUMMARY

As it is called "Karaz Ware" a different characteristic group of pottery were noticed by the archaelogists, in Late Chalcolithic Age in Anatolia, in Aeneolithic Age in Caucaus, in Early Bronze Age III. Period in Philistine(Mrs. Amiran has sugested this latest period the first half o the Third Millenium B.C.), in the second half of the Third Millenium B.C. in in Syria. The Karaz Ware had first been appeared in Beth-Yerah so that it had been called "Khirbet-Kerak". Then it had been found in Karaz near Erzurum in East-Anatolia. It was understood that this Khirbet-Kerak pottery had been used in the previous period(Late Chalcolithic) in Karaz.

Karaz Ware pots sufaces have been made in different colours outside and inside; black surfaced, rend-brown surfaced and sometimes buff-ware. They have been mostly highly burnished. While inside and outside pots have been burnished, sometimes only the outer surface burnished. The surfaces of some pats have been decorated with insize, incrustation, fluted and relief patterns.

The decoration of motives are helicals, zigzag lines, dimples, ribbed lines, human faces and birds. The forms of pats; bowls and pot-stands which are mostly incise decorated. An animal shaped vessel and stamp-impressed vessel found in Tepecik, have brought a new characteristics to Karaz Wares.

Karaz Ware have been appeared in Malatya Region(Arslantepe, Gelinciketepe), in Erzurum Region(Pulur, Karaz, Güzelova), in Elazığ Region(Norşuntepe, Tepecik, Korucutepe), in Muş Region and Adıyaman Region,

Hassek Höyük, Amuq Plain(Tel-el Judeidah, Chatalhuyuk, Tell-Dhahab), in East Anatolia but they have never been appeared in the West Anatolia yet. Some decoraion patterns which are like Karaz Ware have been found in Chalcolithic and Bronze Age in Alishar, İn Bronze Age Tombs in Alaca Höyük. This Karaz type patterns have been found a lot in Tabara el-Akrad in Syria, almost all the sites in Philistine, but a few in most sites in Trans-Caucausia. And they have common characteristics with the samples of patterns in East Anatolian and Philistine(Type-CII).

These north originated Karaz Ware have been spread out from Anatolia to Syria and Philistine.

XIII KATALOGDA KULLANILAN KISALTMALAR

a.ç : Ağız çapı.

bkz : Bakınız.

ç : Çap

der : Derinlik

EBÇ : Erken Bronz Çağı.

foto : Fotoğraf.

gen : Genişlik.

kal : Kalınlık.

kd.ç : Kaide Çapı.

kr.ç : Karın Çapı.

krş : Karşılaştırma.

lev : Levha.

res : Resim.

s : Sayfa.

şek : Şekil.

uzun : Uzunluk.

yüks : Yükseklik.

XIV KATALOG

Şek I

1. Norşuntepe. El yapımı, a. ç 30 Cm, orta kabalıkta mineral katkılı, dış yüzeyi çatlaklı, içi ve çekirdeği siyah, dışı değşiken mat portalak renginde(turuncu), içi perdahlı dışı ve ağzı kabaca sert perdahlı(Russell 1980, s.103. Fig 269.9)
2. Tebzek(Adıyaman) el yapımı, hamur orta kabalıkta, bir miktar mineral ve saman katkılı, dışı siyah, içi alacalı siyah ve mat, kahverengi ve dışı perdahlı(Russell, 1980, s.103, Fig. 300.2)
3. Höyükdeğirmende(Sivas). El yapımı, a. ç 24 cm, kaba k-hanuru saman ve mineral katkılı, içi açık kırmızımsı kahverengi, dışı siyah, içi sıvazlanmış dışı perdahlı(Russell, 1980, s.103. Fig. 153: 1).
4. Hornovil(Sivas). El yapımı, a. ç 18 cm, mineral ve saman katkılı hamurlu, özü siyahtan griye doğru renkte, dışı siyah içi astarlanmış pembe, dışı perdahlı(Russell, 1980, s.103. fig. 155.1)
5. Kulplu çömlek ağzı. El yapımı a. ç 28 cm. Kaba hamur ince mineral katkılı ve çok kaba saman katkılı, içi siyah, dışı alacalı siyah ve kırmızımsı kahverengi, içi perdahlı(Russell, 1980, s.103, Fig 155.6).
6. Fero(Sivas). El yapımı, a. ç 20 cm. mineral ve az miktarda saman katkılı, içi beyazımtırak dışı siyah ve perdahlı(Russell, 1980, s.103, Fig 156.1).
7. Armutak(Sivas). El yapımı a. ç 26 cm. orta kabalıktaki hamur çok fazla mineral ve bir miktar kaba saman katkılı, özü koyu gri, içi alacalı pembe ve

gri, dışı siyah, içi düzgün kesik çizgilili, dışı perdahlı.(Russell, 1980, s.103, Fig 159.1)

8. Armutak. El yapımı, a. ç 20 cm. kaba hamuru mineral ve kaba saman katkılı, içi pembemsi gri, dışı siyah, dışı perdahlı(Russell, 1980, s.103, Fig 159: 2)
9. Arslantepe. El yapımı, a. ç 14 cm. oldukça kaba hamur saman ve mineral katkılı, özü gri, içi açak kırmızımsı kahverengi, dışı siyah, ağız çevresi perdahlı, içi düzgün, kesik çizgili. (Russell, 1980, s.103, Fig 161:4).
10. Arslantepe. El yapımı, a. ç 18 cm, mineral katkılı, içi silik(hafif) kırmızı, dışı alacalı siyah ve kırmızı, perdahlı(Russell, 1980, s.103, Fig 161:15)
11. Karahöyük(Malatya). El yapımı, a. ç 28 cm. kaba hamuru mineral ve saman katkılı, içi kırmızımsı sarı, dışı siyah, yüzeyleri çatlaklı. İçi perdahtan dolayı çizgili, dışı perdahlı(Russell, 1980, s.103, Fig 164: 9).
12. Yukarı Sülmenli Malatya. Çömlek ağzı. El yapımı, a. ç 24 cm. oldukça kaba hamur saman ve kaba mineral katkılı, içi alaca kırmızımsı kahverengi ve devetüyü, dışı siyah, içi az perdahlı dışı daha iyi perdahlı. (Russell, 1980, s.103, Fig 166:1)
13. El yapımı, a. ç 20 cm, oldukça kaba, çok mineral ve bir miktar saman katkılı, içi alacalı siyah ve pembe, dışı siyahtan kırmızımsı sarıya doğru değişen renkte içi az perdahlı dışı iyi perdahlı((Russell, 1980, s.103, Fig 166:5).
14. İkinciler(Adıyaman).El yapımı, a. ç 26 cm, bir miktar kaba saman ve daha az mineral katkılı, özü grimsi içi kırmızımsı sarı, dışı siyah, içi çizgili perdahlı dış daha iyi perdahlı. (Russell, 1980, s.103, Fig 177:1)
15. İkinciler. El yapımı, a. ç 28 cm, kaba mineral katkılı, içi değişken kırmızımsı kahverenği, dışı siyah, içi ve dışı perdahlı(Russell, 1980, s.103, Fig 177:2).

16. Silbistan(Malatya). El yapımı, a. ç 22 cm, çok kaba mineral taşlı ve bir miktar inceden kabaya doğru değişen saman katkılı, özü gri, ağız ve içi alacalı kırmızı ve kahverenği, dışı siyah, dışı çizgili perdahlı. (Russell, 1980, s.103, Fig 191:1).
17. Fethiye(Malatya). El yapımı, a. ç 34 cm, mineral katkılı, içi kırmızımsı açık kahverengi, dışı siyah ve çok iyi perdahlı(Russell, 1980, s.103, Fig193:1).
18. Fethiye. El yapımı/çark yapımı, a. ç 20 cm, mineral katkılı, içi kırmızımsı sarı ve çizgili perdahlı, dışı siyah(Russell, 1980, s.103, Fig 193: 13).
19. Tülintepe(Elazığ). El yapımı, a. ç 20 cm, çok saman ve bir miktar çok ince mineral kaltıkı, içi kırmızımsı kahverengi ve az perdahlı, dışı alacalı(Russell, 1980, s.103, Fig 168: 38).
20. El yapımı, a. ç 40 cm, sert hamur birmiktar saman ve mineral katkılı, içi kırmızımsı kahverengi, perdahlı, dışı siyah(Russell, 1980, s.103, Fig 269: 15).
21. Norşuntepe(Elazığ). El yapımı, a. ç 42 cm, çok fazla saman katkılı, iç yüzeyi çatlaklı, açık kırmızı ve perdahlı, dışı siyah ve perdahlı(Russell, 1980, s.103, Fig 269: 21).
22. Korucutepe(Elazığ). El yapımı a. ç 21 cm. çok fazla saman ve çok az kaba mineral katkılı, ağzı ve içi kırmızımsı kahverengi ve perdahlı dışı siyah ve çok iyi perdahlı(Russell, 1980, s.103, Fig 279: 2).
23. Könk(Elazığ) el yapımı, a. ç 15 cm, çok inceden orta kabalığa doğru değişen saman ve arasıra da küçük taş katkılı, içi kahverengi, hafifçe perdahlanmış, dışı alacalı gri ve siyah, perdahlı(Russell, 1980, s.103, Fig 271: 9).

24. Könk. El yapımı, a. ç 15 cm. çok fazla ince saman katkılı, içi açık kahverengi, hafifçe perdahlanmış, dışı siyah ve çok iyi perdahlı(Russell, 1980, s.103, Fig 271: 54).
25. Könk. El yapımı, a. ç 19 cm, sert hamur çok fazla saman ve birkaç küçük taş katkılı, içi kırmızımsı kahverengi, çizgiler içinde perdahlı, dışı siyah ve inceden inceye(güzel bir şekilde) perdahlanmış(Russell, 1980, s.103, Fig 271: 65).
26. Kövenk(Elazığ). El yapımı, a. ç 21 cm, çok fazla saman katkılı, içi açık gri, ağız çevresi perdahlı dışı inceden inceye perdahlanmış(Russell, 1980, s.103, Fig 273: 1).
27. Kövenk. El yapımı, a. ç 31 cm, çok az çok ince saman ve çok az ince mineral katkılı, içi alacalı siyah ve kahverengi, perdahlı, dışı siyah ve çok iyi perdahlı(Russell, 1980, s.103, Fig 273: 13).
28. Tepecik/Makaraztepe(Elazığ). El yapımı a. ç 39 cm, çok fazal saman ve bir miktar kaba mineral katkılı, içi pembemsi gri ve perdahlı, dışı alacalı siyah ve gri perdahlı(Russell, 1980, s.103, Fig 276: 68).
29. Hulvenk(Elazığ). El yapımı, a. ç 32 cm, yumuşak hamur ince saman katkılı, içi pembe ve perdahlı, dışı siyah ve çok iyi perdahlanmış(Russell, 1980, s.103, Fig 278: 2).
30. Hulvenk. El yapımı, a. ç 24 cm. sert hamur ince saman katkılı, içi kırmızı ve perdahlı, dışı siyah ve çok iyi perdahlanmış(Russell, 1980, s.103, Fig 278: 6).
31. Hulvenk. El yapımı, a. ç 35 cm, kabarcık(vasicular) şeklindeki hamur çok fazla ince saman ve biraz da oldukça kaba mineral katkılı, içi hafif kırmızı ve perdahlı, dışı siyah ve çok iyi perdahlı(Russell, 1980, s.103, Fig 278: 13).

32. Hankendi(Elazığ). El yapımı, a. ç 15 cm, çok fazla ince saman ve çok az minneral katkılı, içi kırmızı ve çok iyi perdahlı, dışı siyah ve çok iyi perdahlanmış(Russell, 1980, s.103, Fig 281: 6).
33. Hinsor(Elazığ). El yapımı, a. ç 15 cm, sert hamur çok fazla ince saman katkılı, içi alacalı kırmızı ve siyah ve çizgili perdahlı, dışı açık griden siyaha değişen renkte ve çok iyi perdahlı(Russell, 1980, s.103, Fig 282: 4).
34. Hinsor. El yapımı, a. ç 32 cm, yumuşak kabarcı şeklindeki hamur çok fazla saman katkılı, içi kırmızımsı sarı ve ağız çevresi perdahlı, dışı siyah ve kabarca(aşağı yukarı) perdahlı(Russell, 1980, s.103, Fig 282: 8).
35. Tadım(Elazığ). El yapımı, a. ç 23 cm, çok fazla saman ve arasıra taşçık katkılı, içi pembe ve ağız çevresi perdahlı, dışı siyah ve perdahlı(Russell, 1980, s.103, Fig 290: 2).
36. Seracık. El yapımı, a. ç 35 cm, çok fazla saman katkılı, içi pembe, ağız çevresi kabaca kırmızı bant boyalı, içi perdahlı, dışı siyah ve perdahlı(Russell, 1980, s.103, Fig 5: 1).
37. Esenkent/Han İbrahim Şah. El yapımı, a. ç 24 cm, çok fazla saman katkılı, içi silik kımızımsı, sarı, perdahlı dışı siyah ve perdahlı(Russell, 1980, s.103, Fig E: 1)
38. Pulur. Çanak altlığı. El yapımı, a. ç 15 cm, sert hamur çok fazla saman katkılı, içi pembemsi gri, dışı alacalı kırmızımsı kahverengi ve çok iyi perdahlı(Russell, 1980, s.103, Fig F: 6)
39. Soğkom Tepesi(Hınıs). Gövde parçası, çok fazla saman ve biraz da mineral katkılı, içi siyah ve kaba perdahlanmış, dışı çok mat kahverengi ve çok iyi perdahlı(Russell, 1980, s.103, Fig 247: 17).

40. Alikirpun I(Bitlis). El yapımı, a. ç 24 cm, sert sıkı nitelikteki hamur mineral katkılı, içi açık kahverengimsi gri ve perdahlı, dışı siyah ve çok iyi perdahlanmış(Russell, 1980, s.103, Fig 249: 4).
41. Gaybeyan(Hınıs). El yapımı, a. ç 29 cm, çok fazla saman ve inceden kabaya doğru değişen mineral katkılı, içi alacalı pembeden griye doğru değişen renkte, dış siyah(Russell, 1980, s.103, Fig 253: 1)
42. Çömlek ağzı. El yapımı, a. ç 30 cm, sert hamur bir mikter saman ve çok fazla kaba mineral katkılı, içi kahverengi, dışı siyah ve çok iyi perdahlanmış. Tifnik(Hınıs) (Russell, 1980, s.103, Fig 255: 1).

Şek II

1. Furuncu(Malatya). El yapımı, a. ç 16 cm, ince mineral katkılı, baştan başa(tamamen) siyah, iç ve dışı perdahlı(Russell, 1980, s.104, Fig 162 : 5).
2. Fethiye(Malatya). El yapımı, a. ç 10 cm, çok az ince saman ve daha da az ince mineral katkılı, baştan başa siyah, içi güzel bir şekilde perdahlı, dışı çizgili perdahlı(Russell, 1980, s.104, Fig 193: 4)
3. El yapımı, a. ç 14 cm, sert hamur çok fazla ince saman katkılı, baştan başa siyah içi ve dışı çok iyi perdahlı(Russell, 1980, s.104, Fig 269: 2).
4. Norşuntepe(Elazığ). El yapımı, sert sıkı nitelikteki hamur çok fazla ince saman katkılı, baştan başa içi ve dışı çok iyi perdahlı(Russell, 1980, s.104, Fig 269: 114).
5. Könk(Elazığ). El yapımı, a. ç 12 cm, sert hamur ince mineral ve ince saman katkılıiçi koyu sarımsı, kahverengi, dışı siyah, içi ve dışı perdahlı(Russell, 1980, s.104, Fig 291: 12).

6. Kövenk(Elazığ). Gövde parçası. El yapımı, sert hamur çok inceden orta kabalığa doğru değişen saman katkılı, içi alacalı koyu griden siyaha doğru değişen renkte öze ve dışı siyah, içi perdahlı dışı çok iyi perdahlı(Russell, 1980, s.104, Fig 273: 23).
7. Kövenk, el yapımı, a. ç 24 cm çok inceden kabaya doğru değişen saman ve çok az ince mineral katkılı, baştan başa siyah, içi ve dışı çok iyi perdahlı(Russell, 1980, s.104, Fig 273: 50).
8. Kövenk. El yapımı, a. ç 24 cm, sert hamur inceden orta kabalığa doğru değişen saman katkılı, baştan başa çok koyu gri, içi ve dışı çok iyi perdahlı(Russell, 1980, s.104, Fig 273: 51).
9. Kövenk. El yapımı, a. ç 27 cm, sert hamur çok az ince saman ve çok inceden kabaya doğru değişen mineral katkılı, baştanbaşa siyah, içi ve dışı çok iyi perdahlı(Russell, 1980, s.104, Fig 273: 87).
10. Poyraz/Beşik(Elazığ).Çanak ağzı. El yapımı, a. ç 17 cm, sert hamur çok fazla inceden çok kabaya taş(kaya) ve belki bir miktar çok ince saman katkılı, baştan başa siyah, içi ve dışı perdahlı.. (Russell, 1980, s.104, Fig 280: 6).
11. Hankendi(Elazığ). El yapımı, a. ç 24 cm, sert hamur çok az ince saman ve çok fazla mineral katkılı, baştan başa siyah, içi ve dışı perdahlı(Russell, 1980, s.104, Fig 281: 4).
12. Hinsor(Elazığ). El yapımı, a. ç 12 cm, sert hamur çok az ince saman ve çok az ince mineral katkılı, baştan başa siyah, içi perdahlı, dışı çok iyi perdahlı(Russell, 1980, s.104, Fig 282: 2).

13. Uluova(Elazığ). El yapımı, a. ç 12 cm, sert, sıkı nitelikteki hamur çok az ince saman ve az ince mineral katkılı, baştan başa siyah, içi ve dışı çok iyi perdahlı(Russell, 1980, s.104, Fig 289: 1).
14. Şeyh Yusuf(Hınıs). El yapımı, a. ç 25 cm, çok ince mineral katkılı, baştan başa siyah, içi ve dışı perdahlı(Russell, 1980, s.104, Fig 242: 15).
15. Soğkom Tepesi(Hınıs). Çark yapımı, a. ç 28 cm, çok fazla saman ve biraz da ince mineral katkılı, baştan başa siyah, içi ve dışı perdahlanmış(Russell, 1980, s.104, Fig 247: 7).
16. Ziyaret(Hınıs). El yapımı, a. ç 16 cm, çok fazla mineral katkılı, baştan başa siyah ve koyu gri, içi çizgili perdahlı, dışı çok iyi perdahlı(Russell, 1980, s.104, Fig 254: 2).
17. İremir I(Başkale). Gövde parçası. El yapımı yumuşak az kabarcık şeklindeki hamur oldukça kaba mineral katkılı, baştan başa siyah, içi ve dışı perdahlı(Russell, 1980, s.104, Fig 204: 7).

Şek III

1. Hornovil(Divriği). El yapımı, a. ç 16 cm, kaba mineral ve kaba saman katkılı, özü siyah, içi kırmızımsı, kahverengi, dışı açık kırmızımsı kaheverengi, içi ve dışı perdahlı(Russell, 1980, s.104, Fig 155:2).
2. Armutak(Divriği). Kapak ağzı. El yapımı, a. ç 33 cm, kaba ufalanan hamur çok fazla mineral ve çok fazla saman(tahıl çöpü) katkılı, özü siyahtan koyu griye değişen renkte, içi ve dışı açık gri, içi perdahlı. (Russell, 1980, s.104, Fig 159: 11)

3. Furuncu(Malatya). El yapımı a. ç 22 cm, oldukça kaba hamur çok fazla saman ve bir miktar mineral katkılı, özü gri, içi kırmızımsı kahverengi, dışı alacalı, siyah ve kahverengi, içi ve dışı perdahlı(Russell, 1980, s.104, Fig 162: 3).
4. Furuncu. Kulplu çanak ağzı, el yapımı, mineral ve bir miktar saman katkılı, özü siyah, içi alacalı kırmızı ve siyah, dışı kırmızı, içi ve dışı perdahlı(Russell, 1980, s.104, Fig 162: 8).
5. Karahöyük(Malatya). El yapımı, orta kabalıktaki hamur çok fazla kaba mineral katkılı, içi pembemsi beyaz, dışı alacalı kırmızı ve kahverengi, içi ve dışı iyi perdahlanmış(Russell, 1980, s.104, Fig 164: 4).
6. İsaköy(Malatya). El yapımı, a. ç 24 cm oldukça hamur kaba mineral katkılı, içi değişen kırmızımsı siyah renkte, içi ve dışı perdahlı(Russell, 1980, s.104, Fig 165: 1).
7. İsaköy. El yapımı, a. ç 24 cm, oldukça kaba hamur kaba mineral ve bir miktar saman katkılı, içi kırmızımsı sarı, dışı siyahtan kahverengiye değişen renkte, iç ve dışı siyahtan kahverengiye değişen renkte, içi ve dışı bozuk(yamalı) perdahlı(Russell, 1980, s.104, Fig 165: 2).
8. Yukarı Sülmenli(Malatya). El yapımı, a. ç 16 cm, kaba saman ve kaba mineral katkılı, özü siyah, içi açık kırmızımsı kahverengi, dışı değişen açık kahverengi ve gri renkte, içi sıvazlama izli, dışı çizgili perdahlı(Russell, 1980, s.104, Fig 166: 3).
9. Horomhan(Malatya). El yapımı, a. ç 29 cm, kaba hamur çok fazla saman ve bir miktar mineral katkılı, özü ve içi açık kırmızı, dışı çok mat kahverengi, içi ve dışı kötü perdahlanmış(Russell, 1980, s.104, Fig 167: 2).

10. Samanköy(Malatya). El yapımı, a. ç 16 cm, oldukça kaba hamur küçük taşçık ve saman katkılı, özü gri, içi kahverengi, dışı kahverengi-siyah ile çizgilendirilmiş, içi ve dışı perdahlı(Russell, 1980, s.104, Fig 174: 1).
11. İkinciler(Adıyaman). El yapımı, a. ç 20 cm, birmiktar saman ve biraz da ince mineral katkılı, özü ve içi siyahtan griye doğru değişen renkte, dışı ve ağzı astarlanmış, değişen kahverengi içi ve dışı perdahlı(Russell, 1980, s.104, Fig 177: 4).
12. Ören (Adıyaman). El yapımı, a. ç 26 cm bir miktar ince saman ve biraz da mineral katkılı, içi siyahtan açık kahverengiye değişen renkte, dışı değişken kırmızımsı kahverengi, içi ve dışı perdahlı (Russell, 1980, s.104 fig.178:6).
13. Aşağı Sazlıca (Malatya). El yapımı, a. ç 30 cm, oldukça kaba hamur, kaba mineral ve bir miktar saman katkılı, baştan başa açık kahverengi içi az perdahlı, dışı perdahlı (Russell, 1980, s.104, fig.180:3).
14. Aşağı Sazlıca. El yapımı a. ç 26 cm, çok fazla kaba mineral ve taşçık katkılı, iç yüzeyi çatlaklı içi kırmızımsı sarı ve siyah ile çizgilendirilmiş, dışı pembemsi beyaz, içi kabaca düzgünleştirilmiş, dışı perdahlı. (Russell, 1980, s.104, fig.180:3).
15. Silbistan (Malatya). El yapımı a. ç 24 cm, kaba hamur çok fazla kaba mineral ve bir miktar saman katkılı, özü siyah, içi ve dışı değişen açık kahverengi renkte, içi sıvazlama izli ve az perdahlı, dışı perdahlı (Russell, 1980, s.104, fig.191:6).
16. Fethiye (Malatya). El yapımı, a. ç 28 cm, kaba hamur çok fazla kaba saman ve biraz mineral katkılı, özü griden kahverengiye değişen renkte, içi açık gri,

dışı alacalı pembemsi griden siyaha değişen renkte ve perdahlı (Russell, 1980, s.104, fig.193:2).

17. Norşuntepe (Elazığ). El yapımı a. ç 25 cm. sert hamur bir miktar ince saman katkılı içi kırmızı ve çizgili perdahlı, dışı kırmızımsı kahverengi ve çok iyi perdahlanmış (Russell, 1980, s.105, fig.269:29).
18. Norşuntepe. El yapımı, a. ç 23 cm, sert hamur saman katkılı, baştan başa açık kahverengi, içi ve dışı çizgili perdahlı (Russell, 1980, s.105, fig.269:82).
19. Könk (Elazığ). El yapımı, a. ç 18 cm, çok fazla saman ve biraz da mineral katkılı, özü siyahtan kahverengiye değişen renkte, içi kırmızımsı sarı ve perdahlı, dışı kırmızımsı gri ve çok iyi perdahlı (Russell, 1980, s.105, fig.271:10).
20. Könk, el yapımı, a. ç 18 cm, sert hamur ince saman katkılı, içi kahverengiden griye doğru değişen kahverengi renkte ve perdahlı, dışı kırmızımsı kahverengi ve perdahlı. (Russell, 1980, s.105, fig.271:21).
21. Könk, çanak ağzı, el yapımı, a. ç 21 cm, kaba hamur saman ve bazen de kaba taşçık katkılı, baştan başa kırmızımsı kahverengi içi ve dışı çok iyi perdahlı (Russell, 1980, s.105, fig.271:89).
22. Tepecik/Makaraz Tepe. El yapımı, a. ç 24 cm, sert hamur çok fazla saman katkılı, özü siyah, içi ve dışı kırmızı ve perdahlı (Russell, 1980, s.105, fig.276:11).
23. Hulvenk (Elazığ). El yapımı, a. ç 36 cm. kabarcık şeklindeki hamur çok fazla saman katkılı, içi kırmızıdan kırmızımsı kahverengiye değişen renkte ve perdahlı dış yüzeyi yarıklı (çatlaklı), alacalı siyahtan kırmızımsı kahverengiye değişen renkte ve az perdahlı (Russell, 1980, s.105, fig.278:15).

24. Hankendi (Elazığ). El yapımı, a. ç 20 cm, sert hamur çok fazla kaba saman katkılı, özü siyah, içi ve dışı değişken kırmızımsı kahverengi, yüzeyleri perdahlı (Russell, 1980, s.105 fig.281:2).
25. Sekerat (Elazığ). El yapımı, a. ç 12 cm, sert hamur bir miktar ince saman ve orta kabalıkta mineral katkılı, özü siyahtan kahverengiye değişen renkte, içi ve dışı kahverengi ve kırmızımsı kahverengi, dışı ve ağzı kabaca perdahlanmış (Russell, 1980, s.105. fig.286:1).
26. Uluova (Elazığ). El yapımı, a. ç 28 cm, çok fazla ince saman katkılı, baştan başa alacalı kırmızımsı kahverengi, içi ve dışı hafifçe perdahlanmış (Russell, 1980, s.105, fig.289:6).
27. Seracık. El yapımı, a. ç 25 cm, saman ve çok fazla mineral katkıl, baştan başa alacalı kırmızımsı kahverengi ağızı ve dışı perdahlı (Russell, 1980, s.105, fig.5.4).
28. Piklis(Hınıs). El yapımı, çok fazla saman ve bir miktar ince mineral katkılı, içi siyahtan devetüyüne doğru değişen renkte, dışı çok mat kahverengi ve perdahlanmış (Russell, 1980, s.105, fig.239:2).
29. Şeyhyusuf (Hınıs). El yapımı, saman ve biraz mineral katkılı, özü siyah, içi alacalı kırmızıdan mat kahverengiye doğru değişen renkte, dışı mat kahverengiden siyaha değişen renkte ve perdahlı (Russell, 1980, s.105, fig.242:7).
30. Şeyhyusuf. El yapımı, kabarcık şeklindeki hamur çok fazla saman katkılı, baştan başa kırmızımsı sarı, içi ve dışı kırmızımsı sarı ile astarlanmış ve çok iyi perdahlı (Russell, 1980, s.105, fig.242:19).

31. Soğkom Tepesi (Hınıs). El yapımı a. ç 27 cm, kaba kabarcık şeklindeki hamur saman ve çok fazla kaba mineral katkılı, özü siyah, içi ve dışı mat kırmızımsı sarı, içi kesik çizgiler içinde perdahlı dışı çok iyi perdahlı (Russell, 1980, s.105, fig.247:1).
32. Soğkom Tepesi. El yapımı, a. ç 30 cm, sıkı nitelikteki hamur çok inceden kabaya doğru değişen mineral katkılı, özü siyah, içi ve dışı kırmızımsı sarı, dışı perdahlı (Russell, 1980, s.105, fig.247:3).
33. Soğkom Tepesi. El yapımı, a. ç 10 cm, bir miktar saman ve ince mineral katkılı, özü siyah, içi ve dışı perdahlı siyahtan kırmızı kahverengiye doğru değişen renkte ve çok iyi perdahlı (Russell, 1980, s.105. fig.247:11).
34. Alkirpun I (Bitlis). El yapımı, a. ç 22 cm, çok fazla kaba mineral katkılı, özü kırmızımsı kahverengi, içi mat kahverengi, dışı değişken kırmızımsı kahverengiden griye doğru değişen renkte ve perdahlı (Russell, 1980, s.105, fig.249:1).
35. Gaybeyan (Hınıs). El yapımı, a. ç 27 cm çok fazla saman katkılı, özü siyah, içi çok mat kahverengi, perdahlı ve belki de ağız çevresi daha az koyu bir renkle astarlanmıştır, dışı çok mat kahverengi ve sarımsı kırmızı ile astarlanmıştır ve çok iyi perdahlıdır (Russell, 1980, s.105 fig.253:2).
36. Lız (Hınıs). El yapımı, a. ç 22 cm, bir miktar saman ve çok fazla ince mineral katkılı, özü koyu gri, içi griden mat kırmızıya değişen renkte, dışı kırmızımsı sarı ve çok iyi perdahlı (Russell, 1980, s.105, fig.265:1).
37. Tilkitepe (Van). Çömlek ağzı, el yapımı, a. ç 27 cm, çok fazla saman ve çok fazla oldukça kaba mineral katkılı, özü gri, içi ve dışı kırmızımsı sarı ve çizgili perdahlı (Russell, 1980, s.105, fig.196:2).

38. İremir I (Başkale). El yapımı, saman ve biraz ince mineral katkılı, özü açık gri, içi ve dışı çok mat kahverengi, dışı kırmızımsı sarı ve perdahlı (Russell, 1980, s.105, fig.204:6).
39. İremir I. Çark yapımı? a. ç 40 cm, çok fazla saman ve bir miktar mineral katkılı, içi ve özü kırmızımsı sarı, dışı pembe ve çizgili perdahlı (Russell, 1980, s.105, fig.204:131).
40. İremir I. El yapımı, a. ç 13 cm, sert hamur saman ve bir miktar mineral katkılı, özü siyah içi kırmızımsı sarı, dışı mat sarı ve perdahlı (Russell, 1980, s.105, fig.204:16).
41. Hino (Muradiye). El yapımı/Çark yapımı, a. ç 27 cm, bir miktar ince mineral katkılı, sarı ve perdahlı (Russell, 1980, s.105, fig.224:2).

Şekil IV

1. Furuncu (Malatya). Kapak ağzı, el yapımı, a. ç 14 cm, çok fazla mineral katkılı, içi açık kırmızımsı kahverengi, dışı çok koyu gri, içi ve dışı perdahlı dışı çizi bezeme ile bezekli (Russell, 1980, s.105, fig.162:39).
2. İsaköy (Malatya) Gövde parçası el yapımı, kaba hamur çok fazla saman ve bir miktar kaba mineral katkılı içi kırmızımsı sarı ve az perdahlı dışı alacalı siyah ve mat kahverengi, dışı az perdahlı beyaz ile doldurulmuş çizi bezemeli (Russell, 1980, s.105, fig. 165:6).
3. Yukarı Sülmenli (Malatya). El yapımı, a. ç 30cm, kaba mal çok fazla mineral ve kaba saman katkılı, içi kırmızımsı sarı, dışı sarımsı kırmızı, dışı iyi perdahlı, kabartma bezekli (Russell, 1980, s.105, fig.166:8).

4. Könk (Elazığ). El yapımı/Çark Yapımı ?, a. ç 31 cm, sert hamur çok fazla ince ve kaba saman katkılı, baştan başa siyah, içi perdahlı dışı çizi bezekli ve perdahlı (Russell, 1980, s.105, fig.171:19).
5. Könk (Elazığ). El yapımı, a. ç 18 cm, bir miktar ince saman ve bazen de küçük taşçık katkılı içi kırmızı ve perdahlı dışı siyah çok iyi perdahlı çizi ve baskı bezekli (Russell, 1980, s.105, fig(Russell, 1980, s.105, fig.271:100).
6. Zülfübulak (Muradiye). El yapımı, a. ç 20cm, mineral katkılı, içi grimsi kahverengi astarlı ve çok iyi perdahlı, özü ve dışı siyah, dışı çok iyi perdahlı ve çizi bezekli (hatlar) çizgiler ile bezemeli (Russell, 1980, s.105, fig.214:1).
7. Zülfübulak. El yapımı, a. ç 24 cm, çok fazla az kaba mineral katkılı, içi açık gru ve çok iyi perdahlı, özü ve dışı siyah, dışı çok iyi perdahlı ve cizi şekillerle bezemeli (Russell, 1980, s.105, fig.214:6).
8. Zülfübulak, gövde parçası, el yapımı, çok fazla ince mineral katkılı, içi griden siyaha değişen renkte ve çizgili perdahlı, dışı siyah ve çok iyi perdahlı, çizi bezekli hatlar ile bezemeli (Russell, 1980, s.105, fig.214:7).
9. Zülfübulak, gövde parçası, el yapımı, orta kabalıkta mineral katkılı, özü siyah, içi ve dışı açık gri, içi çizgili perdahlı, dışı perdahlı ve çizi bezekli hatlar ile bezemeli (Russell, 1980, s.105, fig.214:8).
10. Bişikümbet (Muradiye). Gövde parçası, el yapımı, sert hamur, inceden kalına doğru değişen mineral katkılı, içi açık kırmızı ve kabaca perdahlanmış, dışı siyah çok iyi açkılı ve kabaca çizi bezekli hatlı (Russell, 1980, s.105, fig.221:5).
11. Hino (Muradiye). Gövde parçası, el yapımı sıkı nitelikteki ince hamur bir miktar ince mineral katkılı baştan başa siyah, içi çizgili perdahlı, dışı parlak

perdaha doğru değişmekte, oluklu hatlar (çizgiler) ile bezemeli (Russell, 1980, s.105, fig.224:5).

Şekil V

1. Könk (Elazığ). El yapımı, a. ç 31 cm, çok kaba hamur, çok fazla saman ve bazen de kaba taşçık katkılı, özü siyah, içi ve dışı alacalı siyah ve açık kahverengi, içi ağız çevresinden perdahlı (Russell, 1980, s.105, fig.271:69).
2. Kövenk (Elazığ). Kapak ağzı. El yapımı, a. ç 16 cm, kaba hamur çok fazla bir miktar mineral katkılı, özü siyah, yüzeylerin üstleri, daha aşağıları ve açık kahverengi ve yamalı (lekeli) perdahlı (Russell, 1980, s.106, fig.273:18).
3. Hulvenk (Elazığ). El yapımı yumuşak hamur çok fazla ince saman katkılı, beyaz ağız çevresi perdalı , dışı gri ve çok iyi perdahlı (Russell, 1980, s.105, fig.278:4).
4. Hinsor(Elazığ). El yapımı, a. ç 12 cm, bir miktar ince saman ve bazen de kaba taşçık katkılı, özü siyah, içi kırmızımsı sarı, dışı alacalı kırmızımsı sarıdan griye değişen renkte ve çok iyi perdahlı(Russell, 1980, s.106, fig. 282: 18).
5. Sekerat(Elazığ). El yapımı, a. ç 12 cm, sert hamur saman katkılı, baştan başa kırmızımsı sarı, içi ve dışı çizgili perdahlı(Russell, 1980, s.106, fig.286:3).
6. Uluova(Elazığ). El yapımı, a. ç 14 cm, sert hamur saman katkılı, özü siyah, içi ve dışı zayıf olarak kırmızımsı kahverengi astarlanmış ve perdahlı(Russell, 1980, s.106, fig.289: 5).

7. Seracık. El yapımı, a. ç 15 cm, çok kaba kabarcı şeklindeki hamur haddinden fazla saman ve bir miktar mineral katkılı, özü siyah içi ve dışı açık gri, dışı çizgili perdahlı(Russell, 1980, s.106, fig.5: 3).
8. Şeyhyusuf(Hınıs). El yapımı, a. ç 11 cm, sert hamur çok kaba mineral katkılı, içi ve dışı değişken kırmızıdan siyaha doğru değişen renkte(Russell, 1980, s.106, fig.242: 3).
9. Soğkom Tepesi(Hınıs). El yapımı, a. ç 26 cm, sert hamur bir miktar saman ve çok kaba siyahtan kırmızımsı kahverengiye değişen renkte(Russell, 1980, s.106, fig. 247:2).
10. Soğkom Tepesi. Çark yapımı, a. ç 20 cm, sert hamur bir miktar saman ve çok kaba mineral kahverengiye doğru değişken griden mineral mat kahverengiye doğru değişen renkte, dışı perdahlı(Russell, 1980, s.106, fig. 247: 5).
11. Soğkom Tepesi. El yapımı, a. ç 25 cm, çok fazla saman ve çok kaba mineral katlıkı, özü siyah, içi ve dışı değişken gri ve açık kahverengi perdahlı(Russell, 1980, s.106, fig. 247:6).
12. Mollakent(Hınıs). El yapımı, çok kaba mineral katkılı, koyu gri, içi ve dışı değişken griden açık kahverengiye değişen renkte, perdahlı(Russell, 1980, s.106, fig. 266: 6).
13. İremir I(Başkale). El yapımı, a. ç 27 cm, kaba hamur çok kaba saman katkılı, özü siyah, yüzeylerin üst kısımları ve daha alt kasımlar alacalı siyahtan kahverengiye değişen renkte, yüzeylerin üst kısmı çok iyi perdahlı(Russell, 1980, s.106, fig.204: 2).

14. Zülfübulak(Muradiye). El yapımı, a. ç 14 cm, sert ince hamur bir miktar ince mineral katkılı, baştan başa alacalı gri ve siyah, içi perdahlı, dışı çok iyi perdahlı(Russell, 1980, s.106, fig. 214: 21).

Şek VI

Avşan Bölgesi, Taşkunkale, Avşan, Taşkun Mevkii'nde ele geçen Karaz Seramiği'ne dair tipoloji(Sagana, 1994, s.37, Fig. 16).

Şek VII

Avşan Bölgesi, Taşkun Kale, Avşan, Taşkun Mevkii'nde ele geçen Karaz Seramiği'ne dair tipoloji(Sagona, 1994, s.38, Fig 17).

Şek VIII

Avşan Bölgesi, Taşkunkale, Avşan, Taşkun Mevkii'nden ele geçen Karaz Seramiği'ne dair tipoloji(Sagona, 1994, s.39, Fig 18).

Şek IX

Avşan Bölgesi, Taşkunkale, Avşan, Taşkon Mevkii'nden ele geçen Karaz Seramiği'ne dair tipoloji(Sagona, 1994, s.40, Fig 19).

Şek X

Değirmentepe III. kat, Karaz kap formları(Duru, 1979, Lev 25).

Şek XI/1-8

Değirmentepe III. kat, kase. A çukuru. Yeşilimsi gri hamurlu. Elde yapılmışı içi-dışı perdahlı, orta pişmiş, hafif çukur dipli, tüm iç bükey boyunlu, yüks 5,5 cm, ç.12,1 cm. Erken Bronz Çağı. (Duru, 1977, Lev 27-3)

Şek XI/9

Değirmentepe, III. kat, tabak, alacalı kahverengi, elde yapılmış, iyice pişirilmiş, düz ağızlı, küresel dipli. Erken Bronz Çağı, yük 3,5 cm, ç.12,4 cm(Duru, 1979, Lev 27-9).

Şek XI/10

Değirmentepe III: kat. Tabak, koyu gri, yeryer kahverengi, elde yapılmışı iyi perdahlı, dudak içe dönük, ağız kenarında yan yana üç memecik mevcut, dip sivrice. Erken Bronz Çağı, yüks 4,8 cm, ç. 13, 5 cm(Duru, 1979, Lev 27-10).

Şek XI/11

Değirmentepe III. kat. Tabak, kahverengi yer yer gri lekeli, elde yapılmışı, iyi pişirilmiş, içi dışı perdahlı, içe dönük dudaklı, ağız kenarında yan yana iki memecik mevcut, dip hafif çukurlaştırılmıştır. Erken Bronz Çağı, yüks 6,3 cm, ç. 16,5 cm(Duru, 1979, Lev 27-11).

Şek XI/12

Değirmentepe III. kat, tabak. Koyu gri-kahverengi, lekeli, elde yapılmış, içi-dışı perdahlı, dudak içe dönük, dip çukurlaştırılmış. Erken Bronz Çağı, yüks6,1 cm, ç. 16,5 cm(Duru, 1979, Lev 27-12).

Şek XI/13

Değirmentepe III. kat, tabak. Kahverengi, gri lekeli, elde yapılmış, içi-dışı iyi perdahlı, çukur dipli. Erken Bronz Çağı, yüks 5,6 cm, ç. 16 cm(Duru, 1979, Lev 27-13).

Şek XI/14-32

Değirmentepe III. kat, kap profilleri(Duru, 1979, Lev 27 –14/32).

Şek XI/33-37

Değirmentepe III. kat. kap desenleri, Erken Bronz Çağı(Duru, 1979, Lev 33-37).

Şek XII/1

Değirmentepe, II. Kat, kase. Pembemsi kahverengi, orta dereceede pişirilmiş, elde yapılmış, dış yüz yer yer kavlamış, perdahlama orta, küresel dipli, iç bükey boyunlu, Erken Bronz Çağı, yüks 7,9 cm, ç. 13,1 cm(Duru, 1979, Lev 29).

Şek XII/2

Değirmentepe II. Kat, kase. İçi siyah, dışı kahverengi, elde yapılmış, iyi perdahlı, dibi çukurlaştırılmış. Erken Bronz Çağı, yüks 5,6 cm, ç. 10,9 cm(Duru, 1979, Lev 29-2).

Şek XII/3

Değirmentepe II. Kat, kase. Siyahımsı kahverengi lekeli, elde yapılmış, orta kalitede pişirilmiş, içi-dışı perdahlı, küresel dipli, iç bükey boyunlu. Erken Bronz Çağı, yüks 6,5 cm, ç. 11 cm(Duru, 1979, Lev 29-3).

Şek XII/4-5

Değirmentepe, II. Kat, kap örnekleri(Duru, 1979, Lev 29-4/5).

Şek XII/8

Değirmentepe II. Kat, derin çanak. Pembe renkte, yer yer grileşmiş, elde yapılmış, ince kenarlı, içi-dışı perdahlı, küresel gövdeli, dudak dışında yiv bulunan, insan burnu şeklinde karşılıklı iki tutamaklı. Erken Bronz Çağı, yüks 10,2 cm, ç. 16,5 cm(Duru, 1979, Lev 29-8).

Şek XII/6-7,9-30

Değirmentepe II.kat, Erken Bronz Çağı, kap profilleri ve desenler(Duru, 1979, Lev 29-6/7,9-30).

Şek XIII

Değirmentepe, kap desen ve profilleri, Erken Bronz Çağı(Duru, 1979, Lev 30).

Şek XIV/1-3

Değirmentepe I. kat, kap profilleri, Erken Bronz Çağı(Duru, 1979, Lev 31-4).

Şek XIV/4

Değirmentepe I. kat, kase. Dışı kahverengi, iç siyah, tüm elde yapılmış iyi perdahlı, iç bükey boyunlu, küresel dipli, Erken Bronz Çağı, yüks 5,8 cm, ç. 8,8 cm(Duru, 1979, Lev 31-4).

Şek XIV/5

Değirmentepe I. kat, kase. Erken Bronz Çağı(Duru, 1979, Lev 31-5).

Şek XIV/6

Değirmentepe I. kat, kase. Koyu gri renkli, elde yapılmış, dışı iyi, içi orta derecede perdahlanmış, iyi pişirilmiş, iç bükey boyunlu, küresel dipli, Erken Bronz Çağı, yüks 6,3 cm, ç. 10,3 cm(Duru, 1979, Lev 31-6).

Şek XIV/7

Değirmentepe, kase. İçi siyah, dışı koyu gri, yeryer kahverengi lekeli, elde yapılmış, dışı özenli perdahlanmış, küresel dipli, iç bükey boyunlu, Erken Bronz Çağı, yüks 7 cm, ç. 13 cm(Duru, 1979, Lev 31-7).

Şek XIV/8

Değirmentepe, kase. Kahverengi yeryer gri lekeli, elde yapılmış, içi-dışı perdahlı, boyun iç bükey profilli, dip küresel(Duru, 1979, Lev 31-8).

Şek XIV/9

Değirmentepe I. kat. Erken Bronz Çağı(Duru, 1979, Lev 31-9).

Şek XIV/10

Değirmentepe I. kat, kase. Devetüyü renkte, gri lekeli, elde yapılmış, kabaca içi-dışı hafif perdahlanmış, kötü pişirilmiş, iç bükey boyunlu, çukur dipli, yüks 6 cm, ç. 9,3 cm, Erken Bronz Çağı(Duru, 1979, Lev 31-10).

Şek XIV/11

Değirmentepe I. kat, kase. Pembemsi renkli, elde yapılmış, içi-dışı orta derecede perdahlı, içbükey boyunlu, çukur dipli, dip tam ortada değil, yüks 6,4 cm, ç. 13,5 cm(Duru, 1979, Lev 31-11).

Şek XIV/12

Değirmentepe I. kat, kase. Pembemsi kahverengi, tümü elde yapılmış, içi-dışı perdahlı, gevrek pişmiş, iç bükey boyunlu, çukur dipli, Erken Bronz Çağı, yüks 7,7 cm, ç. 11,3 cm(Duru, 1979, Lev 31-12).

Şek XIV/13

Değirmentepe I. kat. Kase.kahverengi, elde yapılmış, içi-dışı perdahlı, ağız kısmında yaklaşık 2,5 cm uzunlukta akıtacak mevcut, dip çukur, Erken Bronz Çağı, yüks 5,6 cm, ç. 9,5 cm(Duru, 1979, Lev 31-13).

Şek XIV/14-21

Değirmentepe I. kat. Erken Bronz Çağı, kap profilleri(Duru, 1979, Lev 31-14/21).

Şek XIV/22

Değirmentepe I. kat. Tabak. Pembemsi renkte, elde yapılmış, içi-dışı orta derecede perdahlı, içe dönük dudaklı, dip belli değil, ağız dışında üç memecik çıkıntılı, yüks 6,3 cm, ç. 16,8 cm, Erken Bronz Çağı(Duru, 1979, Lev31-22).

Şek XIV/24

Değirmentepe I. kat. Tabak. Devetüyü renkte, elde yapılmış, içi-dışı iyi perdahlı ve düz ağızlı, yüks 5,3 cm, ç. 14,8 cm, Erken Bronz Çağı(Duru, 1979, Lev31-24).

Şek XIV/23

Değirmentepe I. kat. Erken Bronz Çağı. (Duru, 1979, Lev 31-23).

Şek XIV/25

Değirmentepe I. kat. Tabak. Devetüyü renkte, ağız kısmı koyu gri, elde yapılmış, iç ve dışı iyi perdahlı, düz ağızlı ve düz dipli, yüks 6,3 cm, ç. 18, 3 cm(Duru, 1979, Lev 31-25).

Şek XIV/26-30

Değirmentepe I. kat. Erken Bronz Çağı. Kap profilleri ve desenleri(Duru, 1979, Lev 31-26/30).

Şek XV, Lev VIII

Han İbrahim Şah. Erken Bronz Çağı II, motif örnekleri(detaylar için bkz. Lev VIII). (Ertem, 1982, Fig 295-298)

Şek XVI , Lev VII.(8-11)

Şek XVI/1

Han İbrahim Şah. Küpçük. Pişmiş toprak siyah, iyi fırınlanmış hamur kum ve saman katkılı; ağız kenarı dışa dönük, alçak boyunlu, şişkin karınlı, düz kaideli, cilalı, el yapımı, yüks 42 cm, ağız a.ç. 20,8 cm, k.ç. 41 cm, kd.ç. 19 cm, X tabaka(Ertem, 1982, Lev 32: 360).

Şek XVI/2

Han İbrahim Şah. Çömlek. Pişmin toprak, açık kahverengi, iyi fırınlanmış, hamur kum, mika ve saman katkılı, ağız kenarı dışa dönük, şişkin karınlı, hafif içe

dönük kaideli, ağız kenarında karşılıklı, yassi üçgene benzer tutamak olarak kullanılmış olma olasılığı fazla iki çıkıntı var, el yapımı, perdahlı, ağız kenarından büyük bir kısım kırık, yerli yapım, yüks 22,5 cm, kr.ç. 25,3 cm, kd.ç. 8 cm(benzer örnek için bkz H.Z. Kaşay, Keban Projesi Pulur Kazısı 1968-1970), X. Tabaka(Ertem, 1982, Lev 32: 361).

Şek XVI/3

Han İbrahim Şah. Küpçük. Pişmiş toprak, siyah iyi fırınlanmış, hamur kum ve sanam katkılı, ağız kenarı dışa dönük, alçak boyunlu, şişkin karınlı, hafif bombeli kaideli, el yapımı, cilalı, yerli yapım. Yüks 39,4 cm, a.ç. 27 cm, kr.ç. 39 cm, kd.ç.12 cm, X. tabaka(Ertem, 1982, Lev 32: 363).

Şek XVI/4

Han İbrahim Şah.Küpçük. Pişmiş toprak, açık kahverengi, iyi fırınlanmış, hamur kum, mika ve saman katkılı, ağız kenarı dışa dönük, alçak boyunlu, şişkin karınlı, hafif bombeli, kaideli, el yapımı, dış yüzü perdahlı, yüks 44,5 cm, a.ç. 24 cm, kr.ç. 42 cm, kd.ç.10 cm, X. tabaka(Ertem, 1982, Lev 32: 364).

Şek XVI/5

Han İbrahim Şah. Ağız ve karın parçası. Pişmiş toprak, bir kaba ait kahverengi, iyi fırınlanmış, hamur kum, mika ve saman katkılı, ağız kenarı dışı dönük, el yapımı, dış yüz perdahlı, yerli yapım, X. tabaka(Ertem, 1982, Lev 365).

Şek XVI/6

Han İbrahim Şah. Ağız parçası. Pişmiş toprak, siyah iyi fırınlanmış, hamur ince kum, mika ve saman katkılı, ağız kenarı dışa dönük, el yapımı, her iki yüz de perdahlı, yerli yapım, X. Tabaka(Ertem, 1982, Fig 366).

Şek XVI/7

Han İbrahim Şah.Ağız ve boyun parçası. Pişmiş toprak, bir çömleğe ait, devetüyü renginde, iyi fırınlanmamış, hamur kum, mika ve bitki katkılı, ağız kenarı dışa dönük, alçak boyunlu, çok şişkin karınlı, el yapımı, dış yüz perdahlı, yerli yapım, IX. tabaka(Ertem, 1982, Fig 368).

Şek XVII/2

Han İbrahim Şah.Ağız ve boyun parçası. Pişmiş toprak, bir çömleği ait, kahverengi, iyi fırınlanmamış, ağız kenarı dışa dönük, el yapımı, her iki yüz de perdahlı, yerli yapım XII. tabaka(Ertem, 1982, Fig 381, Şek 59: 381).

Şek XVII/3

Han İbrahim Şah.Ağız ve karın parçası. Pişmiş toprak, küçük bir kaba ait. Dış yüz siyah, iç yüz kahverengi, iyi fırınlanmış hamur kum, mika ve kum katkılı, ağız kenarı dışa dönük, dış yüz cilalı, iç yüz sadece perdahlı,XII. tabaka(Ertem, 1982, Fig 383, Şek 59: 383).

Şek XVII/4

Han İbrahim Şah.Ağız ve karın parçası. Pişmiş toprak, bir kaseye ait, kahverengi, iyi fırınlanmamış, hamur kum, mika ve saman katkılı, ağız kenarı hafif dışa dönük, dış yüz perdahlı, yerli yapım, XII. tabaka(Ertem, 1982, Fig 384, Şek 59: 384).

Şek XVII/5

Han İbrahim Şah.Ağız ve boyun parçası. Pişmiş toprak, bir küpçüğe veya bir çömleğe ait. Kahverengi, iyi fırınlanmamış, hamur kum, mika ve saman katkılı, ağız kenarı dışa dönük, el yapımı dış yüz hafif perdahlı, yerli yapım, XII. tabaka(Ertem, 1982, Fig 385, Şek 59: 385).

Şek XVII/6

Han İbrahim Şah.Ağız ve karın parçası. Pişmiş toprak, küçük bir çömleğe ait, siyah, iyi fırınlanmış, hamur kum, mika ve saman katkılı, ağız kenarı dışa dönük, el yapımı, dış yüz hafif perdahlı, yerli yapım, XII. tabaka(Ertem, 1982, Fig 386).

Şek XVII/7

Han İbrahim Şah.Ağız ve karın parçası. Pişmiş toprak, küçük bir çanağa ait. Siyah, iyi fırınlanmamış, hamur kum, saman ve mika katkılı, ağız kenarı hafif içe dönük, el yapımı, dış yüz perdahlı, yerli yapım, XII. tabaka(Ertem, 1982, Fig 387, Şek 59: 387).

Şek XVII/8

Han İbrahim Şah.Ağız ve karın parçası. Pişmiş toprak, bir küpçağe ait, siyah, iyi fırınlanmamış, hamur kum, mika ve saman katkılı, ağız kenarı dışa dönük, kulplu, el yapımı, her iki yüzde hafif perdahlı, yerli yapım, XII. tabaka(Ertem, 1982, Fig 388, Şek 59: 388).

Şek XVIII/1

Han İbrahim Şah.Ağız ve boyun parçası. Pişmiş toprak, küçük bir çömleğe ait. Siyah, iyi fırınlanmamış, hamur kum, mika ve saman katkılı, ağız kenarı dışa dönük, şişkin karınlı, el yapımı, düş yüzü perdahlı, yerli yapım(Ertem, 1982, Fig 390).

Şek XVIII/2

Han İbrahim Şah.Ağız ve boyun parçası. Pişmiş toprak, bir kaba ait, siyah, iyi fırınlanmamış, hamur kum, mika ve bitki katkılı, ağız kenarı dışa dönük, el yapımı, dış yüz perdahlı yerli yapım, XIII. tabaka(Ertem, 1982, Fig 391).

Şek XVIII/3

Han İbrahim Şah.Ağız ve boyun parçası. Pişmiş toprak, küçük bir kaba ait, siyah, iyi fırınlanmış, hamur kum, mika ve saman katkılı, ağız kenarı dışa dönük, el yapımı, dış yüz cilalı, iç yüz perdahlı, yerli yapım, XIII. tabaka(Ertem, 1982, Fig 392).

Şek XVIII/4

Han İbrahim Şah.Ağız ve boyun parçası. Pişmiş toprak, bir çömleğe ait. Siyah, iyi fırınlanmamış, hamur kum, mika ve saman katkılı, ağız kenarı dışa dönük, dış yüzde küçük bir kabartma mevcut, el yapımı, her iki yüz de perdahlı, yerli yapım, XIV. tabaka(Ertem, 1982, Fig 393).

Şek XVIII/5

Han İbrahim Şah.Ağız ve karın parçası. Pişmiş toprak, bir kaba ait, açık kahverengi, iyi fırınlanmamış, hamur kum, mika ve fazlaca saman katkılı, ağız kenarı dışa dönük, tutamaklı, el yapımı, her iki yüzde de perdahlı, yerle yapım, XIV. tabaka(Ertem, 1982, Fig 394).

Şek XVIII/6

Han İbrahim Şah.Ağız ve karın parçası. Pişmiş toprak, bir kaba ait, kahverengi iyi fırınlanmamış, hamur kum, mika ve saman katkılı, ağız kenarı içe dönük, tutamaklı, el yapımı, her iki yüz perdahlı, yerli yapım, XIV. tabaka(Ertem, 1982, Fig 395).

Şek XVIII/7

Han İbrahim Şah.Ağız ve karın parçası. Pişmiş toprak, küçük bir kaba ait, siyah iyi fırınlanmış, hamur kum, mika ve bitki katkılı, ağız kenarı dışa dönük, el yapımı, dış yüz cilalı, iç yüz perdahlı, yerli yapım, XIV. Tabaka(Ertem, 1982, Fig 396).

Şek XVIII/8

Han İbrahim Şah.Ağız parçası. Pişmiş toprak, siyah, iyi fırınlanmamış, hamur kum, mika ve saman katkılı, ağız, kenarı, yerli yapım, XIV. tabaka(Ertem, 1982, Fig 397).

Şek XIX

Pulur/Sakyol. Kabartma bezemeli parçalar(Koşay, 1976, Lev 84)

Şek XX/1

Pulur/Sakyol. Kabartma, kuş bezemeli küp(detaylar için Lev XI-3'e bkz) (Koşay, 1976, Lev 83-58)

Şek XX/2

Pulur/Sakyol. Kabartma kuş bezemeli küp(detaylar için Lev XI-2'ye bakınız)(Koşay, 1976, Lev 83: 59).

Şek XX/3

Pulur/Sakyol. X. Kat, siyah perdahlı bezemeli çanak parçaları(Koşay, 1976, Lev 83).

Şek XXI/5

Pulur/Sakyol. Kabartmalı kap parçaları(detaylar için bkz. Lev X-4)(Koşay, 1976, Lev 85-69).

Şek XXI/1-4

Pulur/Sakyol. Küp(detaylar için Lev XII-4'e bkz) (Koşay, 1976, Lev 85: 51-40).

Şek XXII

Pulur/Sakyol. Küp(Detaylar için bkz Lev XII-4'e bkz) Koşay, 1976, Lev 73-40).

Şek XXIII/1

Pulur/Sakyol. Çömlek(detayları için Lev XV-6'ya bkz.)(Koşay, 1976, Lev 75-113).

Şek XXIII/2

Pulur/Sakyol. Çanak.(Detaylar için Lev XV-8 bkz)(Koşay, 1976, lev 75-9)

Şek XXIII/3

Pulur/Sakyol. Kabartmalı çömlek(detaylar için bkz. Lev XV-7)(Koşay, 1976, 75, 21).

Şek XXIII/4

Pulur/Sakyol. Çömlek(detaylar için bkz. Lev XV-2) (Koşay, 1976, Lev 75-22).

Şek XXIV

Pulur/Sakyol. Kabartma bezemeli küp(detaylar için bkz Lev XXII-1) (Koşay, 1976, Lev 86).

Şek XXV(1)

Pulur/Sakyol. Kap oturtacağı(Detaylar için Lev XVII-8'e bkz) (Koşay, 1976, Lev 80-2).

Şek XXV/2

Pulur/Sakyol. Ayaklık. İçi ve dışı koyu kahverengi astarlı, düz kenarlı,tümlenmiş(Koşay, 1976, Lev 61-5, 80-6).

Şek XXV/3

Pulur/Sakyol. Ayaklık. İçi kahverengi dışı kahverengi alacalanmış, siyah renkte ve perdahlı üstü düzletilmiş. Üst a.ç. 15 cm, alt a.ç. 14,5 cm, kr.ç. 11 cm, yüks 12 cm(Koşay, 1976, Lev 80-7).

Şek XXV/4

Pulur/Sakyol. Ayaklık. İçi boz renkte, dışı siyah renkte, üst a.ç. 21,5 cm, alt a.ç. 22 cm, kr.ç. 17,5 cm, yüks 13,5 cm. XI. Kat, 91 nolu odadan(Koşay, 1976, Lev 80-2).

Şek XXVI/5

Pulur/Sakyol. Kap oturtacağı(detaylar için bkz Lev XVI-2). (Koşay, 1976, Lev 81-5)

Şek XXVI/4

Pulur/Sakyol. Ayaklık(Koşay, 1976, Lev 63-4).

Şek XXVII/1-4

Pulur/Sakyol. Kap oturtacakalrı(Koşay, 1976, no 323-324 ve s.789).

Şek XXVII/5

Pulur/Sakyol. Ayaklık(detaylar için bkz. Lev XVI-4) (Koay, 1976, Lev 62-4).

Şek XXVIII A

Korucutepe. C Safhasından. Küçük derin çanak, siyah perdahlı, içe doğru girintili boyunlu, dipte delik(boşluk) yer almakta, bu deliğe göre süzgeç olarak kullanılmıştır(Van Loon, 1978, s.75, Lev 114 A).

Şek XXVIII B

Korucutepe(Lev XX A) C safhasından. Küçük derin çanak, siyah perdahlı, içe doğru girintili boyunlu, ip delikli, tutamaklı. Karşılaştırma için Norşuntepe-Hauptmann 1972, Lev 72:6'ya bkz.(Van Loon, 1978 s.75, Lev 114 B)

Şek XXVIII D

Korucutepe, D safhasından. Tabaka LXXVI. Küçük derin çanak, siyah perdahlı, içe doğru girintili boyunlu, karşılaştarma için Tepecik-Esin 1972, Lev 105: 5, Könk-Burney, 1958, no 195; Burney, 1958, no 193, Hinsor-Burney, 1958, no 194'e bkz. (Van Loon, 1978 s.76, Lev 114 D).

Şekil XXVIII F

Korucutepe. C safhasından. Tabaka LIV, küçük çanak, kırmızı perdahlı, oval dipli, uzun içe doğru girintili boyunlu, maşrapa(?) ya da ölçek(?) amaçlı kullanılmıştır(Van Loon, 1978 s.76, Lev 114 F).

Şek XXVIII G

Korucutepe. C safhasından. Tabaka LIV, alacalı, perdahlı, içe doğru girintili boyunlu, maşrapa(?) ya da ölçek amaçlı kullanılmıştır. Karşılaştırma için Sakyol(Pulur), Koşay 1971, Lev 77 bkz. biçim olarak aynıdır fakat Korucutepe örneği Pulur örneğinden daha küçüktür. Pulur-Koşay 1964, Lev XXXVI, s.229'a bkz. (Van Loon, 1978 s.76, Lev 114 G).

Şek XXIX A

Korucutepe. C safhasından. Tabaka LIV, orta derinlikte çanak, kırmızı perdahlı(Van Loon, 1978 s.77, Lev 115 A).

Şek XXIX B

Korucutepe. D safhasından. Tabaka LXXIV. Orta derinlikte çanak, siyah perdahlı(Van Loon, 1978 s.77, Lev 115 B).

ŞekXXIX C

Korucutepe. D safhasından. Tabaka LXXIII. Orta derinlikte çanak, siyah perdahlı, içe doğru girintili boyunlu. (Van Loon, 1978 s.77, Lev 115 C).

Şek XXIX E

Korucutepe. E safhasından. Tabaka LXXVIII-LXXX. Orta boy çanak, alacalı perdahlı, ağızda iki üçgen kulplu(Van Loon, 1978 s.77, Lev 115 E).

Şek XXIX F

Korucutepe. C safhasından. Tabaka LIV. Orta derinlikte çanak, kırmızı perdahlı, içe doğru girintili boyunlu(Van Loon, 1978 s.77, Lev 115 F).

Şek XXIX G

Korucutepe. (Lev XXII D) E safhasından, tabaka LXXXIII-LXXXV.Orta boy çanak, siyah perdahlı, oluk bezemeli(Van Loon, 1978 s.77, Lev 115 G).

Şek XXIX H

Korucutepe. E safhasından, tabaka LXXVIII-LXXX. Orta boy çanak, siyah perdahlı, içe doğru girintili boyunlu(Van Loon, 1978 s.78, Lev 115 H).

Şek XXX A

Korucutepe. D safhasından, tabaka LXXIII, orta boy sığ çanak, kırmızı perdahlı. Gövdeden tutamaklı kulplu(kulp görülmemektedir), ince mal hamurlu(Van Loon, 1978 s.78, Lev 116 A).

Şek XXX B

Korucutepe. D safhasından. Küçük sığ çanak, siyah perdahlı, karşılaştırma için Norşuntepe-Houptmann, 1971, Lev 104'e bkz. (Van Loon, 1978 s.78, Lev 116 B).

Şek XXX C

Korucutepe. D safhasından, tabaka LXXIII. Küçük sığ çanak, kahverengi perdahlı, ince taşçıklı, içe doğru girintili boyunlu(Van Loon, 1978 s.79, Lev 116 C).

Şek XXX D

Korucutepe. E safhasından, tabaka LXXVIII. Küçük sığ çanak, siyah perdahlı, ince mal, karşılaştırma için Tepecik-Esin, 1970, Lev 13: 7, Liz-Burney, 1958 no 159, Goden-Young 1969 Fig 11:7'ye bkz. (Van Loon, 1978 s.79 Lev 116 D).

Şek XXX E

Korucutepe. C safhasından.Küçük çanak, alacalı perdahlı, uzun içe girintili boyunlu(Van Loon, 1978 s.80, Lev 116 E).

Şek XXX F

Korucutepe. Lev XXII. D sahfasından.Orta boy sığ çanak, siyah perdahlı. Karşılaştırma için Norşuntepe-Houptmann, 1971, Lev 10:7, Norşuntepe-Hauptmann, 1972, Lev 72: 5'e bkz. (Van Loon, 1978 s.80, Lev 116 F).

Şek XXX G

Korucutepe(Lev XXII). D safhasından, tabaka LXXIII. Orta boy sığ çanak, kırmızı perdahlı, kulpta insize paralel çizgiler yer almaktadır(Van Loon, 1978 s.80, Lev 116 G).

Şek XXX

Korucutepe. D safhasından. Tabaka.Dikey tutamak kulplu(kulp görülmemektedir) karşılaştırma için Norşuntepe-Houptmann, 1972, Lev 75:2; Güzelova-Koşay, 1967, Lev XIX: gr 177'ye bkz. (Van Loon, 1978 s.80, Lev 116 H).

Şek XXXI A

Korucutepe. E safhasından. Tabaka LXXXIV. Kapak, siyah perdahlı, karşılaştırma için Norşuntepe-Hauptmann 1972, Lev 75:9(bezemelidir), Tepecik-Esin 1970, Lev 14(bezemelidir), Karaz-Koşay ve Turfan, 1959, s.401 a 164. (Van Loon, 1978 s.81, Lev 117 A).

Şek XXXI B

Korucutepe. D safhasından, Tabaka LXXIII-LXXIV. Kapak, kahverengi perdahlı(Van Loon, 1978 s.81, Lev 117 B).

Şek XXXI C

Korucutepe (Lev XXII-6). D safhasından. Tabaka LXXV, kapak, düzgün perdahlı, karşılaştırma için Pulur-KOşay, 1964, Lev XL, s.712, 713, 225, 715(bezemeli) (Van Loon, 1978 s.81, Lev 117 C).

Şek XXXI E

Korucutepe. D safhasından, tabaka LXXV. Orta boy sığ çanak siyah perdahlı(Van Loon, 1978 s.81, Lev 117 E).

Şek XXXI F

Korucutepe(Lev XXII B). D safhasından, tabaka LXXVII. Oval kap, siyah perdahlı,dikey kulplu(Van Loon, 1978 s.81, Lev 117 F).

Şek XXXII A

Korucutepe. C safhasından, tabaka LIV. Kaide, alacalı perdahlı, karşılaştırma için Norşuntepe-Hauptman, 1972, Lev 75:5, Tepecik-Esin, 1972, Lev 105:3, Amik I safhası Braidwood-Braidwood 1960, Fig 306:2'ye bkz. (Van Loon, 1978 s.82, Lev 118 A)

Şek XXXII B

Korucutepe. C safhasından, tabaka LIV. Kaide kırmızı perdahlı(Van Loon, 1978 s.83, Lev 118 B).

Şek XXXII C

Korucutepe(Lev XXII E). D safhasından, tabaka LXXVII. Kaide, dışı siyah perdahlı, içi kırmızı-siyah alacalı, dışı iki kat daha solgun renkte(Van Loon, 1978 s.84, Lev 118 C).

Şek XXXII D

Korucutepe(Lev XXII F). D safhasından, tabaka LXXIII. Kaide, devetüyü kırmızı renkte ıslakken düzeltilerek dip ve ağız yakınlarına insize düzenleme yapılmış(Van Loon, 1978 s.84, Lev 118 D).

Şek XXXII E

Korucutepe, E safhasından. Kaide siyah perdahlı, dip ve ağız yakınlarında yatay sivri kesitli şeritler mevcut(Van Loon, 1978 s.84, Lev 118 E).

Şek XXXII F

Korucutepe. E safhasından.Siyah perdahlı, ince mal, yatay sivri kesitli şeritler kaidennin ortası çevresinde yer alır(Van Loon, 1978 s.84, Lev 118 F).

Şek XXXIII A

Korucutepe. D safhasından, tabaka LXXIV, tutamak(Van Loon, 1978 s.86, Lev 119 K)

Şek XXXIII B

Korucutepe. D safhasından, tabaka LXXXIII. Tutamak(Van Loon, 1978 s.86, Lev 119 L).

Şek XXXIII C

Korucutepe. D safhasından, tabaka LXXII. Tutamak(Van Loon, 1978 s.86, Lev 119 M).

Şek XXXIV,Lev XX

Şek XXXIV A

Korucutepe. D safhasından. Tabaka LXXIII, kabartma bezemeli, perdahlı çanak-çömlek(Van Loon, 1978 s.86, Lev 120 A)

Şek XXXIV B

Korucutepe. D safhasından. Tabaka LXXIII, kabartma bezemeli, perdahlı çanak-çömlek(Van Loon, 1978 s.86, Lev 120 B).

Şek XXXIV C

Korucutepe: D safhasından. Tabaka LXXIII, kabartma bezemeli, siyah perdahlı çanak-çömlek(Van Loon, 1978 s.86, Lev 120 C).

Şek XXXIV D

Korucutepe. C safhasından. Kabartma bezekli perdahlı çanak-çömlek(Van Loon, 1978 s.86, Lev 120 D).

Şek XXXIV E

Korucutepe C safhasından. Tabaka CXI. Kabartma bezekli perdahlı çanak-çömlek(Van Loon, 1978 s.86, Lev 120 E).

Şek XXXIV F

Korucutepe. D safhasından, tabaka LXXV. Kabartma bezekli perdahlı çanak-çömlek(Van Loon, 1978 s.86, Lev 120 F).

Şek XXXV/1-9

Norşuntepe. Batı yamacı, XXIV. Tabaka, Erken Bronz Çağı.

Şek XXXV/1

Norşuntepe. Kahverengi, siyahımsı alacalı, hafif perdahlı, hamuru kırmızı devetüyü renginde, iri kum katkılı, orta sertlikte, mutfak kabı.(Hauptmann, 1982, Lev 44:1)

Şek XXXV/2

Norşuntepe. Siyah karın altı külrengi, hafif parlak perdahlı, hamuru bozumsu siyah, ince kum ve saman katkılı, yük 7,9 cm, a.ç 7,6 cm. (Haptmann, 1982, Lev 44:2).

Şek XXXV/3

Norşuntepe. Açık kahverengi, içi ve dışı siyah, hafif parlak perdahlı, hamuru bozumsu kahverengi, ince kum katkılı, orta sertlikte(Hauptmann, 1982, Lev 44:3).

Şek XXXV/4

Norşuntepe. Boyun çevresi içte ve dışta kızıl kahverengi, onun altı siyah parlak perdahlı, cidarın dış kenarı siyah, daha ince iç kenarı kızıl kahverengi, ince saman ve iri kum katkılı, orta sertlikte(Hauptmann, 1982, Lev 44:4).

Şek XXXV/5-6

Norşuntepe.Siyah perdahlı, cidarın dış kenarı siyah, iç kenarı bozumsu kahverengi, ince kum ve saman katkılı, orta sertlikte(Hauptmann, 1982, Lev 44:5-6)

Şek XXXV/7

Norşuntepe. Siyah parlak perdahlı, cidarın kenarı siyah, daha ince iç kenarı açık kahverengi, ince saman ve iri kum katkılı, orta sertlikte(Hauptmann, 1982, Lev 44:7).

Şek XXXV/8

Norşuntepe.Açık kırmızımsı kahverengi, hafif parlak perdahlı, hamuru açık kırmızımsı devetüyü renginde, ince saman ve iri kum katkılı, orta sertlikte, kabartma bezekli(Hauptmann, 1982, Lev 44:8).

Şek XXXV/9

Norşuntepe. Pırıl pırıl siyah perdahlı, cidarının dış kenarı siyah, iç kenarı kızıl kahverengi, özü külrengi, saman katkılı, kabaca yoğrulmuş, içinde iri kireç parçaları, kazıma bezekli(Hauptmann, 1982, Lev 44:9).

Şek XXXVI/1-11

Norşuntepe. Batı yamacı, Erken Bronz Çağı XXIII. Tabaka.

Şek XXXVI/1

Norşuntepe.Bozumsu kahverengi perdahlı, hamuru tek renk, kum ve saman katkılı, iyi yoğrulmuş, kolay kırılabilir gevreklikte(Hauptmann, 1982, Lev 45: 1).

Şek XXXVI/2

Norşuntepe. XXII. Tabaka, siyah parlak perdahlı, içi bozumsu kahverengi, iri kum ve saman katkılı, iyi yoğrulmuş(Hauptmann, 1982, Lev 45:1).

Şek XXXVI/3

Norşuntepe.siyah parlak perdahlı, içi açık kırmızımsı kahverengi, cidarının dış kenarı siyah, iç kenarı açık kırmızımsı kahverengi, saman ve iri kum katkılı, iyi yoğrulmuş(Hauptmann, 1982, Lev 45:3).

Şek XXXVI/4

Norşuntepe. XXIII. Tabaka, siyah parlak perdahlı, içi bozumsu kahverengi, cidarının dış kenarı siyah, iç kenarı bozumsu kahverengi saman ve iri kum katkılı, iyi yoğrulmuş, gelişi güzel biçimlendirilmiş(Hauptmann, 1982, Lev 45:4).

Şek XXXVI/5

Norşuntepe. XXII. Tabaka, içi bozumsu kahverengi, hamuru bozumsu siyah, ince kum ve saman katkılı siyah, iri kum ve saman katkılı(Hauptmann, 1982, Lev 45:5).

Şek XXXVI(6)

Norşuntepe. XXII. Tabaka, içi bozumsu kahverengi, boyun düzeyinde kırmızımsı kahverengi, hamuru bozumsu siyah, iri kum ve saman katkılı(Hauptmann, 1982, Lev 45:6).

Şek XXXVI/7

Norşuntepe. Siyah parlak perdahlı, içi koyu kahverengi, cidarının dış kenarı siyah, iç kenarı koyu kahverengi, saman ve iri kum katkılı, kabaca biçimlendirilmiş(Hauptmann, 1982,Lev 45:7).

Şek XXXVI/8

Norşuntepe. Açık kahverengi perdahlı, hamuru tek renk, özü külrengi, saman ve iri kum katkılı, kabaca biçimlendirilmiş(Hauptmann, 1982, Lev 45:8).

Şek XXXVI/9

Norşuntepe. Siyah parlak perdahlı, iri kum ve saman katkılı(Hauptmann, 1982, Lev 45:9).

Şek XXXVI/10

Norşuntepe. XXIII. Tabaka, bozumsu kahverengi, kum katkılı, orta sertlikte, yük 6,8 cm, a.ç 10,2 cm, içi bozumsu kahverengi, ağız kenarı boyunca dışı boz, altı siyah parlak perdahlı, hamuru bozumsu siyah, iri kum ve saman katkılı, iyi yoğrulmuş, kabartma bezekli(Hauptmann, 1982, Lev 45:10).

Şek XXXVI/11

Norşuntepe. XXII. Tabaka, bozumsu kahverengi, kum katkılı, orta sertlikte, yüks 6,8 cm, a.ç. 10,2 cm, içi bozumsu kahverengi, ağız kenarı boyunca dışı boz, altı siyah parlak perdahlı, hamuru bozumsu siyah, iri kum ve saman katkılı, iyi yoğrulmuş, kabartma bezekli(Hauptmann, 1982, Lev 45:11).

Şek XXXVII/1-7

Norşuntepe. Batı yamacı, XXI. Tabaka Erken Bronz Çağı

Şek XXXVII/1

Norşuntepe. Siyah parlak perdahlı, iri kum ve saman katkılı, iyi yoğrulmuş, yüks 8,3 cm, a.ç 23 cm(Hauptmann, 1982, Lev 46:1).

Şek XXXVII/2

Norşuntepe. Siyah parlak perdahlı, içi bozumsu kahverengi, iri kum ve saman katkılı, iyi yoğrulmuş(Hauptmann, 1982, Lev 46:2).

Şek XXXVII/3

Norşuntepe. Siyah parlak perdahlı, ince kum ve saman katkılı, kabaca biçimlendirilmiş, yüks 9,7 cm, a.ç 15,6 cm(Hauptmann, 1982, Lev 46:3).

Şek XXXVII/4

Norşuntepe. Siyah parlak perdahlı, grafit astarlı, cidarının dış kenarı siyah, iç kenarı boz, az miktarda iri kum ve saman katkılı kabaca biçimlendirilmiş(Hauptmann, 1982,Lev 46:4).

Şek XXXVII/5

Norşuntepe. Siyah, pırıl pırıl perdahlı, içi kabaca boyanmış, hamuru bozumsu, siyah, ince kum ve az saman katkılı, yüks 10,5 cm, a.ç 6,5 cm(Hauptmann, 1982, Lev 46:5).

Şek XXXVII/6

Norşuntepe. Siyah parlak perdahlı, dışı siyaha çalan külrengi, içi bozumsu kahverengi alacalı, hamuru bozumsu siyah, kum ve saman katkılı, yüks 5,6 cm, a.ç 10,6 cm(Hauptmann, 1982, Lev 46:6).

Şek XXXVII/7

Norşuntepe.Üç Nahçevan kulplu testi(triphore), kızıl kahverengi parlak perdahlı, alt kesimi siyahımsı, hamuru kızıl kahverengi, iri kum, kireç ve az saman katkılı, kabaca biçimlendirilmiş(Hauptmann, 1982, Lev 46:7).

Şek XXXVIII/1-4

Norşuntepe.Batı yamacı Erken Bronz Çağı.

Şek XXXVIII/1

Norşuntepe. XXI. Tabaka, bozumsu siyah parlak perdahlı, içi bozumsu kahverengi, hamuru bozumsu kahverengi, saman ve iri kum katkılı, orta sertlikte, kabartma bezekli(Hauptmann, 1982, Lev 47 :1).

Şek XXXVIII/2

Norşuntepe.Koyu kızıl kahverengi parlak perdahlı, hamuru kahverengi, saman ve iri kum katkılı, çok kaba, kabartma bezekli(Hauptmann, 1982, Lev 47 :2).

Şek XXXVIII/3

Norşuntepe. XXI. Tabaka, siyah parlak perdahlı, içi açık kahverengi, cidarın dış kenarı siyah, iç kenarı kırmızımsı kahverengi, saman ve iri kum katkılı, iyi yoğrulmuş, orta sertlikte, kabartma bezekli(Hauptmann, 1982, Lev 47 :3).

Şek XXXVIII/4

Norşuntepe. XXII. Tabaka, siyah parlak perdahlı, kırmızımsı kahverengi perdahlı, cidarının dış kenarı bozumsu siyah, iç kenarı kırmızımsı, saman , kum ve iri kum katkılı, kabartma bezekli(Hauptmann, 1982, Lev 47 :4).

Şek XXXIX/1-9

Norşuntepe. Batı yamacı XX. Tabaka.

Şek XXXIX/1

Norşuntepe. Siyah, kızıl kahverengi ve bozumsu kahverengi alacalı, kazıma bezekli, yüks 9.2 cm, a.ç 14,8 cm(Hauptmann, 1982, Lev 48 :1).

Şek XXXIX/2

Norşuntepe. Kırmızı perdahlı, kahverengi alacalı, hamuru külrengi, ince saman ve iri kum katkılı, kazıma bezekli(Hauptmann, 1982, Lev 48 :2).

Şek XXXIX/3

Norşuntepe. Siyah şeritler halinde parlak perdahlı, hamuru bozumsu kahverengi, iri kum, ince kum, kireç ve saman katkılı, gelişigüzel biçimlendirilmiş, ç 35,3 cm(Hauptmann, 1982, Lev 48 :3).

Şek XXXIX/4

Norşuntepe. Siyaha çalan külrengi parlak perdahlı, içi bozumsu kahverengi, hamuru tek renkli, saman ve kum katkılı(Houptmann, 1982, Lev 48 :4).

Şek XXXIX/5

Norşuntepe. siyah perdahlı, ince saman ve kum katkılı(Hauptmann, 1982, Lev 48 :5).

Şek XXXIX/6

Norşuntepe. Siyah parlak perdahlı, içi kurşunimsi siyah, saman, kum ve iri kum katkılı(Hauptmann, 1982, Lev 48 :6).

Şek XXXIX/7

Norşuntepe. Açık kırmızımsı, boza çalan kahverengi alacalı, hafif parlak perdahlı, saman ve kum katkılı, yüks 2,3 cm, a.ç 8,3 cm(Hauptmann, 1982, Lev 48 :7).

Şek XXXIX/8

Norşuntepe. Açık zeytin rengine bakan kahverengi ve siyah pırıl pırıl perdahlı, hamuru kurşunimsi siyah, az miktarda saman ve kum katkılı(Hauptmann, 1982, Lev 48 :8).

Şek XXXIX/9

Norşuntepe. Külrengi, hafif perdahlı, içi siyah, hamuru bozumsu kahverengi, saman ve iri kum katkılı, yüks 20,9 cm, a.ç 26,1 cm(Hauptmann, 1982, Lev 48 :9).

Şek XL/1-2

Norşuntepe. Akrapol. Tepe düzlüğünün doğusu, VII. yapı katı-oluk bezekli kaplar, Erken Bronz Çağı III A(Hauptmann, 1982, Lev 52/1-2)

Şek XLI

Tepecik. Karaz kaplarına ait kısa tipleme(Esin, 1979, Lev 61).

Şek XLII

Tepecik. Karaz kaplarına ait kısa tipleme(Esin, 1979, Lev 63).

Şek XLIII

Tepecik. Karaz kaplarına ait kısa tipleme(Esin, 1979, Lev 63).

Şek XLIV

Tepecik. Karaz kaplarına ait kısa tipleme(Esin, 1979, Lev 64).

Şek XLV

Tepecik. 15-K'dan yüksek boyunlu kap(Esin, 1974, Lev 107).

Şek XLVI

Tepecik. Erken Bronz Çağı III'e ait, AH alanından küpler(Esin 1974, Lev 103/2-4)

Şek XLVII/2

Tepecik. Mühür baskılı Karaz kabı(Esin, 1976, s.72).

Şek XLVII/1

Tepecik, çizi(insize) bezemeli Karaz kabı(Esin, 1976, s.72).

Şek XLVIII(1-17)

Tepecik. Son Kalkolitik Çağı, Karaz kaplarına ait tipoloji(Esin, 1982, Lev 74).

Şek XLIX

Güzelova. Küp veya küpçük, pişmiş toprak, siyah boya astarlı, perdahlı, kısmen estetik, boyun ve karın üstünde yüksek kabartma bezeme mevcuttur. A ocağından 11 m derinden, kulpsuz, yüks 8,7 cm, a.ç 5,7 cm(Koşay-Varry, 1967, Lev 6).

Şek L

Güzelova. Üsluplaşmış çift başlı(Koşay-Varry, 1967, Lev 7:476).

Şek LI

Güzelova. Motif detayları(Koşay-Varry, 1967, Lev 8).

Şek LII

Güzelova. Motif detayları(Koşay-Varry, 1967, Lev 9).

Şek LIII

Güzelova. Motif detayları(Koşay-Varry, 1967, Lev 10).

Şek LIV

Güzelova. Motif detayları(Koşay-Varry, 1967, Lev 11).

Şek LV/1

Güzelova. Tepsi kenarı, P.T. siyah boya astarlı, perdahlı, Karaz tipi geometrik oyma süslü, etek sondajı 1,5 m derinden, çöp çukurunda bulundu. Uzun 0,265, gen 0,065(Koşay-Varry, 1967, Lev 12/131).

Şek LV/2

Güzelova. P.T. siyah boya astarlı, perdahlı, geometrik çizgilerle süslü bir kenarı yüksek, bir kenarı alçak. A ocağı 7 m derinden Geç Kalkolitik, en yüksek yeri 0,13, uzun 0,42, gen 0,235(Koşay-Varry, 1967, Lev 12/178).

Şek LV/3

Güzelova, Tepsi. P.T. siyah boya astarlı ve perdahlı. G 178 tipinde, yüks 0,12, uzun 41, gen 0,33. A ocağı 7 m derinden(Koşay-Varry, 1967, Lev 12/206).

Şek LVI

Karaz. Kürevi kap(detaylar için bkz Lev XXXV/4)(Koşay-Turfan, 1959, s.403/3).

Şek LVI/1

Karaz. Tek kulplu çömlekçik, yüks 155 mm, ç 165 mm. BI/4 alanından, 50 m derinlikten(Koşay-Turfan, 1959, s.400/1)

Şek LVI/2

Karaz. Vazo parçası. Kenar ince ve hafif açık, boğaz kısa, kaide dar ve düz, karnın en geniş yerinde bir dirsek var. Kırmızı, astarlı perdahlı, cilalı. Yüks 80 mm, ç 96 mm. BI/7 m derinden(Koşay-Turfan, 1959, s.400/2).

Şek LVI/4

Karaz. Çömlekçik, kenar ince ve dışa doğru açık, kaide dar ve düz. Hat ve noktalar ile süslenmiş, içi-dışı esmer devetüyü astarlı, perdahlı, dışı cilalı, yüks 84 mm, a.ç 88 mm, kr.ç 107 mm, kd.ç 39 mm. BI / 8,5 m derinlikten(Koşay-Turfan, 1959, s.400/4).

Şek LVII/1-5

Arslantepe. VI B tabakası, VIII. bina, A 153 ve A 172 odaları(Palmieri, 1971, s.114, Fig 7/1ve5).

Şek LVII/2

Arslantepe VII B tabakası. V. Bina, A 185 odası(Palmieri, 1971, s.114, Fig 7/2).

Şek LVIII/3-4,7

Arslantepe, VI B tabakası, IX. Bina A 176, A 170 ve A 175 odaları(Palmieri, 1971, s.114. Fig 7/3,4,7).

Şek LVIII/8

Arslantepe, VI B tabakası, kap kaideleri(Palmieri, 1971, s.114, Fig 7/8).

Şek LVII/6

Arslantepe, VI B tabakası, kap kaidesi, bezemeli(Palmieri, 1971, s.114, Fig 7/6).

Şek LVIII/1-3

Arslantepe. VI C, kap kaideleri(Conti, 1993, s.371, Fig 7).

Şek LVIII/5-7

Arslantepe. VI C, kap örnekleri(Conti, 1993, s.370, Fig 6/3-5).

Şek LIX

Arslantepe. Çanak örnekleri, Nahçevan kulplara benzer kulplu(Palmieri, 1984, s.75, Fig 1).

Şek LX

Malatya, Değirmentepe. Erken Bronz Çağı I dönemi. F açması, tahıl silosu(Esin, 1983, s.363, Resim 4/3).

Şek LXI

Altınova'dan Karaz türü çanak-çömlek örnekleri(Arsebük, 1979, s.48, res 4).

Şek LXII

Altınova'dan Karaz türü çanak-çömlek örnekleri(Arsebük, 1979, s.49, Fig 5).

Şek LXIII/1

İremir. Kahverengimsi gri seramik. İçi yalın, dışı perdahlı ağzı kırık (Burney, 1958, s. 181, fig.38).

Şek LXIII/2

Van müzesi. Siyah ve cansız (parlak olmayan) kırmızı taşıklı seramik içi düz cansız kırmızı, dışı siyah perdahlı ve (kapalı stilde) kabartma süslemeli (Burney, 1958, s. 181, fig.39).

Şek LXIII/3

İremir. Kaba mal, oldukça taneli yüzeyi açık kırmızı ve gri seramik içi düz açık kırmızı, dışı düz gri, daire baskılı süslemeli ve düz çizgi baskılı, muhtemelen çizginin sağ tarafında diğer daire vardı (Burney, 1958, s. 181, fig.46).

Şek LXIII/4

İremir. Kahverengi seramik, özü gri, içi düz, dışı oldukça az perdahlı, yiv ve çukurcuk bezemeli (Burney, 1958, s. 181, fig.47).

Şek LXIII/5

Van Müzesi. Ölü kırmızı siyah seramik, içi düz ölü kırmızıya doğru kırmızı-kahverengi, dışı siyah perdahlı, bölümlerinde kahverengi (Burney, 1958, s. 181, fig.48).

Şek LXI/6

İremir. Kaba seramik tanecikli yüzeyi açık tuğla kırmızısı seramik özü gri. Nahçevan kulplu derin çanak. Ağız kısmı kırık (Burney, 1958, s. 181, fig.49).

Şek LXIII/7

Adilcevaz (Kümbet Höyük). Siyah ve kahverengi seramik. İçi ve ağzın tamamı kahverengi, oldukça az perdahlı. Ağızda Nahçevan kulp (Burney, 1958, s. 181, fig.50).

Şek LXIII/8

Van Müzesi. Koyu gri seramik içi koyu gri-kahverengi, oldukça az perdahlı, dışı siyah perdahlı, Nahçevan kulplu çanak (Burney, 1958, s. 181, fig.51).

Şek LXIII/9

Van Müzesi. Gri-Kahverengi seramik, içi az perdahlı, dışı siyah, yüksek perdahlı. Nahçevan kulplu çanak (Burney, 1958, s. 181, fig.52).

Şek LXIII/10

Van Müzesi. Siyah ve açık kırmızı seramik, içi düz açık kırmızı, dışı siyah yüksek perdahlı. Nahçevan kulplu erzak küpü (Burney, 1958, s. 181, fig.53).

Şek LXIII/11

İremir. Siyah ve tuğla kırmızısı seramik, içi ve ağzın tamamı tuğla kırmızısı az perdahlı, dişi siyah perdahlı (Burney, 1958, s. 181, fig.54).

Şek LXIII/12

Zülfübulak.Siyah ve tuğla kırmızısı seramik,içi perdahlı tuğla kırmızısı ağız ve çevresi kırmızı kahverengi perdahlı, dışı siyah perdahlı (Burney, 1958, s. 181, fig.55).

Şek LXIII/13

İremir. Açık gri seramik, yüzeyi açık gri ve gri ile perdahlı (Burney, 1958, s. 181, fig.59).

Şek LXIII/14

İremir. Siyah perdahlı seramik dışı çukur bezemeli (Burney, 1958, s. 181, fig.60).

Şek LXIII/15

Van Müzesi. Açık kırmızımsı-kahverengi seramik, astarı perdahlı, içi kırmızımsı (Burney, 1958, s. 181, fig.61).

Şek LXIII/16

Van Mazisu. Ölü kırmızı ve gri seramik, içi düz ölü açık kırmızı, dışı siyaha doğru koyu gri perdahlı (Burney, 1958, s. 181, fig.62).

Şek LXIII/17

Zülfübulak. Siyah seramik, içi çok az perdahlı, dışı düz,.ve çizi bezekli (Burney, 1958, s. 181, fig.64).

Şek LXIII/18

Zülfübulak.Gri seramik, içi kahverengi çok az perdahlı, dışı gri perdahlı çizi (kazı) ve çukur bezekli. Ağız tecrübe ile tamamlanmış (Burney, 1958, s. 181, fig.65).

Şek LXIII/19

Zülfübulak. Gri seramik, içi düz gri-kahverengi, dışı siyah perdahlı, çizi (kazı) bezekli (Burney, 1958, s. 181, fig.66).

Şek LXIII/20

Zülfübulak. Gri seramik içi açık gri-kahverengi az perdahlı, dışı yalın düzgün gri çizi(kazı) bezekli (Burney, 1958, s. 181, fig.67).

Şek LXIII/21

Zülfübulak. Gri seramik, içi yalın, dışı perdahlı, çizi (kazı) bezekli (Burney, 1958, s. 181, fig.68).

Şek LXIII/22

Zülfübulak. Açık gri seramik, içi yalın, dışı perdahlı, çizi (kazı) spiral süslemeli (Burney, 1958, s. 181, fig.69).

Şek LXIII/23

Adilcevaz. (Kümbet höyük): Koyu gri ve kırmızı-kahverengi seramik, içi yalın kırmızı-kahverengi,dışı alacalı gri ve açık gri perdahlı, çizi (kazı) bezekli alt bölümler (küçük parçalar) taklit edilmiştir (Burney, 1958, s. 181, fig.70).

Şek LXIII/24

Zülfübulak. Siyaha doğru çok gri seramik, içi düz, dışı alacalı gri ve siyah, çok az perdahlı, çizi (kazı) bezekli, Nahçevan kulp (Burney, 1958, s. 181, fig.71).

Şek LXIII/25

Aşağı Mollahasan. Gri seramik, içi düz gri-kahverengi, dışı düz oldukça koyu gri. Gövdeden tutamaklı çanak. Nahçevan kulp deliksiz. Ağız tamamlanmıştır (Burney, 1958, s. 181, fig.72).

Şek LXIII/26

Van Müzesi. Taşçıklı koyu gri seramik, içi düz, dışı düz gri ve siyah perdahlı. Küçük Nahçevan kulplu (Burney, 1958, s. 181, fig.73).

Şek LXIII/27

Van Müzesi. Siyah seramik, içi koyu gri, az perdahlı, dışı siyah perdahlı. Küçük Nahçevan kulplu (Burney, 1958, s. 181, fig.74).

Şek LXIII/28

Van Müzesi. Kahverengi seramik, özü gri, içi düz, dışı gri ve kahverengi perdahlı. Küçük Nahçevan kulplu (Burney, 1958, s. 181, fig.75).

Şek LXIII/29

Zülfübulak. Kahverengi perdahlı seramik,özü gri, içinde azıcık perdah (Burney, 1958, s. 181, fig.76).

Şek LXIV/1

Ernis. Siyah seramik, içi düz dışı yüksek perdahlı. EBII (Burney, 1958, s. 183, fig.77).

Şek LXIV/2

Ernis. Kaliteli (iyi) siyahımsı kırmızı seramik içi düz, ağız çevresi tuğla kırmızısı perdahlı, dışı siyah, yüksek perdahlı. E.B.II. (Burney, 1958, s. 183, fig.78).

Şek LXIV/3

Ernis.Gri kahverengi seramik içi düz gri, dışı siyah perdahlı. E.B.II (Burney, 1958, s. 183, fig.79).

Şek LXIV/4

Ernis.Siyah seramik içi düz, dışı yüksek perdahlı. E.B.II. (Burney, 1958, s. 183, fig.80).

Şek LXIV/5

Ernis.Kaliteli siyah seramik içi düz siyahımtırak-gri, ağız altında kahverengi perdahı, dışı yüksek perdahlı. E.B.II. (Burney, 1958, s. 183, fig.81).

Şek LXIV/6

Ernis.Siyah seramik içi düz, dışı yüksek perdahlı. E.B.II. (Burney, 1958, s. 183, fig.82).

Şek LXIV/7

Ernis. Siyah seramik içi düz, dışı yüksek perdahlı. E.B.II. (Burney, 1958, s. 183, fig.83).

Şek LXIV/8

Ernis. Kırmızımtırak-gri seramik, içi düz donuk (mat) kırmızı, dışı siyah perdahlı.E.B.II. (Burney, 1958, s. 183, fig.84).

Şek LXIV/9

Ernis. Kaliteli kırmızı ve gri seramik, içi düz açık kırmızı, dışı siyah, kısmen perdahlı, iki çukurcuklu. B.II. (Burney, 1958, s. 183, fig.85).

Şek LXIV/10

Ernis. Tuğla kırmızısı ve siyah seramik, içi düz tuğla kırmızısı, dışı siyah perdahlı. Her bir yanında çukurcuk ile bir gövdeden tutamaklı. E.B.II. (Burney, 1958, s. 183, fig.86).

Şek LXV/1

Ernis.Siyah seramik içi düz, dışı yüksek perdahlı bir kenarında Nahçevan kulp, diğer kenarında dikey gövdeden tutamaklı üzeri sekiz çukurcuk bezemeli (Burney, 1958,s.185, fig.88).

Şek LXV/2

Ernis. Kırmızımsı-gri seramik içi düz, dışı siyah, bölümleri çok az perdahlı, ağız kenarı kahverengi perdahlı. Şerit kulplu ve bir tane dikey gövdeden tutamaklı her bir kenarı çukurcuk bezemeli (Burney, 1958,s.185, fig.89).

Şek LXV/3

Ernis. Siyah seramik içi düz, kahverengimsi siyah perdahlı, dışı siyah perdahlı Nahçevan bezemeli, Nahçevan kulpun karşı tarafında gövdeden dikey tutamaklı ve bu tutamağın her bir yanında da bir çukurcuk bezemeli. E.B.II (Burney, 1958,s.185, fig.90).

Şek LXV/4

Ernis. Siyah seramik içi düz, dışı perdahlı. Nahçevan kulp ve onun tam karşı kenarına dikey gövdeden tutamaklı her bir kenarı tutamağın çukurcuk bezemeli E.B.II (Burney, 1958,s.185, fig.91).

Şek LXV/5

Ernis. Koyu gri seramik, içi düz kahverengimsi siyah, ağız kenarı perdahlı, dışı siyah perdahlı E.B.II (Burney, 1958,s.185, fig.92).

Şek LXV/6

Ernis. Koyu gri seramik, içi düz siyah, dışı siyah perdahlı, omuzdan ağza kadar kısma kırmızı kahverengi perdahlı, E.B.II (Burney, 1958,s.185, fig.93).

Şek LXV/7

Ernis. Siyah seramik içi düz, dışı yüksek perdahlı,E.B.II (Burney, 1958,s.185, fig.95).

Şek LXV/8

Ernis. Siyah ve kırmızı seramik içi düz donuk kırmızı, dışı siyah ve kahverengimsi siyah perdahlı. Kulpu kırık E.B.II (Burney, 1958,s.185, fig.99).

Şek LXV/9

Ernis. Mat açık kırmızı seramik. Ağızda Nahçevan kulp, E.B.II (Burney, 1958,s.185, fig.100).

Şek LXV/10

Ernis. Koyu gri seramik. Tüm yanları grimsi siyah perdahlı. Ağızda Nahçevan kulp,E.B.II (Burney, 1958,s.185, fig.101).

Şek LXV/11

Ernis. Koyu gri seramik içi çok az perdahlı dışı siyah düz ya da az perdahlı. Ağızda Nahçevan kulp, E.B.II (Burney, 1958,s.185, fig.102).

Şek LXV/12

Ernis. Koyu kırmızı seramik içi düz, dışı siyah, çok az perdahlı dikey gövdeden tutamağın her bir yanında bir çukurcuk bezek E.B.II (Burney, 1958,s.185, fig.103).

Şek LXV/13

Ernis. Siyahımsı-kahverengi seramik, içi yalın dışı siyah perdahlı, ağzın tüm kenarları boyunca siyah ve kahverengi pürüzlü perdahlı. E.B.II (Burney, 1958,s.189, fig.108).

Şek LXV/14

Ernis. Kırmızımsı-gri seramik. Tüm kenarları düz gri, ağız boyunca iç kısımlar kırmızımsı şerit kulplu (kulplar kırık), kulpların her bir yanı çukurcuk bezemeli,E.B.II (Burney, 1958, s.189, fig.109).

Şek LXVI/1

Yaycı. Gri seramik içi gri-kahverengi çok az perdahlı, dışı alacalı gri ve siyah perdahlı. (Burney, 1958, s.191, fig.126).

Şek LXVI/2

Gökçeli. Düz siyahtan gri-kahverengiye doğru seramik içi gri kahverengi, dışı siyah; ağız içi boyunca şeritli koyu kahverengi perdahlı . (Burney, 1958, s.191, fig.127).

Şek LXVI/3

Yaycı. Siyah kırmızı-kahverengi seramik içi düz kaba (taneli) ölü kırmızı-kahverengi, dışı siyah perdahlı, ağzın üst kısmının içi boyunca az perdahlı, kırmızı ve kırmızı-kahverengi, dışı yiv bezemeli (süslemeli) (Burney, 1958, s.191, fig.128).

Şek LXVI/4

Yaycı. Siyah ve açık kırmızı seramik içi düz açık kırmızı; dışı siyah perdahlı, yiv bezemeli (Burney, 1958, s.191, fig.129).

Şek LXVI/5

Yaycı. Koyu gri seramik, içi düz; dışı siyah perdahlı, yiv bezemeli. (Burney, 1958, s.191, fig.130).

Şek LXVI/6

Yaycı. Gri-siyah seramik, içi düz gri, dışı siyah perdahlı, yiv bezemeli (Burney, 1958, s.191, fig.131).

Şek LXVI/7

Gökçeli. Siyahtan Kırmızımtırak devetüyüne değişen renkte seramik, içi kaba (taneli) yüzeyli Kırmızımtırak-devetüyü, dışı siyah perdahlı, Nahçevan kulplu(Burney, 1958, s.191, fig.132).

Şek LXVI/8

Yaycı. Gri seramik az perdahlı. Kırık Nahçevan kulplu çanak. (Burney, 1958, s.191, fig.133).

Şek LXVI/9

Gökçeli. Açık kahverengi ve gri seramik içi açık kahverengi perdahlı, dışı siyah ve pürüzlü açık kahverengi perdahlı (Burney, 1958, s.191, fig.134).

Şek LXVI/10

Yaycı. Gri seramik içi düz açık gri, dışı gri perdahlı (Burney, 1958, s.191, fig.135).

Şek LXVI/11

Yaycı. Koyu gri ve tuğla kırmızısı renkte seramik, içi yalın koyu tuğla kırmızısı dışı alacalı koyu ve açık gri perdahlı (Burney, 1958, s.191, fig.137).

Şek LXVI/12

Yaycı: Gri kahverengi seramik içi düz, dışı çok koyu gri perdahlı, kaliteli, yiv bezemeli (Burney, 1958, s.191, fig.138).

Şek LXVI/13

Yaycı. Gri-kahverengi seramik içi düz, dışı oldukça alacalı siyah ve gri perdahlı, kaliteli yiv bezemeli (Burney, 1958, s.191, fig.139).

Şek LXVI/14

Yaycı. Siyahımsı kahverengi seramik, içi düz, dışı siyah perdahlı, kaliteli yiv bezemeli (Burney, 1958, s.191, fig.140).

Şek LXVI/15

Yaycı. Gri-kahverengi seramik, içi düz, dışı siyah perdahlı, kaliteli yiv bezemeli (Burney, 1958, s.191, fig.141).

Şek LXVI/16

Yaycı. Siyah ve kahverengi seramik içi düz kahverengi, dışı siyah yüksek perdahlı, kaliteli yiv bezemeli (Burney, 1958, s.191, fig.142).

Şek LXVI/17

Yaycı.Siyah seramik, içi düz, dışı çok az perdahlı, spiral yivli. (Burney, 1958, s.191, fig.143).

Şek LXVI/18

Gökçeli. Siyahtan gri seramik, içi düz gri, dışı siyah perdahlı; ağız kenarının iç kısmı kahverengi perdah şeritli (Burney, 1958, s.191, fig.146).

Şek LXVI/19

Gökçeli. Siyahtan açık kahverengi seramik, içi düz açık kahverengi, dışı düz siyah, ağız kenarının iç kısmı koyu kahverengi, perdah şeritli (Burney, 1958, s.191, fig.148).

Şek LXVI/20

Yaycı. Gri-kahverengi seramik, içi düz gri, dışı siyah perdahlı. Ağızda küçük kulp (Burney, 1958, s.191, fig.149).

Şek LXVI/21

Yaycı. Siyah koyu gri seramik içi düz gri, dışı ve ağız çevresi siyah perdahlı. Ağızda küçük Nahçevan kulp(Burney, 1958, s.191, fig.150).

Şek LXVI/22

Yaycı. Siyahtan doğru koyu gri seramik içi, düz gri-kahverengi, ağız çevresi ve dışı siyah perdahlı, ağızda küçük Nahçevan kulp(Burney, 1958, s.191, fig.151).

Şek LXVI/23

Yaycı. Düz pembemtırak devetüyü seramik, küçük Nahçevan kulplu. Ağız kısmı tamamlanmış (Burney, 1958, s.191, fig.152).

Şek LXVI/24

Gökçeli: Düz kırmızı seramik, özü (çekirdeği) gri, kenarı düzgün. Dibin yanında çok küçük Nahçevan kulp ile ağır pedestal kaide (Burney, 1958, s.191, fig.153).

Şek LXVI/25

Gökçeli: Siyaha doğru açık gri seramik, içi açık gri, çok az perdahlı; dışı siyah perdahlı (Burney, 1958, s.191, fig.155).

Şek LXVI/26

Bulanık: Açık kırmızımsı-gri seramik içi düz cansız, sıkıcı açık kırmızı, dışı açık krem-gri, çok az perdahlı ve yiv ve daire bezemeli (Burney, 1958, s.191, fig.157).

Şek LXVII/27

Lız. Siyah ve kırmızı-kahverengi seramik, içi düz kırmızı kahverengi dışı siyah, omuzların altı perdahlı, onun üzeri yüksek perdahlı (Burney, 1958, s.191, fig.158).

Şek LXVII/1

Alikirpun. Açık kahverengi ve açık gri seramik, içi açık kahverengi perdahlı (s.a); dışı açık gri, yüksek perdah, ağız altında 2.75 cm. (Burney, 1958, s.197, fig.168).

Şek LXVII/2

Şeyh Yusuf. Gri devetüyü seramik, içi yalın devetüyü, dışı gri perdahlı, ağız boyunca devetüyü perdahlı. Ağızda kertikli kulp izli (Burney, 1958, s.197, fig.170).

Şek LXVII/3

Hinsor.Siyah ve devetüyü seramik, içi yalın (düz) kahverengimsi sarı, düşü siyah perdahlı, kabartma bezekli (Burney, 1958, s.197, fig.171).

Şek LXVII/4

Uluova. Siyah ve kırmızı kahverengi seramik, içi yalın (düz) ölü kırmızı kahverengi, dışı siyah yüksek perdahlı kabartma bezekli (Burney, 1958, s.197, fig.172).

Şek LXVII/5

Sarsap Mevkii. Ölü açık kırmızıda griye doğru, içi yalın (düz) ölü açık kırmızı, dışı yalın gri kabartma içinde bezemeli (Burney, 1958, s.197, fig.173).

Şek LXVII/6

Kövenk. Siyah seramik, içi yalın (tepesinin altında 2 cm gri-siyah), dışı perdahlı (s.a) (Burney, 1958, s.197, fig.174).

Şek LXVII/7

Hankendi. Siyah ve devetüyü seramik içi yalın Kırmızımtırak devetüyü, dışı siyah perdahlı (s.a), ağzın üzerinde gayri muntazam siyah ve devetüyü (Burney, 1958, s.197, fig.177).

Şek LXVII/8

Hinsor. Siyah ve kızıl kahverengi seramik, içi yalın açık kızıl kahverengi, dışı siyah perdahlı (Burney, 1958, s.197, fig.178).

Şek LXVII/9

Hinsor. Siyah perdahlı seramik. Ağız içi kahverengi perdahlı (Burney, 1958, s.197, fig.179).

Şek LXVII/10

Tülintepe. Siyah ve kızıl kahverengi seramik, içi kızıl kahverengi az perdahlı, dışı siyah, yüksek perdahlı (Burney, 1958, s.197, fig.180).

Şek LXVII/11

Aşağı İçme. Siyah ve kahverengi seramik, içi yalın düzgün kahverengi, dışı siyah perdahlı (Burney, 1958, s.197, fig.182).

Şek LXVII/12

Könk. Siyah seramik içi açık kırmızı ve devetüyü, az perdahlı; dışı siyah, yüksek perdahlı (Burney, 1958, s.197, fig.183).

Şek LXVII/13

Hankendi. Koyu kırmızı perdahlı seramik, özü gri (Burney, 1958, s.197, fig.186).

Şek LXVII/14

Könk. Siyahımsı kahverengi seramik, içi yalın kahverengi, dışı düzensiz siyah ve gri perdahlı (Burney, 1958, s.197, fig.188).

Şek LXVII/15

Hinsor. Siyah ve devetüyü seramik, içi yalın devetüyü, dışı siyah perdahlı (Burney, 1958, s.197, fig.191).

Şek LXVII/16

Könk. Siyah seramik yüksek perdahlı. (Burney, 1958, s.197, fig.192).

Şek LXVII/17

Hinsor. Siyah seramik, içi çok koyu gri perdahlı dışı siyah perdahlı (Burney, 1958, s.197, fig.194).

Şek LXVII/18

Könk. Siyah seramik, yüksek perdahlı (Burney, 1958, s.197, fig.196).

Şek LXVII/19

Hinsor. Siyah seramik sivri uçlu obje ile yüksek perdah uygulanmış (Burney, 1958, s.197, fig.198).

Şek LXVII/20

Hinsor. Siyah seramik içi yalın çok açık gri, dışı siyah yüksek perdahlı ağız tarafı kahverengimsi (Burney, 1958, s.197, fig.199).

Şek LXVII/21

Könk. Siyah seramik, yüksek perdahlı (Burney, 1958, s.197, fig.200).

Şek LXVII/22

Könk. Siyah seramik içi yalın dışı koyu gri perdahlı (Burney, 1958, s.197, fig.201).

Şek LXVII/23

Hankendi. Siyah seramik içi yalın kahverengi ve siyah, dışı çizgili açık gri ve siyah perdahlı (Burney, 1958, s.197, fig.202).

Şek LXVII/24

Hinsor. Gri seramik, içi kahverengi, çok az perdahlı, dışı kahverengimsi-gri perdahlı (Burney, 1958, s.197, fig.203).

Şek LXVII/25

Könk. Siyah ve devetüyü seramik içi yalın devetüyü, dışı siyah perdahlı (Burney, 1958, s.197, fig.204).

Şek LXVII/26

Könk. Çok koyu gri perdahlı seramik (Burney, 1958, s.197, fig.205).

Şek LXVIII/1

Tepecik. Kırmızımtırak gri seramik, içi yalın, dışı gri perdahlı (Burney, 1958, s.201, fig.206).

Şek LXVIII/2

Hankendi. Siyah ve kırmızımsı kahverengi seramik, içi yalın kahverengi, dışı grimsi kahverengi perdahlı, ağız yakınında kahverengi perdah (Burney, 1958, s.201, fig.207).

Şek LXVII/3

Hankendi. Siyah ve kahverengi seramik, içi ve ağız çevresi yalın açık kahverengi, dışı siyah yüksek perdahlı (Burney, 1958, s.201, fig.208).

Şek LXVII/4

Könk. Siyah ve kahverengi perdahlı seramik (Burney, 1958, s.201, fig.209).

Şek LXVII/5

Harnovil. Koyu pembemsi kahverengi seramik, içi yalın,dışı çok az perdahlı (s.a), kabartma bezekli (Burney, 1958, s.201, fig.222).

Şek LXVII/6

Hasartepe. Gri kahverengi seramik, yalın,dışı siyah perdahlı, kabartma bezekli (Burney, 1958, s.201, fig.223).

Şek LXVII/7

Sivri Kaya. Yalın pembemsi kahverengi seramik, dış oldukça (tamamen) düzgün, kabartma bezekli (Burney, 1958, s.201, fig.224).

Şek LXVII/8

Yeşilkale. Kırmızı ve siyah seramik, içi yalın ölü kırmızı, dışı siyah perdahlı yiv bezemeli (Burney, 1958, s.201, fig.225).

Şek LXVII/9

İsaköy. Siyah ve kahverengi seramik, içi siyah yüksek perdahlı, dışı açık kahverengi (Burney, 1958, s.201, fig.226).

Şek LXVII/10

Yukarı Sülmenli. Siyah ve kahverengi seramik, içi siyah perdahlı, dışı siyah gri ve açık kahverengi, az perdahlı (Burney, 1958, s.201, fig.227).

Şek LXVII/11

İsaköy. Gri ve kırmızı-kahverengi içi çok düzgün gri perdahlı, dışı yalın kahverengi ağız yakınları (Burney, 1958, s.201, fig.228).

Şek LXVII/12

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Yukarı Sülmenli. Kahverengi seramik, içi yalın, dışı perdahlı, çizi bezekli (Burney, 1958, s.201, fig.229).

Şek LXVII/13

Yukarı Sülmenli. Grimsi kahverengi seramik, içi kahverengi ve kırmızı kahverengi, çok az perdahlı, çizi bezekli (Burney, 1958, s.201, fig.230).

Şek LXVII/14

Yukarı Sülmenli.Gri ve kahverengi seramik, içi yalın kahverengi, dışı siyahtan koyu griye doğru, az perdahlı, çizi bezekli (Burney, 1958, s.201, fig.231).

Şek LXVII/15

Horomhan. Saman katkılı, kahverengi-gri içi gayrı muntazam perdahlı açık kahverengi ve gri seramik, dışı yalın kaba koyu gri, çizi bezekli (Burney, 1958, s.201, fig.232).

Şek LXVII/16

Karahöyük. Koyu gri perdahlı seramik, ağzın dışı boyunca çizi bantlı (Burney, 1958, s.201, fig.236).

Şek LXVII/17

İkinciler. Siyahımsı-gri seramik, içi yalın gri, dışı siyah perdahlı. İki yumru halinde gövdeden tutamaklı ve ray biçimli ağızlı çanak (Burney, 1958, s.201, fig.237).

Şek LXVII/18

Ören. Gri-kahverengi seramik, içi yalın gri, dışı siyah perdahlı (s.a), dışı gri kahverengi perdahlı, ağızda iki küçük yumru kulplu çanak (Burney, 1958, s.201, fig.239).

Şek LXIX/1

İmamoğlu. EBÇ. El yapımı, kaba, taşçık ve az bitkisel katkılı hamurlu, yüzey dışta perdahlı, kızıl kahverengi (Özdoğan, 1977, lev.67:1).

Şek LXIX/2

İmamoğlu. EBÇ. El yapımı, kaba, taşçık katkılı hamurlu, yüzey dışta hafif perdahlı, siyah renkte, içi beyaz dolgu, sokma bezemeli (Özdoğan, 1977, lev.67:2).

Şek LXIX/3

İmamoğlu. EBÇ. El yapımı, kaba, taşçık katkılı hamurlu, yüzey yalın, parlak perdahlı, siyah renkte (Özdoğan, 1977, lev.67:11).

Şek LXIX/4

İmamoğlu. EBÇ. El yapımı. Kaba hamurlu, yüzey parlak perdahlı, koyu kızılımsı devetüyü renginde (Özdoğan, 1977, lev.67:13).

Şek LXIX/5

İmikuşağı. EBÇ. El yapımı, bitkisel katkılı hamurlu, yüzey hafif perdahlı, içte açık devetüyü, dışta siyah renkte (Özdoğan, 1977, lev.72:2).

Şek LXIX/6

İmikuşağı. Kaba, el yapımı, bitkisel katkılı, hamurlu, yüzey perdahlı, içte kızılımsı devetüyü, dışta siyah (Özdoğan, 1977, lev.72:3).

Şek LXIX/7

İmikuşağı. El yapımı, sık dokulu, iyi arıtılmış hamurlu, yüzey perdahlı, kurşuni kendinden astarlı(Özdoğan, 1977, lev.72:22).

Şek LXIX/8

İmikuşağı. El yapımı, ufak taşçık katkılı hamurlu, yüzey yalın, perdahlı, içi devetüyü, dışı siyah kazı bezemeli (Özdoğan, 1977, lev.72:25).

Şek LXIX/9

Şemsiyetepe. EBÇ.El yapımı, bitkisel katkılı hamurlu, yüzey yalın, parlak perdahlı, siyah renkte(Özdoğan, 1977, lev.70:7).

Şek LXIX/10

Şemsiyetepe. EBÇ. El yapımı, yüzey yalın, perdahlı, kirli devetüyü renginde, kazı bezemeli (Özdoğan, 1977, lev.71:12).

Şek LXIX/11

Üyücektepe. El yapımı, bitkisel katkılı hamurlu, yüzey içte pembemsi devetüyü, dışta parlak perdahlı, siyah renkte (Özdoğan, 1977, lev.70:2).

Şek LXIX/12

Caferhöyük. E.B.Ç. El yapımı, yüzey yalın, parlak perdahlı, siyah renkte (Özdoğan, 1977, lev.70:11).

Şek LXIX/13

Biricik. EBÇ. El yapımı, kaba taşçık katkılı hamurlu, yüzey içte ve dışta parlak perdahlı siyah kahverengimsi devetüyü alacalanmış (Özdoğan, 1977, lev.90:4).

Şek LXIX/14

Pirot. Son Kalkolitik. El yapımı. Kaba, bitkisel katkılı hamurlu, yüzey hafif perdahlı, açık devetüyü renginde (Özdoğan, 1977, lev.69:3).

Şek LXIX/15

Pirot. EBÇ. El yapımı, kaba bitkisel katkılı hamurlu, yüzey dışta parlak perdahlı, kahverengi siyah alacalı (Özdoğan, 1977, lev.69.3).

Şek LXIX/16

Pirot. EBÇ: El yapımı, kaba taşçık katkılı hamurlu, yüzey hafif perdahlı, devetüyü renginde (Özdoğan, 1977, lev.69:8).

Şek LXIX/17

Pirot. EBÇ. El yapımı, kaba, az bitkisel katkılı hamurlu; yüzey parlak perdahlı, dışı siyah, içi boz renkte (Özdoğan, 1977, lev.69:9).

Şek LXIX/18

Pirot. EBÇ. El yapımı, yüzey parlak perdahlı, siyah renkte, içi beyaz dolgulu baskı bezemeli (Özdoğan, 1977, lev.69:10).

Şek LXIX/19

Pirot. EBÇ. El yapımı, kaba hamurlu, yüzey parlak perdahlı, devetüyü siyah alacalı (Özdoğan, 1977, lev.49:11).

Şek LXIX/20

Pirot. EBÇ. Biçim Karaz kapları ile aynı özellikte ancak hamur ve yüzey II. Bin kaplarını andırmaktadır. İnce kıyılmış bitkisel katkılı hamurlu, yüzey yalın, perdahsız, dışı devetüyü, içi kurşuni (Özdoğan, 1977, lev.69:11).

Şek LXX

Amik, H safhası, Karaz Seramiği parçaları(Braidwood, 1960, s.362, Fig 281).

Şek LXXI

Amik, H safhası, Karaz Seramiği kapları ve kapaklar(Braidwood, 1960, s.363, Fig 282).

Şek LXXII

Amik, I safhası, Karaz Seramiği örnekleri(Braidwood, 1960, s.401, Fig 305).

Şek LXXIII

Amik, H safhası, Karaz Seramiği parçaları, bezemeli parçalar(Braidwood, 1960, s.367, Fig 285).

Şek LXXIV

Amik, H safhası, Karaz Seramiği örnekleri(Braidwood, 1960, s.365, Fig 283).

Şek LXXV

Amik, I safhası, Karaz Seramiği parçaları(Braidwood, 1960, s.400, Fig 304).

Şek LXXVI

Amik, karışık gruba ait parçalar(Braidwood, 1960, s.461, Fig 358-359).

Şek LXXVII

Amik, I safhası, bezemeli parçalar(Braidwood, 1960, s.403, Fig 307).

Şek LXXVIII

Amik, I safhası, bezemeli tam kaplar(Braidwood, 1960, s402, Fig 306.).

Şek LXXIX/1

Tabara el Akrad, içe eğik kenarlı derin çanak(Hood, 1951, s.131, Fig7:12).

Şek LXXIX/2

Tabara el Akrad, Çanaklar, düşük omuzlu, dışa eğik ağızlı derin çanak(Hood, 1951, s.131, Fig 7:13).

Şek LXXIX/3

Tabara El Akrad, çukur dipli derin çanak(Hood, 1951, s.131, Fig 7:14).

Şek LXXIX/4

Tabara El Akrad, oldukça düz kenarlı ve içe eğik ağızlı çanaklar(Hood, 1951, s.131, Fig 7:15).

Şek LXXIX/6

Tabara El Akrad, kapaklar(Hood, 1951, s.131, Fig 7:21).

Şek LXXIX/7

Tabara El Akrad, kap kaidesi(Hood, 1951, s.131, Fig. 7/20).

Şek LXXX/1

Tabara El Akrad, çömleklek(Hood, 1951, s.136, Fig 8:17).

Şek LXXX/2

Tabara El Akrad, vazolar(Hood, 1951, s.136, Fig 8:18-19).

Şek LXXX/3

Tabara El Akrad, dipler(Hood, 1951, s.136, Fig: 8).

Şek LXXX/4

Tabara El Akrad, kulplar(Hood, 1951, s.136, Fig 8:17b-c).

Şek LXXX/5

Tabara El Akrad, mutfak kapları ve desenleri(Hood, 1951, s.136, Fig 8).

Şek LXXXI/1

Beth Shan(Amiran, 1970, s.71 Lev 18/1).

Şek LXXXI/2

Beth Shan(Amiran, 1970, s.71 Lev 18/2).

Şek LXXXI/3

Ai. Tabak, kahverengi, kırmızı perdahlı, bezekli, astarlı. A mabedi(Amiran, 1970, s.71 Lev 18/3).

Şek LXXXI/4

Beth Yerah(Amiran, 1970, s.71 Lev 18/4).

Şek LXXXI/5

Beth Yerah(Amiran, 1970, s.71 Lev 18/5).

Şek LXXXI/6

Ai.Çanak, A mabedi(Amiran, 1970, s.71 Lev 18/6).

Şek LXXXI/7

Ai. Ayaklı bardak, A mabedi(Amiran, 1970, s.71 Lev 18/7).

Şek LXXXI/8

Ai.Kupa, kahverengi-pembe renkte, A mabedi(Amiran, 1970, s.71 Lev 18/9).

Şek LXXXI/9

Ai. Kupa, pembe-kırmızı astarlı ve perdahlı, A mabedi(Amiran, 1970, s.71 Lev 18/9).

Şek LXXXI/10

Megiddo. Çömlek, pembe-devetüyü renkte, Tabaka XVI(Amiran, 1970, s.71 Lev 18/10).

Şek LXXXI/11

Ai.Yüzgeç emzikli testi, A mabedi(Amiran, 1970, s.71 Lev 18/11).

Şek LXXXI/12

Ai. Çömlek, A mabedi(Amiran, 1970, s.71 Lev 18/12).

Şek LXXXI/13

Beth Yerah. Çömlek. (Amiran, 1970, s.71 Lev 18/13).

Şek LXXXII/1

Beth-Shan(Amiran, 1970, s.72, Lev 19:1).

Şek LXXXII/2

Megiddo. Çanak, grimsi devetüyü renkte, dışı siyah astarlı, perdahlı, içi kırmızı, tabaka XVII(Amiran, 1970, s.73, Lev 19:2).

Şek LXXXII/3

Beht-Shan.Çanak. (Amiran, 1970, s.73, Lev 19:3).

Şek LXXXII/4

Beth-Shan.Çanak. (Amiran, 1970, s.73, Lev 19:4).

Şek LXXXII/5

Beth-Shan.Çömlek. (Amiran, 1970, s.73, Lev 19:5).

Şek LXXXII/6

Jericho. Çömlek, gri renkte, içi kırmızı astarlı, perdahlı, dışı siyah(Amiran, 1970, s.73, Lev 19:6).

Şek LXXXII/7

Afula.Çömlek, gri renkte, dışı siyah astarlı, perdahlı, içi ve ağzın üst kısmı kırmızı, (Amiran, 1970, s.73, Lev 19:7).

Şek LXXXII/8

Afula.Çömlek, koyu siyah perdahlı (Amiran, 1970, s.73, Lev 19:8).

Şek LXXXII/9

Beth Yerah.Geniş ağızlı çömlek(Amiran, 1970, s.73, Lev 19:9).

Şek LXXXII/10

Beth-Shan.Çömlek ayağı(kaidesi, altlığı) (Amiran, 1970, s.73, Lev 19:10).

Şek LXXXII/11

Beth-Shan.Kapak. (Amiran, 1970, s.73, Lev 19:11).

Şek LXXXII/12

Beth-Shan.Geniş ağızlı çömlek (Amiran, 1970, s.73, Lev 19:12).

Şek LXXXII/13

Beth-Shan.Testi.Amiran, 1970, s.73, Lev 19:13).

Şek LXXXII/14

Afula. Çömlek kaidesi, gri renkte, dışı kahverengi astarlı, perdahlı, içi kırmızı(Amiran, 1970, s.73, Lev 19:14).

Şek LXXXII/15

Beth-Shan.Çömlek kaidesi(Amiran, 1970, s.73, Lev 19:15).

Şek LXXXII/16

Beth-Shan.Testi (Amiran, 1970, s.73, Lev 19:16).

Şek LXXXIII/A-B

Beth Yerah, küçük çanaklar. EBÇ III(Esse, 1991, Lev 5:A-B).

Şek LXXXIII/C-D

Beth Yerah, Küçük, S profilli(yılankavi kenarlı) çanaklar(Esse, 1991, Lev 5:C-D).

Şek LXXXIII/E-F

Beth Yerah. Geniş derin çanaklar(Esse, 1991, Lev 5:E-F).

Şek LXXXIII/G

Beth Yerah. Çömlekler(Esse, 1991, Lev 5:G).

Şek LXXXIII/H-I

Beth Yerah. Kapaklar(Esse, 1991, Lev 5:H-I).

Şek LXXXIV/1-18

Jericho. A mezarı, Karaz Seramiği örnekleri (Amiran, 1970).

Şek LXXXIV/1

Jericho. A Mezarı. Çanak, açık kırmızı, kırmızı astarlı(Amiran, 1970, s.77, Lev 20:1).

Şek LXXXIV/2

Jericho. A Mezarı. Çanak, kahverengi, içi siyah(Amiran, 1970, s.77, Lev 20:2).

Şek LXXXIV/3

Jericho. A Mezarı. Çanak, gri, kahverengi astarlı, perdahlı(Amiran, 1970, s.77, Lev 20:3).

Şek LXXXIV/4

Jericho. A Mezarı. Çanak, açık kırmızı, kırmızı bezemeli(Amiran, 1970, s.77, Lev 20:4).

Şek LXXXIV/5

Jericho. A Mezarı. Çanak, kırmızı renkte(Amiran, 1970, s.77, Lev 20:5).

Şek LXXXIV/6

Jericho. A Mezarı. Çanak, devetüyü, kırmızı astarlı, perdahlı(Amiran, 1970, s.77, Lev 20:6).

Şek LXXXIV/7

Jericho. A Mezarı. Çanak, açık kırmız, kırmızı astarlı(Amiran, 1970, s.77, Lev 20:7).

Şek LXXXIV/8

Jericho. A Mezarı. Çömlek, krem renginde, kırmızı astarlı(Amiran, 1970, s.77, Lev 20:8).

Şek LXXXIV/9

Jericho. A Mezarı. Teski, sarımtırak-kırmızı renkte, kırmızı astarlı, perdahlı(Amiran, 1970, s.77, Lev 20:9).

Şek LXXXIV/10

Jericho. A Mezarı. Testi, açık kırmızı renkte, kırmızı astarlı, perdahlı(Amiran, 1970, s.77, Lev 20:10).

Şek LXXXIV/11

Jericho. A Mezarı. Testi, açık kahverengi renkte(Amiran, 1970, s.77, Lev 20:11).

Şek LXXXIV/12

Jericho. A Mezarı. Testi, açık kırmızı renkte(Amiran, 1970, s.77, Lev 20:12).

Şek LXXXIV/13

Jericho. A Mezarı. Testi, açık kahverengi renkte, kırmızı astarlı(Amiran, 1970, s.77, Lev 20:13).

Şek LXXXIV/14

Jericho. A Mezarı. Gaga ağızlı testi, gri-siyah renkte, perdahlı(Amiran, 1970, s.77, Lev 20:14).

Şek LXXXIV/15

Jericho. A Mezarı. Testi, gri-siyah renkte, perdahlı(Amiran, 1970, s.77, Lev 20:17).

Şek LXXXIV/16

Jericho. A Mezarı. Testicik, gri renkte, siyah astarlı, perdahlı(Amiran, 1970, s.77, Lev 20:18).

Şek LXXXIV/17

Jericho. A Mezarı. Testicik, kırmızı renkte, kırmızı astarlı(Amiran, 1970, s.77, Lev 20:19).

Şek LXXXIV/18

Jericho. A Mezarı. Testicik, siyah renkte, beyaz süslemeli(Amiran, 1970, s.77, Lev 20:20).

Şek LXXXV/1-5

Jericho.A Mezarı, Karaz Seramiği Örnekleri

Şek LXXXV/1

Jericho. A Mezarı. Delikli ağızlı çömlek, açık kırmızı boyalı ve insize bezekli(Amiran, 1970, s.78, Lev 21:1).

Şek LXXXV/2

Jericho. A Mezarı. Çömlek, açık kırmızı renkte(Amiran, 1970, s.78, Lev 21:2).

Şek LXXXV/3

Jericho. A Mezarı. Delikli ağızlı çömlek, gri renkte insize bezekli(Amiran, 1970, s.78, Lev 21:3).

Şek LXXXV/4

Jericho. A Mezarı. Çömlek, açık kırmızı renkte(Amiran, 1970, s.78, Lev 21:4).

Şek LXXXV/5

Jericho. A Mezarı. Çömlek, açık kırmızı renkte, kırmızı astarlı, insize bezemeli(Amiran, 1970, s.78, Lev 21:5).

Şek LXXXV/6

Mezar F4 Jericho, tek kulplu fincan, mat koyu seramik, perdah izli, kırmızı kahverengi astarlı, Karaz Seramiği taklidi(Kenyon, 1960, s.132, Fig 44:18).

Şek LXXXV/7

Mezar F4 Jericho, tek kulplu fincan, kırmızımsı seramik. Kırık parçanın orta bölümü gri, taşçık katkılı, kırmızımtırak ve devetüyü astarlı, perdahlı, el yapımı, Karaz Seramiği formunda fakat Karaz taklidi(Kenyon, 1960, s.132, Fig 44:15).

Şek LXXXV/8

Mezar F Jericho, grimsi mal, astarlı, çok iyi perdahlı, içi kırmızı, dışı siyah, dip üzeri çizgili ve çaprazlı. Bu çaprazlar fırınlamadan önce yapılmış kazı-çizi bezekler olabilir(Kenyon, 1960, s.132, Fig 44:11).

Şek LXXXV/9

Mezar F Jericho, çanak, koyu gri seramik, astarlı, çok iyi perdahlı içi ve ağız üzeri kırmızı, dışı siyah, gövde el yapımı, ağız çark yapımı. Dipte kazı-çizi bezek mevcut, kırık(Kenyon, 1960, s.132, Fig 44:10).

Şek LXXXV/10

Mezar F2 Jericho, gri seramik. Orta derecede taşçık katkılı, iç yüzey fırınlama nedeniyle kırmızı renkte, çok iyi perdahlı, astarlı, içi kırmızı, dışı siyah, ağzın dış kısmı kahverengi, küçük tutamaklı, parçalar halinde(Kenyon, 1960, s.158, Fig 57:41).

Şek LXXXV/11

Mezar F2, Jericho, siyah seramik. İçi fırınlama nedeniyle kırmızı, ince ve orta nitelikte kireç taşçıklı, içi kırmızı astarlı, dışı siyah perdahlı, hemen hemen gövdenin yarısı kayıp(Kenyon, 1960, s.158, Fig 57:42).

Şek LXXXV/12

Mezar F2 Jericho, alacalı seramik. Çakmaktaşı ve çakıl taşçıklı, pişirme nedeniyle portakal renginde, gri ve siyah, çok ince, perdahlı kırmızı ve siyah astarlı, ağız parçası eksik(Kenyon, 1960, s.158, Fig 57:42).

Şek LXXXV/13

Jericho. Çanak, EIII-EIV kareleri, kaliteli kırmızımtırak seramik. Yatay bir şekilde perdahlanmış(Kenyon K, Holland, T.M., 1983, s.373, Fig 147:12).

Şek LXXXV/14

Jericho, çanak. EIII-EIV kareleri. Mezar D12'den ele geçenler tarzında(Kenyon K, Holland, T.M., 1983, s.373, Fig 147:13).

Şek LXXXVI/1-4

Ai, plastik bezemeli, S profilli çanak parçaları(Amiran, 1967, Fig 1:1-4).

Şek LXXXVI/5-8

Ai, düz kenarlı küçük çanak parçaları(Amiran, 1967, Fig 1:5-8).

Şek LXXXVI/9

Tell Yarmuth, dip kırmızı ve kahverengi astarlı, perdahlı, omphaloslu(Ben-Toor, 1975, s.83, Fig 9:13).

Şek LXXXVII/1

Godintepe. Siyah-gri Seramik. Siyah renkte, perdahlı(Young, 1969, s.73, Fig 11:1).

Şek LXXXVII/2

Godintepe. Siyah-gri Seramik. Siyah renkte, perdahlı(Young, 1969, s.73, Fig 11:2).

Şek LXXXVII/3

Godintepe. Siyah-gri Seramik. Kirli kahverengi, perdahlı(Young, 1969, s.73, Fig 11:3).

Şek LXXXVII/4

Godintepe. Siyah-gri Seramik. Siyah renkte, perdahlı(Young, 1969, s.73, Fig 11:5).

Şek LXXXVII/5

Godintepe. Günlük kullanılan kap, siyah renkte, perdahlı(Young, 1969, s.73, Fig 11:6).

Şek LXXXVII/6

Godintepe. Siyah-gri Seramik. Siyah renkte perdahlı(Young, 1969, s.73, Fig 11:7).

Şek LXXXVII/7

Godintepe. Günlük kap, siyah renkte, perdahlı(Young, 1969, s.73, Fig 11:8).

Şek LXXXVII/8

Godintepe. Siyah-gri Seramik. Gri renkte, perdahlı(Young, 1969, s.73, Fig 11:9).

Şek LXXXVII/9

Godintepe. Günlük kap, gri perdahlı(Young, 1969, s.73, Fig 11:10).

Şek LXXXVII/10

Godintepe. Siyah-gri Seramik. Gri ve siyah renkte, perdahlı(Young, 1969, s.73, Fig 11:11).

Şek LXXXVII/11

Godintepe. Mutfak kabı, siyah perdahlı(Young, 1969, s.73, Fig 11:12).

Şek LXXXVII/12

Godintepe. Siyah-gri Seramik. Gri perdahlı(Young, 1969, s.73, Fig 11:13).

Şek LXXXVII/13

Godintepe. Mutfak kabı, cilalı (Young, 1969, s.73, Fig 11:14).

Şek LXXXVII/14

Godintepe. Siyah-gri Seramik. Gri renkte perdahlı(Young, 1969, s.73, Fig 11:15).

Şek LXXXVII/15

Godintepe. Mutfak kabı, gri renkte, perdahlı(Young, 1969, s.73, Fig 11:16).

Şek LXXXVIII/1

Godintepe. Gri-siyah seramik, siyah renkte, perdahlı(Young, 1969, s.75, Fig 12:2).

Şek LXXXVIII/2

Godintepe. Günlük kap, siyah renkte, perdahlı(Young, 1969, s.75, Fig 12:3).

Şek LXXXVIII/3

Godintepe. Devetüyü seramik, açık kahverengi renkte perdahlı(Young, 1969, s.75, Fig 12:4).

Şek LXXXVIII/4

Godintepe. Günlük kap, siyah renkte, perdahlı(Young, 1969, s.75, Fig 12:5).

Şek LXXXVIII/5

Godintepe. Siyah renkte, perdahlı(Young, 1969, s.75, Fig 12:7).

Şek LXXXVIII/6

Godintepe. Günlük kap, siyah renkte, perdahlı(Young, 1969, s.75, Fig 12:10).

Şek LXXXVIII/7

Godintepe. Günlük kap, siyah renkte, perdahlı(Young, 1969, s.75, Fig 12:11).

Şek LXXXVIII/8

Godintepe. Siyah renkte, cilalı(Young, 1969, s.75, Fig 12:12).

Şek LXXXVIII/9

Godintepe. Günlük kap, siyah perdahlı(Young, 1969, s.75, Fig 12:15).

Şek LXXXIX-XCIV

Şekillerde yer alan çanak-çömleğin tümü kazı-çizik ya da oyma bezekle bezenmişlerdir. Kazı-çizi bezek kabın hem içine hem de dışına uygulanmıştır. Çanak-çömleğin hepsi el yapımıdır. Ayrı bir ifade olmadıkça bezemelilerin tümü bu adla anılacaktır.

Şek LXXXIX/1

Yanıktepe, Tabaka IVB Meydan 16, yalın gri seramik, içi grimsi devetüyü(Burney, 1961, s.149, Lev 70:1).

Şek LXXXIX/2

Yanıktepe, Tabaka IIIB, yanık bina, pembemsi, kahverengi seramik, dışı çok az perdahlı, içi yalın(Burney, 1961, s.149, Lev 70:2).

Şek LXXXIX/3

Yanıktepe, Tabaka IIB açık pembemsi kahverengi seramik, dışı çok az perdahlı, içi karatılmış(Burney, 1961, s.149, Lev 70:3).

Şek LXXXIX/4

Yanıktepe, Tabaka IVB, yalın gri seramik, bölümler halinde karartılmış, lekeli(Burney, 1961, s.149, Lev 70:4).

Şek LXXXIX/5

Yanıktepe, Tabaka IVB meydan 4, koyu gri seramik, dışı çok az perdahlı(Burney, 1961, s.149, Lev 70:5).

Şek LXXXIX/6

Yanıktepe, Tabaka IVB, meydan 1, koyu gri mal, bölümler halinde kahverengimsi renkte, içinin en üst kısımları ve dışı az perdahlı(Burney, 1961, s.149, Lev 70:6).

Şek LXXXIX/7

Yanıktepe, Tabaka IVA, meydan 126, yalın gri seramik, muhtemelen küçük bir kap, kuş formlu, kuşun başı eksik(Burney, 1961, s.149, Lev 70:7).

Şek LXXXIX/8

Yanıktepe, Tabaka IVA, meydan 126, yalın gri seramik, içi yalın açık gri(Burney, 1961, s.149, Lev 70:8).

Şek LXXXIX/9

Yanıktepe, Tabaka IIA, siyahtan, siyahımsı-kahverengiye değişen renkte perdahlı seramik, içi yalın(Burney, 1961, s.149, Lev 70:9).

Şek LXXXIX/10

Yanıktepe, Tabaka IVB, meydan 46, koyu gri seramik, dışı çok az perdahlı(Burney, 1961,

s.149, Lev 70:10).

Şek LXXXIX/11

Yanıktepe, Tabaka IVB, I. meydanın güneydoğusundaki, çanak-çömlek döküntü çöplüğü, tortu I'den. Gri seramik, az perdahlı(Burney, 1961, s.149, Lev 70:11).

Şek LXXXIX/12

Yanıktepe, Tabaka IVB, meydan 2, yalın gri seramik (Burney, 1961, s.149, Lev 70:12).

Şek LXXXIX/13

Yanıktepe, Tabaka IVB gri kahverengi ve koyu gri perdahlı seramik, daha doğrusu alacalı, içi koyu gri az perdahlı, içi ve dışı kazı-çizi bezemeli(Burney, 1961, s.149, Lev 70:13).

Şek XC/1

Yanıktepe, Tabaka IVB, gri seramik, dışı az perdahlı, (Burney, 1961, s.150, Lev 71:14).

Şek XC/2

Yanıktepe, Tabaka IVB, meydan I, gri seramik, dışı az perdahlı, içi yalın, ağız çevresi perdahlı(Burney, 1961, s.150, Lev 71:15).

Şek XC/3

Yanıktepe, Tabaka IVB, meydan 16, koyu gri seramik, olasılıkla orijinalinde dışının tümü perdahlanmıştı(Burney, 1961, s.150, Lev 71:16).

Şek XC/4

Yanıktepe, Tabaka IVB, tortu I, pembemsi-devetüyü perdahlı seramik, içi yalın siyah, ağzın iç çevresi perdahlı(Burney, 1961, s.150, Lev 71:17).

Şek XC/5

Yanıktepe, Tabaka IIIB, mat kızıl-kahverengi seramik, içi yalın kızıl-gri(Burney, 1961, s.150, Lev 71:18).

Şek XC/6

Yanıktepe, Tabaka IVB, meydan 4A, açık grimsi kahverengi seramik, dışı az perdahlı(Burney, 1961, s.150, Lev 71:19).

Şek XC/7

Yanıktepe, Tabaka IIIB, yanık bina, çok ince siyah perdahlı seramik, kısım kısım kahverengimsi-siyah, içi yalın siyah(Burney, 1961, s.150, Lev 71:20).

Şek XC/8

Yanıktepe, Tabaka III, kahverengi seramik,dışı perdahlı, içi yalın, asıl süsleme benzer beş panelin omuz çevresinde oluşturduğu bir bandı içerir fakat yapılan, tasarlanan ile yanı değildir(Burney, 1961, s.150, Lev 71:21).

Şek XC/9

Yanıktepe, Tabaka IIIB, yanık bina, dışı kahverengi perdahlı, bazı bölümleri pembemsi diğer kısımları karartılmış, içi yalın gri, kaba(Burney, 1961, s.150, Lev 71:22).

Şek XC/10

Yanıktepe, Tabaka V, meydan 6, gri seramik, dışı perdahlı(Burney, 1961, s.150, Lev 71:23).

Şek XC/11

Yanıktepe, Tabaka IVB, Meydan 4, yalın kızıl-kahverengi seramik, omuz çevresindeki süsleme üç bölüm halinde(Burney, 1961, s.150, Lev 71:24).

Şek XC/12

Yanıktepe, Tabaka IV A, Meydan 19, yalın koyu gri seramik, süsleme bölgesinin dibi boyunca stilize üç kuş yer alır, aşarı derecede kısa gösterilmişlerdir(Burney, 1961, s.150, Lev 71:25).

Şek XC/13

Yanıktepe, Tabaka IIIB, yanık bina, yalın kiremit kırmızısı seramik, dışı ve ağız çevresi(içeriden 1,5 cm) nemliyken düzeltilmiş(Burney, 1961, s.150, Lev 71:26).

Şek XC/14

Yanıktepe, Tabaka V, Meydan 23, yalın kızıl-kahverengi seramik (Burney, 1961, s.150, Lev 71:27).

Şek XCI/1

Yanıktepe, Tabaka IIIB, yanık bina, kızıl-kahverengi perdahlı seramik, iki tutamaklı(Burney, 1961, s.151, Lev 72:28).

Şek XCI/2

Yanıktepe, Tabaka IIB, yanık bina, kırmızı kahverengi ve gri seramik, dışı donuk kırmızı, az perdahlı, gri yamalı, içi yalın, düz çizgili kırmızı-kahverengi ya da koyu kahverengi, hem içi hem de dışı bezemeli, iki tutamaklı(Burney, 1961, s.151, Lev 72:29).

Şek XCI/3

Yanıktepe, Tabaka IIIB, yanık bina, açık kırmızı-kahverengi seramik, dışı yalın, içi az perdahlı(Burney, 1961, s.151, Lev 72:30).

Şek XCI/4

Yanıktepe, Tabaka IVB, meydan 4a, yalın gri-kahverengi seramik, dışı kısmen ateş ile alacalandırılmış, ağızda iki kulpu var(Burney, 1961, s.151, Lev 72:31).

Şek XCI/5

Yanıktepe, Tabaka IIA, koyu griden gri-kahverengiye değişen renkte, dışı az perdahlı, içi yalın(Burney, 1961, s.151, Lev 72:32).

Şek XCI/6

Yanıktepe, Tabaka IIC, yalın düz, devetüyü seramik, ateş ile alacalandırılmış(Burney, 1961, s.151, Lev 72:33).

Şek XCI/7

Yanıktepe, Tabaka III, koyu gri seramik, siyah astarlı, ağız boyunca perdahlı(Burney, 1961, s.151, Lev 72:34).

Şek XCI/8

Yanıktepe, Tabaka IVB, Meydan 2, gri seramik, sadece içi perdahlı, oyulmuş dekorakif bantlı(Burney, 1961, s.151, Lev 72:35).

Şek XCI/9

Yanıktepe, Tabaka IIB, Meydan 12a, yalın gri seramik, bir Nahçevan tutamaklı(Burney, 1961, s.151, Lev 72:38).

Şek XCII/1

Yanıktepe, Tabaka IIIB, yanık bina, yalın devetüyü seramik, ateş ile pembemsi devetüyü alacalandırılmış(Burney, 1961, s.152, Lev 73:41).

Şek XCII/2

Yanıktepe, Tabaka IVB, Meydan 4, yalın gri-kahverengi seramik, özellikle içi ateş içinde karartılmış, ağızda iki kulpu var, boynun altında iki deliksiz tutamaklı(Burney, 1961, s.152, Lev 73:42).

Şek XCII/3

Yanıktepe, Tabaka IIIA, yalın, cansız gri seramik, tek kulplu, ölçü yada pişirme kabı(Burney, 1961, s.152, Lev 73:43).

Şek XCII/4

Yanıktepe, Tabaka IIIB yanık bina, yalın cansız pembemsi-devetüyü seramik, kısmen karartılmış, tek kulplu(önden ve yandan kulp görülmekte) (Burney, 1961, s.152, Lev 73:44).

Şek XCII/5

Yanıktepe, Tabaka IVB, koyu gri seramik, dışı az perdahlı, iki kulplu mutfak kabı(Burney, 1961, s.152, Lev 73:45).

Şek XCII/6

Yanıktepe, Tabaka IIC, Meydan 7, yalın, cansız gri mal, iki kulplu kaynatma çanağı(Burney, 1961, s.152, Lev 73:47).

Şek XCII/7

Yanıktepe, Tabaka IIC, Meydan 7, yalın, cansız gri-kahverengi mal, mutfak kabı(Burney, 1961, s.152, Lev 73:48).

Şek XCII/8

Yanıktepe, Tabaka IIA, yalın, cansız gri seramik, Nahçevan tutamaklı olmalı(Burney, 1961, s.152, Lev 73:46).

Şek XCIII/1

Yanıktepe, Tabaka IIC, meydan 9, yalın devetüyü seramik, özünde gri(Burney, 1961, s.153, Fig 74:50).

Şek XCIII/2

Yanıktepe, Tabaka IIC, meydan 9, kaba, gevrek(kırılgan) mal, dışı pembe, ateş ile alacalı siyahlandırılmış(Burney, 1961, s.153, Fig 74:51).

Şek XCIII/3

Yanıktepe, Tabaka IVB, Meydan 1, yalın gri seramik(Burney, 1961, s.153, Fig 74:53).

Şek XCIV/1

Yanıktepe, Tabaka A, Meydan 19, koyu gri kahverengi seramik, dışı perdahlı, üç tane aynı panel kazı-çizi bezemeli, üzerinde çok küçük ip deliksiz kulp mevcut, erzak küpü(Burney, 1961, s.154. Lev 75).

Şek XCV/1

Geoytepe, kabartmalı kaplardan bir motif(Lamp, 1954, s.25, Fig 2:1).

Şek XC/2-3

Kültepe(Nahçevan), kabartmalı kaplardan motifler(Lam, 1954, s.25, Fig 2:3,7).

Şek XCV/4

Kiketi(Kafkasya), bezemeli kap(Lamp, 1954, s.25, Fig 2:1)

Şek XCV/5-6-8

Karaz(Erzurum), motif örnekleri(Lamp, 1954, s.25, Fig 2:4-6-8)

Şek XCV/9

Takavaranost(Kafkasya), motif örneği(Lamp, 1954, s.25, Fig 2:9).

Şek XCVI:

Güney Kafkasya, kabartmalı kaplar(Koşay-Varry, 1967, Lev 32:1-7).

Şek XCVII:

Güney Kafkasya, kabartmalı kaplar ve parçaları(Koşay-Varry, 1967, Lev. 34:1-11).

Şek XCVIII/1-4

EB III, Khirbet Kerak'daki Karaz Seramiği ve yabancı paralelleri(Hennsy, 1967, Lev 63).

Şek XCIX/1-15

EB III,, Khirbet Kerak'daki Karaz Seramiği ve yabancı paralelleri(Hennsy, 1967, Lev 64).

Şek C/1-6

EB III, Khirbet Kerak'daki karaz Seramiği ve yabancı paralelleri(Hennsy, 1967, Lev 65).

Şek CI/1-14

EB III, Khirbet Kerak'daki Karaz Seramiği ve yabancı paralelleri(Hennsy, 1967, Lev 66).

Şek CII/1-9

EB III, Khirbet Kerak'daki Karaz Seramiği ve yabancı paralelleri(Hennsy, 1967, Lev 67).

Şek CIII/1-7

EB III, Khirbet Kerak'daki Karaz Seramiği ve yabancı paralelleri(Hennsy, 1967, Lev 68).

Şek CIV/1-9

EB III, Khirbet Kerak'daki Karaz Seramiği ve yabancı paralelleri(Hennsy, 1967, Lev 69).

Şek CV/1-6

EB III, Khirbet Kerak'daki Karaz Seramiği ve yabancı paralelleri(Hennsy, 1967, Lev 70).

Şek CVI/1-4

EB III, Khirbet Kerak'daki Karaz Seramiği ve yabancı paralelleri(Hennsy, 1967, Lev 72).

Şek CVII/1-6

EB III, Khirbet Kerak'daki Karaz Seramiği ve yabancı paralelleri(Hennsy, 1967, Lev 73).

Lev II /1-2

Değirmertepe çanak parçaları (Duru, 1979, lev.43).

Lev III/1-15

Değirmentepe. Kabartma-oluk bezemeli parçalar No: 1-4 III. kat, 5-13 II.kat, 14-15 I. kat (Duru, 1979, lev.45).

Lev IV/1-2

Değirmentepe. I. kat çanak-çömlek parçaları

Lev V (1-2): Değirmentepe. Derin çanak. AI. Pembe devetüyü renkli. Elde yapılmış, ince kenarlı, dışı düzleştirilmiş, iç hafif perdahlı, yuvarlak karınlı, pervaz dudaklı, ağız dışında üçgen şeklinde karşılıklı iki tutamak. Yüks. 13 cm., Ç. 13.5 cm. (Duru, 1979, lev.31 :27, Lev. 40:1-2).

Lev V/3

Değirmentepe. Çömlekçik. Pembemsi renkli, saman katkılı, kaba E.B. Elde yapılmış, kenarlar muntazam değil, dış yüz hafif perdahlı. Yuvarlak gövde dar ve alçak boyun, ağız dışa dönük,dip düz. Yüks. 8 cm, Ç. 6.5 cm (Duru, 1979, lev.32 :25, 40:3).

Lev VII/1

Han İbrahim Şah. Ağız ve boyun parçası. Pişmiş toprak. Bir çömleğe ait. Dış yüz siyah, iç yüz açık kahverengi, iyi fırınlanmamış, hamur ince kum ve mika katkılı,

dışa dönük ağızlı.. Dış yüzeyde kabartma olarak geometrik bezeme yapılmış, perdahlı, el yapımı, yerli yapım (Bezek bakımından benzer örnek için bk. U. Esin Keban Projesi 1968, s.155, lev 12,10) VIII. tabaka (Ertem, 1982, lev.29: 295)

Lev VII/2

Han İbrahim Şah. Karın parçası. Büyük bir çömleğe veya küpçüğe ait. Dış yüzey siyah, iç yüz açık kahverengi, iyi fırınlanmamış, hamur ince kum ve saman katkılı, dış yüzeyde çizilerek yapılmış geometrik bezeme var, her iki yüz perdahlı, el yapımı, yerli yapım (Benzer bezek için bk. Van Loon, Keban Projesi 1968, şek.3; U. Esin, Keban Projesi 1971, s.117, lev. 103/3). (Ertem, 1982, Lev 29:296)

Lev VII/3

Han İbrahim Şah. Boyun parçası. Büyük bir kaba veya küpçüğü ait. Dış yüz siyah, iç yüz kiremit rengi, iyi fırınlanmamış hamur kum ve saman katkılı, dış yüzde kabartma olarak geometrik bezeme yapılmış, dış yüz perdahlı, iç yüz perdahsız, el yapımı, yerli yapım. VIII. tabaka (Ertem, 1982, 29:297).

Lev VII/4

Han İbrahim Şah. Karın parçası. Büyük bir çömleğe veya küpçüğe ait. Dış yüz siyah, iç yüz gri, iyi fırınlanmamış, hamur ince kum ve saman katkılı, dış yüzde kabartma olarak geometrik bezemeli, perdahsız, el yapımı, yerli yapım. VIII.tabaka (Ertem, 1982, lev.29:298).

Lev VIII/1

Han İbrahim Şah. Kase. Kahverengi, iyi fırınlanmış, hamur kum ve mika katkılı, ağız kenarı içe dönük, bombeli kaideli, el yapımı, her iki yüzde hafif perdahlı, yerli yapım yüks. 5.3 cm, a.ç 11.00 cm. XI. Tabaka Han İbrahim Şah (Ertem, 1982 lev.33; 378).

Lev VIII/2

Han İbrahim Şah. Kase. Açık kahverengi iyi fırınlanmış, hamur kum ve mika katkılı, ağız kenarı hafif içe dönük, bombeli kaideli, el yapımı, iç yüz perdahlı, yerli yapım. Yüks. 7.0 cm, a.ç 15.0 cm. XI .tabaka(Ertem, 1982, lev.33: 378).

Lev VIII/3

Han İbrahim Şah. Çömlek. Açık kahverengi, iyi fırınlanmamış, hamur kum ve mika katkılı, ağız kenarı dışa dönük, şişkin karınlı, düz kaideli, ağız kenarında tutamak olasılığı olan, karşılıklı iki adet kaide yönünde meyilli çıkıntı mevcut, el yapımı yerli yapım. Yüks. 25.0 (XII. tabaka (Şekil XVII:1) Han İbrahim Şah. (Ertem, 1982, lev.33:380) (Şek. 59:380)(Lev X:1).

Lev X/1

Pulur/Sakyol. Küp kenar parçası, p.t., (lev 10, 1). Siyah perdahlı ve kabartma bezemeli, S. 308 no.lu küpün eşidir; karın köşesi çıkıntılı, boyun uzun, ağız kenarı hafif dışa eğik; boyundaki gibi kuş bezeği var. Rengi kahverengiye çalar, alçı ile onarılmıştır; mevcut uz. 0.34m., kal.0.15m. VIIII kat. A 2 alanı, 6.5 m. derinlikte (Koşay 1976, lev.49/1)

Lev X/2

Pulur/Sakyol. Küp parçası (Karın parçası), pişmiş toprak.(lev.2). Kabartma bezemeli (Karaz tipi); kal. 0.02 m., mevcut uz. 0.025 m. VIII.kat. A 2 alanı, 6.5 m derinlikte (Koşay, 1976, lev.49/4).

23. küp kenar parçası, p.t., Dışı siyah içi kahverengi perdahlı, dışa dönük ağızlı, üzeri kabartma geometrik bezemeli. Mevcut uzun., 0.26 m. VIII.katta, A 2 alanında, 6.5 m de bulunmuştur (Koşay, 1976, s.47, no.23).

Lev X/3

Pulur/Sakyol. Kabartmalı çömlek(Koşay, 1976, lev.49/3).

Lev X/4

Pulur/Sakyol. Gözlü küp parçası,(Şek. XXI:5). İçi kahverengi dışı siyah perdahlı, üzerinde kabartma bezeme olarak üsluplaştırılmış göz ve kaş bezeği var; kırık; mevcut parça boyutları 0.15x0.1 m., kal. 0.012 m. X.kat, 8/2 no'lu odada (Koşay, 1976, lev.49:5, 85:5).

Lev XI/1

Pulur/Sakyol. Küp (lev.11,1). El yapımı siyah perdahlı, halkalı ağız kenarı hafif dışa eğimli olup,yüksek boyunlu, karında keskin omurgalıdır. Boyun üzerinde kabartma iki gözlü ve iki kanatlı, tepesi çift tüylü bir kuş bezeği vardır. Karın kısmında da kabartma geometrik bezeme vardır. Değirmi biçimli düz kaidelidir.

Alçı ile tamamlanmıştır; a.ç. 0.415 m. X.kat, 8 m. Derinlikte, bereket tanrıçası tapınağında (Koşay 1976, lev.48).

Lev XI/2

Pulur/Sakyol. Küp(Şek XX/2), içi boz renkte, dışı siyah perdahlı, karın kısmı dirsekli, değirmi düz kaideli, bir yanında, karın üst kısmı ile ağız kenarı arasında, kabartma olarak kuş bezeği var, tümlenmiş, a.ç 0,42 m, kr.ç 0,25m, kd.ç 0,50 m, yüks 0,54 m, X. Kat, 8/2 no'lu odada, 8/3 no'lu odadaki tapınağa komşu(Koşay, 1976, Lev 48/2, 83/2).

Lev XI/3

Pulur/Sakyol. Küp.(Şek. XX:1) İçi boz renkte, dışı siyah perdahlı; karın kısmı dirsekli, değirmi düz kaideli; bir yanında, karın üst kısmı ile ağız kenarı arasında, kabartma olarak kuş bezeği var, tümlenmiş; a.ç. 0.36 m., kr.ç. 0.48 m, kd.ç 0,22 m, yüks 0,51 m. X. Kat, 8/2 no'lu odada, karşısındaki 8/3 no'lu odanın tapınak deposu olabilir(Koşay, 1976, Lev 48:3, 83:1).

Lev XII/1

Pulur/Sakyol. Küp. İçi kahverengi, perdahlı, yangın görmüş, uzun boyunlu, değirmi düz kaideli, geniş ağızlı, karın ortası çıkıntılı, bir yanında kabartma bezeme olarak kuş bezeği var. Kırık alçı ile tümlenmiş, a.ç 0,42 m, kr.ç 0, 54 m, kd.ç 0,22 m, yüks 0,52 m. X. Kat, Son Kalkolitik Çağ(Koşay, 1976, Lev 39/2).

Şek XII/2

Pulur/Sakyol. Küp(Lev 13), aslen siyah perdahlı, yangın gördüğünden renk değiştirmiş, kısa boyunlu, değirmi biçimli düz kaideli, tümlenmiş, a.ç 0,42 m, kd.ç 0,28 m, yüks 0,9 m. XI. Kat, S. 351 no'lu tapınağın yanı, Son Kalkolitik Çağ(Koşay, 1976, Lev 40:2).

Lev XII/3

Geniş ağızlı, çömlek(Lev 12), el yapımı, itinalı yapım, içi ve dışı parlak siyah perdahlı, yüksek boyunlu, karnı dirsekli, kaidesi içe hafif göbekli, karında yatak bir oluk var, kırık, alçı ile tümlenmiş, a.ç 0,23 m, yüks 0,18 m, kr.ç 0,27 m, kd.ç 0,05 m, XI. Kat, Son Kalkolitik Çağ(Koşay, 1976, Lev 40:3).

Lev XII/4

Pulur/Sakyol. Küp, kırmızı astarlı, perdahlı, bir tarafi yangından kararmış, ağız geniş, kenarı bantlı ve dışa dönük, karın geniş bantlı, değirmi biçimli düz dipli, ağız kenarı altında çift sıra zikzak kabartma bezeme var, köşelerden çıkan tek kollu kabartma, çengel biçimindedir, tümlenmiş, X. Kat(Koşay, 1976, Lev 40:1).

Lev XII/5

Pulur/Sakyol. Küp(Lev XII/5), içi boz renkte, dışı siyah perdahlı, ağız dışında boz lekeler var, ağız düz ve karın yuvarlar, tümlenmiş, a.ç 0,1 m, kr.ç. 0,27 m, yüks 0,26 m, X. Kat, 8/2 no'lu oda(Koşay, 1976, Lev 42:6).

Lev XII/7

Pulur/Sakyol. Küp(Lev XII/7), içi ve dışı siyah renkte, dışı perdahlı, ağız kenarı dışa dönük, yuvarlak kavisli, değirmi küçük düz kaideli, tümlenmiş, a.ç 0,2 m, kr.ç 0,3 m, kd. ç 0,1 m, yüks 0,275 m(Koşay, 1976, Lev 42:1).

Lev XII(6)

Pulur/Sakyol. Küp (Lev XII/6), içi boz renkte, dışı alacalı, ağız kenarı düz, kenarında karşılıklı el tutacağı var, kaidesi değirmi düz, a.ç 0,29 m, kd.ç 0,12 m, kr.ç 0,35 m, yüks 0,245 m, X. Kat 8/3 no'lu odada(Koşay, 1976, Lev 42:7).

Lev XIII/1

Pulur/Sakyol. Boyunlu küpçük (Lev 13.1), içi boz renkte, kahverengi perdahlı, yangın etkisi ile kısmen kurumlu, ağız kenarı dışa dönük, boyun yüksek, boyunun karına bağlandığı yer dirsekli, karın yarım küre biçimi, kaide düz ve değirmi, tümlenmiş a.ç dış 0,24 m, kd.ç 0,08 m, boyun yüks 0,14 m, kr.ç 0,26 m, tüm yüks 0,345 m, XI. Kat, 9/1 no'lu odada(Koşay, 1976, Lev 43:5).

Lev XIII/2

Pulur/Sakyol. Küp (Lev XIII.2), üstü ve içi kırmızı boya astarlı ve perdahlı, dibi ateş tesiri ile siyahlaşmış, düz olan ağzın kenarı dışa eğimli, boyun uzun ve narin, küçük düz değirmi kaideli, tümlenmiş, ağız dış açıklığı 0,215m, kr.ç 0,34 m, kd.ç 0,07m, yüks 0,37m, XI. kat(Koşay, 1976, Lev 43/3).

Lev XIII/3

Pulur/Sakyol. Küpçük (lev XIII.3), siyah perdahlı, düz olan ağız kenarı dışa eğimli, uzun boyunlu, değirmi düz kaideli, çok eksiği var, onarılmış, ağız dış açıklığı 0, 245 m, kr.ç 0,35m kd.ç 0,09 m, yüks 0,135 m, XI. kat(Koşay, 1976, Lev 43:4).

Lev XIII/4

Pulur/Sakyol. Boyunlu çömlek, içi ve dışı açık kahverengi perdahlı, ağız kenarı hafif dışa eğimli, iki yanında üçgen kesitli iki tutacağı var, boyun karna dirsekli bağlanmış, değirmi biçimli kaidesi küçük ve düz, tümlenmiş, a.ç 0,315 m, yüks 0,285 m, kd.ç 0,105 m, XI. Kat 94 no'lu odada(Koşay, 1976, Lev 44:8).

Lev XIII/5

Pulur/Sakyol. Küpçük (Lev 13.5) içi boz renkte, dışı siyah perdahlı, düz ağız kenarı hafif dışa eğimli, eksik olan kaidesi düz ve değirmi, tümlenmiş, a.ç 0, 235 m, kr.ç 0,31 m(takriben), kd. ç 0,28 m, XI. Kat, 92 no'lu oda(Koşay, 1976, Lev 44:5, 72:7).

Lev XIII/6

Pulur/Sakyol. Küp, dışı siyah perdahlı, içi boz renkte, karnı dirsekli, kaidesi değirmi düz ve çok küçük, tümlenmiş, a.ç 0,265 m, kd. ç 0,1 m, yüks 0,24 m, kr.ç 0,3 m, X. Kat 82 romu odada(Koşay, 1976, Lev 44:6).

Lev XIV/2

Pulur/Sakyol. Boyunlu çömlek içi boz renkte, dışı siyah perdahlı, ağız kenarı hafif dışa eğimli, uzunca boyunlu, karnı yarım küre biçimli, değirmi biçimli kaidesi düz ve küçük, tümlenmiş, a.ç. 0,24 m, yüks 0,24 m, kd. ç 0,07 m, X. kat(Koşay, 1976, Lev 44:4, 76:6).

Lev XIV/1

Pulur/Sakyol. Boyunlu çömlek (Lev 72.5), içi boz renkte, dışı siyah perdahlı, düz ağız kenarı hafif dışa eğimli, boyun karına yivli birleşir, düz değirmi kaidesi kurs biçimli, tümlenmiş, ağız dış çapı 0,23 m, kr.ç 0,3 m, yüks 0,21 m, X. Kat 82 no'lu odadan(Koşay, 1976, Lev 44:3, 72:5).

Lev XIV/3

Pulur/Sakyol. Küpçük(Lev XIV.3). içi ve dışı siyah renkte, dışı perdahlı, hafif dışa dönük ağız kenarı bantlı, ağız kenarında çift meme biçimli tutacak var, değirmi düz kaideli, tümlenmiş, a.ç 0,19 m, yüks 0,27m, krç 0,305 m, kd.ç 0,085 m, XIII. kat(Koşay, 1976, Lev 45:3).

Lev XIV/5

Pulur/Sakyol. Kase, el yapımı, siyah perdahlı, düz ağız kenarı hafif dışa eğik, düz yaka boyunlu, basık karınlı, kaidesi dıştan çukurlu, a.ç 0,14 m, yüks 0,075 m, X. Kat, A2 alanı(Koşay, 1976, Lev 50:6).

Lev XIV/4

Pulur/Sakyol. Küpçük, p.t.(LevXIV/4), içi kırmızımtırak renkte, dışı siyah perdahlı, ince düz ağız kenarı dışa dönük, yüks 0,34 m, a.ç 0,24 m, kr.ç 0,37 m, kd. ç 0,1 m, XI. kat(Koşay, 1976, Lev 45:4).

Lev XV/1

Pulur/Sakyol. Çömlek(Lev XV:1), içi donuk toprak renginde, dışı parlak perdahlı siyah renkte, ağız kenarı hafif dışa dönük, çıkıntılı yuvarlak gövdeli, yuvarlak dipli, a. ç 0,250m, yüks 0,160 m, X. Kat A2 alanı 7,8 m derinlikten(Koşay, 1976, Lev 52:3).

Lev XV/2

Lev XV/4

Pulur/Sakyol. Kase (Lev XV.4), içi ve dışı siyah astarlı, perdahlı, ağız kenarı hafif dışa eğik, değirmi biçimli, kaidesi küçük ve içe göbekli, tümlenmiş, a. ç 0,145 m, kr. ç 0,145 m, kd. ç 0,045 m, yüks 0,07 m, XI. Kat, Son Kalkolitik Çağ(Koşay, 1976, Lev 52:6).

Lev XV/5

Pulur/Sakyol. Kase (Lev XV/5), içi ve dışı siyah perdahlı, yarım küre karınlı, a. ç 0, 16 m, kd.ç 0,035m, yüks 0,095 m, XI. Kat, Bereket Tanrıçası odasında, Son Kalkolitik Çağ(Koşay, 1976, Lev 52:7).

Lev XV/6

Pulur/Sakyol. Çömlek(Lev XXIII/5), içi ve dışı siyah perdahlı, düz ağız kenarı hafif dışa dönük, yüksekçe boyunlu, yarım küre biçimi karınlı, küçük kaidesi göbekli, tümlenmiş, a. ç 0,13 m, kd. ç 0,05 m, yüks 0,085 m, XI. Kat Son Kalkolitik Çağ(Koşay, 1976, Lev 52:8).

Lev XV/7

Pulur/Sakyol. Kabartmalı çömlek,içi ve dışı siyah perdahlı, hafif dışa dönük kenarlı,küçük değirmi biçimli düz kaideli, kenar ile karın kemeri arasında bir adet iç içe iki daire biçiminde göz bezeği ile, bir yanında, iki göz arasında, oyuk kırık çizgilerden zikzak bezeği var, tümlenmiş a. ç 0,21 m, kr.gen 0,32 m, kd.ç 0,1 m, yüks 0,185 m, VIII. kat 49 no'lu oda(Koşay, 1976, Lev 54:7, 75:21).

Lev XV/8

Pulur/Sakyol. Çanak (Şek XXIII/9), siyah perdahlı, ateş gören yerleri boz renkte, ağız kenarı dış dönük, yarım küre biçimli,değirmi düz kaideli, tümlenmiş(Koşay, 1976, Lev 54:8, 75:9).

Lev XVI/1

Pulur/Sakyol. Ayaklık (Lev XVI/1), dışı koyu kahverengi, içi ve dışı perdahlı, dış yüzeyi çizi ve nokta bezemeli, yüzey dikey çizgiler ile, 8 bölümü boş, diğerleri, içleri nokta bezekli üçgen ve kareye benzer biçimlerle doldurulmuş, 18 bölüme ayrılmış, ayrıca ağız kenarı da çizgi üçgen bezeklidir, tümlenmiş, a. ç 0,195 m, XI. Kat A1 alanı, 105 no'lu odadan(Koşay, 1976, Lev 62:1).

Lev XVI/2

Pulur/Sakyol.Ayaklık (Lev XVI/2, Şek XXVI/ 5),dışı koyu renk perdahlı, dış yüzey içi beyaz dolgulu çizgi ve nokta bezemeli, yüzey dikey çizgiler ili birbirini izleyen geniş ve dar bölümlere ayrılmış, dar bölümlerin içleri boş, genişlerde ise içleri nokta bezemeli iç içe üçgen ve baklavalar var, tümlenmiş, a. çapı 0,21 m, yüks 0,18 m, XI. Kat 91 no'lu odadan(Koşay, 1976, Lev 62:2, 81:5).

Lev XVI/3

Pulur/Sakyol.Ayaklık, (Lev XVII/3), içi ve dışı siyah renkte, dışı perdahlı, yanmadan kurum alacalanması var, üstü geometrik düzende, çizi ve nokta bezemeli, tümlenmiş, kenarında kırıklar var, alt ve üst a. ç 0,16 m, yüks 0,13 m, XI. Kat, 91 no'lu odadan(Koşay, 1976, Lev 62:3).

Lev XVI/4

Pulur/Sakyol. Ayaklık (Şek XXVII/ 5), içi ve dışı kahverengi, yer yer siyah alacalanmış, perdahlı, üstü çizi ve nokta bezemeli, yüzey iki bant arasına karşılıklı ters yerleştirilmiş, üçgen bezekleri dizisiyle bezenmiş, üçgenlerin içleri nokta bezekli, yüks 0,11 cm, ç 0,15 m(Koşay, 1976, Lev 62:4, 82:5).

Lev XVII/3

Pulur/Sakyol.ayaklık ağız kenarları dışa dönük silindir biçimli, yüzey aralarında beyaz dolgulu nokta ve daire bulunan dikey ve paralel çizgiler ile dörtgen ve üçgen bölümlere ayrılmış, tümlenmiş, üst alt a.ç 0,24 m, kr.ç 0,20 m, yüks 0,175 m(Koşay, 1976, Lev 63:3).

Lev XVII/2

Pulur/Sakyol. Ayaklık içi boz, dışı siyah ve kısmen kahverengi perdahlı, ağız kenarları dışa dönük silindiri boru biçimli, yüzey çizi bezeme olarak, dikey çizgilerle bölümlere ayrılmış aralarına, içlerinde beyaz dolgulu noktalar olan, üçgen bezekleri yapılmış, üçgen bezekleri arasında da üç tane iç içe baklava dizi var, tümlenmiş, üst ve alt ağız dış ç 0,25 m, kr.ç 0,2,yüks 0,175 m. XI.kat, 83 no'lu odanın altından(Koşay, 1976, Lev 63:2).

Lev XVII/5

Pulur/Sakyol.Ayaklık, kahverengi üst ağzı alttan daha dar, kenarları dışa dönük, yüzey üçgen alanlara bölünerek noktalarla bezenmiş, tümlenmiş, üst ağız dış ç

0,175 m, alt ağız dış ç 0,19 m, yüks 0,163 m, kr. ç 0,14 m XI. Kat, 106 no'lu odadan(Koşay, 1976, Lev 63:5).

Lev XVII/6

Pulur/Sakyol. Ayaklık, içi ve dışı kahverengi, iki ucu açık silindir biçiminde, yüzey araları boş bırakılmış ve içleri üçgen ve baklava bezekleri ile doldurulmuş, dikey 7 dilime ayrılmış, bazı dilimlerin içleri beyaz boya ya da içi dolgulu noktalarla bezenmiş, üst ve a.ç 0,225 m, kr.ç 0,19 m, yüks 0,18 m, XI. Kat 103 no'lu odada(Koşay, 1976, Lev 63:6, 84/3).

Lev XVII/7

Pulur/Sakyol. Ayaklık (Şek XXVI/ 2) içi boz renkli, dışı kahverengi, dışının alt kısmı yangın etkisiyle siyah alacalanmış, ağızları dışa dönük, silindir biçimli ağız kenarında üçgen bezekleri yapılmış bir şerit var, üçgenlerden bazılarının içlerinde de beyaz dolgulu nokta bezekleri var. Gövdenin iki bant arasında kalan kısmı da paralel 4 kırık çizgiden oluşan zikzak dizisiyle bezeli, tümlenmiş, üst ve alt ağız dış ç 0,22 m, kr.ç 0, 19 m, yüks 0,18 m, XI. Kat 105 no'lu odadan(Koşay, 1976, Lev 63:7, 81:2).

Lev XVII/8

Pulur/Sakyol. Kap oturtacağı (Şek XXV/1), içi kahverengi dışı siyah perdahlı, üstünde çizi bezeme olarak birbirin kesen çizgilerin oluşturduğu baklava dilimleri ile, aralarına yerleştirilmiş nokta bezekleri var, tümlenmiş, üst ç 0,205 m, alt ç 0,198 m, yüks 0,14 m, VII. kat(Koşay, 1976, Lev 63:8, 80:2).

Lev XVIII/1

Pulur/Sakyol. I.XI. Katlar, siyah perdahlı çanak-çömlek örnekleri(Koşay, 1976, s.67).

Lev XVIII/2

Pulur/Sakyol, X. Kat, çanak çömlek örnekleri(Koşay, 1976, s.66).

Lev XX/A: C? Safhası. Tabaka CXI, perdahlı, EB II, Korucutepe(Van Loon, 1978, Lev 123: A).

Lev XX/B: C safhası. Tabaka LIV, perdahlı, EB II, Korucutepe(Van Loon, 1978, Lev 123: B).

Lev XX/C: C safhası. Tabaka LIV, perdahlı, EB II, Korucutepe(Van Loon, 1978, Lev 123: C).

Lev XX/D: D safhası. Tabaka LXIII, perdahlı, EB II, Korucutepe(Van Loon, 1978, Lev 123: D).

Lev XX/E: C safhası. Tabaka LIV, perdahlı, EB II.(Van Loon, 1978, Lev 123: E).

Lev XX/F: C safhası. Tabaka LIV, perdahlı, EBII, Korucutepe(Van Loon, 1978, Lev 123: F).

Lev XX/G: C safhasından. Tabaka LIV, O-P 17 evinden, siyah perdahlı depo küpü, EB II A, Korucutepe(Van Loon, 1978, Lev 123: G).

Lev XXI/A: Korucutepe siyah perdahlı, kabartma bezemeli çömlek. C safhasından, Tabaka LIV (Van Loon, 1978, Lev 125: A).

Lev XXI/B: Korucutepe. Bir parça üzerinde geniş kuş düzenlemeli çömlek (Van Loon, 1978, Lev 125: B).

Lev XXII - Şek XXXV

Lev XXIII/1

Norşuntepe. XX. tabaka, hamuru kurşunimsi, siyah, bol saman ve kum katkılı, yüzeyi siyah parlak perdahlı, kazıma bezekli, yüks 9,2 cm, a. ç 15,8 cm(Hauptmann, 1982, Lev 23:1).

Lev XXIII/2

Norşuntepe. XIX. Tabaka, hamuru kurşunimsi siyah, kum ve az saman katkılı, yüzey siyah parlak perdahlı, yüks 8,45 cm, a.ç 12,2 cm(Hauptmann, 1982, Lev 23:2).

Lev XXIII/3

Norşuntepe. XIX. Tabaka, hamuru kurşunimsi siyah, bol saman ve kum katkılı, dışı hatlar halinde parlak perdahlı, içi zeytin renginde perdahlı, yüks 20,9 cm, a. ç 26,1 cm(Hauptmann, 1982, Lev 23:3).

Lev XXIII/4

Norşuntepe. XXI. Tabaka, hamur kurşunimsi siyah, saman katkılı kilden, dışı siyah parlak perdahlı, içi kurşunimsi siyahtan kahverengiye kadar değişen tonlarda boyanmış, yüks14 cm, a.ç 14 cm(Hauptmann, 1982, Lev 23:4).

Lev XXIII/5

Norşuntepe. Haker durumdaki mezar, EBÇ I. hamur kurşunimsi siyah, bol saman ve kum katkılı,dışı siyah parlak perdahlı, içi kurşunimsi saz renginde boyanmış, yüksekliği 14,7 cm(Hauptmann, 1982, Lev 23:5).

Lev XXIII/6

Norşuntepe. Haker durumdaki mezar. EBÇ I, kurşunimsi siyah, kum ve az saman katkılı, dışı kurşunimsi siyah parlak perdahlı, içi kurşunimsi saz renginde lekeli, yüksekliği 5,7 cm, ağız çapı 11 cm(Hauptmann, 1982, Lev 23:6).

Lev XXVI

Tepecik. EBÇ, kabartmalı parçalar(Esin, 1970, Lev 26).

Lev XXVII

Tepecik. Son Kalkolitik Çağa ait kap, 15-16 AB-BA açmalarından(Esin, 1979, S.57, Res 6).

Lev XXVII/2

Tepecik, Son Kalkolitik Çağa ait çömlek BK mekanı(Esin, 1979, s.58).

Lev XXVIII/2

Tepecik, AC mekanından ayaklı ve hayvan başlı kase(Esin, 1974, Lev 103), EB III, III. yapı katı.

Lev XXVIII/1

Tepecik. EBÇ III'e ait kap(Esin, 1982, s.66, Fig 2).

Lev XXIX

Tülintepe, EBÇ Karaz çanak-çömlek örnekleri(Esin, 1974, s.117).

Lev XXX

Şemsiyetepe, EBIII, Höyük tepesinden, siyah renkli parçalar halinde Karaz Seramiği(Darga, 1983, s.381, Res b).

Lev XXXI/2

Güzelova. Çanak, pişmiş toprak, siyah boya astarlı, içi kahverengi, karın köşeli biçimde yapılmış, a. ç 0,16(Koşay-Varry 1967, Lev 43/372).

Lev XXXI/3

Güzelova. Çanak, pişmiş toprak, kırık, karın köşeli biçimlendirilmiş, siyah boya astarlı, içi kahverengi, yüks 0,11 a.ç 0,135(Koşay-Varry 1967, Lev 43:375).

Lev XXXI/4

Güzelova. Gudul, pişmiş toprak, yarısı eksik, köşeli olan karnı süslü, alaca boya astarlı, kahverengi siyah renkte, 8 m derinlikten ele geçmiştir, ç 0,03(Koşay-Varry 1967, Lev 50:345).

Lev XXXI/5

Güzelova. Kapak, pişmiş toprak,siyah boya astarlı, üzeri geometrik süslü, Kulpu üç delikli, tepeden 7,25 m derinlikten ele geçmiştir, ç 0,24, kalın 0,015(Koşay-Varry 1967, Lev 57:343).

Lev XXXII/1

Güzelova. Tepki kenarı(parça), sarımtırak boya astarlı, yüks 0,11, mevcut uzun 0,25(Koşay-Varry, 1967, Lev 57:343).

Lev XXXII/2

Güzelova. Tepsi kenarı(parça), siyah boya astarlı, geometrik süslü, köşe mevcut yüks 0,08(Koşay-Varry, 1967, Lev 38:368).

Lev XXXIII/1

Güzelova. Tepsi kenarı(parça), siyah boya astarlı, perdahlı, geometrik motiflerle süslü, yüks 0,13, mevcut uzun 0,17(Koşay-Varry, 1967, Lev 39:370).

Lev XXXIII/2-3

Güzelova. Üzerinde geometrik süsler bulunan kaplar ve parçalar(Koşay-Varry, 1967, Lev 39:2-3).

Lev XXXIV

Güzelova. Üzerinde geometrik süsler bulunan kaplar(Koşay-Varry, 1967, Lev 40).

Lev XXXV/1

Karaz. Yarım küre biçiminde tas, kenarda karşılıklı iki kabarcık, halka biçiminde küçük bir dibi var. Kırmızı, mat astarlı, perdahlı, elle yapılmış, yüks95, ç 27 mm(Koşay-Turfan, 1959, s.387:9).

Lev XXXV/2

Karaz. Tasçık, ağız hafifçe açık, kenarı ince, boynu az çukur, karın kısa ve şişkin, dibi düz, içi dışı boz-devetüyü isli, dışı astarlı, hamuru bol samanlı yüks 68, a. çapı 128 mm(Koşay-Turfan, 1959, s.387:13).

Lev XXXV/3

Karaz. Çift kulplu çömlekçik, ağız hafifçe açık, kenar ince, boğaz geniş karın beyzi ve uzunca, karınla boğaz arasında iki küçük kulp bulunmaktadır, elle yapılmış(Koşay-Turfan, 1959, s.387:16).

Lev XXXV/4

Karaz. Sivri kaideli çömlekçik, ağzı geniş, kenarı ince, boğaz geniş, karın şişkin ve ortasında hafif bir dirsek var, kaide sivri, elle yapılmış, dışı siyah ve kenarı kırmızı astarlı, cilalı, perdahlı, içi mat boz-isli astarsız, yüks 170, a.ç 127, boğaz ç. 114 mm(Koşay-Turfan, 1959, s.387:20).

Lev XXXV/5

Karaz. Çömlekçik, kenar ince, dışarı taşkın boğaz geniş, karın şişkin, kürevi, kaide yuvarlak, kenarda küçük dairevi bir kulp bulunmaktadır, dışı siyah astarlı, cilalı, perdahlı, içi esmer-boz, devetüyü astarlı, yüks 160, çapı 110, boğaz ç 100 kr. Çapı 183 mm(Koşay-Turfan, 1959, s.388:22).

Lev XXXV/6

Karaz. Vazocuk, koyu-devetüyü, cilası çıkmış, yüks 80, ç 100 mm(Koşay-Turfan, 1959, s.389:64).

Lev XXVI/1

Karaz. Helezoni kabartmalı çömlek, kenar hafifçe açık ve keskin, boyun üstüvani, boğazla karın arasında içeri ve karın üzerinde dışarı doğru olmak üzere

iki dirsek yaptıktan sonra kaideye doğru daralıyor. Kaide düz ve dar, dikkatli bir şekilde elle yapılmış, boyun üzerinde bulunan çukurlaştırılarak çizilmiş dik ve kısa bir hattın iki yanında simetrik olarak geniş bir nokta ve yanlarında iki nokta etrafında iki daire bir insan çehresi ifade etmektedir. Karın üzerinde, birbirine bitişik ve simetrik kabartma iki helezon motifi, kabın öbür yüzünde çukurlaştırılarak çizilmiş geniş hatlardan mürekkep süsler bulunmaktadır. Boğazın yarısından yukarısı kırmızı-devetüyü, kabın alt kısmı siyah astarlı, cilalı, perdahlı, içi devetüyü astarsızdır. yüks 262, a.ç. 233, boyun ç. 220, kr. ç 303, kd.ç. 120 mm(Koşay-Turfan, 1959, s.390 :35).

Lev XXXVI/3

Karaz. Çömlekçik, boğazla karın arasında içe doğru dirsek var, y.150, ç.165 MM(Koşay-Turfan, 1959, s.390:42).

Lev XXXVI/2

Karaz. p.t. çömlekçik, 37 no'nun benzeri, siyah astarlı, cilalı, perdahlı, Y.170, Ç.215 mm(Koşay-Turfan, 1959, s.390:42).

Lev XXXVII/3

3. Karaz. Kabartma ve oyma süslü çömlek, boğazla karın arasındaki içeri doğru olan dirsek üzerinde deliksiz, kabarcık biçiminde iki kulpçuk var, boğaz ve karın üzerinde çukur ve geniş hatlarla, daire ve noktalardan mürekkep süsler bulunmaktadır. Dışı siyah,boğazın içi devetüyü astarlı, perdahlı, cilalı, içi devetüyü-siyah artarsız, yüks 222, a.ç Ç.197, kd. ç. 70 mm

Lev XXXVII/1

Karaz. Çukur çizgilerle süslü çömlekçik. Boğazla karın dirseği arasındaki saha geniş ve çukur hatlarla dairelerden mürekkep süslerle dolu. İçi ve dışı kırmızı astarlı, cilalı, perdahlı, yüks 172, a.ç. 195, boyun ç. 185, kr. ç 220, kd. ç 83 mm(Koşay-Turfan, 1959, s.389:37).

Lev XXXVII/2

Karaz. Dışı siyah astarlı ve perdahlı, içi boz devetüyü renginden çömlek(Koşay-Turfan, 1959, s.389:49).

Lev XXXVIII/1

Karaz. Kabartmalı kap parçası. Helezoni süslemeli(Koşay, res. 17).

Lev XXXVIII/2

Karaz. Memecik biçimli kulp(Koşay, 1948, res 18).

Lev XXXVIII/3

Karaz. Kap parçaları(Koşay, 1948, res 19).

Lev XXXIX/1-3

Karaz. bezemeli kap formları(Koşay, 1948, res 8-9).

Lev XL/1-2

Karaz. Bezemeli kap parçaları(Koşay, 1948, res 10-11).

Lev XLI/1-2

Karaz. bezemeli kap parçaları(Koşay, 1948, res 13-14).

Lev XLII/1-2

Karaz. bezemeli kap parçaları(Koşay, 1948, res 15-16).

Lev XLIII

Karaz. Çift helezonlu süslemeli kap parçaları(Koşay-Turfan, 1959, s.403).

Lev XLIV/1

Karaz. Derin ve büyük kap,ağız hafifçe açık, boğaz kısa ve geniş, karın hafifçe dirsekli, kaide basık ve düz, kenarda dairevi ve küçük ir kulp vardır. Siyah-devetüyü astarlı, cilalı yüks 210, ç 360 mm(Koşay-Turfan, 1959, s.392:43).

Lev XLIV/2

Karaz. Büyük kap, sarı-kırmızı astarlı, perdahlı, yüks150. ç 280 mm(Koşay-Turfan, 1959, s.393:45).

Lev XLIV:3

Karaz. Kap, siyah-kahverengi mat astarlı, yüks 130, ç 210 mm(Koşay-Turfan, 1959, s.393:48).

Lev XLV/1

Karaz. Siyah astarlı ve perdahlı, helezoni kabartma süslü küp. B1'de 8 m'de bulunmuştur(Koşay-Turfan, 1959, s.391:170).

Lev XLV/2

Karaz. 1 ile aynı tabakadan(Koşay-Turfan, 1959, s.391:171).

Lev XLV/3

Karaz. bezemeli bir küpün üst kısmı(Koşay-Turfan, 1959, s.392:172).

Lev XLVI/2

Karaz. Kurs biçiminde kapak, sivri kulplu, her iki yüzü esmer-devetüyü astarlı, perdahlı, dışı cilalı, ç.142, kalın12 mm(Koşay-Turfan, 1959, s.399:92).

Lev XLVI/1

Karaz. Kap altı BV/3 m derinlikten(Koşay-Turfan, 1959, s.399:29).

Lev XLVI/3

Karaz. kurs biçiminde düz kapak, kenardan ortadaki kulpa doğru 4 adet birbirine paralel ikişer çizgi gurubu eşit aralıklarla uzanmaktadır. Bu paralel çizgilerin arası zikzaklı hatlarla doldurulmuştur. Paralel çizgi grupları arasındaki 4 boşlukta çukur birer daire bulunmaktadır. ç 179, kalın 12 mm. BI/8.50 m(Koşay-Turfan, 1959, s.399:87).

Lev XLVI/4

Karaz.Çömlekçik, kenar dışarı doğru hafifçe açık ve ince, boğaz kısa ve üstüvani, karın şişkin, boğazla karın arasında içeri, karın üzerinde dışarı doğru dirsek yapıyor, kaide dar ve düz, dışı kırmızı astarlı, cilalı, perdahlı, karnın içi mat kırmızı astarlı, üzerinde süs yok. yüks 112, a.ç. 110, boyun ç 100, kr. ç 136, kd.ç 44 mm, BI/8.75 m(Koşay-Turfan, 1959, s.394:56).

Lev XLVII/1

Karaz. İnce çizgili, sık ve karışık hendesi motiflerle süslü dik kap kenarı parçası, kaidesi düz, geniş ve belki dört köşeli bir kabın kenarı, dışı siyah astarlı, cilalı, perdahlı, içi pürüzlü, mat devetüyü astarsız, yüks 162, gen 173 mm, BIII/2,70 m derinlikten(Koşay-Turfan, 1959, s.406:117).

Lev XLVII/2

Karaz. İnce vazo(?) parçası kenarı, kenar hafifçe dışarı kıvrık, boğaz dik ve uzunca, karın kürevi (olmalı), boyun üzerinde paralel iki çizginin arası mail çizgiler ve bunların arası da noktalarla doldurularak(incise) süslenmiş, dışı koyu siyah astarlı, perdahlı, cilalı. uzun 100, yüks 70 mm(Koşay-Turfan, 1959, s.406:159).

Lev XLVII/3

Karaz. Nakışlı çömlekçik. Siyah-kahverengi astarlı, cilalı, yüks.92, ç105 mm, BI/8.50 m'den(Koşay-Turfan, 1959, s.406:60).

Lev XLVIII

Karaz. Kulp tipleri(Koşay-Turfan, 1959, s.402).

Lev XLIX/1

Karaz. Dört köşeli, süslü kapak, kenarları hafifçe inhinalı ve köşeler keskin değil, çukur, düz hatlar, noktalar ve dairelerle süslenmiş, koyu siyah astarlı, perdahlı, cilalı, hamuru hafifçe kumlu. Uzun 395, gen. 340, kalın 18 mm, BI/7 m(Koşay-Turfan, 1959, s.400: 89).

Lev XLIX/2

Karaz. Kurs biçiminde kapak, az çukur hatlar ve noktalarla hendesi süsler meydana gelmiş, hamuru ince astarlı, perdahlı, cilasız. ç 290, kalın 18 mm, BI/8.50 m(Koşay-Turfan, 1959, s.400:90).

Lev XLIX/3

Karaz. Geniş kabartmalı büyük küp parçası, kırmızı astarlı, perdahlı, uzun 400, gen 300 mm, BI/6.50 m(Koşay-Turfan, 1959, s.404:132).

Lev LI/1

Karaz. İnce kabartmalı büyük çömlek parçası. Helezon ve paralel hatlarda hendesi süsler var. Kabartmanın bulunduğu saha siyah astarlı, perdahlı, gümüşi cilalı, diğer kısım kahverengi astarlı, cilalı, perdahlı, uzun 320, gen 190 mm, BI/3 m(Koşay-Turfan, 1959, s.405:145).

Lev LI/2

Karaz. İnce helezoni kabartmalı büyük çömlek parçası. Siyah astarlı, cilalı, perdahlı, uzun160, gen 120 mm, BI/1.50 m(Koşay-Turfan, 1959, s.405:145).

Lev LII:1

Karaz. Keskin kertikli büyük çömlek parçası, karın üzerinde kabı çevreleyen derince bir çukurun kenarında keskin bir kertik bulunmaktadır. Dışı siyah astarlı, perdahlı, cilalı, içi boz astarlı, uzun 260, gen 120 mm, BIV/1.50 m(Koşay-Turfan, 1959, s.407:146).

Lev LIV/1

Pulur. Çanakçık, dışı siyah cilalı, içi açık kahverengi küçük ve düz kaideli, karnı hafif çıkıntılıdır, kırık olup eksik kısımları tamamlanmıştır. D. T-260 Kat II(Kalkolitik), a. ç 0,22 yüks 014(Koşay, 1964, Lev 35:1).

Lev LIV/2

Pulur. Pişmiş topraktan yapılmış, dışı kahverengi cilalı, içi açık kahverengi, küçük düz kaideli olup karnı hafif çıkıntılı, tamamlanmıştır. D.II. kat Kalkolitik, a. ç 0,16-17, yüks, takriben 0,13(Koşay, 1964, Lev 35:2).

Lev LIV/3

Pulur. Küpçük.(Gudul, Erzurum), dış kenarı üstü kahverengi, karın altı alacalıdır. Üstünde oyuk hendesi süsler vardır. İçi kahverengi cilalı ve perdahlıdır.

Tamamlanmıştır, der 2 m, a. ç 0, 13, yüks 0,15, kaide çapı 0,065(Koşay, 1964, Lev 35:7).

Lev LIV/4

Pulur. Çanak, dışı boz içi kahverengi olup tamamlanmıştır. Kenarı az dışa eğik, dibi eksiktir, a. ç 0,11, yüks 0,095 (Koşay, 1964, Lev 36:229).

Lev LV/1

Pulur. Çanak, ağız kenarları, karın siyah astarlı ve perdahlı içi boz renklidir. Dip küçük değirmi düzdür. D.II kat yangın k. a.ç 0,14, yüks 0,09, kr. ç 0,025(Koşay, 1964, Lev 28:23).

Lev LV/2

Pulur. Kase, dışı yüksek derecede cilalıdır(boya astarlı ve perdahlı), dibi küçük ve değirmidir, parçalı olup tamamlanmıştır, a. ç 0,11, yüks.0,09 kr.ç 0,025(Koşay, 1964, Lev 28:23).

Lev LV/3

Pulur. Kase, dışı yüksek derecede boya astarlı ve perdahlı, içi boz renkli dibi küçük değirmi ve düz bir kap olup tamamlanmıştır, a. ç 0,11 yüks 0,09, kr. ç 0,025(Koşay, 1964, Lev 28:25).

Lev LV/4

Pulur. Kase(Gudul- Erzurum), dışı siyah içi gri, dibi küçük değirmi ve düz olup tamamlanmıştır, a. ç 0,09 yüks 0,085 dip ç 0,023(Koşay, 1964, Lev 28:26).

Lev LV/5

Pulur. Kasecik, tamamlanmış, siyah dışı yüksek derecede perdahlı, dibi küçük değirmi düzlük halindedir. Derinlik 4 m, T ocağı, a. ç 0,08, yüks 0,07, dip ç, 0,025(Koşay, 1964, Lev 28:27).

Lev LV/6

Pulur. Kasecik, boyun altı yüksek derecede siyah perdahlı, dip küçük ve az çukurdur. Ağız kenarı biraz kırık olup tamamlanmıştır.(Koşay, 1964, Lev 28)

Lev LV/7

Pulur. Çömlekçik, ağzı dışarı eğik, dibi değirmi ve düz, üst rengi boz olup altı siyahtır, perdahlı olup karında yılankavi helezoni tek katlı süs vardır. T, 6 m'den, a. ç 0,0105, dip ç 0,09, yüks. 0,0115(Koşay, 1964, Lev 28:28).

Lev LV/9

Pulur. Çanak, siyah cilalı, değirmi küçük kaideli ve kenarı dışarı eğik bir kaptır. Yangın katı Tepe Sondajı 7 m'den, a. ç 0,10, yüks. 0,09, Dip. 0,02(Koşay, 1964, Lev 28:711).

Lev LV/10

Pulur. Kapak parçası, tamamlanmıştır. Dışı siyah, altı kahverenginde, kulp ile bir parçası Karaz tipi hendesi süslü. Tepe sondajı 7 m. Kalkolitik, çapı 0, 26, kalın. 0,01. Krş. Karaz sah. 400 resim a91, a89, a90, sah.399 resim a87, a92(Koşay, 1964, Lev 40:712).

Lev LV/11

Pulur. Kapak parçası, kiremit renginde olup tamamlanmıştır. Tepe sondajı yangın katı kalkolitik, ç 0, 24 kalın 0,015(Koşay, 1964, Lev 40:713).

Lev LV/12

Pulur. Çanak parçası, siyah cilalı olup tamamlanmıştır. Tepe sondaj 7 m.(Koşay, 1964, Lev 28:714).

Lev LVI/1

Pulur. Kase parçası, karından aşağı kısmı siyah, perdahlı, a. ç 0,095, yüks 0,060, dip çapı 0,015(Koşay, 1964, Lev 31:27).

Lev LVI/2

Pulur. Güveç, siyah cilalı dibi düz parça halinde olup tamamlanmıştır. D. Tepe 5 m'den a.ç 0,15 m, yüks. 0,18 m, dip 0,11 kr.ç 0,19, Kş. Karaz Sah.394 resim a58(Koşay, 1964, Lev 14:46).

Lev LVI/5

Pulur. Tas. Parça olup tamamlanmıştır. Yüksek derecede siyah astarlı ve perdahlıdır. Dibi değirmi ve düz, Kalkolitik, yangı katı, a.ç 0,0125, yüks 0,07.

Lev LVII/1

Pulur. Kapak, tamamlanmış, yüksek dereceli siyah perdahlı, Kalkolitik Çağ, kalınlık 0,02(Koşay, 1964, Lev 40:712-13).

Lev LVII:1

Pulur. Kapak parça olup tamamlanmıştır. Üstü siyah ve oluk dairevi süslü. Kulpu yivlidir. T ocağı 5 m'den(Koşay, 1964, Lev 40).

Lev LVII:2

Pulur. Kapak. Tamamlanmış, üstü çizgili süslü kulpu kırık, üstü siyah perdahlı altı kahverengi, yangın katı, Son Kalkolitik, 2 m'den, ç 0,26, kalın 0,01(Koşay, 1964, Lev 40:28).

Lev VIII/1

1.Pulur. Kupa, yüksek boyunlu, dışı siyah boya astarlı ve yüksek derece perdahlı, karın çıkıntılı dirsek teşkil ediyor. Dip küçük ve deermi düz. Tepe sondajı, 7 m, a.ç 0, 075, yüks 0,085, dip ç, 0,025(Koşay, 1964, Lev 15:556).

Lev VIII/2

Pulur. Kapçık, dışı siyah boya astarlı ve yüksek derecede perdahlı, kenarı kırık,dip sivri sonra az düzlük olup kenarı hafif dışarı eğik. T ocağı Yangın katı 2 m'den, a. ç 0,065 m, yüks 0,065 m, dip ç, 0,009(Koşay, 1964, Lev 15:557).

Lev LIX

Pulur. Siyah cilalı çanak parçası, dışı siyah boya astarlı, içi kırmızı, üzerinde hendesi süsler ve oluklar vardır, T ocağı, 4,60 m'den (Koşay, 1964, Lev 17:596).

Lev LX/1

Pulur. Çanak parçası, siyah astarlı, perdahlı, oluk hendesi süslü. II. kat(Koşay, 1964, Lev 18).

Lev LX/2

Pulur. Çanak parçası siyah astarlı, perdahlı, yeldeğirmen kanadı hafif kabarma motifli, II kat(Lev CXX, Lev CXXII, Kafkasya Beştaş bölgesi seramiği. Eneolitik Dönem).(Koşay, 1964, Lev 18)

Lev LIX-LX-LXI

Pulur. A alanından ele geçen kabartmalı parçalar(Koşay, 1964, Lev 16-17-18).

Lev LXII

Pulur. Kalkolitik Çağ Karaz Seramiği bezeme örnekleri(Koşay, 1964, Lev 16).

Lev LXIII

Pulur. Bezeme ve kulp tipleri(Koşay, 1964, Lev 20).

Lev LXIV

Pulur. A alanı, bezemeli kap parçaları(Koşay, 1964, Lev 19).

Lev LXVI

Arslantepe. Kap kaideleri(Carratelle, 1993).

Lev LXVII

Arslantepe. Perdahlı kap(Carratelli, 1993, s.93) EBÇ III B.

Lev LXVIII

Arslantepe. Kap örnekleri, tabaka VI BI (Carratelli, 1993, Fig 7).

Lev LXX

Gelinciktepe. Pithos örnekleri(Palmieri, 1967, s.148, Fig 15).

Lev LXXI

Gelinciktepe. İnsize(kazı-çizi) bezemeli ve inkrüstasyon bezemeli parçalar(Palmieri, 1967, s.151, Fig 17).

Lev LXXII/1

Köşkerbaba. Ağız kenarı üzerine düzgün aralıklarla buğday başağı işlenmiş ve içleri beyaz dolgu ile doldurulmuş(Bilgi, 1984, s.54, Res 5).

Lev LXXII/2

Köşkerbaba. Siyah astarlı, parlak perdahlı kap(Bilgi, 1984, s.54, Res 6).

Lev LXXIII/1

Pirot. Sondaj Açması XI. Yapı Katı, inkrüstasyon tekniğinde geometrik parça(Karaca, 1982, res 15).

Lev LXXIII/2

Pirot. Sondaj Açması XI. Yapı katı inkrüstasyon tekniğinde geometrik desenli parça(Karaca, 1982, res.16).

Lev LXXIV/1

Amik. Kırmızı yüzeyli Karaz Seramiği parçası. Üzeri bezemeli(Braidwood, 1960, Lev 86:1).

Lev LXXIV/2

Amik. Dış yüzeyi kızıl-kahverengi, bezemeli parça(Braidwood, 1960, Lev 86:2).

Lev LXXIV/3

Amik. Ağız kenarı kırmızı, karın kısmı siyah renkli, parlak perdahlı parça(Braidwood, 1960, Lev 86:4).

Lev LXXIV/4

Amik. Ağız kenarı kırmızı, karın kısmı siyah renkli, parlak perdahlı, bezemeli parça(Braidwood, 1960, Lev 86:5).

Lev LXXV/1

Amik. Siyah yüzeyli ağız kenarı kazı-çizi(insize) bezemeli parça(Braidwood, 1960, Lev 87:4).

Lev LXXV/2

Amik. Üzeri inkrüstasyon bezemeli parça(Braidwood, 1960, Lev 87:6).

Lev LXXV/3

Amik. Kırmızı yüzeyli parça, bezemesiz(Braidwood, 1960, Lev 87:8).

Lev LXXV/1-2

Amik. Karaz Seramiği kap örnekleri(Braidwood, 1960, Lev 33:1-2).

Lev LXXVI/3-5

Amik. Karışık gruba ait Karaz örnekleri, bezemeli. (Braidwood, 1960, Lev 33: 3-5).

Lev LXXVI/6-9

Amik. Karaz Seramiği örnekleri(Braidwood, 1960, Lev 33: 6-9).

Lev LXXVII

Amik. Karaz Seramiği örnekleri(Braidwood, 1960, Lev 34: 1-5).

Lev LXXVIII

Amik. Karaz Seramiği parçaları. Hemen hemen tamamı parlak perdahlı ve bezemeli.3-5, 10 numaralı örnekler bezemesiz(Braidwood, 1960, Lev 35: 1-18).

Lev LXXIX/1-15

Amik. Karaz Seramiği parçaları. No: 8 ve No: 11 karışık gruba ait örnekler(Braidwood, 1960, Lev 36: 1-15).

Lev LXXX/1-11

Amik. Karaz Seramiği parçaları. No:1 ve No 5 kapak parçaları(Braidwood, 1960, Lev 37: 1-11).

Lev LXXXI/A-B

Tabara el Akrad. Bezemeli kaplar ve kap parçaları. A2 üzerinde yarım daire biçimli bezeme mevcuttur(Hood, 1951, Lev 12: A-B).

Lev LXXXI/C

Tabara El Akrad. Bezemeli kap parçaları ve bezemeli kap(Woolley, Fig 2).

Lev LXXXII

Affula. Kulplu çömlek. Kabın karın kısmı ve kumunun altı bezemeli, perdahlı(Amiran, 1960, s.68, foto 65).

Lev LXXXV/1

Beth Yerah. Bezemeli kulplu kap, EBIII. Kulpun alt kısmından bezemeli, parlak perdahlı(Avi-Yarah, 1975, s.255).

Lev LXXXV/2

Beth Yerah. Geniş çanak. Ağız kenarından gövdeye doğru paralel bezemeli(Amiran, 1960, s.69, foto 64).

Lev LXXXV/3-4

Beth Yerah. EBÇIII. No 4 yandan iki küçük kulplu(Avi-Yarah, 1975. s.255).

Lev LXXXVI

Beth Yerah, EBÇIII. Kaide ve çanak parçaları, perdahlı ve çoğu bezemeli(Amiran, 1960, s.69, foto 68).

Lev XC/1

Geoy Tepe. Delikle bezenmiş, perdahlı kap(Lamb, 1954, Lev II:1).

Lev XC/2

Geoy Tepe. Spiral motifli, perdahlı küp(Lamb, 1954, Lev II:2).

Lev XCI/1

Yanıktepe. EBÇ II. İnsize bezemeli çanak(Burney-Lang, 1971, fig 31).

Lev XCI/2

Yanıktepe. EBÇII. MÖ III. binin ortalarına ait çanak çömlek üzerindeki insize(kazı-çizi) bezeğinde görülen tipik spiral bezeme(Burney-Lang, 1971, fig 32).

Lev XCII

Amiranis Gora. Perdahlı çanak ve süsleme detayı(Burney-Lang, 1971, fig 33-34).

Lev XCIII

Amiranis Gora. EBÇI. Parlak perdahlı(Burney-Lang, 1971, fig 30).

Lev XCIV/1-4

Transkafkasya Eneolitik Mezarlıklarından ele geçen kap örnekleri. Parlak perdahlılar(Kuftin, 1941, s.489, Lev 125).

Lev XCIV/1-5

Transkafkasya bezeme örnekleri(Kuftin, 1941, s.479, Lev 120).

Lev XCVI

Trialeti. Siyah parlak perdahlı ve ince kilden yapılmış seramik parçaları ve bezeme örnekleri(Kuftin, 1941, s.407, Lev 86).

Lev XCVII

Trialeti. Siyah, parlak perdahlı kaplarından örnekler(Kuftin, 1941, s.465, Lev 114).

Lev XCVIII

Beştaşen Kalesi kültür katından siyah perdahlı seramik parçaları. Kap üzerinde şeritler halinde motifler yer almakta(Kuftin, 1941, s. 483, Lev 122).

Lev XCIX

Shengavit. Siyah perdahlı kap, yüzeyindeki kuşa benzer süslemeler ve geometrik paralel çizgili düzenlemeler, spiraller ile sonlanmaktadır(Burney-Lang, 1971, fig 35).

XV RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Nahçevan Kulp

Resim 2: Karaz Seramiği'nin Renkleri

Resim 3: Filistin'deki Karaz Seramiği Formlarının Sınıflandırılması

XVI HARİTALAR LİSTESİ

Harita I : Doğu Anadolu

Harita II: Doğu Anadolu Yerleşim Alanları

Harita III: Elazığ Bölgesi

Harita IV: Pulur / Sakyol

Harita V: Erzurum Bölgesi

Harita VI: Malatya / Hekimhan – Keban Alanları

Harita VII: Sivas / Divriği –Kangal Alanları

Harita VIII: Amik Ovası

Harita IX: Tabara El Akrad

Harita X: Kuzey Filistin

Harita XI: Erken Bronz II-III Safhalarında Filistin'de Yer Alan Kentler

Harita XII: Filistin'de Karaz Seramiği'nin Yayılımı

Harita XIII: Filistin'de Karaz Seramiği'nin Kap Formlarına Göre Dağılımı(Tablo 15 ile paralel)

Harita XIV : Hazor ile Tell Yarmuth

Harita XV: Yanık Tepe

Harita XVI: Geoy Tepe

Harita XVII: Godin Tepe

Harita XVIII: Transkafkasya

Harita XIX : Erken Transkafkasya Yerleşimleri

XVII PLANLAR LİSTESİ

Plan 1: Taşkun Mevkii

Plan 2: Arslantepe

Plan 3: Malatya / Değirmentepe

Plan 4: İmamoğlu

Plan 5: İmamoğlu

Plan 6: Tabara El Akrad

Plan 7: Ai

Plan 8: Beth Yerah Kazı Alanları

Plan 9: Jericho D ve E Mezarları

Plan 10: Ta'anneck

Plan 11: Godin Tepe

XVIII ŞEKİLLER LİSTESİ

Şek I: Tip 1 (içi ve dışı farklı renkte Karaz Seramiği) kap örnekleri.

Şek II: Tip 2 (siyah yüzeyli Karaz Seramiği) kap örnekleri.

Şek III: Tip 3 (Kırmızı-kahverengi yüzeyli Karaz Seramiği) kap örnekleri.

Şek IV: Tip 4(Bezemeli Karaz Seramiği) kap örnekleri.

Şek V: Tip 5 (Muhtelif-Karışık Karaz Seramiği) kap örnekleri.

Şek VI-IX: Avşan Bölgesi, Taşkunkale, Avşan, Taşkun Mevkii'nden ele geçen Karaz Seramiği'ne dair tipoloji.

Şek X: Değirmentepe kap formları.

Şek XI: Değirmentepe III. kat kap profilleri ve desenleri.

Şek XII: Değirmentepe II. Kat kap profilleri ve desenleri.

Şek XIII: Değirmentepe, kap desenleri ve profilleri.

Şek XIV: Değirmentepe, I. kat kap profilleri ve desenleri.

Şek XV: Han İbrahim Şah, motif örnekleri.

Şek XVI: Han İbrahim Şah, I. kat çanak-çömleği.

Şek XVII: Han İbrahim Şah I. kat kap profilleri ve küpçük örneği.

Şek XVIII: Han İbrahim Şah, EBÇ I. kat ağız karın ve boyun parçaları.

Şek XIX: Pulur/Sakyol, kabartma bezemeli parçalar.

Şek XX: Pulur/Sakyol, kabartma bezemeli parçalar.

Şek XXI: Pulur/Sakyol, kabartma bezemeli parçalar.

Şek XXII: Pulur/Sakyol, bezemeli küp.

Şek XXIII: Pulur/Sakyol, çömlekler ve bezemeli kaplar.

Şek XXIV: Pulur/Sakyol, kabartma bezemeli küpler.

Şek XXV: Pulur/Sakyol, kap oturtacağı ve ayaklıklar.

Şek XXVI: Pulur/Sakyol, kap oturtacağı ve ayaklıklar.

Şek XXVII: Pulur/Sakyol, kap oturtacakları.

Şek XXVIII: Korucutepe, çanak örnekleri.

Şek XXIX: Korucutepe, çanak örnekleri.

Şek XXX: Korucutepe, çanak örnekleri.

Şek XXXI: Korucutepe, kap örnekleri.

Şek XXXII: Korucutepe, kaide örnekleri.

Şek XXXIII: Korucutepe, kaide, kap ve tutamak örnekleri.

Şek XXXIV: Korucutepe, kabartma bezemeli çanak-çömlekler.

Şek XXXV: Norşuntepe, batı yamacı çanak-çömlekleri.

Şek XXXVI: Norşuntepe, batı yamacı çanak-çömlekleri.

Şek XXXVII: Norşuntepe, batı yamacı çanak-çömlekleri.

Şek XXXVIII: Norşuntepe, batı yamacı, kabartma bezemeli çömlekler.

Şek XXXIX: Norşuntepe, batı yamacı, kazıma bezekli kaplar ve yalın kapak.

Şek XL: Norşuntepe, Akrapol VIII, yapı katı oluk bezemeli kaplar.

Şek XLI-XLIV: Tepecik, Karaz Seramiği tipolojisi.

Şek XLV: Tepecik, EBÇ I, boyunlu kap.

Şek XLVI: Tepecik, EBÇIII, küpler.

Şek XLVII: Tepecik, insize bezemeli ve mühür baskılı kap örnekleri.

Şek XLVIII: Tepecik, Son Kalkolitik Karaz Seramiği tipolojisi.

Şek XLIX: Güzelova, bezemeli kap.

Şek L-LIV: Güzelova, motif detayları.

Şek LV: Güzelova, ekmek tekneleri.

Şek LVI: Karaz, muhtelif kap kesitleri.

Şek LVII: Arslantepe, kap ve kaide formları.

Şek LVIII: Arslantepe, kap ve kaide formları.

Şek LIX: Arslantepe, kap ve kaide formları.

Şek LX: Malatya/Değirmentepe, kap kaidesi.

Şek LXI: Altınova Karaz çanak çömlekleri.

Şek LXII: Altınova Karaz çanak çömlekleri.

Şek LXIII: Van Alanı yerleşimlerinin Karaz parçaları.

Şek LXIV: Ernis Karaz Seramiği parçaları.

Şek LXV: Ernis Karaz Seramiği parçaları.

Şek LXVI: Yaycı ve Gökçeli Karaz Seramiği parçaları.

Şek LXVII: Doğu Anadolu'daki çeşitli yerleşimlerin Karaz Seramiği parçaları.

Şek LXVIII: Doğu Anadolu'daki çeşitli yerleşimlerin Karaz Seramiği parçaları.

Şek LXIX: Doğu Anadolu'daki çeşitli yerleşimlerin Karaz Seramiği parçaları.

Şek LXX: Amik H safhası kap parçaları.

Şek LXXI: Amik H safhası kap örnekleri.

Şek LXXII: Amik I safhası kap örnekleri.

Şek LXXIII: Amik H safhası parçaları.

Şek LXXIV: Amik H safhası örnekleri.

Şek LXXV: Amik I safhası kap profilleri.

Şek LXXVI: Amik, II Karışık gruba ait örnekler.

Şek LXXVII: Amik, I safhası örnekleri.

Şek LXXVIII: Amik I safhası, bezemeli Karaz kapları.

Şek LXXIX: Tabara el Akrad Karaz Seramiği kap formları.

Şek LXXX: Tabara el Akrad , Karaz Seramiği kap formları.

Şek LXXXI: Filistin'de yer alan merkezlerden Karaz Seramiği örnekleri.

Şek LXXXII: Filistin'de yer alan merkezlerden Karaz Seramiği örnekleri.

Şek LXXXIII: Beth Yerah(Khirbet Kerak)'ta yer alan Karaz kap formları.

Şek LXXXIV: Jericho A mezarı Karaz Seramiği kapları.

Şek LXXXV: Jericho, A mezarı Karaz Seramiği kapları.

Şek LXXXVI: Ai ve Tell Yarmuth, Karaz Seramiği parçaları.

Şek LXXXVII: Godin Tepe, Karaz Seramiği örnekleri.

Şek LXXXVIII: Godin Tepe, Karaz Seramiği örnekleri.

Şek LXXXIX: Yanık Tepe Karaz Seramiği örnekleri.

Şek XC: Yanık Tepe Karaz Seramiği örnekleri.

Şek XCI: Yanık Tepe Karaz Seramiği örnekleri.

Şek XCII: Yanık Tepe Karaz Seramiği örnekleri.

Şek XCIII: Yanık Tepe Karaz Seramiği örnekleri.

Şek XCIV: Yanık Tepe Karaz Seramiği örnekleri.

Şek XCV: Karaz, Geoy Tepe ve Kafkasya'dan ele geçen Karaz Seramiği motiflerinden örnekler.

Şek XCVI: Güney Kafkasya kabartmalı kapları.

Şek XCVII: Güney Kafkasya kabartmalı kapları ve parçaları.

Şek XCVIII: Khirbet Kerak'daki Karaz Seramiği ve yabancı paralelleri.

Şek XCIX: Khirbet Kerak'daki Karaz Seramiği ve yabancı paralelleri.

Şek C: Khirbet Kerak'daki Karaz Seramiği ve yabancı paralelleri.

Şek CI: Khirbet Kerak'daki Karaz Seramiği ve yabancı paralelleri.

Şek CII: Khirbet Kerak'daki Karaz Seramiği ve yabancı paralelleri.

Şek CIII: Khirbet Kerak'daki Karaz Seramiği ve yabancı paralelleri.

Şek CIV: Khirbet Kerak'daki Karaz Seramiği ve yabancı paralelleri.

Şek CV: Khirbet Kerak'daki Karaz Seramiği ve yabancı paralelleri.

Şek CVI: Khirbet Kerak'daki Karaz Seramiği ve yabancı paralelleri.

Şek CVII: Khirbet Kerak'daki Karaz Seramiği ve yabancı paralelleri.

XIX LEVHALAR LİSTESİ

Lev I: Avşan höyüğünün doğudan ve kuzeyden görünüşü.

Lev II: Değirmentepe kap parçaları.

Lev III: Değirmentepe kabartma ve oluk bezemeli Karaz parçaları.

Lev IV: Değirmentepe I. kat çömlek parçaları.

Lev V: Değirmentepe çanakları ve çömlekleri.

Lev VI: Han İbrahim Şah höyüğünün görünümleri.

Lev VII: Han İbrahim Şah, ağız ve boyun parçaları ile küpçükler.

Lev VIII: Han İbrahim Şah, kaseler.

Lev IX: Pulur/Sakyol köyünün ve höyüğün görünümleri.

Lev X: Pulur/Sakyol, kabartma ve bezemeli parçalar.

Lev XI: Pulur/Sakyol, kabartma kuş bezemeli küpler.

Lev XII Pulur/Sakyol, küpler.

Lev XIII: Pulur/Sakyol, küpçükler ve küpler.

Lev XIV: Pulur/Sakyol, çömlekler, kase ve küpçük.

Lev XV: Pulur/Sakyol, çömlekler ve çanaklar.

Lev XVI: Pulur/Sakyol, ayaklıklar.

Lev XVII: Pulur/Sakyol, ayaklıklar ve kap kaidesi.

Lev XVIII: Pulur/Sakyol, I-XI. Katlar, siyah perdahlı çanak-çömlek örnekleri.

Lev XIX: Korucutepe, höyükten görünümler.

Lev XX: Korucutepe, perdahlı kap örnekleri.

Lev XXI: Korucutepe, kabartma bezemeli çömlekler.

Lev XXII: Korucutepe, perdahlı, kaplar, kabarma bezemeli çömlek, kap kaideleri ve minyatür kaplar.

Lev XXIII: Norşuntepe, Erken Bronz Çağı I'e ait perdahlı kaplar.

Lev XXIV: Tepecik, hava fotoğrafları.

Lev XXV: Tepecik, hava fotoğrafları.

Lev XXVI: Tepecik, Erken Bronz Çağı bezemeli parçaları.

Lev XXVII: Tepecik, Karaz çömlekleri.

Lev XXVII: Tepecik, çanak örneği ve hayvan başlı kase.

Lev XXIX: Tülintepe, çanak parçaları.

Lev XXX: Şemsiyetepe, çanak parçaları.

Lev XXXI: Güzelova, kap örnekleri ve kapak.

Lev XXXII: Güzelova, tepsi kenarları.

Lev XXXIII: Güzelova, geometrik süslü kaplar ve kap parçaları.

Lev XXXIV: Güzelova, geometrik süslü kaplar

Lev XXXV: Karaz, kap örnekleri.

Lev XXXVI: Karaz, bezemeli çömlekler.

Lev XXXVII: Karaz, bezemeli çömlekler.

Lev XXXVIII: Karaz, bezemeli çömlek parçası ve klp tipleri.

Lev XXXIX: Karaz, bezeme tipleri.

Lev XL: Karaz, bezeme tipleri.

Lev XLI: Karaz, bezeme tipleri.

Lev XLII: Karaz, bezeme tipleri.

Lev XLIII: Karaz, çift helezonlu parçalar.

Lev XLIV: Karaz, çanak örnekleri.

Lev XLV: Karaz, bezemeli çömlek, kabartma bezemeli küp parçaları.

Lev XLVI: Karaz, kap altı, kapak, çömlek örnekleri.

Lev XLVII: Karaz, bezemeli parçalar.

Lev XLVIII: Karaz, kulp tipleri.

Lev XLIX: Karaz, kapaklar.

Lev L: Karaz, çeşitli parçalar.

Lev LI: Karaz, kabartmalı karın parçası.

Lev LII: Karaz, karnı kertikli çömlek parçası.

Lev LIII: Pulur, hava fotoğrafi.

Lev LIV: Pulur, kap örnekleri.

Lev LV: Pulur, kase ve kasecikler.

Lev LVI: Pulur, çeşitli kaplar.

Lev LVII: Pulur, kapaklar.

Lev LVIII: Pulur, kapçıklar.

Lev LIX: Pulur, A alanı kabartma bezemeli parçalar.

Lev LX: Pulur, A alanı kabartma bezemeli parçalar.

Lev LXI: Pulur, A alanı kabartma bezemeli parçalar.

Lev LXII: Pulur, Kalkolitik dönem, bezeme motifleri.

Lev LXIII: Pulur, kulp örnekleri ve çizi bezeme.

Lev LXIV: Pulur, bezeme örnekleri.

Lev LXV: Arslantepe, hava fotoğrafi.

Lev LXVI: Arslantepe, kap kaidesi.

Lev LXVII: Arslantepe, perdahlı kap.

Lev LXVIII: Arslantepe kap örnekleri.

Lev LXIX: Gelinciktepe, höyükten görünümler.

Lev LXX: Gelinciktepe, pithos örnekleri.

Lev LXXI: Gelinciktepe, bezemeli parçalar.

Lev LXXII(1-2): Köşkerbaba, işlemeli kap ve yalın kap.

Lev LXXIII: Piroz, bezemeli parçalar.

Lev LXXIV: Amik. Karaz Seramiği parçaları.

Lev LXXV: Amik. Karaz Seramiği parçaları.

Lev LXXVI: Amik. Perdahlı ve bezemeli kap örnekleri.

Lev LXXVII: Amik. Perdahlı ve bezemeli kap örnekleri ve küpler.

Lev LXXVIII: Amik. Perdahlı ve bezemeli parçalar.

Lev LXXIX: Amik. Kulp ve bezeme örnekleri.

Lev LXXX: Amik. Kapak ve kaide örnekleri.

Lev LXXXI: Tabara El Akrad. Bezemeli kap parçaları ve küp.

Lev LXXXII: Affulah. Bezemeli çömlek.

Lev LXXXIII: Ai. Höyük hava fotoğrafi.

Lev LXXXIV: Beth Shan. Tepenin batıdan görünüşü.

Lev LXXXV: Beth Yerah. Kap örnekleri.

Lev LXXXVI: Beth Yerah. Kaide ve çanak parçaları.

Lev LXXXVII: Jericho. Höyük hava fotoğrafi ve tek yönden görünümü.

Lev LXXXVIII: Lachish. Höyük hava fotoğrafi ve tahmini planlaması.

Lev LXXXIX: Tell Hesi. Höyüğün kuzeybatıdan görünümü.

Lev XC: Geoy Tepe. Siyah perdahlı kaplar.

Lev XCI: Yanık Tepe. Perdahlı kaplar ve motif örneği.

Lev XCII: Amiranis Gora. Perdahlı çanak ve motif detayı.

Lev XCIII: Amiranis Gora. Perdahlı kap.

Lev XCIV: Transkafkasya kulp ve çanak örnekleri.

Lev XCV: Transkafkasya bezeme örnekleri.

Lev XCVI: Trialeti siyah parlak perdahlı parçala.

Lev XCVII: Trialeti. Siyah parlak perdahlı kaplar.

Lev XCVIII: Beştaşen Kalesi. Siyah parlak perdahlı kap parçaları.

Lev XCIX: Shengavit. Perdahlı ve bezemeli kap.

XX TABLOLAR LİSTESİ

Tablo A: Değirmentepe Stratigrafisi

Tablo B: Han İbrahim Şah Karaz Seramiği Tipolojisi

Tablo C: Pulur/Sakyol Siyah Perdahlı ve Kırmızı Perdahlı Karaz Seramiği'nin Tabakalara Göre Yüzdelik Durumu

Tablo D: Seracık Karaz Seramiği Tipolojisi

Tablo E: Korucutepe Stratigrafisi

Tablo F: Tülintepe 49-i, Sondaj I Karaz Seramiği Stratifrafik Sayısal Dağılımı

Tablo G: Arslantepe Erken Bronz Çağı Stratifrafisi

Tablo H: Arslantepe Karaz Seramiği Tipolojisi

Tablo I: Tabara El Akrad A ve B Açmalarının Stratigrafisi

Tablo J: Affulah Stratigrafisi

Tablo K: Ai Stratigrafisi

Tablo L: Beth Yerah Kazı Açmalarının Stratigrafisi

Tablo M: Beth Yerah I ve II Tabakaları

Tablo N: Hazar Stratigrafisi

Tablo 1: Karaz Seramiği'nin Anadolu'da Tipolojik Yayılımı

Tablo 2: Avşan Alanı Yerleşimleri Karaz Seramiği'nin Sayısal Dağılımları

Tablo 3: Altınova Karaz Seramiği Tipolojisi

Tablo 4: Hankendi Alanı Karaz Seramiği Tipolojisi

Tablo 5: Sekerat'ın Karaz Seramiği Tipolojisi

Tablo 6: Arguvan/Hekimhan Alanı Karaz Seramiği Tipolojisi

Tablo 7: Divriği/Kangal Ovası Karaz Seramiği Tipolojisi

Tablo 8: Muş Ovası Karaz Seramiği Tipolojisi

Tablo 9: Bulanık/Malazgirt Alanı Karaz Seramiği Tipolojisi

Tablo 10: Van Alanı Karaz Seramiği Tipolojisi

Tablo 11: Gürpınar Alanı Karaz Seramiği Tipolojisi

Tablo 12: Erçek Alanı Karaz Seramiği Tipolojisi

Tablo 13: Erciş/Muradiye Alanı Karaz Seramiği Tipolojisi

Tablo 14: Zülfübulak'ın Karaz Seramiği Tipolojisi

Tablo 15: Filistin'deki Merkezlerde Ele Geçen Karaz Seramiği Örneklerine Dair Tipoloji

Tablo 16: Doğu Anadolu Kronolojisi

Tablo 17: Fırat Alanında Yer Alan Kentlerin Kronolojik İlişkileri

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Doğu Anadolu

1. Tilkitepe
2. Iremir
3. Hina
4. Kalecik
5. Ernis
6. Kalecik II
7. Azathöyük
8. Ani
9. Siptoros
10. İvceklerin Tepesi
11. Hindi Höyüğü
12-13. Mounds between Siran and Kelkit
14-15. Mounds between Suşehri and Refahiye
16. Piklis
17. Şeyhyusuf
18. Şeyhpirim
19. Hunan
20. Alikirpun
21. Gaybeyan
22. Ziyaret
23. Tifnik
24. Misaksin
25. Bulanık
26. Liz
27. Mollakent
28. Zülfübulak
29. Adilcevaz
30. Kağızman
31. Kötek
32. Karaz
33. Pulur
34. Güzelova
35. Küçüktepe
36. Tepecik
37. Pılır
38. Dışkapı
39. Durulmuş
40. Töddürge
41. Topraktepe
42. Maltepe
43. Karabayır
44. Höyük
45. Höyükdeğirmeni
46. Çukurtarla
47. Tilkihöyük (Eymir)
48. Havuzköy
49. Halepköprüsü Höyük
50. Siçanhöyük
51. Hasartepe
52. Yukarı Budaklı
53. Hasarkaya
54. Bahçedamı
55. Ihsanlı
56. Kuyuluk
57. Horomhan
58. Karahöyük
59. Isaköy
60. Yukari Sülmenli
61. Seracık
62. Korpınık
63. Pağnık
64. Pulur
65. Aşvan
66. Göktarla
67. Dişliktepe
68. Arslantepe
69. Gelinciktepe
70. Çiftlik
71. Ispendere
72. Düztarla
73. Pirot
74. Fırat Höyük
75. Sılbistan
76. Aga Höyük
77. Sinanli
78. Hasırcılar II
79. Hasırcılar III
80. Şamanköy
81. İkinciler
82. Ören
83. Horonvil
84. Pingan
85. Armutak
86. Fero
87. Sivrikaya
88. Sigam
89. Sekerat
90. Bagin
91. Tepecik
92. Norşuntepe
93. Tülintepe
94. Korucutepe
95. Tinazit
96. Kövenk
97. Sarpulu
98. Uluova
99. Sarsap Mevkii

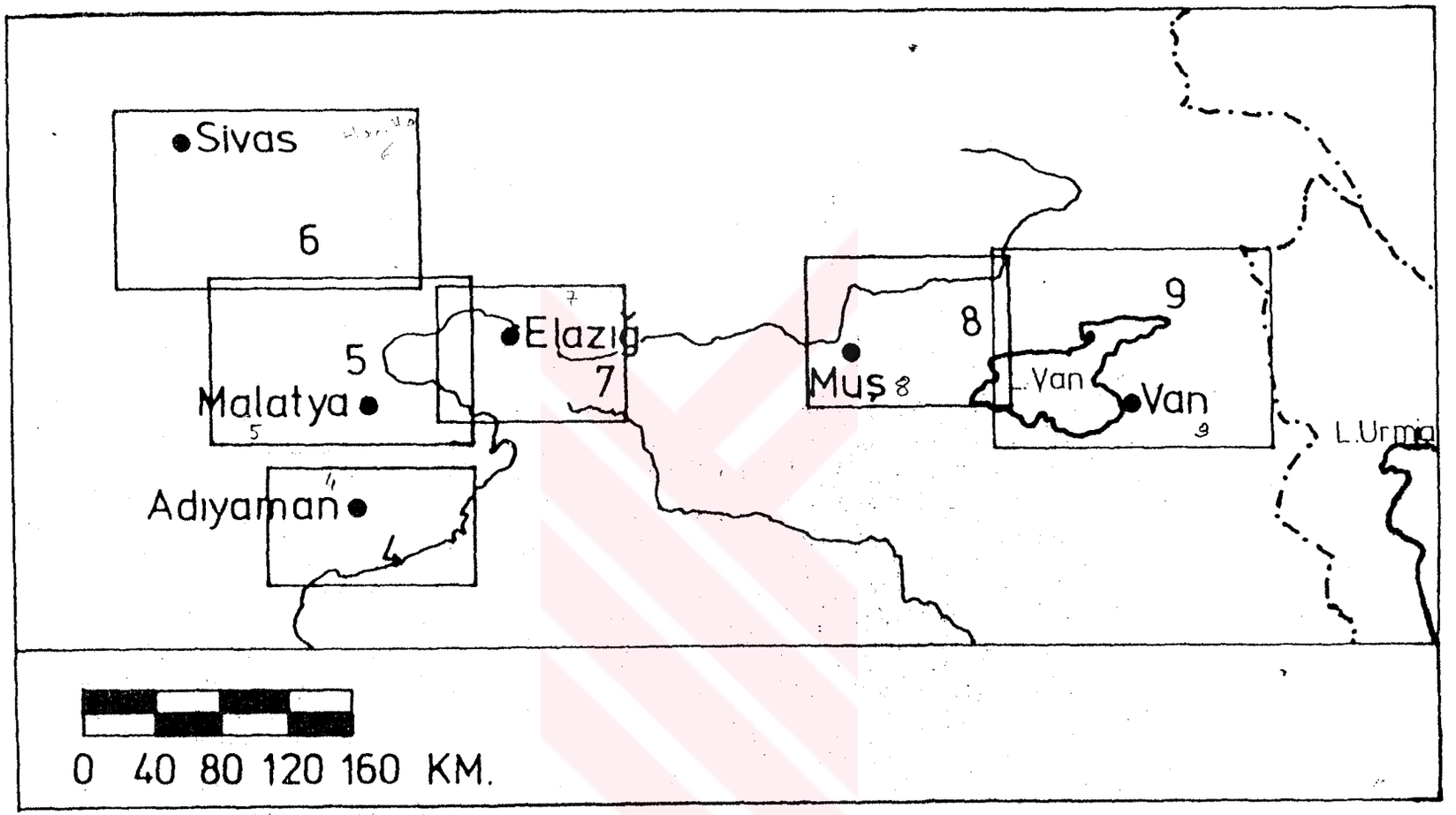

Harita II: Doğu Anadolu Yerleşim Alanları (Genel)

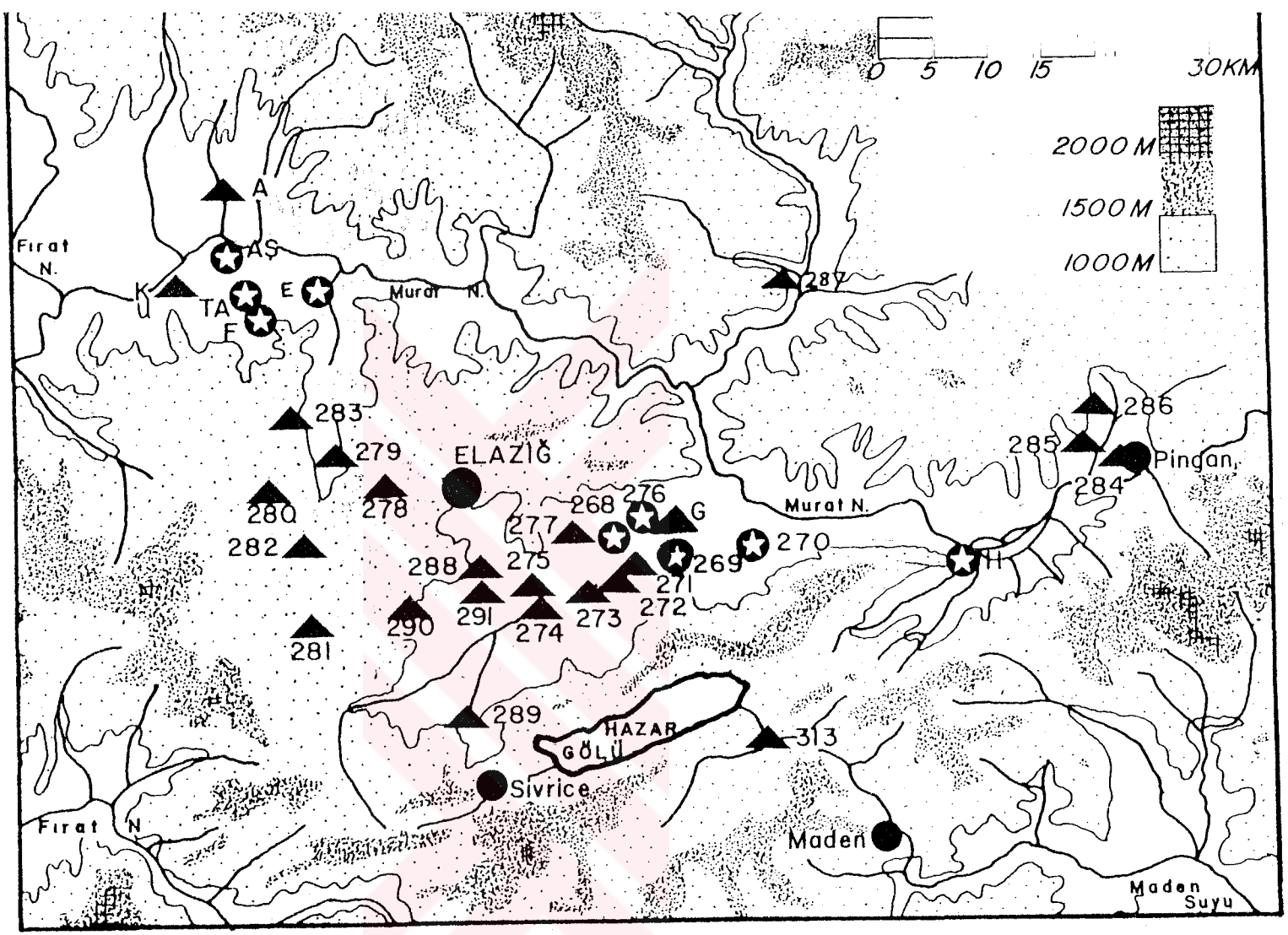
0 5 10 15 30KM
2000 M
1500 M
1000 M
A
AŞ
K
TA
E
F
Fırat N.
Murat N.
287
283
279
ELAZIĞ
280
278
282
268
276
G
277
270
269
288
275
271
272
291
274
273
290
281
286
285
Pingan
284
Murat N.
H
289
HAZAR GÖLÜ
313
Sivrice
Fırat N
Maden
Maden Suyu

Harita : III

Elazığ Bölgesi Kentleri

268	Tülintepe
269	Norşuntepe
270	Korucutepe
271	Könk
272	Sarpulu
273	Kövenk
274	Tinazit
275	Kehli
276	Tepecik
277	Hoğu
278	Hulvenk
279	Erzürük
280	Poyraz
281	Hankendi
282	Hinsor
283	Avcılı
284	Palu
285	Sığam
286	Sekerat
287	Bağın
288	Etminik
289	Uluova
290	Tadım
291	Kuyulu
313	Sarsap Mevki
A	Akçapınar
AŞ	Aşvan
E	Esenkent/Han İbrahim Şah
F	Fatmalı/Kalecik
G	Gülüşanbaba
H	Haraba tepe/Elmapınar
KU	Kurupınar
TA	Taşkun Kale
K	Korpınık
S	Seracık
P	Pulur (Keban)

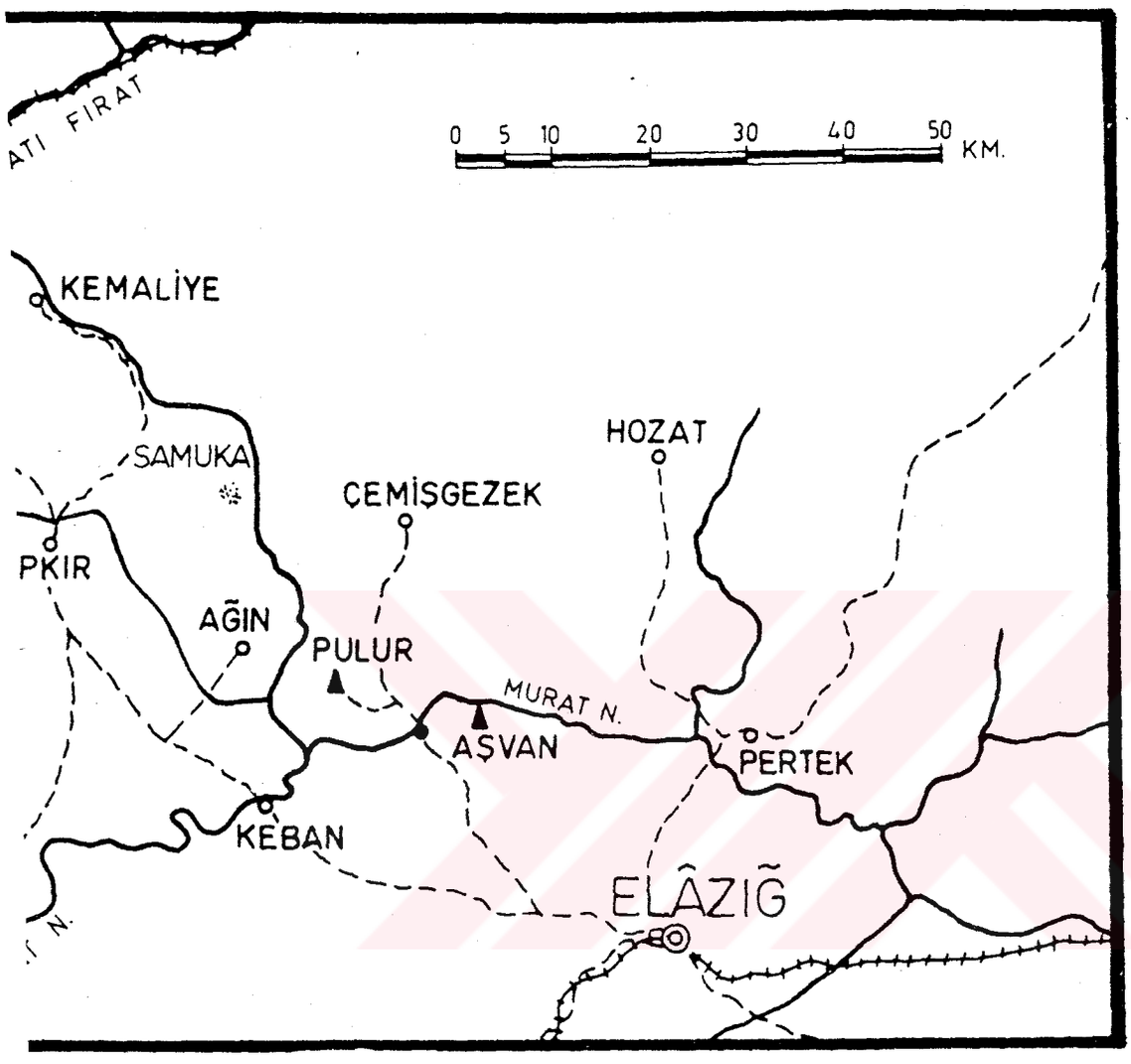

Harita : IV

:Rİ

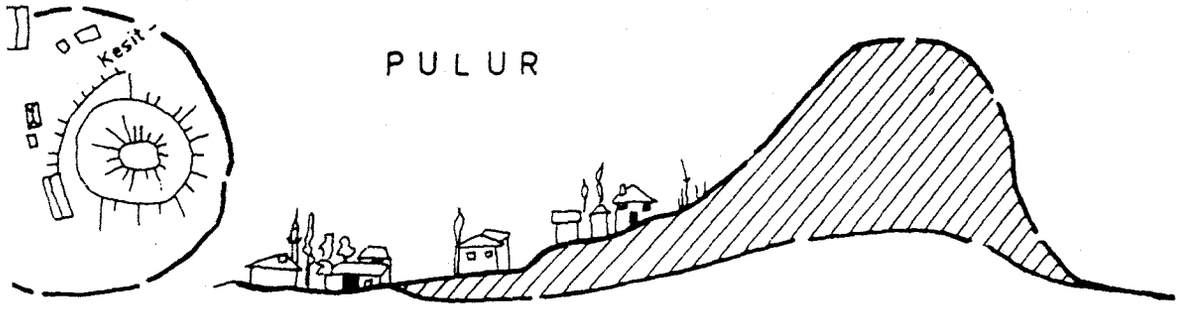

iğünün kazıya göre düzeltilmiş şekli

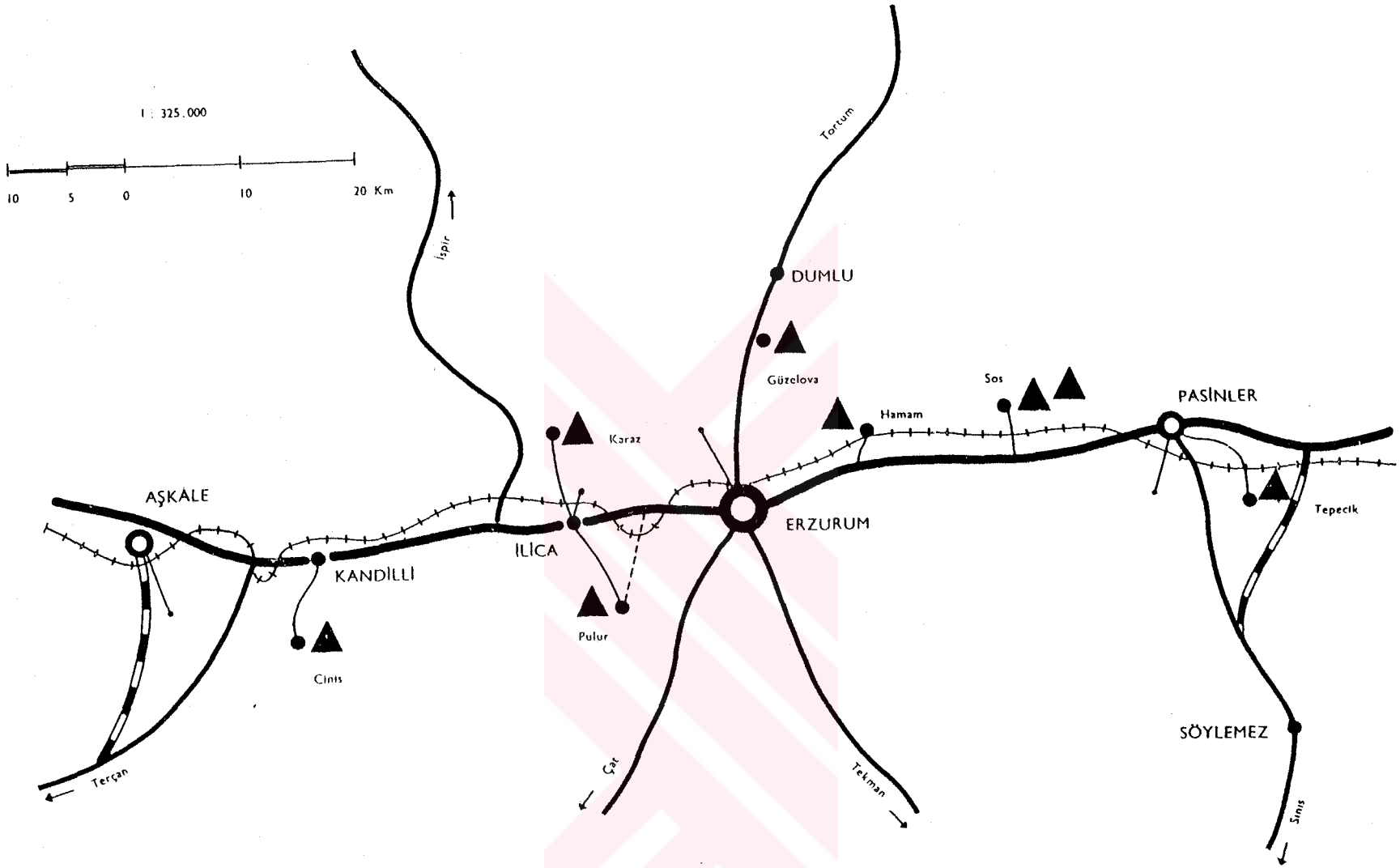
1 : 325.000
10 5 0 10 20 Km
İspir
Tortum
DUMLU
Güzelova
Sos
Hamam
PASİNLER
Karaz
AŞKALE
İLİCA
ERZURUM
KANDİLLİ
Tepecik
Pulur
Cintis
Çat
Tekman
Terçan
SÖYLEMEZ
Sinis

Harita: V

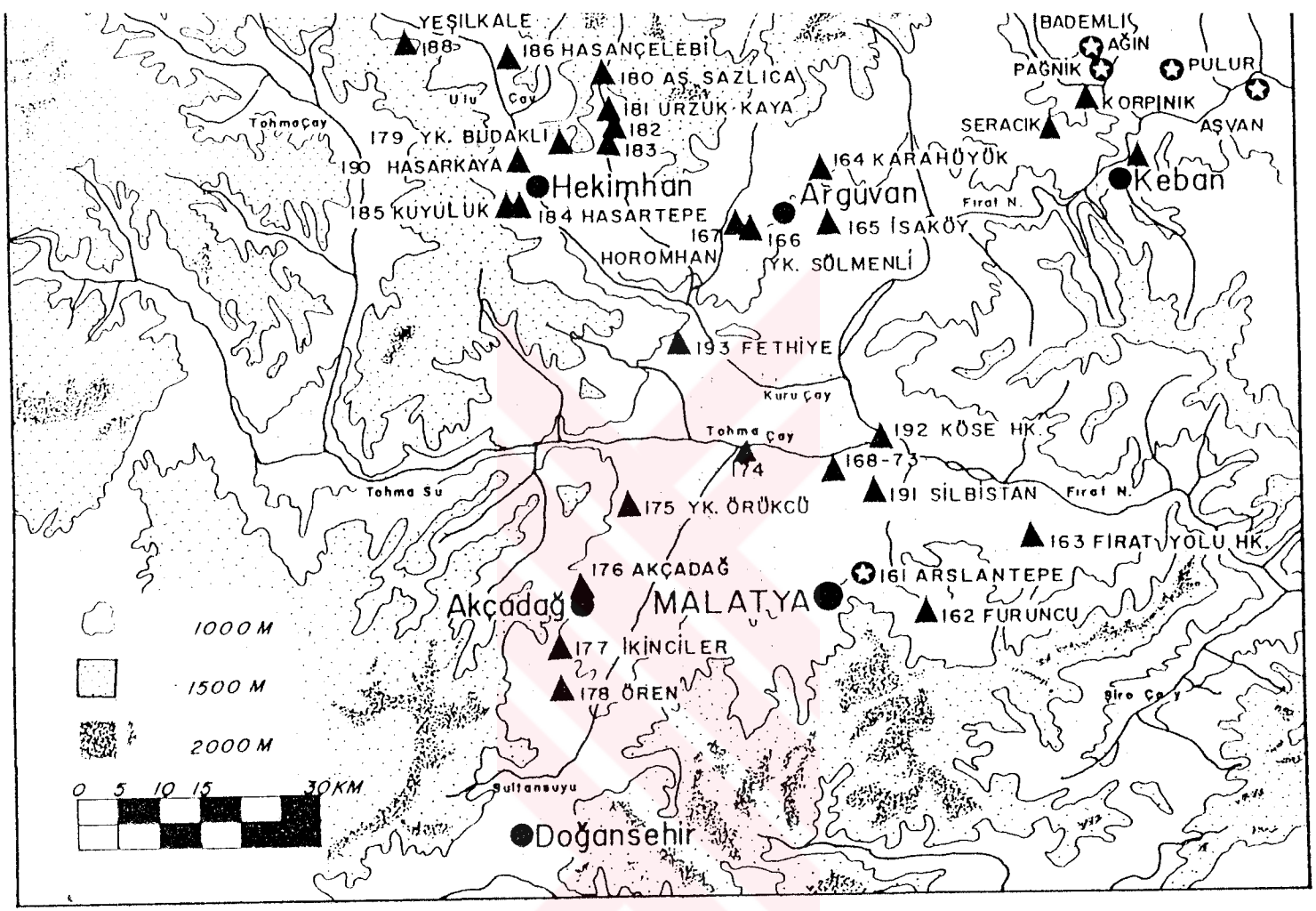

Harita VI. Malatya, Hekimhan, Keban Alanları

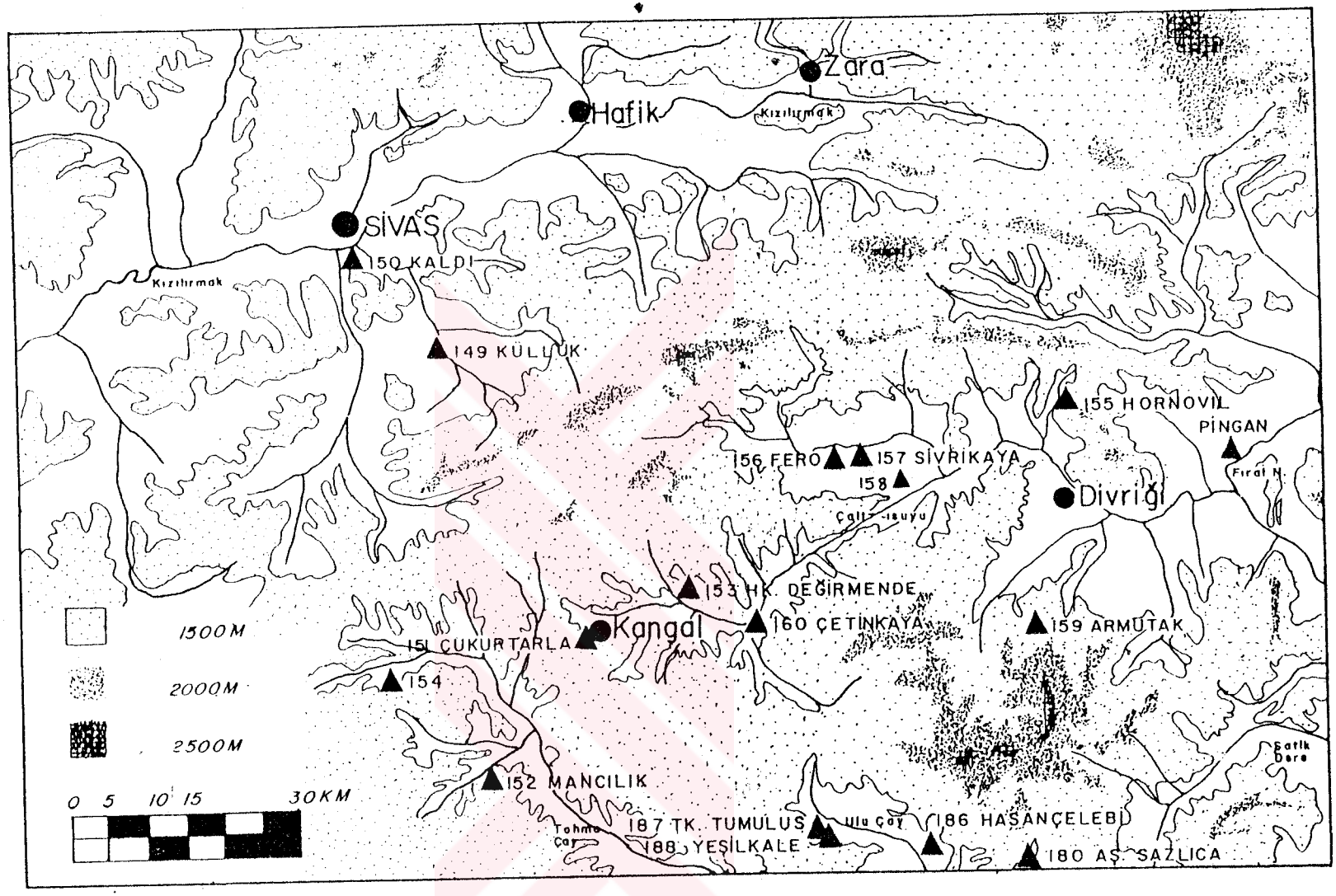

Harita VII. Sivas, Divriği, Kangal Alanları.

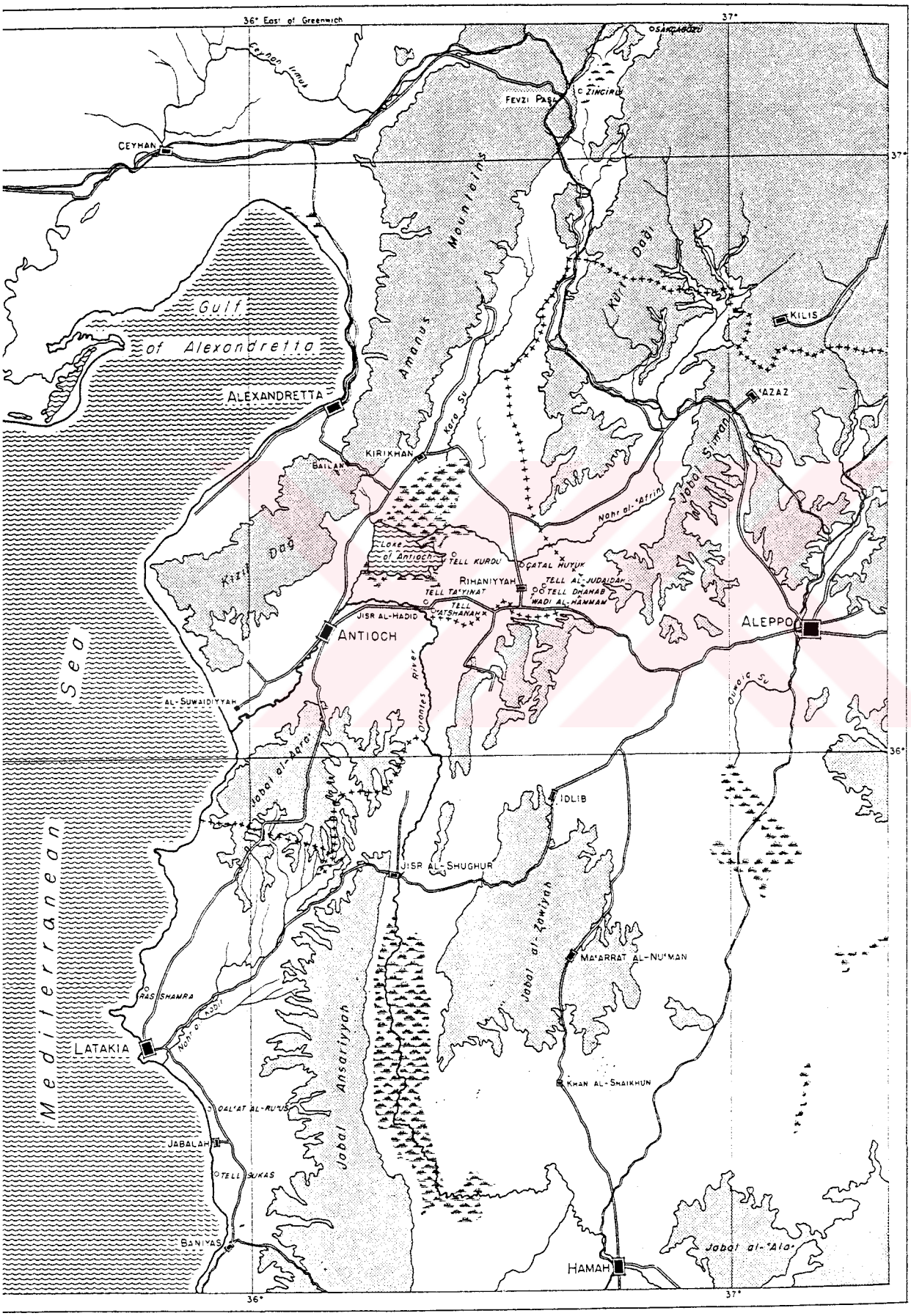
36° East of Greenwich
37°
Ceyhan Irmak
CEYHAN
FEVZI PAŞA
ZINCIRLI
Amanus Mountains
Kuru Dağı
KILIS
Gulf of Alexandretta
ALEXANDRETTA
'AZAZ
Kara Su
KIRIKHAN
BAILAN
Nahr al-'Afrin
Jabal Simʻan
Kızıl Dağ
Lake of Antioch
TELL KURDU
ÇATAL HUYUK
RIHANIYYAH
TELL AL-JUDAIDAH
TELL DHAHAB
WADI AL-HAMMAM
TELL TA'YINAT
TELL 'ATSHANAH
JISR AL-HADID
ANTIOCH
ALEPPO
Orontes River
Quwaiq Su
AL-SUWAIDIYYAH
Jabal al-Aqra'
IDLIB
JISR AL-SHUGHUR
Jabal al-Zawiyah
MA'ARRAT AL-NU'MAN
RAS SHAMRA
Nahr al-Kabir
LATAKIA
KHAN AL-SHAIKHUN
Jabal Ansariyah
QAL'AT AL-RU'US
JABALAH
TELL SUKAS
BANIYAS
HAMAH
Jabal al-'Ala'
Mediterranean Sea
36°
37°
5 0 10 20 30 40 50 KMS.

Harita. VIII

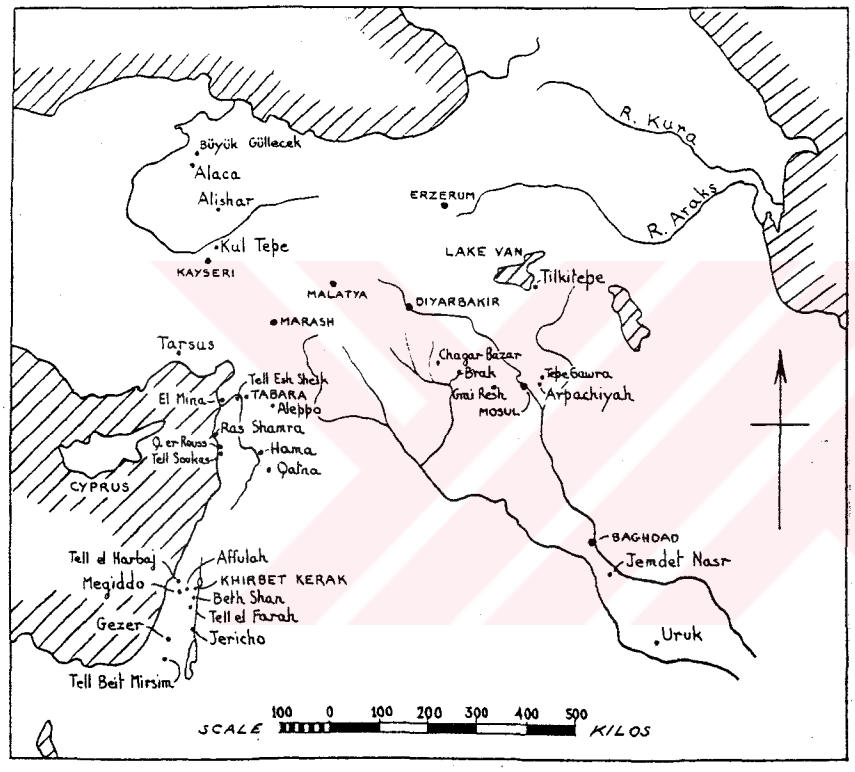
R. Kura
Büyük Güllecek
Alaca
Alishar
ERZERUM
R. Araks
Kul Tepe
KAYSERI
LAKE VAN
Tilkitepe
MALATYA
DIYARBAKIR
MARASH
Tarsus
Chagar Bazar
Brak
Tepe Gawra
Grai Resh
MOSUL
Arpachiyah
Tell Esh Sheik
El Mina
TABARA
Aleppo
Ras Shamra
Q. er Rouss
Tell Soukas
Hama
Qatna
CYPRUS
BAGHDAD
Jemdet Nasr
Tell el Harbaj
Affulah
Megiddo
KHIRBET KERAK
Beth Shan
Tell el Farah
Gezer
Jericho
Uruk
Tell Beit Mirsim
100 0 100 200 300 400 500
SCALE
KILOS

Harita : IX

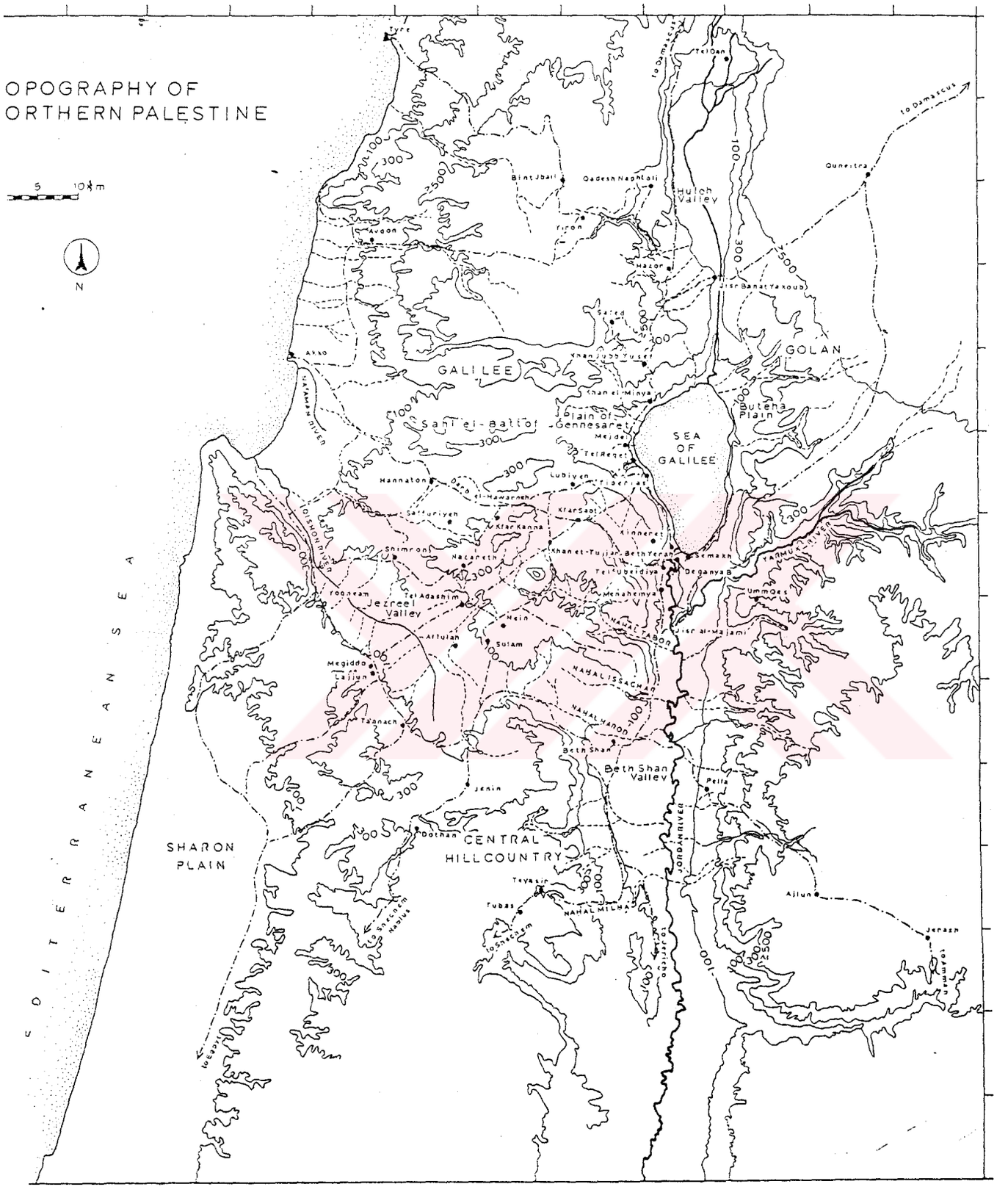
OPOGRAPHY OF
ORTHERN PALESTINE
5 10 km
N
Tyre
Akko
Bint Jbail
Qadesh Naphtali
Hulon Valley
Ramat Yohanan
Hazor
Safed
Khan Jubb Yusef
GALILEE
Shan el-Minya
Sahl el-Battof
Plain of Gennesaret
Meiron
Tel Regev
SEA OF GALILEE
Butena Plain
GOLAN
Quneitra
To Damascus
Hannaton
Cubiyen
Kfar Sabt
Kinneret
Shimron
Nazareth
Khan et-Tujjar-Beth Yerah
Semakh
Degania B
Jezreel Valley
Tel Adashim
Tel Yuqeidiya
Ein Mahel
Ummoes
Nain
Afulah
Sulam
Nahal Tabor
Megiddo
Taanach
Nahal Harod
Beth Shan
Beth Shan Valley
Pella
Jenin
Dothan
CENTRAL HILLCOUNTRY
SHARON PLAIN
Tayasir
Tubas
Nahal Milha
Shechem
Nablus
Ailun
Jerash
Jordan River
Yarmuk River
Nahal Alexander
MEDITERRANEAN SEA

Harita : X

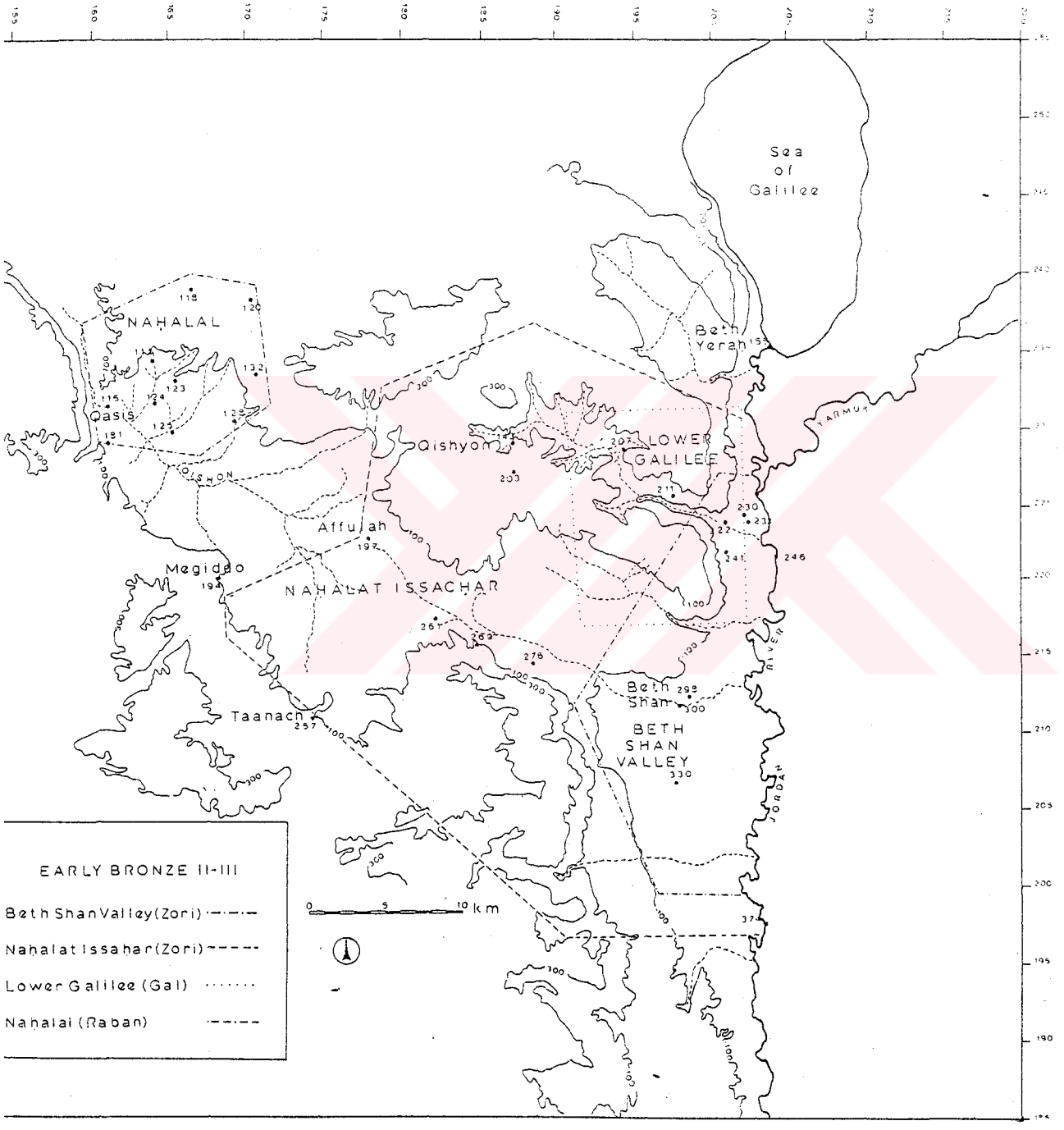
Sea of Galilee
NAHALAL
Beth Yerah
Qishyon
LOWER GALILEE
YARMUK
Oasis
OLSHON
Affulah
Megiddo
NAHALAT ISSACHAR
RIVER
Beth Shan
BETH SHAN VALLEY
Taanach
JORDAN
EARLY BRONZE II-III
Beth Shan Valley (Zori)
Nahalat Issahar (Zori)
Lower Galilee (Gal)
Nahalal (Raban)
0 5 10 km

Harita: XI

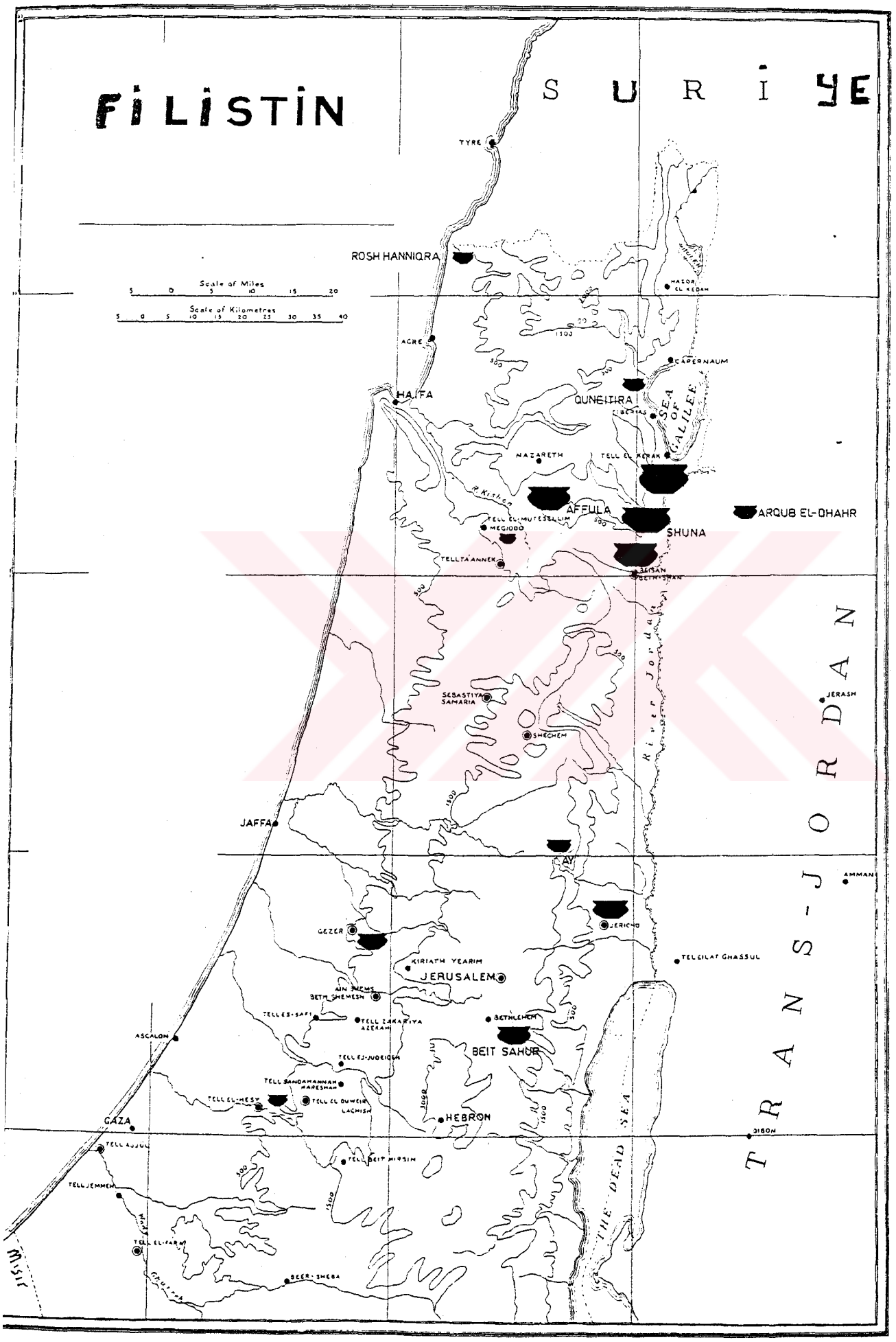
FİLİSTİN
SURİYE
TRANS-JORDAN
TYRE
ROSH HANNIQRA
Scale of Miles
Scale of Kilometres
ACRE
HAIFA
CAPERNAUM
QUNEITIRA
SEA OF GALILEE
TIBERIAS
NAZARETH
TELL EL KERAK
R. Kishon
AFFULA
ARQUB EL-DHAHR
TELL EL-MUTESELLIM
MEGIDDO
SHUNA
TELLTA'ANNEK
BEISAN
BETH-SHAN
River Jordan
SEBASTIYA
SAMARIA
SHECHEM
JERASH
JAFFA
AMMAN
GEZER
JERICHO
TELEILAT GHASSUL
KIRIATH YEARIM
JERUSALEM
AIN SHEMS
BETH SHEMESH
TELL ES-SAFI
TELL ZAKARIYA
AZEKAH
BETHLEHEM
ASCALON
BEIT SAHUR
TELL EJ-JUDEIDEH
TELL SANDAHANNAH
MARESHAH
TELL EL-HESY
TELL EL OWEIR
LACHISH
HEBRON
GAZA
DEAD SEA
TELL AJJUL
TELL BEIT MIRSIM
TELL JEMMEH
TELL EL-FARA
BEER-SHEBA

Harita: XII

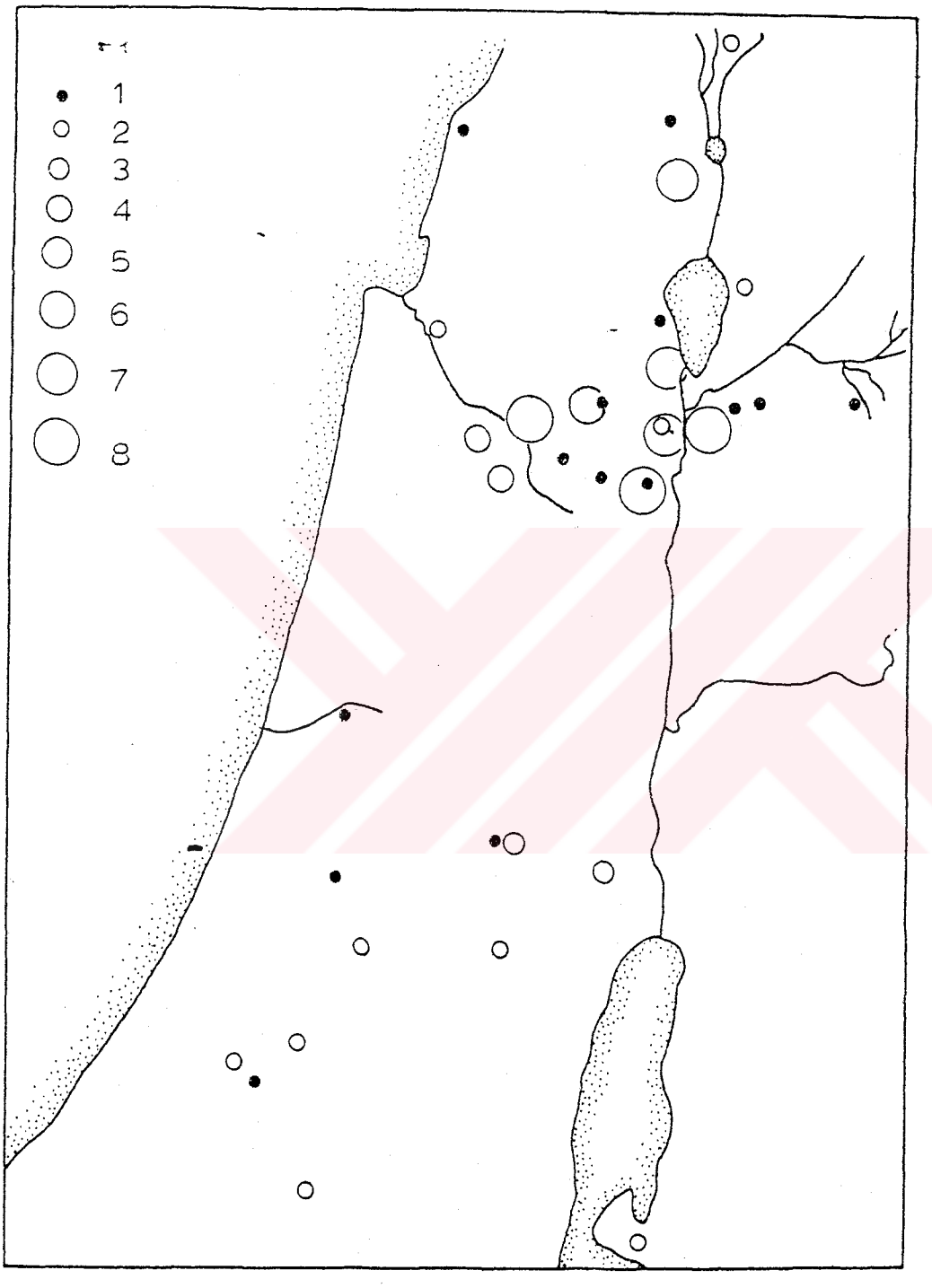

Harita XIII

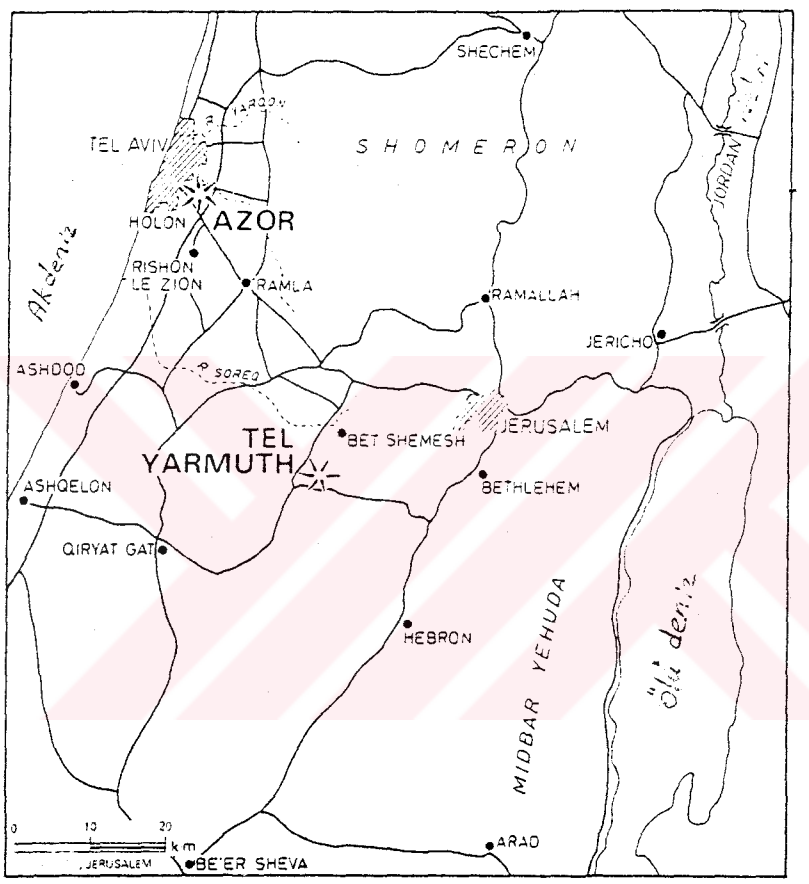
SHECHEM
TEL AVIV
SHOMERON
JORDAN
HOLON
AZOR
RISHON LE ZION
RAMLA
RAMALLAH
JERICHO
ASHDOD
R. SOREQ
TEL YARMUTH
BET SHEMESH
JERUSALEM
ASHQELON
BETHLEHEM
QIRYAT GAT
HEBRON
MIDBAR YEHUDA
ARAD
BE'ER SHEVA
0 10 20 km

Harita : XIV

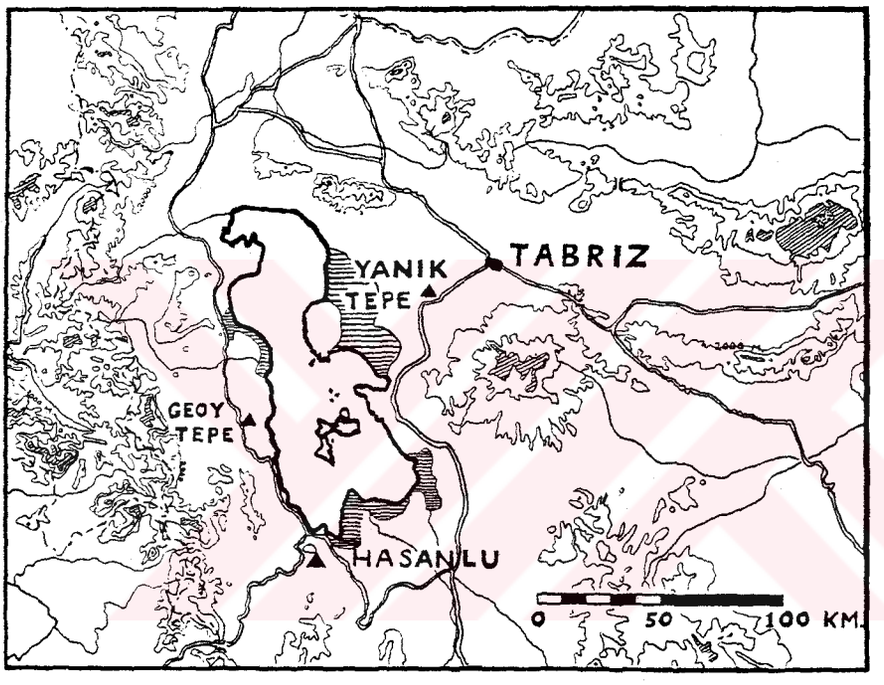

Harita : XV

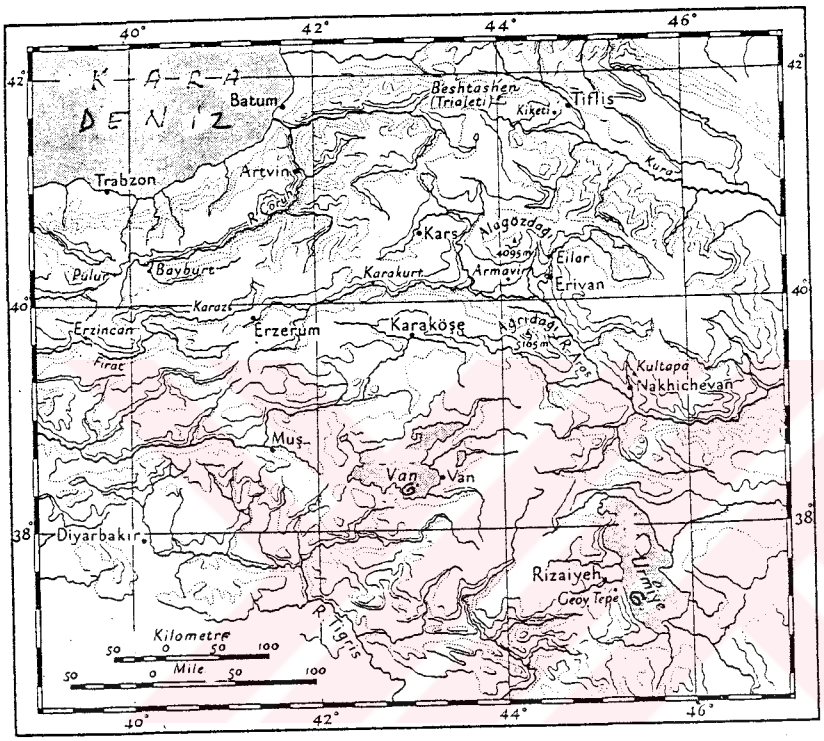
40°
42°
44°
46°
42°
40°
38°
KARA DENIZ
Batum
Beshtashen (Trialeti)
Tiflis
Kiketi
Kura
Trabzon
Artvin
Coruh
Kars
Alagözdag
4095 m
Eilar
Erivan
Armavir
Pülür
Bayburt
Karakurt
Karaz
Erzincan
Erzerum
Karaköşe
Ararat
5165 m
Firat
Kultapa
Nakhichevan
Muş
Van
Van
Diyarbakır
Rizaiyeh
Geoy Tepe
Urmia
R. Tigris
Kilometre
50 0 50 100
Mile
50 0 50 100

Harita : XVI

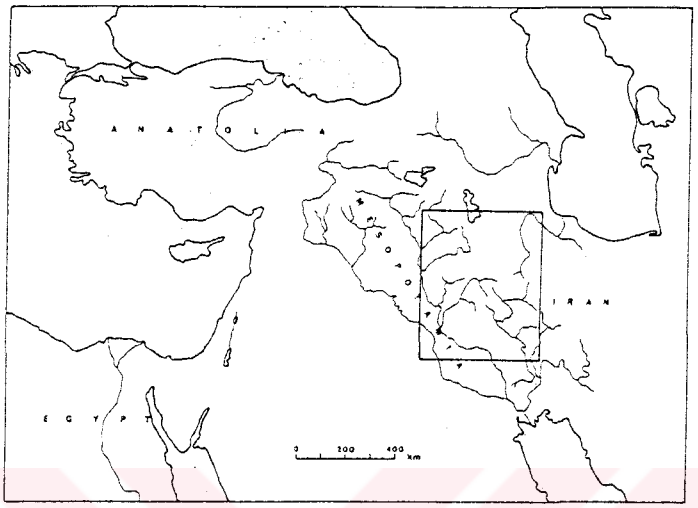

1

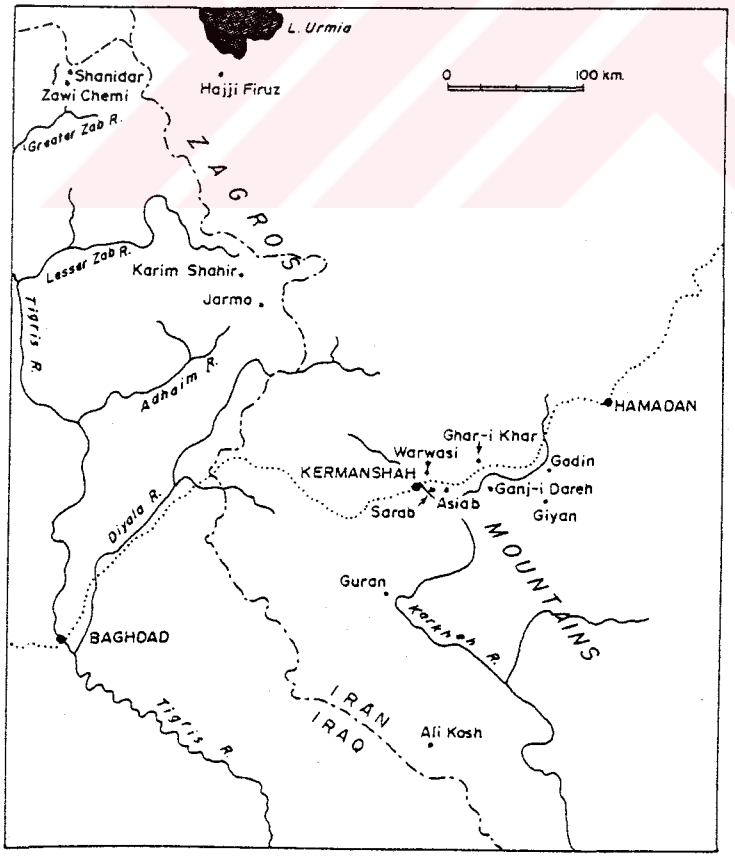

2

Harita: XVII

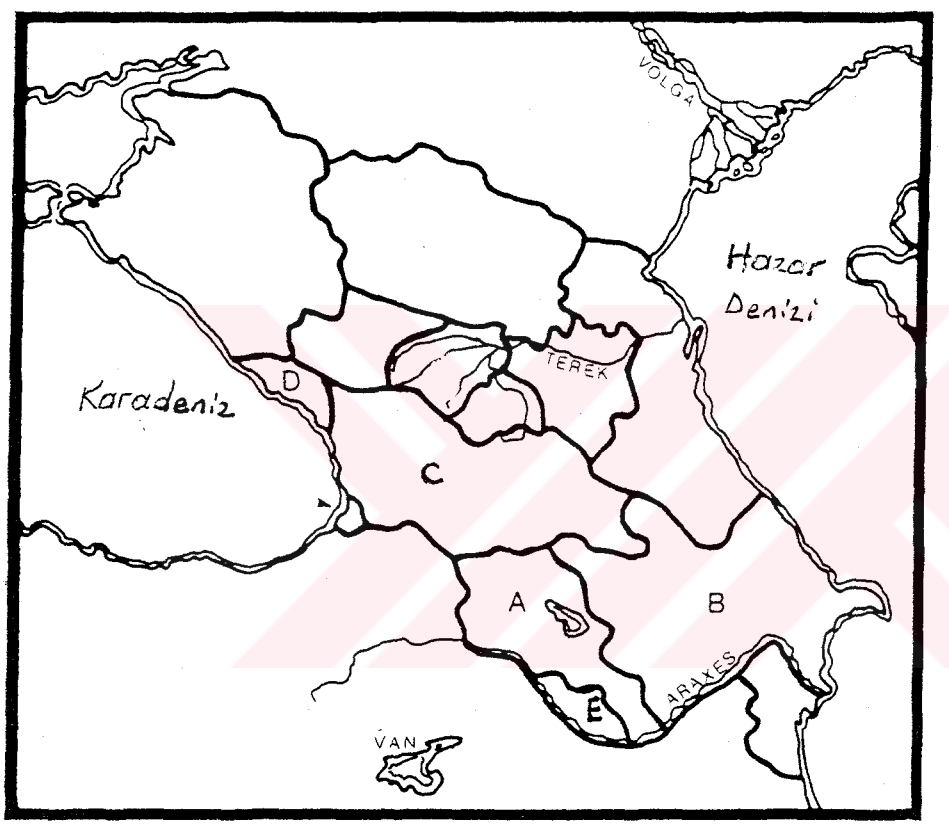

Fig: XVIII Transkafkasya.

A: Ermenistan

B: Azerbaycan

C: Gürcistan

D: Dağıstan

E: Nahçevan

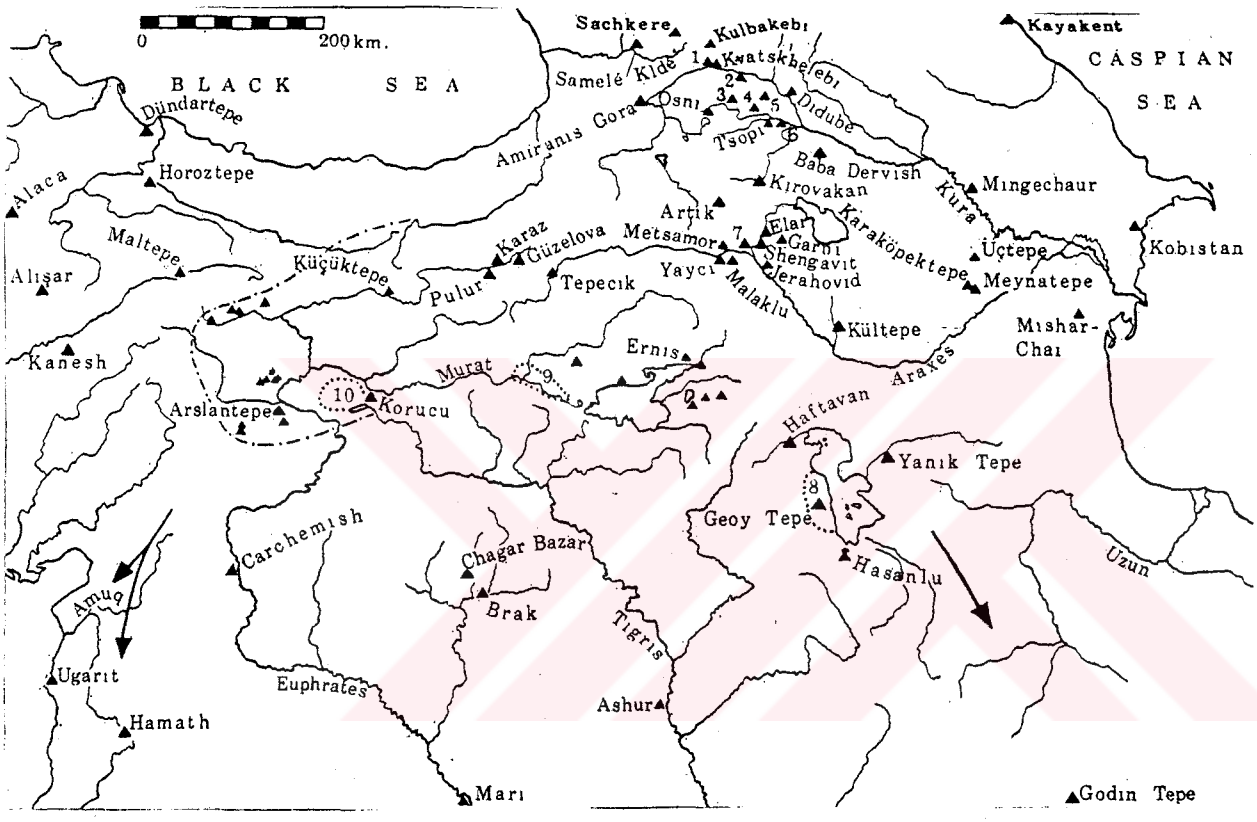
0
200 km.
BLACK SEA
CASPIAN SEA
Sachkere
Kulbakebi
Kayakent
Samelé
Kldé
Kwatskhelebi
Didube
Dsnı
Tsopi
Baba Dervish
Kırovakan
Mıngechaur
Kura
Amiranıs Gora
Dijndartepe
Horoztepe
Alaca
Artik
Elar
Garnı
Shengavit
Yerahovid
Karaköpektepe
Üçtepe
Kobıstan
Maltepe
Küçüktepe
Karaz
Güzelova
Metsamor
Alişar
Pulur
Tepecık
Yaycı
Malaklu
Meynatepe
Kültepe
Mıshar-Chaı
Araxes
Kanesh
Ernıs
Murat
Arslantepe
Korucu
Haftavan
Yanık Tepe
Geoy Tepe
Hasanlu
Uzun
Carchemish
Chagar Bazar
Brak
Tigris
Amuq
Ugarit
Euphrates
Ashur
Hamath
Marı
Godın Tepe

Harita: XIX.

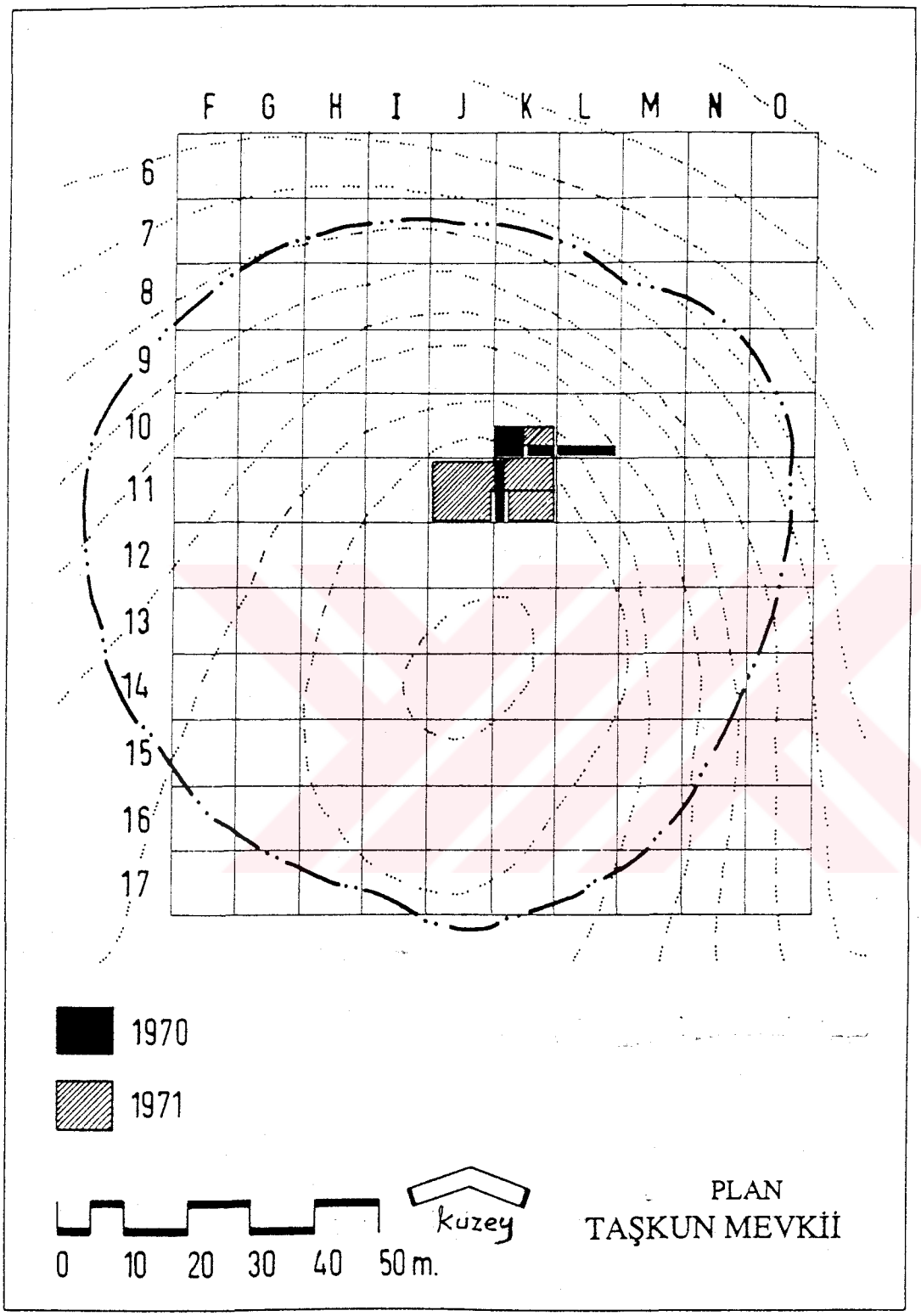
F G H I J K L M N O
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
1970
1971
kuzey
0 10 20 30 40 50 m.
PLAN
TAŞKUN MEVKİİ

Plan: 1

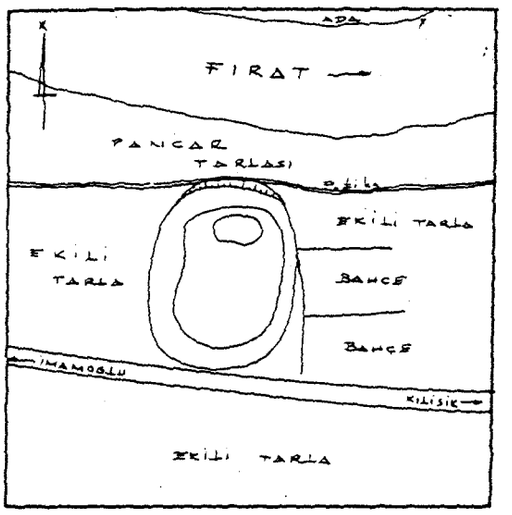

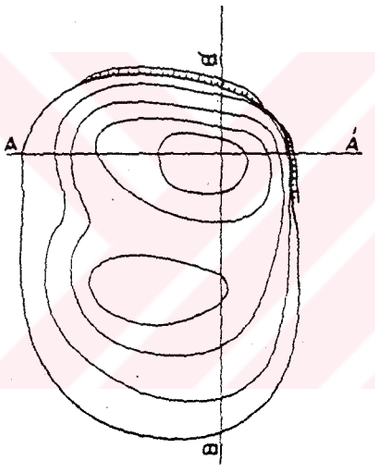

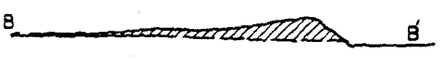

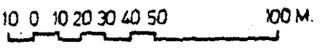

DEĞİRMEN TEPE – P 50/7

Plan : 3

İMAMOĞLU HÖYÜĞÜ 1983

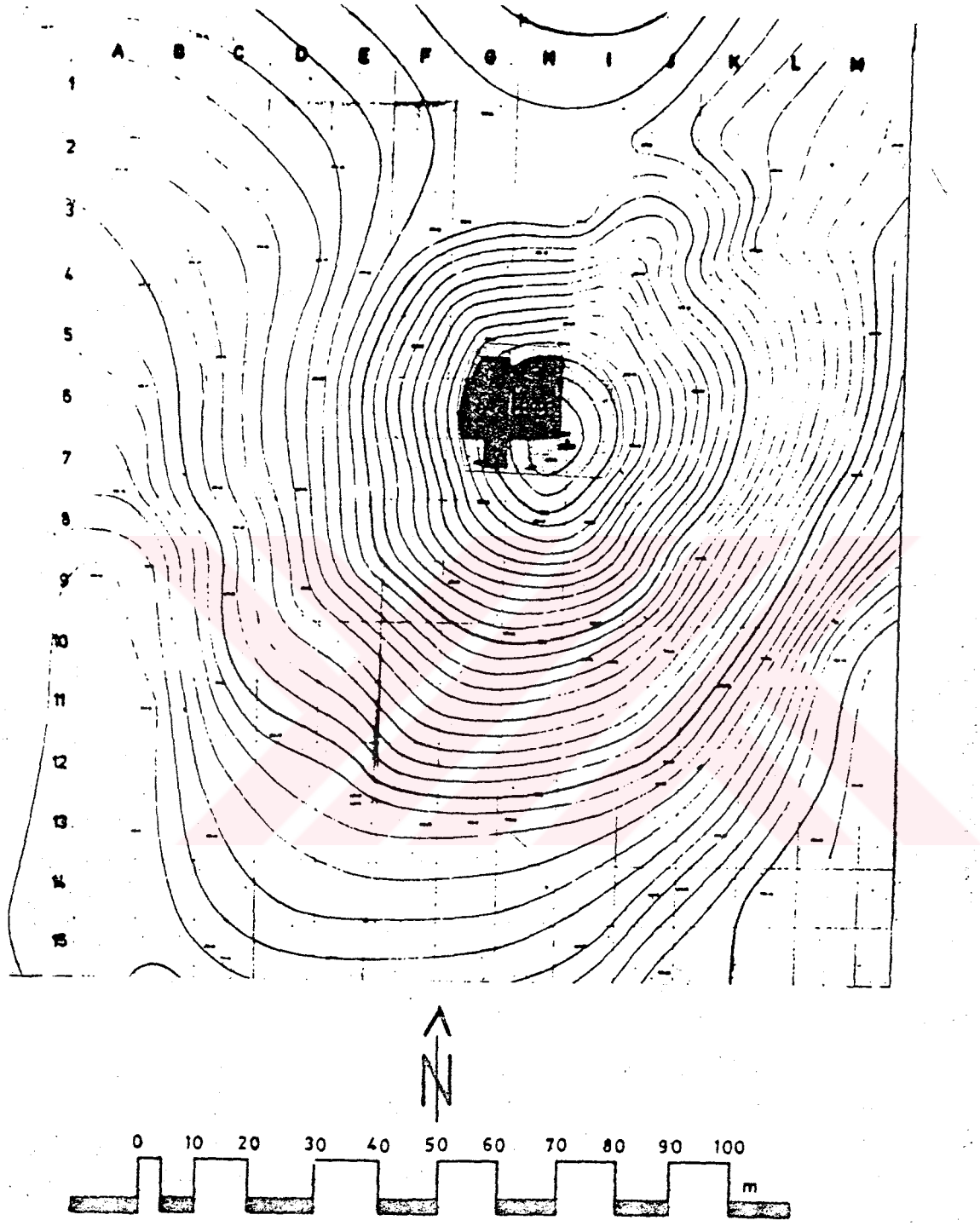

Plan: 4 — Topografik plan.

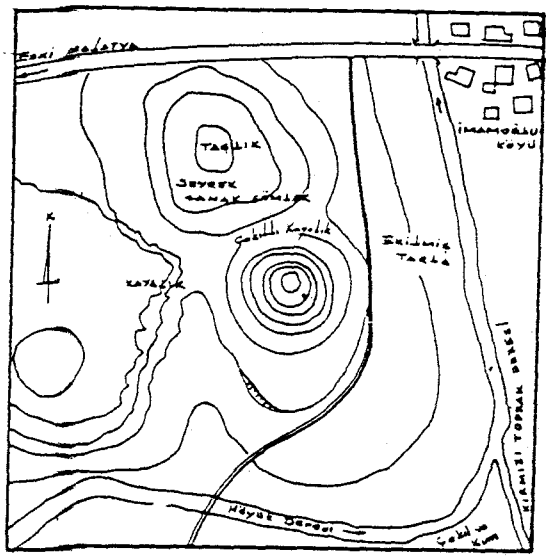

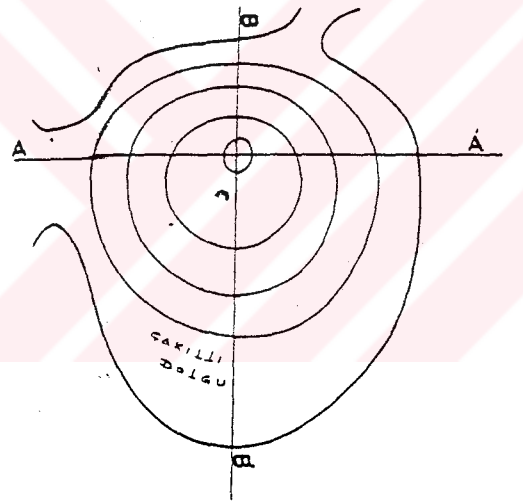

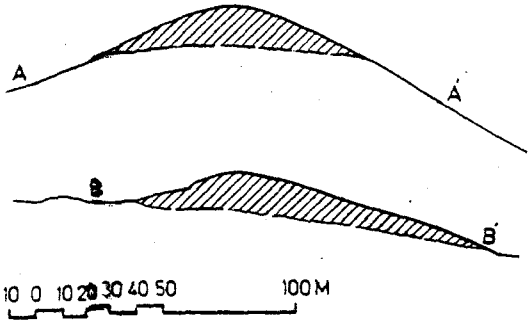

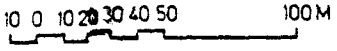

İMAMOĞLU – P 50/3

Plan: 5

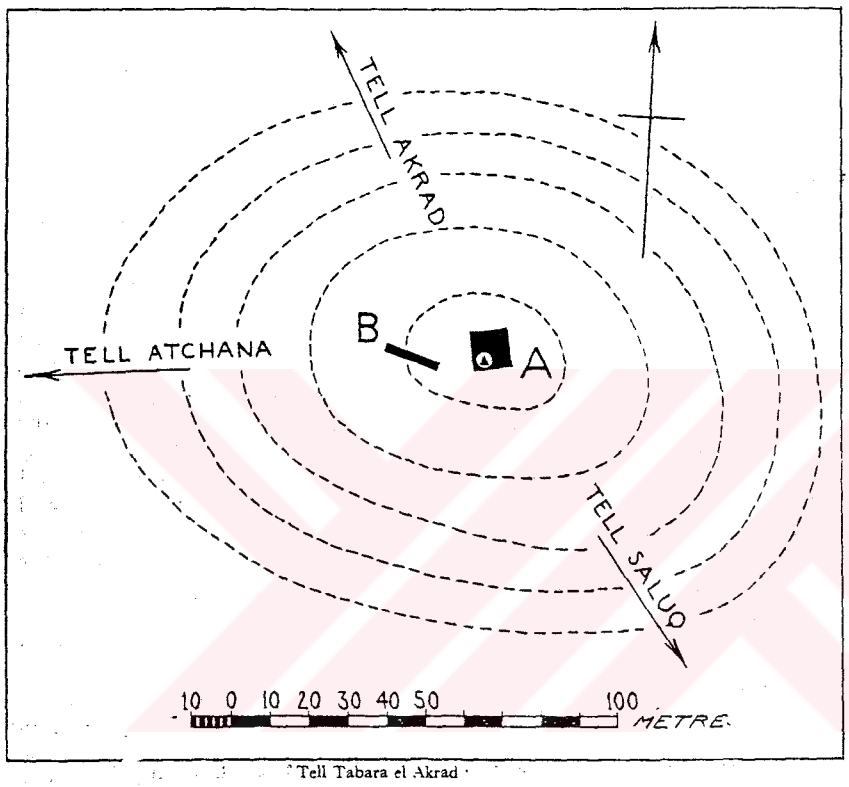

Tell Tabara el Akrad

Plan: 6

A

B

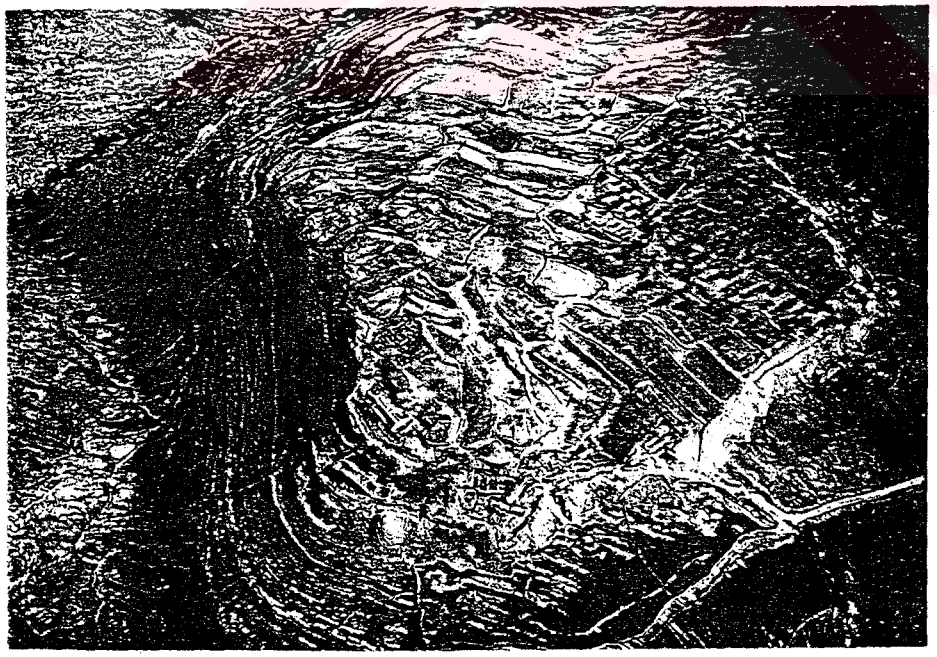

Plan: 7

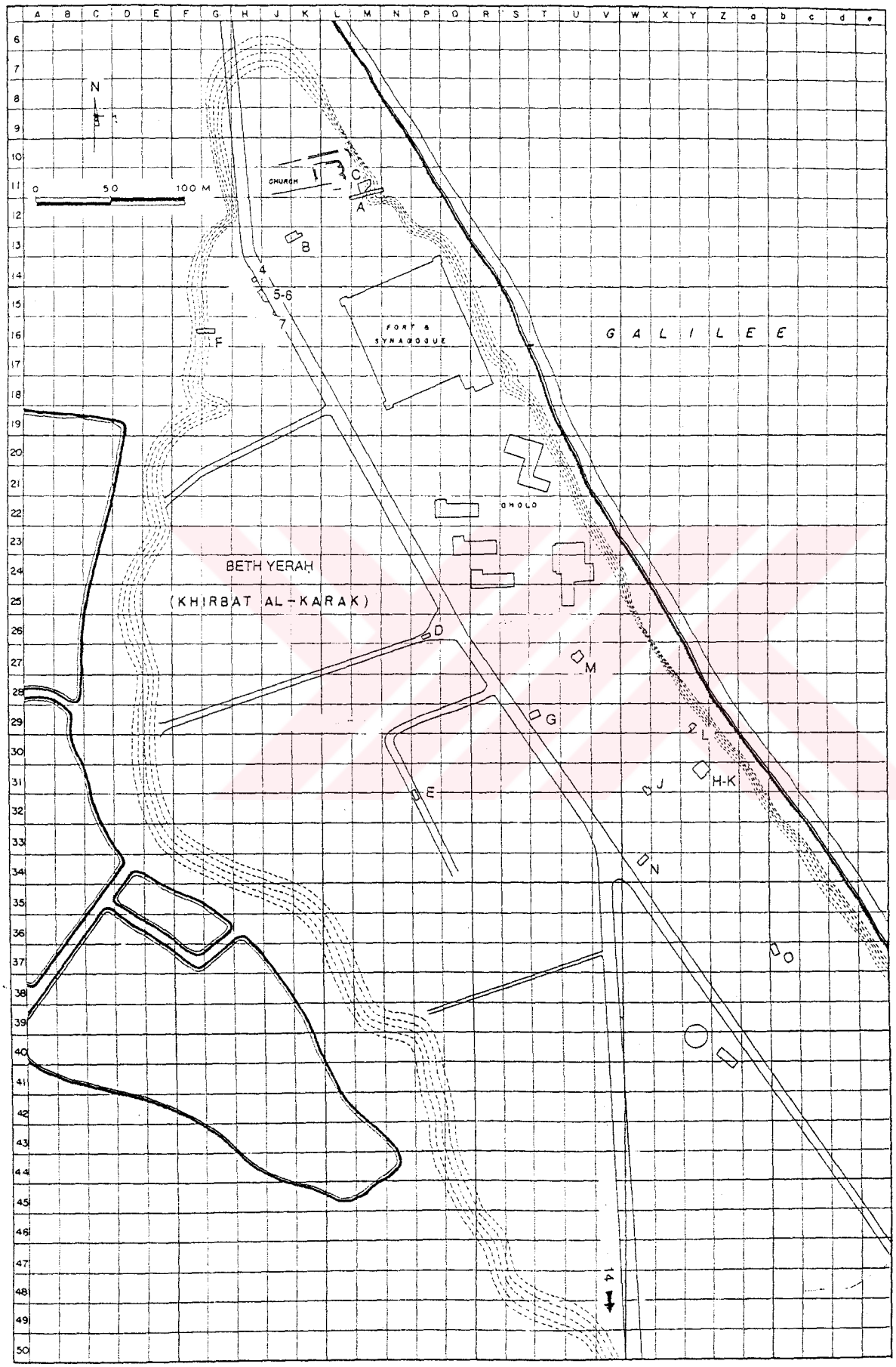

Plan: 8 - Beth Yerah

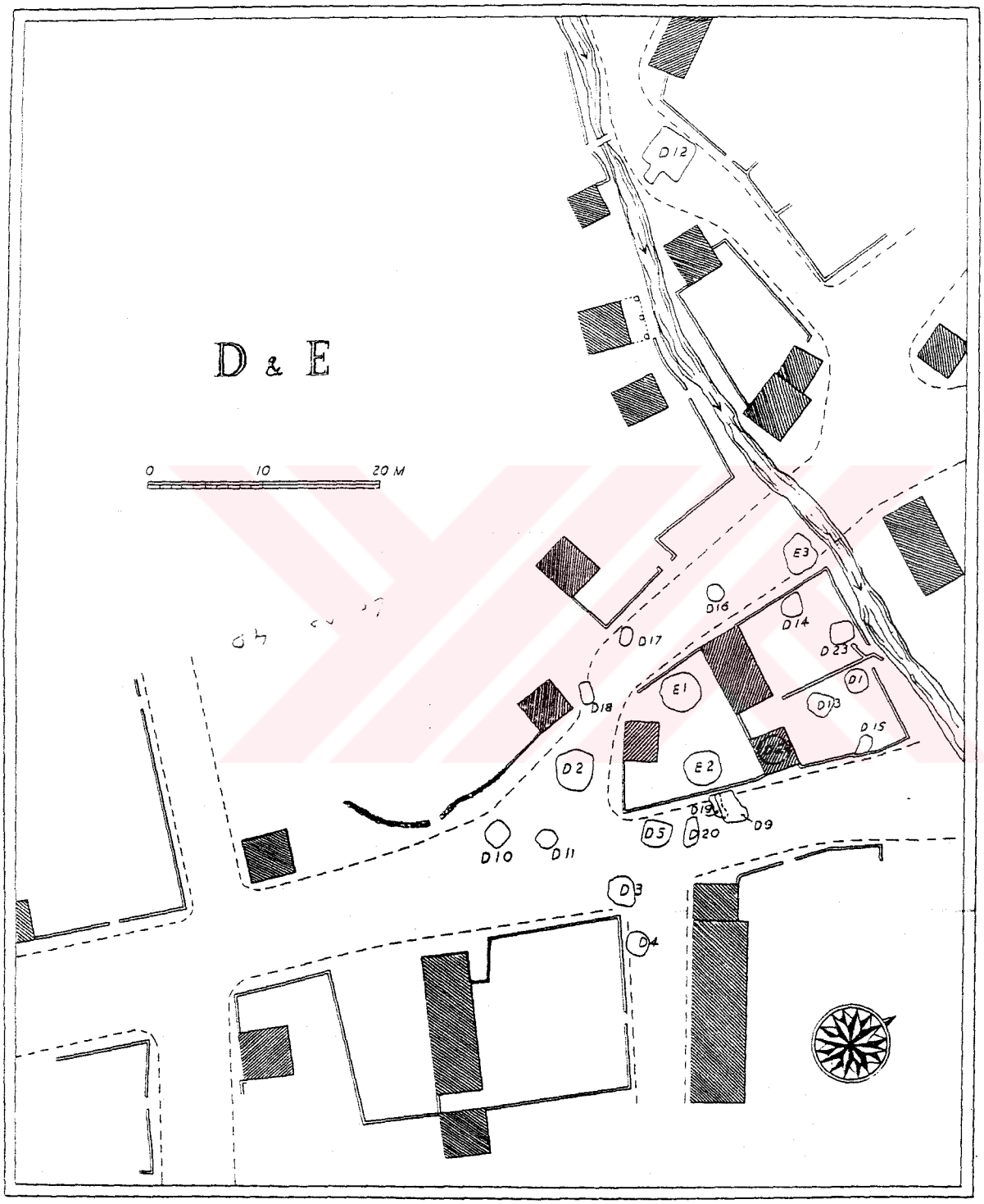
D & E
0 10 20 M
D12
E3
D16
D14
D17
D23
D1
E1
D18
D13
D15
D2
E2
D19
D5
D20
D9
D10
D11
D3
D4

Plan : 9

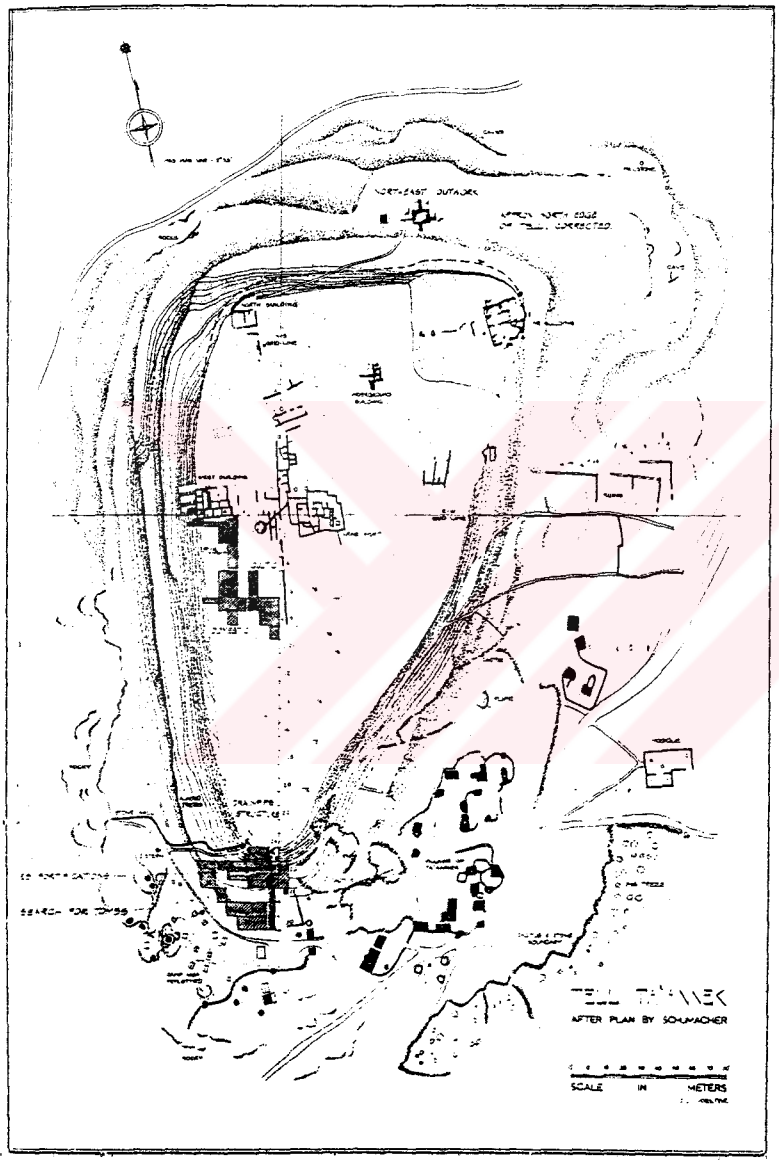

Plan: 10

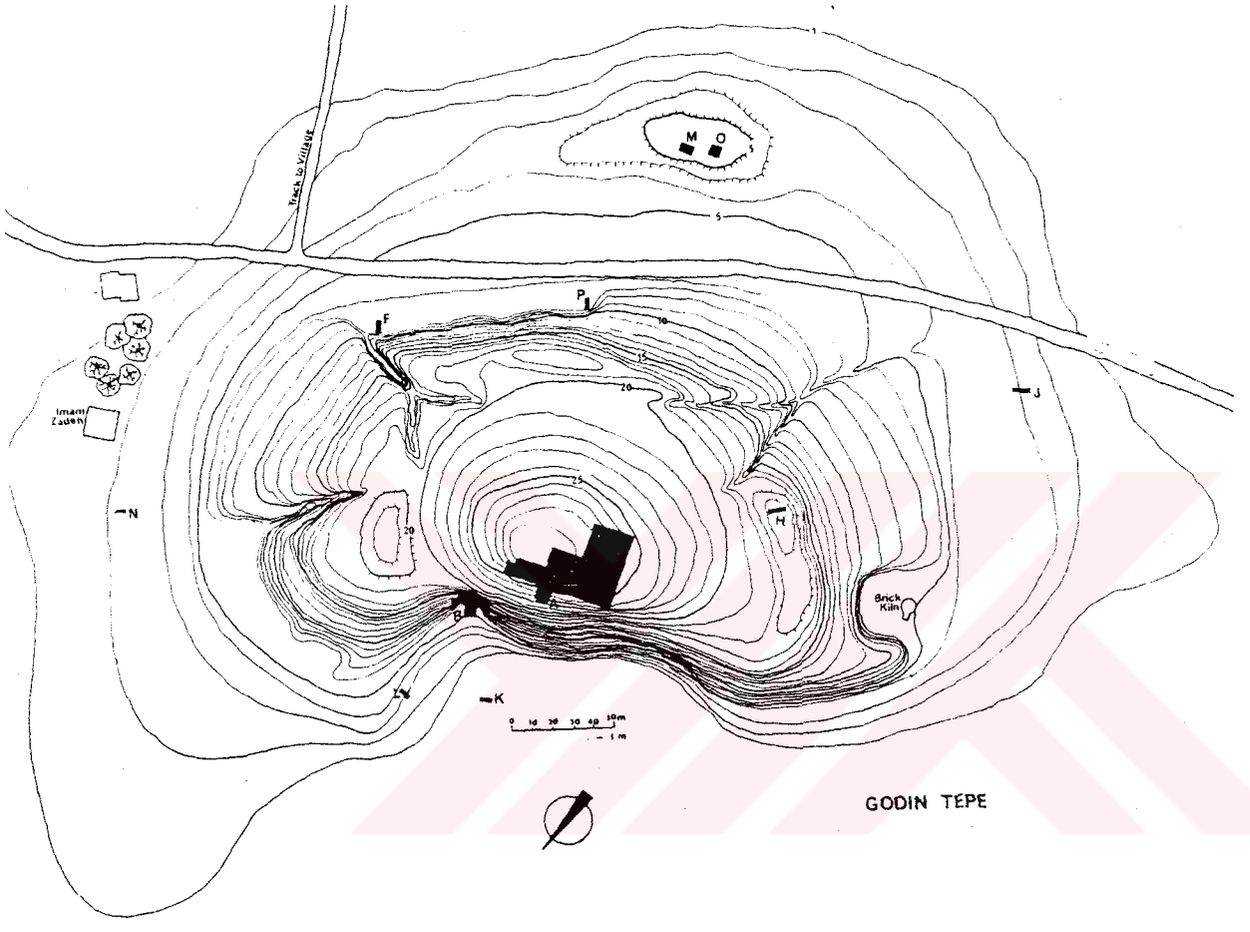

GODIN TEPE

Plan: 11

Sek. I

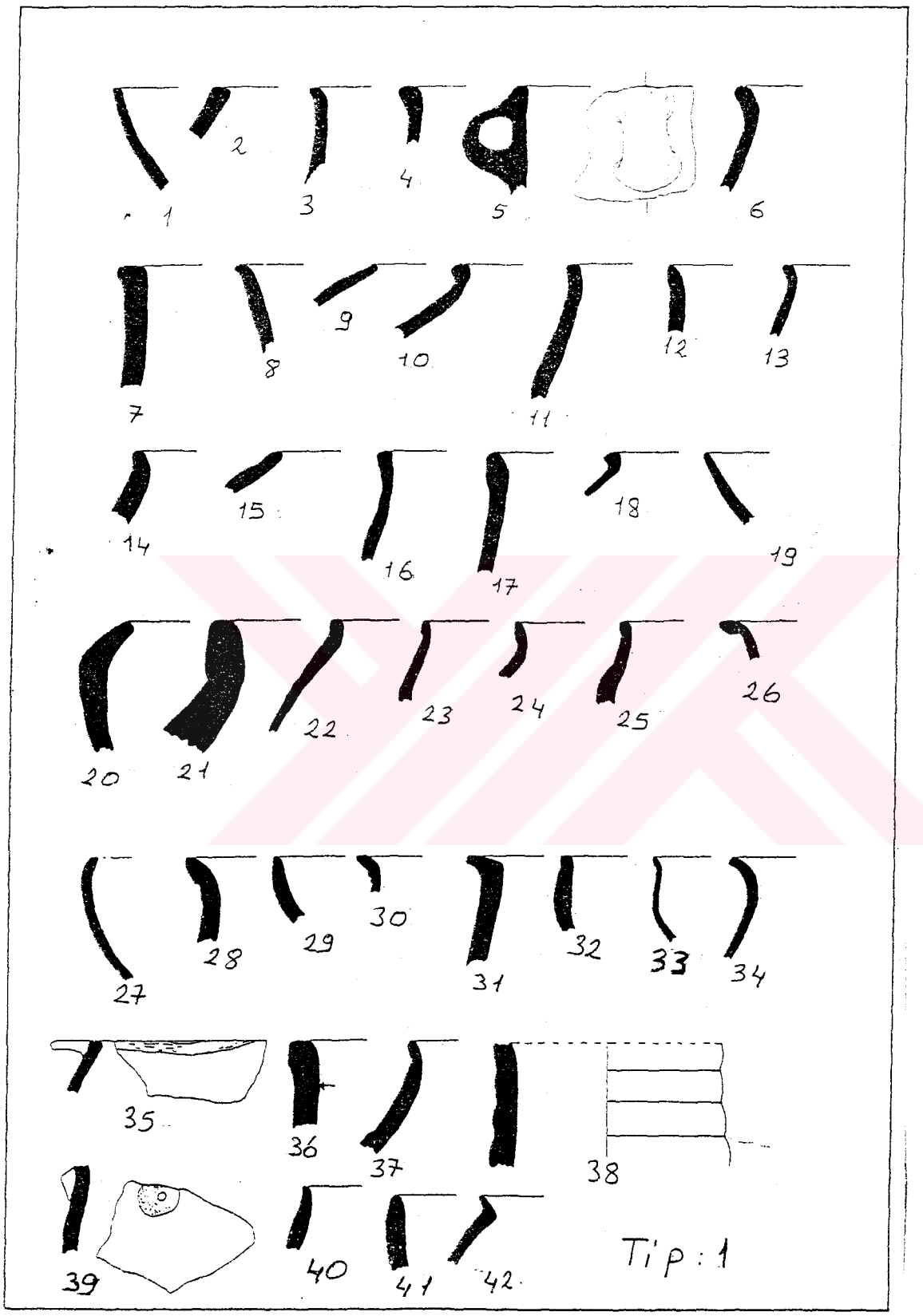
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
Tip: 1

Sek. II

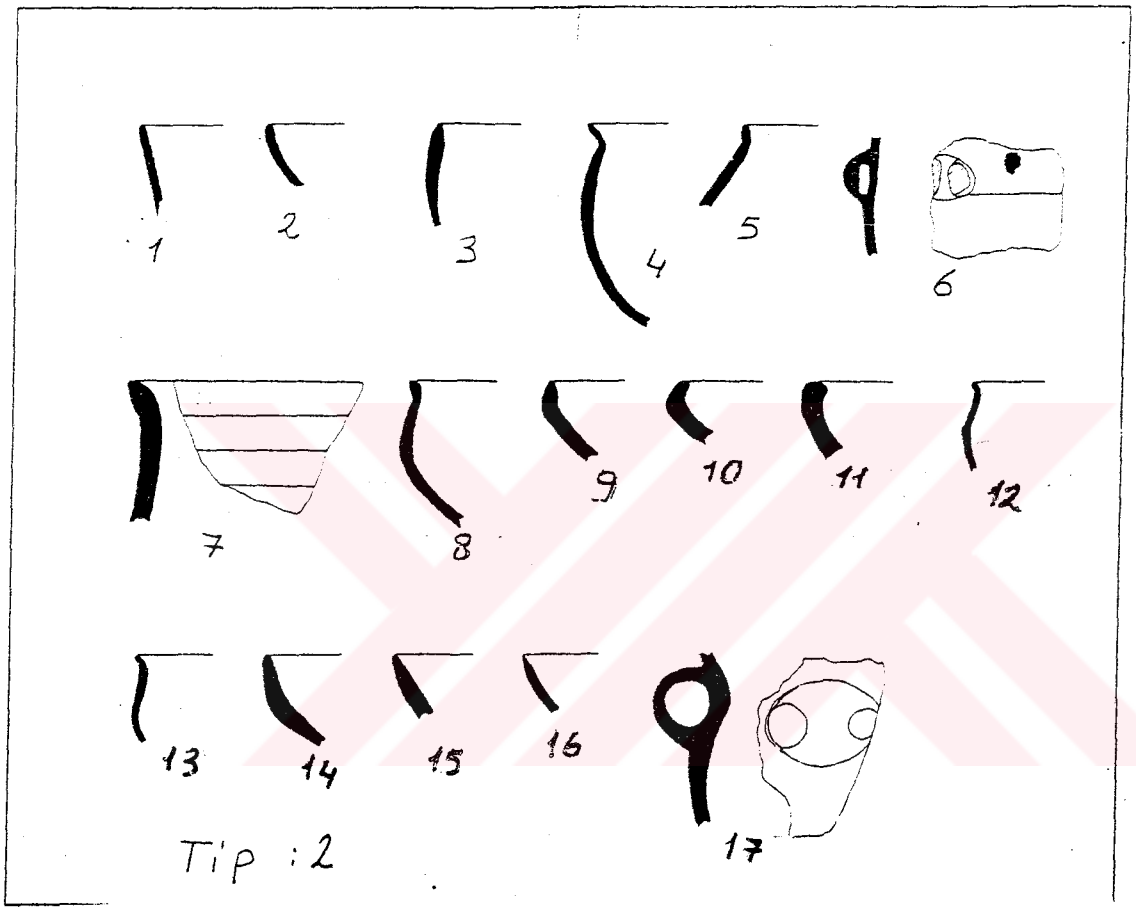

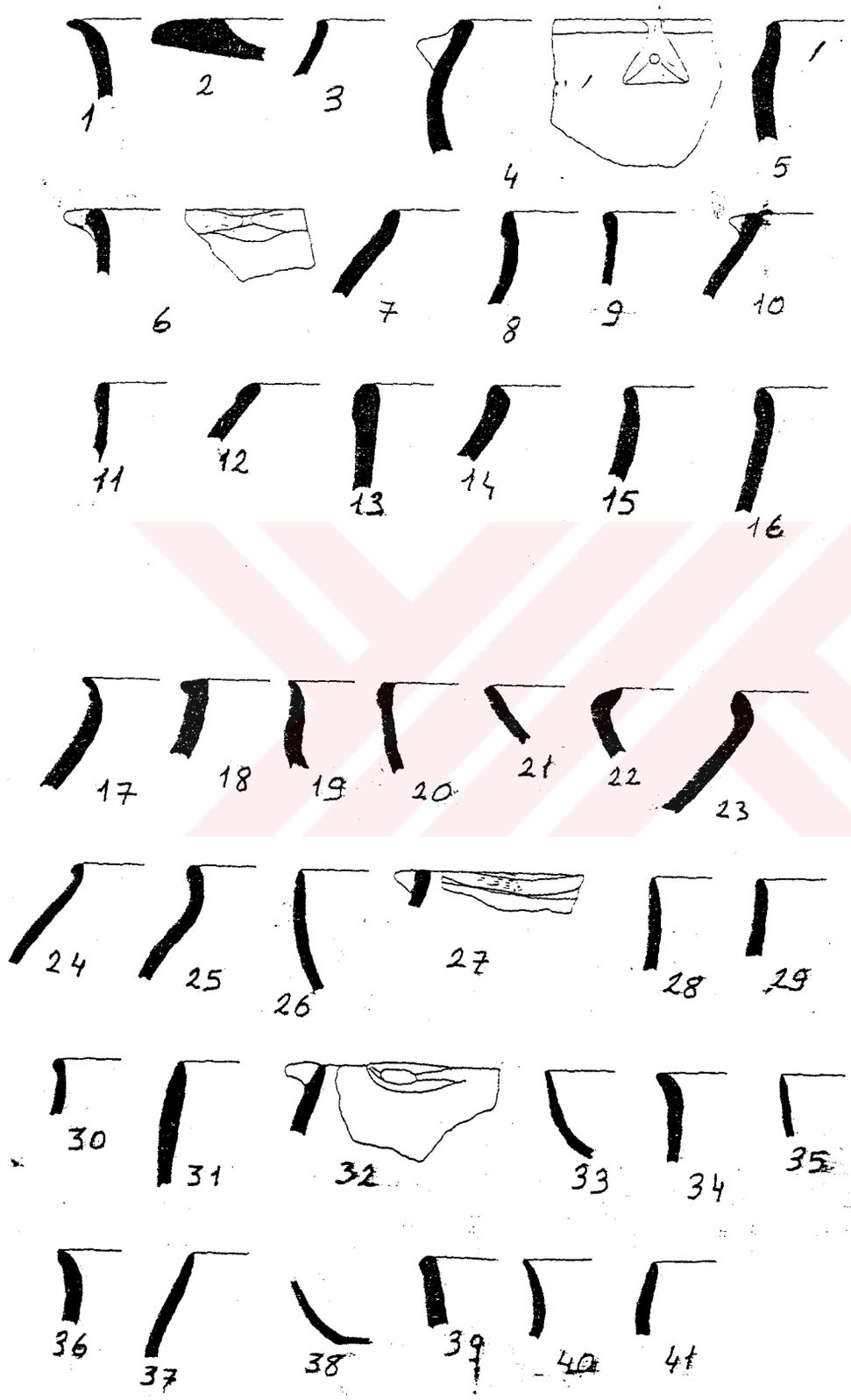
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41

Tip: 3

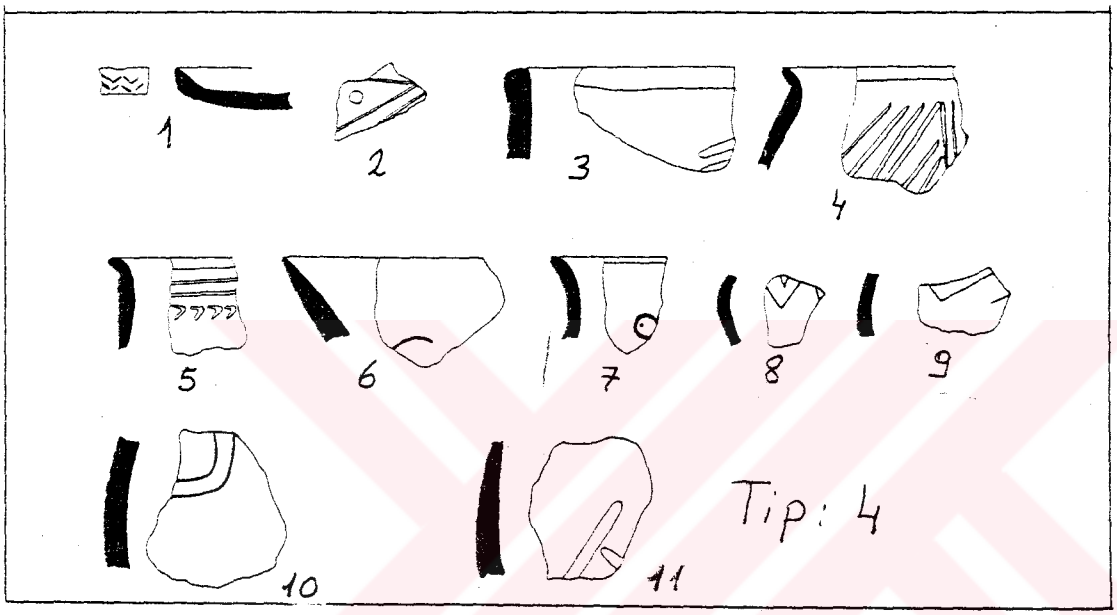
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
Tip: 4

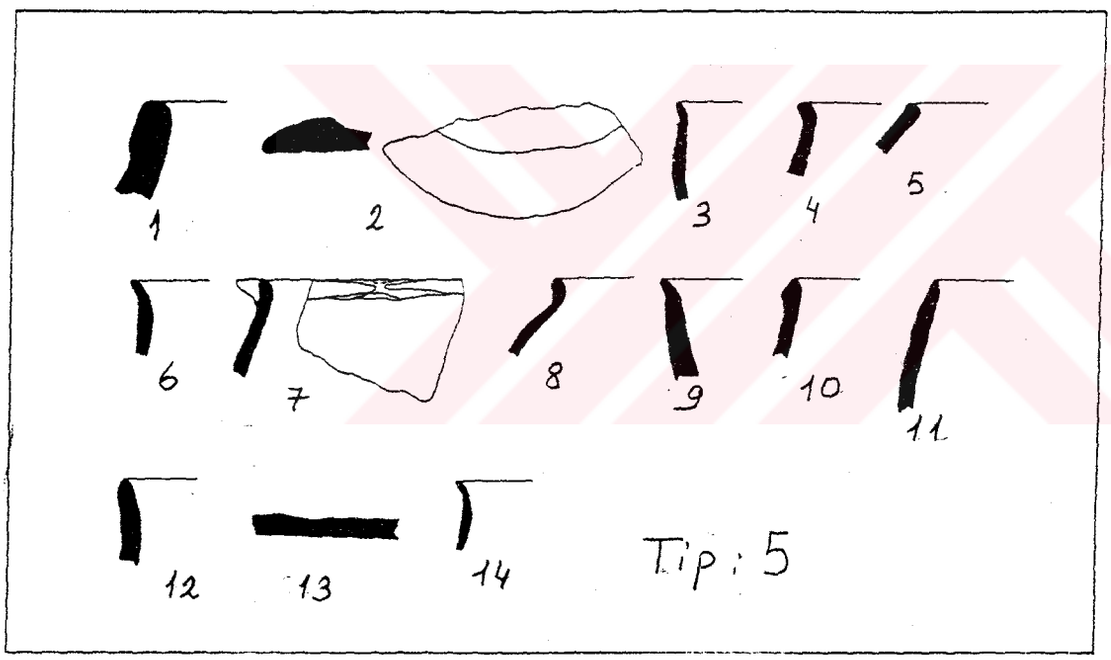
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
Tip: 5

Şekil VI

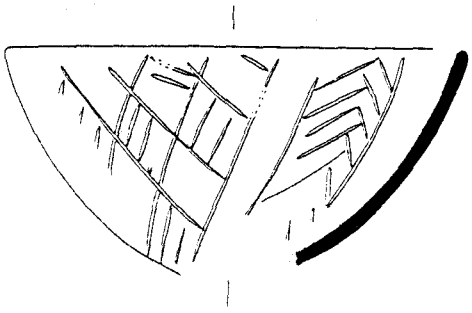

1

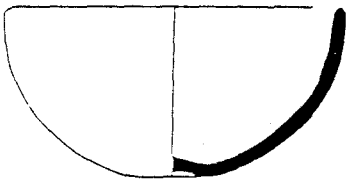

2

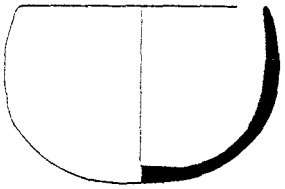

3

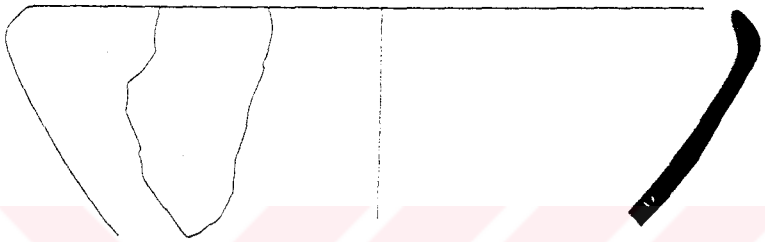

4

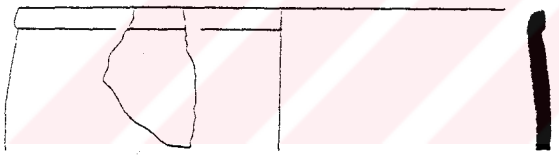

5

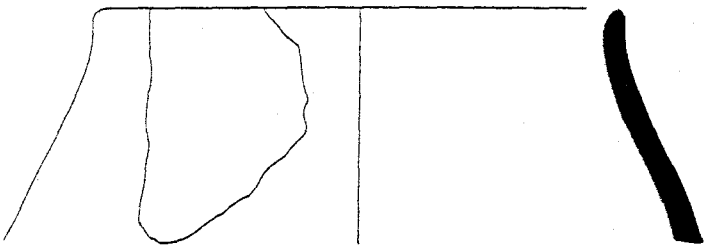

6

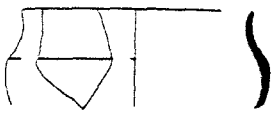

7

Sek. VII

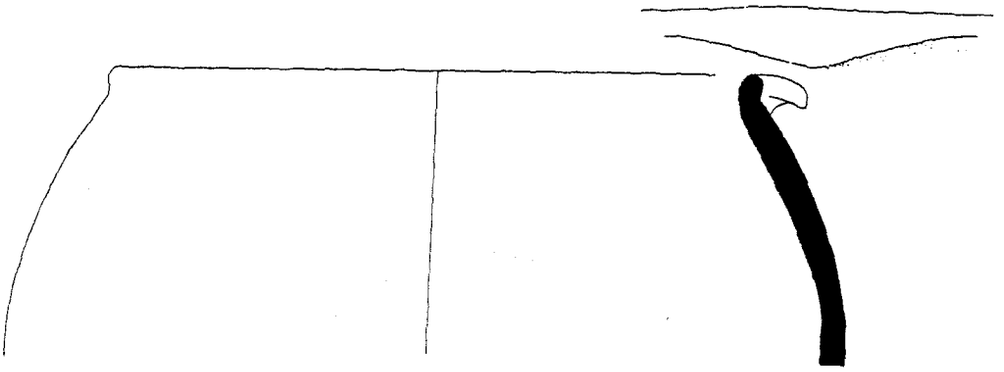

8

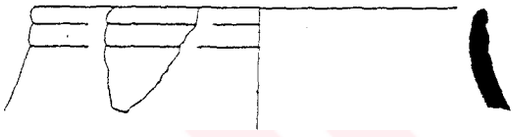

9

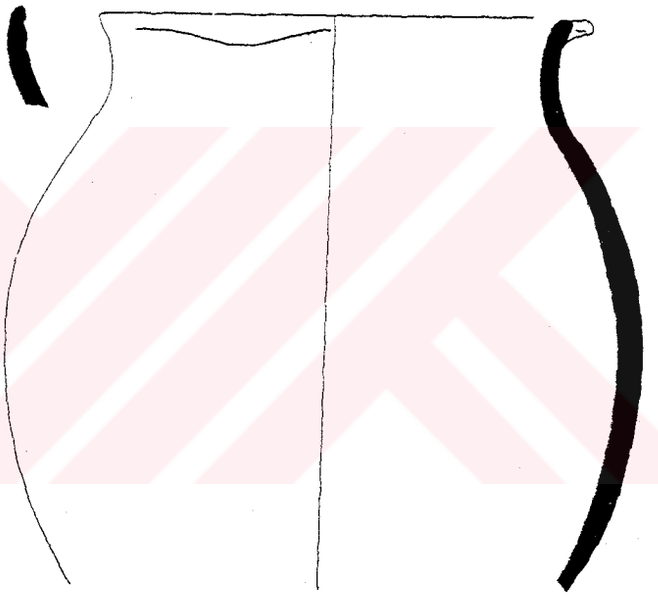

10

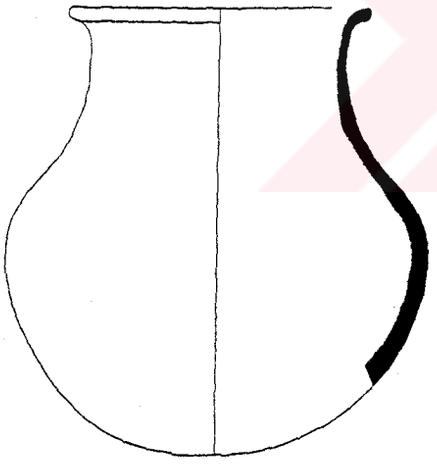

11

12

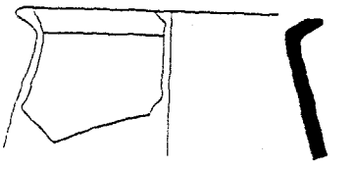

13

Set VIII

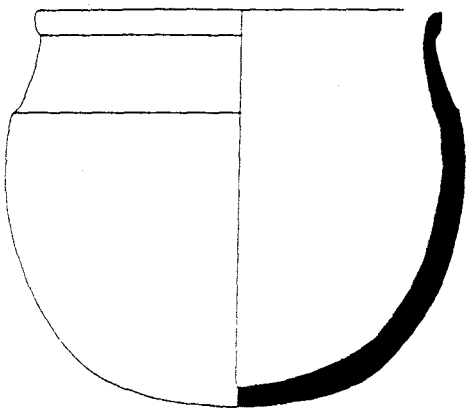

14

15

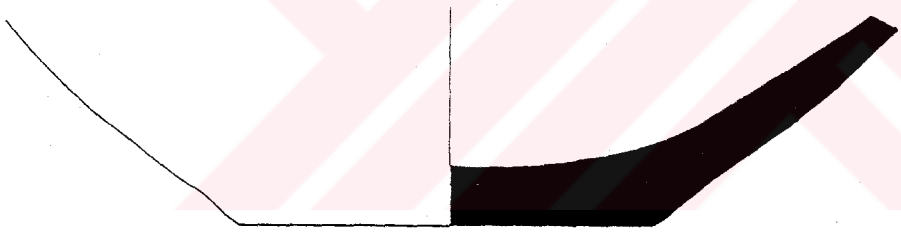

16

17

18

Sek IX

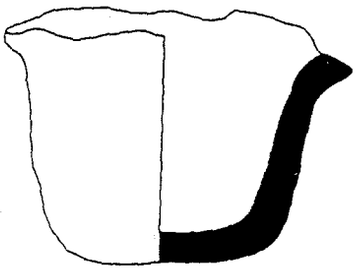

19

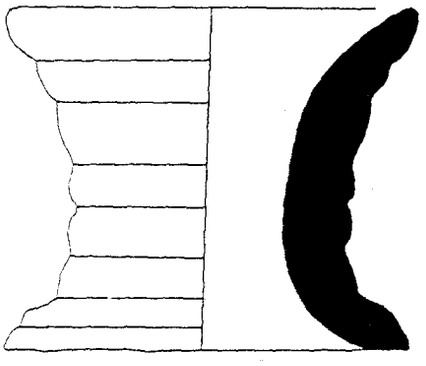

20

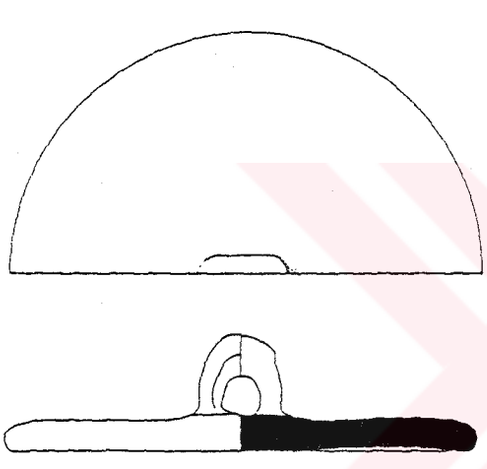

21

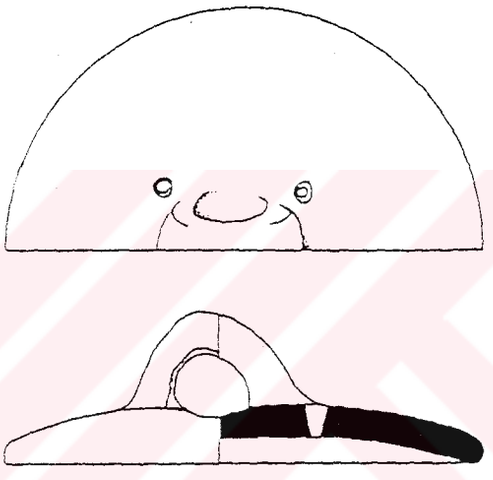

22

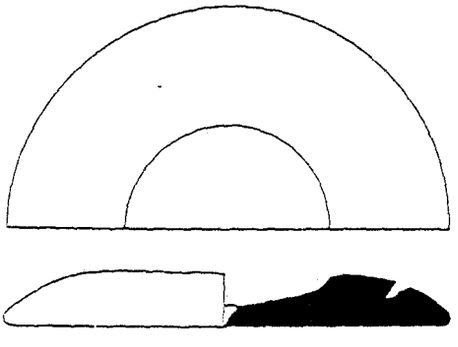

23

24

Sek. X

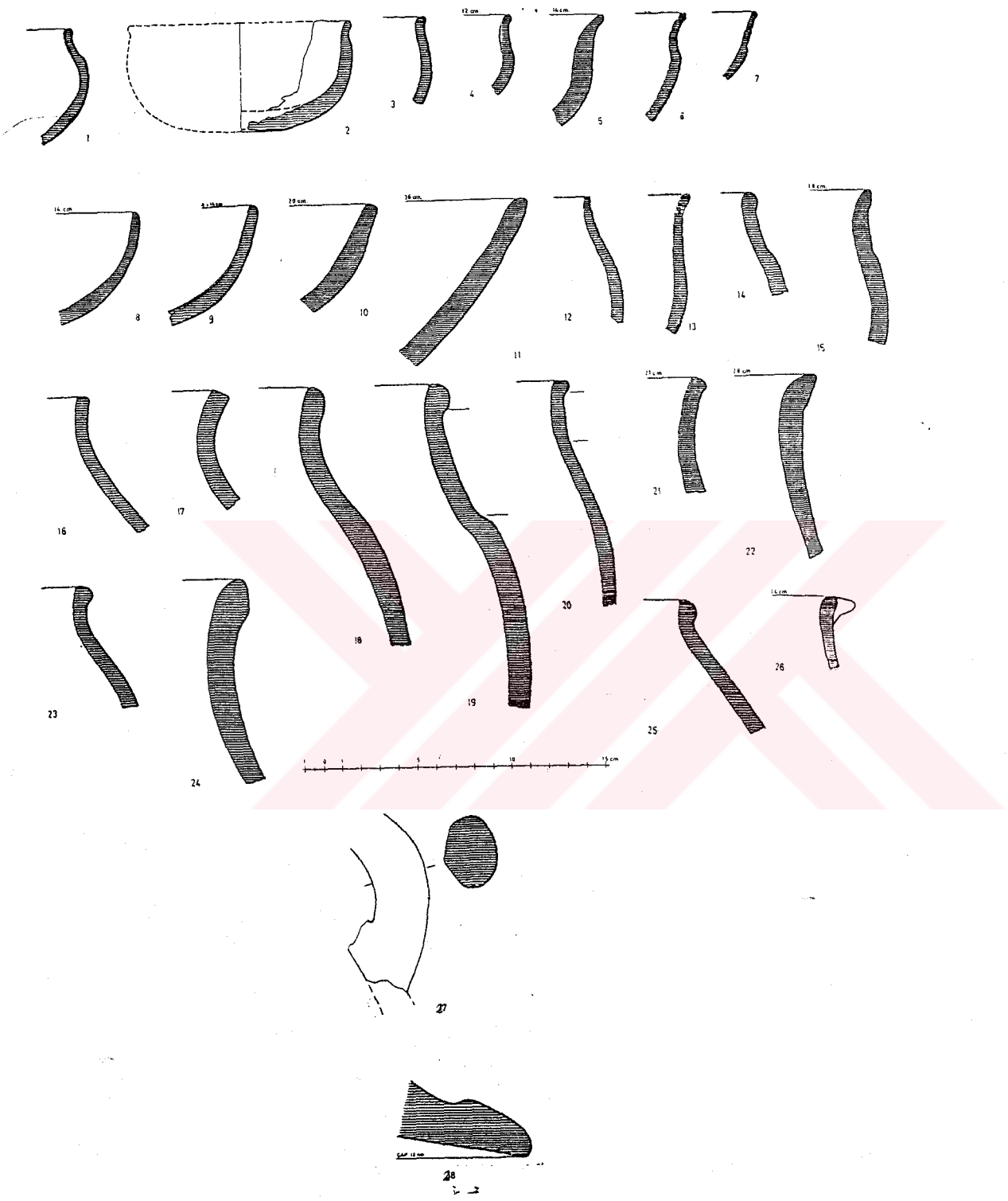

Sek. XI

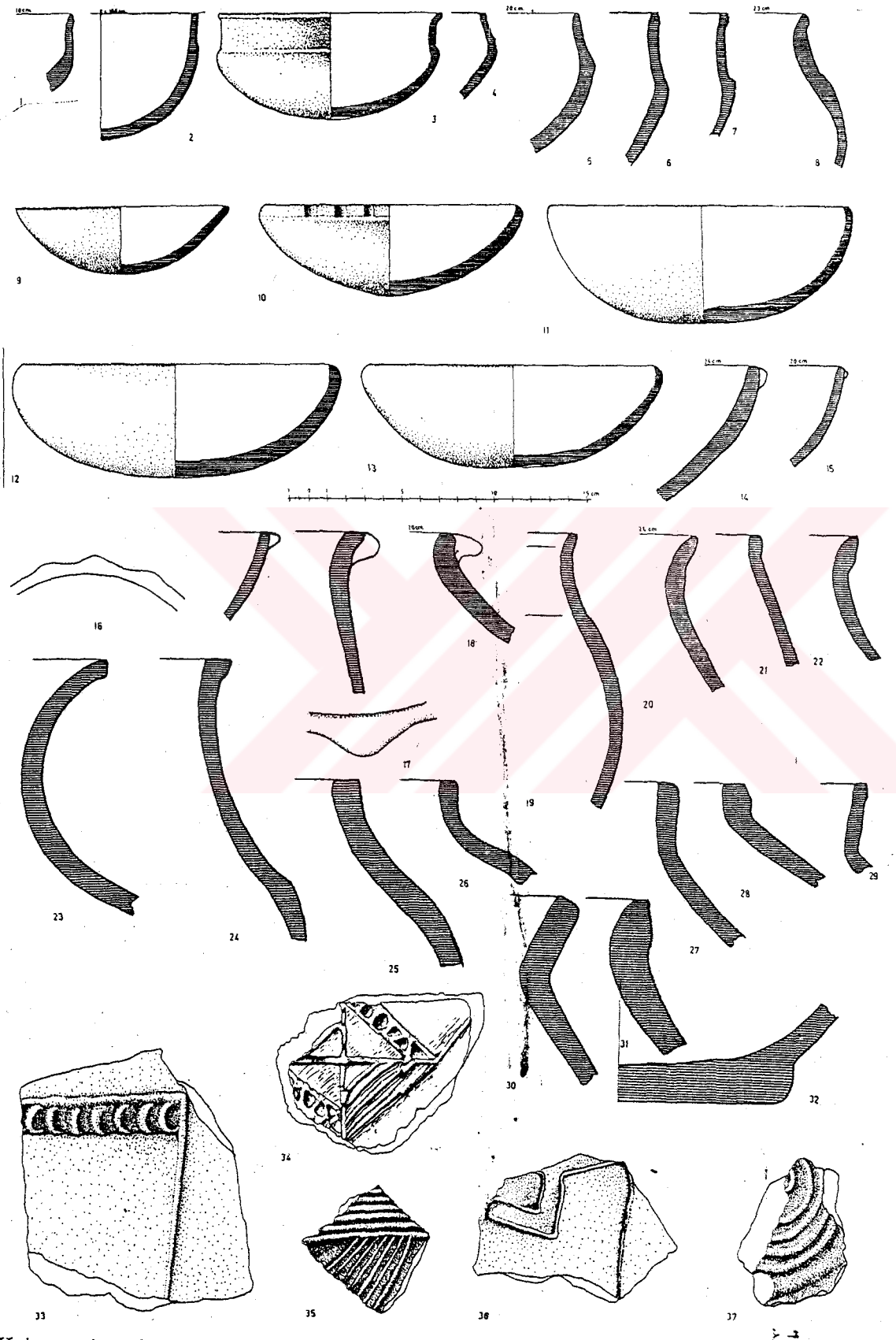

III. kat çanak çömlek parçalarından desen ve profiller

şek: XII

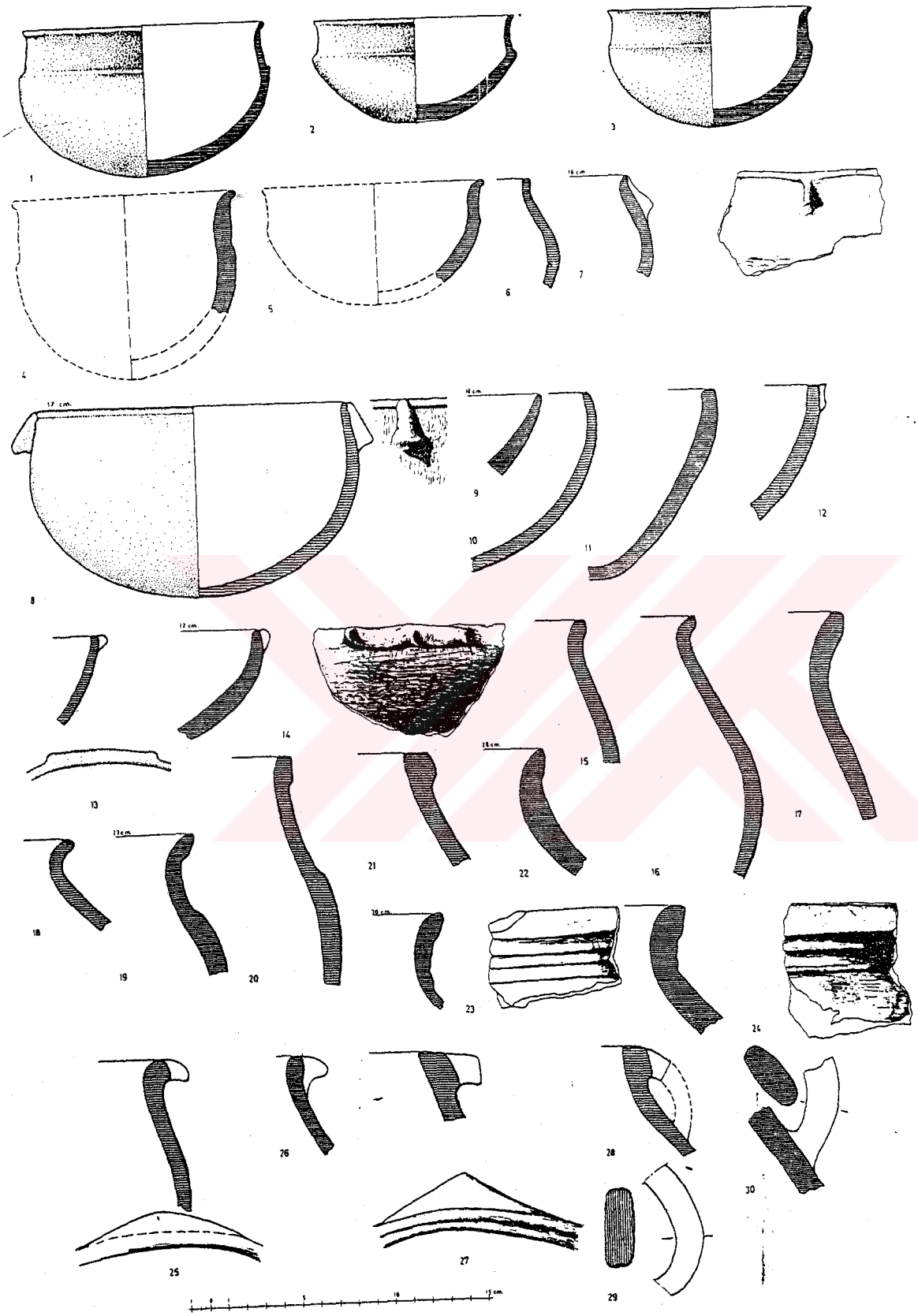

II. kat çanak çömlek parçalarından desen ve profiller

Sek. XIII

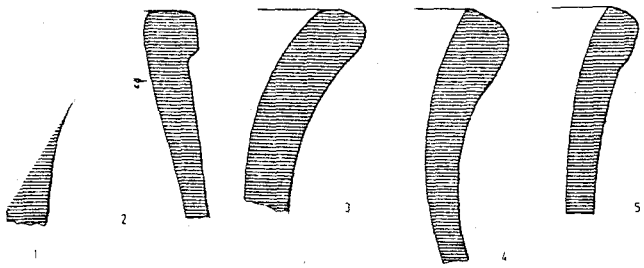

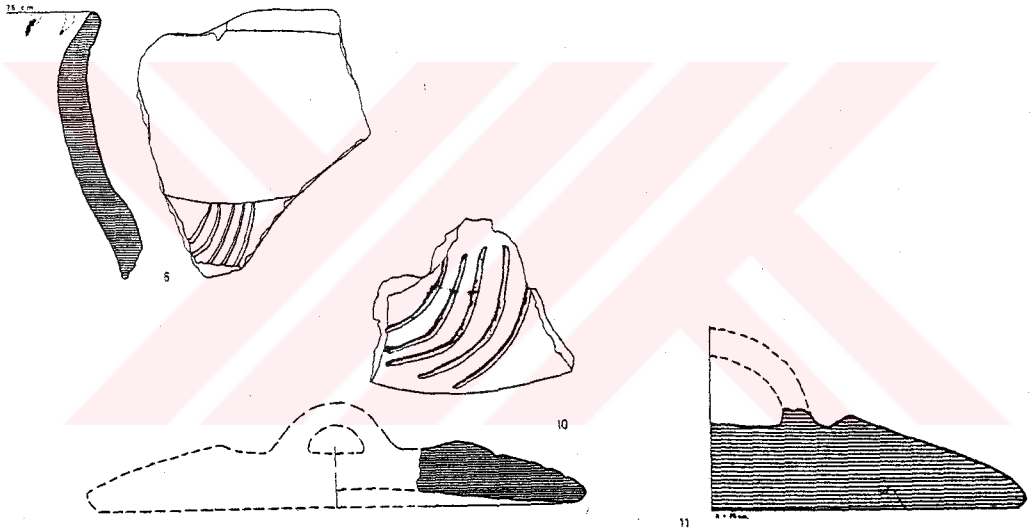

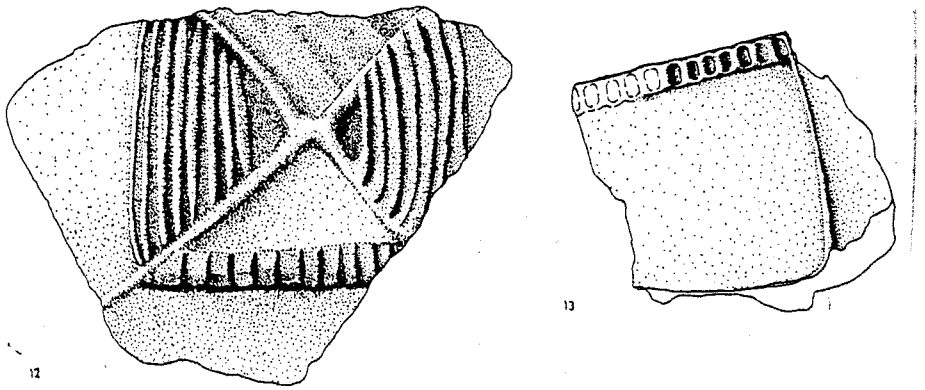

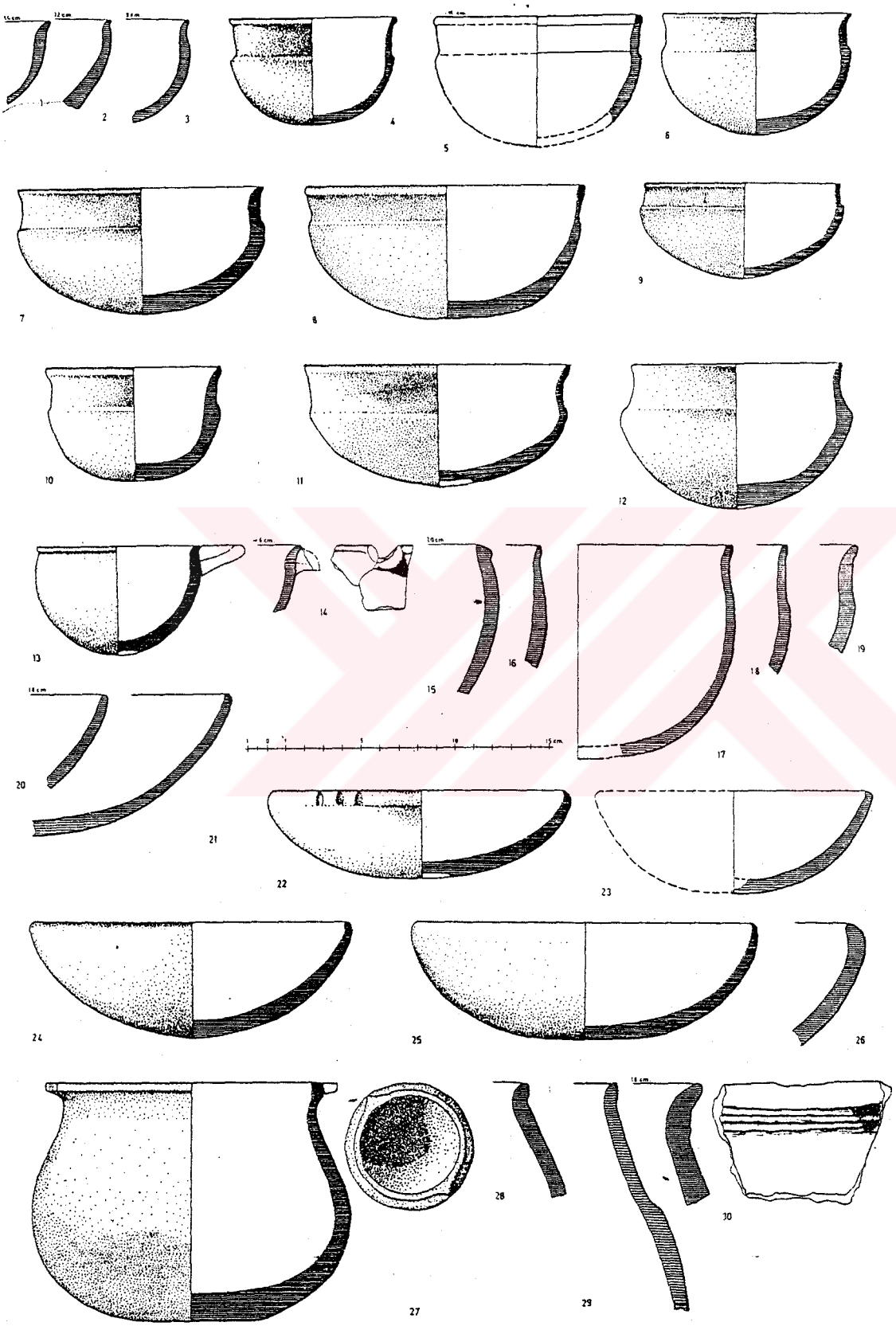

I. kat çanak çömleklerinden desen ve profiller

Sek. XV

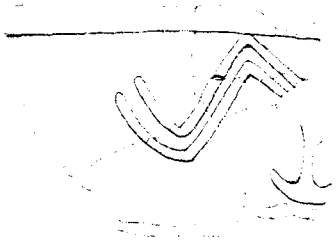

1

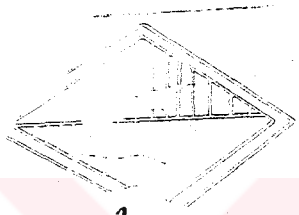

2

3

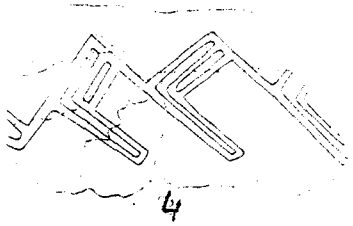

4

0 1 2 3 4 5 10cm

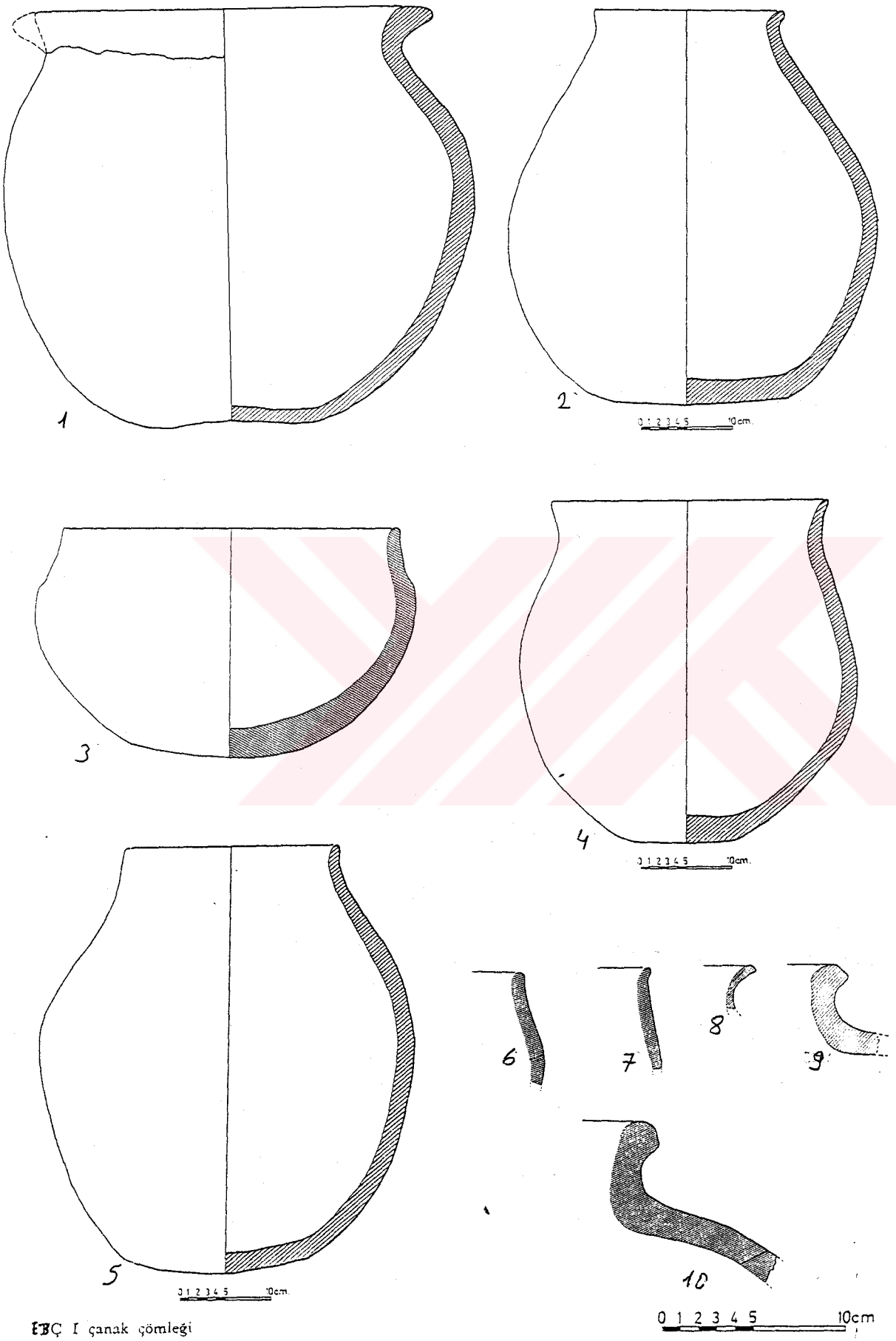

ÇİÇ I çanak çömleği

Lev. XVII

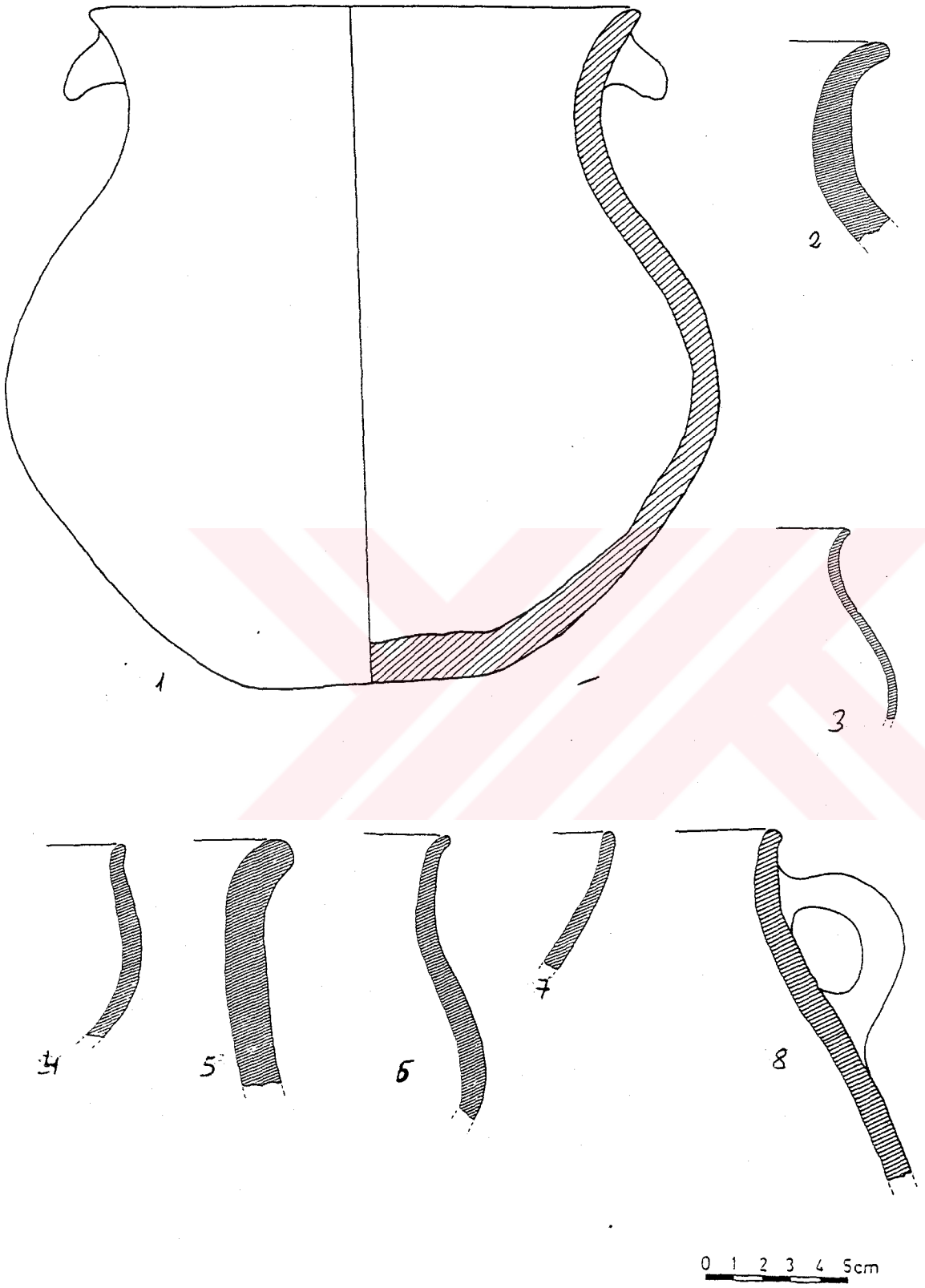

Ç. I çanak çömleği

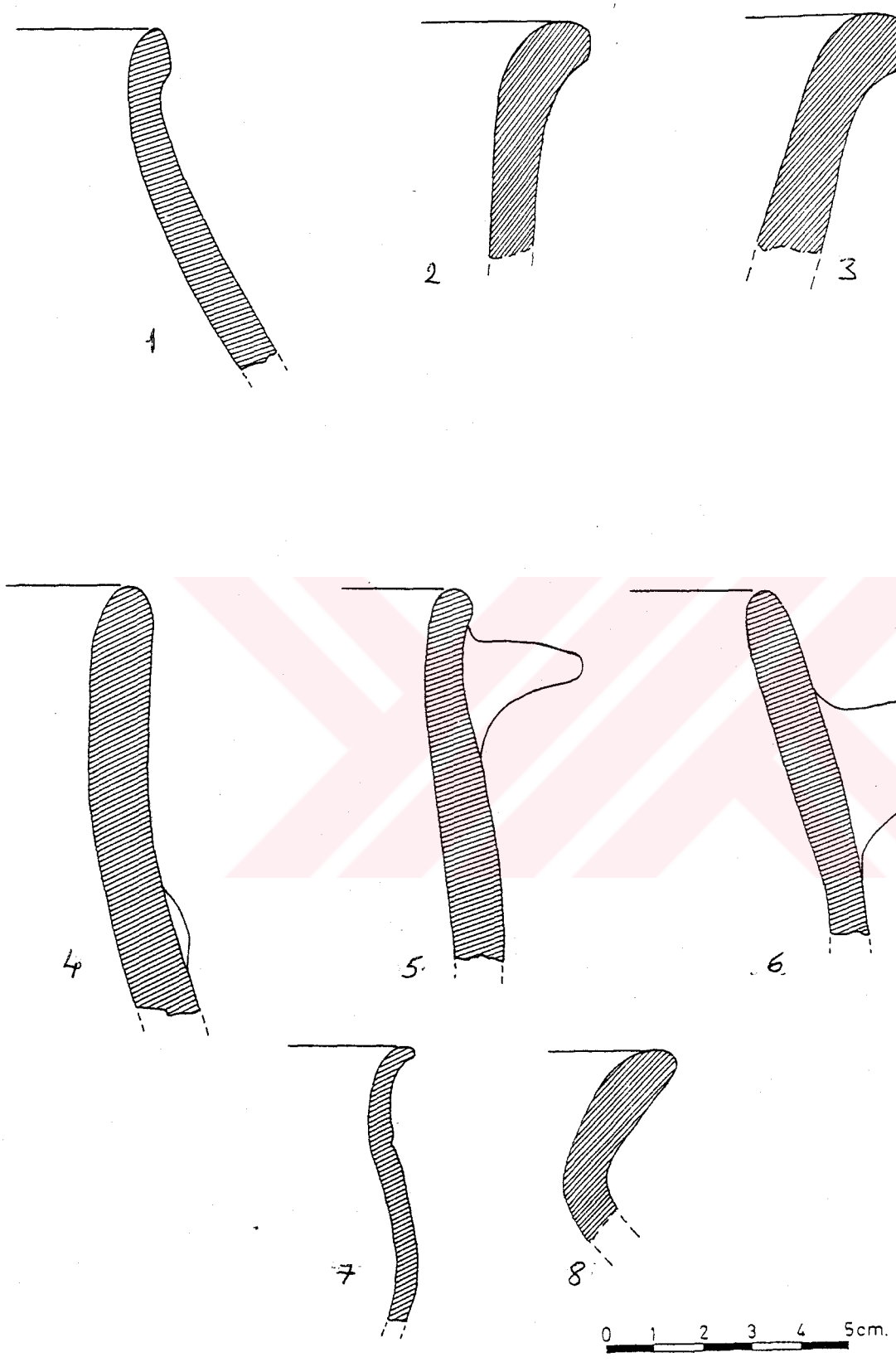

ÇÇ I çanak çömleği

Sek. XIX

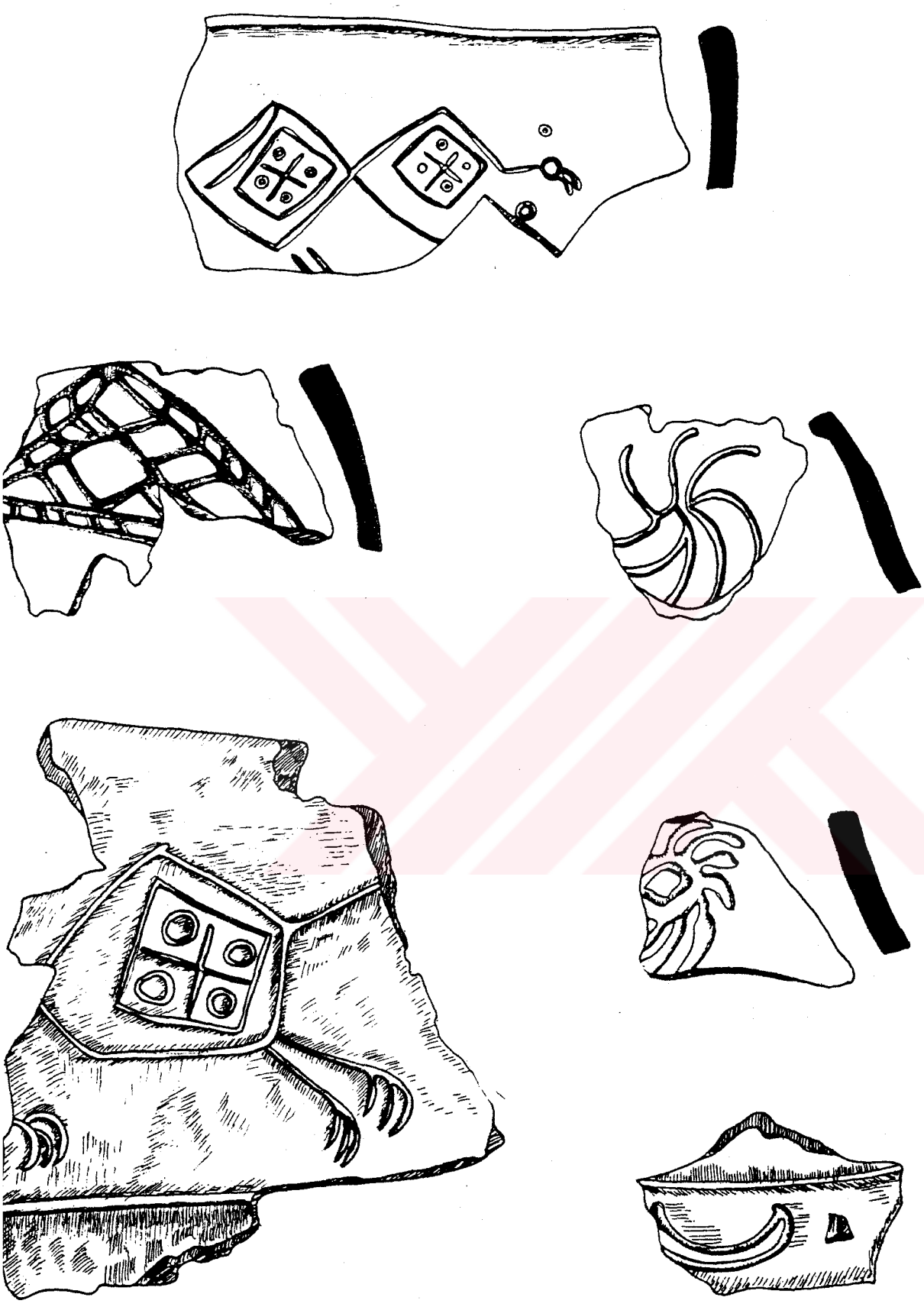

Kabartma bezemeli parçalar

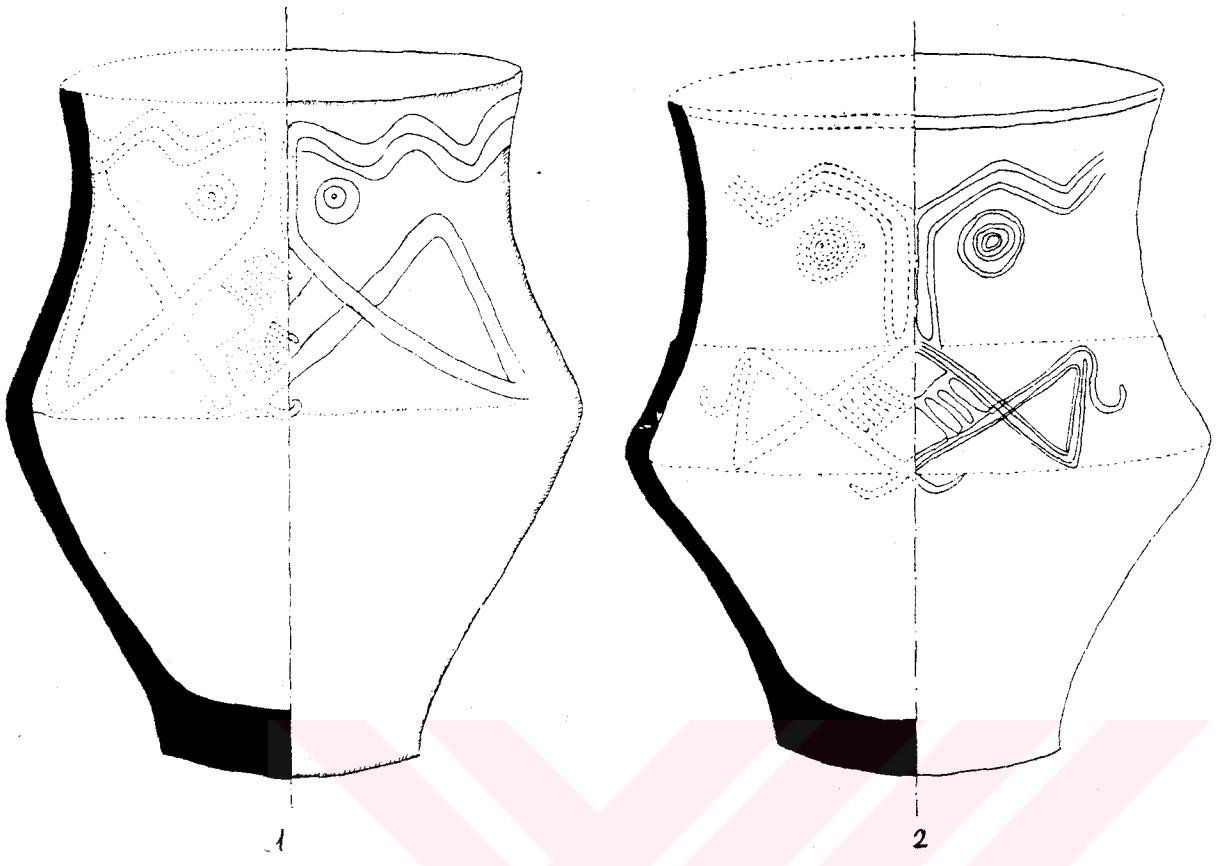

Kabartma kuş bezemeli küpler

Siyah perdahlı çanak çömlek parçaları, X. kat

Şek. XXI

bezemeli parçalar

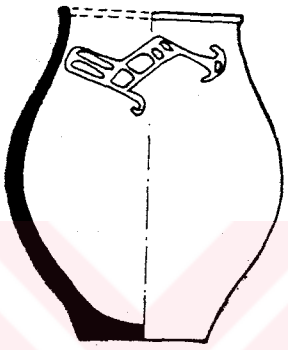

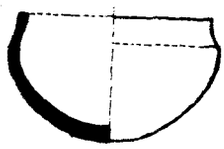

1

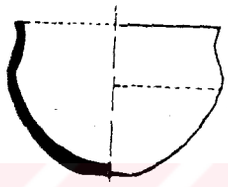

2

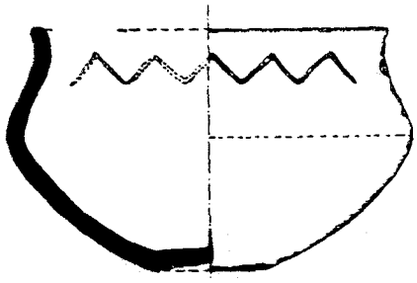

3

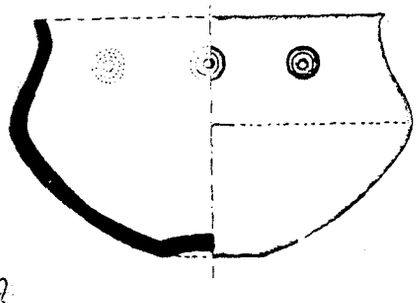

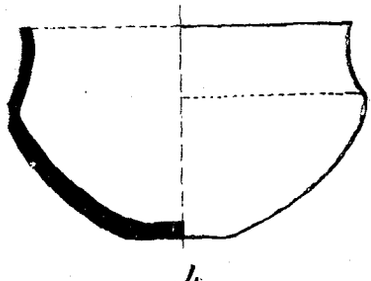

4

Çanaklar ve kâseler

Şek. 1 —

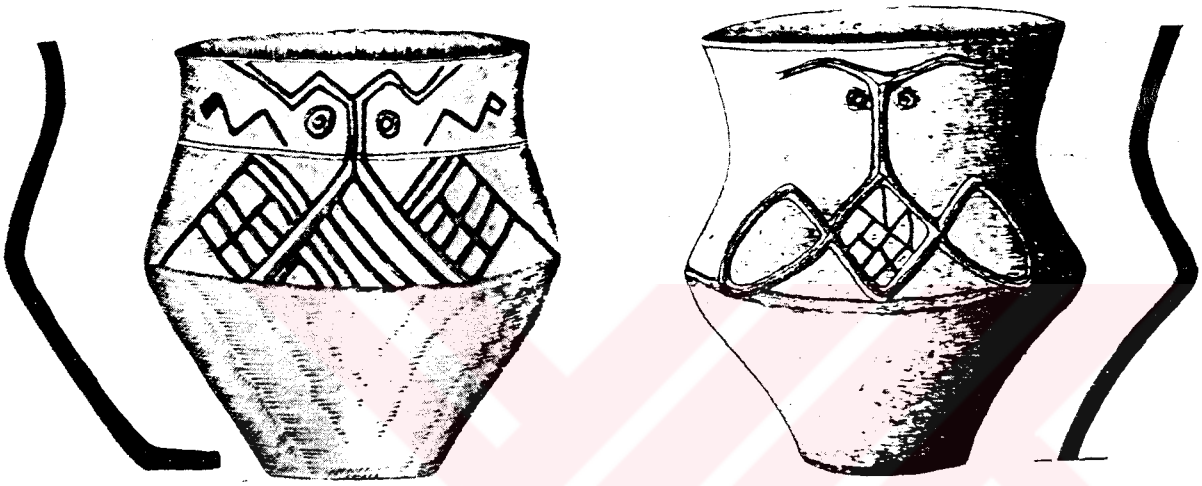

kabartma bezemeli kaplar

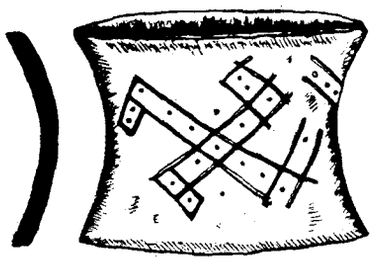

1

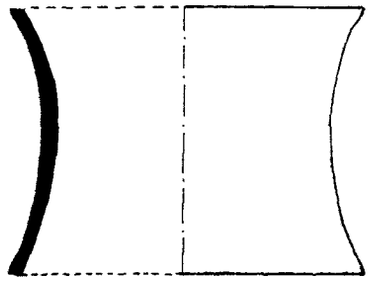

2

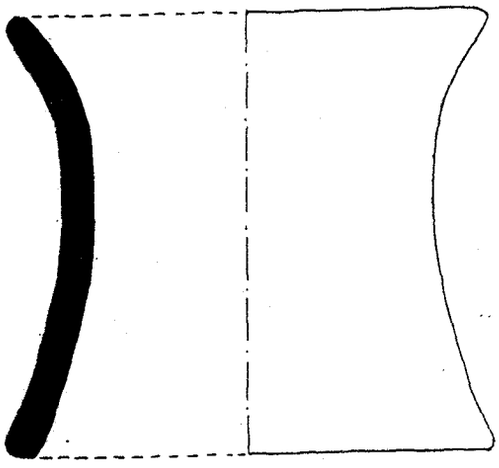

3

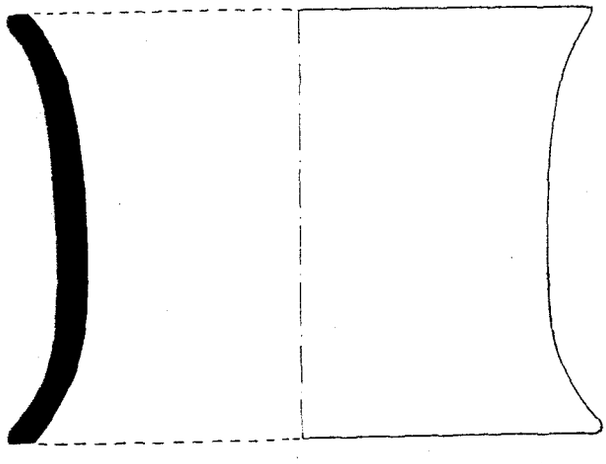

4

Kap oturtacakları

Sek. XXV

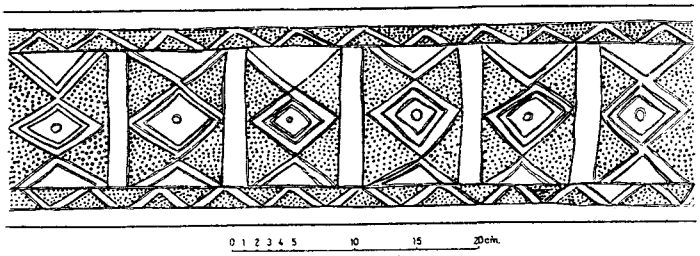

1

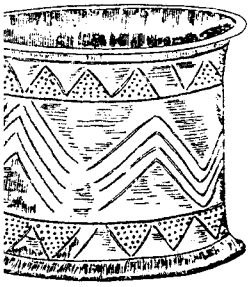

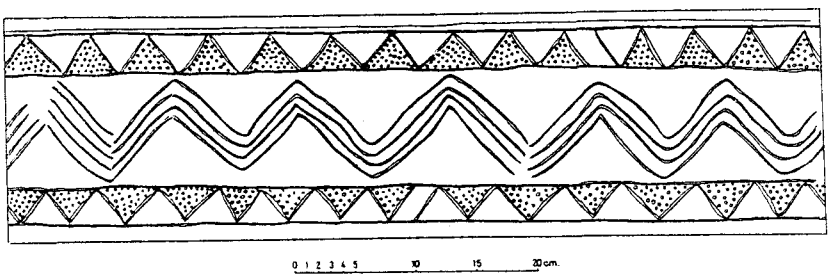

2

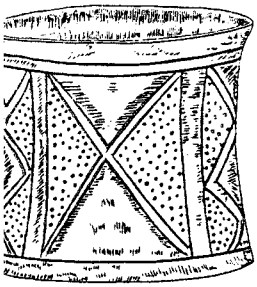

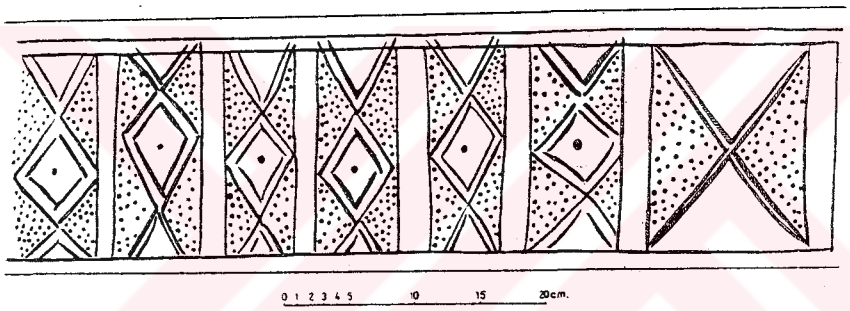

3

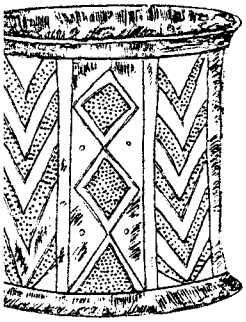

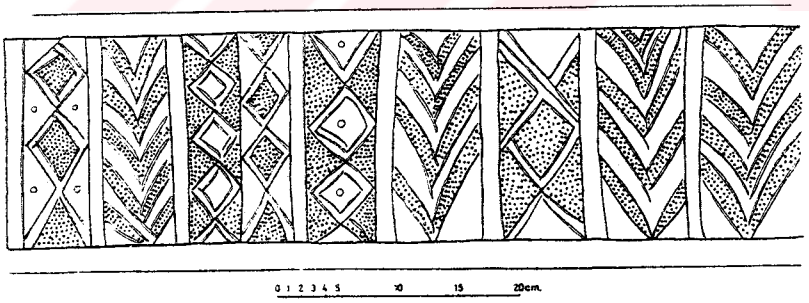

4

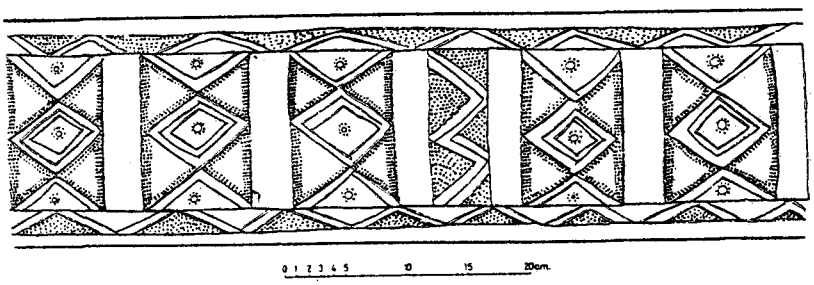

5

urtacakları

Lev. XXVI

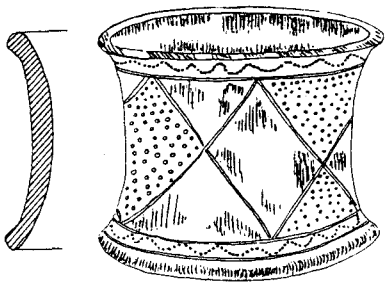

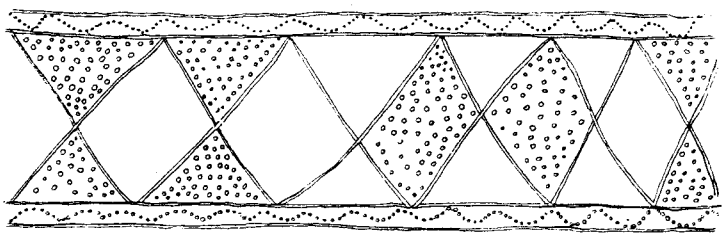

1

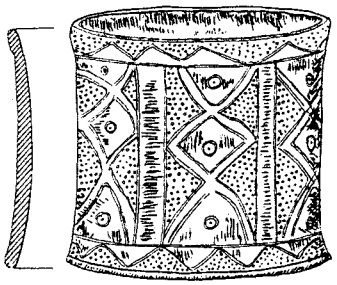

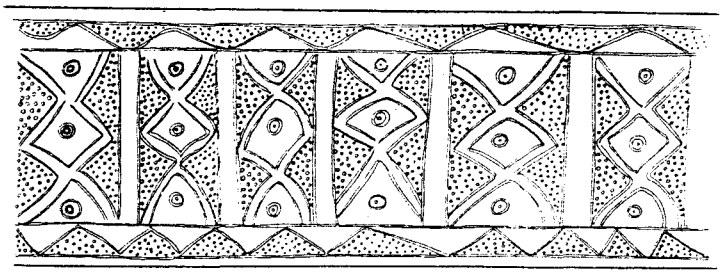

2

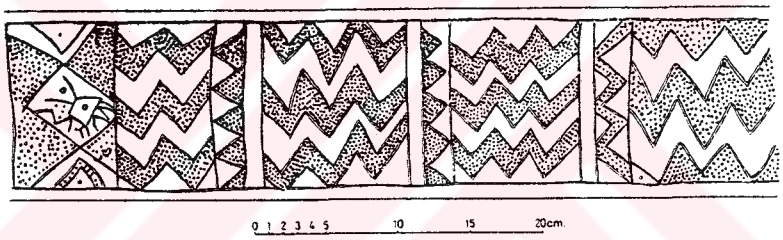

3

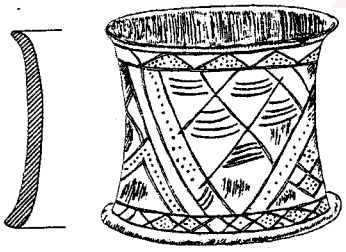

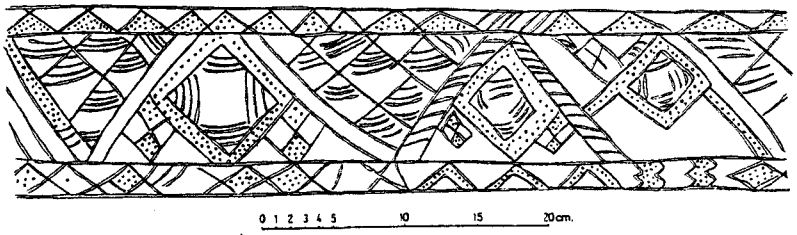

4

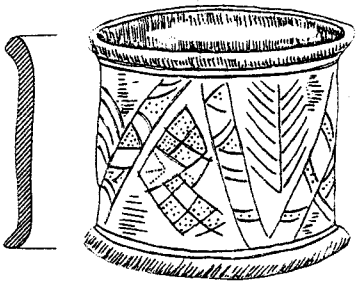

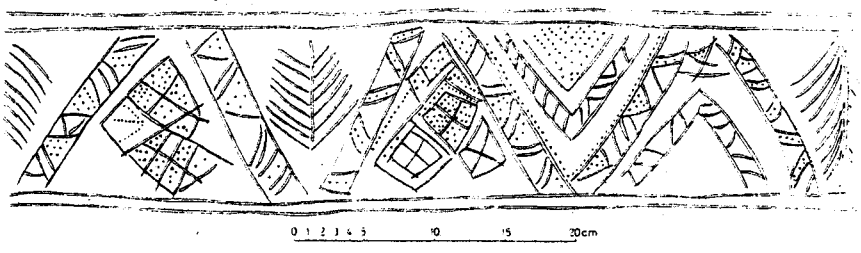

5

Kap oturtacakları

Sek. XXVIII

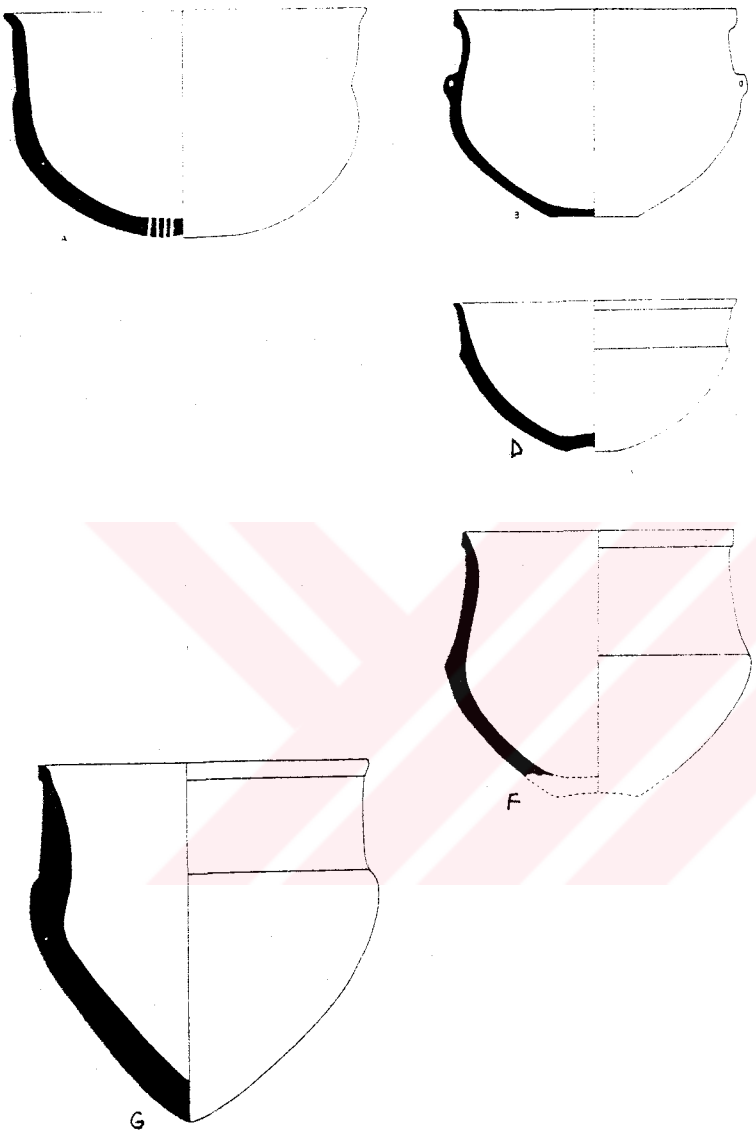

Sek. XXIX

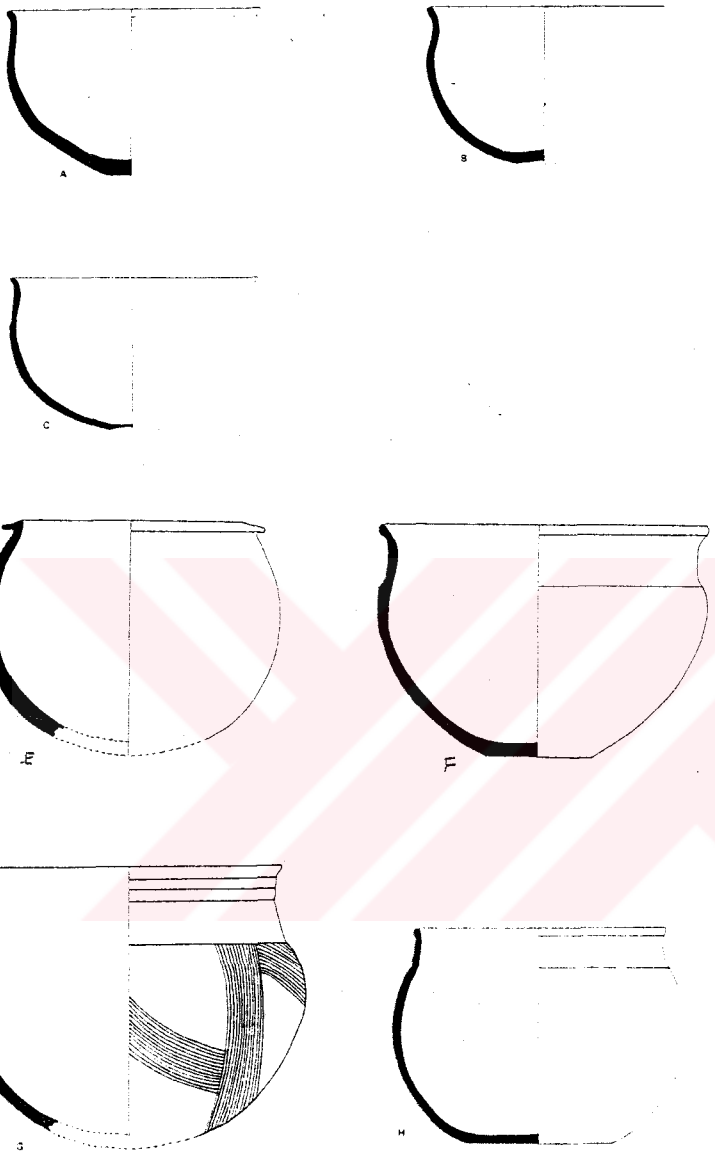

Sek. XXX

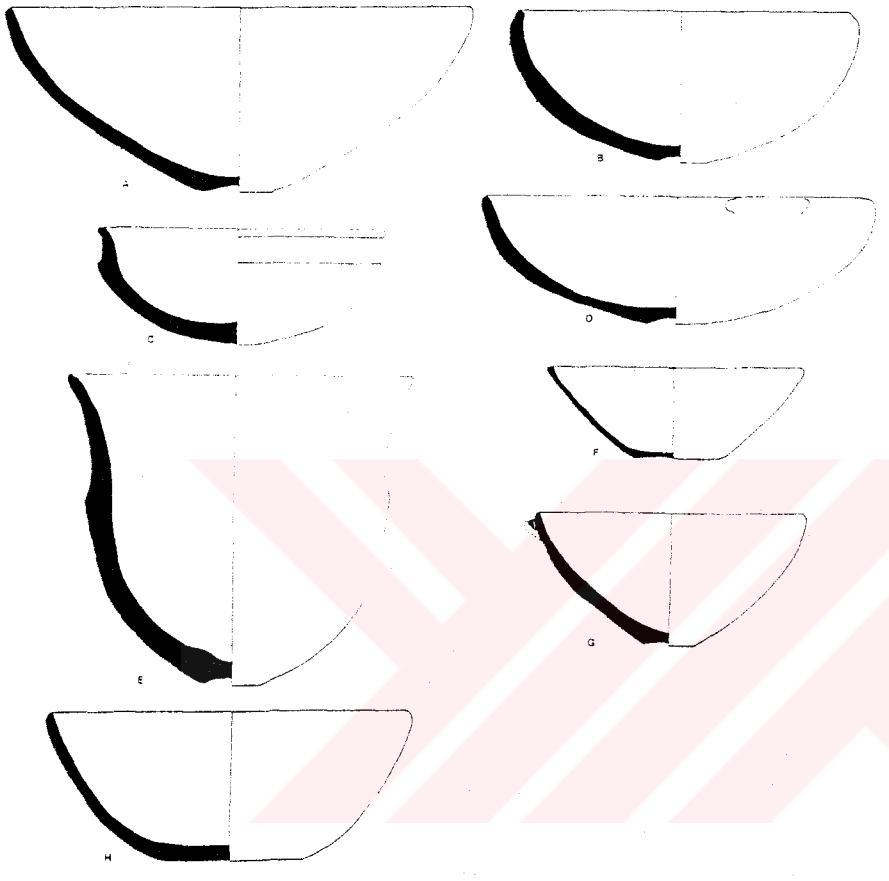

A
B
C
E
F

Sek. XXXII

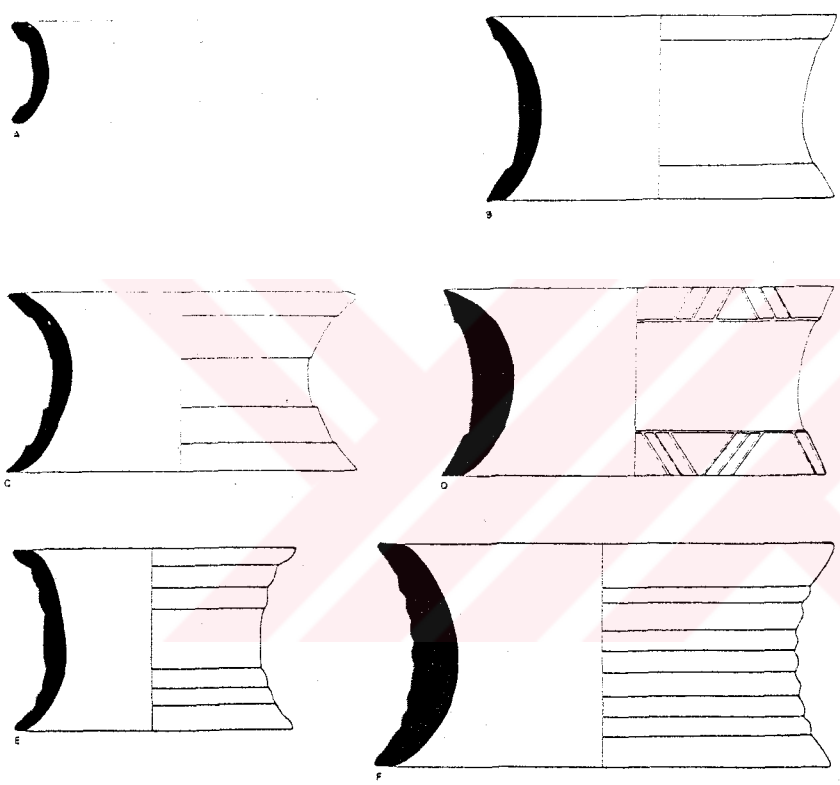

Sek. XXXIII

Sek. XXXIV

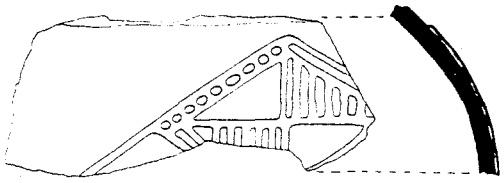

A

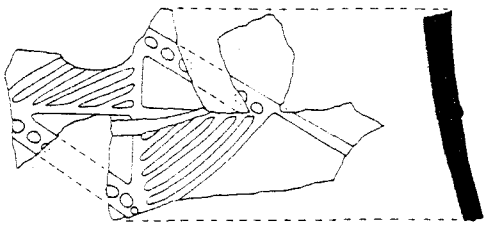

B

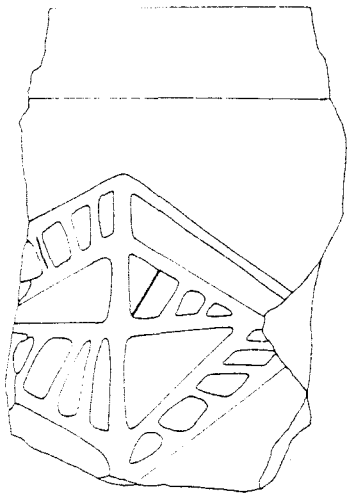

C

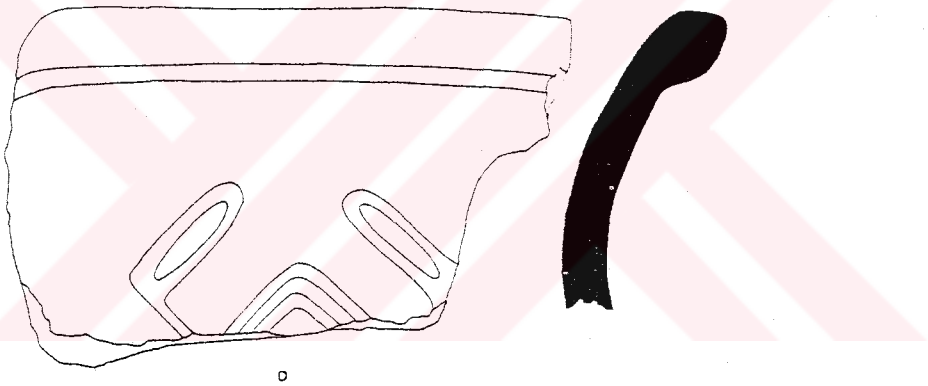

D

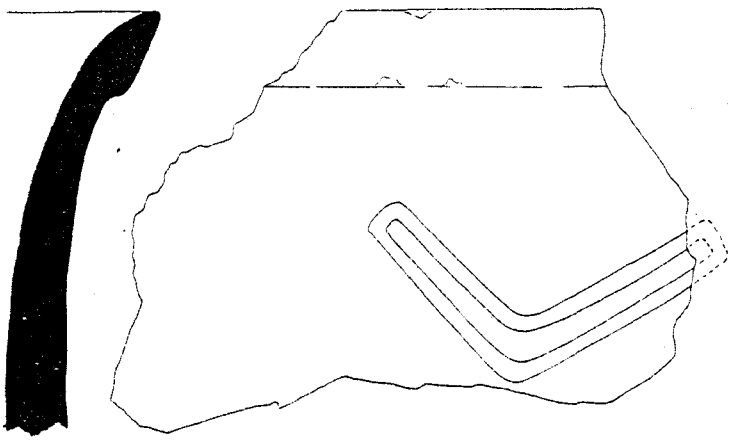

E

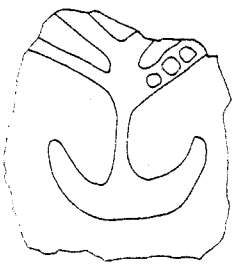

F

Sek. XXXV

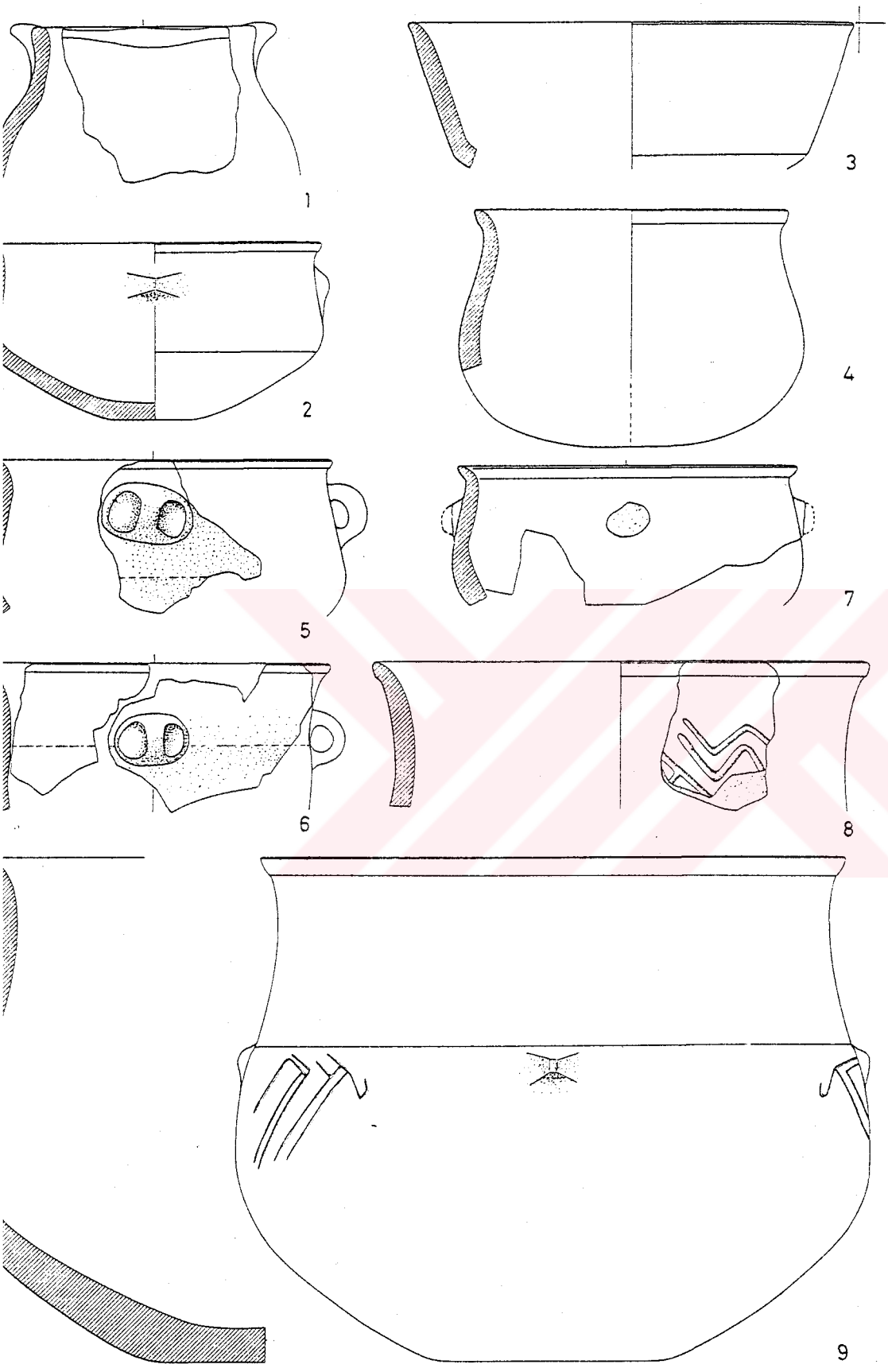

ımacı, K/L 19. XXIV. tabaka. Tek renkli çanak çömlek, 8 kabartma bezekli, 9 kazıma bezekli.
Çağı I. Ölçek 1:3

Şek. XXXVI

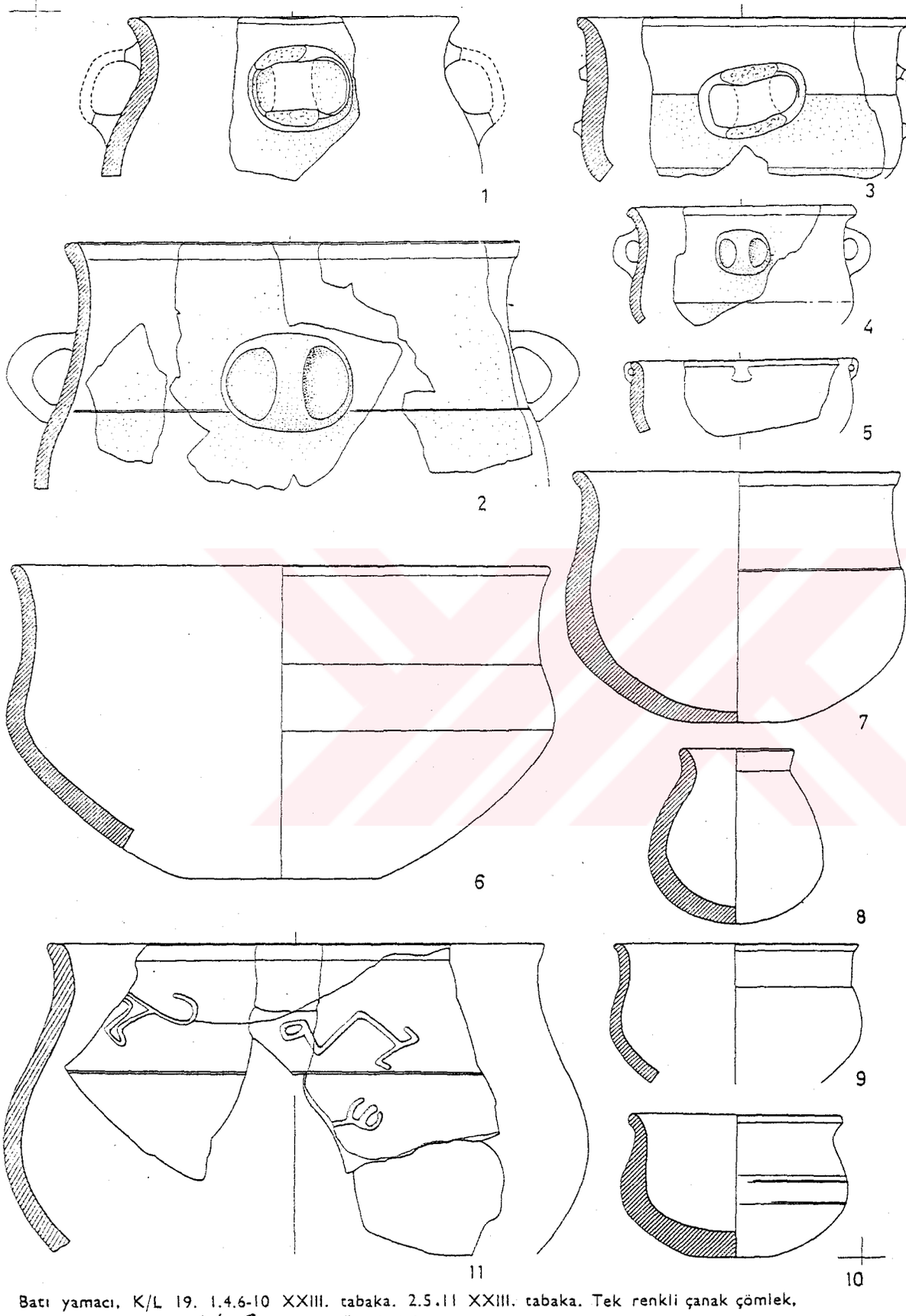

Batı yamacı, K/L 19. 1.4.6-10 XXIII. tabaka. 2.5.11 XXIII. tabaka. Tek renkli çanak çömlek, 11 kabartma bezekli Erken Bronz çağı 1. Ölçek 1:3

Şek. XXXVII

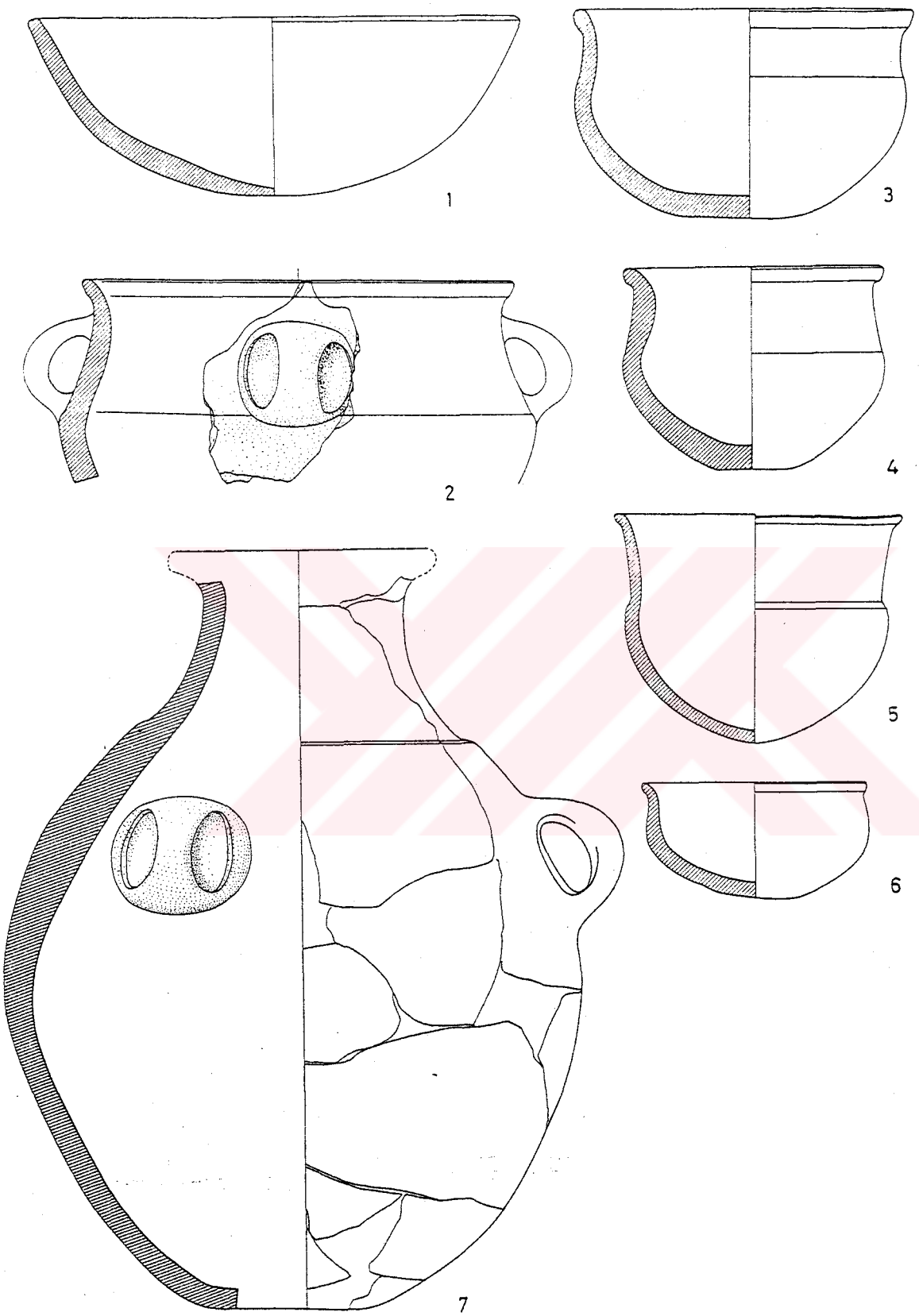

Batı yamacı, K/L 19. XXI. tabaka. Tek renkli çanak çömlek Erken Bronz Çağı

Şek. XXXVIII

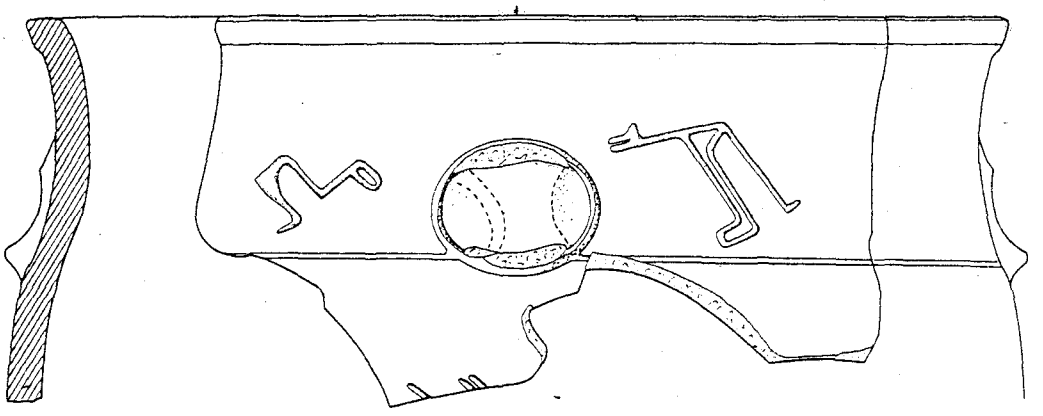

1

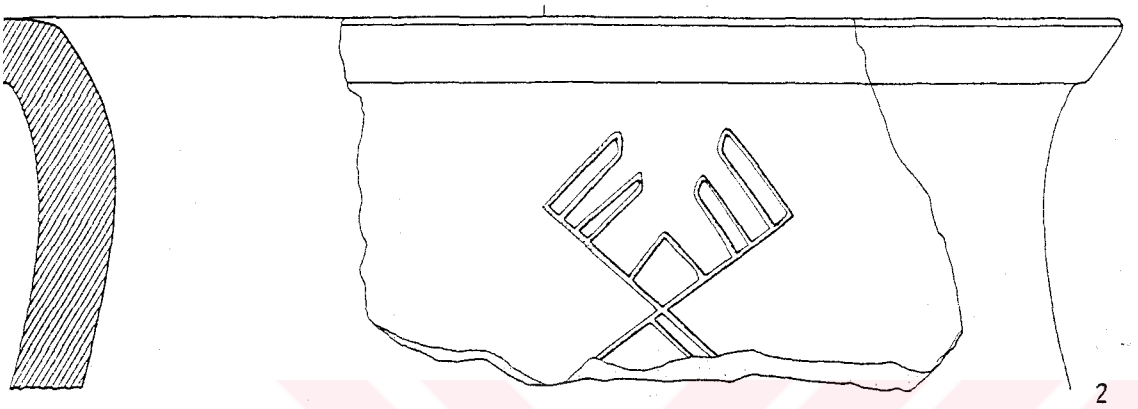

2

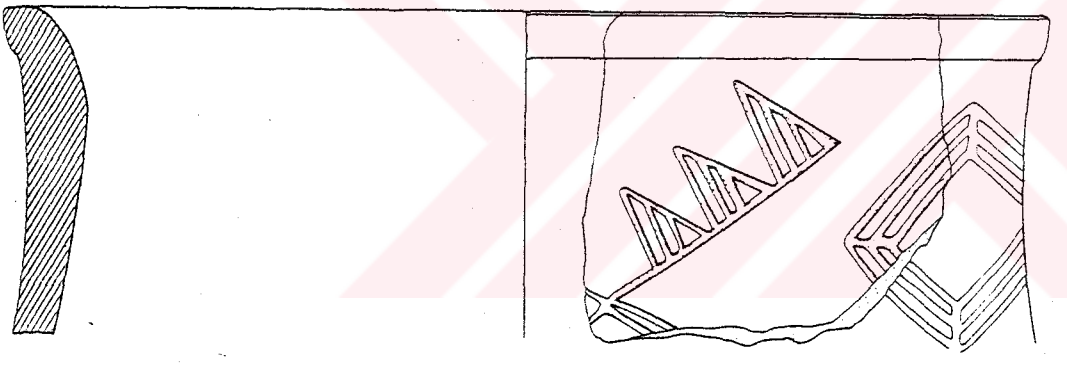

3

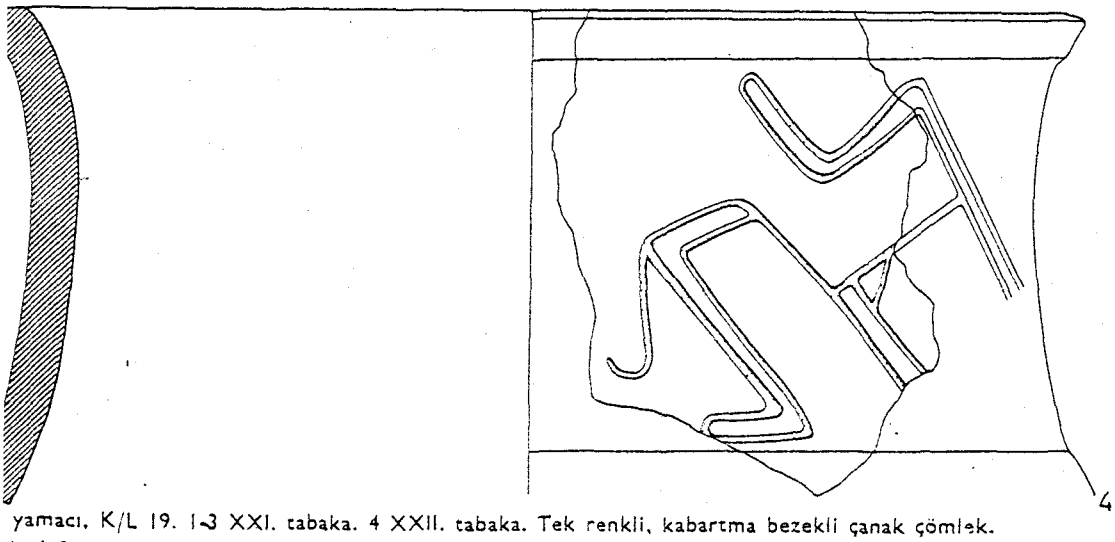

4

yamacı. K/L 19. 1-3 XXI. tabaka. 4 XXII. tabaka. Tek renkli, kabartma bezekli çanak çömlek.
ek 1:3

Şek. XXXIX

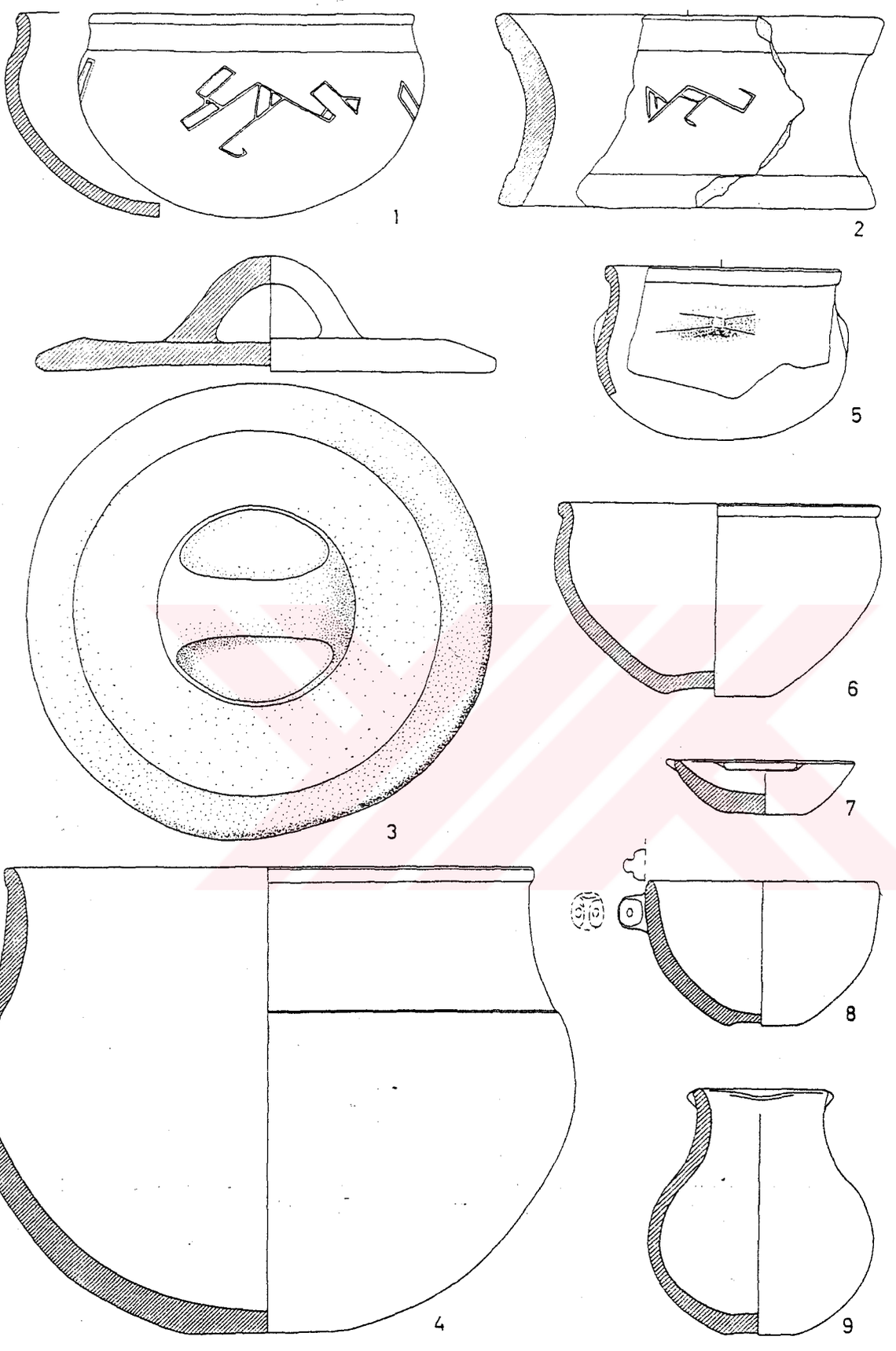

Batı yamacı, K/L 19. 2-9 XIX. tabaka. 1 XX. tabaka. Tek renkli çanak çömlek. 1-2 kazıma bezekli.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Şek. XL

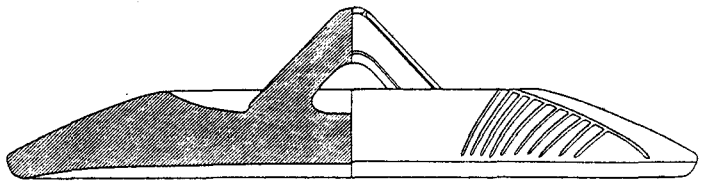

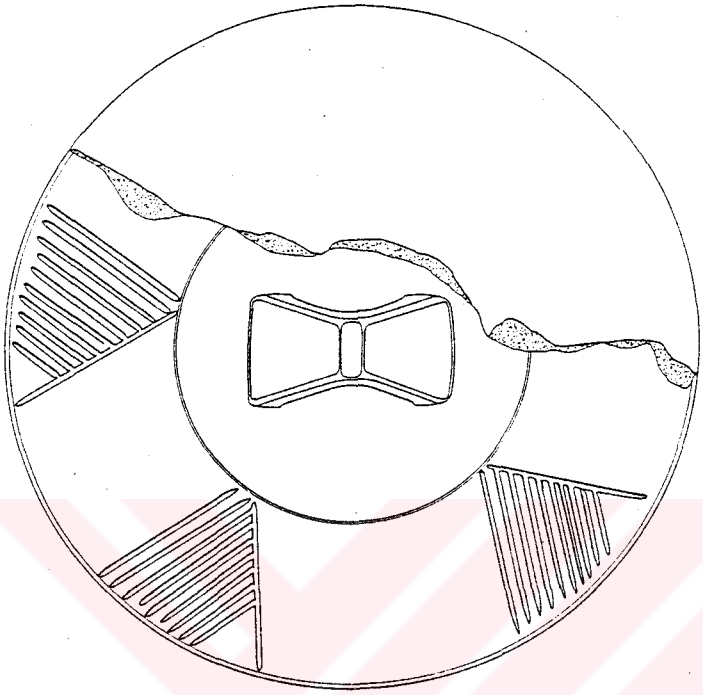

1

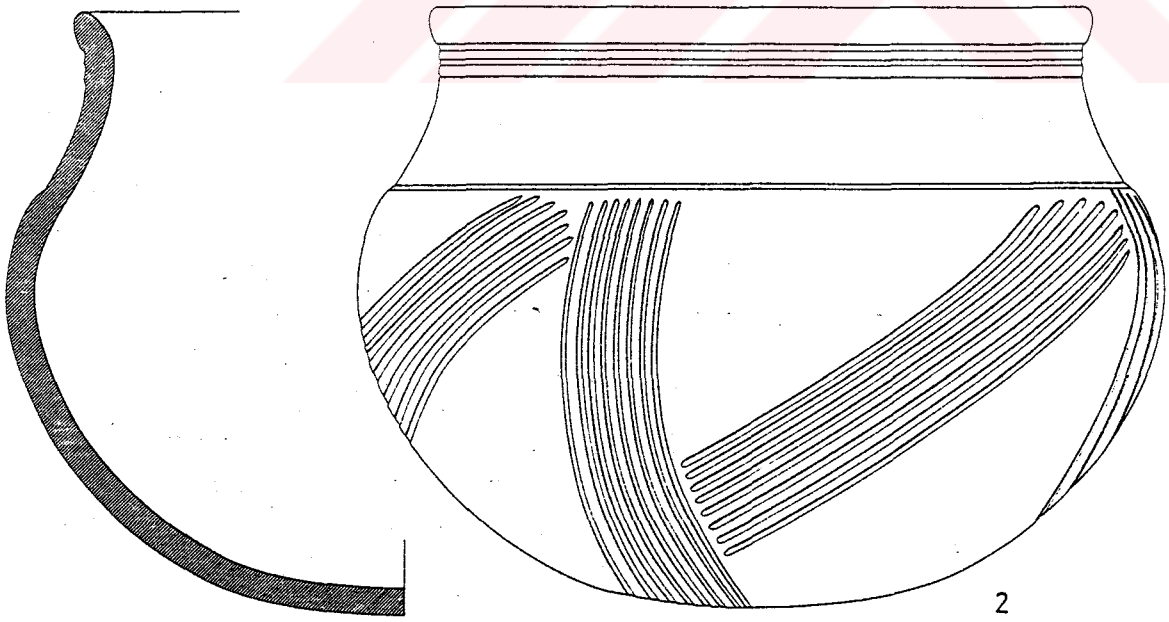

2

Akropol. Tepe düzlüğünün doğusu. VIII. yapı katı. Oluk bezekli kaplar Erken Bronz Çağı III A. Ölçek yaklaşık 1:6

Şek. XLI

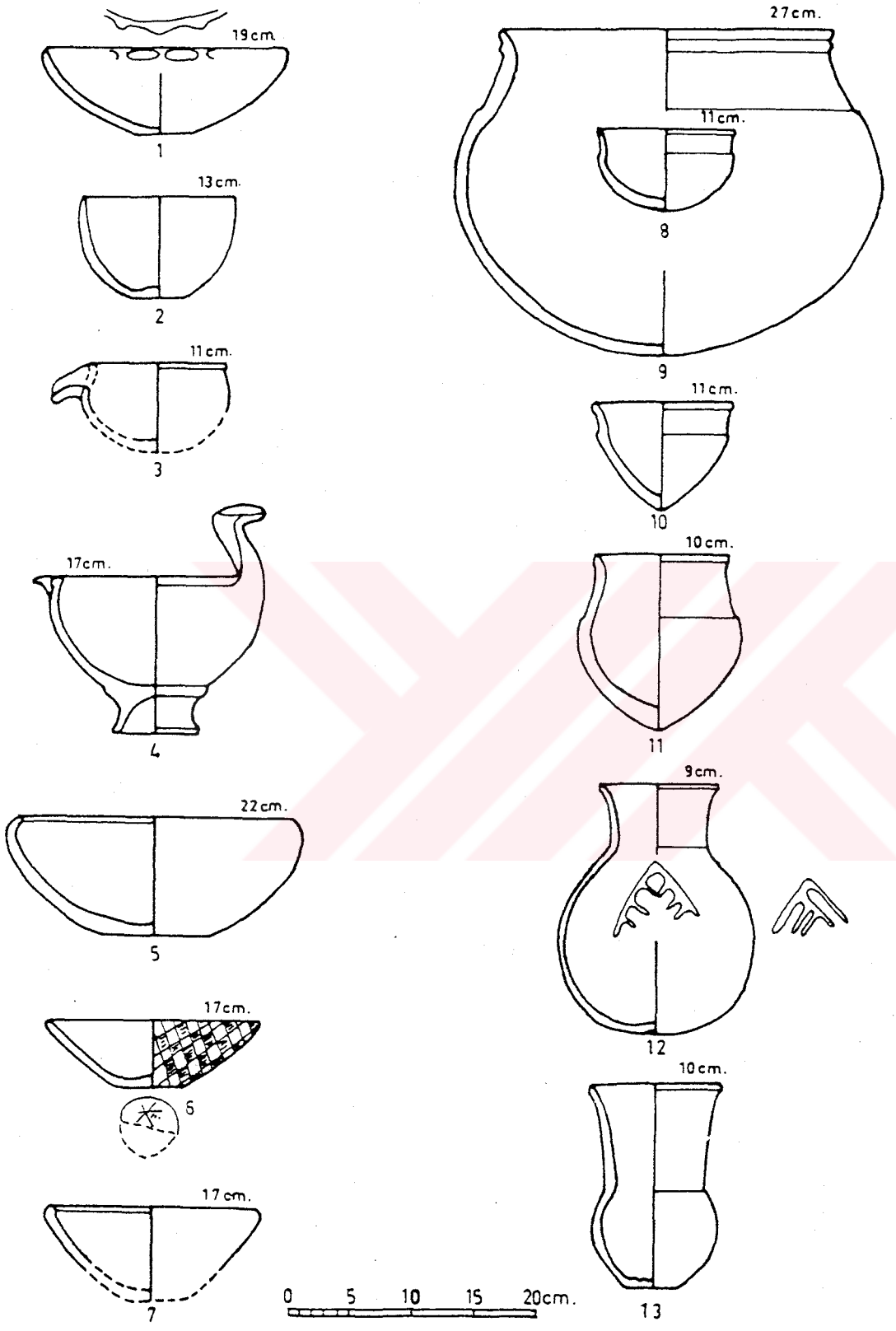

Karaz kaplarına ait kısa tipleme

Şek. XLII

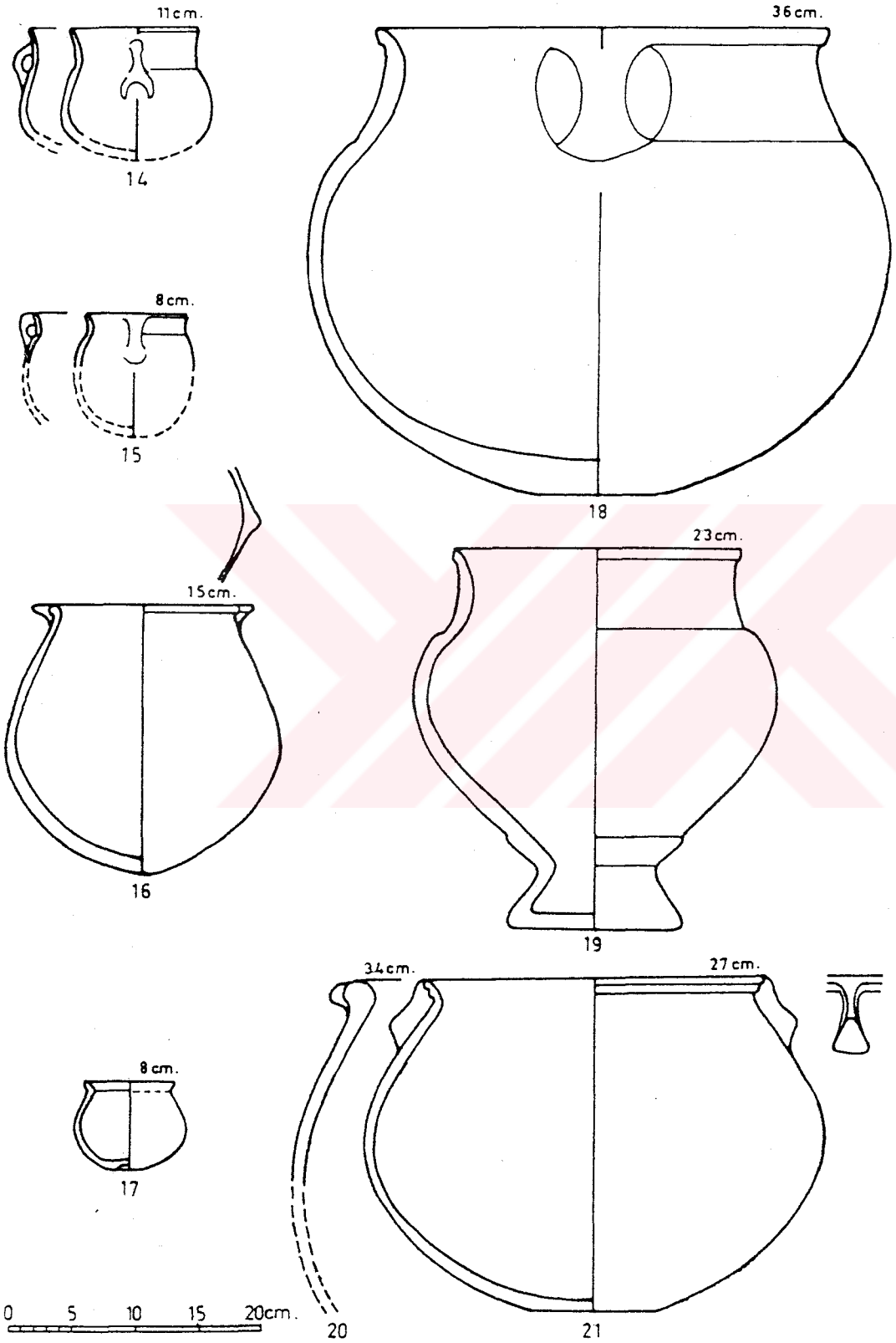

Karaz kaplarına ait kısa tipleme

Sek. XLIII

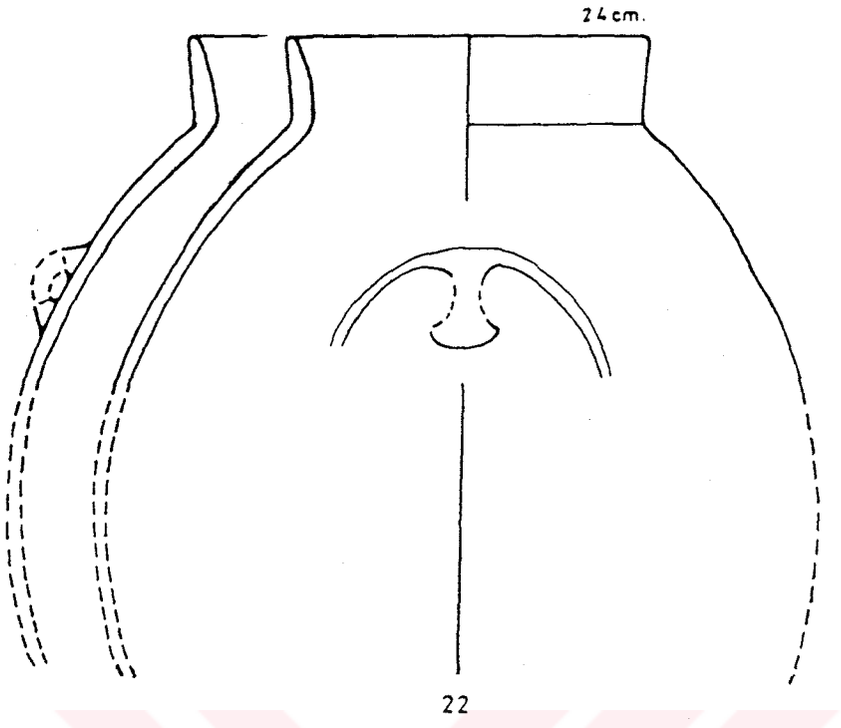

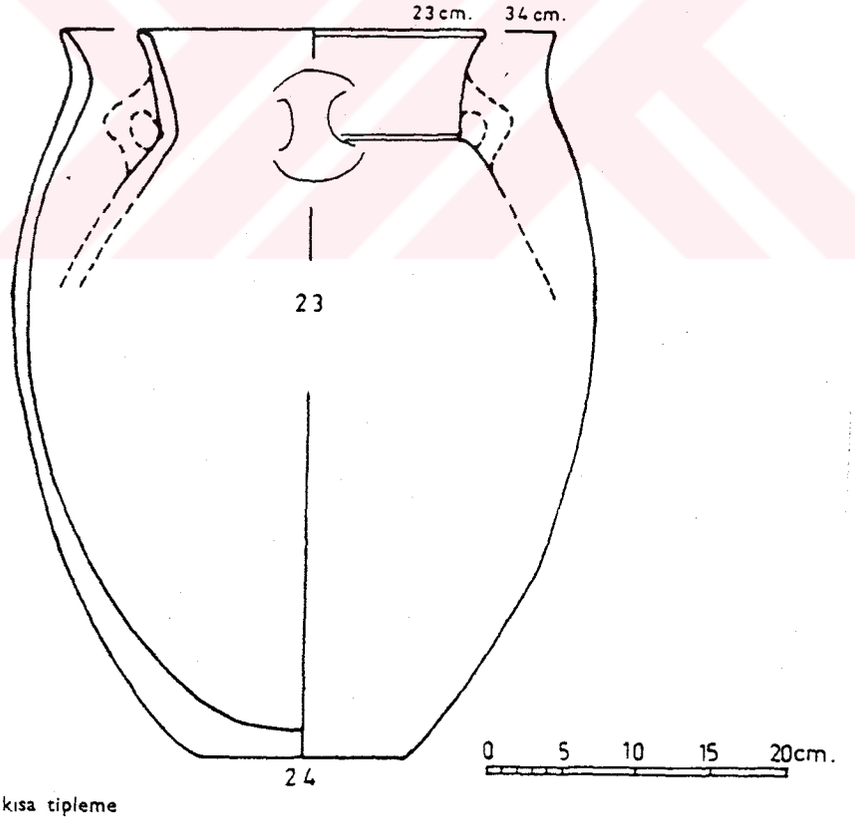

Karaz kaplarına ait kısa tipleme

Şek. XLIV

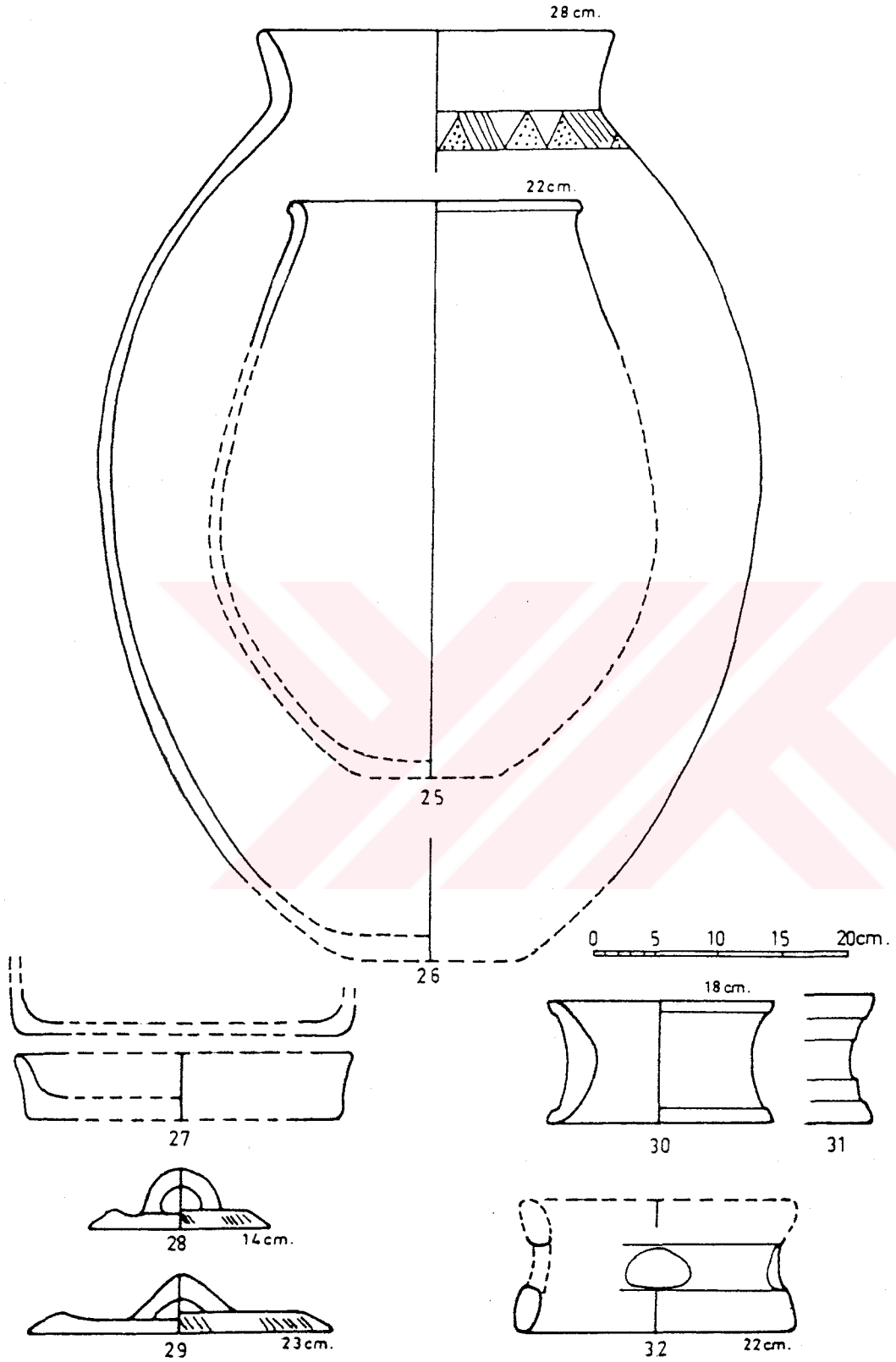

Karaz kaplarına ait kısa tipleme

Şek. XLV

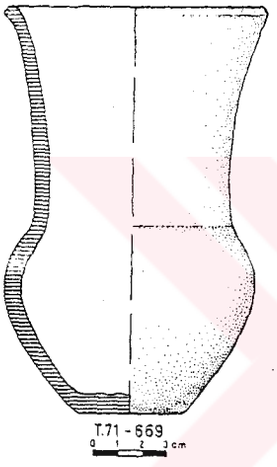

1 15-K'dan yüksek boyunlu kap. ÇİÇ 1

Şek. XLVI

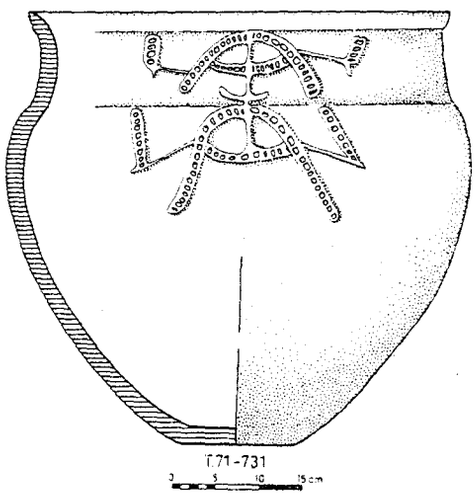

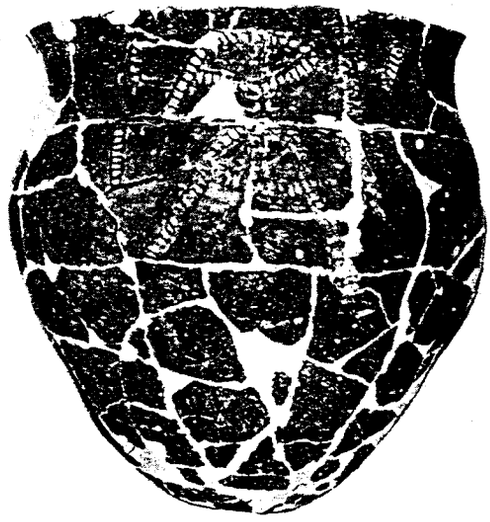

2

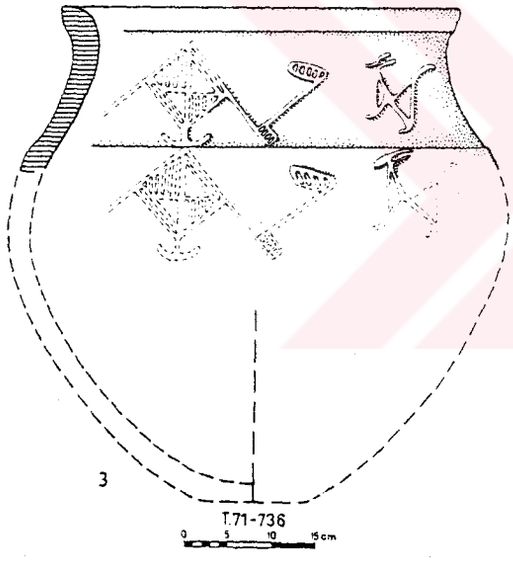

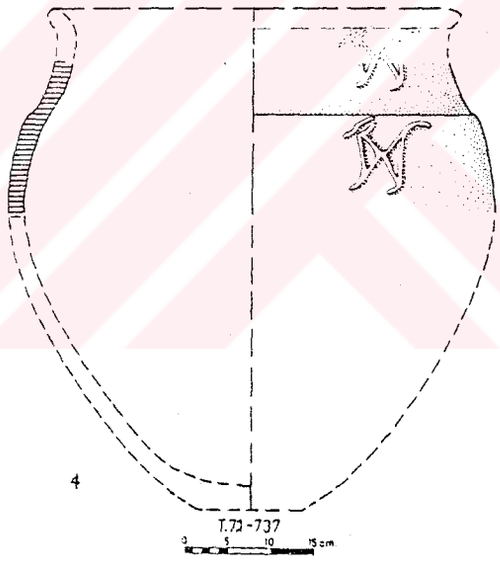

2-4 AH'dan küpler. EBÇ III 4. yapı katı
Pithoi from AH. EBA III 4 th building level

Şek. XLVII

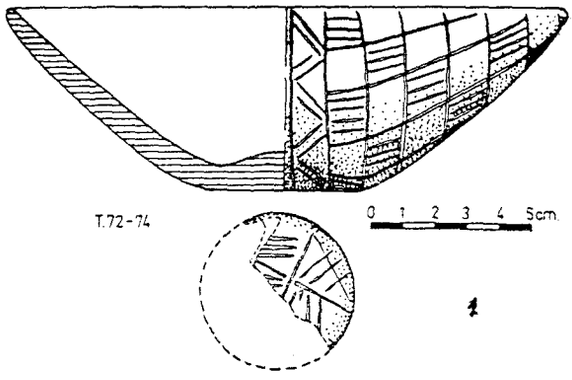

1

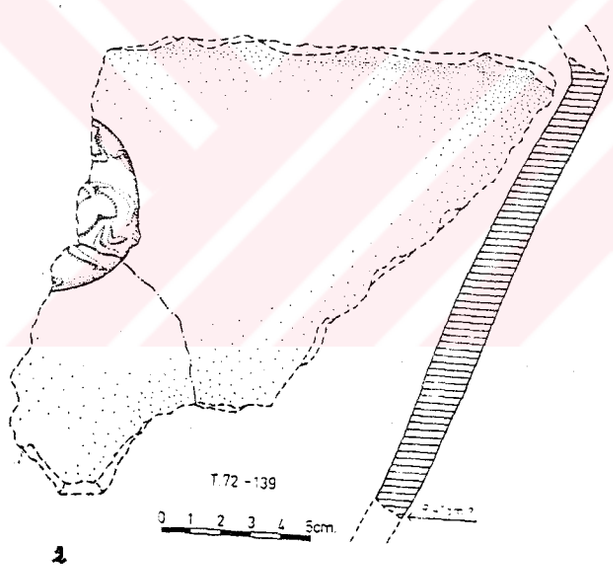

2

Şek. XLVIII

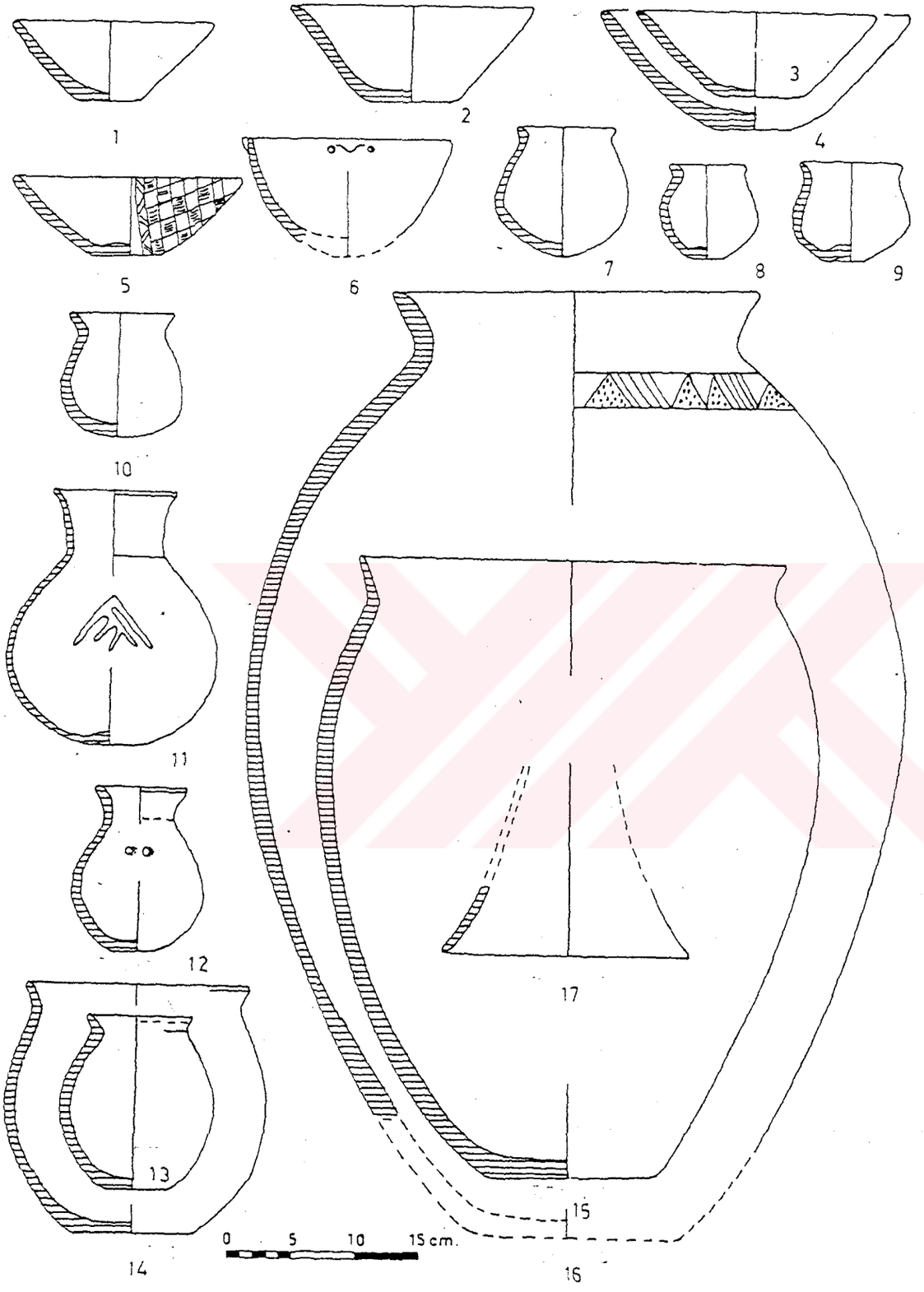

Karaz kaplarına ait tipoloji. Son Kalkolitik

Sek: XLIX

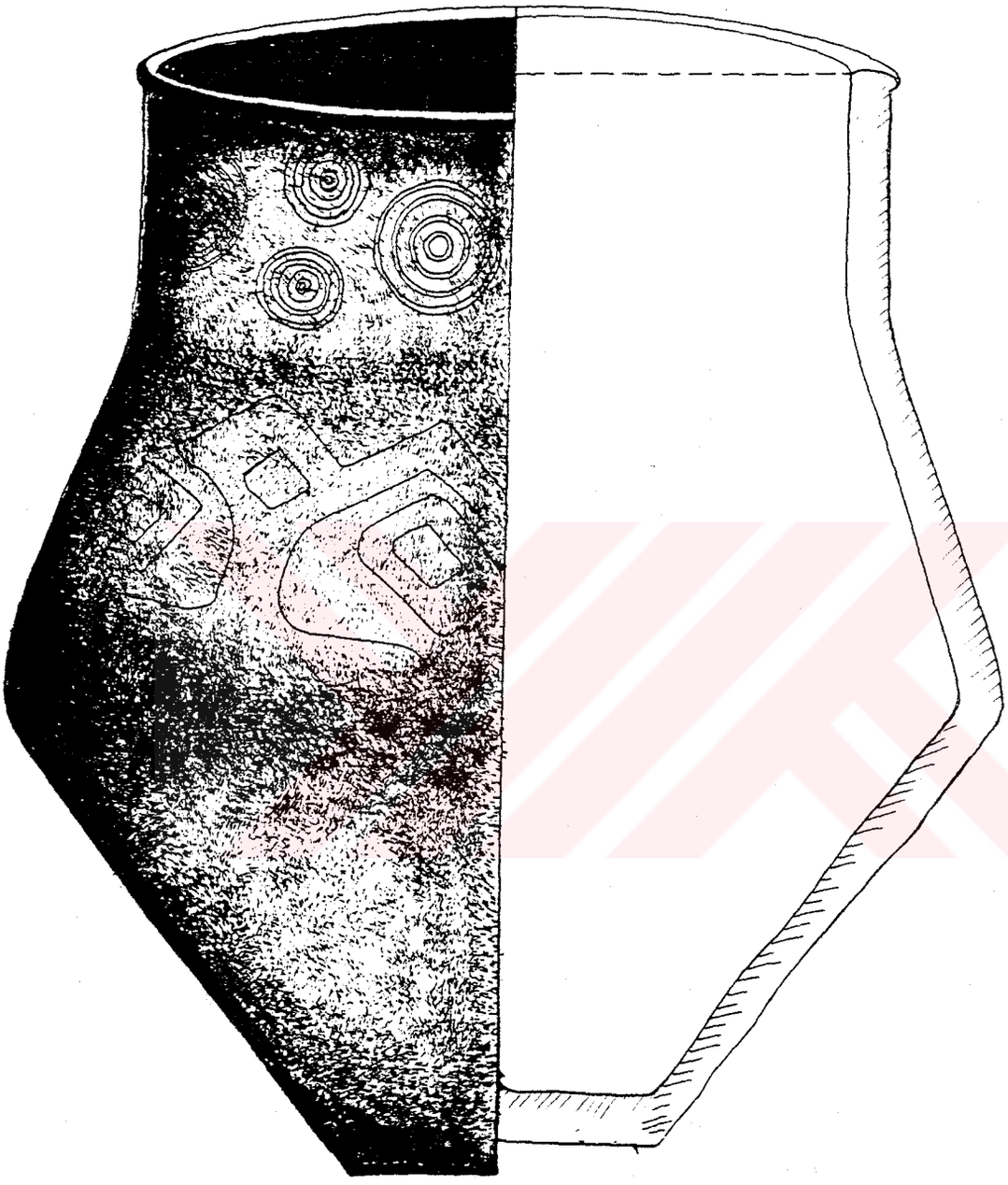

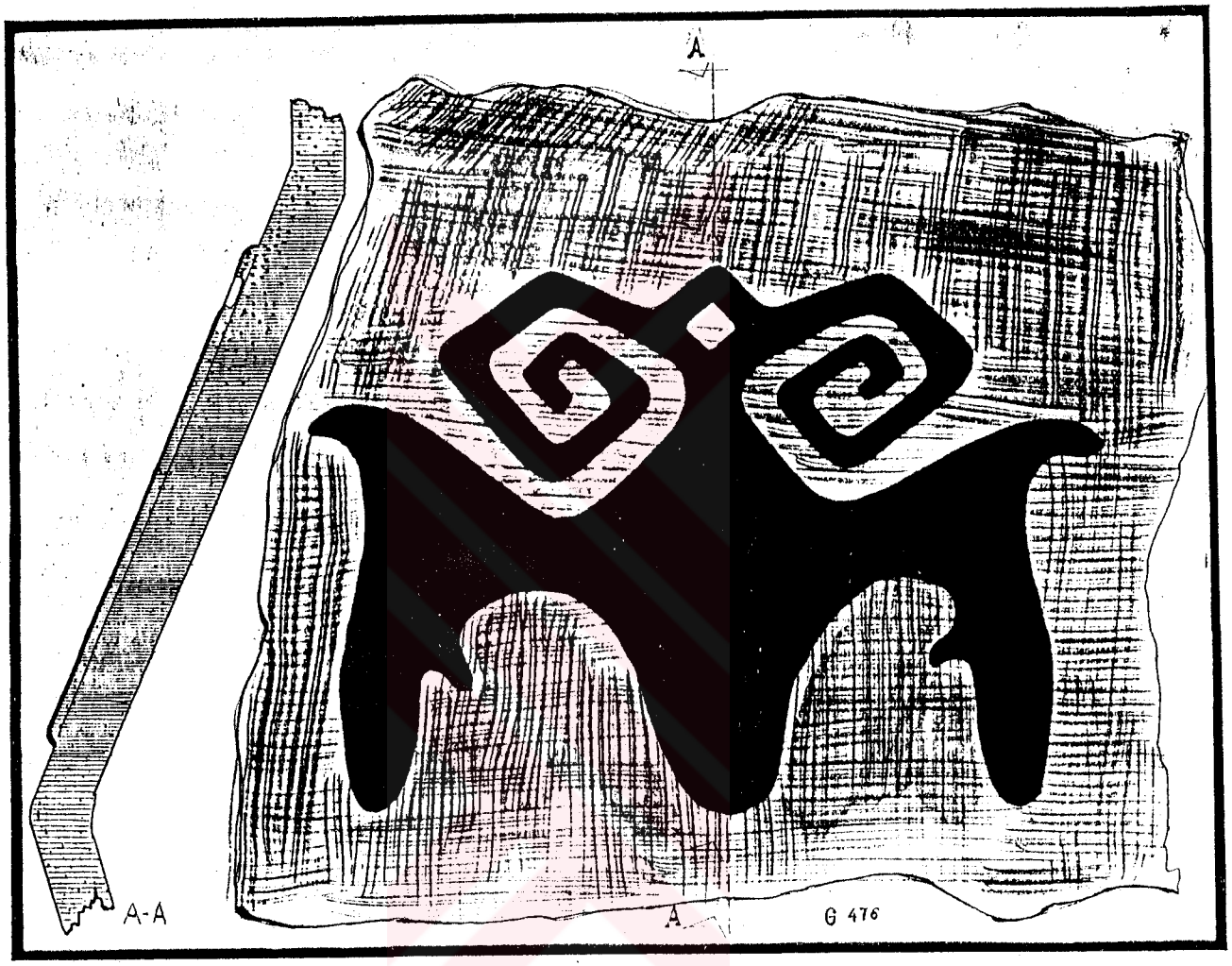

üslûplaştırılmış çiftbaşlı Kartal (!)

Sek. L1

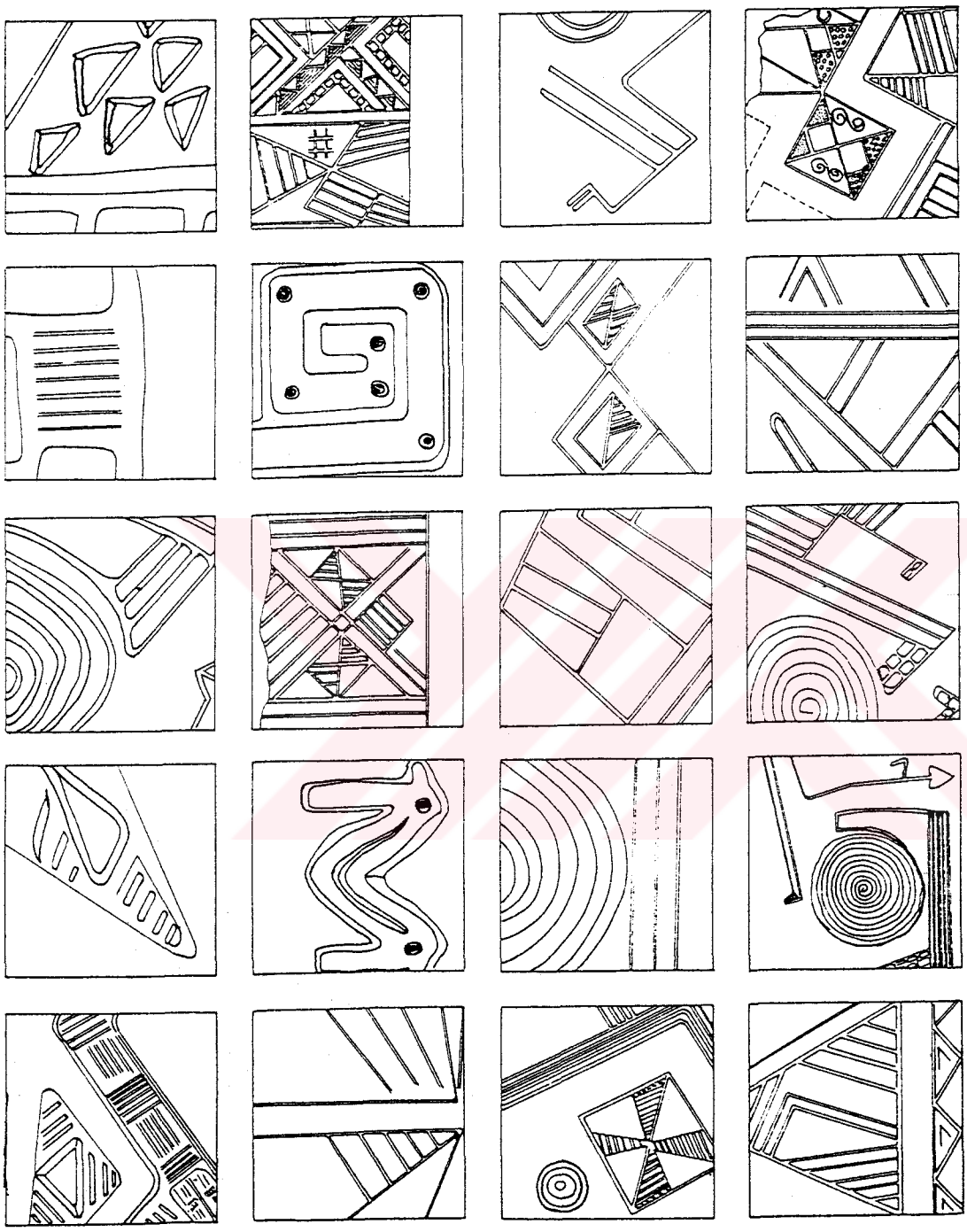

Sek. LI

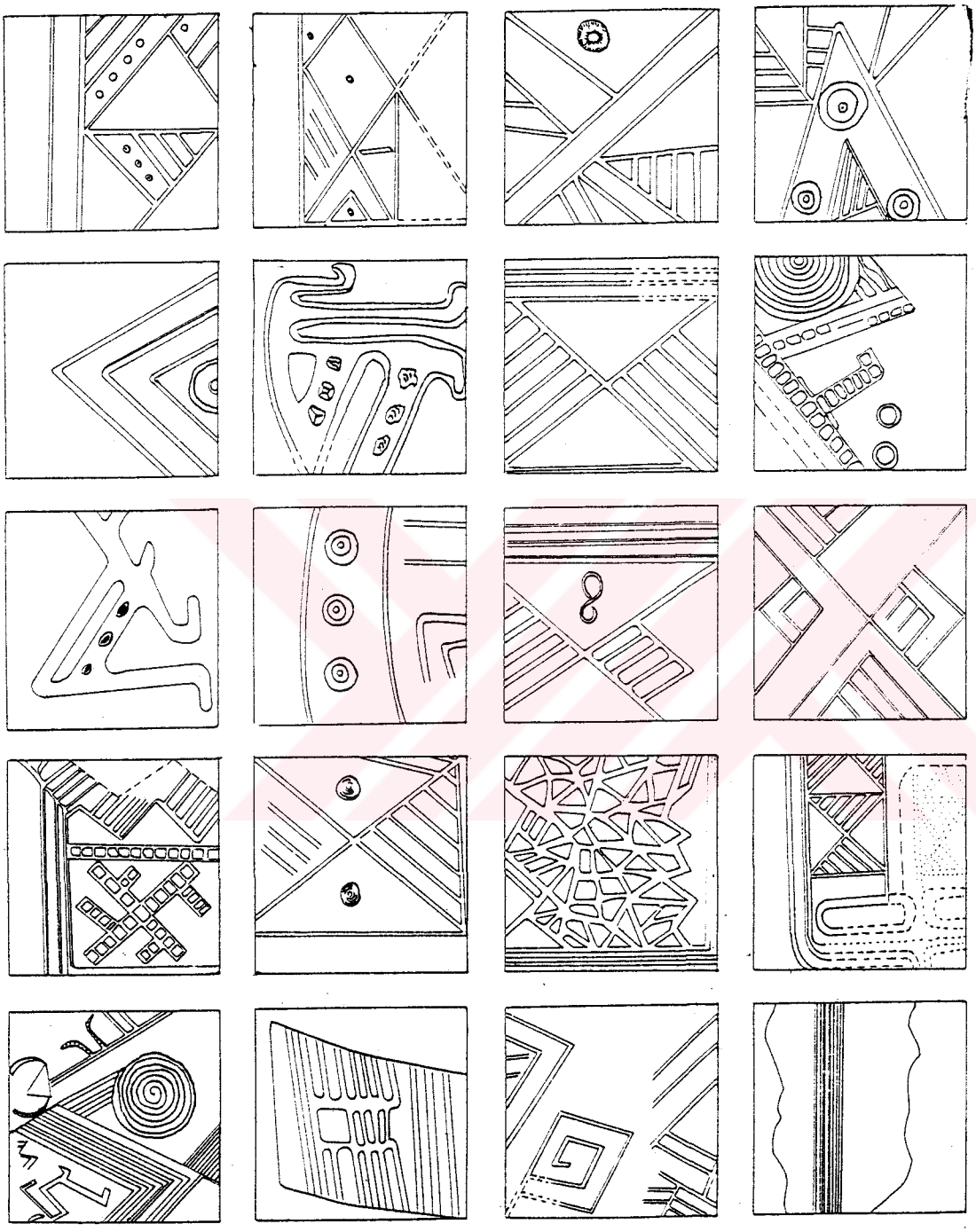

Sek. LIII

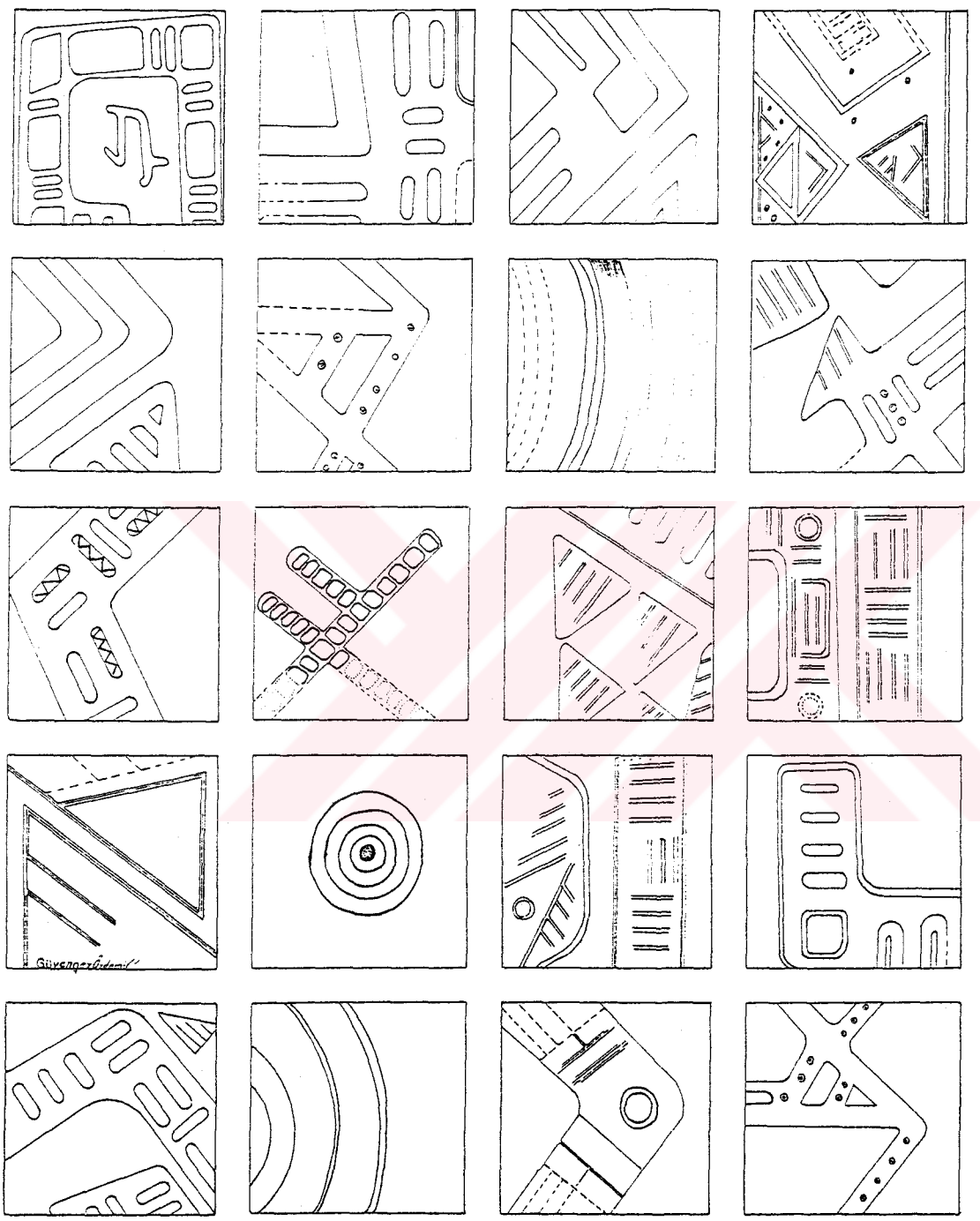

Sek. LIV

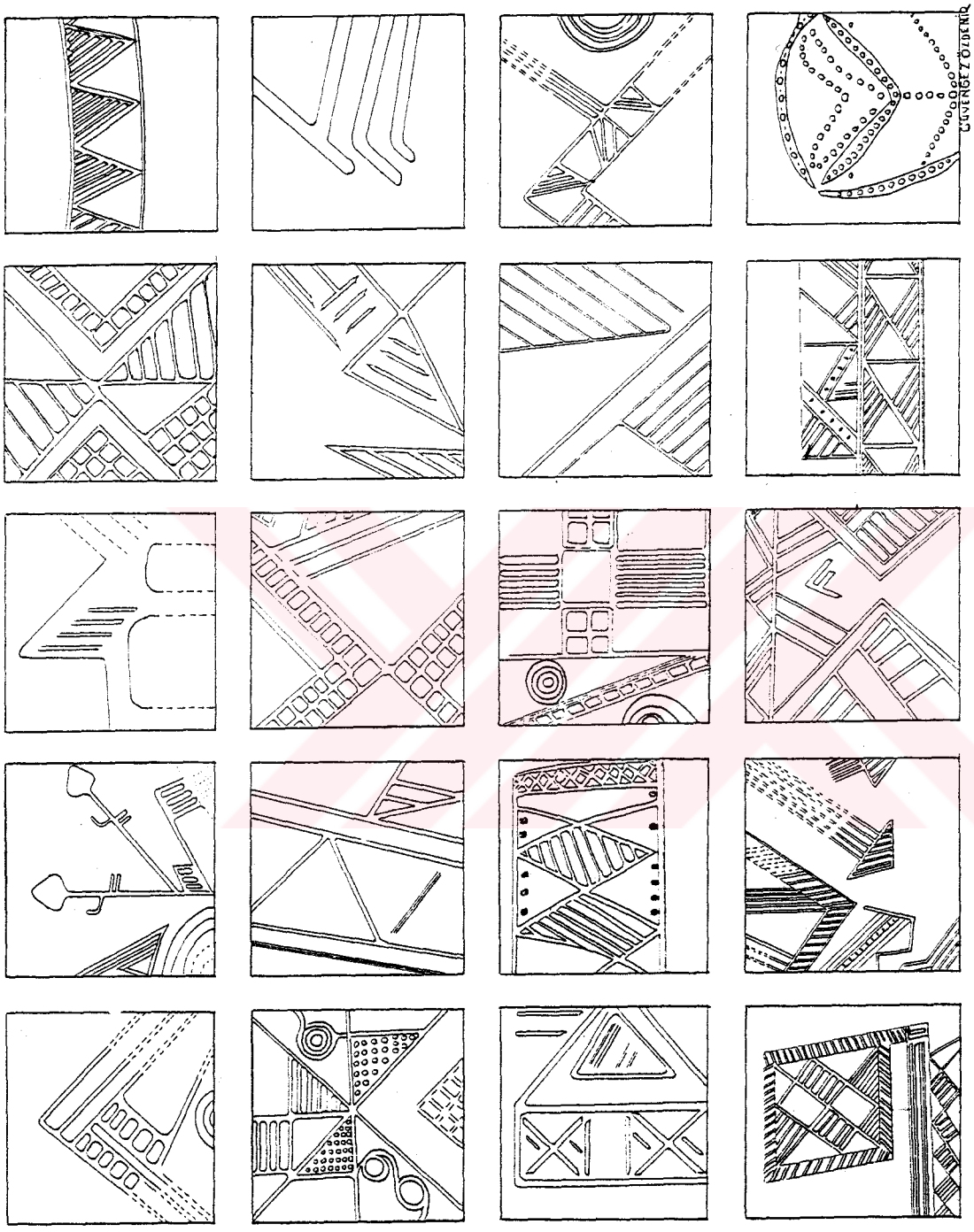

Jek.LV

1/3

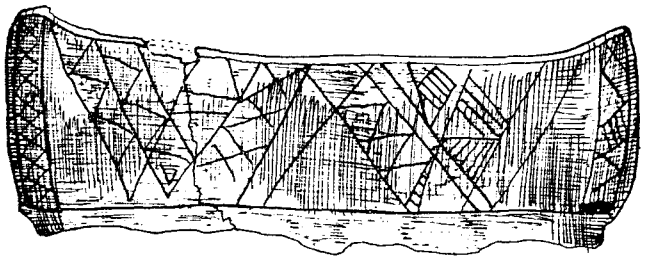

1

1/3

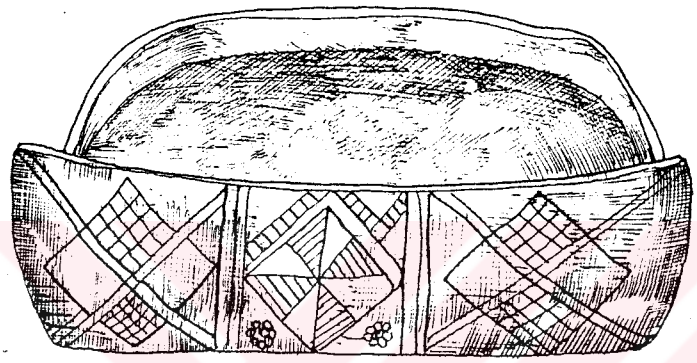

2

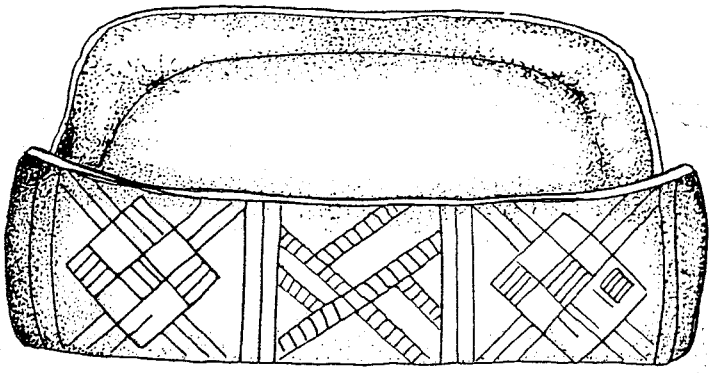

3

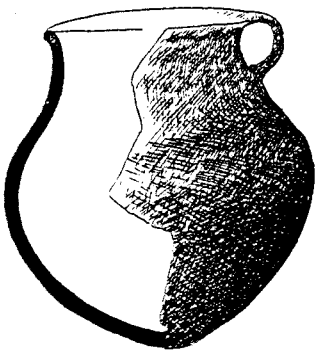

1

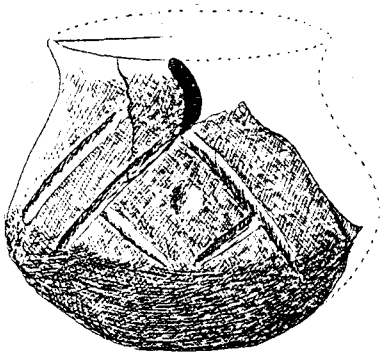

2

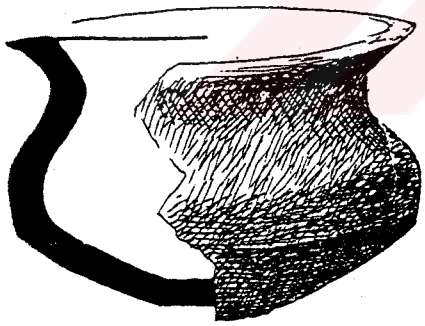

3

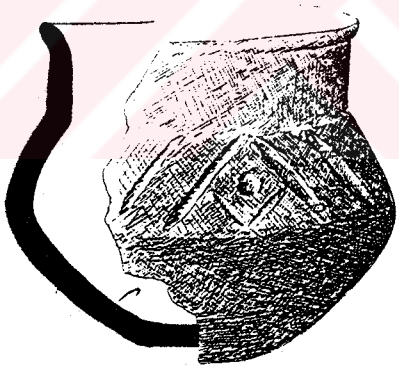

4

Muhtelif kapların kesitleri.

Sek. LVII

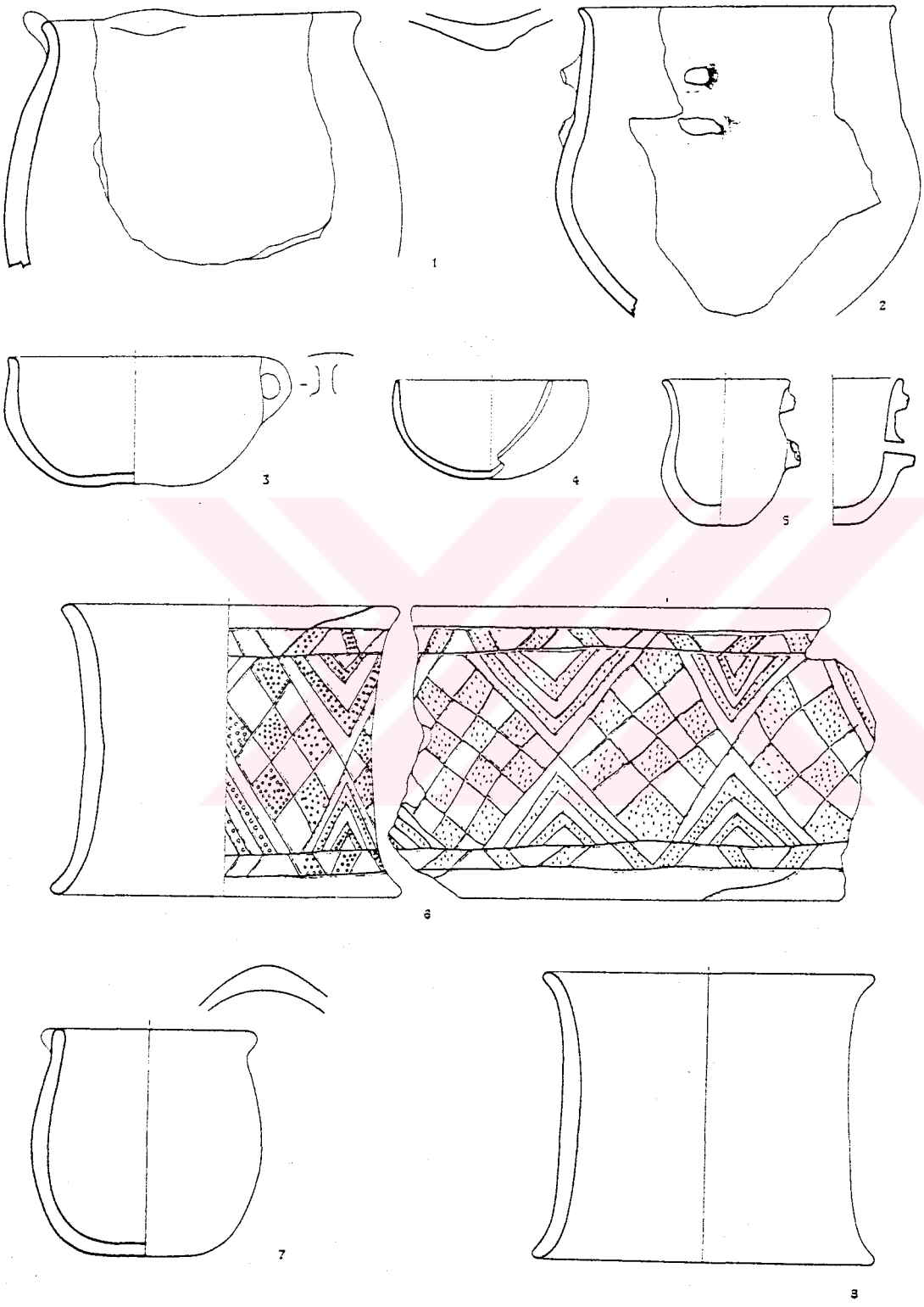

4

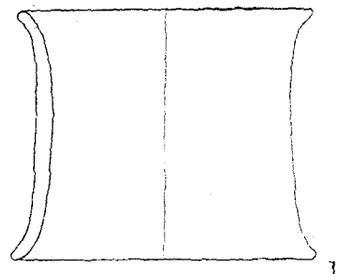
1

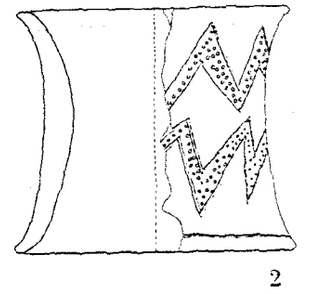
2

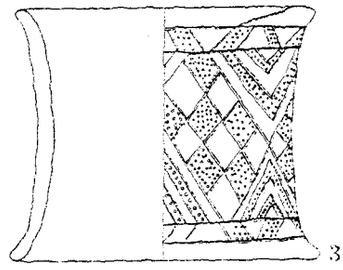
3

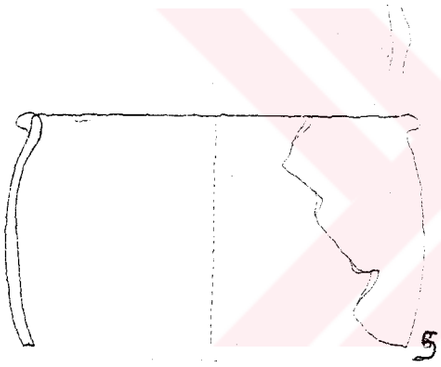
5

6

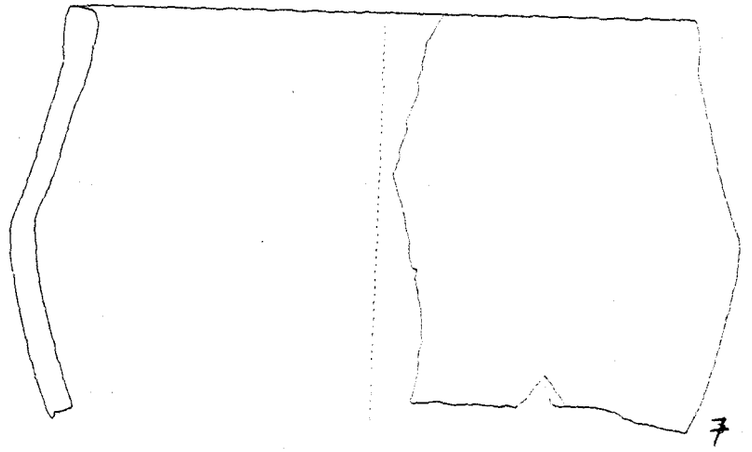
7

Sek. LIX

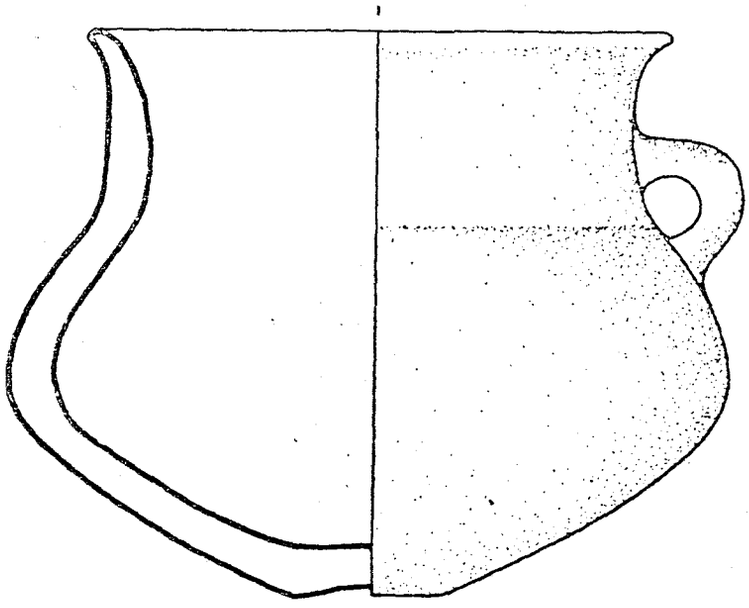

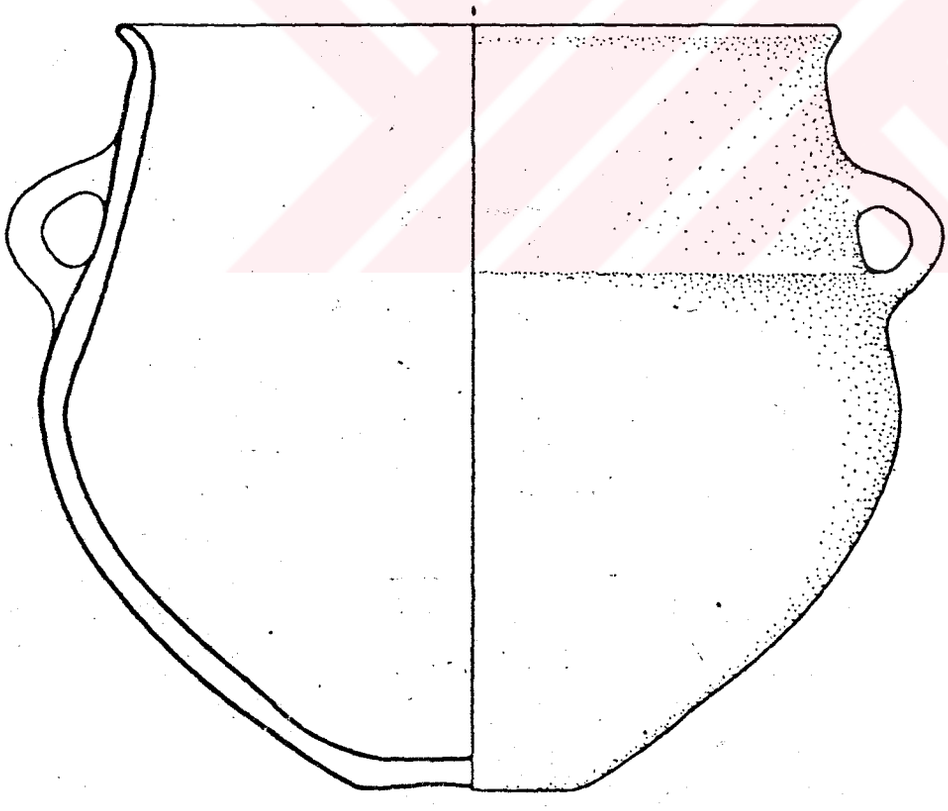

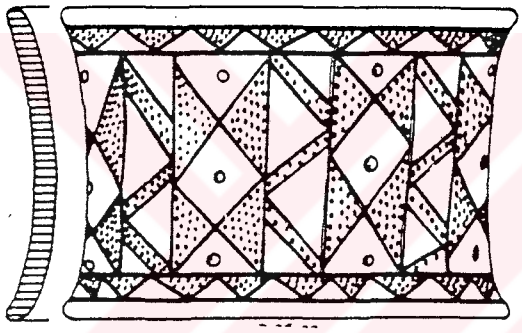

Şek. LXI

KARAZ TÜRÜ ÇANAK ÇÖMLEK

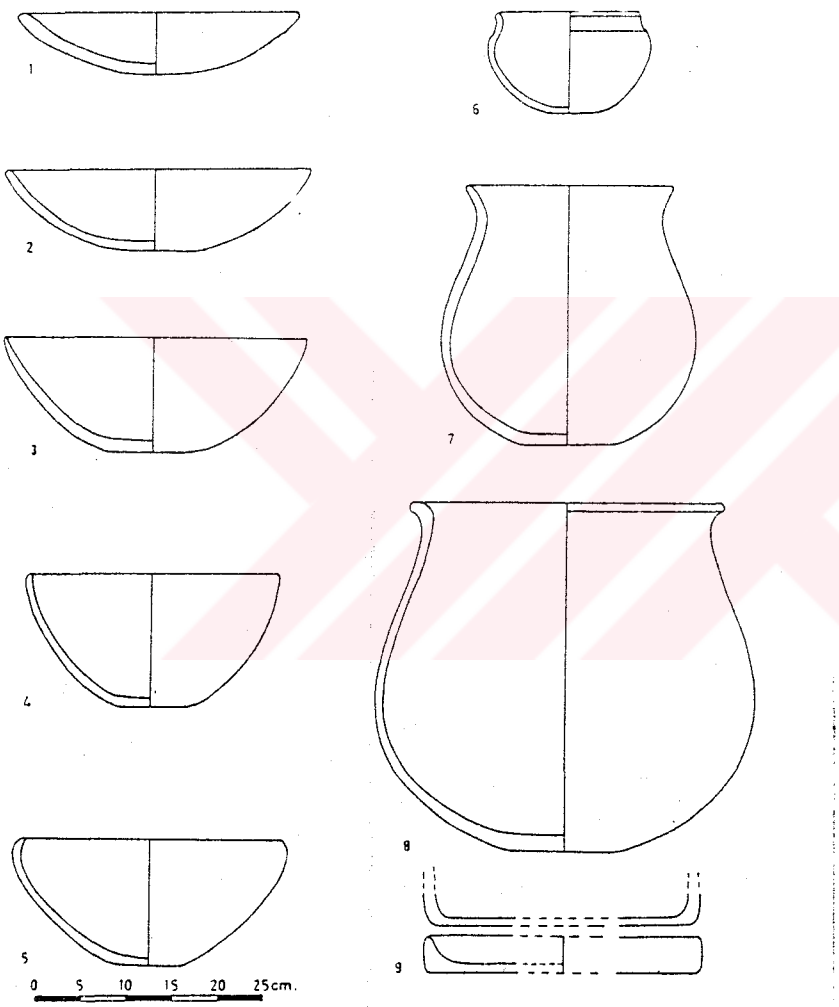

Şek LXI

KARAZ TÜRÜ ÇANAK ÇÖMLEK

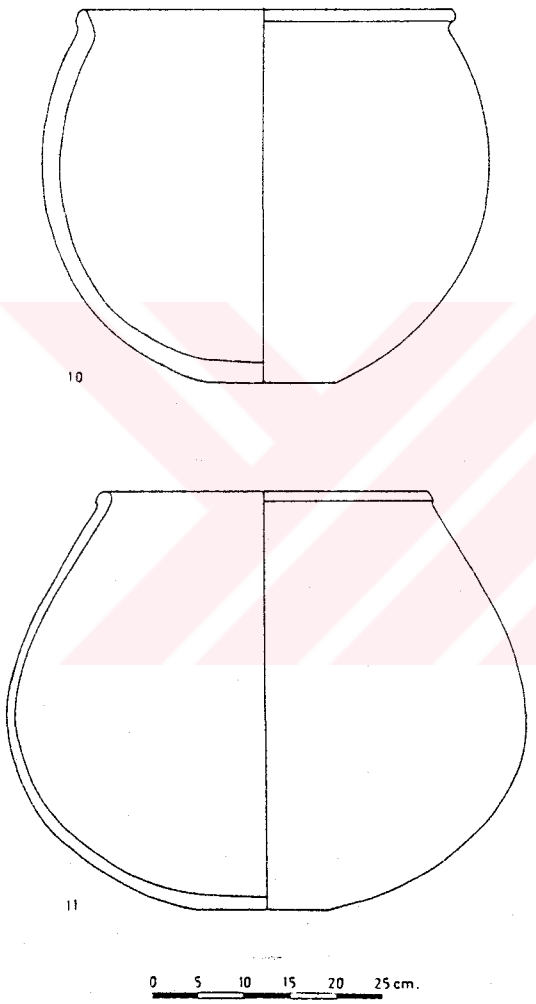

Şek LXIII

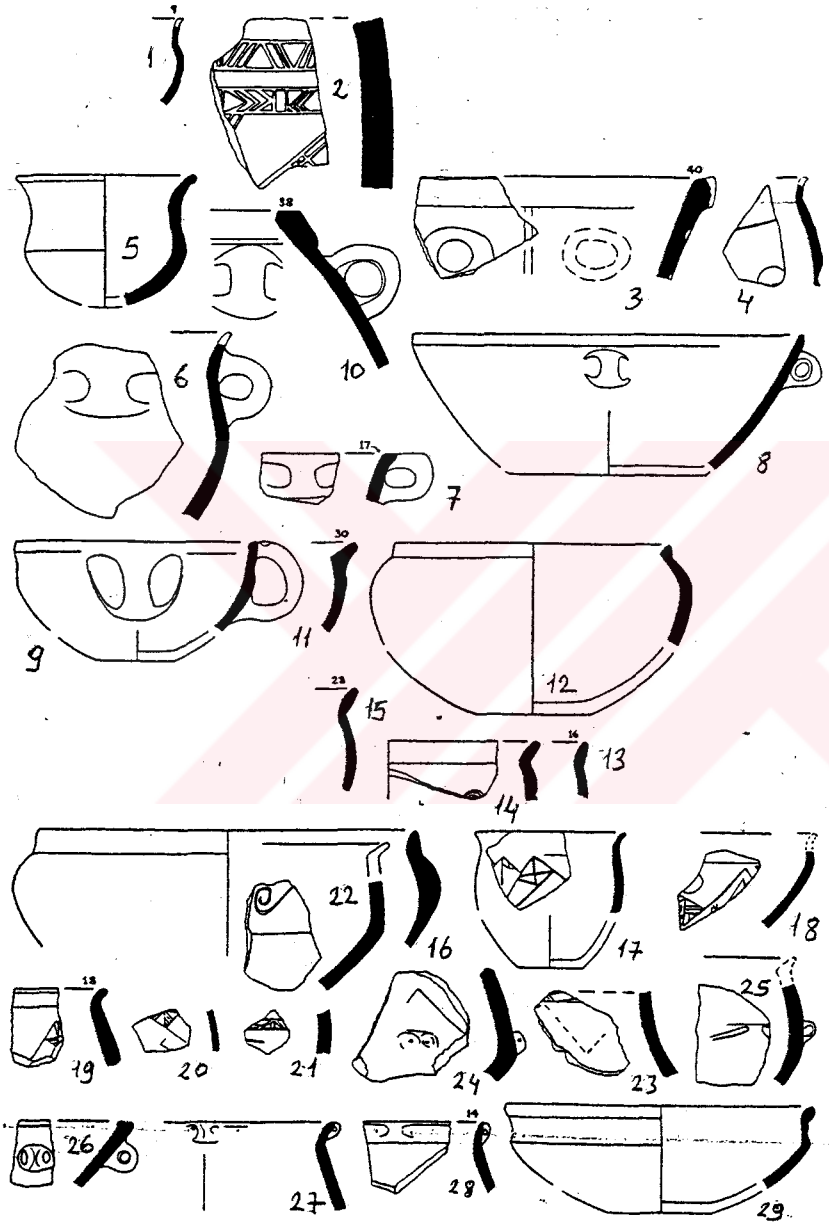
1
2
5
38
40
3
4
6
10
8
17
7
30
9
11
12
23
15
16
13
14
22
16
17
18
19
20
21
24
23
25
26
27
28
29

Sek. LXIV

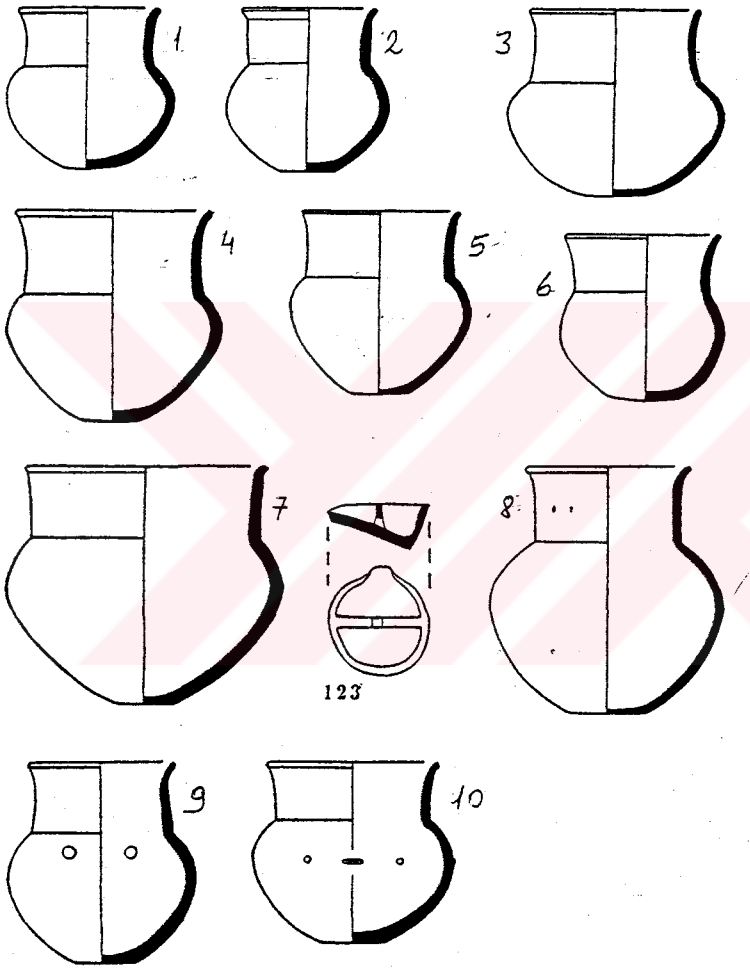

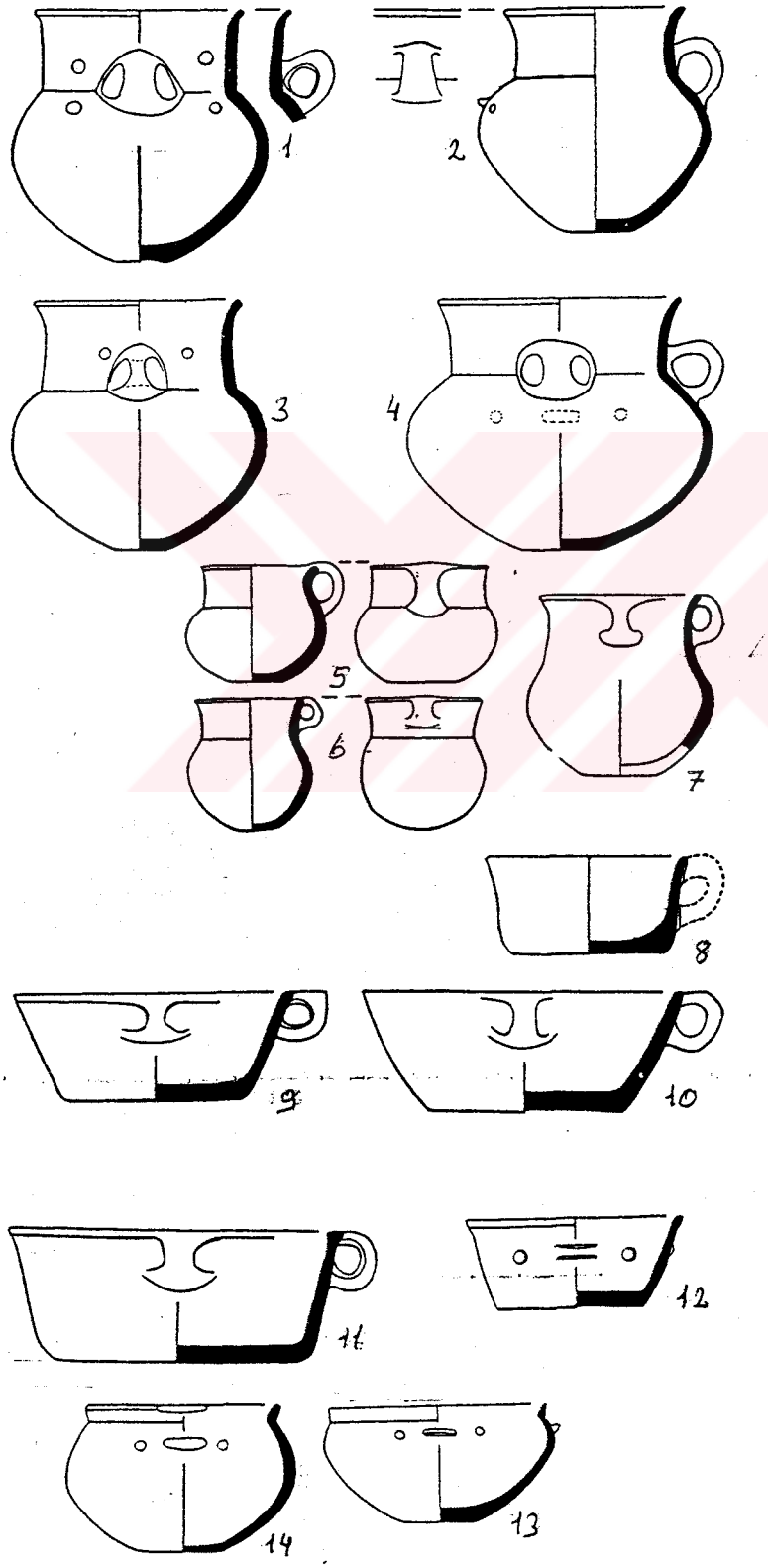
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14

Sek. LXVI

Sek. LXVII

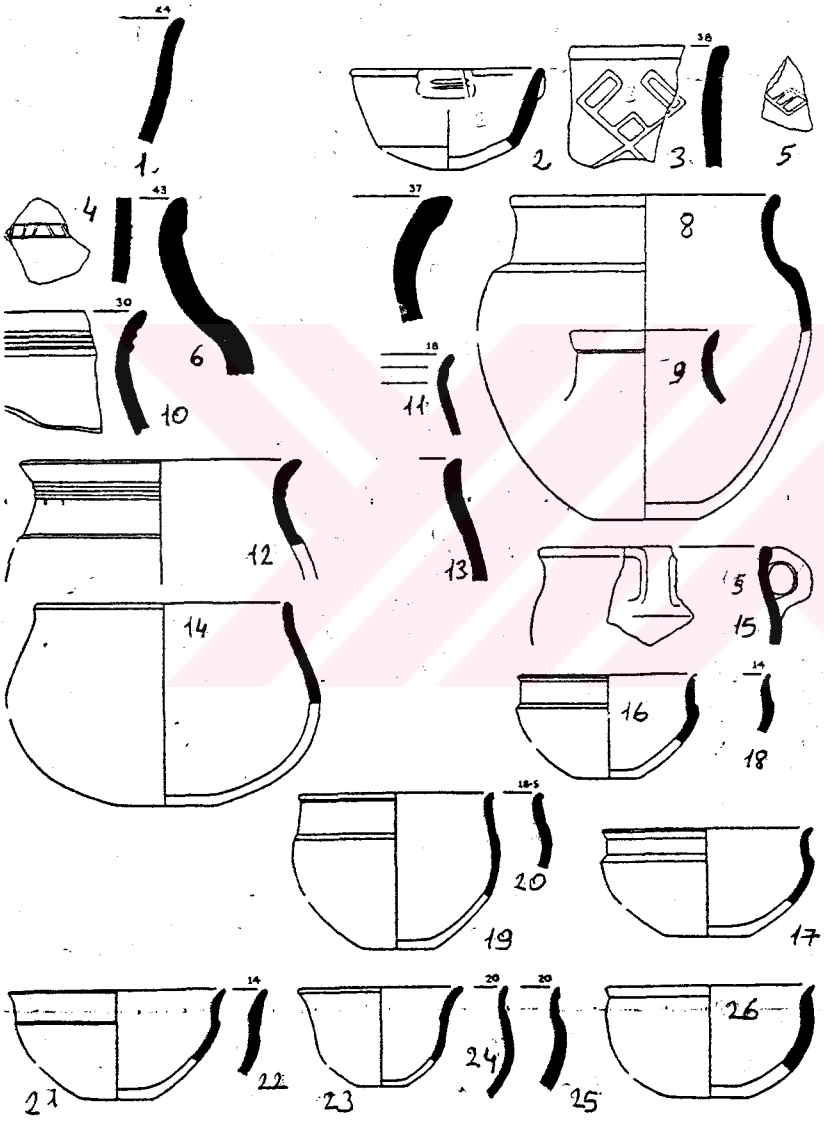

Sek. LXVII

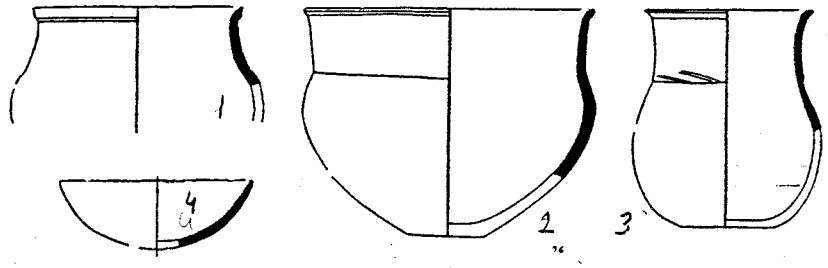

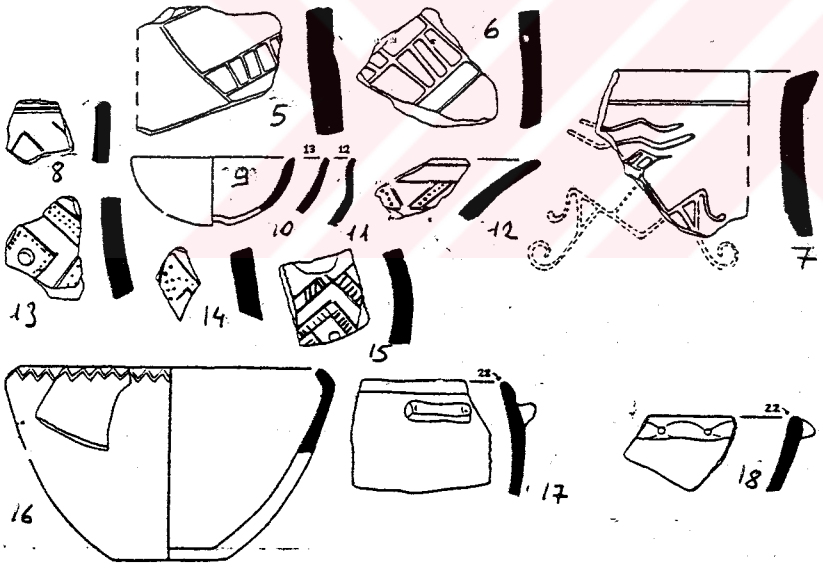

Sek. UX

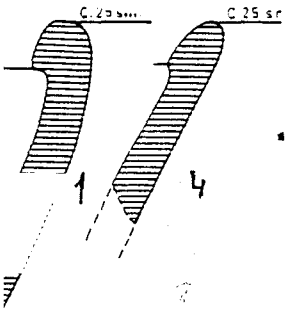
Ø. 25 sm.
1
4

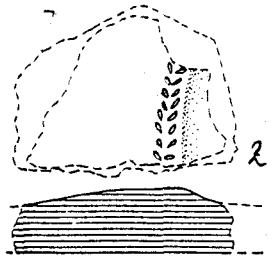
2

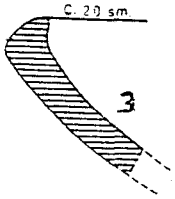
Ø. 20 sm.
3

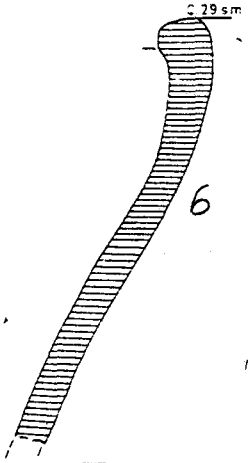
Ø. 29 sm.
6

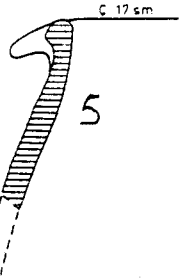
Ø. 17 sm.
5

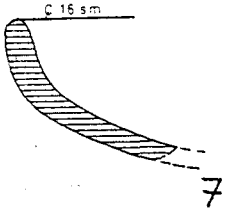
Ø. 16 sm.
7

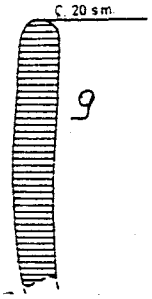
Ø. 20 sm.
9

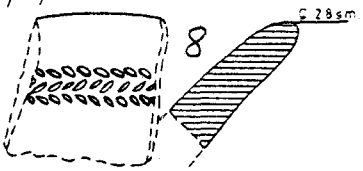
8
Ø. 28 sm.

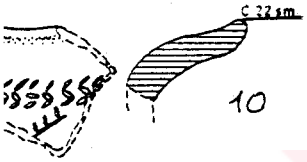
Ø. 22 sm.
10

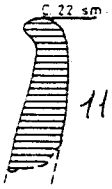
Ø. 22 sm.
11

Ø. 10 sm.
12

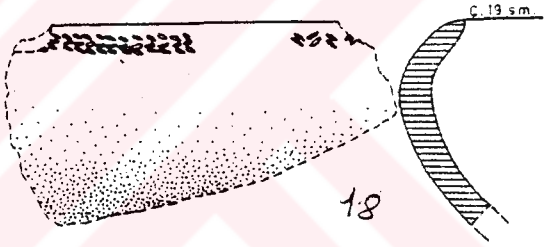
Ø. 19 sm.
18

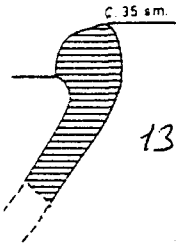
Ø. 35 sm.
13

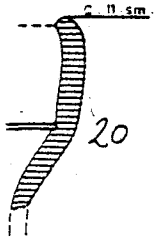
Ø. 11 sm.
20

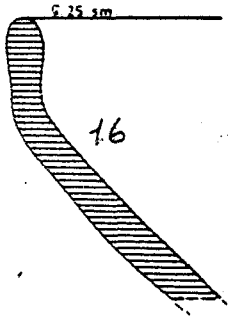
Ø. 25 sm.
16

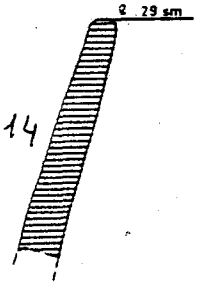
Ø. 29 sm.
14

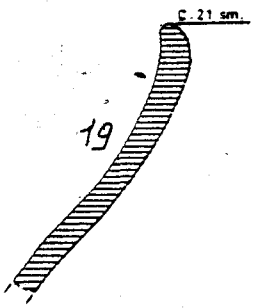
Ø. 21 sm.
19

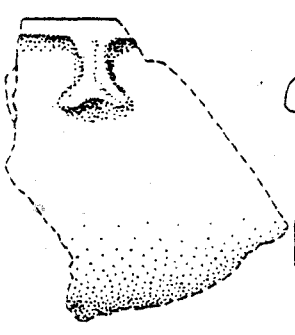

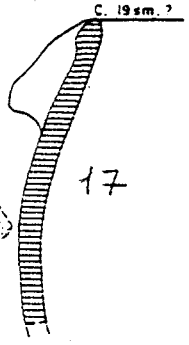
Ø. 19 sm. ?
17

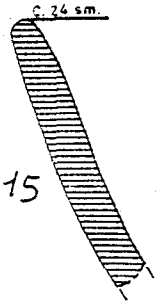
Ø. 24 sm.
15

Sek. LXX

Sek. LXXI

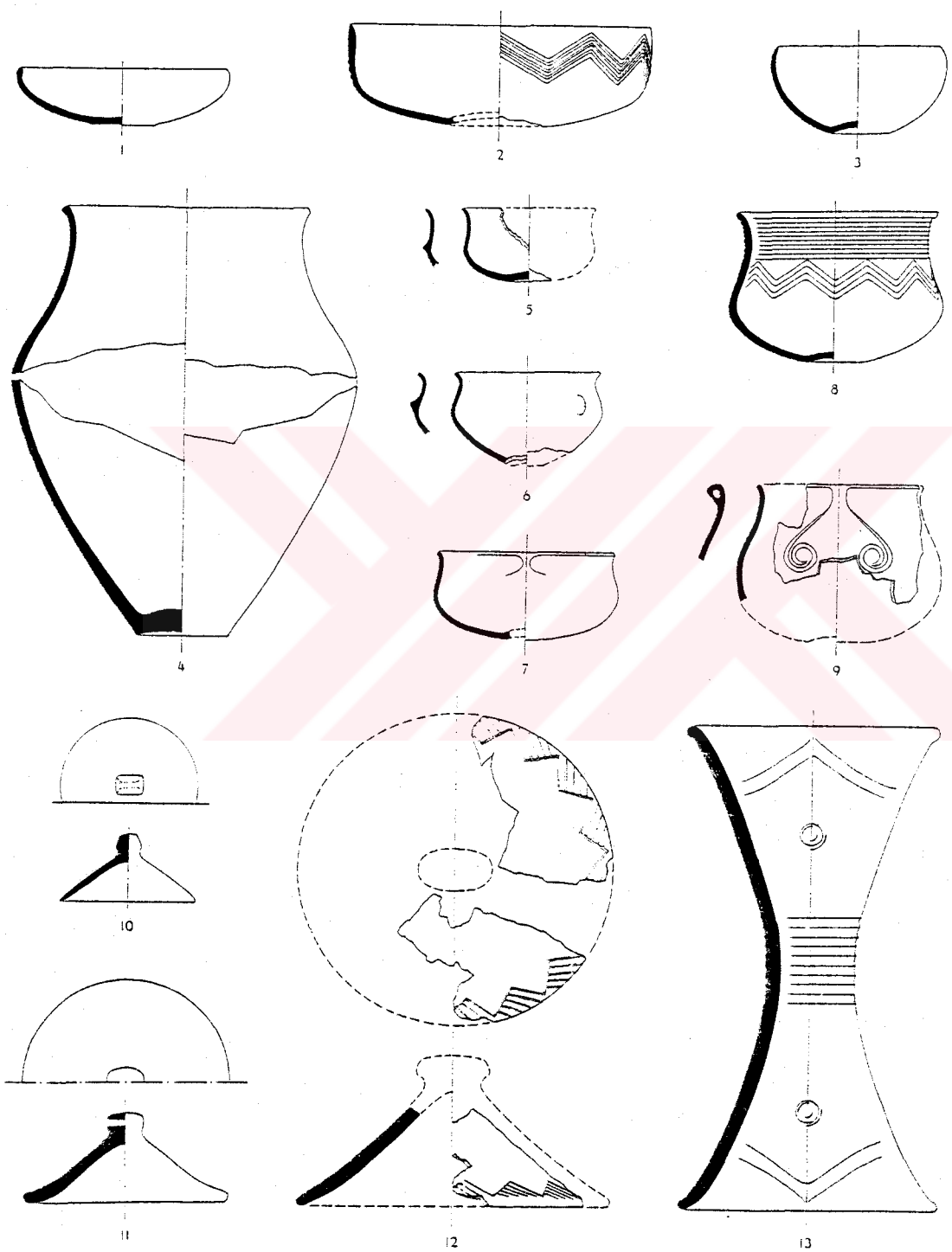

Sek. LXXII

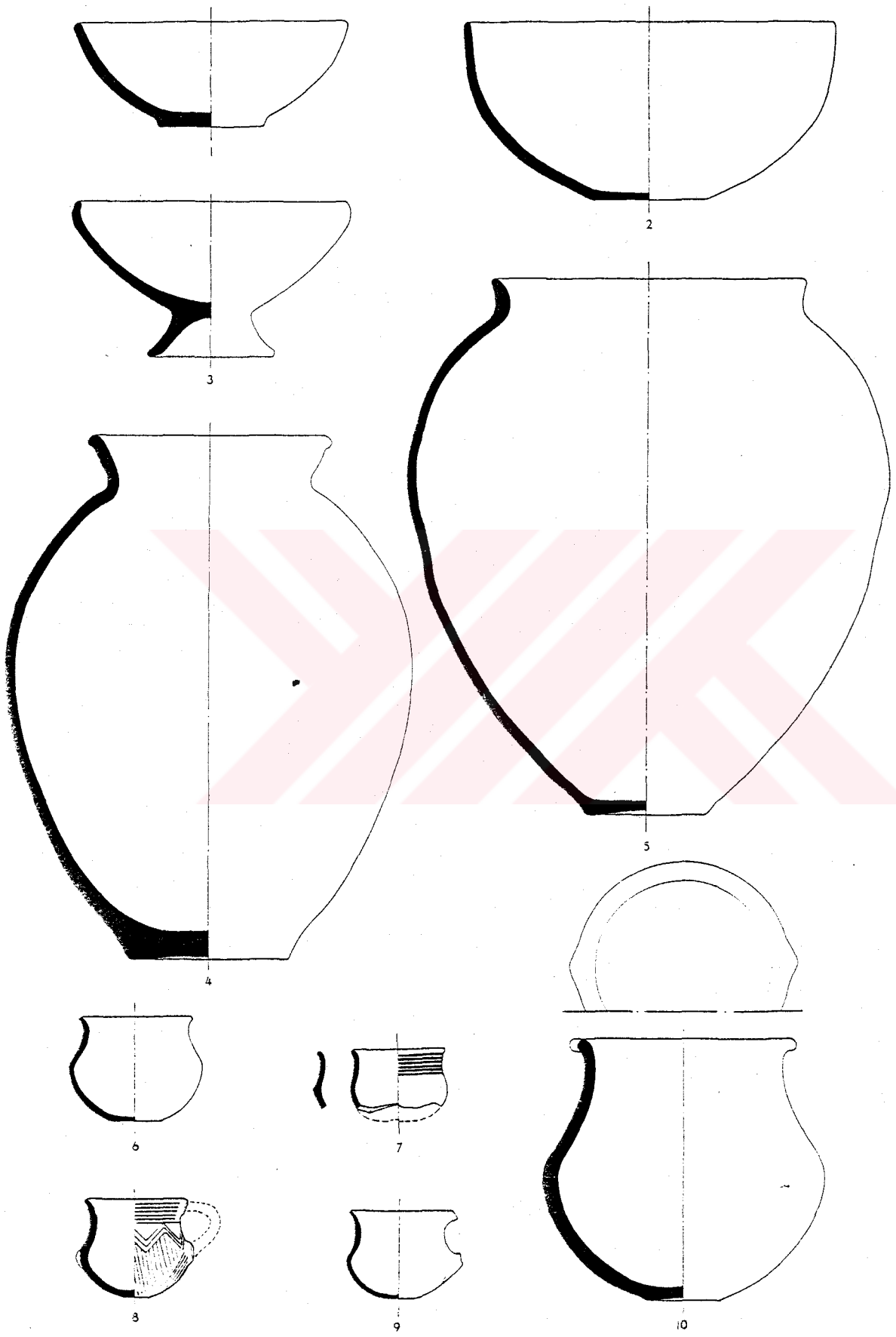

Sek. LXXIII

Sek. LXXIV

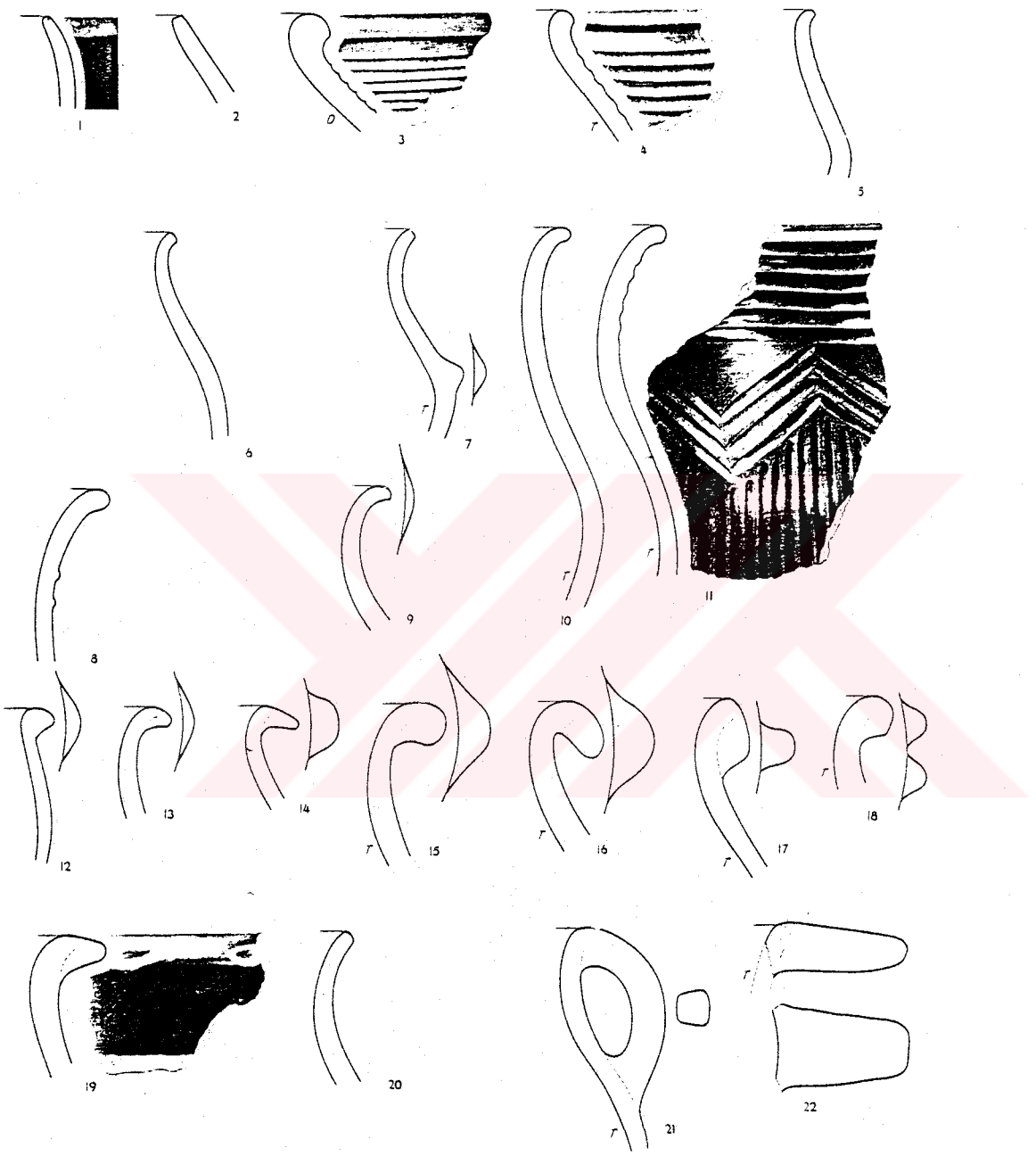

Sek. LXXV

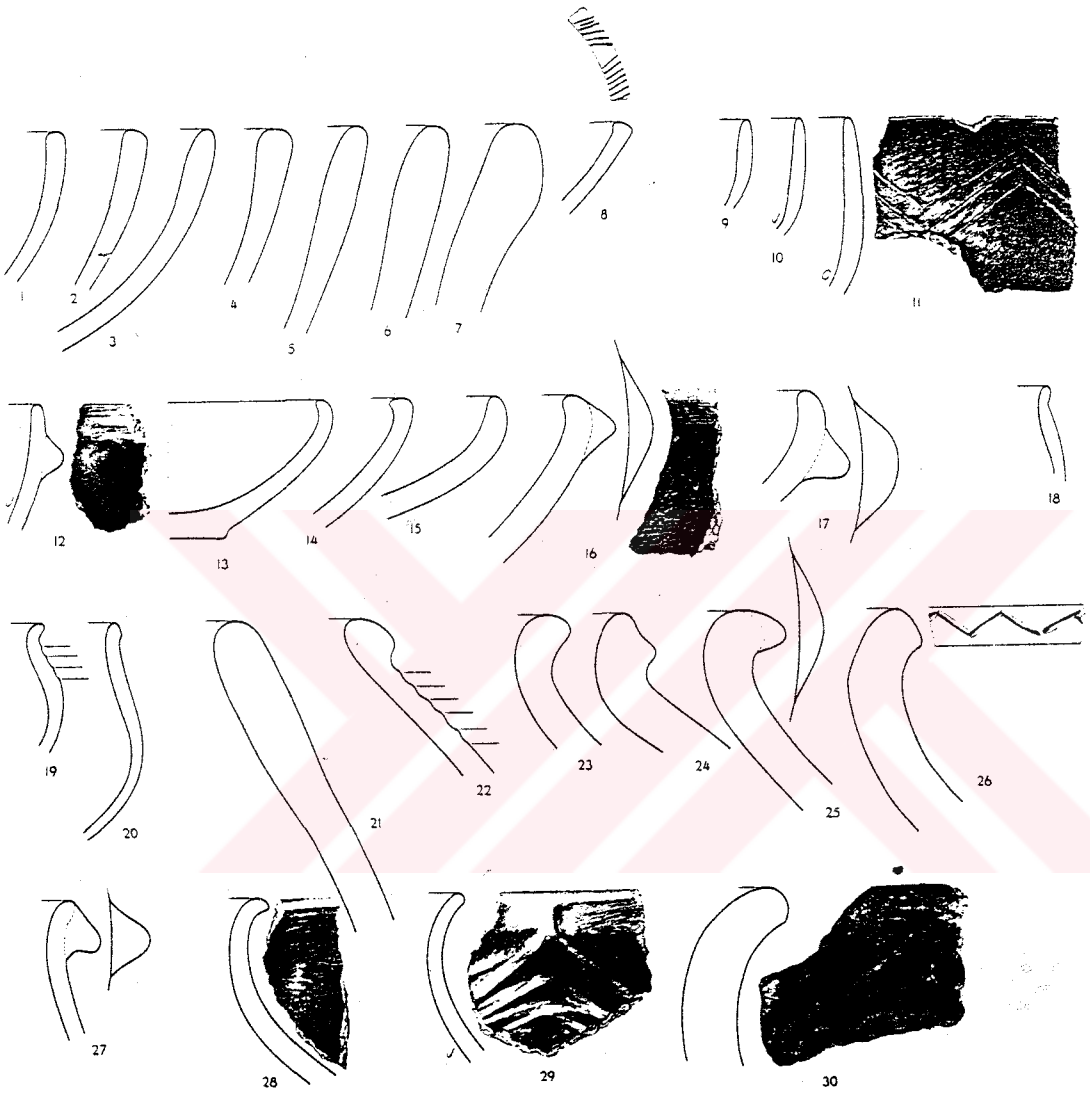
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Sek. LXXVI

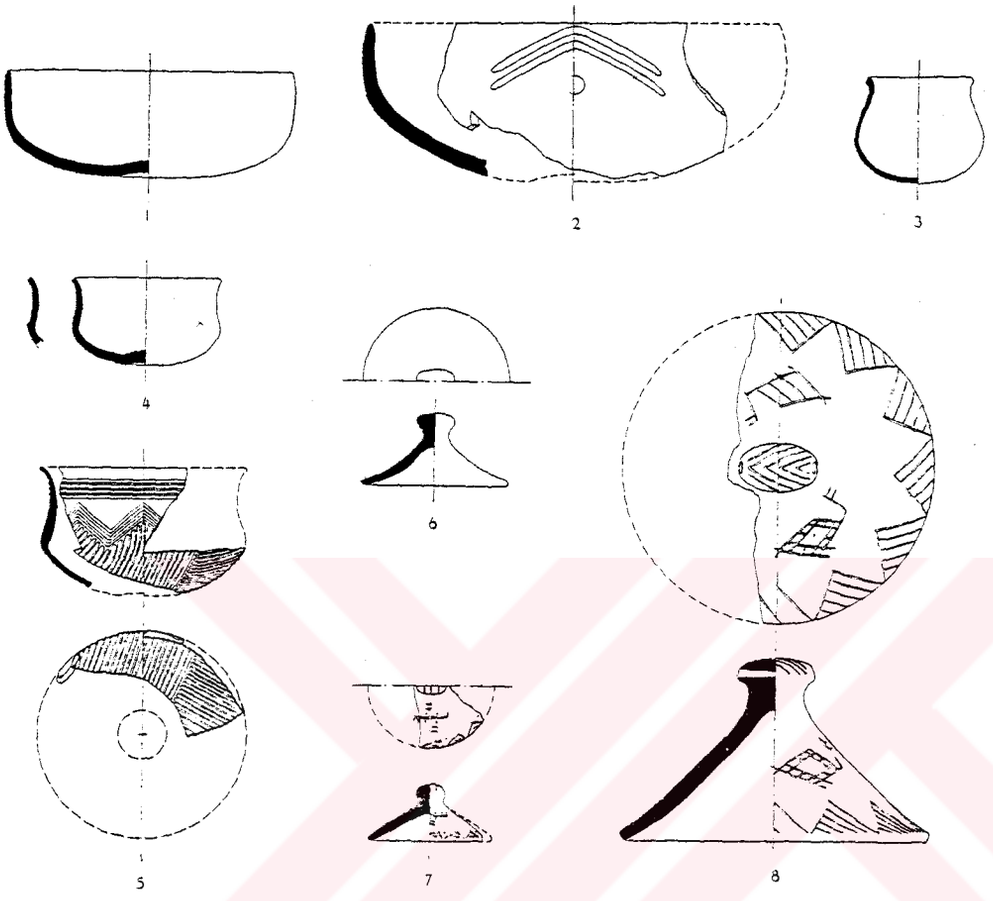

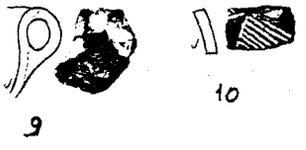

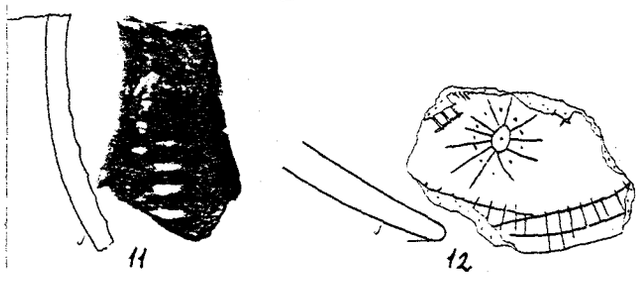

Sek. LXXVII

Sek. LXXVIII

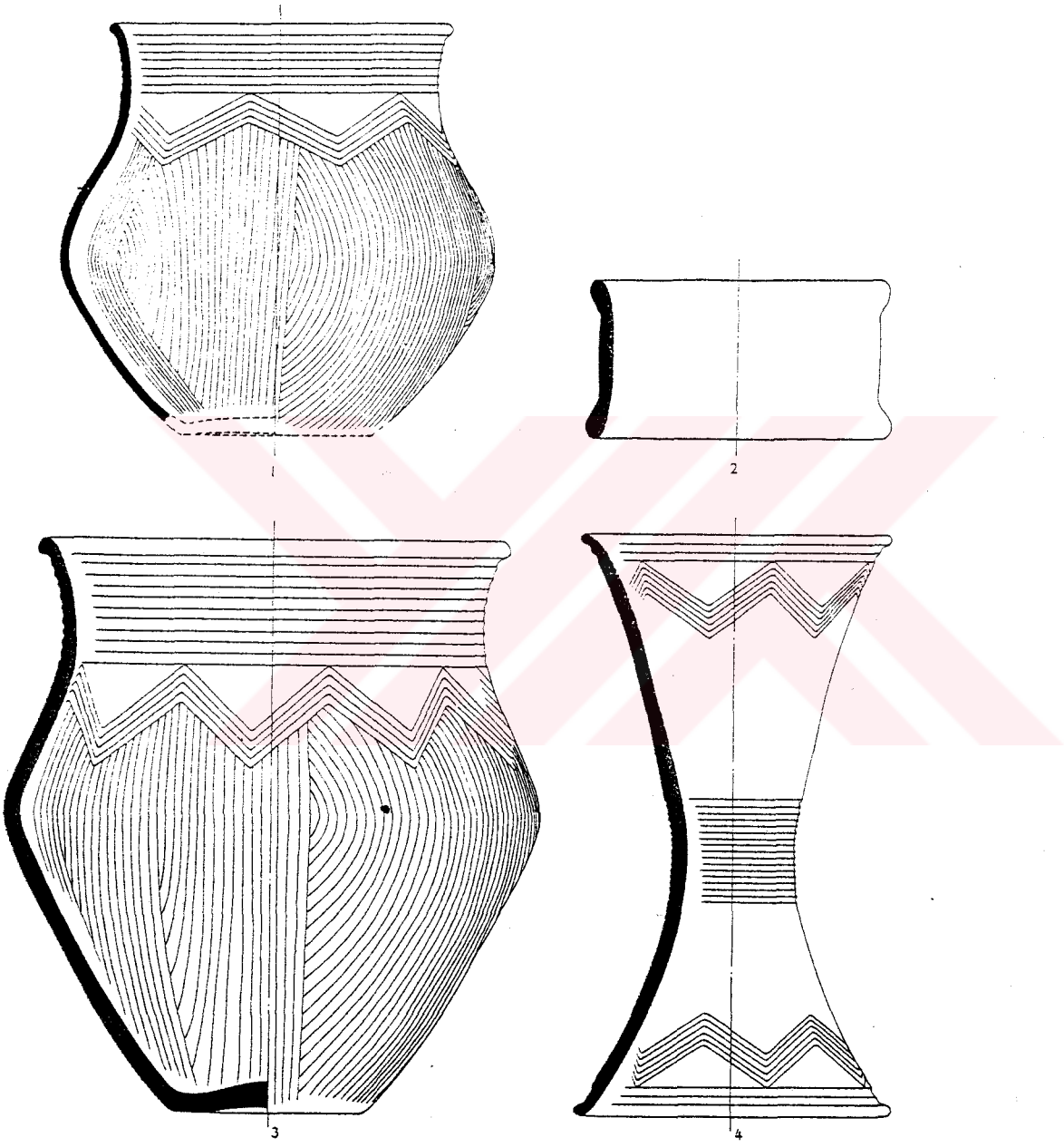

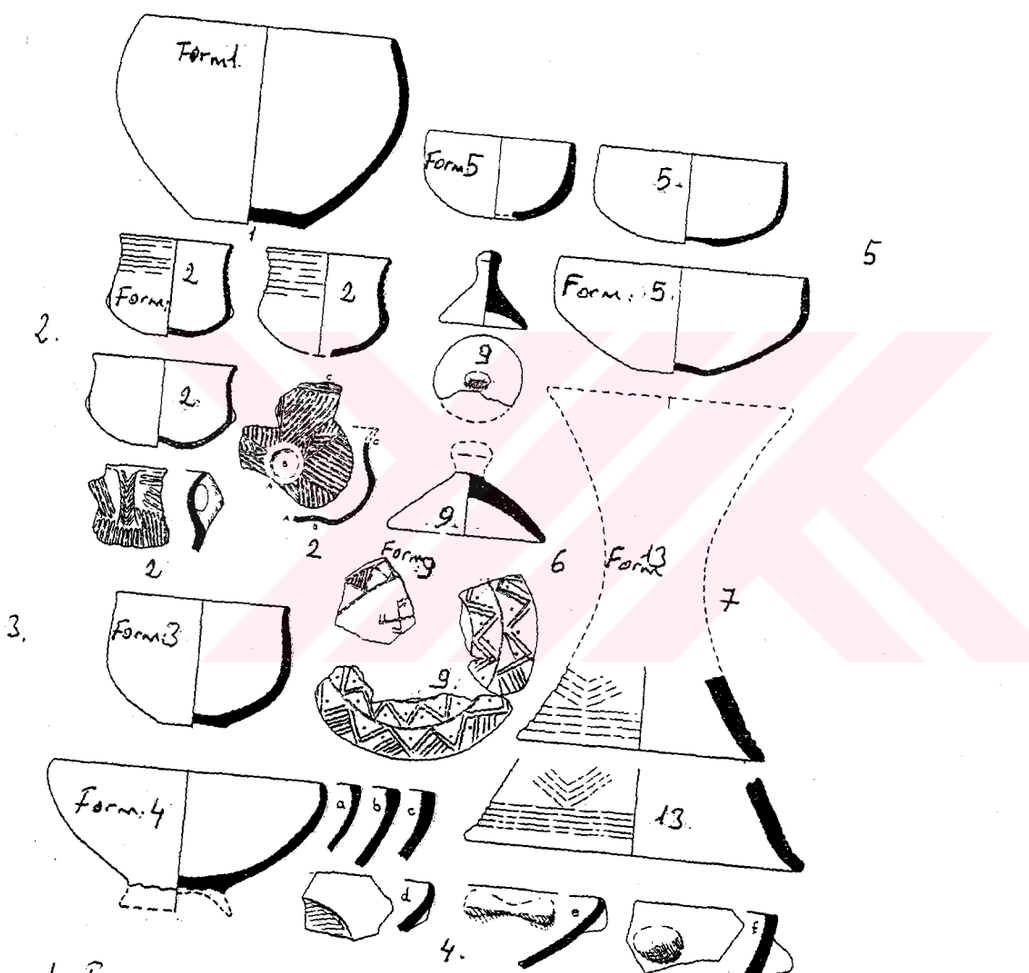

1. Form 1 örneği
2. Form 2 örnekleri
3. Form 3 örneği
4. Form 4 örneği
5. Form 5 örnekleri
6. Form 9 örnekleri
7. Form 13 örnekleri

Sek. LXXX

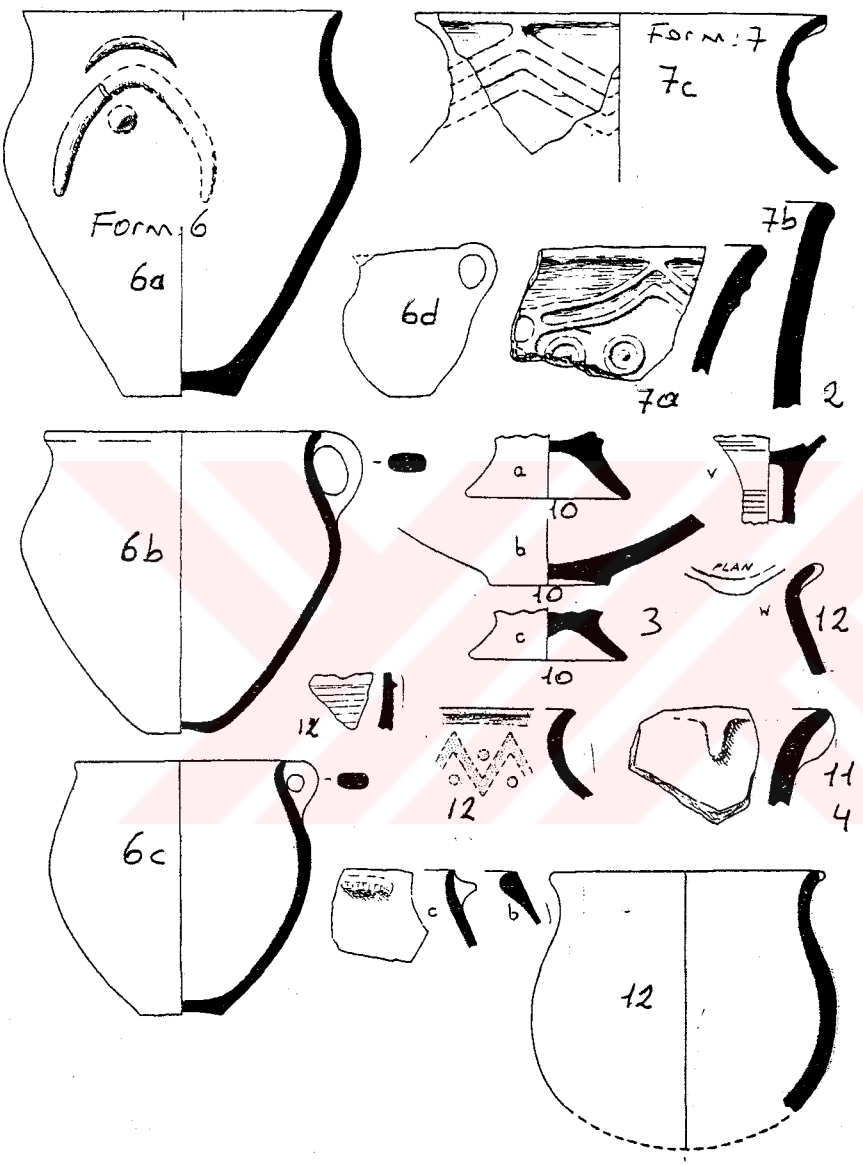

1

1. Form 6. örnekleri
2. Form 7 örnekleri
3. Form 10 örnekleri
4. Form 11 örneği
5. Form 12 örnekleri

Sek. LXXXI

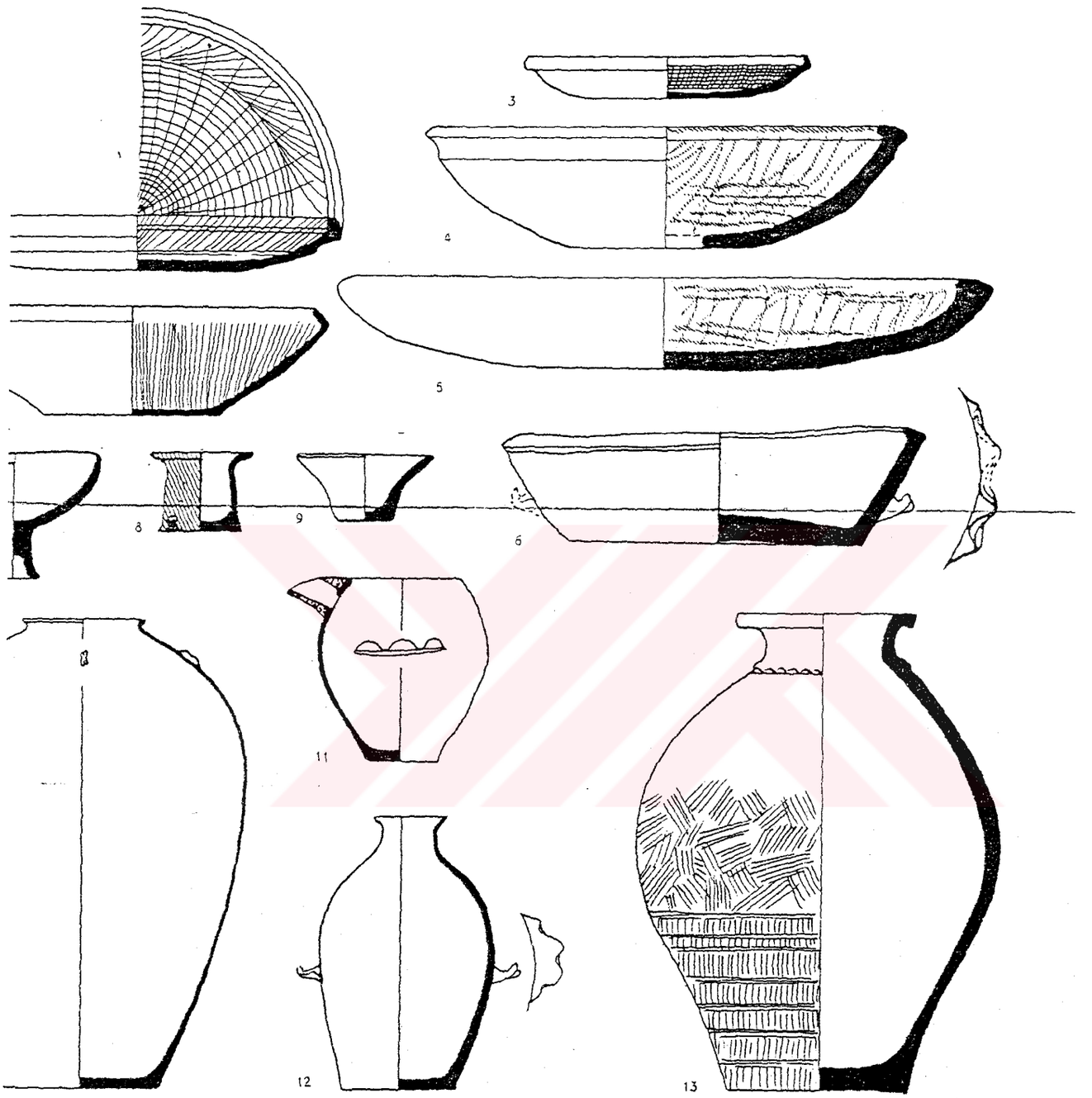

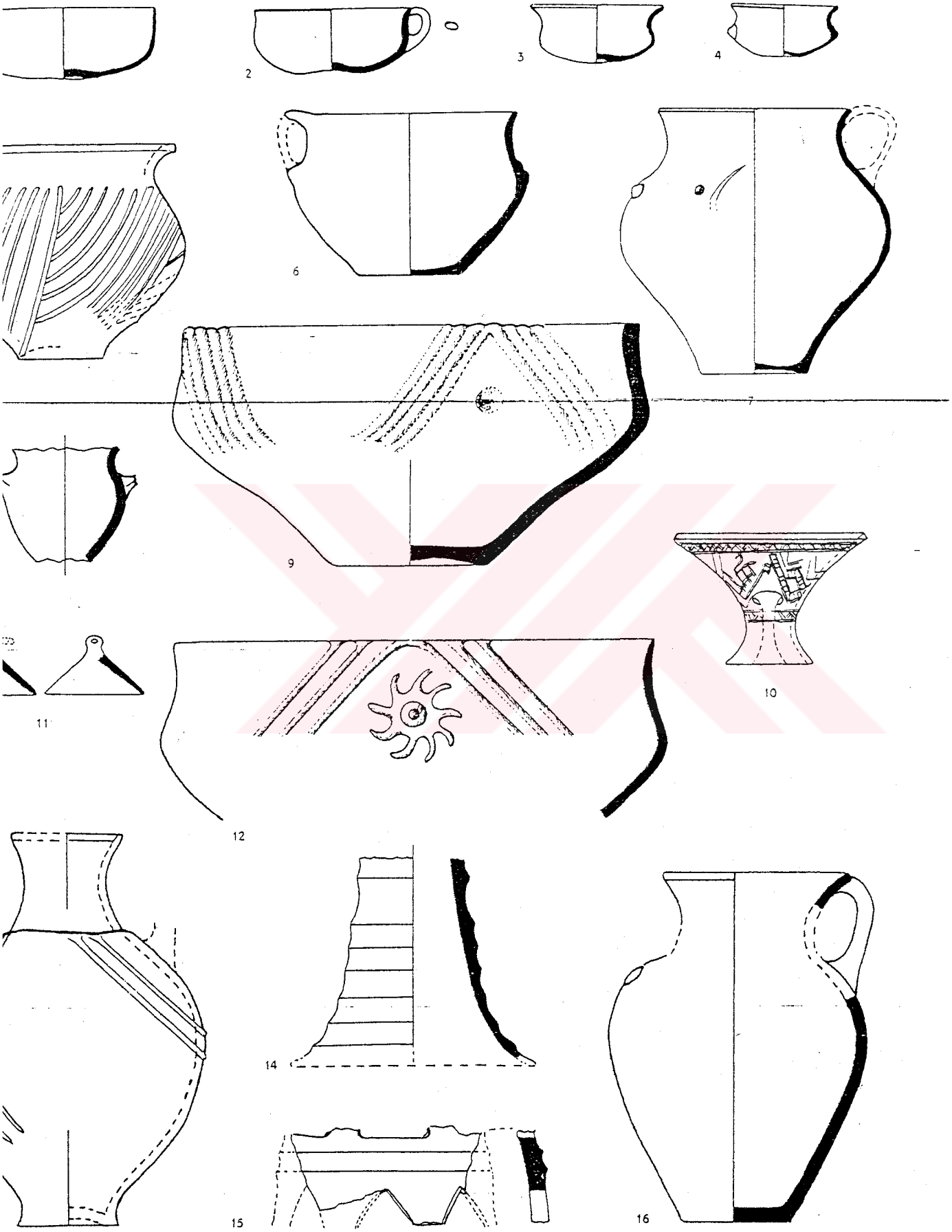
2
3
4
6
9
10
11
12
14
15
16

Sek. LXXXIII

A

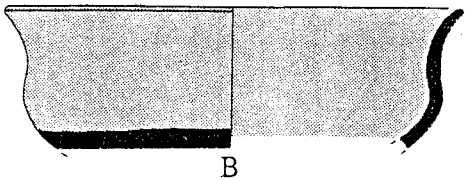

B

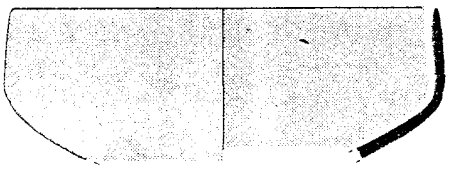

C

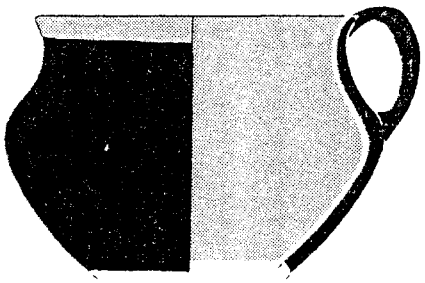

D

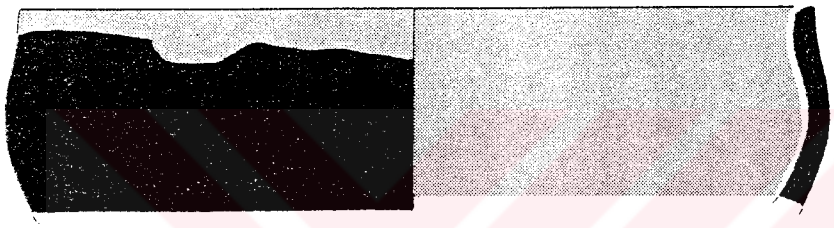

E

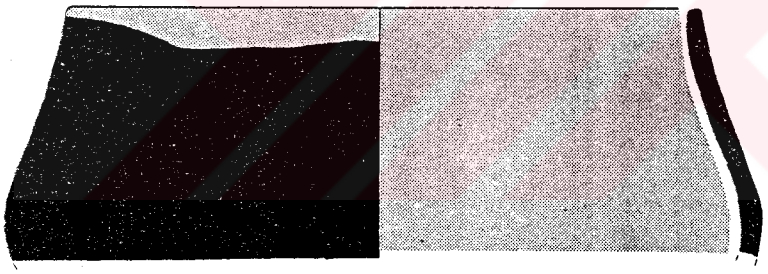

F

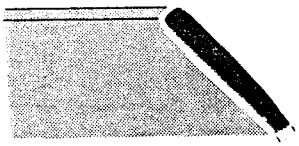

G

H

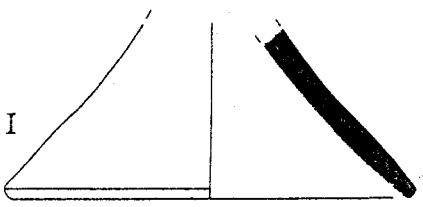

I

Sek. LXXXII

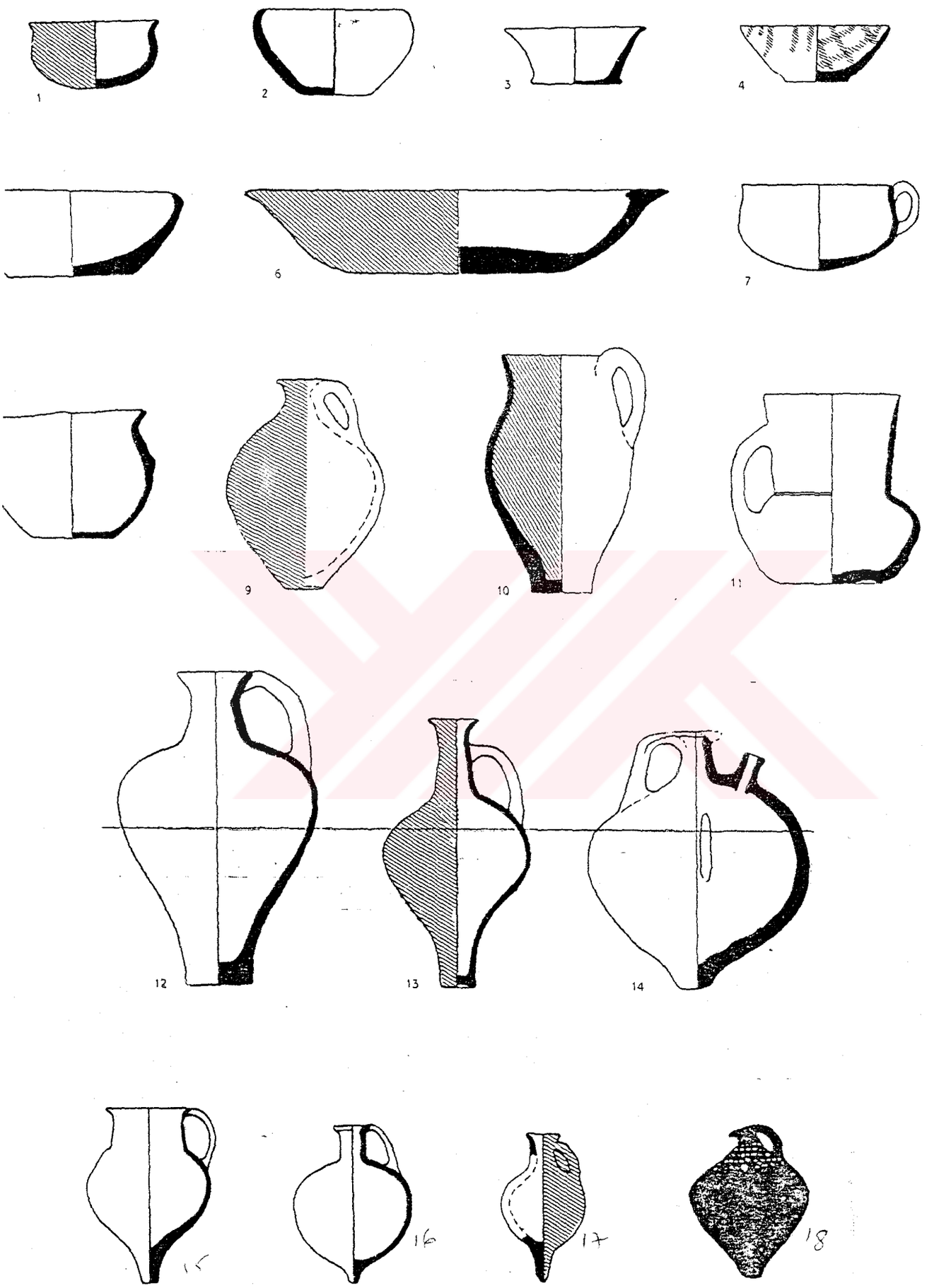

Sek. LXXXV

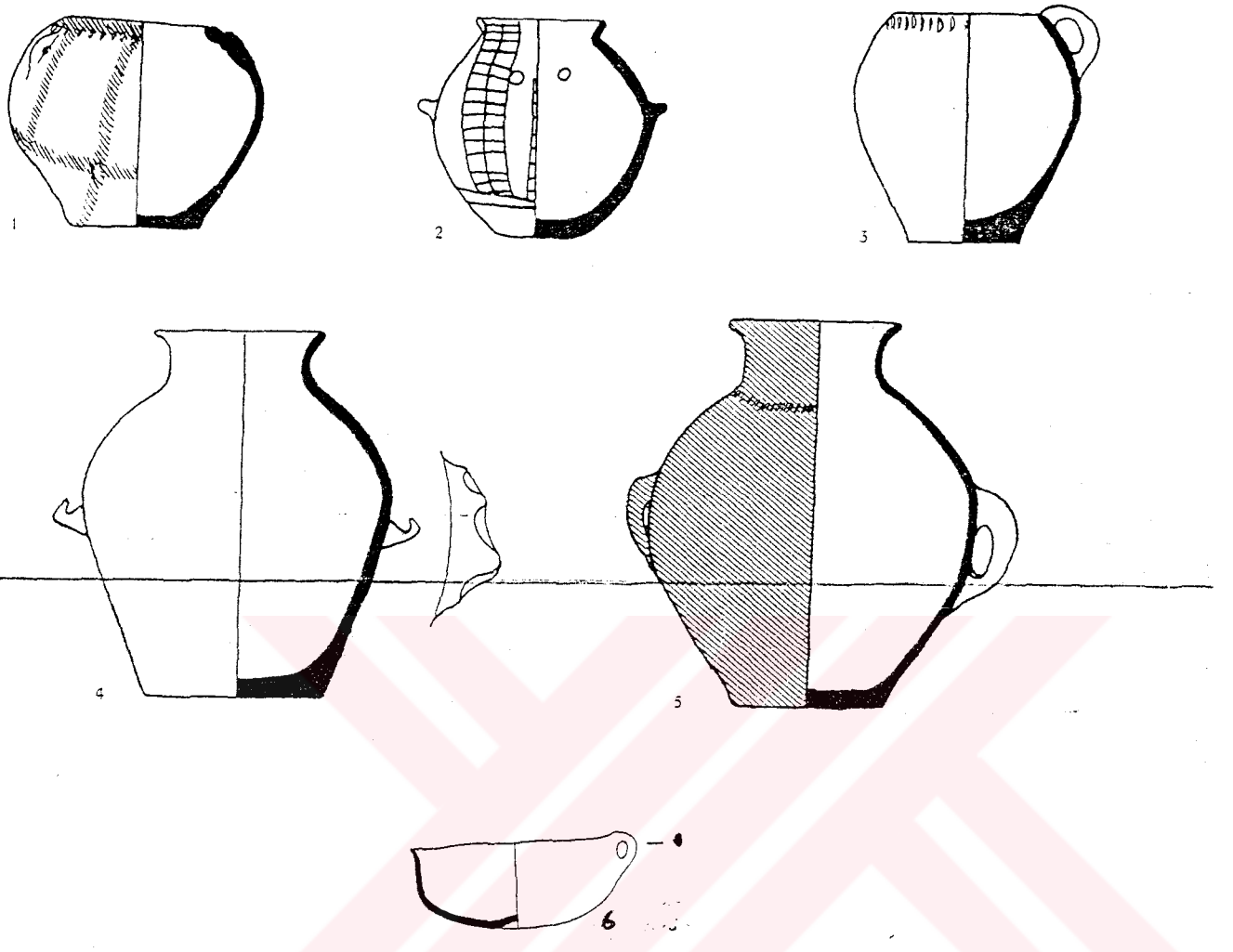

Sek. LXXXVI

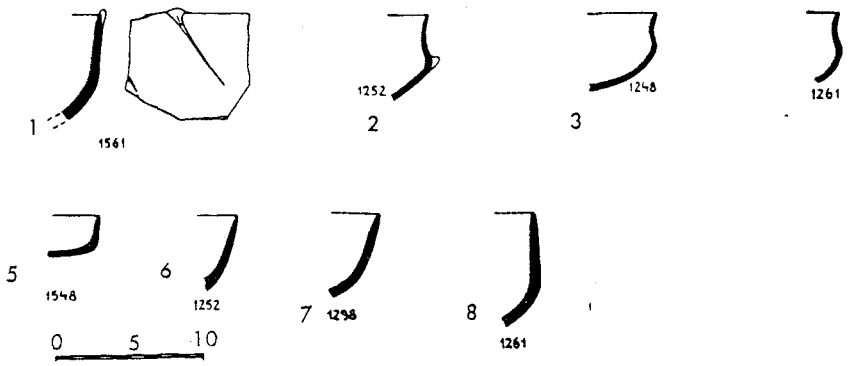

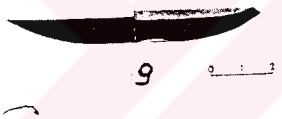

Sek. LXXXVI

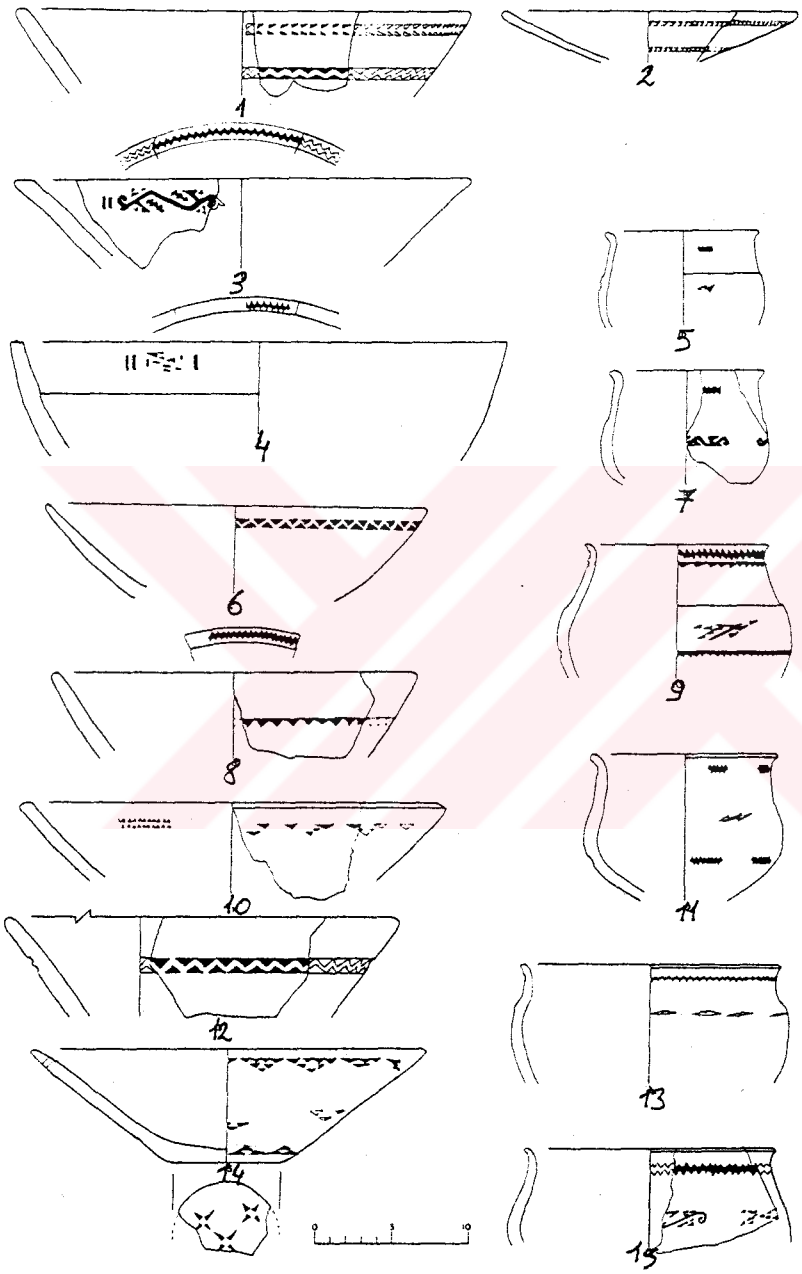

Sek. LXXXVII

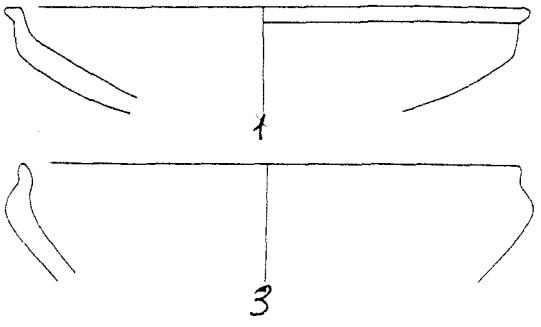

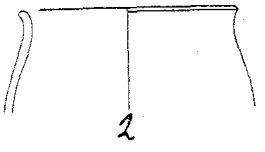

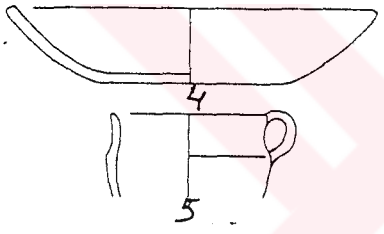

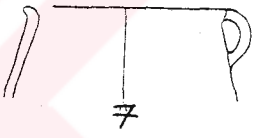

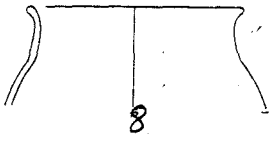

Sek. LXXXIX

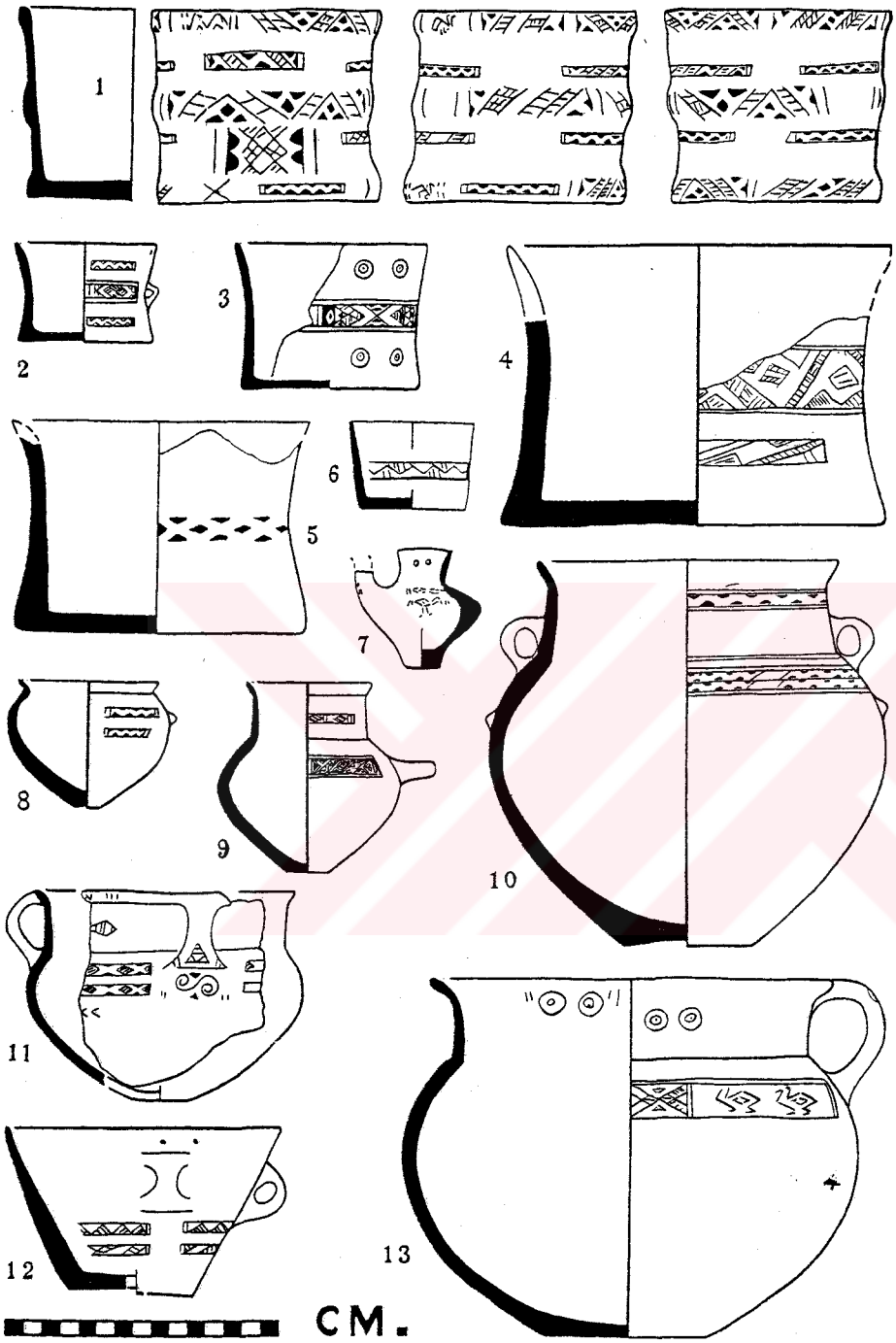

Sek. XC

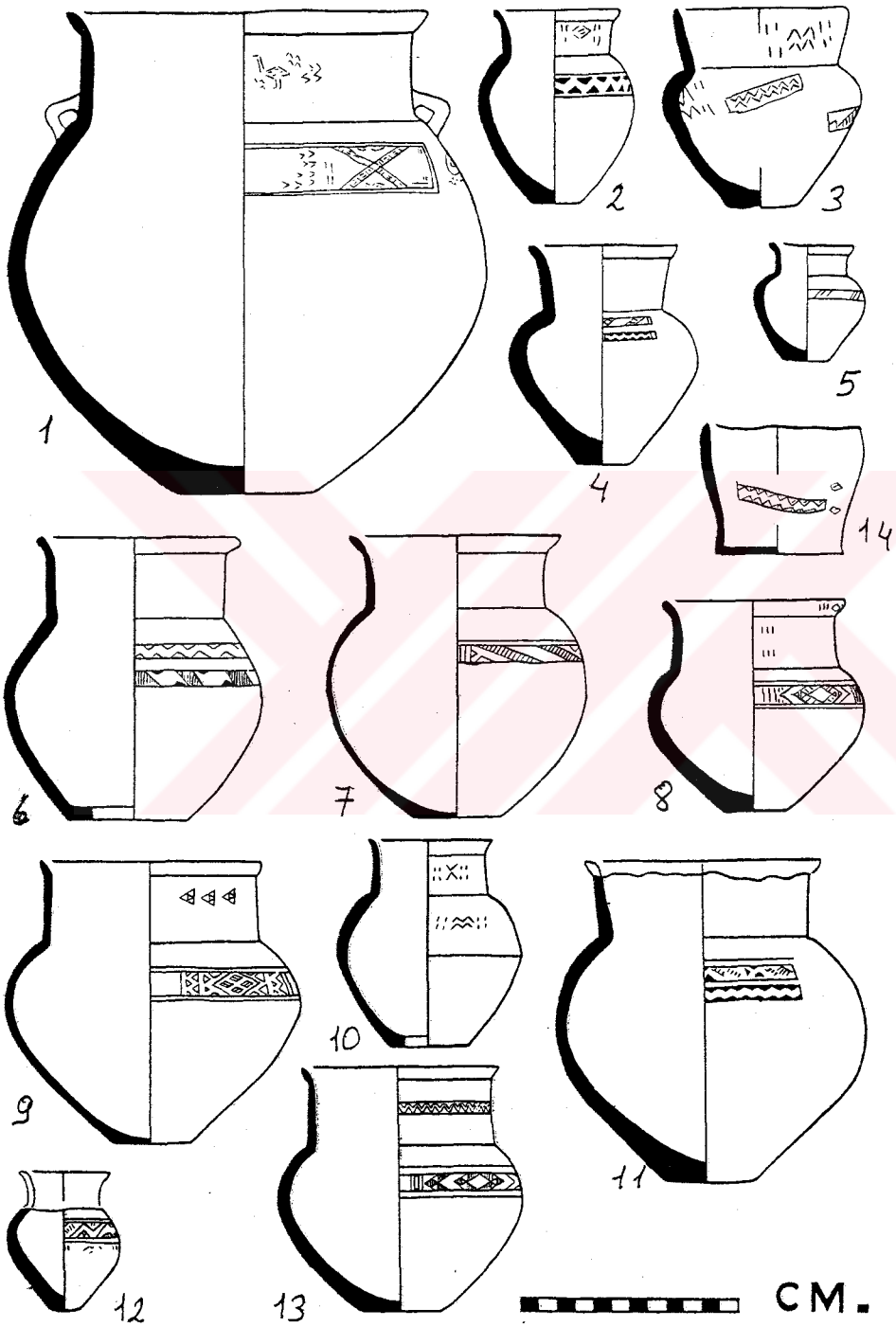

Sek. XCI

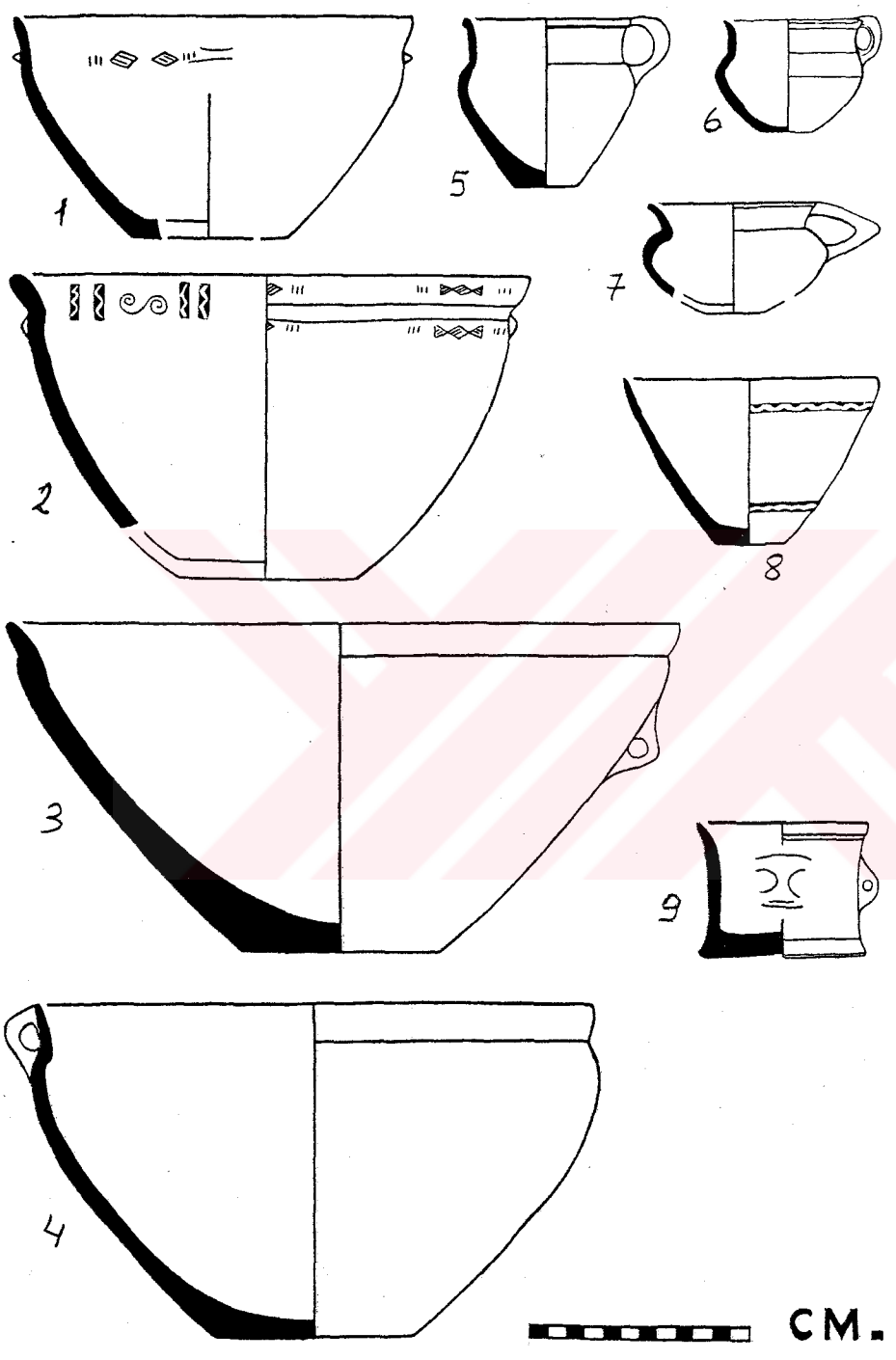

Sek. XCII

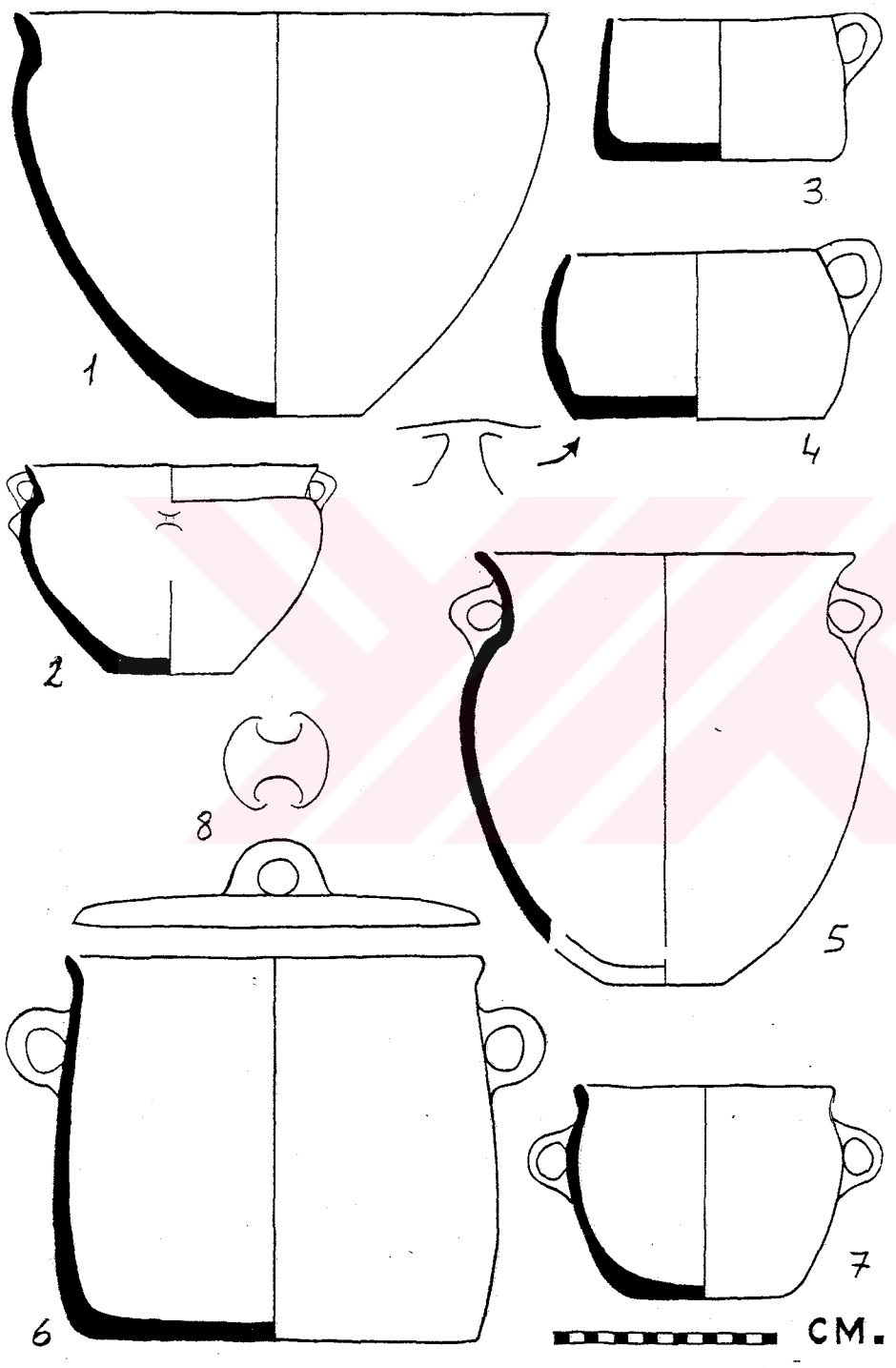

Sek. XCIII

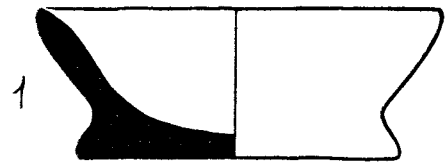

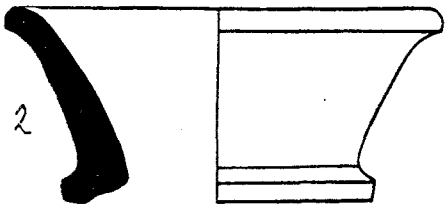

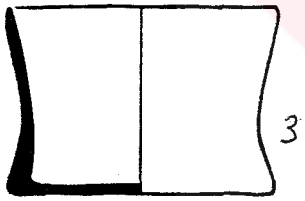

Sek. XCIV

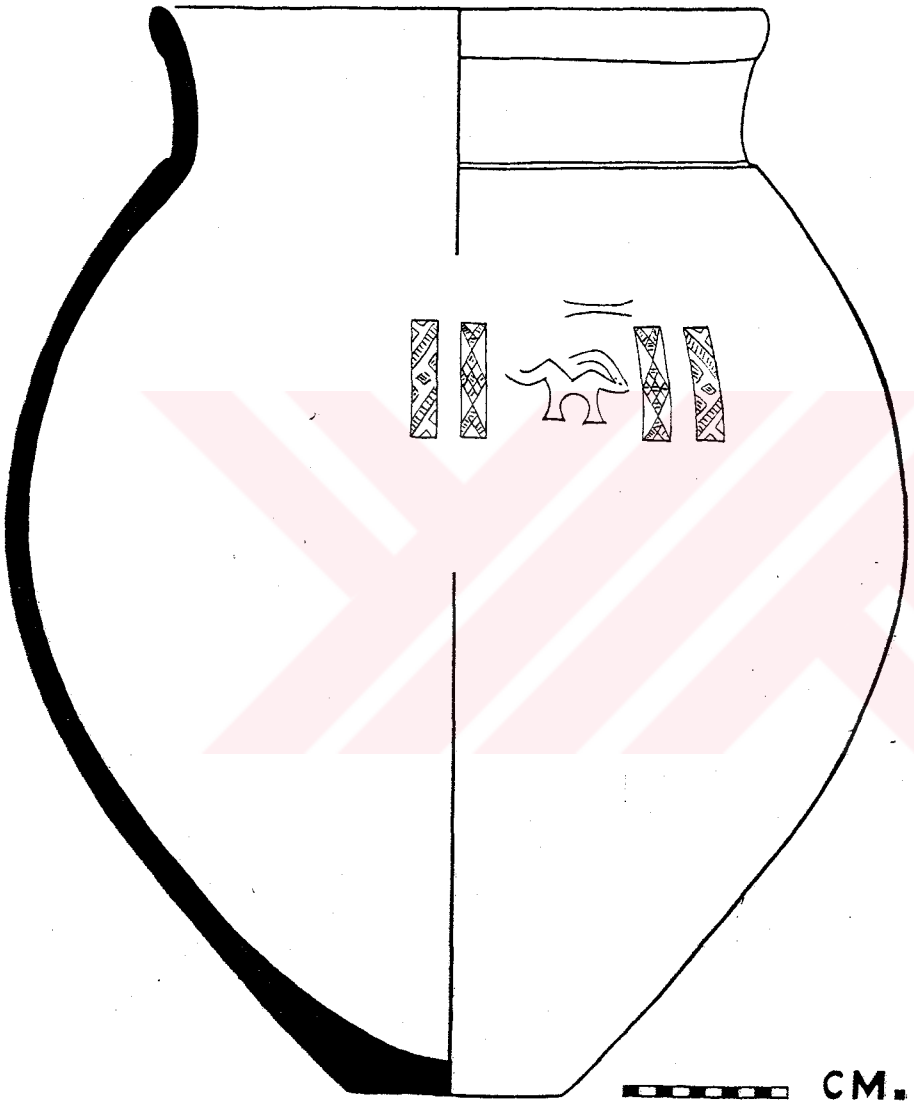

Sek. XCV

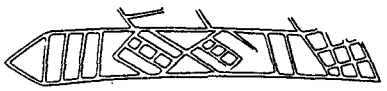

8

9

Kiketi (1), Geoy Tepe (2), Kultapa (3, 7), Karaz (4, 6, 8), Takavoranast (9).

1

2

3

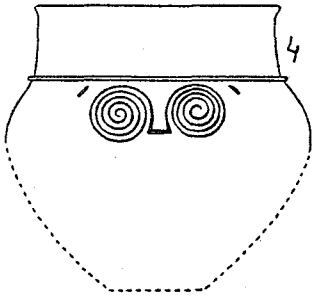

4

5

6

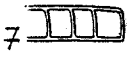

7

Sek. XCVI

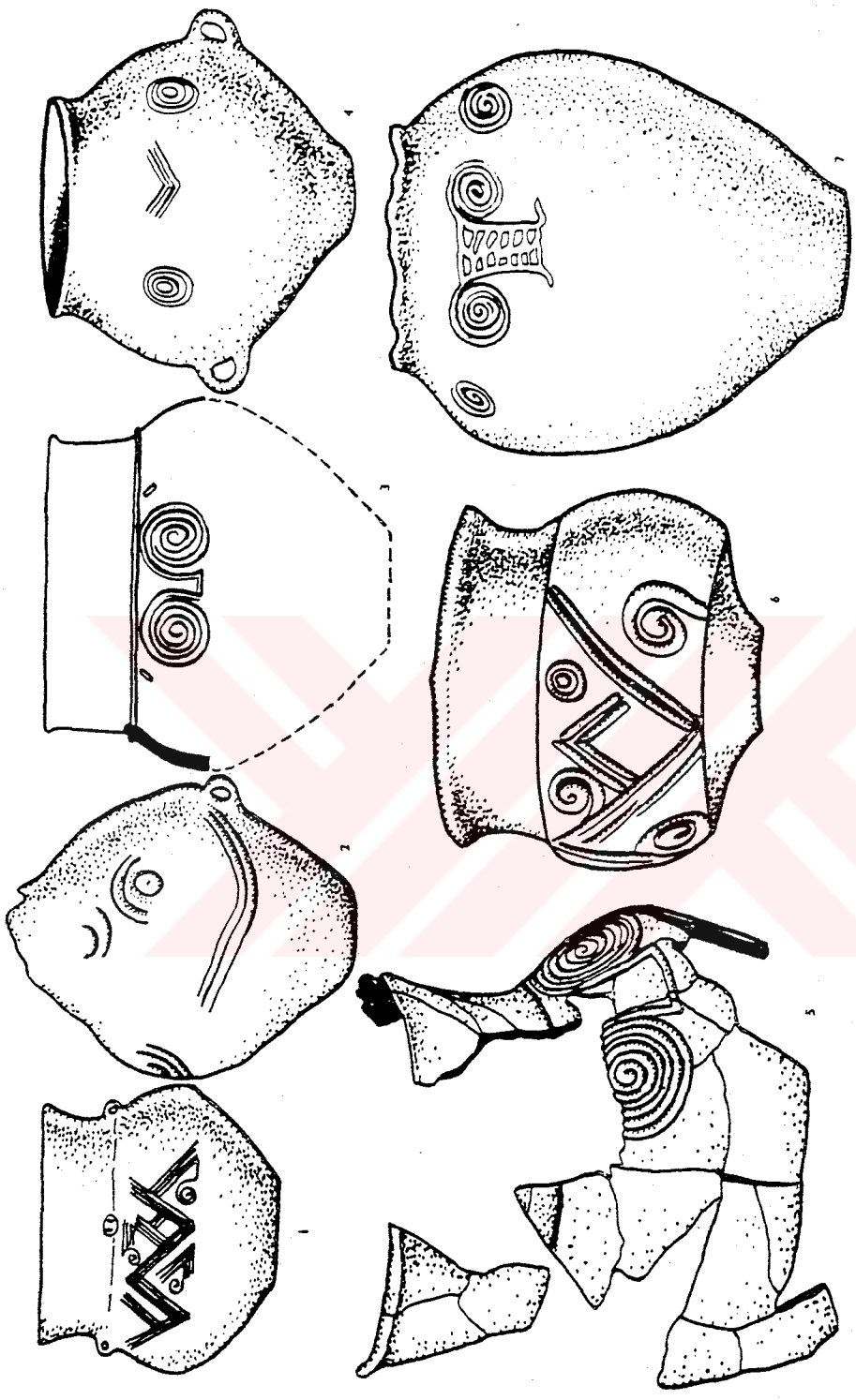

Güney Kafkasya.

Sek. XCVII

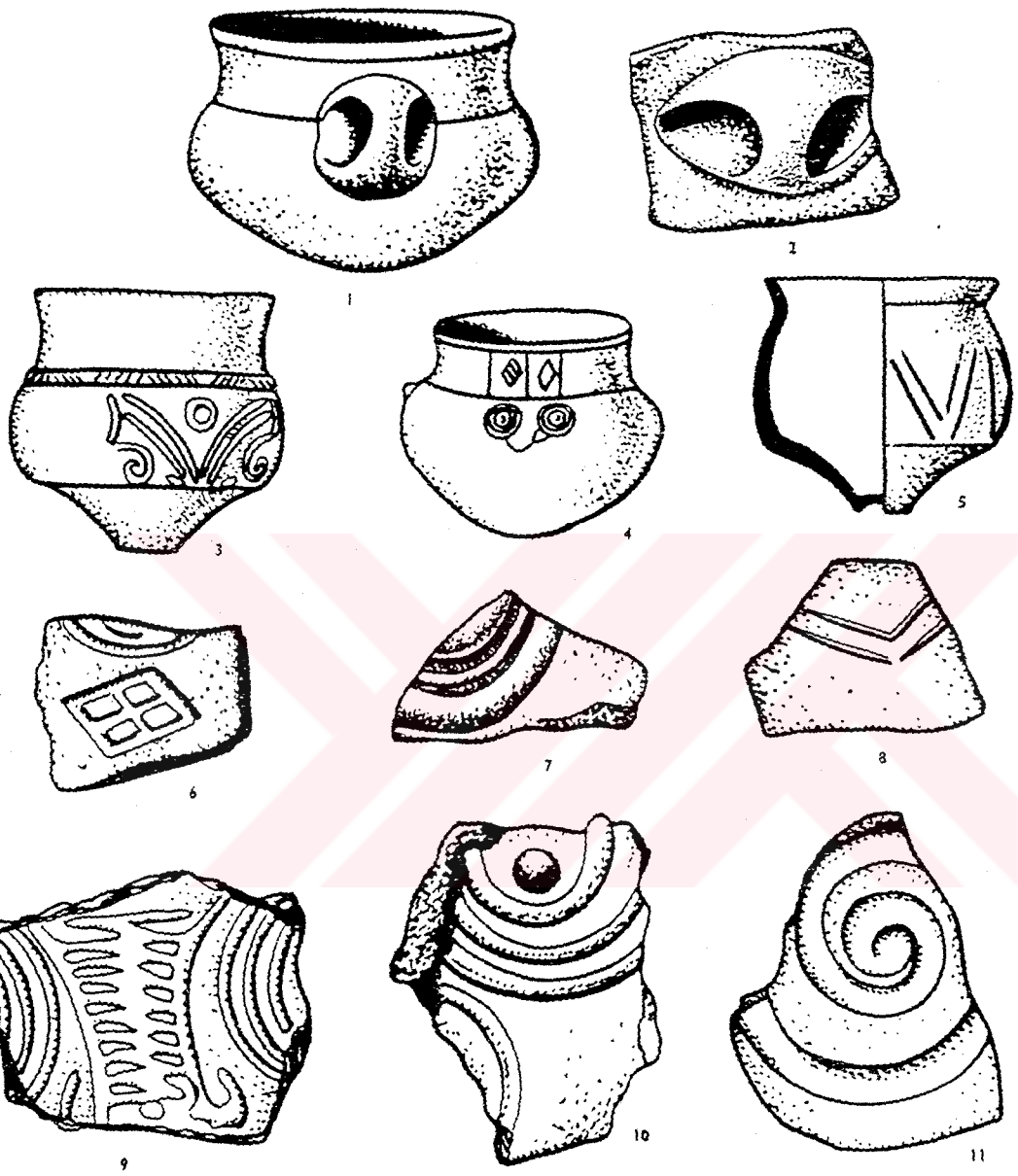

Güney Kafkasya.

Sek. XCVIII

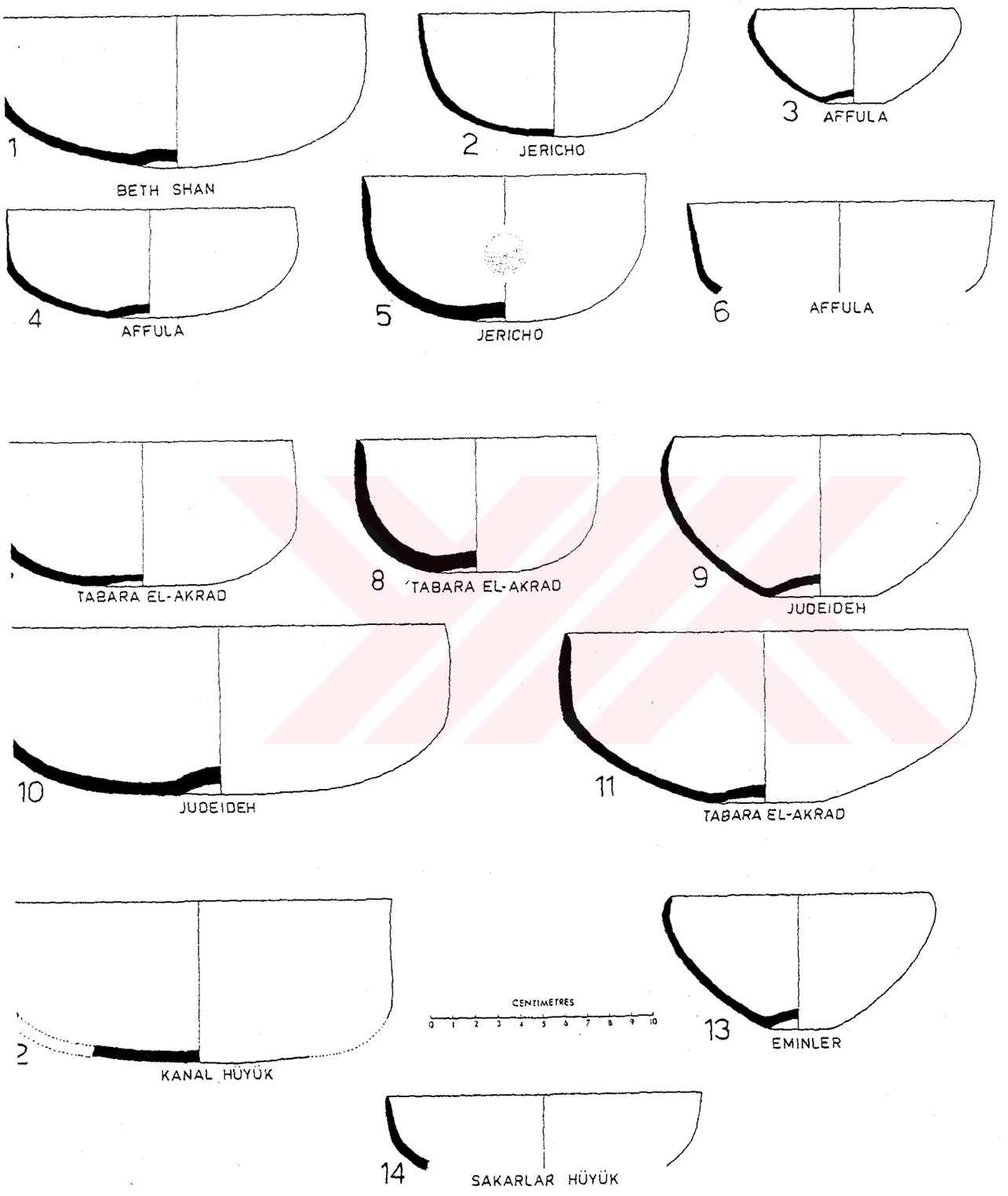
1
BETH SHAN
2
JERICHO
3
AFFULA
4
AFFULA
5
JERICHO
6
AFFULA
TABARA EL-AKRAD
8
TABARA EL-AKRAD
9
JUDEIDEH
10
JUDEIDEH
11
TABARA EL-AKRAD
2
KANAL HÜYÜK
CENTIMETRES
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
13
EMINLER
14
SAKARLAR HÜYÜK

Şek. XCIX

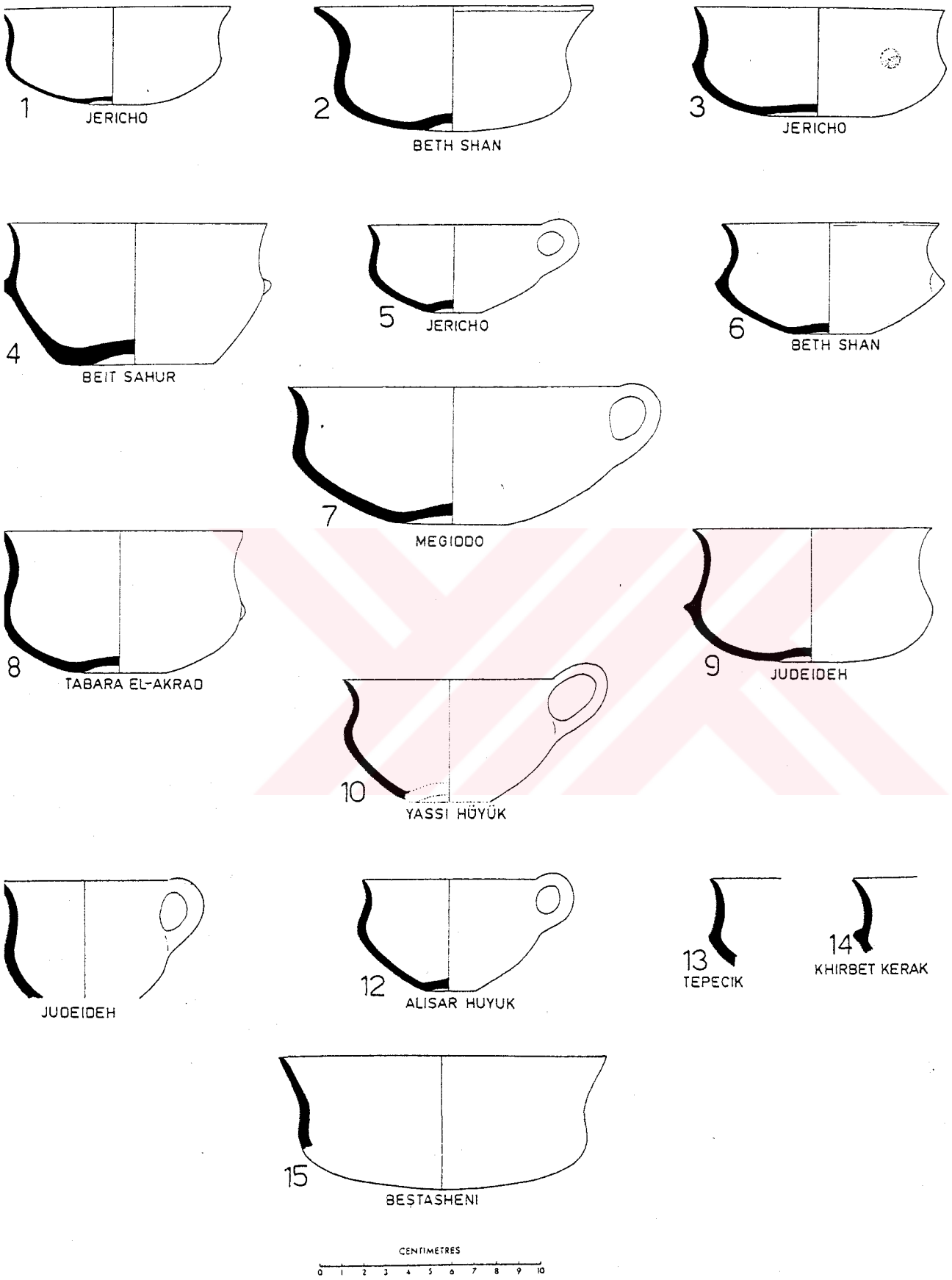

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Şek. C

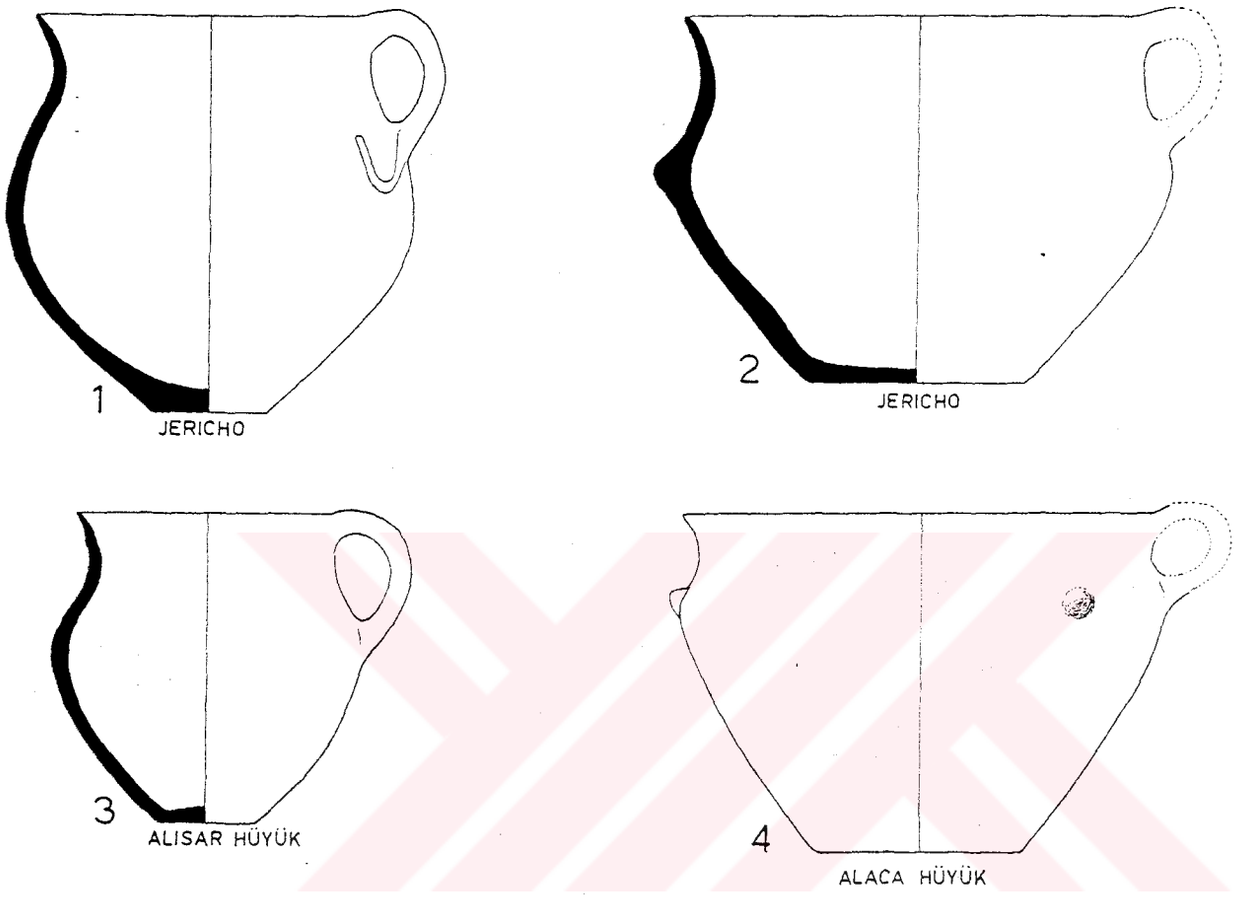
1
JERICHO
2
JERICHO
3
ALISAR HÜYÜK
4
ALACA HÜYÜK
5
ALACA HÜYÜK
6
SEYETI HAN HÜYÜK
CENTIMETRES
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Şek. C1

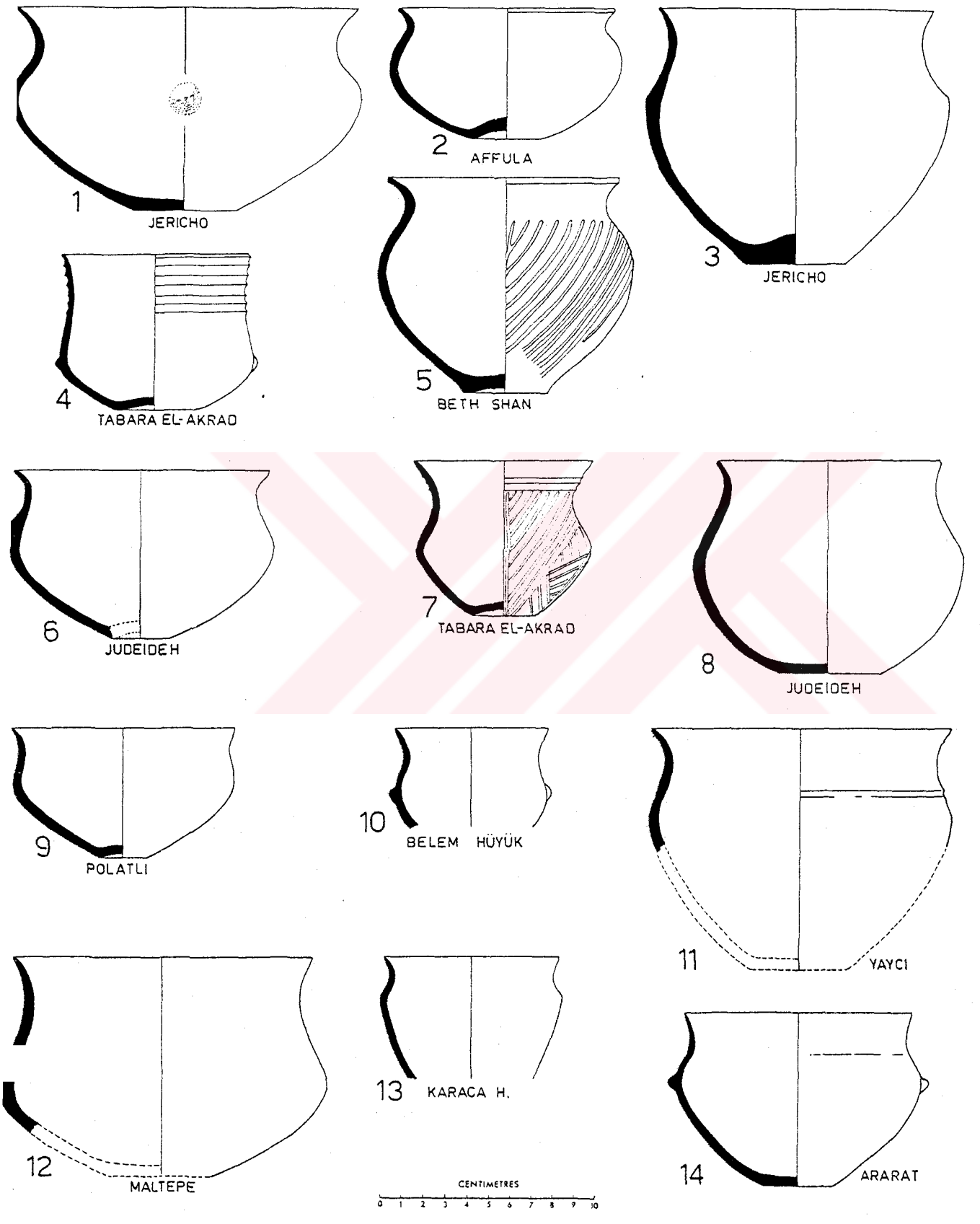
1
JERICHO
2
AFFULA
3
JERICHO
4
TABARA EL-AKRAD
5
BETH SHAN
6
JUDEIDEH
7
TABARA EL-AKRAD
8
JUDEIDEH
9
POLATLI
10
BELEM HÜYÜK
11
YAYCI
12
MALTEPE
13
KARACA H.
14
ARARAT
CENTIMETRES
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Sek. C11

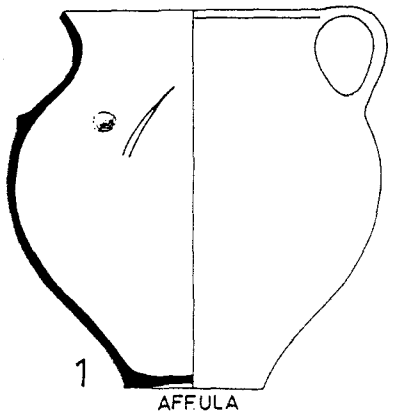

1 AFFULA

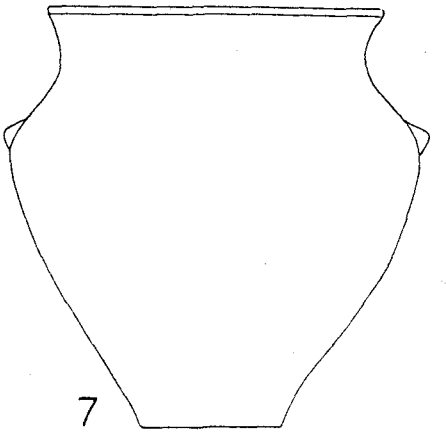

7 KHIRBET KERAK

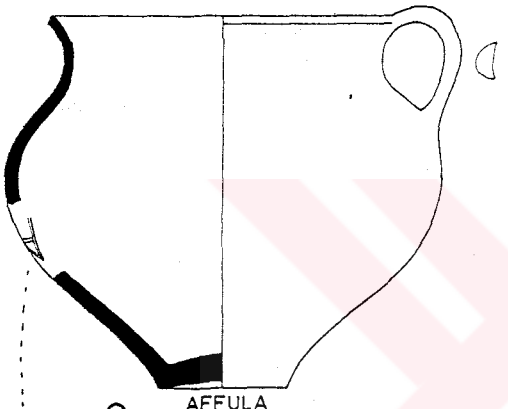

2 AFFULA

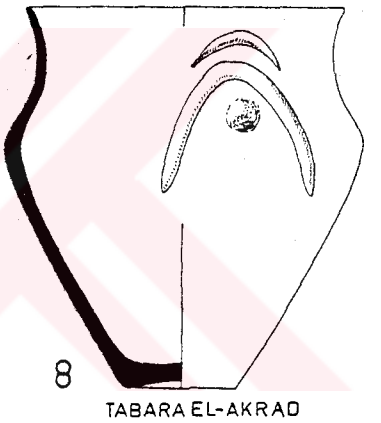

8 TABARA EL-AKRAD

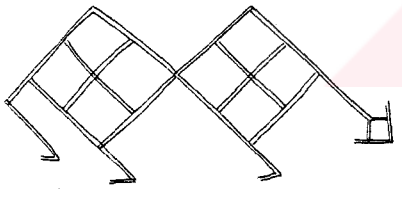

4 KARAZ

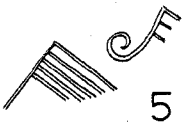

5 TAKAVORANAST

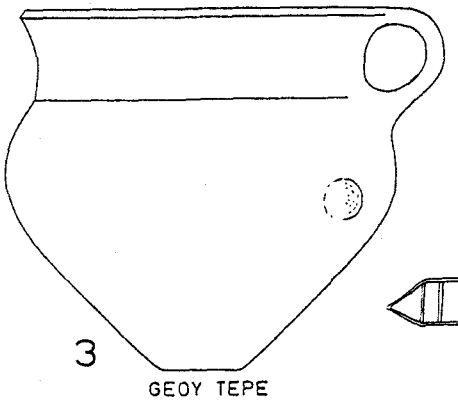

3 GEOY TEPE

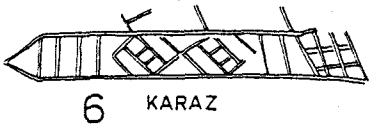

6 KARAZ

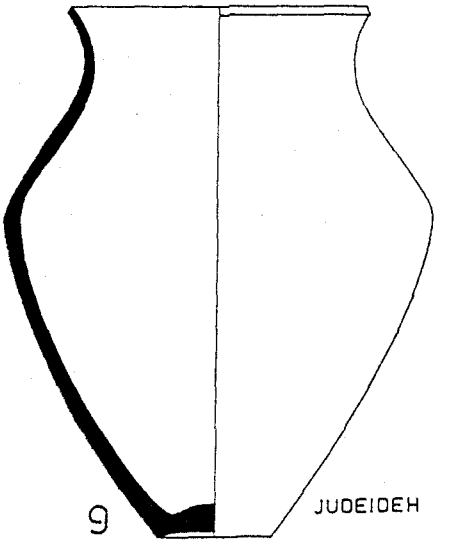

9 JUDEIDEH

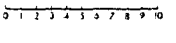

Sek. C III

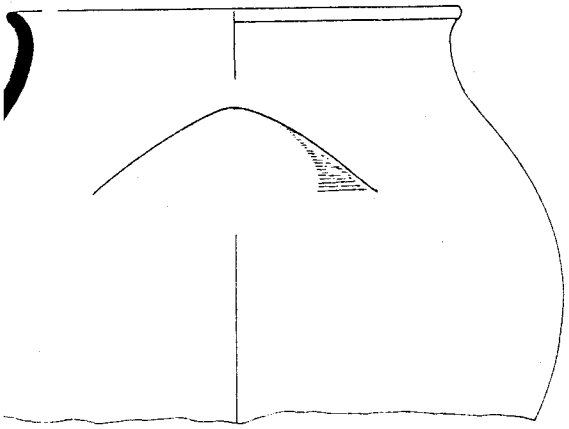

AFFULA

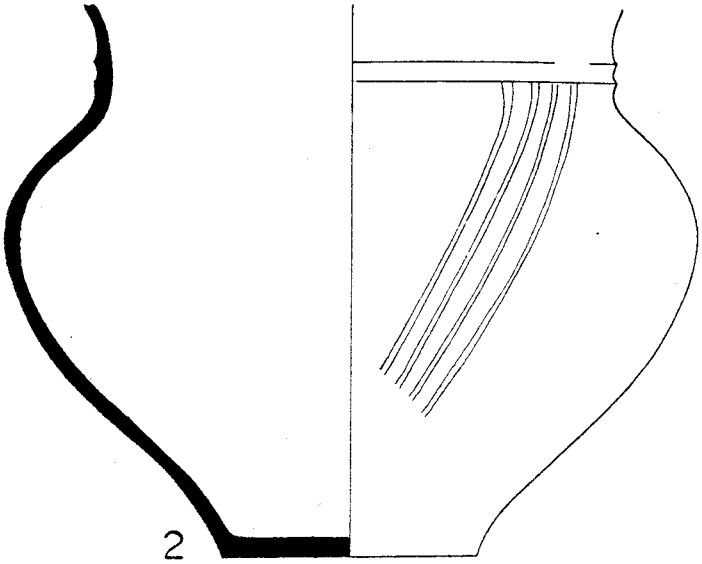

2

BETH SHAN

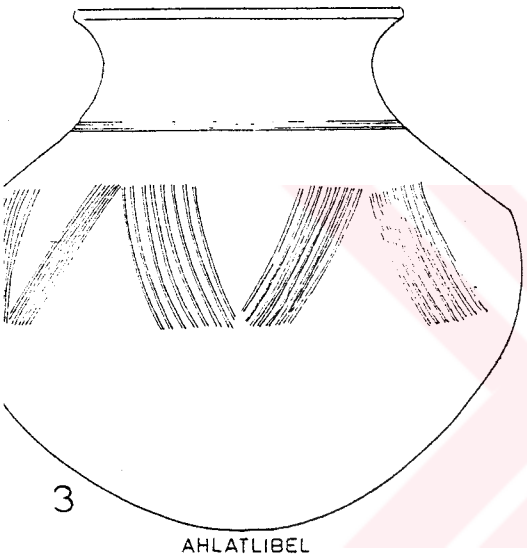

3

AHLATLIBEL

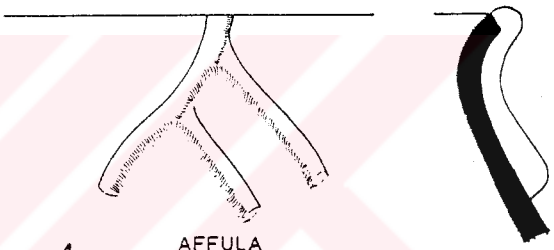

4

AFFULA

5

JUDEIDEH

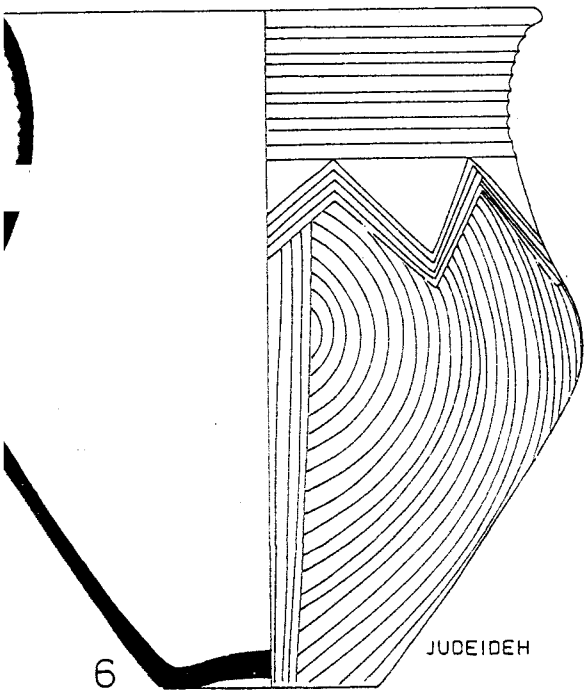

6

JUDEIDEH

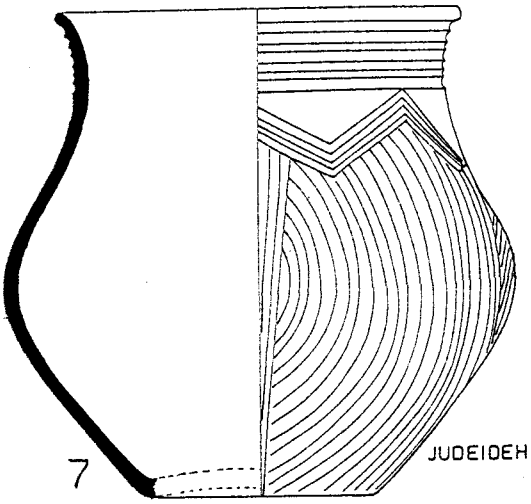

7

JUDEIDEH

CENTIMETRES

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Sek. CIV

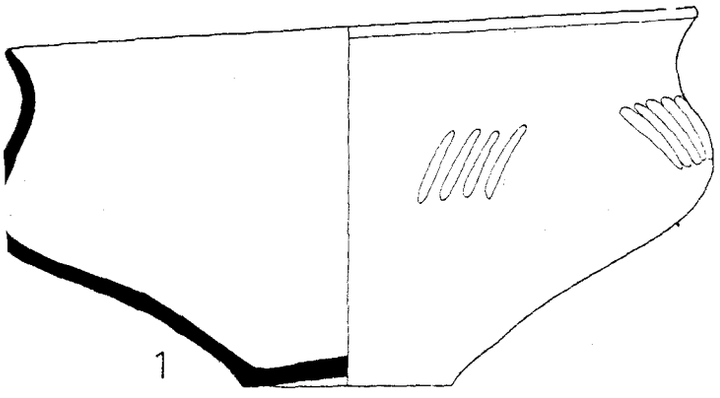

1

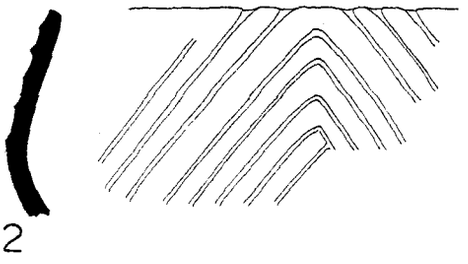

2

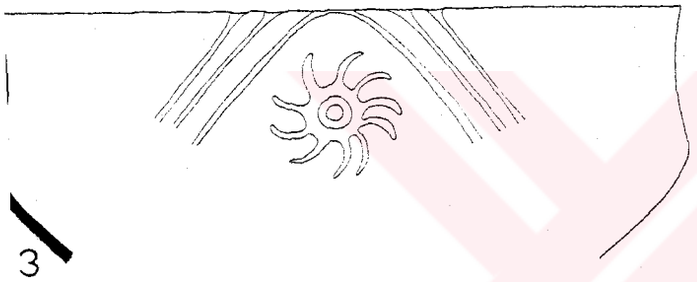

3

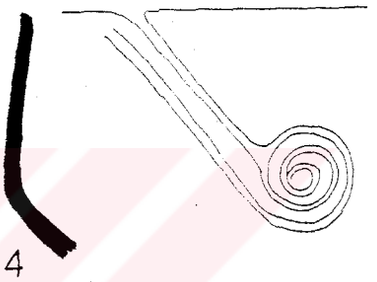

4

1 – 4 : BETH SHAN

5 KERHANE

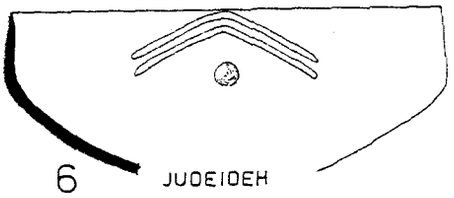

6 JUDEIDEH

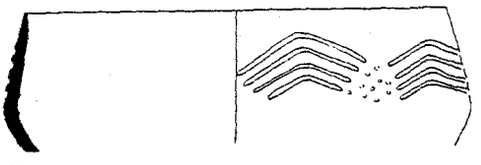

7 JUDEIDEH

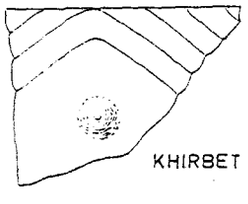

8 KHIRBET KERAK

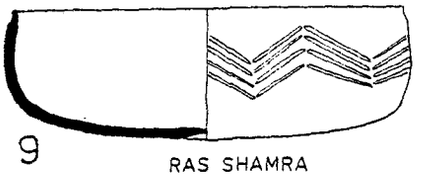

9 RAS SHAMRA

CENTIMETRES
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Sek. CV

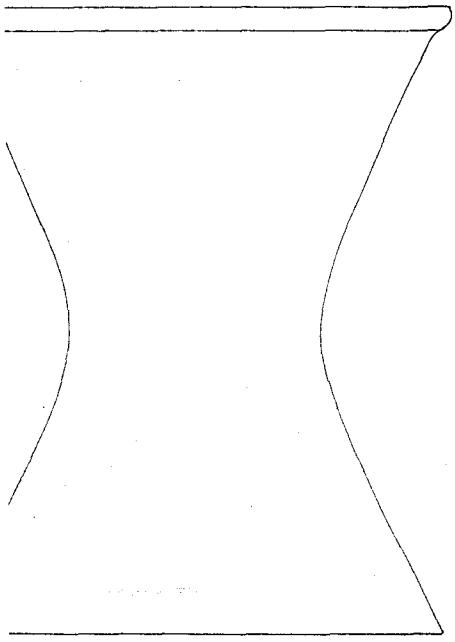

KHIRBET KERAK

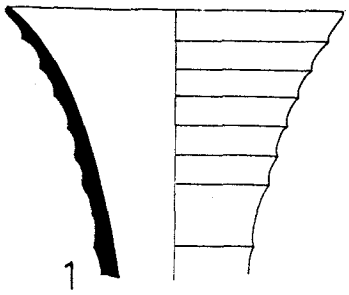

1

AFFULA

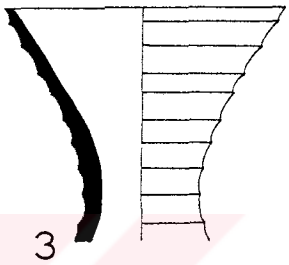

3

BETH SHAN

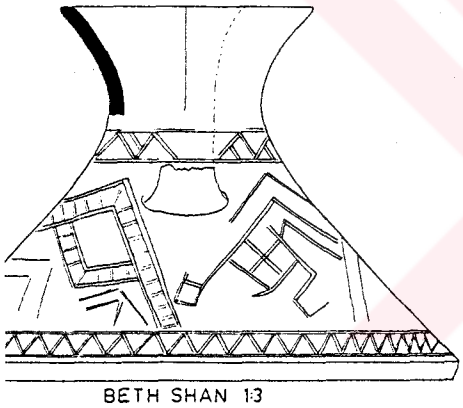

BETH SHAN 1:3

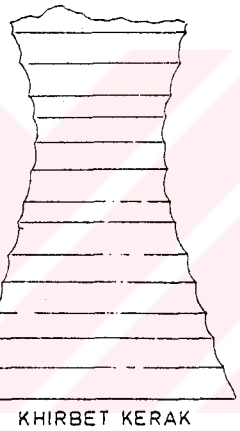

4

KHIRBET KERAK

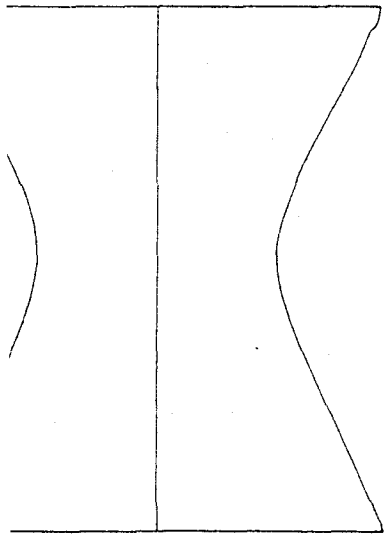

AHLATLIBEL

CENTIMETRES

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

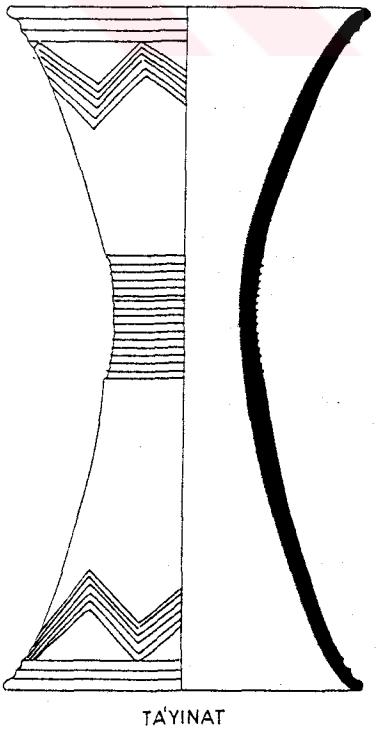

6

TA'YINAT

Sek. CVI

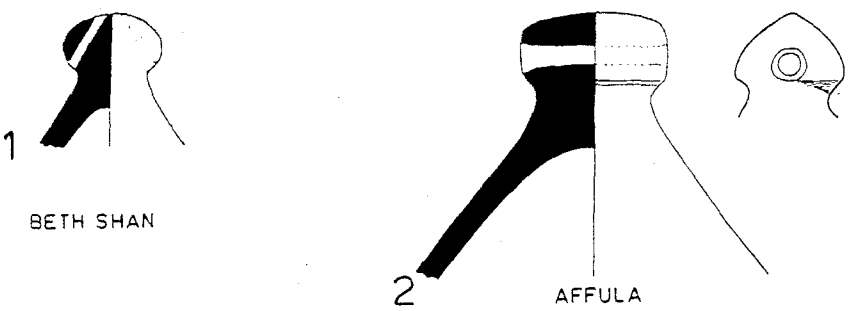
1
BETH SHAN
2
AFFULA

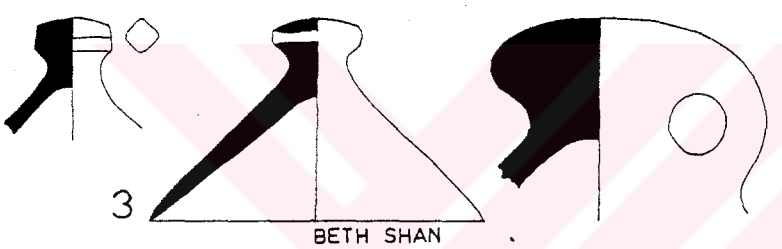
3
BETH SHAN

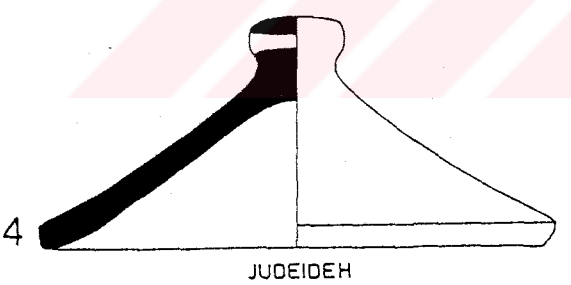
4
JUDEIDEH

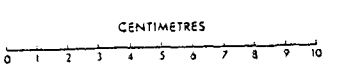
CENTIMETRES
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Sek. CVI

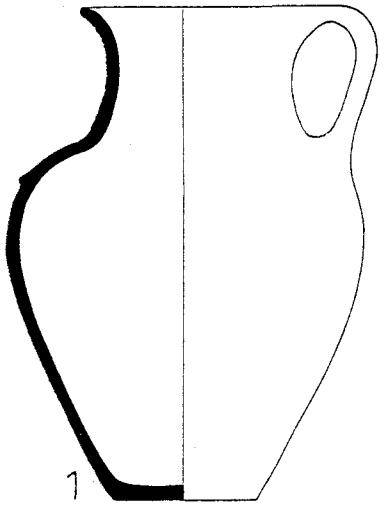

1 BETH SHAN

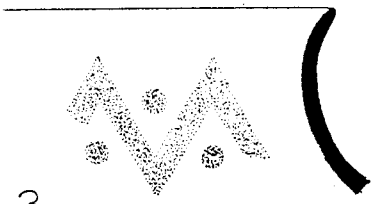

3 TABARA EL-AKRAD

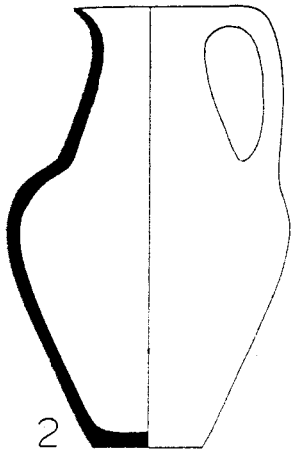

2 KERHANE

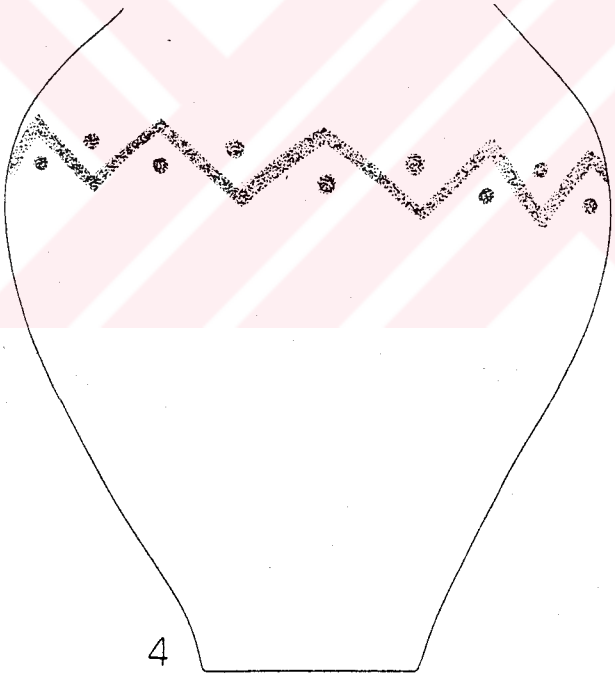

4 BETH SHAN

5 BETH SHAN

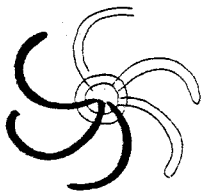

6 KERHANE

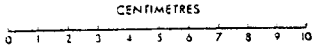

Şekil (1) Aşvan 1968, Höyüğün Doğudan görünüşü

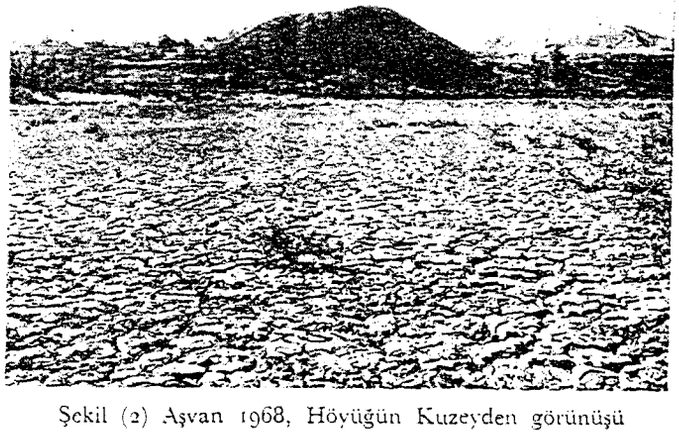

Şekil (2) Aşvan 1968, Höyüğün Kuzeyden görünüşü

Lev. II

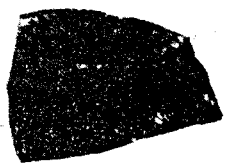

1

2

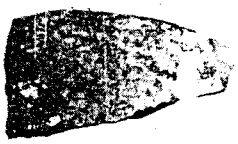

3

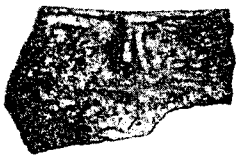

4

5

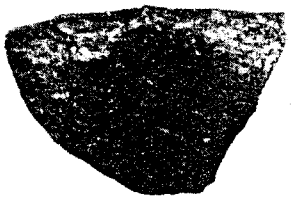

6

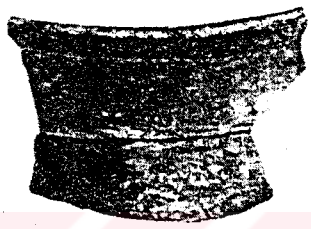

7

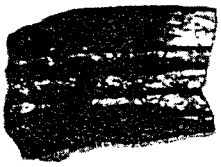

8

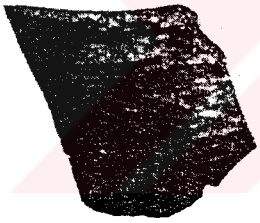

9

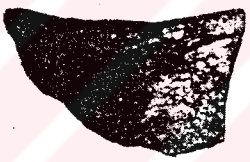

10

11

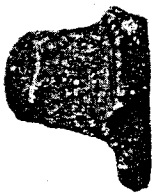

12

13

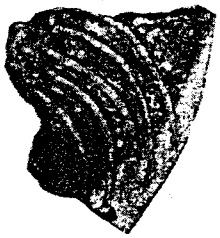

14

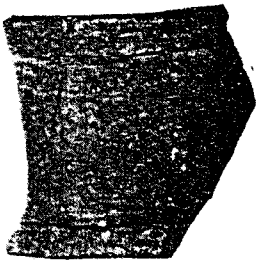

15

Lev. III

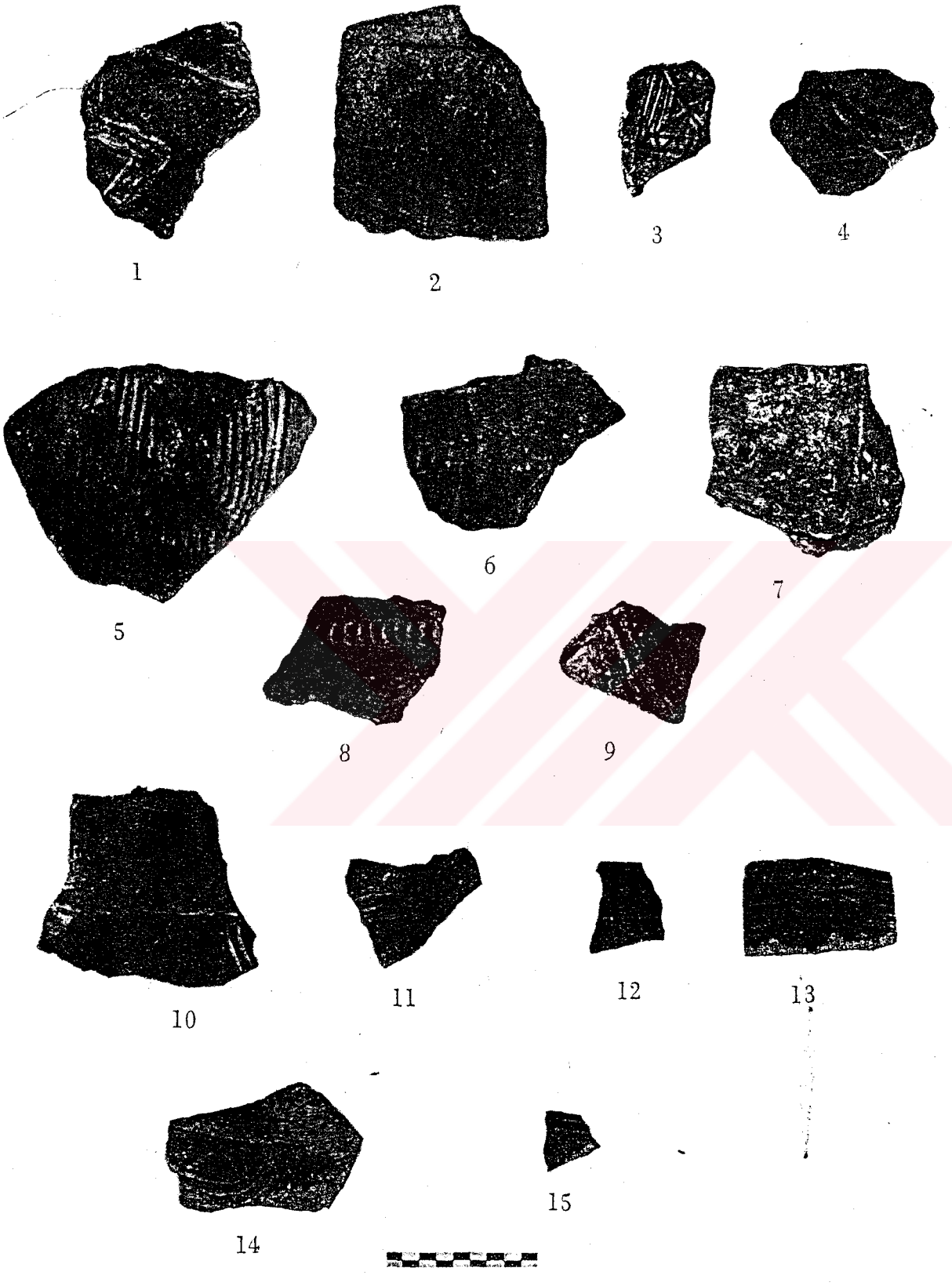

Kabartma-oluk bezemeli Karaz türü parçalar: No. 1-4 III. kat; 5-13 II. kat ve 14-15 I. kat

Lev. IV

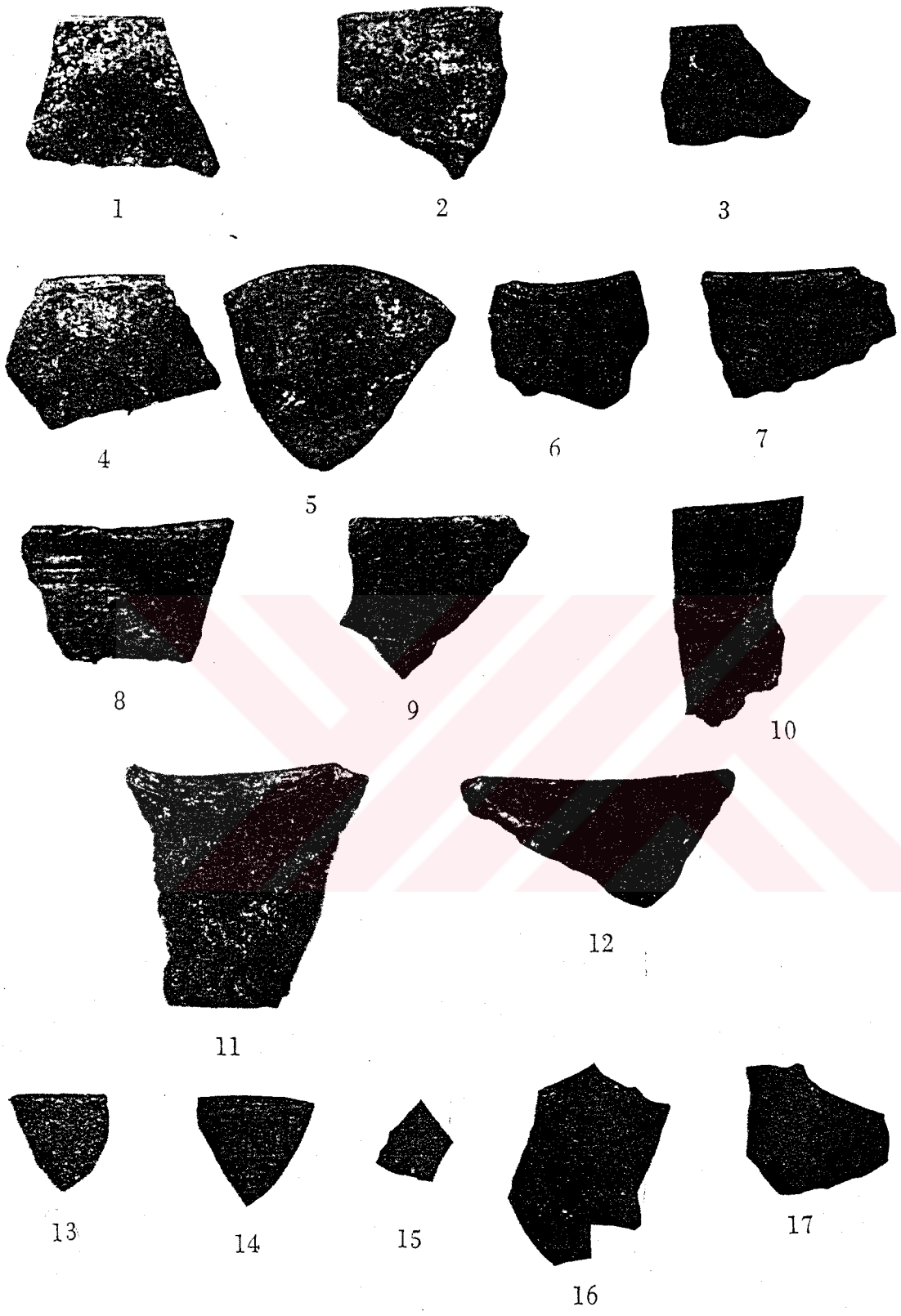

I. kat çanak çömlek parçaları: no. 1-12 a grubu; 13 c grubu; 14-17 e grubu

1

2

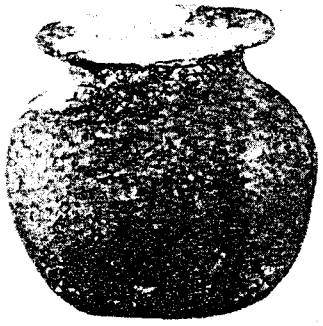

3

I. katın tüm kapları

1 Höyüğün uzaktan görünümü

2 Höyüğün güneyden görünümü

1

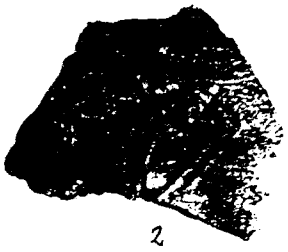
2

3

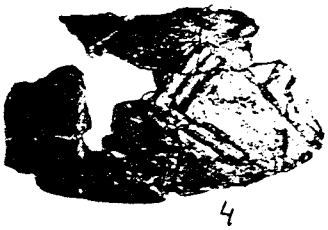
4

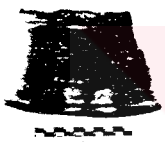
5

6

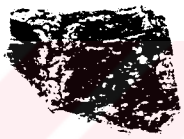
7

8

9

10

11

1

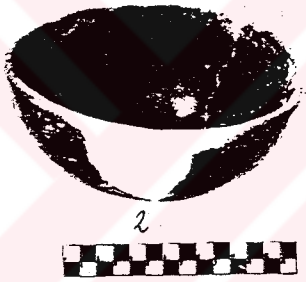
2

3

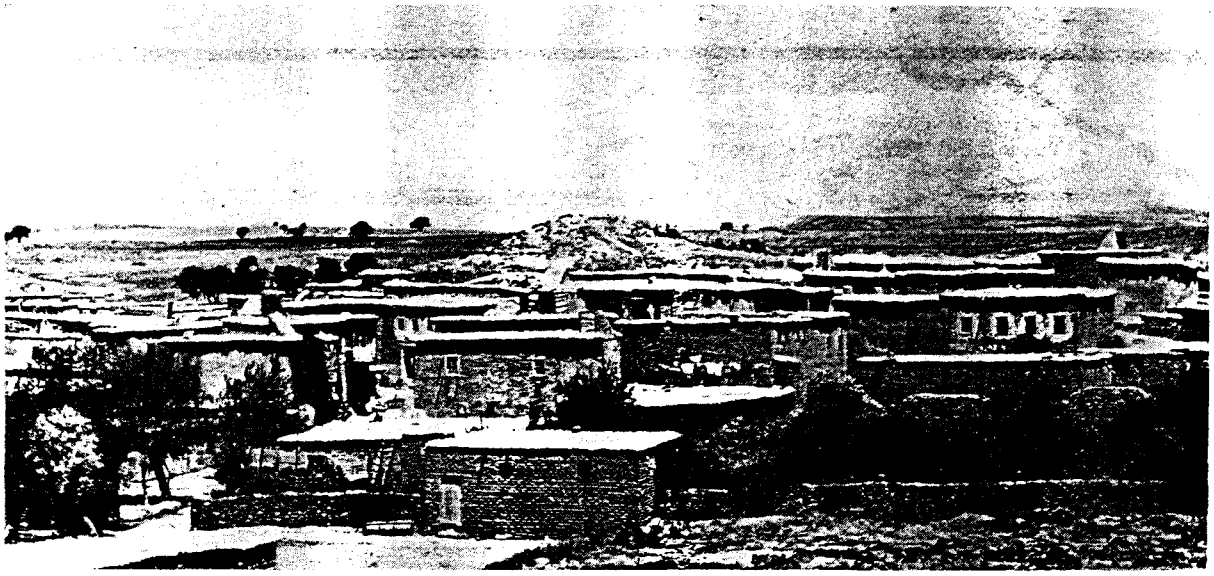

1 Sakvol köyünün güneyden görünüsü. Arkada Pulur höyüğü

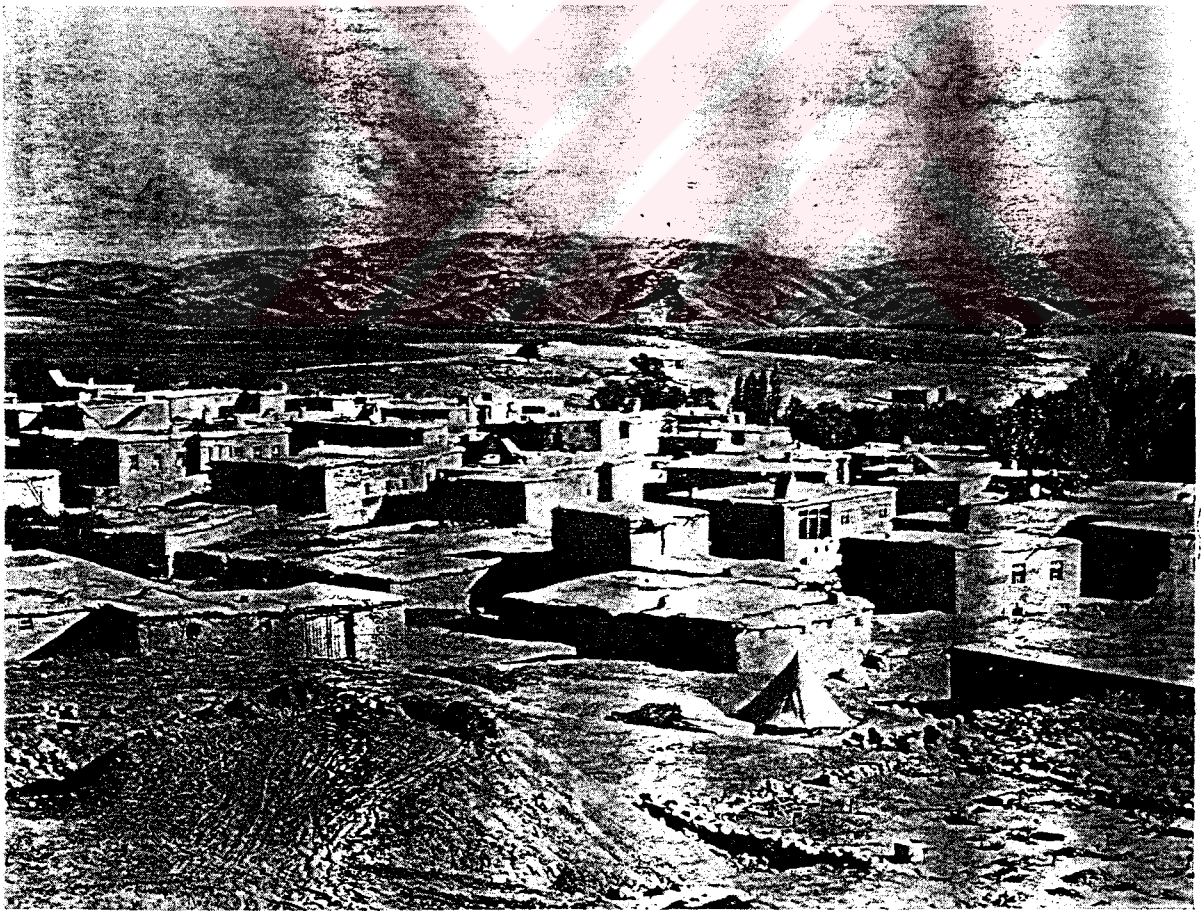

2 Sakyol köyünün kuzeyden görünümü. Dağların eteğinden Murat akar

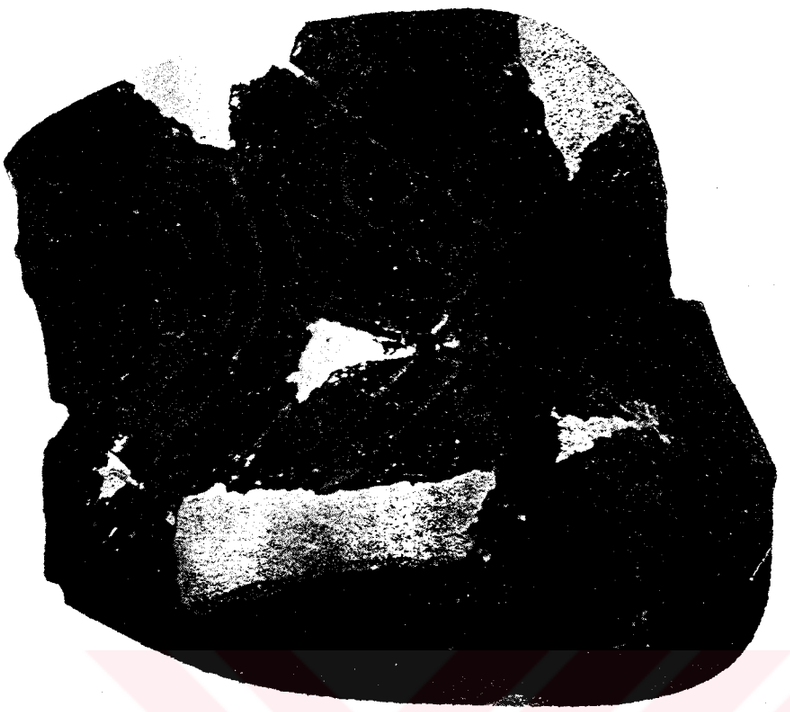

1

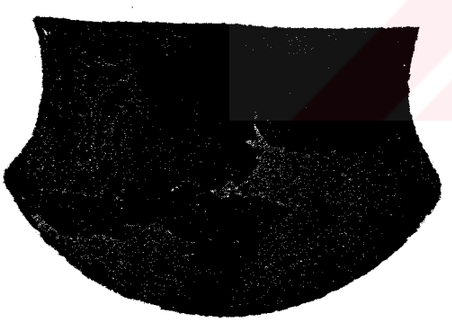

3

2

4

Kabartma bezemeli parçalar

1

2

3

:svası olan kabartma kuş bezemeli, siyah perdahlı küpler

Lev.

1

2

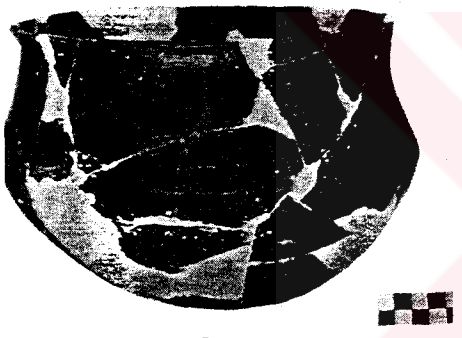

3

4

5

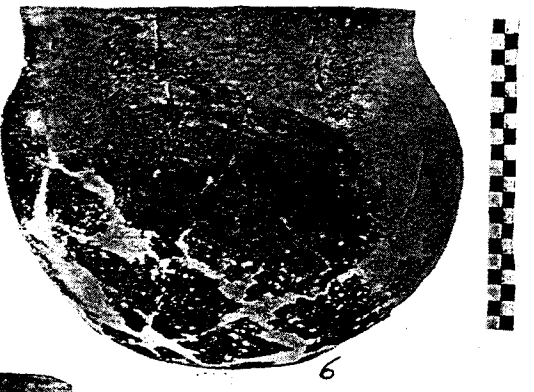

6

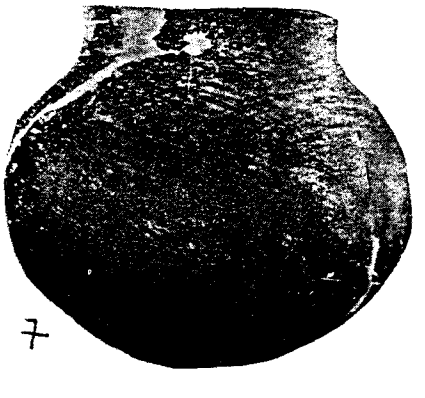

7

1

2

Küpçükler

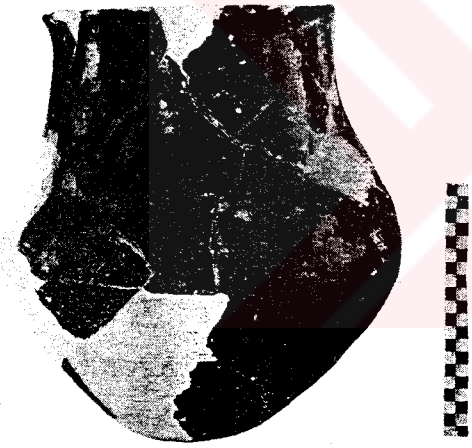

3

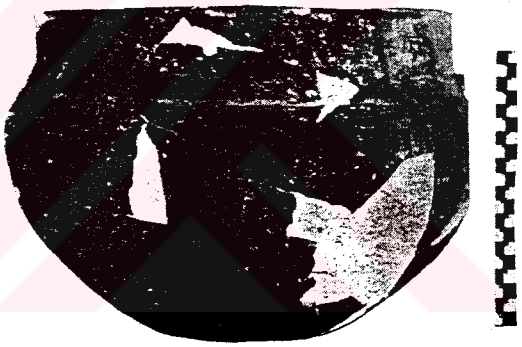

4

5

6

1

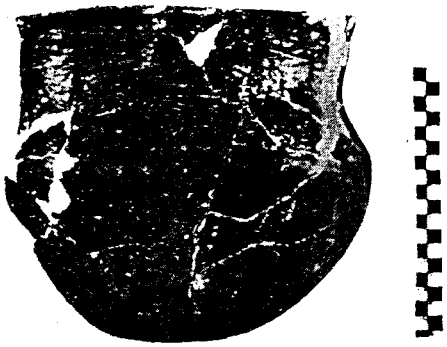

2

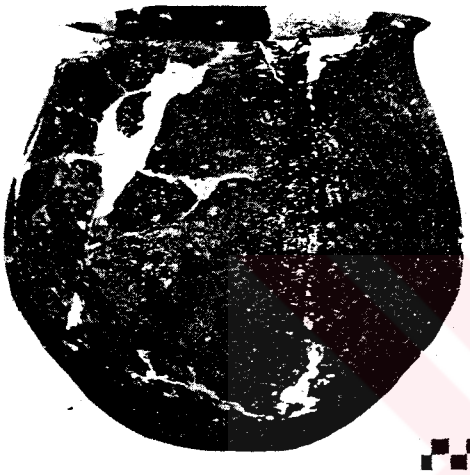

3

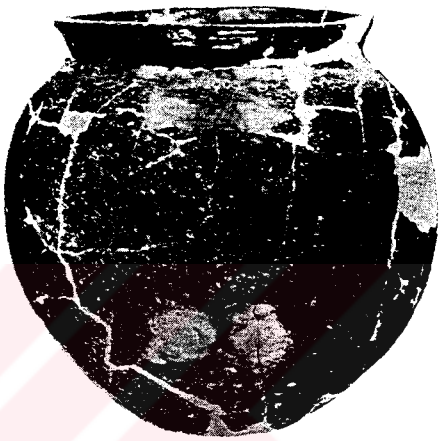

4

5

1

2

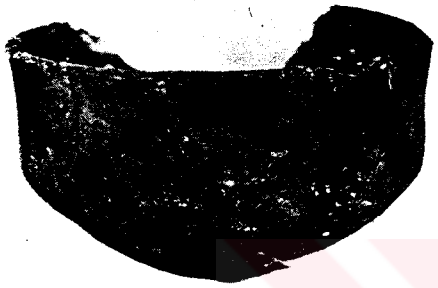

3

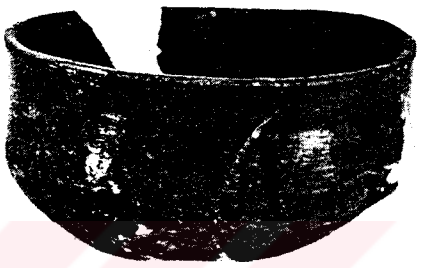

4

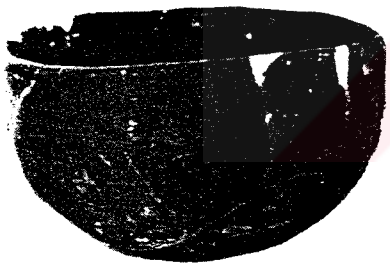

5

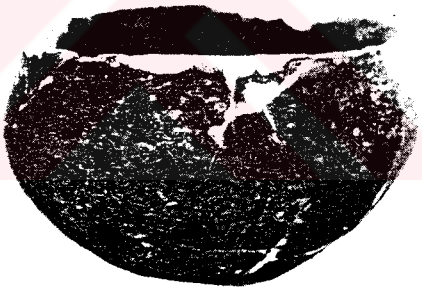

6

7

8

Çanaklar ve kâseler

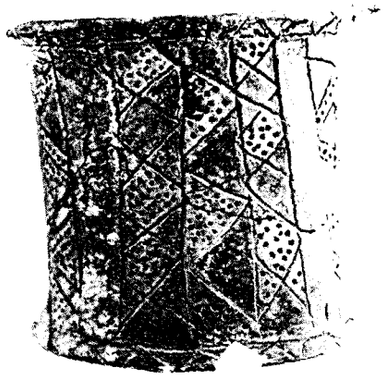

1

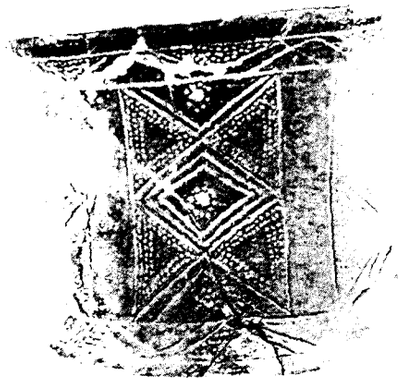

2

3

4

5

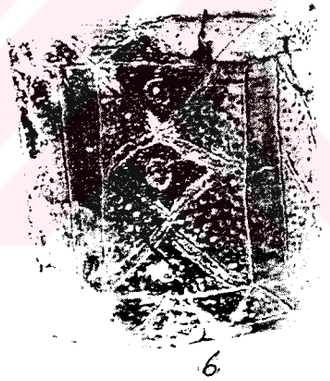

6

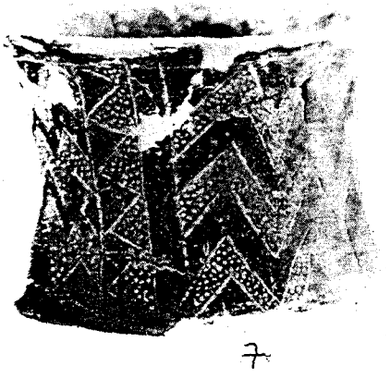

7

8

Ayaklıklar (sehpalar)

1

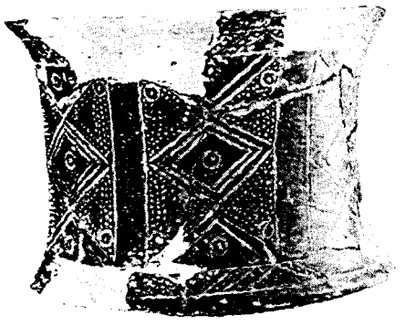

2

3

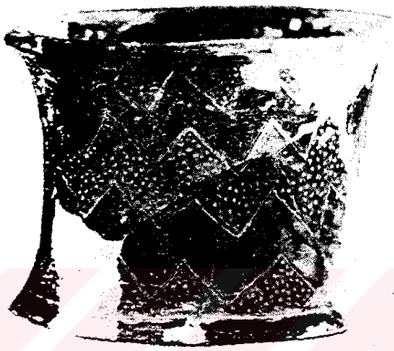

4

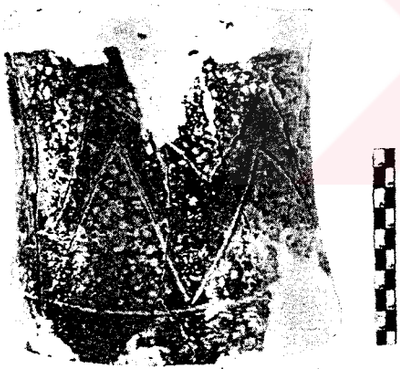

5

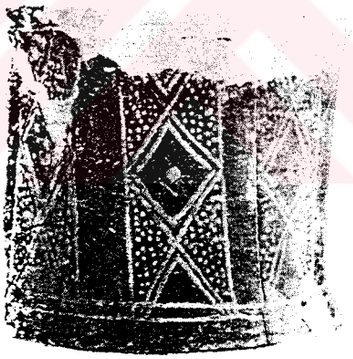

6

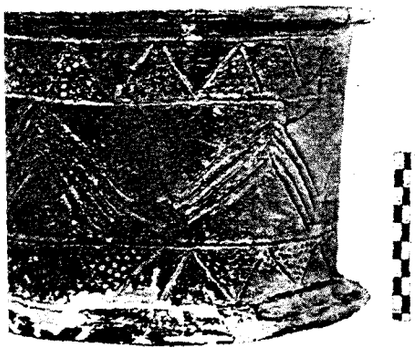

7

8

Kyaklıklar (sehpalar)

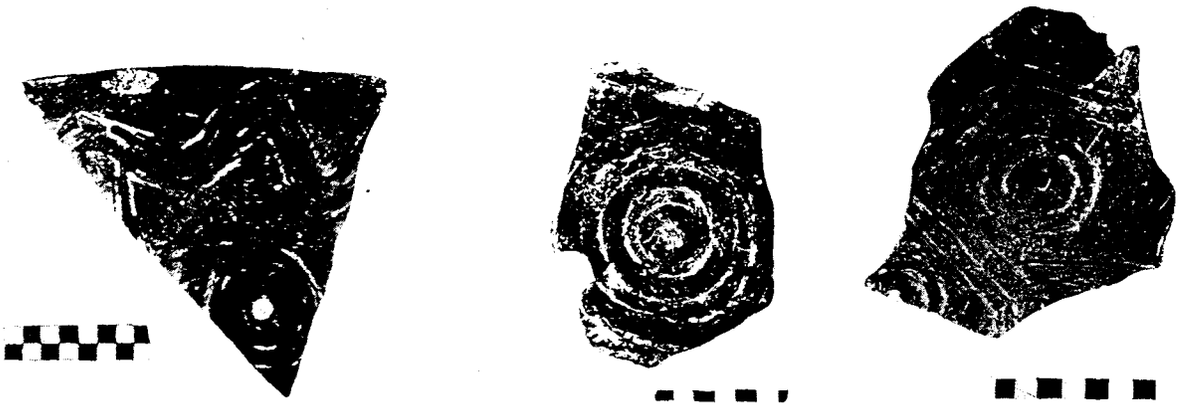

Siyah perdahlı Karaz tipi çanak çömlek örnekleri,
I-XI. katlar

1

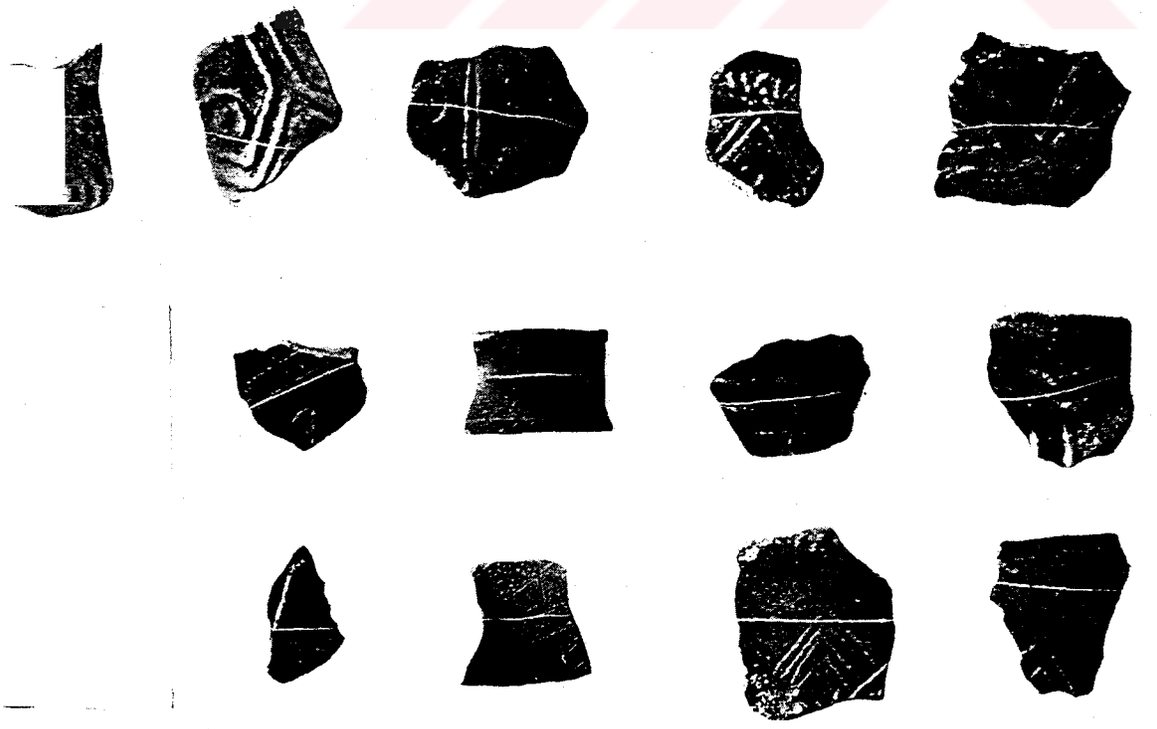

anak çömlek örnekleri, X. kat, İ.T.Ç.

2

Lev. XIX

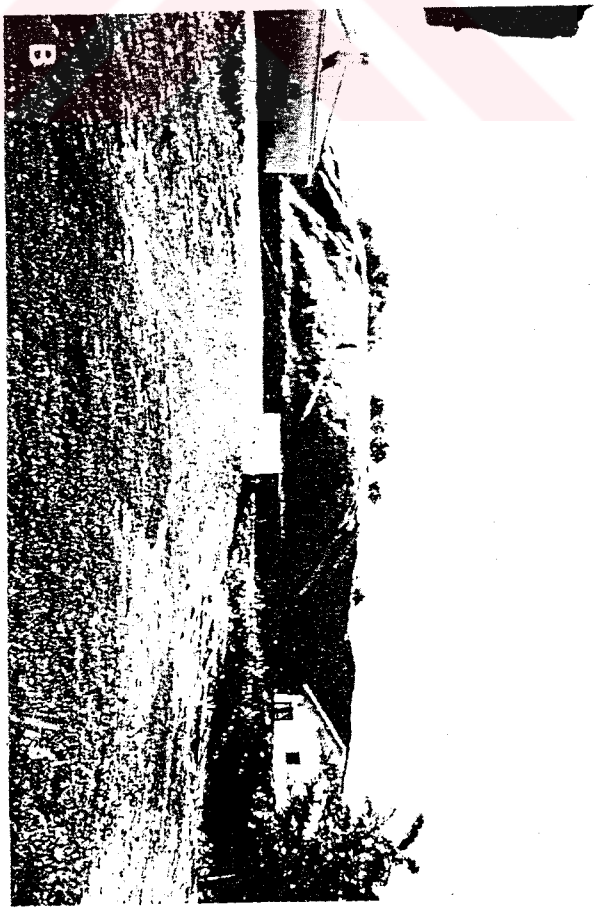

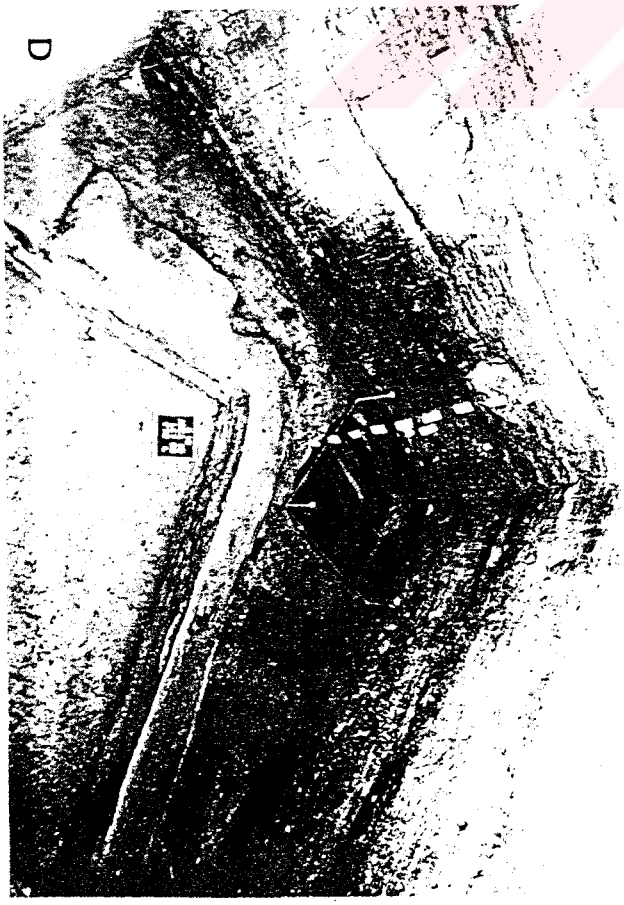

Lev XX

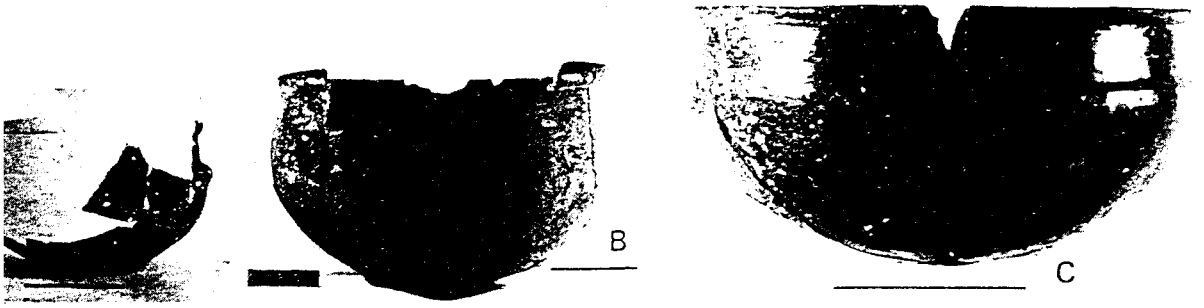

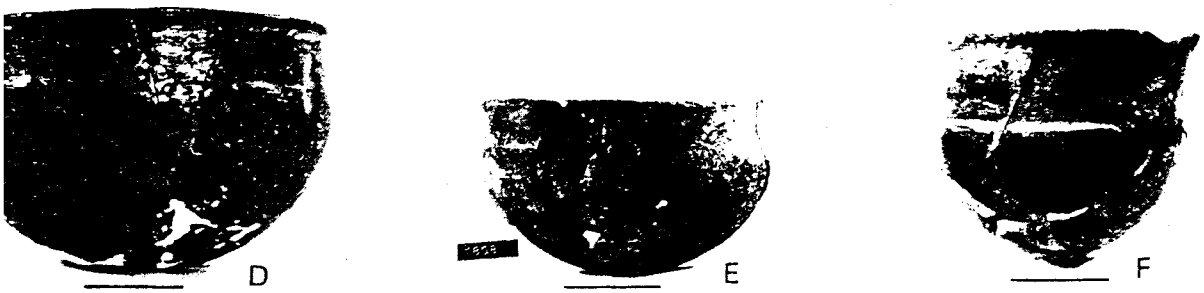

Lev. XXI

A

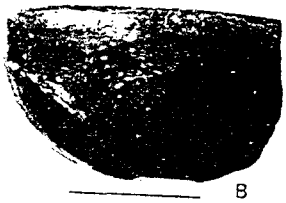

B

C

D

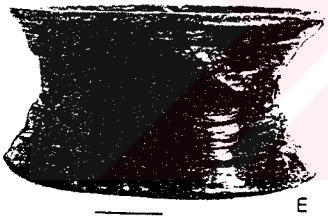

E

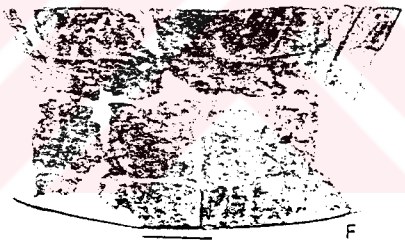

F

G

H

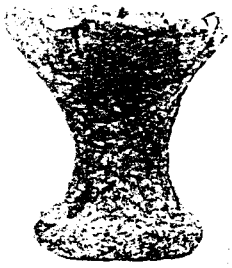

I

J

K

Lev. XXIII

1

2

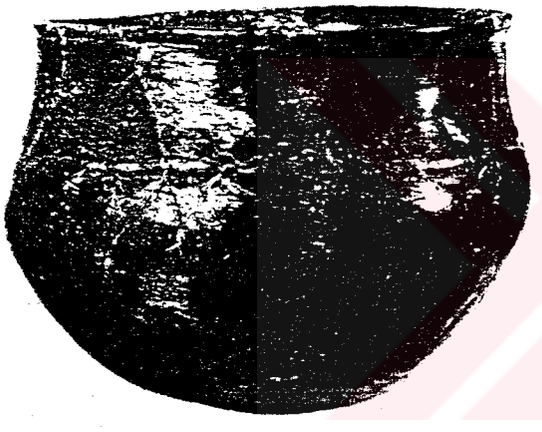

3

4

5

6

Batı yamacı, K/L 19. Erken Bronz Çağı I'e ait siyah cilalı kaplar

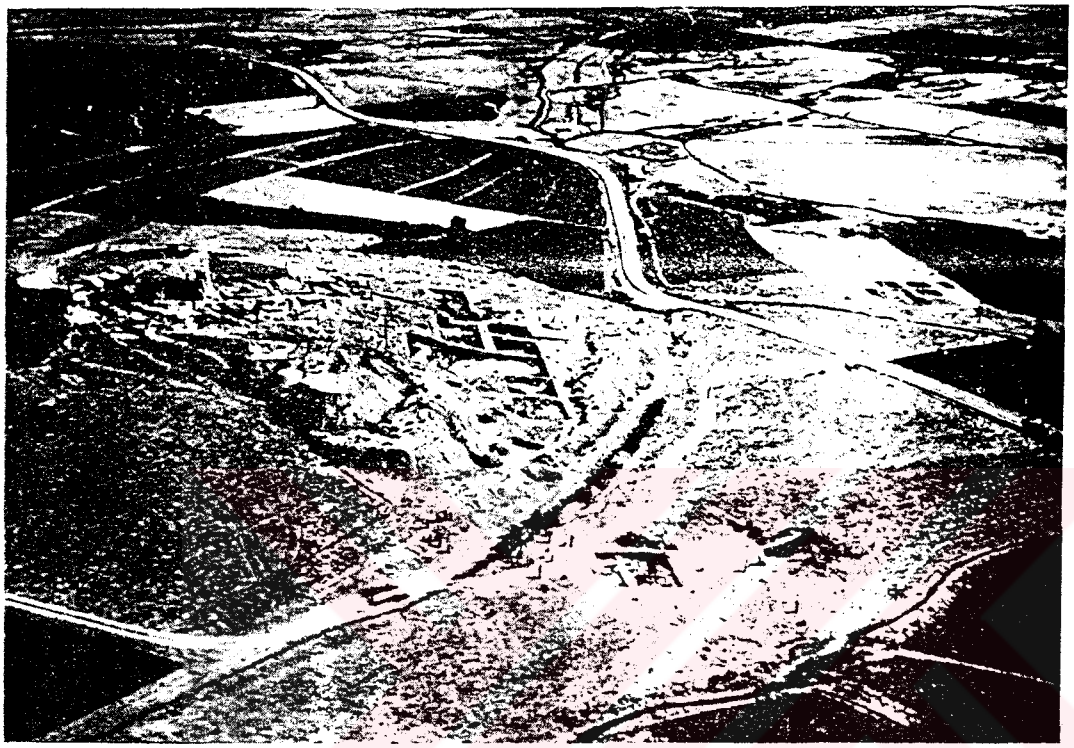

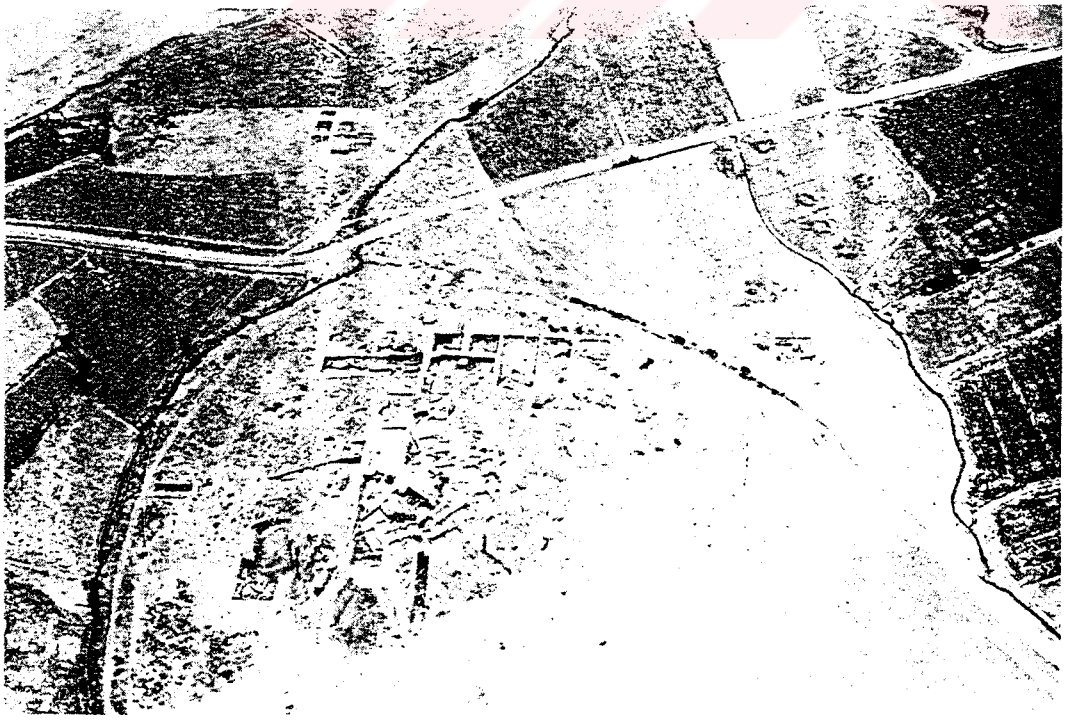

Tepecik höyüğü hava fotoğrafları. Güneybatıdan ve kuzeyden görünüşler

Lev. XXV

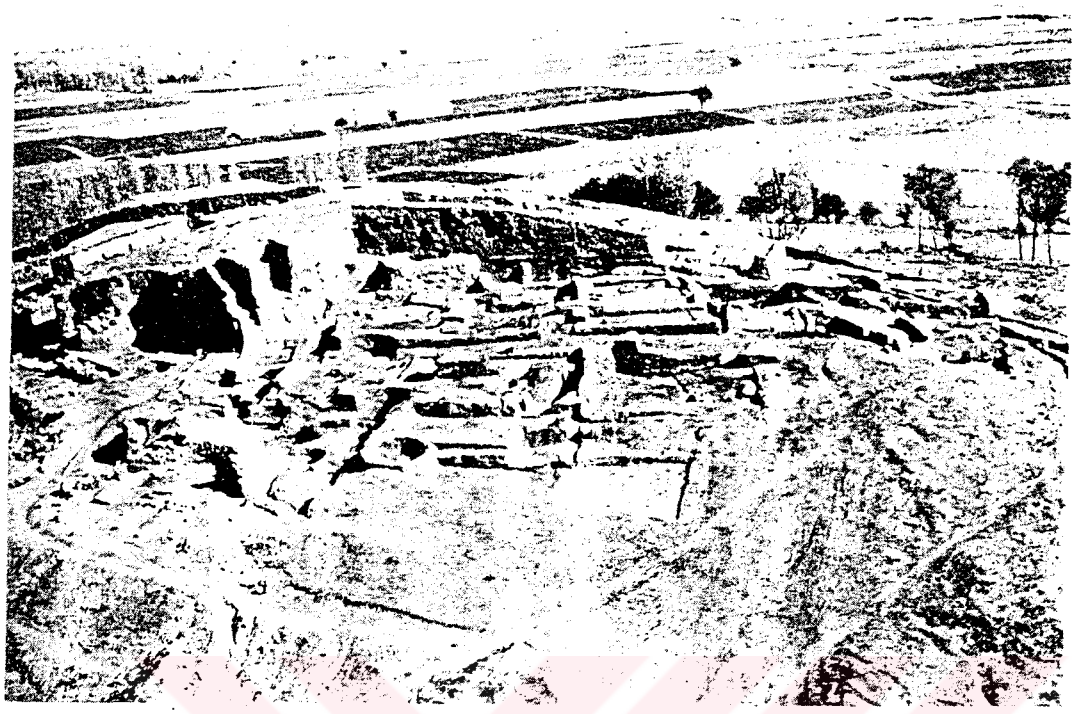

Tepecik höyüğü hava fotoğrafları. M. Ö. 3. binyıl İTÇ yerleşmeleri

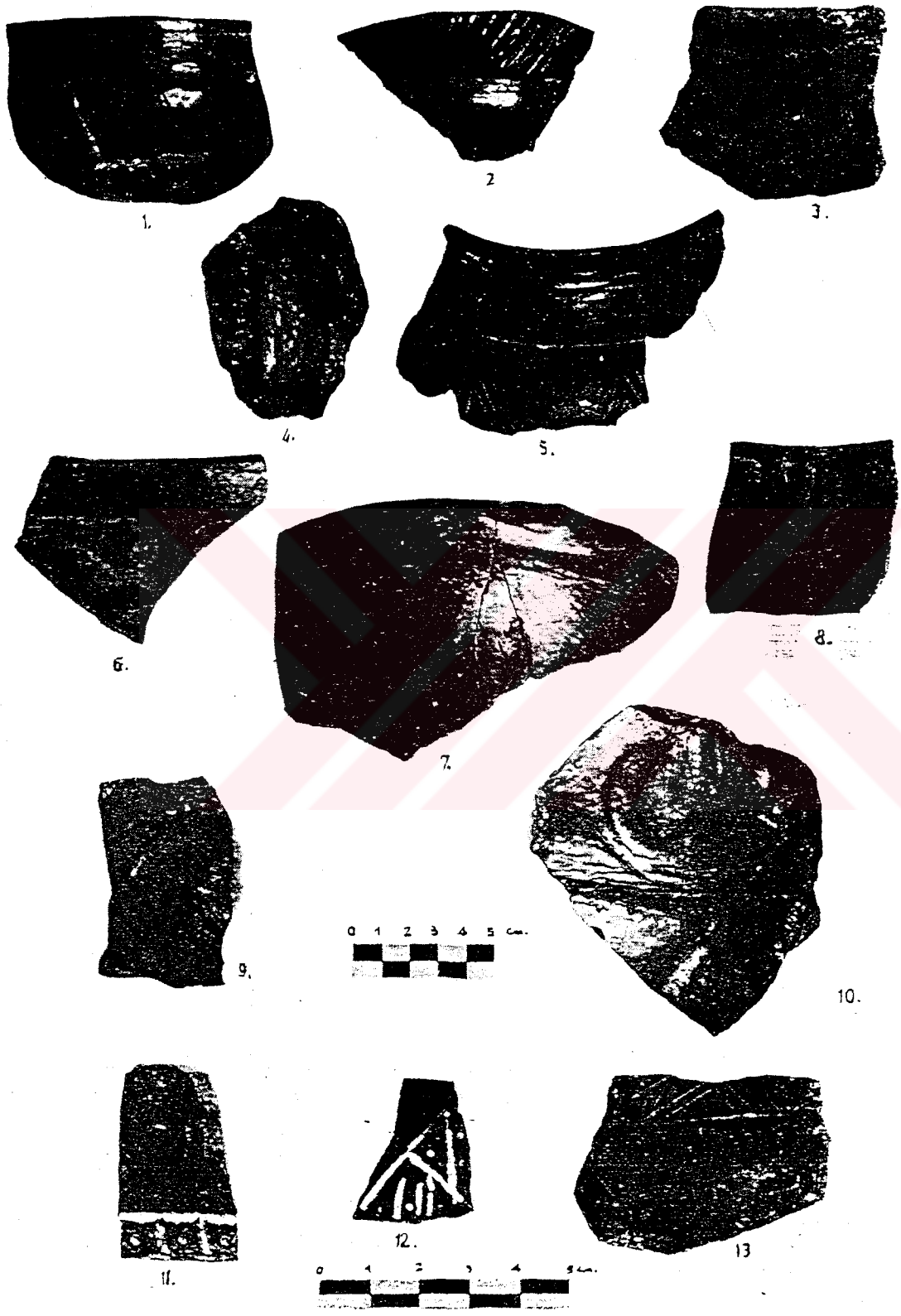

Erken bronz çağına ait düz, kabartma, kazı bezeme ve içi dolgu bezekli kap parçaları

Lev. XXVII

1. Son Kalkolitik.
AB Mekanı.

2. Karaz çömleği, BK mekânı. Son Kalkolitik

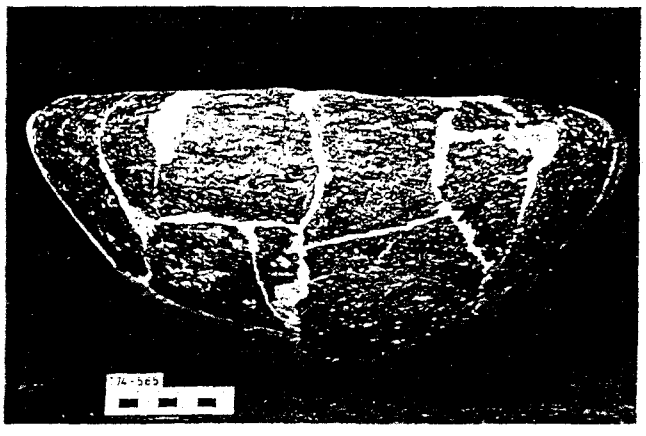

1

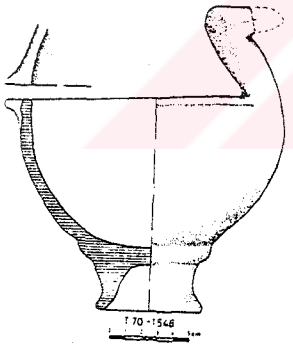

2

AC mekânından ayaklı ve hayvan başlı kâse. EBÇ III 3. yapı katı

Lev. XXIX

Erken Bronz Çağı çanak çömleğine örnekler

Lev. XX.

1

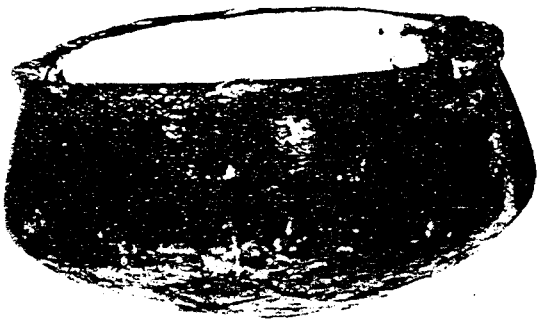

2

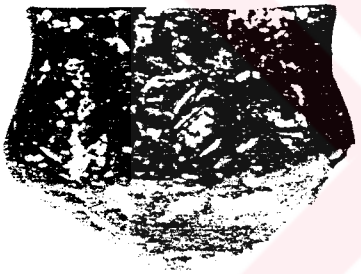

3

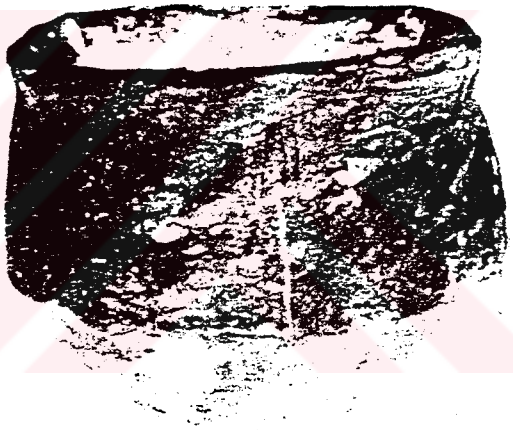

4

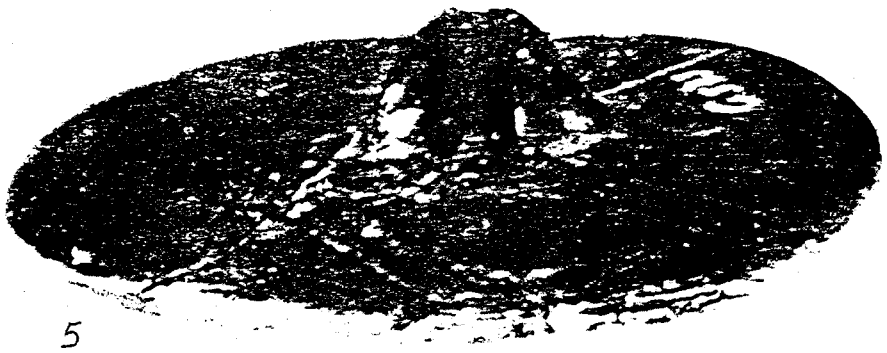

5

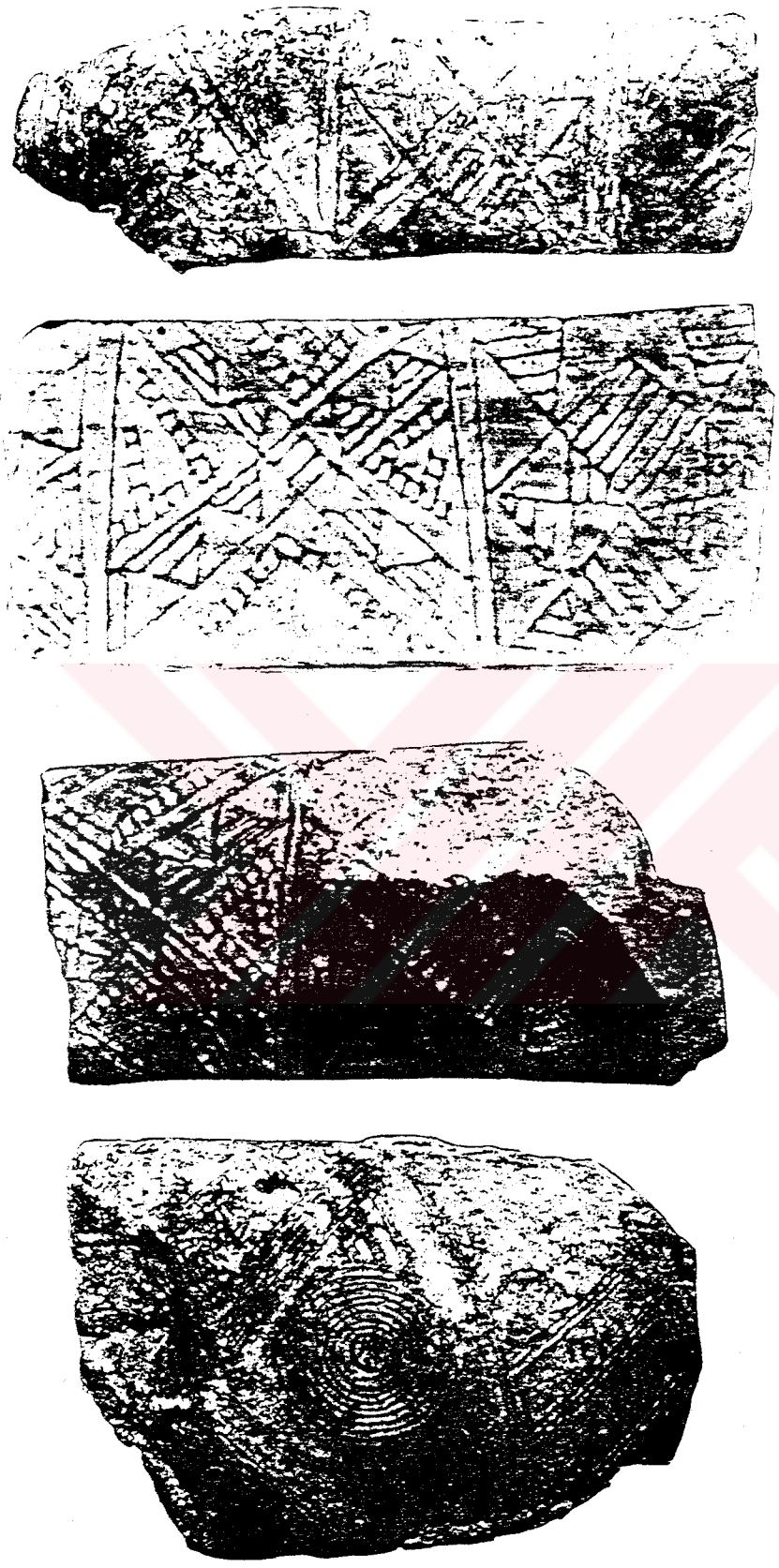

Ekmek teknelerinin kenar kısımları.

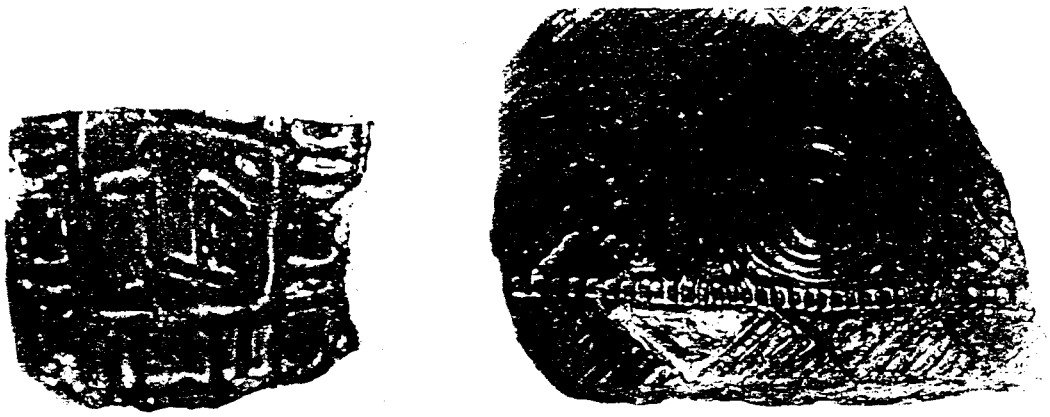

1

2

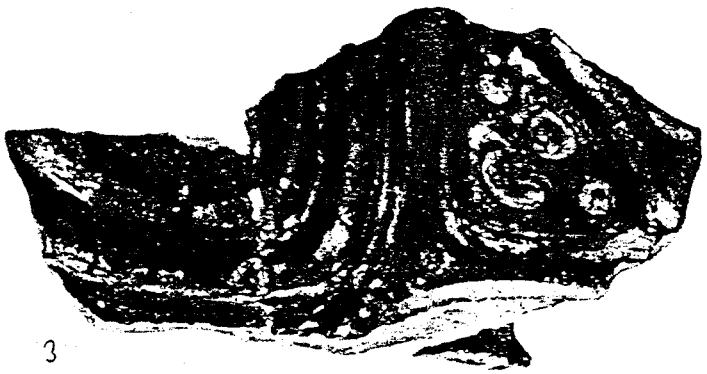

3

Üzerinde geometrik süsler bulunan kaplar ve parçaları.

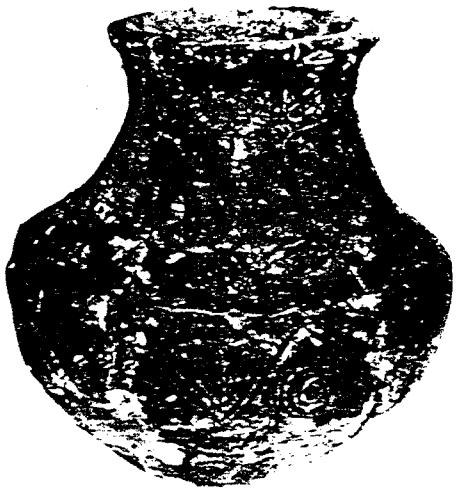

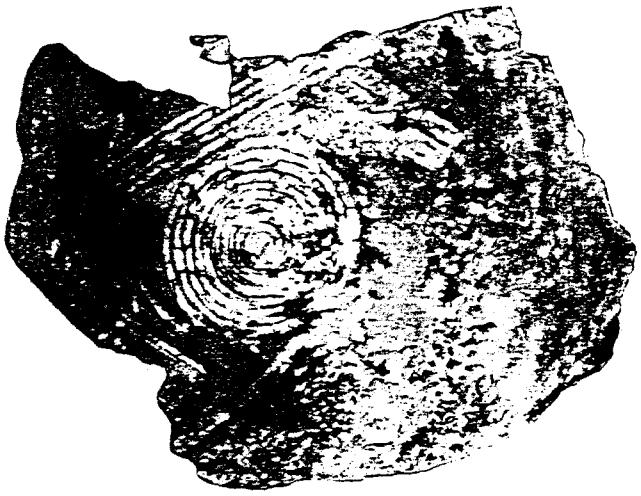

Üzerinde geometrik süsler bulunan kaplar.

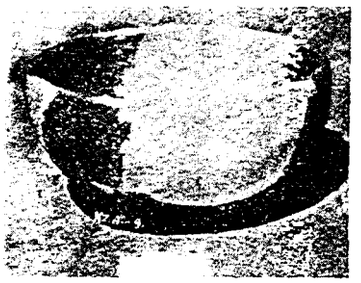

Karaz 1. Kırmızı ve astarlı. BIII'de 1 metrede.

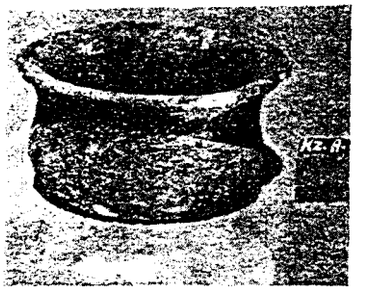

Karaz 2. İçi ve dışı boz-devetüyü renginde, dışı astarlı. BV'de 3 metrede.

Karaz 4. Dışı siyah ve perdahlı. Bakır çağı. BIV'de 1 metrede.

Karaz 5. Dışı siyah astarlı ve perdahlı. B I'de 4,5 metrede.

Karaz 3. B IV'de 2 metre derinde. İçi ve dışı siyah astarlı.

Karaz 6. Vazocuk. BI'de 8,5 metrede.

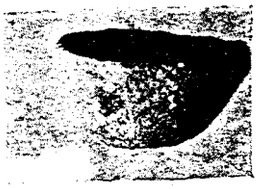

Karaz 7. Kapcık. B 5'de yangından 2,5 m yukarıda.

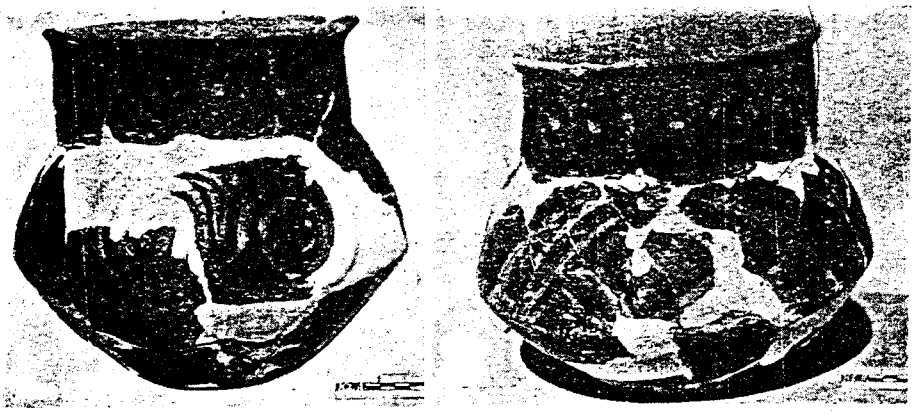

Karaz 1. Boğazının üstü kırmızı-devetüyü ve altı siyah renkte çömleğin iki ayrı yandan görünüşü. BI'de 8,75 metrede.

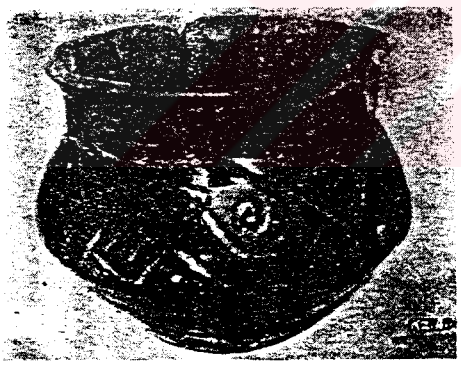

Karaz 2. İçi ve dışı kırmızı astarlı çömlek. BI'de 8,5 metrede.

Karaz 3. BI'de 8.5 metrede.

Karaz 1. İçi ve dışı kırmızı astarlı ve perdahlı çömlek. BI'de 8.5 metrede.

Karaz 2. Dışı siyah astarlı ve perdahlı, içi boz deve tüyü renginde çömlek. BI'de 8.80 metrede ve Hüyük zirvesinden 16,80 metre derinlikte.

Karaz 3. Dışı siyah astarlı ve perdahlı, içi deve tüyü rengi çömlek. B I'de 8.50 metrede.

Karaz 1.

Karaz 2.

Karaz 3.

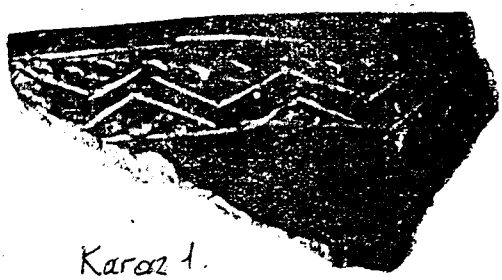

Karaz 1.

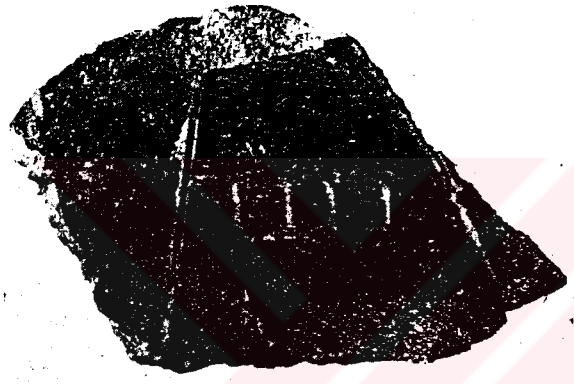

Karaz 2.

Karaz 3.

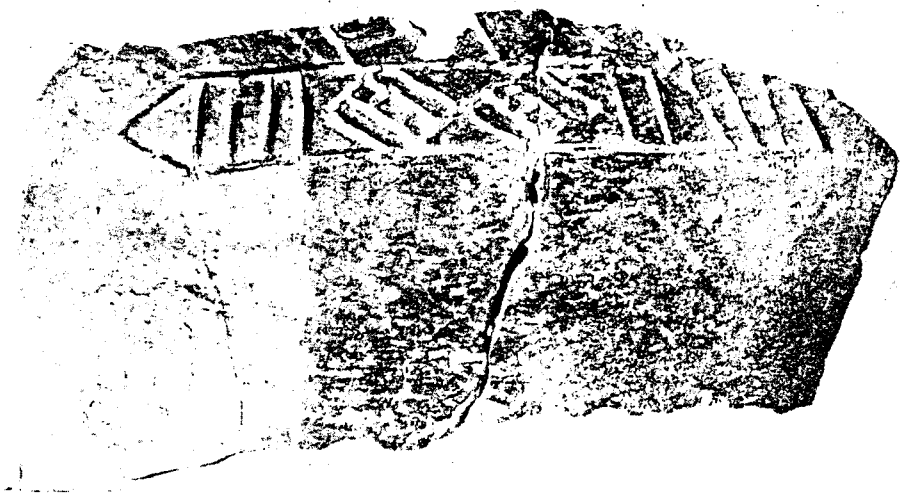

Karaz 4.

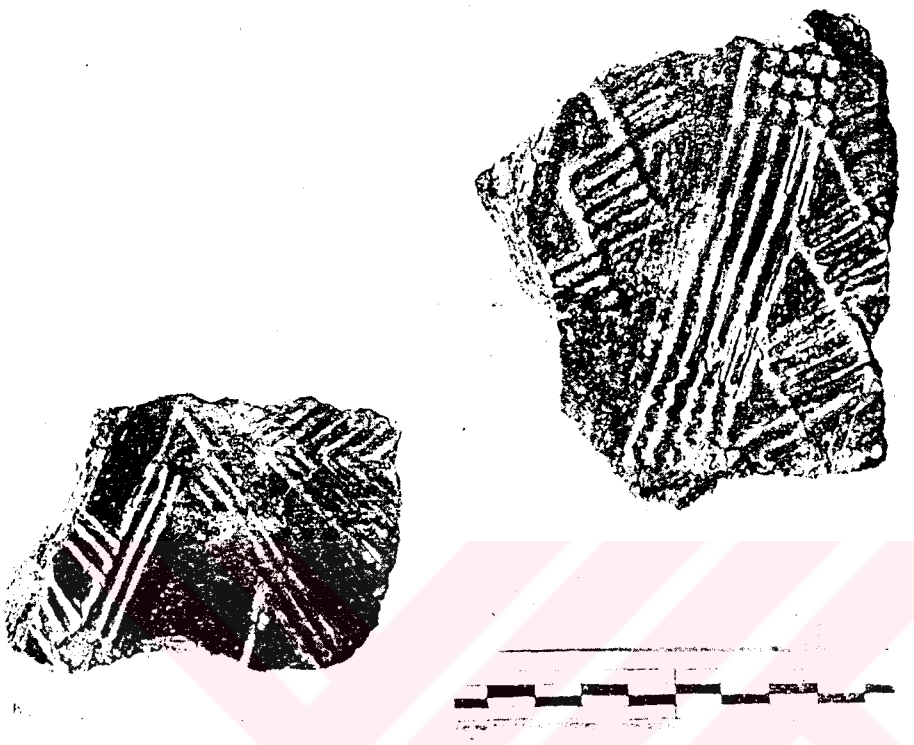

Karaz 1.

Karaz 2.

Karaz 1.

Karaz 2.

Karaz 1.

Karaz 2.

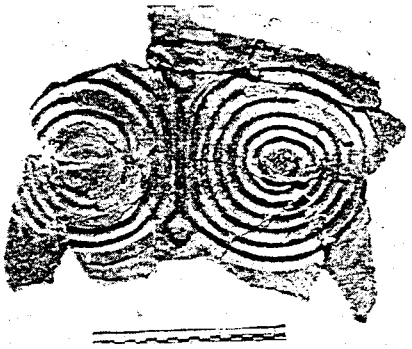

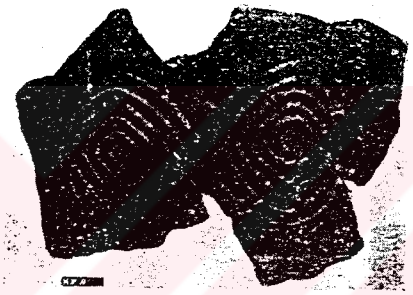

Çift helezonlu parçalar

a 98. BI'de 8 metrede
a 130. BI'de 6.5 metrede
a 131. BI'de 6.5 metrede
a 139. BI'de 6.5 metrede.

Lev. XLIV

Karaz a 43. Siyah deve tüyü astarlı ve perdahlı. BI'de 8 metrede.

Karaz a 45. Siyah ve kısmen kırmızı astarlı çanak.
BI'de 8 metre derinlikte.

Karaz a 48. Sade ve boz renkli, astarsız
çanak. BI'de 8.80 metre derinlikte.

Karaz 1. Siyah astarlı çömlek. BI'de 8 metrede.

Karaz 2. Siyah astarlı ve cilâlı. Helezoni kabartma süslü küp. BI'de 8 metrede.

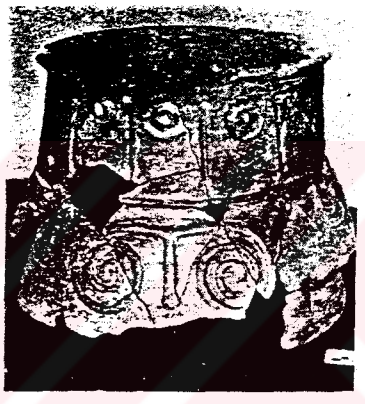

Aynı tabakadan diğer bir küpün üst kısmı.

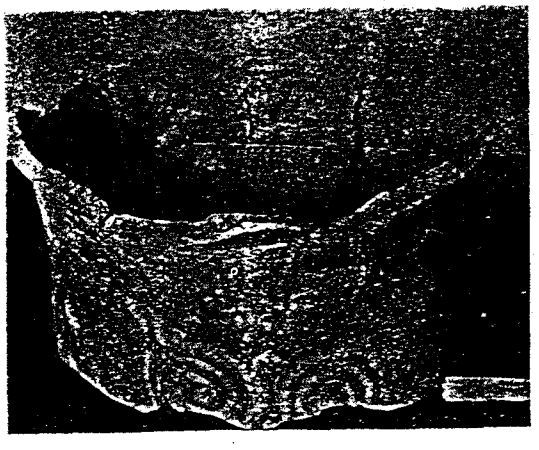

Karaz 3. Diğer bir küpün üst kısmı. BI'de 8 metrede.

Karaz 1. . Kap altı. BV'de 3 metre derinlikte.

Karaz 2. . Kapak. BI'de 9 metrede.

Karaz 3. . Kapak. BI'de 8,5 metrede.

Karaz 4. Dışı kırmızı ve perdahlı çömlek. BI'de, 8.75 metred

Lev. XLVII

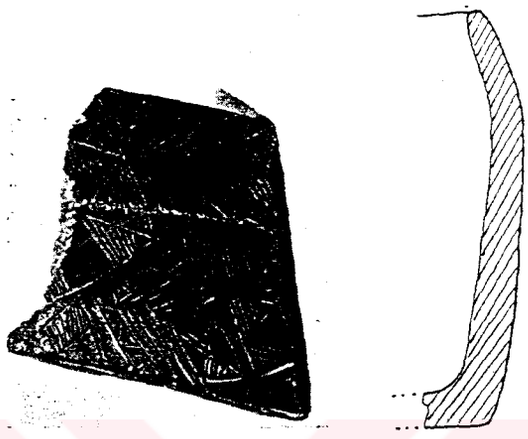

Karaz 1. Köşeli kap. BIII'de 2.70 metrede.

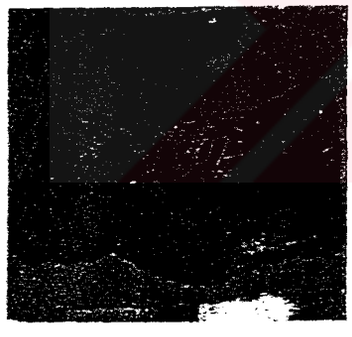

Karaz 2. BIV'de 2 metrede.

Karaz 3. 1942 Sondajında bulunan kap parçası. BI'de 3 metrede yangın katının altında bulundu.

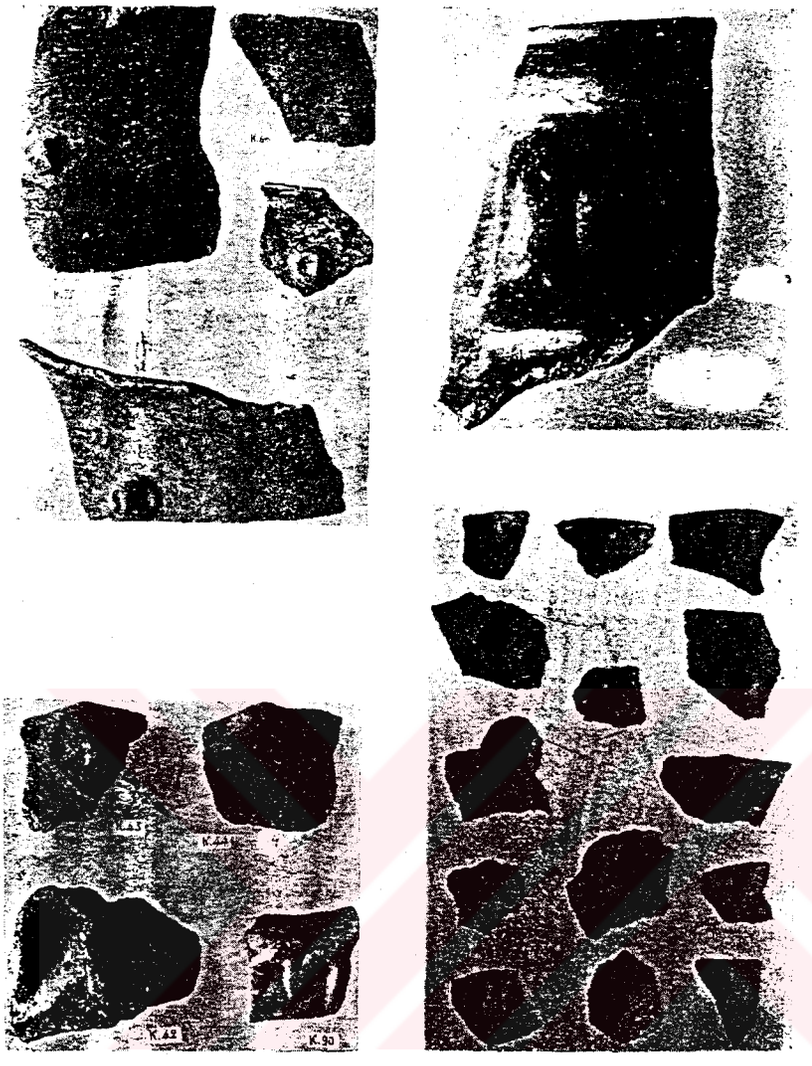

1. Karaz kulp tipleri.

Lev. XLIX

Karaz 1. Kapak. BI'de 9 metrede.

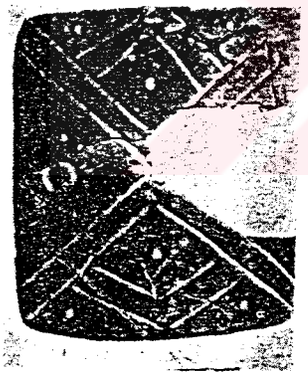

Karaz 2. Kapak. BI'de 7 metrede.

Karaz 3. Kapak. BI'de 8,5 metrede.

1. Karazda 6,5 metre derinde ve BI'de bulunan diğer parçaalr.

Karaz 1. BII'de 3 metrede bulunan kabartmalı karın parçası.

Lev. LII

Karaz 1 . Karnı kertikli çömlek parçası. BIV'de 1,5 metrede.

Lev. LIII

Pulur

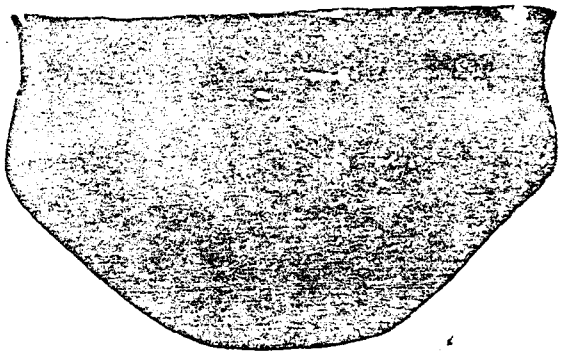

1

3

2

4

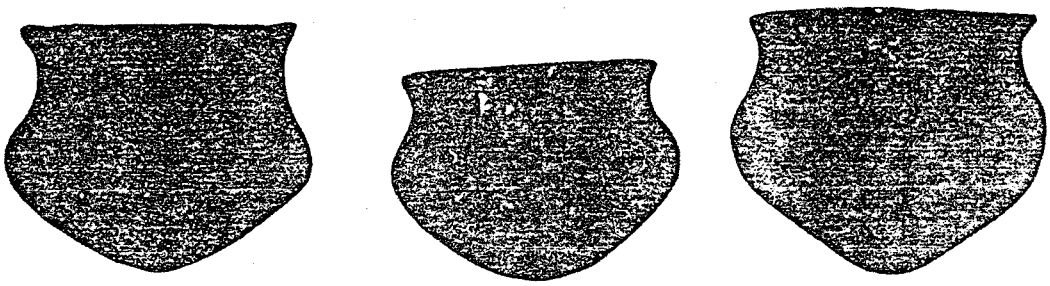

6 5 4

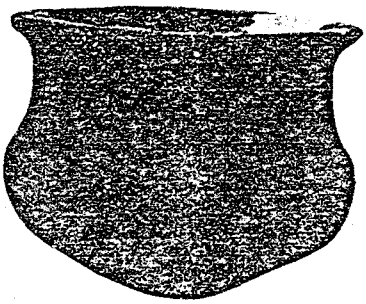

1

2 3

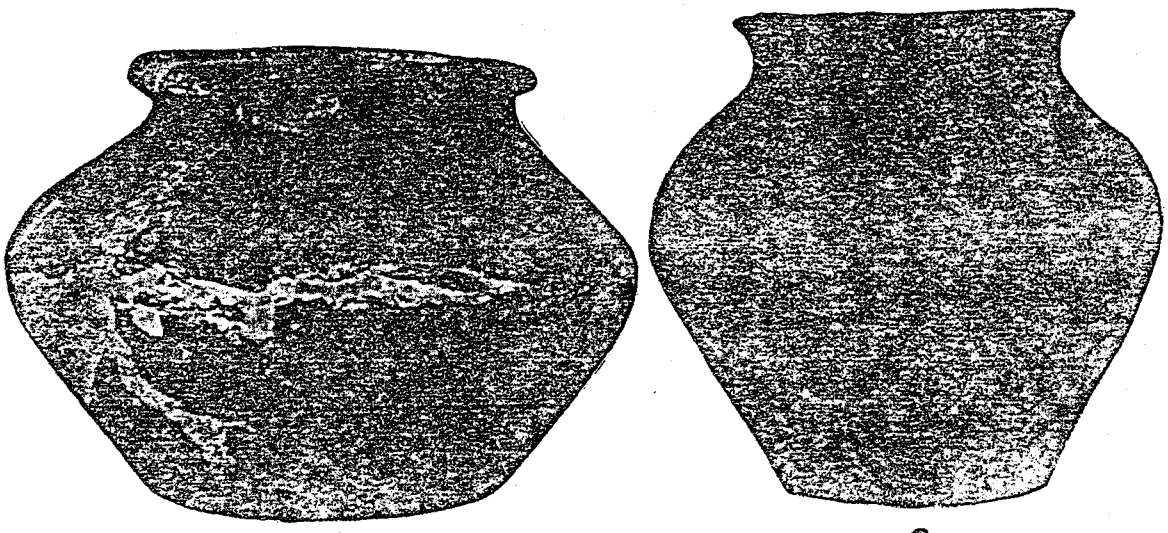

7 8

Lev. LVI

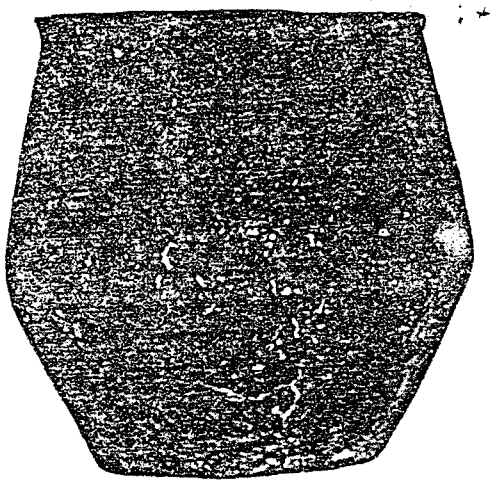

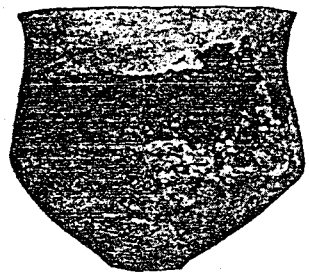

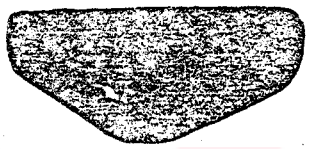

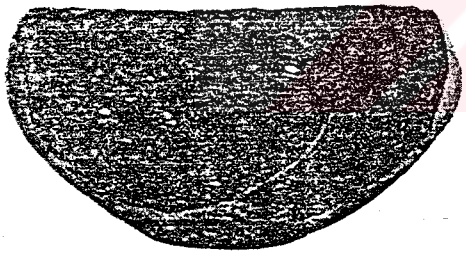

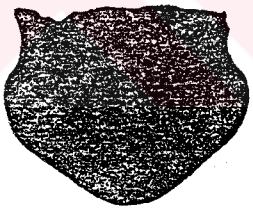

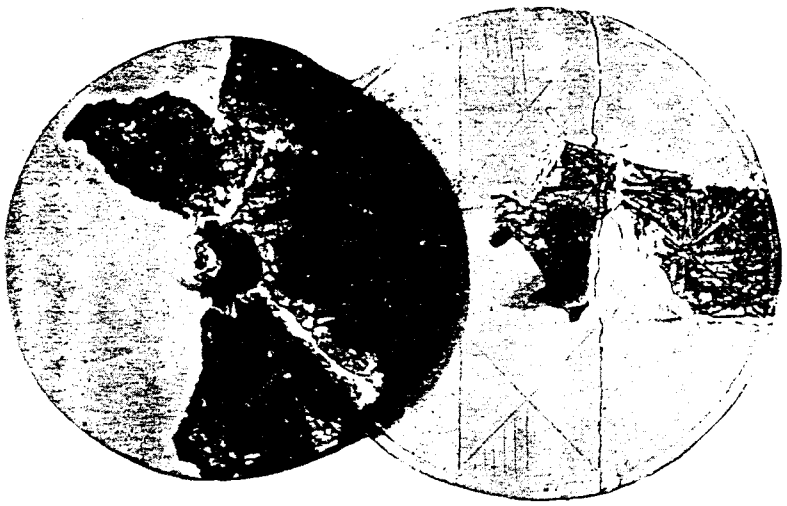

1

2

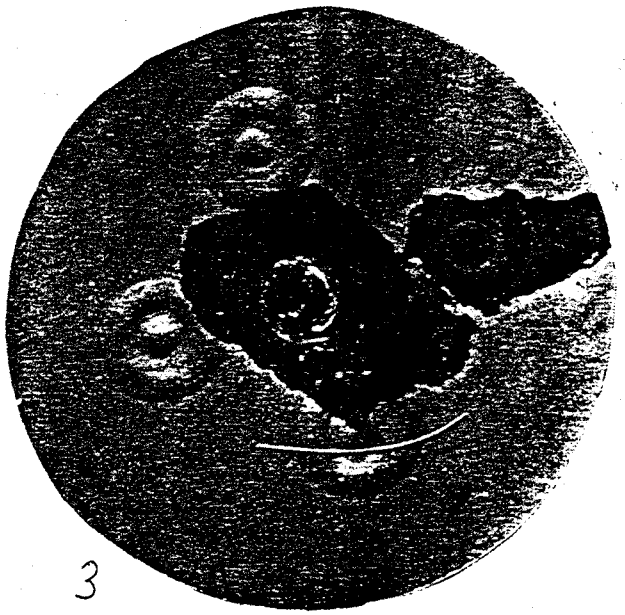

3

Kapaklar - Deckeln.

Lev. LVIII

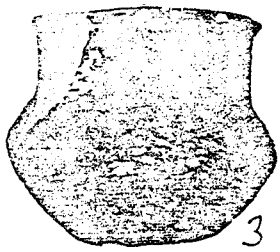

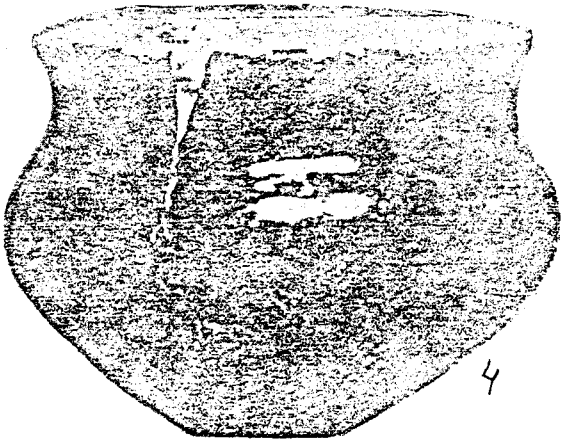

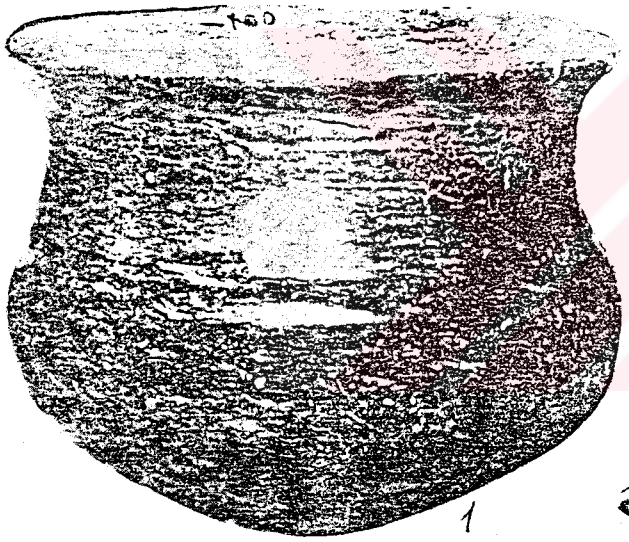

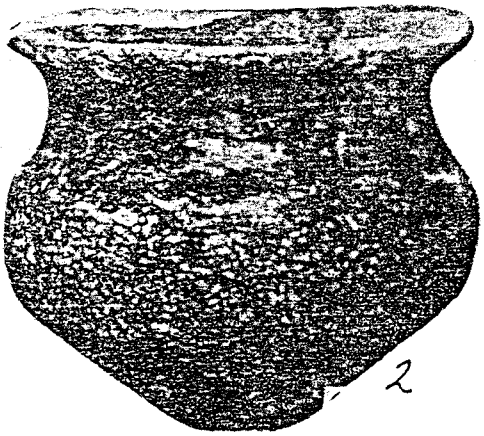

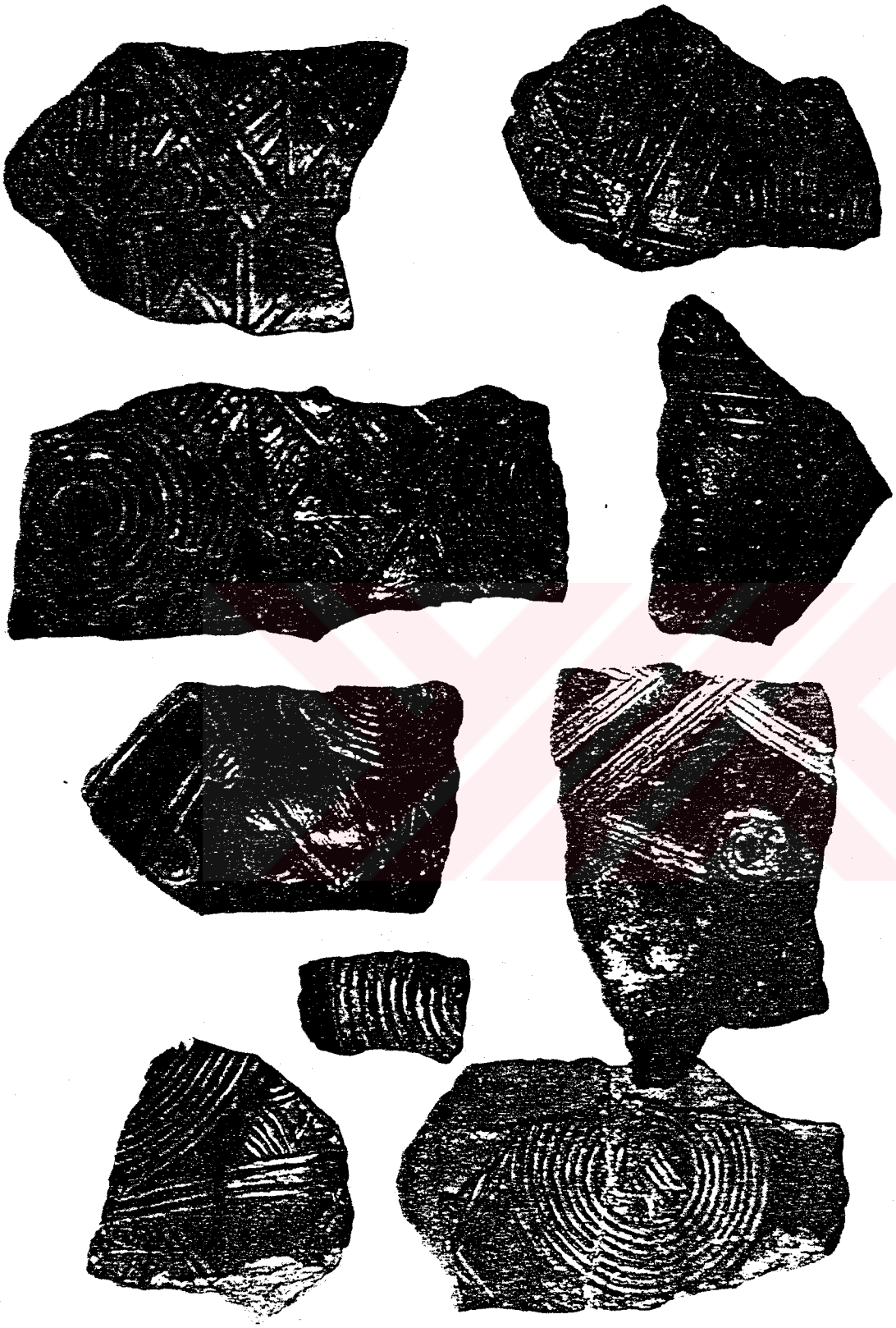

1. A. alanı

A. alanı

1. A. alanı

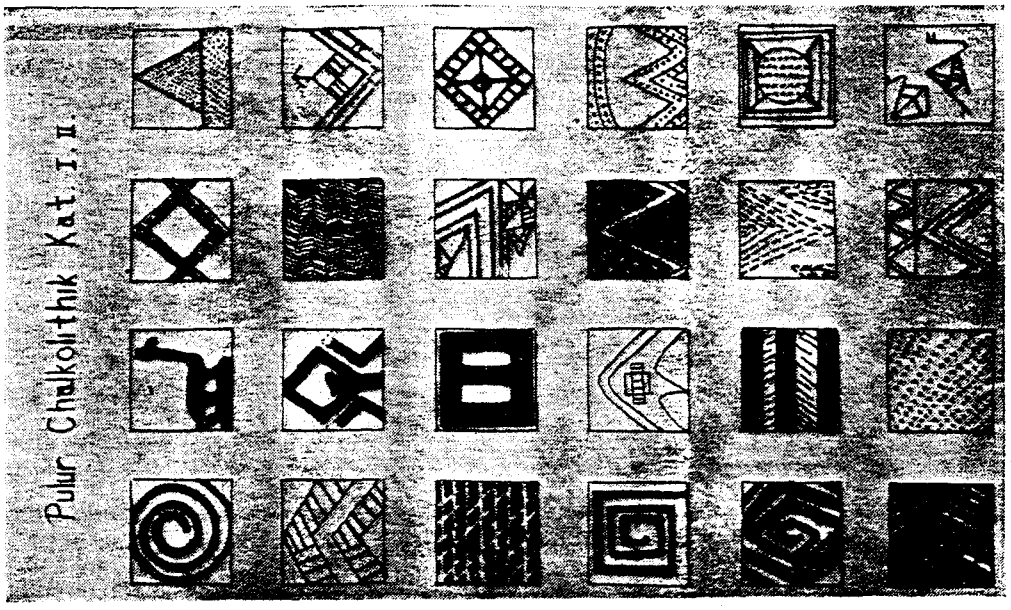
Pulur Chalkolithik Kat. I, II.

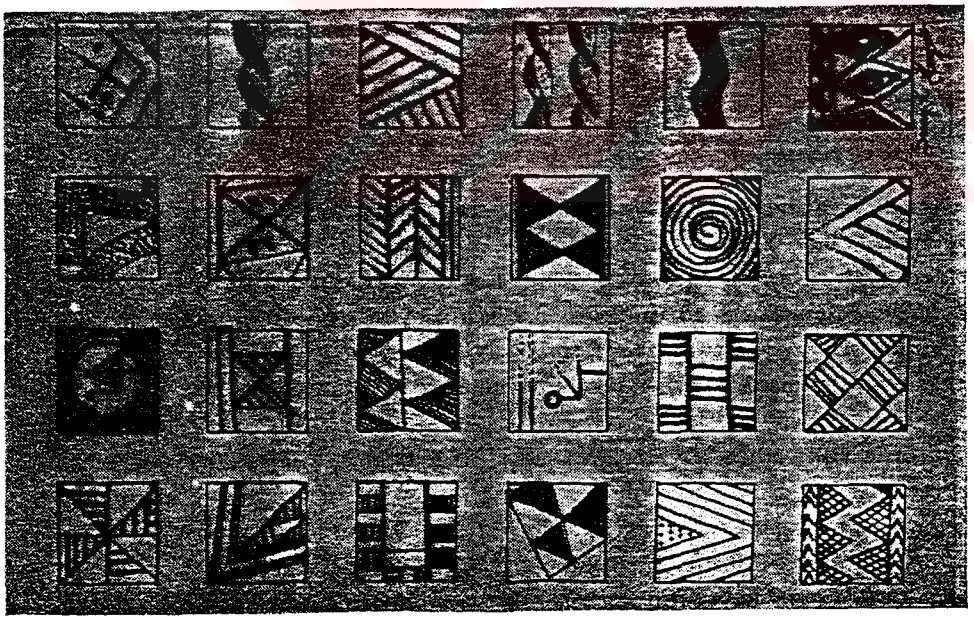

Lev. LXIII

Pulur kulp örnekleri. A. alanı

1

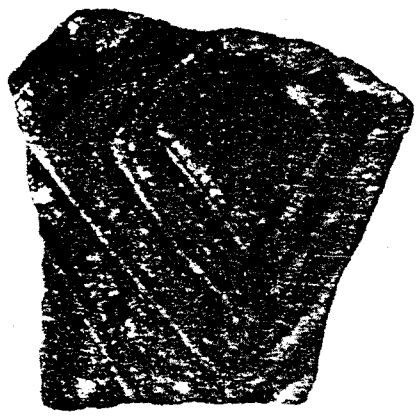

2

A. alanı

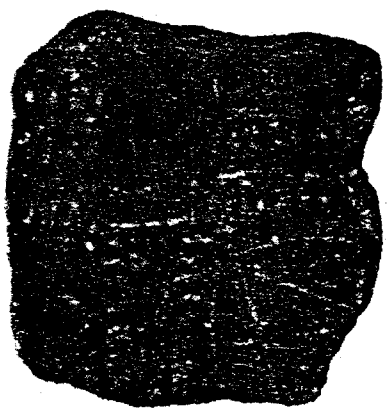

3

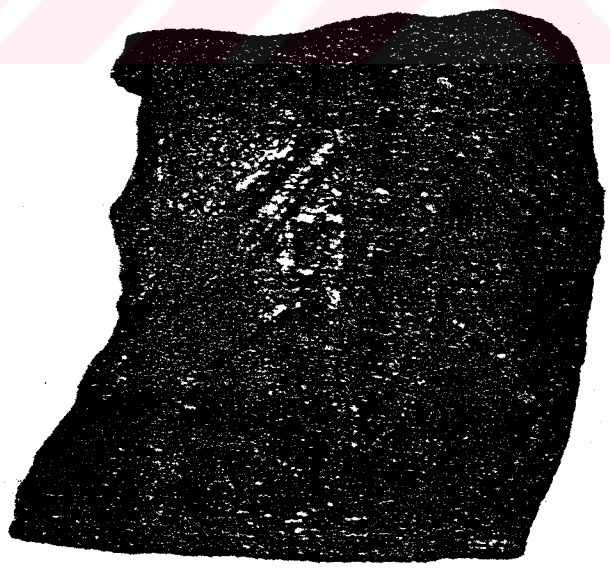

4

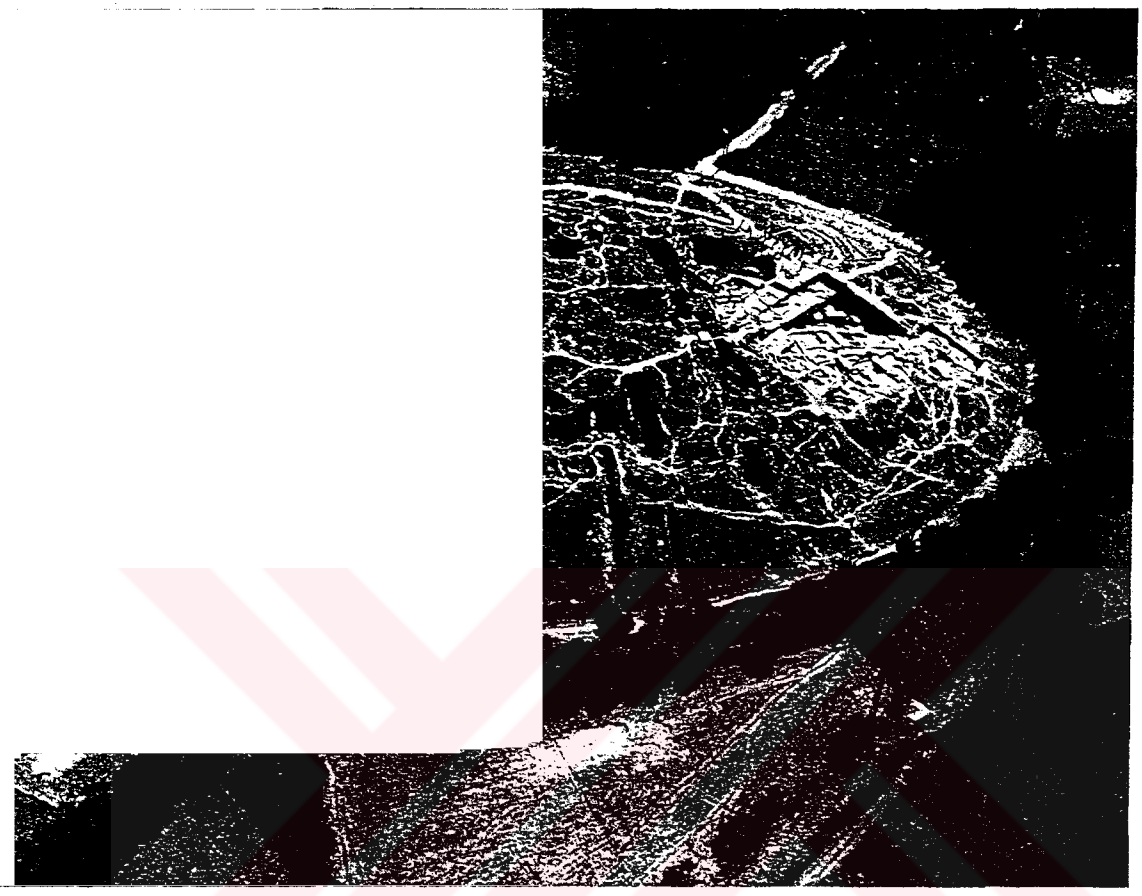

Arslantepe.

Lev. LXVI

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

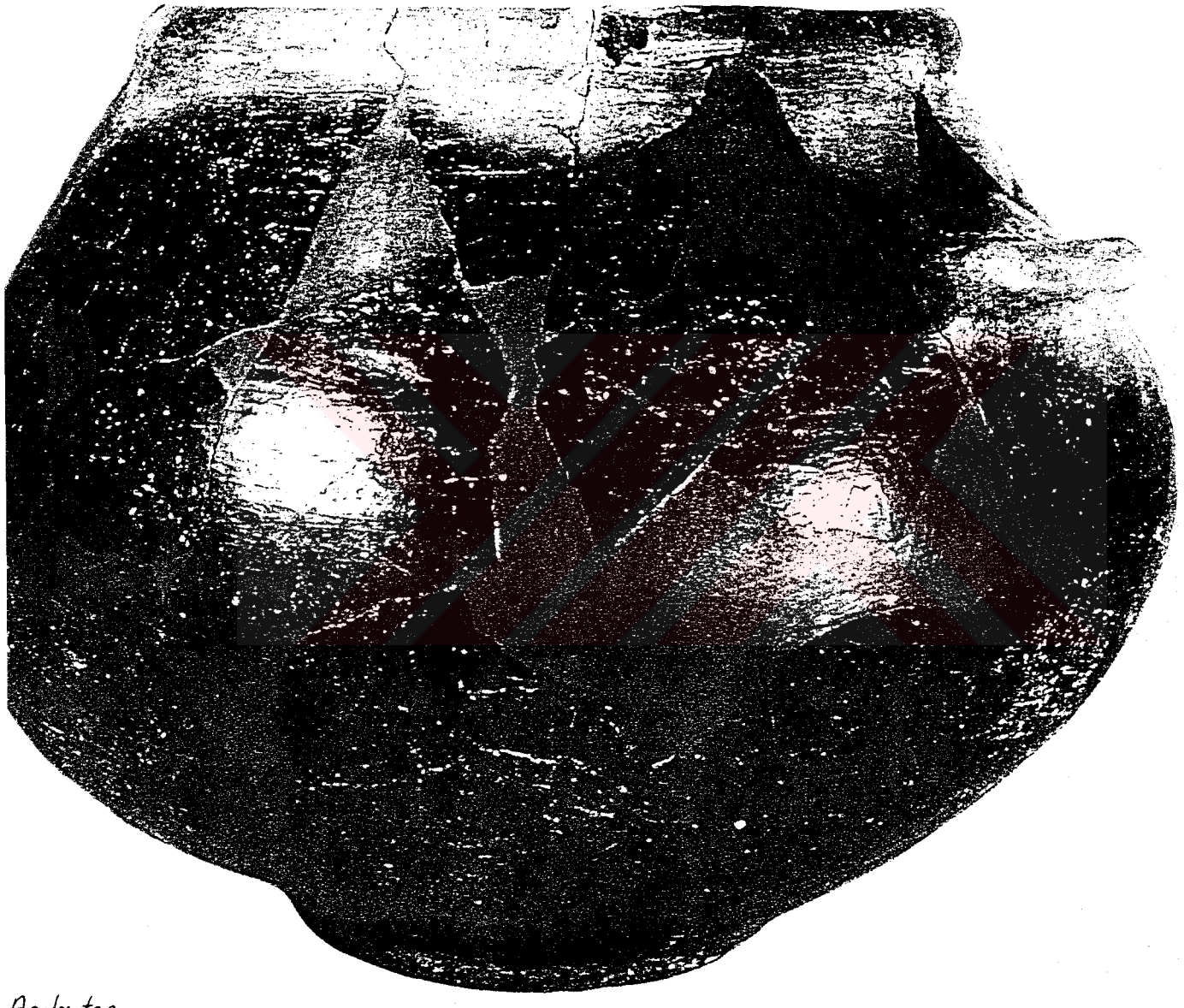

Arslantepe.
EBÇ IIIB.

VIBI (3000-2900 .

Lev. LXIX

a

b

1 - Gelinciktepe (Malatya).

1. Gelinciktepe (Malatya).

2. Gelinciktepe (Malatya).

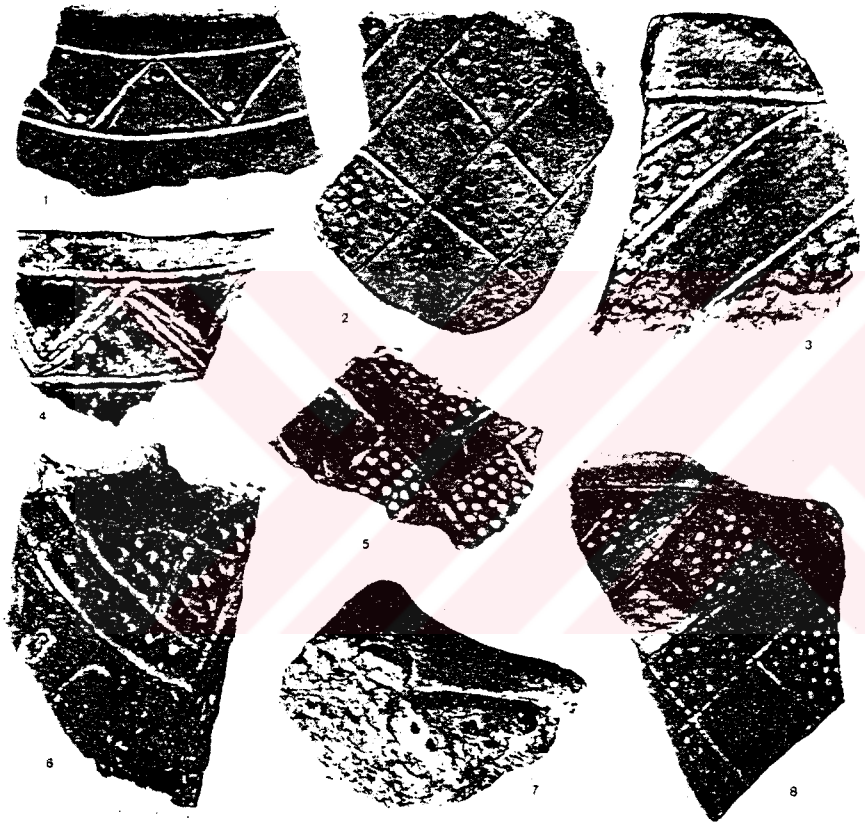

1. - Gelinciktepe (Malatya).

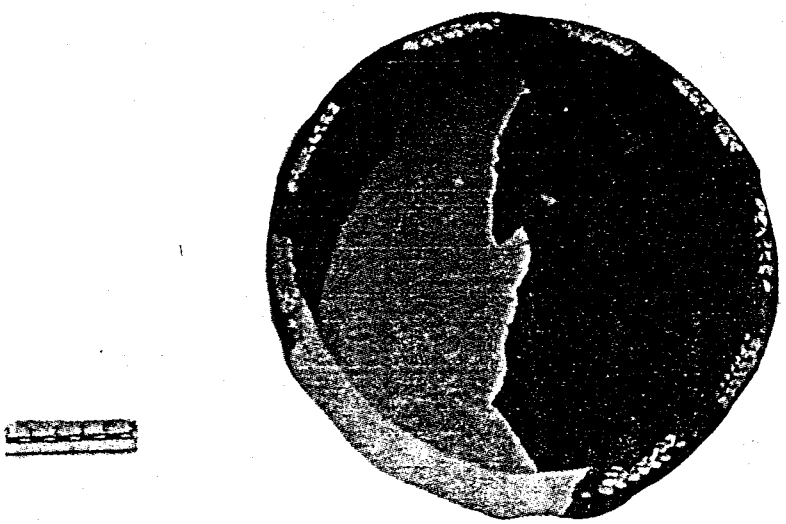

1

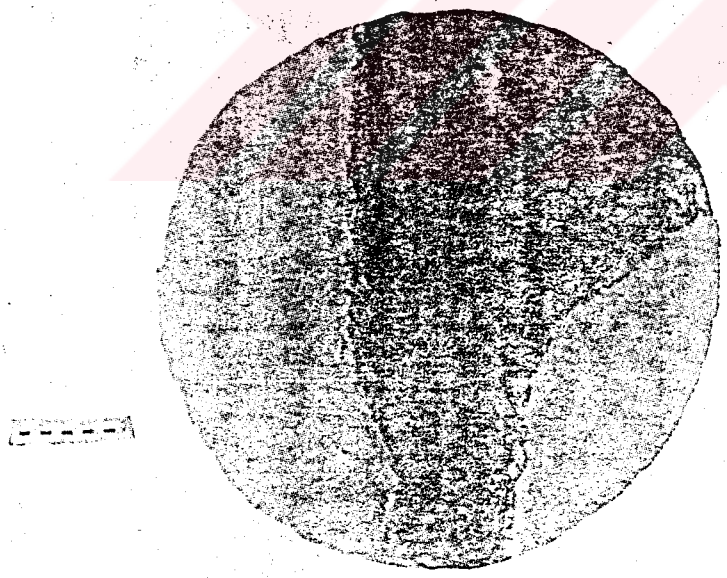

2

Lev. LXXIII

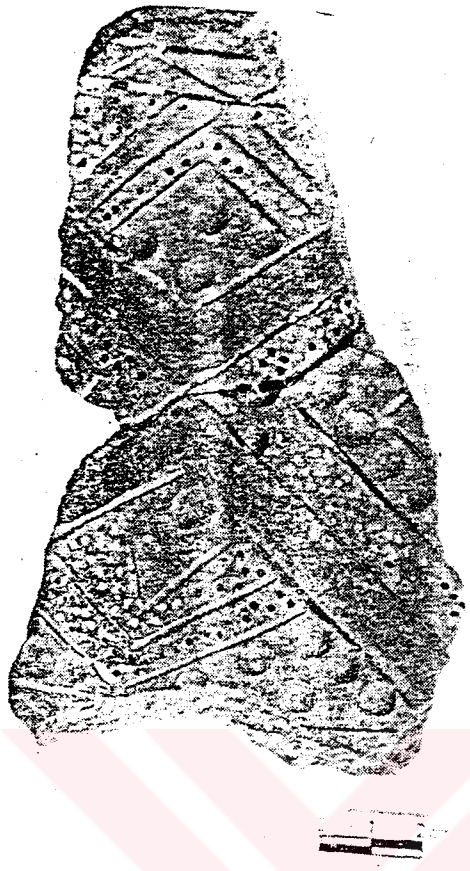

1. *SONDAJ AÇMASI XI. YAPI KATI İNKRÜSTASYON TEKNİĞİNDE GEOMERİK DESENLİ PARÇA*

2. *SONDAJ AÇMASI XI. YAPI KATI İNKRÜSTASYON TEKNİĞİNDE GEOMETRİK DESENLİ PARÇA*

1

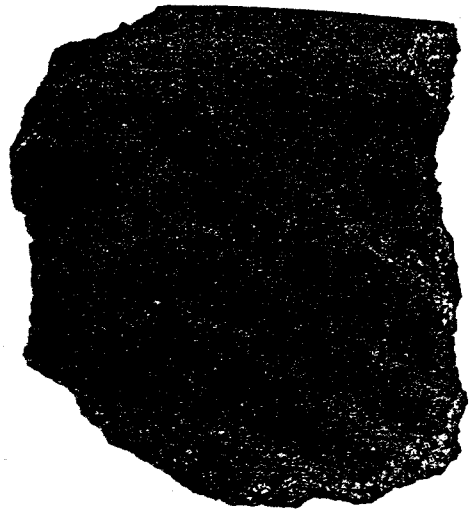

2

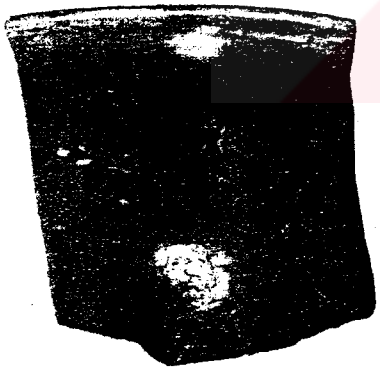

3

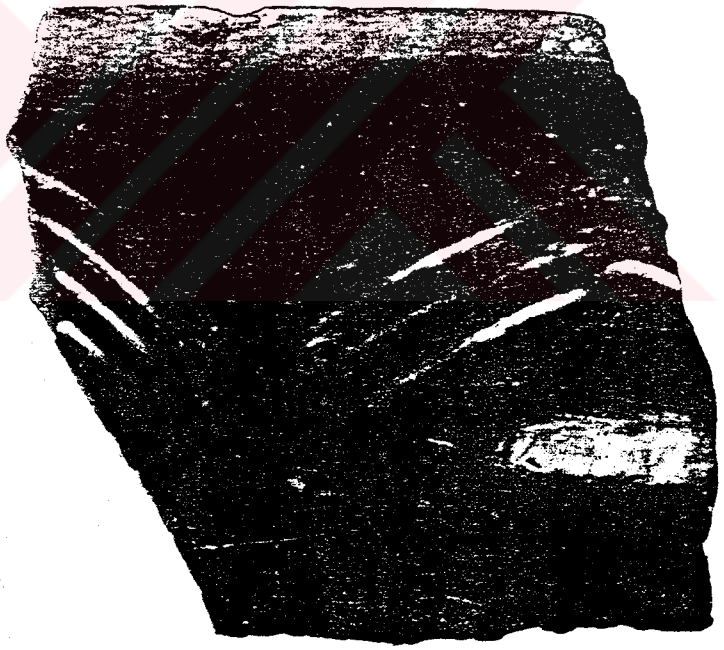

4

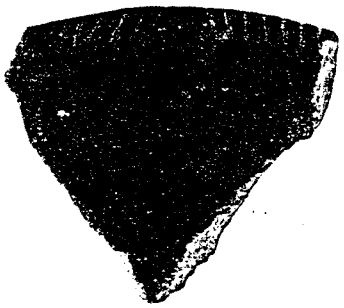

1

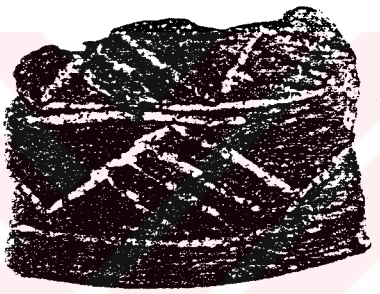

2

3

Lev. LXXVI

1

2

4

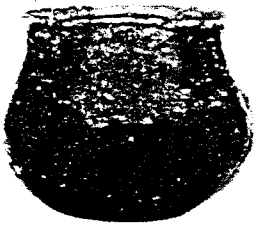

3

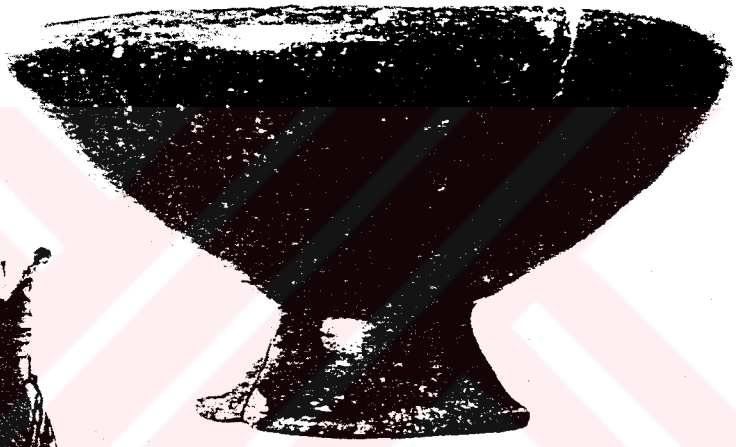

6

5

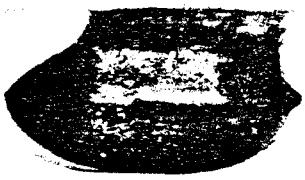

8

7

9

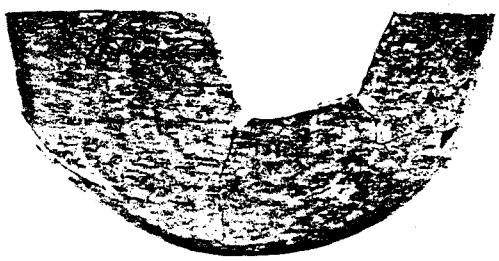

1

2

3

4

5

Lev. LXXVIII

Lev. LXXIX

Lev. LXXX

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

Lev. LXXXI

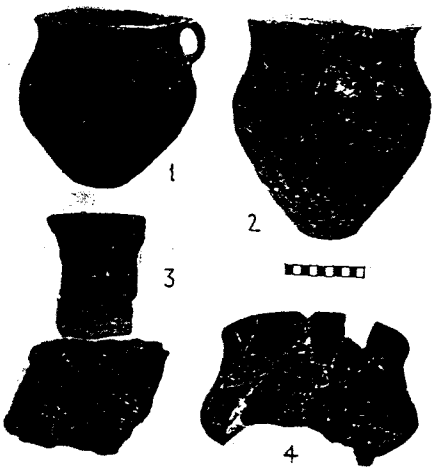

A

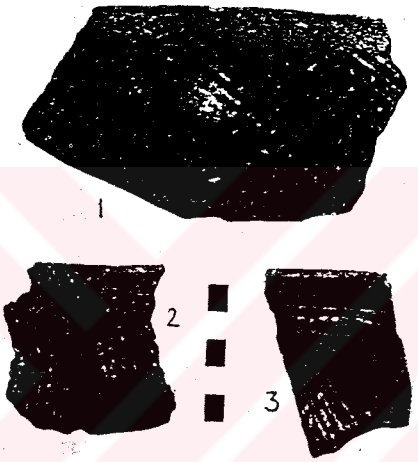

B

C

Tabara al Akrad

Lev. LXXXIV

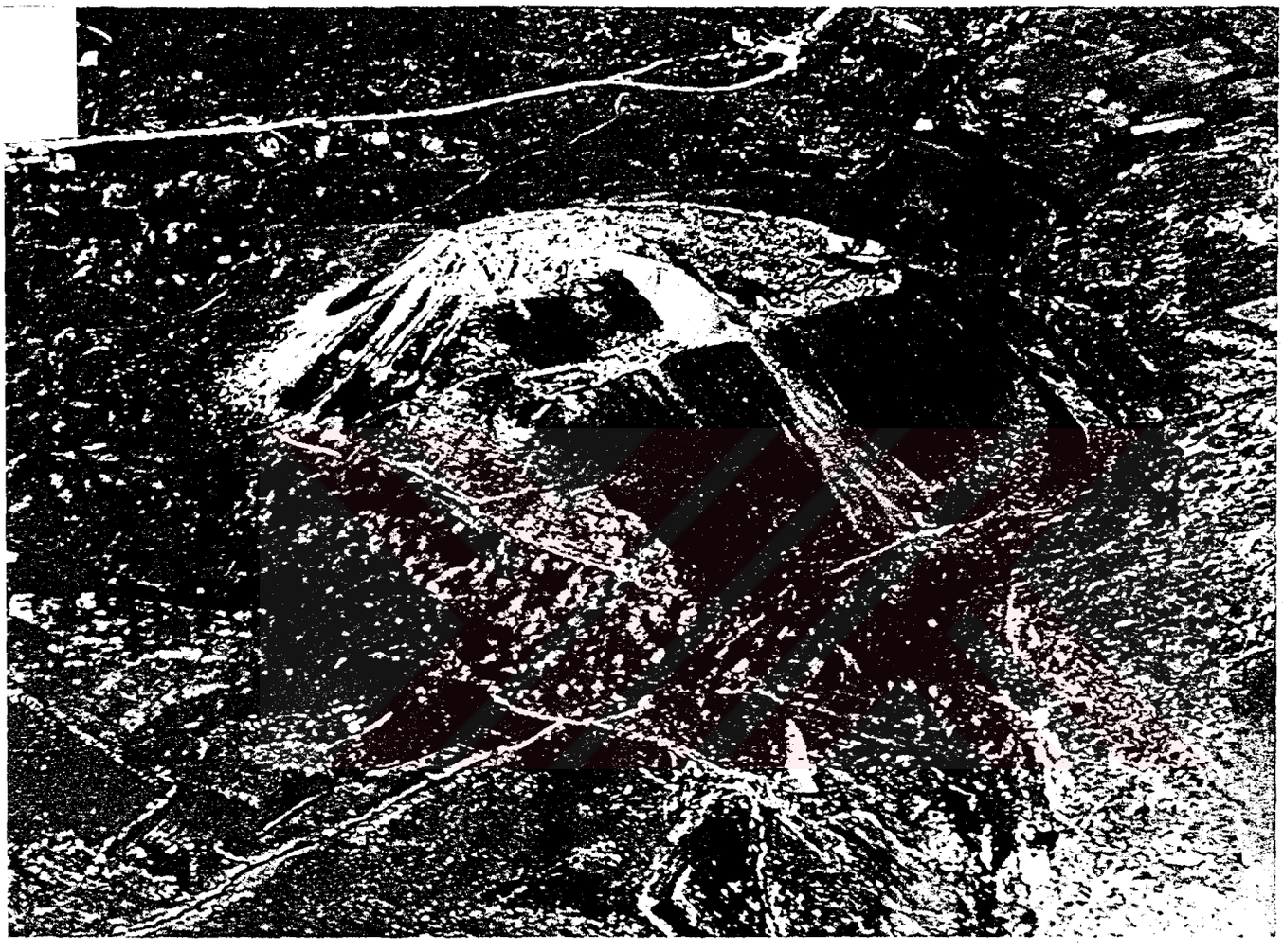

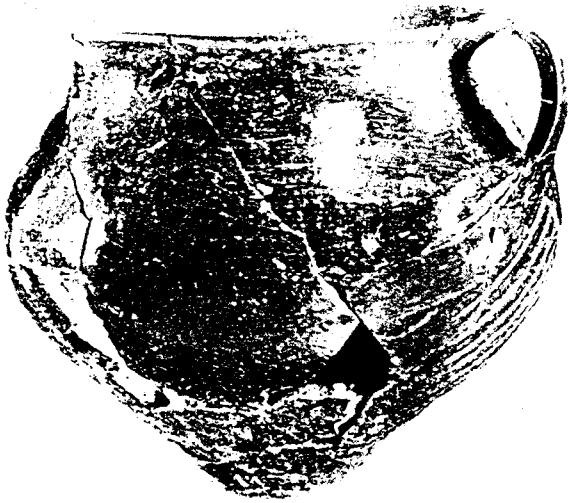

Lev. LXXXVI

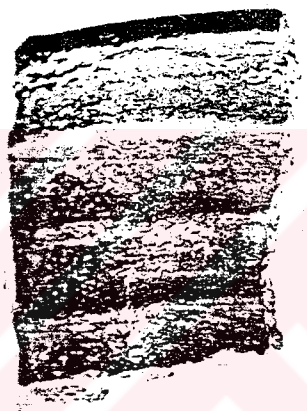

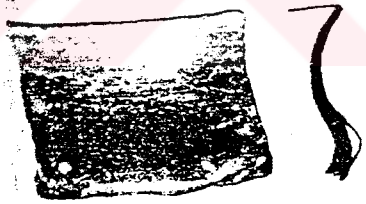

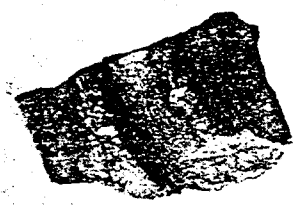

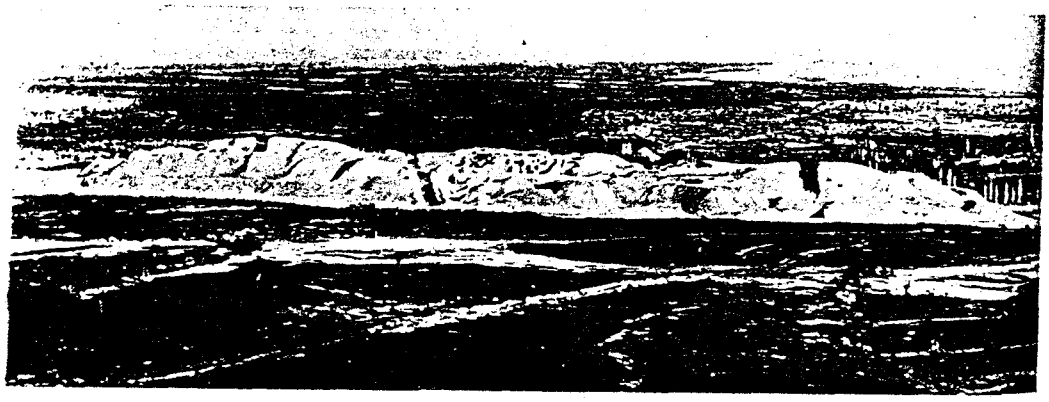

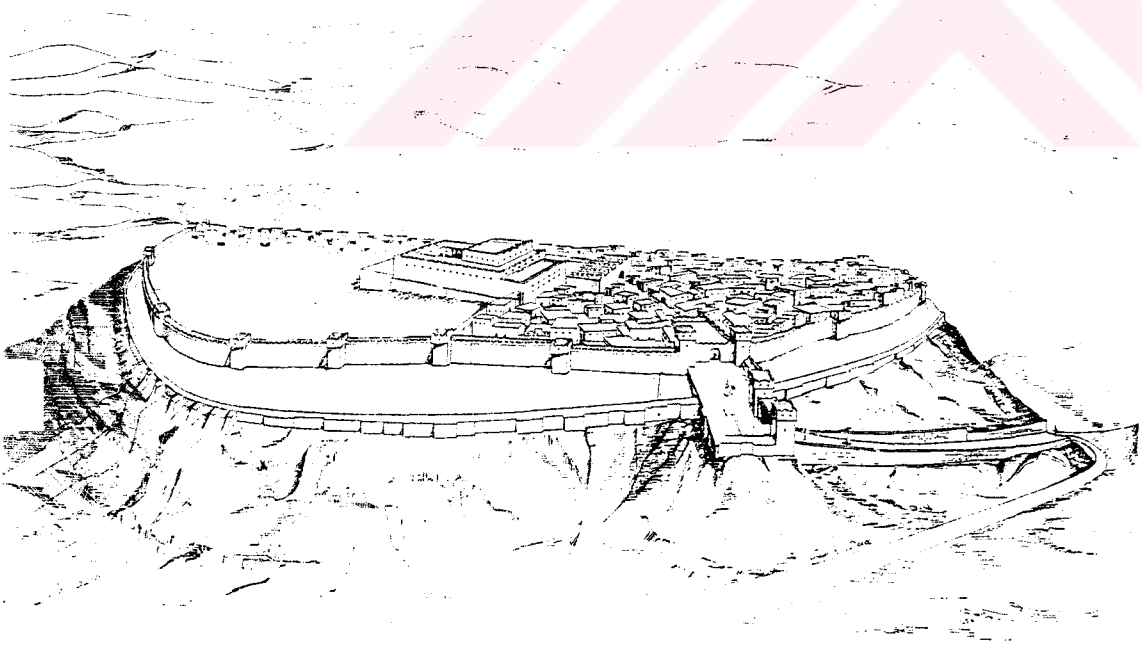

Lev. LXXXIX

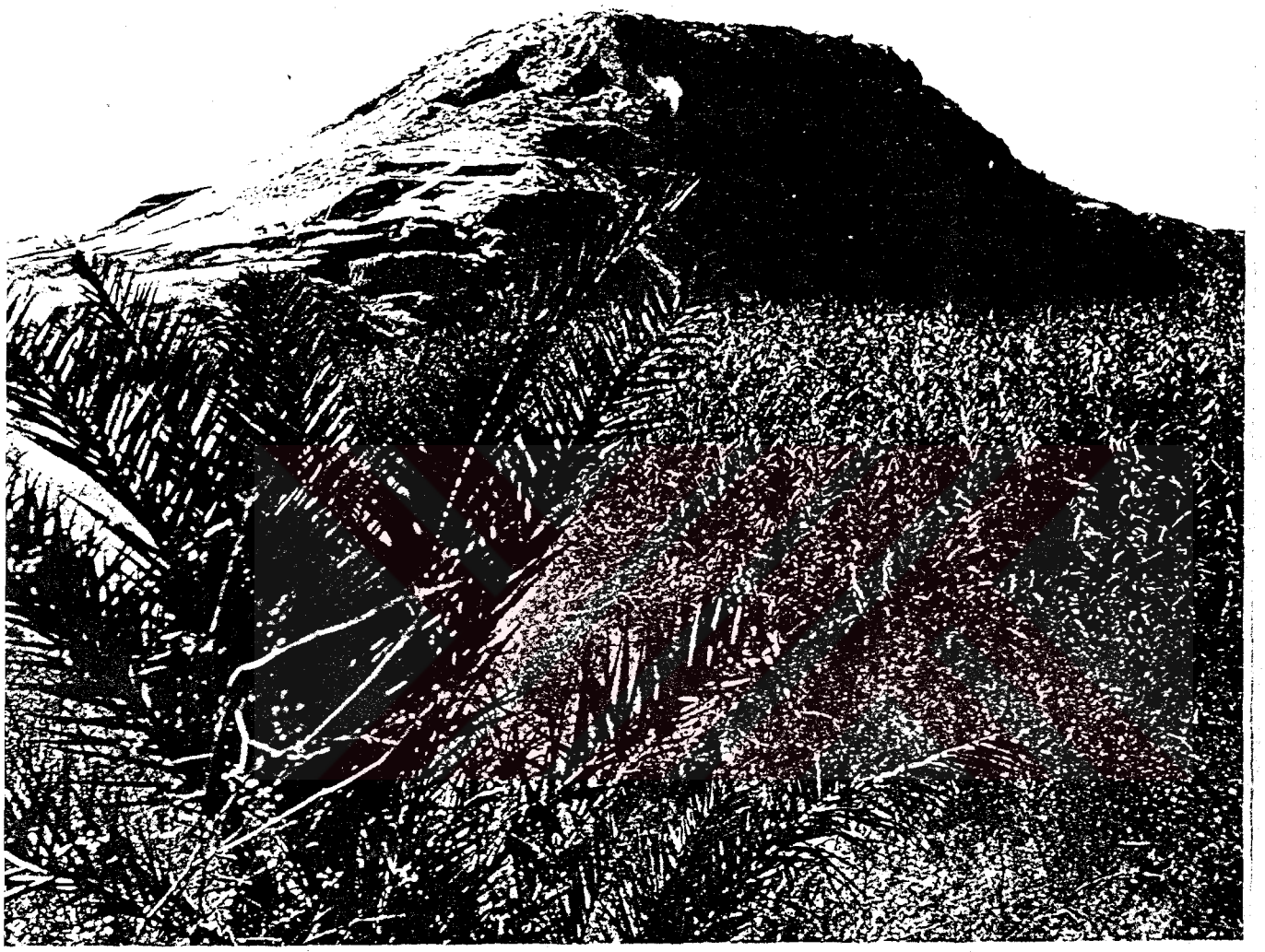

1.

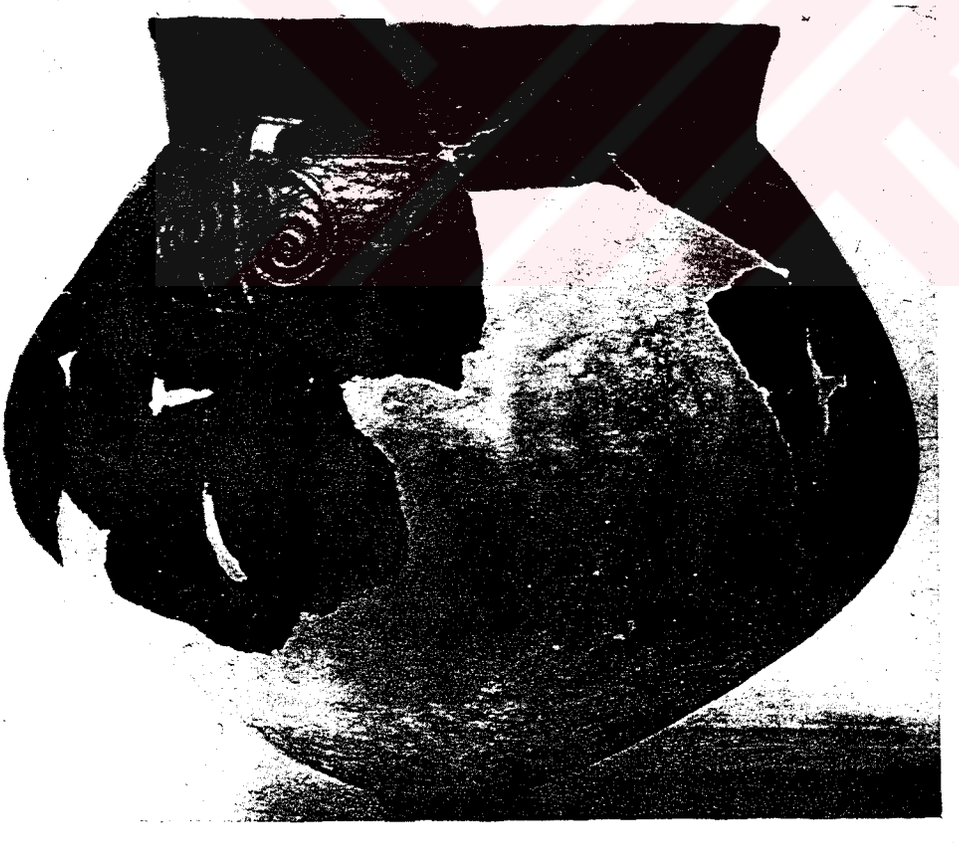

2.

2. Geoy Tepe'den Kap

Lev. XCI

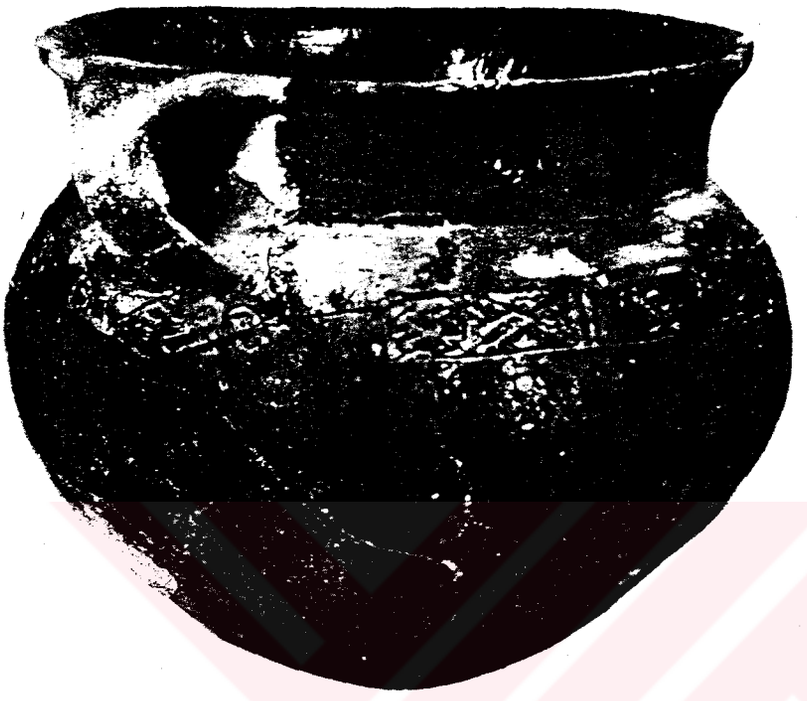

31 Yanik Tepe
32 Yanik Tepe

33 Amiranis-Gora: Perdahlı çanak
34 Amiranis-Gora: Süsleme detayı

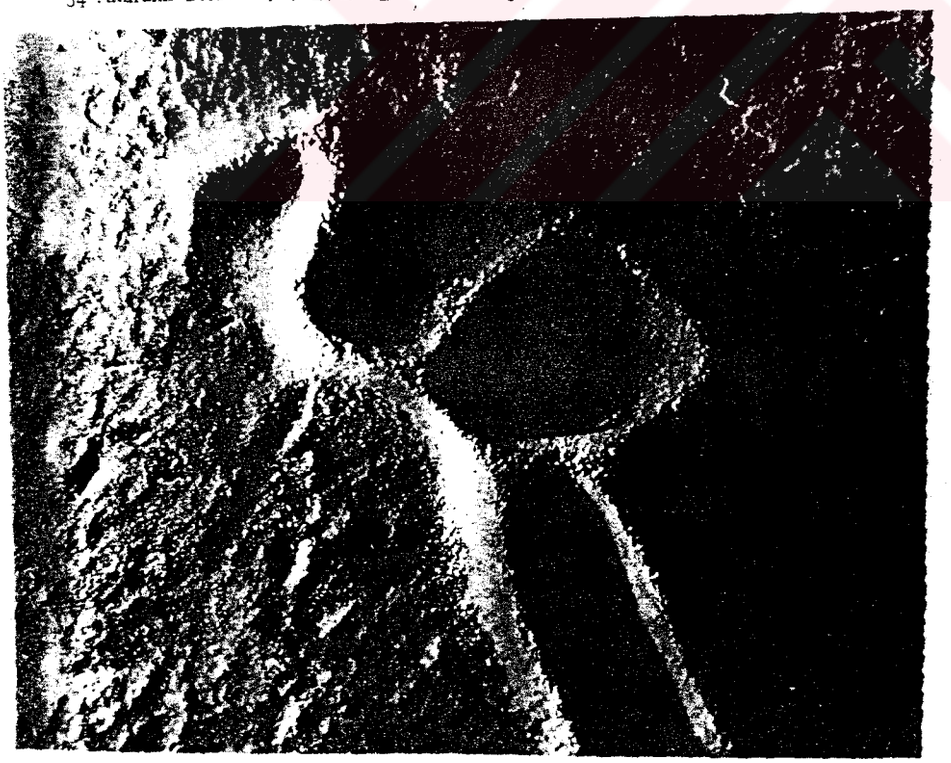

Amirani's Gora. Erken Bronz I.

Lev. XCIV

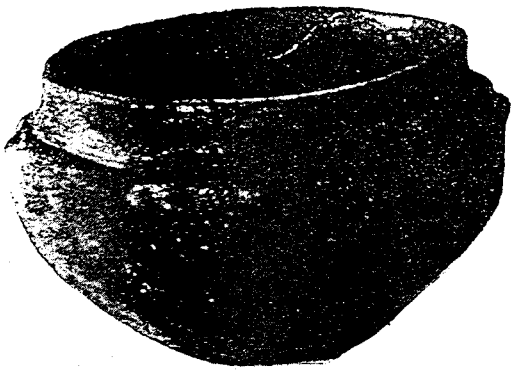

1

2

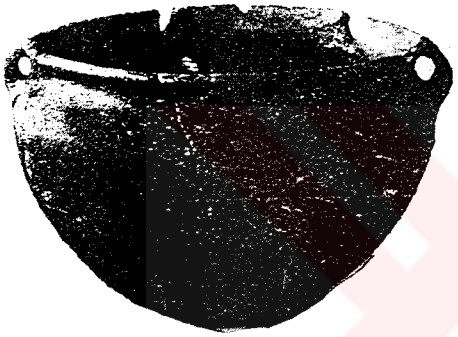

3

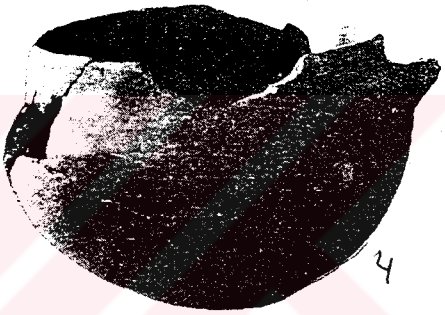

4

5

6

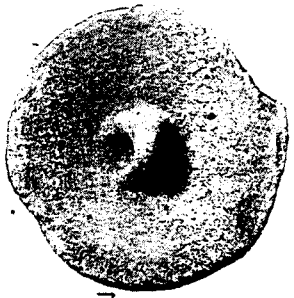

7

8

9

10

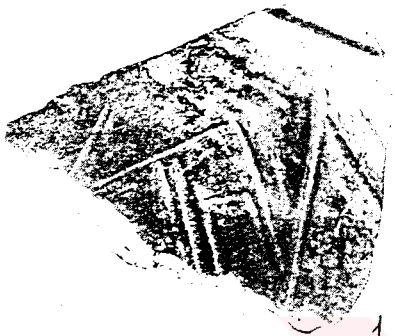

1

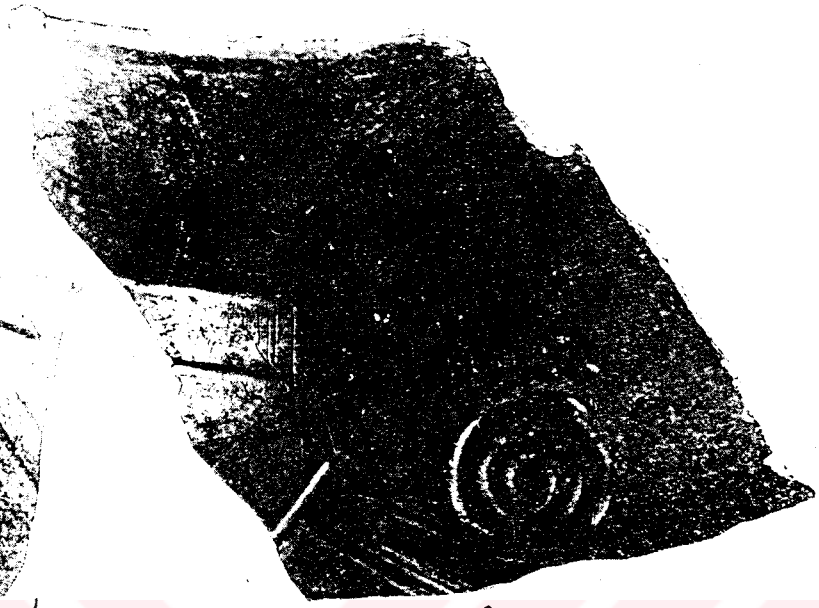

2

3

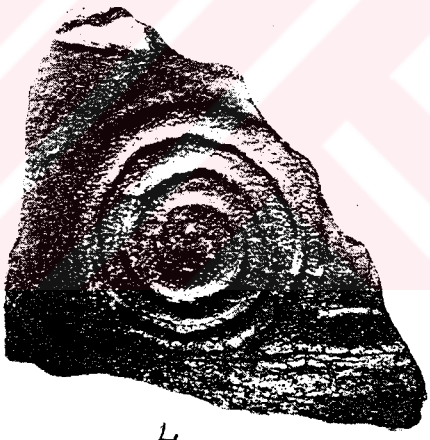

4

5

Lev. XCVI

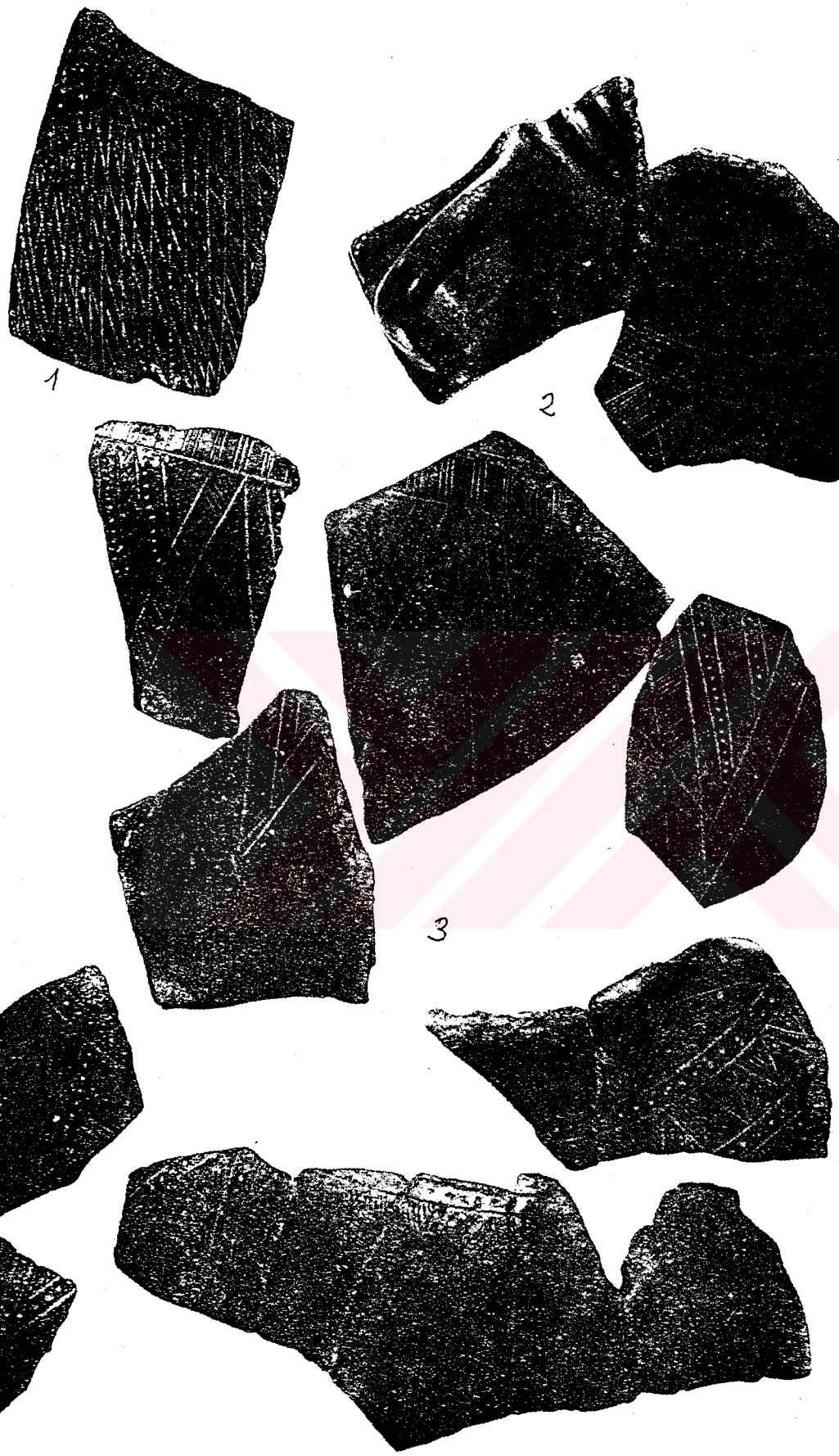

1

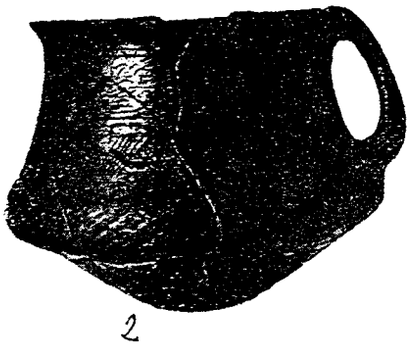

2

3

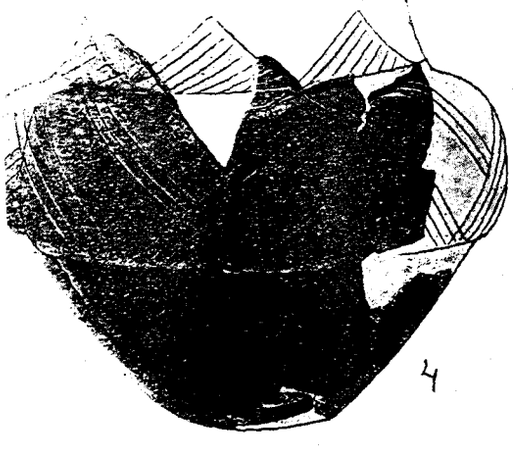

4

5

Lev. XCVIII

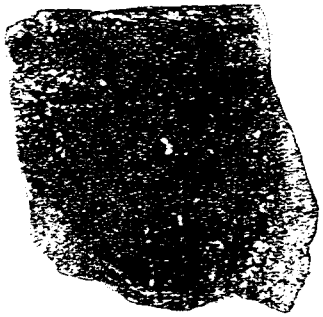

1

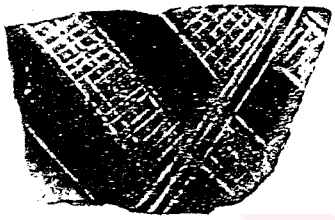

2

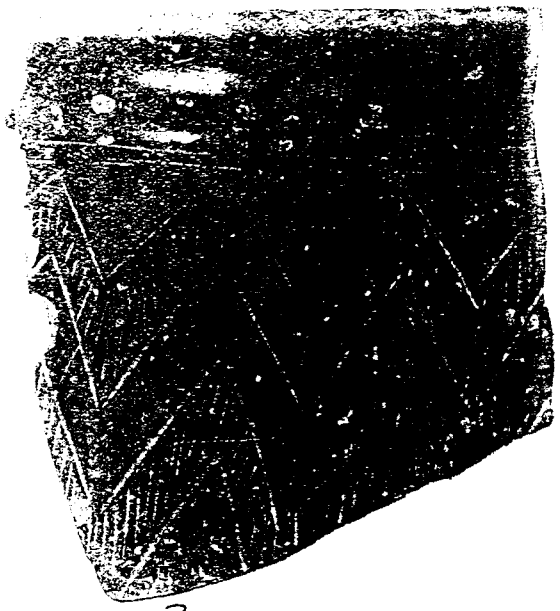

3

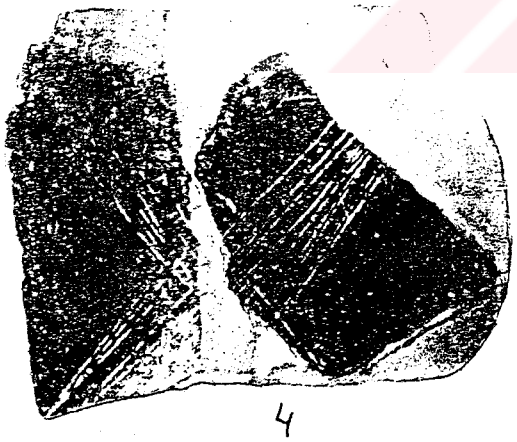

4

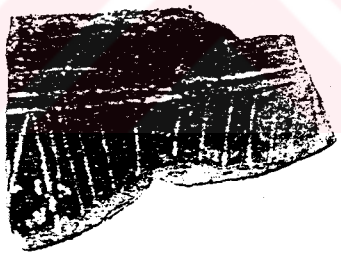

5

6

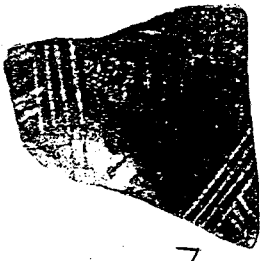

7

Lev. XCIX

Shengavit

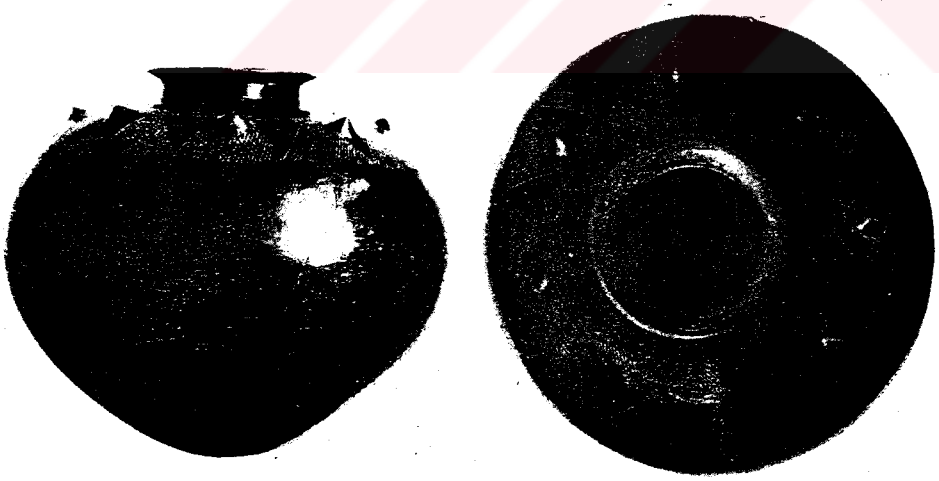

Shengavit

	Tip 1	Tip 2	Tip 3	Tip 4	Tip 5
Adıyaman	X	-	-	-	-
Divriği/Kangal Ovası	X	-	X	X	-
Arguvan/Hekimhan Alanı	X	X	X	X	-
Malatya Ovası	X	X	X	X	-
Ağın/Avşan Alanı	X	-	X	-	-
Hankendi Alanı	X	X	X	X	X
Altınova	X	X	X	X	X
Muş Ovası	X	X	X	?	X
Bulanık/MalazgirtAlanı	X	-	X	-	X
Van Alanı	-	-	X	-	-
Gürpınar Alanı	X	X	X	X	X
Erçek Alanı	-	-	X	X	-
Ercis/Muradiye Alanı	-	-	-	X	-
Çaldıran'ın Kuzeydoğusu	X	X	-	X	X

Tablo: 1 Karaz Seramiği'nin Anadolu'da Tipolojik Yayılımı

Altınova	Tip 1	Tip 2	Tip 3	Tip 4	Tip 5
Korucutepe	X	-	-	-	-
Könk	X	X	X	X	X
Kövenk	X	X	-	-	X
Norşuntepe	X	X	X	-	-
Tepecik	X	X	X	-	X
Tülintepe	X	-	-	-	-
Uluova	-	X	X	X	X

Tablo: 3 Altınova Karaz Seramiği Tipolojisi

Hankendi Alanı	Tip 1	Tip 2	Tip 3	Tip 4	Tip 5
Hankendi	X	X	X	-	X
Hinsor	X	X	-	X	X
Hulvenk	X	-	X	-	X
Poyraz	-	X	-	-	-
Tadım	X	-	-	-	X

Tablo:4 Hankendi Alanı Karaz Seramiği Tipolojisi

	TAŞKUN MEVKİİ							AŞVAN KALE								TAŞKUN KALE							
Tip	J11	K10c	K10d	K11	L10c/d	Toplam	%	G1b	G1d	G2b	G2d	G3b	G3d	Toplam	%	R11	R12	S8	S9	S11	S12	Toplam	%
1	288	258	23	355	37	961	30.5	3	10	36	1	2	2	54	4.3	0	0	0	12	4	0	16	6.1
2	53	71	2	33	5	164	5.2	1	51	76	10	9	2	149	11.8	0	0	0	14	1	2	17	6.5
3	20	34	0	11	4	69	2.1	0	8	21	1	2	1	33	2.6	0	0	3	0	0	0	3	1.1
4	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	9	0	10	0.8	0	0	0	3	0	0	3	1.1
5	0	1	0	1	0	2	0	0	9	23	4	5	0	41	3.3	0	0	0	3	0	1	4	1.5
6	76	51	1	32	0	160	5	3	41	124	10	15	4	197	15.7	0	2	2	32	14	9	57	21.8
7	4	0	0	2	1	7	0.2	0	4	5	0	0	0	9	0.7	0	0	0	1	0	0	1	0.4
8	41	46	2	12	0	101	3.2	1	20	42	9	12	5	89	7	0	0	0	9	0	0	9	3.4
9	0	0	0	0	0	0	0	0	1	4	0	0	1	6	0.5	0	0	0	1	0	0	1	0.4
10	135	227	17	256	21	656	20.8	1	17	57	0	5	1	81	6.4	0	0	0	17	0	0	17	6.5
11	213	208	22	194	43	680	21.5	1	14	83	6	12	0	116	9.2	0	0	0	4	0	0	4	1.5
12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	28	31	2.5	0	0	0	0	0	0	0	0
13	9	14	0	2	1	26	0.8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14	0	0	0	0	0	0	0	5	57	240	21	16	2	341	27.1	0	3	2	72	11	16	104	39.7
15	0	0	0	0	0	0	0	0	2	4	0	0	0	6	0.5	0	0	0	0	0	0	0	0
16	23	35	1	25	1	85	2.6	0	1	20	0	4	0	25	2	0	0	0	3	0	0	3	1.1
17	0	0	0	0	0	0	0	0	1	18	0	4	0	23	1.8	0	0	0	10	0	0	10	3.8
18	14	13	0	14	6	47	1.4	0	1	2	0	0	0	3	0.2	0	0	0	1	0	0	1	0.4
19	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	0	0	0	9	0.7	0	0	0	0	0	0	0	0
21	61	47	1	42	17	168	5.3	0	12	4	0	0	0	16	1.3	0	0	1	0	2	1	4	1.5
22	15	0	0	7	0	22	0.6	0	2	2	0	0	0	4	0.3	0	0	0	0	0	0	0	0
23	0	0	0	0	0	0	0	0	4	12	1	0	0	17	1.3	0	0	1	3	3	0	7	2.7
24	2	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Toplam 3150							Toplam 5								Toplam 262							

Tablo: 2

Altınova'nın Son Doğu Mesafesi	Tip 1	Tip 2	Tip 3	Tip 4	Tip 5
Sekerat	-	-	x	-	x

Tablo:5 Altınova'nın En Doğu Noktası'nda Yer Alan Sekerat'ın Karaz Seramiği Tipolojisi

Arguvan/Hekimhan Alanı	Tip 1	Tip 2	Tip 3	Tip 4	Tip 5
Karahöyük	X	-	X	X	-
İsaköy	X	-	X	X	-
Yukarı Sülmenli	X	-	X	X	-
Haramhan	X	-	X	X	-
Yukarı Budaklı	X	-	-	-	-
Aşağı Sazlıca	X	X	X	-	-
Hasartepe	-	-	-	X	-
Kuyuluk	X?	-	-	-	-
Yeşilkale	X	-	-	-	-
Fethiye	X	X	x	X	-

Tablo: 6. Arguvan/Hekimhan Alanı Karaz Seramiği Tipolojisi

Divriği/Kangal Ovası	Tip 1	Tip 2	Tip 3	Tip 4	Tip 5
Höyük Değirmende	X	-	X	X	-
Hornavil	X	-	X	X	-
Fero	X	-	-	-	-
Sivrikaya	-	-	-	X	-
Armutak	X	-	X	-	-

Tablo: 7 Divriği/Kangal Ovası, Karaz Seramiği Tipolojisi

Muş Ovası	Tip 1	Tip 2	Tip 3	Tip 4	Tip 5
Alikirpun I	X	-	X	-	-
Gaybeyan	X	-	X	-	-
Piklis	-	-	X	-	-
Şeyh Yusuf	-	X	X	-	X
Soğkom Tepesi	X	X	X	-	X
Tifnik	X	-	-	-	-
Ziyaret	-	X	-	-	-

Tablo:8 Muş Ovası Karaz Seramiği Tipolojisi

Bulanık/Malazgirt Alanı	Tip 1	Tip 2	Tip 3	Tip 4	Tip 5
Bulanık	-	-	X	-	-
Lız	X	-	X	-	-
Mollakent	-	-	-	-	X

Tablo: 9 Bulanık/Malazgirt Alanı Karaz Seramiği Tipolojisi

Van Alanı	Tip 1	Tip 2	Tip 3	Tip 4	Tip 5
Tilkitepe	-	-	X	-	-

Tablo: 10 Van Alanı Karaz Seramiği Tipolojisi

Gürpınar Alanı	Tip 1	Tip 2	Tip 3	Tip 4	Tip 5
İremir I	X	X	X	X	X

Tablo: 11 Gürpınar Alanı Karaz Seramiği Tipolojisi

Erçek Alanı	Tip 1	Tip 2	Tip 3	Tip 4	Tip 5
Hino	-	-	X	X	-

Tablo: 12 Erçek Alanı Karaz Seramiği Tipolojisi

Erciş/Muradiye Alanı	Tip 1	Tip 2	Tip 3	Tip 4	Tip 5
Bişimkümbet	-	-	-	X	-

Tablo: 13 Erciş/Muradiye Alanı Karaz Seramiği Tipolojisi

Çaldıran'ın Kuzey Doğusu	Tip 1	Tip 2	Tip 3	Tip 4	Tip 5
Zülfübulak	X	X	-	X	X

Tablo: 14 Çaldıran'ın Kuzeydoğusunda Yer Alan Zülfübulak'ın Karaz Seramiği Tipolojisi

Merkez	Ayırt Edilemeyen Parçalar	Küçük Basit Parçalar	Küçük S Profili (Yılankavi kenarlı) çanaklar	Geniş Çanaklar, çoğunlukla oluk bezemelidirler	İnsize Bezemeli Kaplar	Çift Konili Kap Altlıkları	Tutamaklı Mutfak Kapları, Kapakları
Tel Dan	X	X	-	-	-	-	-
Rish Ha Nigra	X	-	-	-	-	-	-
Qadesh – Naphtali	X	-	-	X	-	-	X
Hazar	X	X	X	X	X	X	X
Tel Reqet	X	-	-	-	-	-	-
Beth Yerah	X	X	X	X	X	X	X
Lawiyah	X	-	-	X	-	-	-
Zeragon	X			X			
Arqub el Dhahr	X	-	-	-	X	X	-
El Fakhat	X	-	-	X	-	-	-
Shuneh	X	X	X	X	X	X	X
Yaqush	X	X	X	X	-	X	X
Beth Shan	X	X	X	X	X	X	X
Qishyon	X	X	X	X	-	X	X
Affulah	X	X	X	X	X	X	X
Tel Reqev	X	X	-	-	-	-	-
Megiddo	X	X	X	X	-	-	-
Ta'annach	X	X	X	X	-	-	-
Jericho	X	X	X	-	-	-	-
Ai	X	X	X	-	-	-	-
Beth Sahur	X	-	X	-	-	-	-
Yarmuth	X	X	-	-	-	-	-
Lachish	X	-	X	-	-	-	-
Tell el Hesi	X	X	-	-	-	-	-
Tell Nagila	X	-	-	-	-	-	-
Bab edh-Dahra	X	X	-	-	-	-	-

Tablo 15: Filistin'deki Merkezlerde Ele Geçen Karaz Seramiği Örneklerine Dair Tipoloji

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

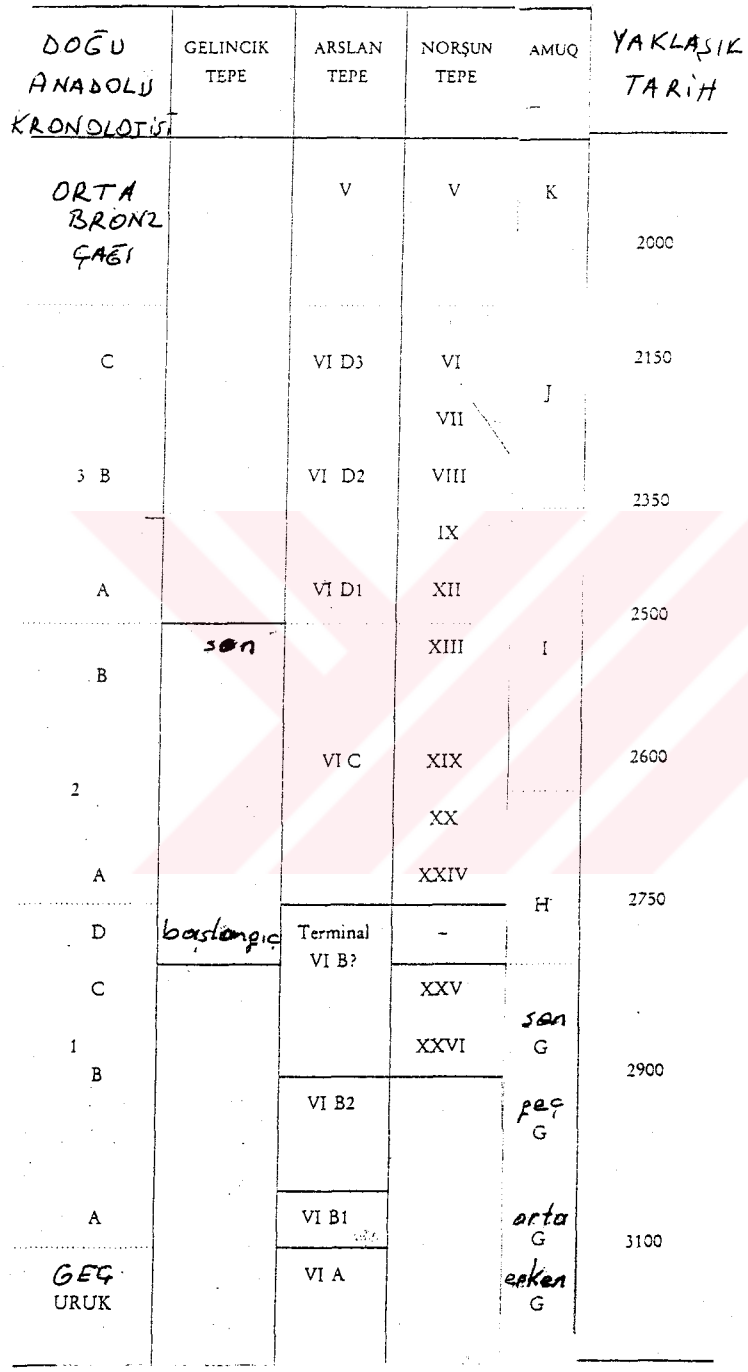
DOĞU ANADOLU KRONOLOJİSİ
GELİNCİK TEPE
ARSLAN TEPE
NORŞUN TEPE
AMUQ
YAKLAŞIK TARİH
ORTA BRONZ ÇAĞI
V
V
K
2000
C
VI D3
VI
2150
J
VII
3 B
VI D2
VIII
2350
IX
A
VI D1
XII
2500
son
B
XIII
I
VI C
XIX
2600
2
XX
A
XXIV
H
2750
D
başlangıç
Terminal VI B?
-
C
XXV
son
1
XXVI
G
B
2900
VI B2
geç G
A
VI B1
orta G
3100
GEÇ URUK
VI A
erken G

Tablo : 16

Malatya		Murat basin					Altınova plain				Karababa	
Arslantepe	Gelincik-tepe	Taşkun Mevkii	Aşvan Kale	Taşkun Kale	Pulur	Han İbrahim Şah	Norşuntepe	Korucutepe	Tepecik	Değirmen-tepe	Hassek Höyük	Kurban Höyük
VID			Açma G3b	Açma S9.	?	V VII	EB III 7 'EB II' 13	F E	EB III Açma 10-12, Levels 2-5			
VIC	Boyalı Seramik		G2b	S11	I VIII	VIII X	14 22 23	D	EB II Açma 14 I-K	I II		IV
VIB2 VIB1		I 4.	?	?	IX XI	XI XIV	24 26	C	EB I	III IV	I 4	V
VIA							Hiatus		Geç Kalk. Açma 14-17, Upper 1-2		C 5 A	VI

Tablo: A Fırat Alanında Yer Alan Kentlerin Kronolojik İlişkileri